ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

1 NOVEMBEE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1100

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Անփառունակ նահանջ

Թէեւ ուշ, բայց հարկ է երկու խօսք ընել ռամկավարներու համագումարին առթիւ, փարատելու համար շարք մը պատրանքներ։

Իրենց Փարիզի պաշտօնաթերթին հրատարակած յայտարարութենէն կ'իմանանք որ, Ռ. Ա. կուսակցութեան գերագոյն ժողովը,

1. Բոլորովին մէկդի դրած է անկախ եւ սիացեալ Հայաստանի ծրագիրը։ Իրենց բառով՝ «Մեծ Տեսիլքը»։

կարդանք բնագիրը.

— «Ժողովը վերահաստատեց այն որոշումը, որ կ'ընդունի հայ ազգային պետականութեան համար ռուսական օրիանթասիոն, եւ կուսակցութեան հիմնական նպատակներէն առաջինը կր նկատէ ամրապնդել խորհրդ. Հայաստանի գարգացման եւ բարգաւաճման, ռուսիոյ հետ ֆետերաթիվ կապերով կապուած ազգերու Միութեան մէջ։»

2. Մոռացութեան տուած է, նաեւ, բուն Հայաստանի ժողովուրդին բաղձանքներն ու բողոքները։ Նոյնիսկ խեղաթիւրած՝ անոր տրամադրութիւնները։

կարդանք, նորէն բնագիրը.

— «կուսակցութիւնն իր ազգային քաղաքականութեան ուղեգիծին վրայ, Հայաստանի մէջ ապրող ժողովուրդին որդեգրածէն տարբեր քաղաքականութեան մը չպիտի հետեւի»։

Յետին գիւղացին ալ գիտէ որ, ներկայ Հայաստանի մէջ, ժողովուրդը ոչ մէկ ձայն կամ իրաւունք ունի, ոչ մէկ մեղք՝ հաստատուած կարգ ու սարքին մէջ։ Հետեւաբար, ռամկավարները պիտի հետեւին — եւ կը հետեւին — ոչ թէ «ժողովուրդին որդեգրած քաղաքականութիւն», այլ դուրսէն պարտադրուած ալանդակ, բարբարոս իշխանութեան մը քմահաճոյքին։ Ազդութիւն մը որ երբեք չի համապատասխաներ բուն ժողովուրդի ոչ կամքին ու շահերուն, ոչ երկրի պայմաններուն, ոչ ալ Հայկական Դատի պահանջներուն։

3. Մոռացութեան մատնած, թանգարան նետած է նաեւ Քրքահայ դատը։

Նորէն վկայութեան կանչենք Յայտարարութեան բնագիրը.

— «Նկատի ունենալով հայ ժողովուրդին Թուրքիոյ մէջ ունեցած իրաւունքներուն եւ շահերուն հետապնդման պարտականութիւնը, պիտի շարունակենք այդ ուղղութեամբ մեր աշխատութիւնները, եւ այս նպատակով իսկ ուժ պիտի տանք նաեւ, ըստ առաջնոյն, Հայ Գաղթ. կեդրոն. ցանցնաժողովին»։

Երբ Ազգ. Պատուիրակութիւնը լուծուեցաւ եւ Գաղթ. Ցանցնաժողովին փոխանցեց իր գործերը, պաշտօնական ազդով մը յայտարարուեցաւ թէ այլեւս չպիտի զբաղին քաղաքական գործերով։

Այդպէս ալ ըրին։ Քանի մը տարուան ընթացքին, Ցանցնաժողովը ինք վերածուեցաւ Բարեգործականի գրասենեկին կցուած քարտուղարութեան մը, որուն վարիչը պարբերաբար գնեւ կ'երթեւեկէ, հետապնդելու համար «լքեալ» գոյքերու, անցագրի, անհետացած Հայերու ապահովագրութեանց եւն. խնդիրներ։ Բոլորն ալ մանրակի հոգեր, ընդհանուր աղէտէն ծնած հարցեր, բայց ո՛չ քաղաքական գործեր։

Այնպէս որ, ռամկավարները այս ճակատին — Քրքահայ դատի հետապնդման գետնին վրայ եւս հանդիսաւորապէս նուիրագործեր են իրենց անփառունակ նահանջը։

4. Զէ փոխած իր դիրքը՝ Դաշնակցութեան հանդէպ։ Աւելի ճիշդ՝ չարափոխած է, հասկացողութեան, գործակցութեան ամէն դուռ փակելու առաջադրութեամբ.

— «Հ. Յ. Դաշնակցութեան հանդէպ կը շարունակենք մեր ցարդ ունեցած վերաբերումը, որքան ատեն այդ կուսակցութիւնը կը պահէ իր դաւադրական կազմակերպութեան բնոյթը, իր ընդհանական դիրքը Հայաստանի հանդէպ եւ իր պառակտիչ ընթացքը գաղութներու մէջ»։

Բա՛ր չենք ուզեր աւելցնել այս գարշելի տողերուն, մտքի այս չքաւորութեան վրայ, որ ամէն բանի կը նմանի, բացի քաղաքական բանաձեւէ։

5. Բոլորովին մէկդի նետած է գաղութներու ընդհանուր կազմակերպութեան, կեդր. իշխանութեան ծրագիրը, որուն կը նուաստար քանի մը տարի առաջ, որուն անհրաժեշտութիւնը կը շեշտէր իր մամուլն իսկ։ Միշտ վկայ՝ իրենց հրատարակած Յայտարարութիւնը.

— «Համագաղութային մարմնի մը կազմութիւնը կը գտնենք անգործնական եւ անկարելի։ Աւսոր փոխարէն, պիտի շարունակենք մղում տալ, որ իւրաքանչիւր հայ գաղութ՝ համաձայն տեղական պայմաններուն՝ կազմակերպուի եւ վարէ իր ներքին գործերը»։

Ուրեմն, կորակոր նահանջ՝ բոլոր գլխաւոր ճակատներուն վրայ։ Ժխտում, ինքնուրացում եւ մեկուսացում։ Ինչ որ կը չհասկնայ այս հինգ հիմնական կէտերէն դուրս, մանրամասնութիւն է,— արտասահմանի մէջ ընդդիմանալ հաւատնաւոր պարզապետութեան, քաջալերել Բարեգործականը, բարեացակամ դիրք՝ «անկուսակցական» Հօկի հանդէպ, աջակցութիւն՝ Հայրենակցական եւ Ուսանողական միութեանց, Հ. Մ. Ը. Մ. Ի., Տիկնանց Միութեան, Պետական կարմիր Խաչի եւլն.։

Մեզի համար ո՛ր եւէ գաղտնի ծալք չունէր ռամկավարներուն իրական դիմագիծը։ Բայց, պարտք սեպեցինք անգամ մըն ալ պարզել անոնց ամբողջ քաղաքական եւ հոգեկան կերպարանքը, իրենց իսկ Յայտարարութեամբ, եւ համաձայն իրենց պատգմ. ժողովի որոշումներուն։

Այս բոլորէն յետոյ, տակաւին կա՞ն զարմացողներ, թէ ինչո՞ւ չենք հասկնար իրար, ամէնէն տարրական հարցերուն մէջ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՋՐՈՑՑ ՀԱՅՑ ՈՒՆԵԻՈՐԻՆ ՀԵՏ

«Յուսաբեր» հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրին տակ. (18 հոկտ.).

— «Երկիրէ երկիր հաչակած ենք մեր ժողովուրդին ստեղծագործ համբաւը, օտարներուն քով տիրացած առաջնագոյն դիրքերու, հարստութիւններ դիզած եւ հոյակապ կոթողներ կերտած աշխարհի մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը։ Քանաւանդ մեր պատմութեան վերջին շրջանին։ երեք պետութեանց մայրաքաղաքներ — Պոլիս, Թիֆլիս եւ Պաքու — իրենց չքնդանքին ու հարստութեան մեծագոյն մասը կը պարտին հայկական հանճարին։ Իզմիր, Մոսկուա, Պետրոկրատ ու յաճախ շատ աւելի հեռուները հայկական շինարար բազուկը տասնամեակներու ընթացքին ստեղծագործած ու կուտակած է պատկառելի հարստութիւններ, դժբախտ օր մը այդ ամէնը օտարին ձգելու պայմանով։

Տարբեր է հայ ունեւորը հայրենի երկրին մէջ եւ տարբեր անոր սահմաններէն դուրս։ Ներսը՝ ան կծծի է, իսկ դուրսը՝ առատաձեռն, հայրենիքի մէջ՝ անշնորհք ու անարի, իսկ անկէ դուրս՝ կորովի ու նախաձեռնող։

Նոյնն է պատկերը նաեւ այսօր։ Դժուար է յիշատակել տընտեսական ձեռնարկ մը, որ հայ ունեւորը կատարած ըլլար արտասահմանի մէջ՝ նաեւ ազգային շահերը նկատի առնելով։ կեանքի բոլոր մարզերուն մէջ — ամբանոցէն մինչեւ առեւտրա արդիւնաբերական ձեռնարկները — հայ արծաթաւորը միշտ եւ ամէն տեղ միայն իր միջազգային էութիւնը կը ցուցադրէ. իր առատաձեռնութիւնն ու նախաձեռնութիւնը ան երեւան կը բերէ ամէն տեղ, բացառութեամբ այն վայրերէն սակայն, ուր զանգուածօրէն Հայը կը բնակի։ Ահա Սուէտիան ու Ֆէսսալը։ Հինաւուրց վայր մը, ուր անյիշատակելի ժամանակներէ Հայը կը բնակի, պահելով իր ազգային բարքերը, լեզուն, կրօնը եւ ցեղային արի, պարզ ու կաշառող նկարագիրը։ Լեռներուն փարած, դարերու ընթացքին ան մէկիկ մէկիկ մշակած ու ոռոգած է ամբողջ լեռնալանջերը, անբերրի հողերն ու անջրդի լեռնակատարները եւ բերդանման լեռնաշխարհի մը մէջ հիրաշակերտած սքանչատիպ երկիր մը։ Սուէտիան ամէն բան ունի, — աշխատող բազուկ, առատաբար կլիմայ, գեղեցիկ բնութիւն, ամուր ու ապահով լեռներ եւ արի ու բարոյատիպ ժողովուրդ։ Ան միայն դրամ չունի։ Նախաձեռնող դրամատէր մը պիտի կարենար լաւագոյն պայմաններով օգտագործ ել հարստացուր ազատ ու ստեղծագործ ձեռքեր, միաժամանակ շէնցնելով Թէ՛ իր գրպանը եւ Թէ՛ Սուէտիան։

Ո՞վ պիտի ըլլայ այն առաջին հայ հարուստը, որ «արիութիւնը» ունենայ ոտք կոխելու այս կոյս ու հարազատ երկիրը՝ իր դրամագլխին ուժը նաեւ հոս փորձելու համար։ Բնաւ զոհողութեան առաջարկ չէ որ կ'ընենք։ Մեր նպատակն է, որ հայ ունեւորը, պարզապէս դրամ շահելու նպատակով, գէթ անգամ մը այցելէ այդ շրջանը, իր սրատես աչքով ինք դիտէ շրջապատը, ստուգէ բոլոր կարելիութիւնները եւ յետոյ մրայն ձշդէ իր ընելիքը։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նախարարական տագնապը

ՔԼԷՄԱՆԹԷԼ ՊԻՏԻ ԿՐՆԱՅ ԿԱԶՄԵԼ ԴԱՀԼԻՃԸ

Տալատիէի ձեռնթափութենէն յետոյ, Հանրապետութեան Նախագահը նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը յանձնեց ծերակուտական Էթիէն Քլէմանթէլի։ Ան վերջինը Ծերակոյտի եւ ժողովական Յանձնաժողովի նախագահն է եւ կը պատկանի արմատական-ընկերվարական կուսակցութեան, որուն նախագահն է Տալատիէ։ Քլէմանթէլ ճանչցուած է իբրեւ չափաւոր, ոչ-շեշտուած կուսակցական եւ բարեկամներ ունի բոլոր հոսանքներուն մէջ ալ։ Եթէ յաջողի կազմել դահլիճը, անոր մէջ պիտի մտնեն Թէ՛ ձախ եւ Թէ ալ տարրեր՝ հանրապետական-ընկերվարականներէն մինչեւ չափաւոր հանրապետականները։ Այս ձեւով նոր դահլիճին մասնակցած պիտի ըլլան հետեւեալ խումբերը։— Ընկերվարական-հանրապետական (18 հոգի), Ֆրանսացի ընկերվարական (12), արմատական-ընկերվարական (121), ձախ անկախ (18), ընկերային եւ արմատական ձախ (17), արմատական ձախ (52), ձախ հանրապետական (64), ժողովրդավար եւ ընկերային (29). գումար՝ 331 երեսփոխան, որոնց վրայ պէտք է աւելցնել անկախներու խմբակէն բազմաթիւ անդամներ եւ չափաւոր տարրեր։

Ուրիշ խօսքով, Քլէմանթէլի դահլիճը պիտի ըլլայ վերակազմութիւնը Պրիանի նախկին դազլիճին, միայն մասնակցութեամբ արմատական ընկերվարականներու։

Միւս կողմէ վէճ մը սկսած է Տալատիէի եւ Պրիանի միջեւ։ Արմատական-ընկերվարական կուսակցութեան նախագահը կը պնդէ Թէ ինք ձախողեցաւ՝ Պրիանի պատճառով, որովհետեւ խարեց զինքը։ Մինչ Պրիան կը պատասխանէ Թէ երբեք չէ խաբած Տալատիէն, ընդհակառակն իր աջակցութիւնը խոստացած է՝ ի՛նչ տեսակ տարրերէ որ կազմելու ըլլար իր դահլիճը։

կը կարծուի Թէ նոր դահլիճը պիտի ունենայ հետեւեալ կազմը.— Քլէմանթէլ՝ վարչապետ եւ առեւտրական նախարար, Պրիան՝ արտաքին, Թարտիէօ կամ Շօթան՝ դատական, Ժան Տիւրան կամ Թարտիէօ՝ ներքին, Շէրոն՝ ելմտական, Չանրի որ ժուշլէ՝ պատերազմական, Ժորժ Լէյգ կամ Տիւմէնիլ՝ ծովային, Լուշէօր՝ աշխատանքի, Փիէթրի՝ գաղթականին, Րիքոլֆի՝ Թոշակներու, Լօրան Էյնաք՝ օդային, Ռոլէն կամ Ժէրմէն Մարթէն՝ Թղթատարական, Կասթոն Ժէրար՝ առողջապահական, Չանրի Փաթէ՝ ֆիզիքական կրթութեան, Մարիօ Ռուսթան՝ ծովային առեւտրական։

Նոր վկայութիւններ ի նպաստ Ալմազեանի

Ինչպէս գրած էինք, զանազան մասնագէտներ չորեքշաբթի օր հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆասի ներկայացուցին իրենց տեղեկագիրները, բոլորն ալ ի նպաստ Ալմազեանի։

Միշտ հաստատեց Թէ Րիկօտէնի դիակը պարունակող սընտուկին հասցէն ո՛չ Ալմազեանը գրած է, ոչ ալ Տիկին Ալմազեան։ Նմանութիւն կայ միայն M գիրին մէջեւ, սակայն շատ մարդիկ այդ ձեւով կը գրեն Mը։ Բացի իր գրաւոր տեղեկագրէն, Միշօ բերանացի բացատրութիւններ ալ տուաւ հարցաքննիչ դատաւորին, բացարձակապէս հաստատելով Թէ Ալմազեան գրած չի կրնար ըլլալ խնդրոյ առարկայ հասցէն։

Այս ձեւով կ'անհետանայ զօրաւոր կասկածներէն մէկն ալ։

Յետոյ ներկայացաւ քիմիագէտ Ամի, որ պաշտօն ունէր քննելու Ալմազեանի խանութին մէջ գտնուած արեան հետքերը։ Ինչպէս կը յիշուի, Ալմազեան ձերբակալուեցաւ այն ատեն միայն, երբ Ամի հաստատեց Թէ այդ հետքերը մարդու արիւն են։ Այժմ Ամի կ'ըսէ Թէ պատին վրայի արիւնը հոսող արիւն է եւ ոչ Թէ բերնէ կամ քիթէ ելած արիւն։ Սակայն ժամանակ պէտք է հաստատելու համար Թէ ո՛րքան հնութիւն ունի ատիկա։

Ալմազեանի խանութին մէջ գտնուած էր նաեւ արիւնաթաթախ բամպակ մը։ Այի բամպակին մէջէն գտած է այծի, աղուէսի եւ մարդու մազեր։ Այդ մազերը Րիկօտէնի չեն պատկանիր, այլ Ալմազեանի։

Խանութին մէջ գտնուած էր նաեւ ուռենիի կտոր մը։ Ժամանակ պէտք է հաստատելու համար Թէ այդ կտորը Րիկօտէնի մարմինը պարունակող սնտուկի՞ն կը պատկանի Թէ ուրիշ սնտուկէ մը փրթած էր։ Յետոյ խանութին եռեւը լաթ փռելու ծառայող Թելը ո՛չ մէկ նմանութիւն ունի սնտուկը պատող երկաթ Թելին հետ։

Տոքթ. Փօլ հարցաքննիչ դատաւորին հաղորդեց իր տեղեկագիրը՝ Ալմազեանի մարմնին վրայի ծեծի հետքերուն մասին։ Վարչական քննութիւն մը պիտի կատարուի՝ պատասխանատուները երեւան հանելու համար։

Հարցաքննիչ դատաւորը տակաւին որոշում չտուաւ՝ Ալմազեանը ազատ արձակելու մասին։

Նոր դատակարգեր Ռուսիոյ մէջ

Թաւրզի Թղթակիցը Բիկայէն կը հեռագրէ.—

Խորհրդային կառավարութիւնը հրատարակեց հրամանա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«ՅԱՌԱՋ»ի ՅԱՋՈՐԴ ԹԻԻՐ լոյս կը տեսնէ կիրակի օր, օրուան տօնին առթիւ տպարանը փակ ըլլալով։

ՆՈՐ ՏԵՂԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՐՔԻԱՅԷՆ

Հալէպի «Եփրատ»ը կը գրէ Թէ քանի մը շաբաթներէ ի վեր Տիգրանակերտի եւ Խարբերդի շրջաններէն զանգուածային արտագաղթ մը սկսած է դէպի Սուրիա։ Հայ բնակիչներ է որ կը հասնին Հալէպ կառախումբով, ինքնաշարժով եւ հետիոտն, ամէնք խիստ Թշուառ վիճակի մէջ։ Հոն հասած է նաեւ Խարբերդի Կորիւն քահանան՝ իր ժողովուրդին մէկ մասով։

Տիգրանակերտի շրջանէն հասած Հայ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ հոն տիրող կացութեան եւ այս նոր բռնադաղթին մասին.

— «Ութսունէն մէկ 700 տնուոր Հայեր կային, Սիլվանի մէջ 300 եւ Լէյլի մէջ՝ 25—30 տուն, որոնք Ընդհ. Պատերազմին կերպով մը ողջ մնացած ըլլալով երկազործութեամբ կը պարապէին կամ Քիւրտերու քով իբր ծառայ կ'աշխատէին։ Օգոստոսի վերջերը այս ընտանիքներուն այրերը հրաւիրուելով կառավարութեան կեդրոնները, իբրեւ թաքնեալ հիւրերի անդամները արձանագրուեցան անունով եւ տարիքով, ապա ասոնց հաղորդուեցաւ որ 10 օրէն պարտին ամբողջ ընտանիքով հաւաքուիլ Տիգրանակերտի մէջ, ուր իրենց ճամբու անցագիրը տրուելով արտասահման պիտի մեկնին։

Տեղահան եղողներուն Թոյլ տրուեցաւ իրենց շարժուն գոյքերը ծախել, իսկ անշարժ կալուածները՝ ոչ։

Որոշեալ պայմանաժամին Տիգրանակերտ հասնողներու բոլորին ալ տուրքերը գանձուեցան եւ 3-4 ոսկիի փոխարէն ալ մէյմէկ անցագիր տրուելով դէպի Սուրիա ճամբայ հանուեցան։ Իսկ անոնք որ այդ ժամանակամիջոցին չկրցան մեկնիլ, ժանտարմաներու միջոցաւ բոնի քաղաք բերուեցան արտագաղթի համար»։

Տեղեկատուին հետ Սուրիա անցած են 14 ընտանիքներ Տրպնէէն եկող ընտանիքի նեցուկ մը, յուսհանէս, Թուրք գիւղի մը մէջ սպաննուած եւ գոյքերը Թալանուած են։

Եկողներուն մէկ մասը Դամըշլը եւ Բաս իլ Այն, ուրիշներ Հալէպ կուգան. ասոնք համեմատաբար բարեկեցիկ են, իսկ հետիոտն եկողները հետզհետէ Սուրիոյ սահմանագլուխը կը հասնին խիստ Թշուառ վիճակի մէջ։

Տեղեկատուն կ'ըսէ որ արձանագրուած են նաեւ Թուրքերու հետ ամուսնացող Հայուհիները, իսլամացած Հայերը եւ ասոնց հետ ամուսնացող Թրքուհիները. առաջինները ղերծ կացուցուած են այս տեղահանութենէն, իսկ վերջիններ պարտաւոր են համակերպիլ կառավարական հրամանին։

*Թուրք շրջանակները խիստ գաղտնի կը պահեն այս տեղահանութեան պատճառները, բայց Քիւրտերը կ'ըսեն Թէ՝ արտասահմանի Հայերը իսմամանայած ըլլալով քիւրտ «քոմիթէ»ներու հետ, Թուրք կառավարութիւնը յարմար դատած է, Հայերը հեռացնել երկրէն, որպէս զի ասոնք չխուսափորեն զիւրտերը»։

ՊՈԼՍՈՅ Թրքուհիներու ընկերակցութիւնը որոշած է կնոջ Քայն անունով հանդէս մը հրատարակել։ Թրքուհիները իրենց օսկանով պիտի պայքարին որպէսզի քաղաքական գործերու մասնակցելու իրաւունք տրուի կիներուն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՔՐ ԱՍԻԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆԱԳՈՅՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հայկական հնագույն հասարակության մասին մեր գիտելիքները հիմնականում հենվում են հունական և հռոմեական հեղինակների վկայությունների վրա։ Հերոդոտոսը, Ստրաբոնը, Պլինիոս Ավագը և ուրիշներ հայերի մասին հետաքրքրական տեղեկություններ են թողել։ Սակայն այդ տեղեկությունները հաճախ միակողմանի են և հաճախ՝ հակասական։ Հետևաբար, հայ ժողովրդի հնագույն պատմությունը ուսումնասիրելու համար մեծ նշանակություն ունեն հնագիտական պեղումները։

Վերջին տարիներին Արարատյան դաշտում, Սևանա լճի ավազանում և Վանա լճի շրջանում կատարված պեղումները հնարավորություն են տվել ավելի ամբողջական պատկերացում կազմել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Հատկապես կարևոր են Շենգավիթի, Մոկսի, Կարմիր բլուրի, Արին-բերդի և Կարմիր բլուրի հնավայրերի պեղումները։

Շենգավիթի պեղումները ցույց են տվել, որ այստեղ գոյություն է ունեցել զարգացած հասարակություն, որը զբաղվել է երկրագործությամբ, անասնապահությամբ, արհեստներով և առևտրով։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Մոկսի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Կարմիր բլուրի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Արին-բերդի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Կարմիր բլուրի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆԱԳՈՅՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հայկական հնագույն հասարակության մասին մեր գիտելիքները հիմնականում հենվում են հունական և հռոմեական հեղինակների վկայությունների վրա։ Հերոդոտոսը, Ստրաբոնը, Պլինիոս Ավագը և ուրիշներ հայերի մասին հետաքրքրական տեղեկություններ են թողել։ Սակայն այդ տեղեկությունները հաճախ միակողմանի են և հաճախ՝ հակասական։ Հետևաբար, հայ ժողովրդի հնագույն պատմությունը ուսումնասիրելու համար մեծ նշանակություն ունեն հնագիտական պեղումները։

Վերջին տարիներին Արարատյան դաշտում, Սևանա լճի ավազանում և Վանա լճի շրջանում կատարված պեղումները հնարավորություն են տվել ավելի ամբողջական պատկերացում կազմել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Հատկապես կարևոր են Շենգավիթի, Մոկսի, Կարմիր բլուրի, Արին-բերդի և Կարմիր բլուրի հնավայրերի պեղումները։

Շենգավիթի պեղումները ցույց են տվել, որ այստեղ գոյություն է ունեցել զարգացած հասարակություն, որը զբաղվել է երկրագործությամբ, անասնապահությամբ, արհեստներով և առևտրով։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Մոկսի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Կարմիր բլուրի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Արին-բերդի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Կարմիր բլուրի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆԱԳՈՅՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հայկական հնագույն հասարակության մասին մեր գիտելիքները հիմնականում հենվում են հունական և հռոմեական հեղինակների վկայությունների վրա։ Հերոդոտոսը, Ստրաբոնը, Պլինիոս Ավագը և ուրիշներ հայերի մասին հետաքրքրական տեղեկություններ են թողել։ Սակայն այդ տեղեկությունները հաճախ միակողմանի են և հաճախ՝ հակասական։ Հետևաբար, հայ ժողովրդի հնագույն պատմությունը ուսումնասիրելու համար մեծ նշանակություն ունեն հնագիտական պեղումները։

Վերջին տարիներին Արարատյան դաշտում, Սևանա լճի ավազանում և Վանա լճի շրջանում կատարված պեղումները հնարավորություն են տվել ավելի ամբողջական պատկերացում կազմել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Հատկապես կարևոր են Շենգավիթի, Մոկսի, Կարմիր բլուրի, Արին-բերդի և Կարմիր բլուրի հնավայրերի պեղումները։

Շենգավիթի պեղումները ցույց են տվել, որ այստեղ գոյություն է ունեցել զարգացած հասարակություն, որը զբաղվել է երկրագործությամբ, անասնապահությամբ, արհեստներով և առևտրով։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Մոկսի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Կարմիր բլուրի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Արին-բերդի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

Կարմիր բլուրի պեղումները ևս կարևոր տեղեկություններ են տվել հայկական հնագույն հասարակության մասին։ Այստեղ հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ կավե անոթներ, քարե գործիքներ, զենքեր, զարդեր և այլ առարկաներ, որոնք վկայում են հասարակության բարձր մշակույթի մասին։

ՅԱՌԱՋԻ ՏԱՐԻ ՓԱՍՆ ԱՄՓՈՓԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՂԱԻԱՔԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս կը գրեն Պոլսոյ թերթերը, Ռուսիոյ մէջ ներքին կացութիւնը ամէն օր աւելի կը ծանրանայ։ Ռուսիոյ ներքին կացութեան ծանրանալուն գլխաւոր պատճառը կը համարուի Ռուսիոյ ներկայ պատերազմը։ Ռուսիա պատերազմի մէջ մտնելէն ի վեր, ամէն կողմէ ալ անոր վրայ կը տեղան պարտութիւններ։ Ռուսիա ամէն կողմէ ալ կը պարտուի։ Ռուսիոյ ներքին կացութեան ծանրանալուն գլխաւոր պատճառը կը համարուի Ռուսիոյ պարտութիւնները։ Ռուսիա ամէն կողմէ ալ պարտուելով, ռուսական ժողովուրդը կը զայրանայ կառավարութեան դէմ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։

Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։

Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Ռուսիոյ ներկայ կառավարութիւնը ժողովուրդին զայրոյթին առջեւ կը դողայ, որովհետեւ ան գիտէ թէ ժողովուրդին զայրոյթը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՁՄԵՌՆԱԿ ՊԱՀՔԱՑԸ

Շաւարշեցի

Ձմեռնակ պահքացաւ...

Հիւանդ եմ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։

Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։

Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։

Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։

Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։

ԱՐՑԱԽԻ ՏԱՐԻՔԸ

Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։

Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։ Ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ, որովհետեւ ամէն տարի Ս. Յարութեան պահքին կը հիւանդանամ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԻ ՀԱՄԱՐ ԼԱՅՆ ՀՈՒՄԱՆԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

(Հատուած [տրկլիզ. թեռնթեռնէն)

Հայոց վաճառական դասակարգը, որ ամէն տեսակ ազգային ձգտումներէ զուրկ, միայն իր նիւթական շահերուն հետամուտ, ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։

Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։

Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։

Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԻ ՀԱՄԱՐ ԼԱՅՆ ՀՈՒՄԱՆԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

(Հատուած [տրկլիզ. թեռնթեռնէն)

Հայոց վաճառական դասակարգը, որ ամէն տեսակ ազգային ձգտումներէ զուրկ, միայն իր նիւթական շահերուն հետամուտ, ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։

Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԻ ՀԱՄԱՐ ԼԱՅՆ ՀՈՒՄԱՆԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

(Հատուած [տրկլիզ. թեռնթեռնէն)

Հայոց վաճառական դասակարգը, որ ամէն տեսակ ազգային ձգտումներէ զուրկ, միայն իր նիւթական շահերուն հետամուտ, ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։

Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։ Ան ամէն ինչ կը զոհէ այդ շահերուն համար։

գիր մը, որով պարենաւորման շրջաններու բնակչութիւնը կը բաժնէ հինգ դասակարգերու։ Ցորս դասակարգերու պատկանողները իրենց պարէնը պիտի ստանան գործակցականներէն, մինչ հինգերորդ դասակարգինները իրենք իրենց գլխուն ճարը պիտի նային։

Առաջին դասակարգին մէջ կը մտնեն գործարանի բանուորները՝ անդամ գործակցականներու (կոոպերատիւ), երկրորդ դասակարգ՝ գործարանի բանուորներ, որոնք անդամ չեն գործակցականներու. երրորդ՝ ուրիշ կարգի բանուորներ և պաշտօնեաներ որոնք անդամ են գործակցականներուն. չորրորդ՝ ուրիշ կարգի բանուորներ եւ պաշտօնեաներ, որոնք անդամ չեն գործակցականներուն։

Պարէնի մաս կը կազմեն՝ հաց, միս, կարագ, իւղ, ձուար, մաքարոնի, տառեխ (չոր ձուկ), շաքար, թէյ եւ հաւկիթ։ Անհատներու տրուելիք քանակը կը տարբերի իւրաքանչիւրի պատկանած դասակարգին համաձայն։

Այսպէս՝ առաջին դասակարգը, ըստ նոր հրամանագրի, Լենինգրադի մէջ կը ստանայ ամսական 600 կրամ կարագ, իսկ չորրորդ դասակարգը՝ 300 կրամ միայն։ Զանազան ուտեստեղէններու համար իւրաքանչիւր շրջանի համաձայն քանակ որոշուած է։ Մինչեւ հիմա միայն Մոսկուա եւ Լենինգրադ կը ստանային բարձրագոյն քանակը, սակայն այժմ Դոնէցի աւազանն ալ նոյն մակարդակին բարձրացուեցաւ։ Օրինակ, Դոնէցի հանքագործներու ընտանիքները, որ ցարդ 300 կրամ հաց կը ստանային, այսուհետեւ օրական 400 կրամ պիտի ստանան։

Նոր վճարումներ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն։— *Խորհրդային վերստուգիչ մարմինը համաձնաւոր կուսակցութեան շարքերէն վտարեց «կրասնայա կազէտա»յի խմբագիր Զագինն ու նոյն թերթի իրիկուան տպագրութեան խմբագիր Օրլոֆը, որոնք խ. միութեան վիճակին մասին աննպաստ հրատարակութիւններ բրած էին։ Ասկէ զատ, հրապարակային ժողովի մը մէջ, որուն ներկայ էին աստիճանաւոր եւ շարքային համաձնաւորներ, քննադատած էին կուսակցութեան ներկայ քաղաքականութիւնը։*

Երեք վահանակներ

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ մահուան դատապարտուեցան երեք օրթոտոքս քահանաներ՝ վինոգրադով, Կուղրիավցեւ եւ Մաքսիմովիչ, որոնք վերջերս Օստրովի մօտակայ գիւղի մը մէջ հրդեհներու պատճառ դարձած էին։ Մահապարտները իրենք չէ որ կրակի տուած են խնդրոյ առարկայ շէնքերը, սակայն «կը պատկանին այն դասակարգին, որուն մէջ պէտք է փնտռել հրձիգները»։

Ըամէք փաշայի պատուհասը

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Թուրքիոյ վարչապետ Ըամէք փաշա մօտ օրէն հոն պիտի հասնի։ Փաշան յետոյ պիտի այցելէ եւրոպական ուրիշ քանի մը մայրաքաղաքներ ալ։

Մակեդոնացիներու եղբայրասպան կռիւը

«Թայմզ»ի Սոֆիայի Ծղթակիցը ցաղորդելով Թոշքո փէՔրոֆի սպանութիւնը Միխայլոֆի մարդոց ձեռքով, կուտայ հետեւեալ տեղեկութիւնները.

Փրոթոկէրոֆի կուսակից Պայտարոֆ, նամակով մը, որ իր սպանութենէն վերջ հրատարակուեցաւ «Վարտար»ի մէջ, կ'ըսէ թէ Իվան Միխայլոֆ որոշած էր, ի մէջ այլոց, սպաննել նախկին վարչապետ փրոֆ։ Յանքոֆը, գնդապետ Տամիան Վէլչէֆը՝ նախկին տնօրէն զինուորական վարժարանին։ Միխայլոֆի պաշտօնաթերթը՝ «Սվոպոտա իլի Սմէրթ» («Ազատութիւն կամ Մահ») բացարձակապէս կը հերքէ այս պարագան։

«Ազատութիւն կամ Մահ» կը հրատարակէ նաեւ պատճէնը նամակի մը, գրուած Փոփ-Քոցէֆի կողմէ, որ վիրաւորուած էր Պայտարոֆի սպաննուած օրը։ Այս նամակին մէջ խօսքը կ'ըլլայ դաւադրութեան մը՝ սպաննելու համար Միխայլոֆը՝ մեղսակցութեամբ Փոփ-Քոցէֆի ու Թերեւս նաեւ Պայտարոֆի։

«Վարտար» վերջերս հրատարակեց ցանկ մը Փրոթոկէրոֆի կուսակից 40 հոգիներու, որոնք սպաննուած են Միխայլոֆի խմբակին կողմէ, զոր. Փրոթոկէրոֆի սպանութենէն յետոյ։ Այս ցանկը կը լրացնէ Վիեննայի «Մակեդոնստվօ Տէլօ» թերթը, հրատարակուած բոլշեւիկամիտ Մակեդոնացիներու կողմէ, որոնք ճանչցուած են «Ֆէտէրալիստ» անունով։ 1924ին այս թերթը հրատարակեց անունները 400 «Ֆէտէրալիստ»ներու, որոնք սպաննուած էին ինքնավարականներու խմբակին կողմէ, այն ատեն (1923-24) զոր. Փրոթոկէրոֆի եւ Միխայլոֆի վարչութեան տակ, մեծ մասամբ իբրեւ փոխ-վրէժ Թոտոր-Ալեքսանտրոֆի սպանութեան՝ բոլշեւիկամիտներու կողմէ։ Հիմա կը հրատարակուի 113 «Ֆէտէրալիստ» զոհերու նոր ցանկ մը։

Վասիլիեւ եւ Ավրամոֆ, որոնց համար սխալմամբ ըսուած էր թէ սպաննուած են մակեդոնացի հակառակորդներու կողմէ, ապաքինած են իրենց ստացած վէրքերէն։

Նիւ-Եորքի Սակարանը հանդարտած

Հինգ օրուան ընթացքին երեք անգամ ահռելի ցնցումներ կրելէ յետոյ, Նիւ-Եորքի սակարանը չորեքշաբթի օր գտաւ իր հանդարտութիւնը։ Գիներու արտակարգ անկումէն օգտուելով բազմաթիւ դրամատէրներ փութացին առժեթուղթ գնել, եւ խնդրանքը այնքան շատ էր, որ գիները սկսան բարձրանալ։ Մէկ օրուան ընթացքին շուրջ 10 միլիառ տոլարի առուծախ եղաւ։

Սակարանի պաշտօնեաները 72 ժամ անընդհատ աշխատեցան առանց հանգստի եւ առանց քնանալու, ա'նքան խճողուած էին գործերը։ Հինգշաբթի օր Սակարանը բացուեցաւ կէսօրին։ Փակ պիտի մնայ այսօր, վաղը եւ կիրակի։ Երկուշաբթի պիտի բացուի, երեքշաբթի դարձեալ պիտի փակուի։

Նիւ-Եորքի Սակարանին այս ցնցումը մասնաւորաբար հակազդեց Սթոքհոլմի սակարանին վրայ, ուր բազմաթիւ դրամատէրներ կործանեցան։ Երկու սեզոնաւորական տուներ սնանկացան եւ դադրեցուցին իրենց վճարումները։

Փարիզի Սակարանն ալ ցնցումներ կրեց։

ՌՈՍՏՈՄԻ ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍԸ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9.15էն մինչեւ առաւօտ

Salle Chalet Edouard, 31 Rue Manin, մէթրօ Bolivar

կը խօսի՝ ՀՐԱՆՏ - ՄԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական ձոխ բաժին։ Արեւելեան եւ եւրոպական պարեր, նուագ, ճաշ-պանտ։

Կը ներկայացուի՝ «ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՔԱՐ»Ը (*Հայկ. կեանք*)

Ղեկավարութեամբ Պ. ԲԱՐԻԼՈՅՍԵԱՆԻ

ՄՈՒՏՔ ԱՅՐԵՐՈՒ 7.50, ԿԻՆԵՐՈՒ 5 ՖՐԱՆՔ

Cirque de Paris | Էթուալ Միլիմէթր | ամէնալաւ ու ամէնէն ժամանակակից | Ձ-ով Ֆիլմ

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ԵԹԷ կ'ուզէք փոխադրուիլ կ'ուզէք ձեր շինել տուներուն համար, ձեր շահը պահանջէ դիմել՝ պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները։ 51 Bld. Blanqui. Paris (13e).

"ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 2ին Հայկական եկեղեցիին մէջ 15 Rue Bayard

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն եւ ներկայացում։

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ 71 AVE. KLÉBER

Վաղը ժամը 9ին, Պ. Խատիսեան կը շարունակէ իր զեկոյցը ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ *եւ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ մասին։*

Հ. Ը. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Պէլվիլի *Ռոստոմ կոմիտէի ժողովը՝ այսօրՈւրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131* Fbg. du Temple*ի մէջ։կարեւոր օրակարգ։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։*

փարիզի Աղբիւր Սերոբ խումբի ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2.30ին 184 Ave. Italie. *Վիլժիւիֆի ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է,*

Իսի լէ Մուլինոյի եւ Պիլեանքուռի Զաւարեան ենթակոմիտէի բոլոր խումբերու ընկերները դասախօսական ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին։ Կը խօսի՝ Ընկ. Բէնօ։ Նիւթ՝ Հ. Ը. Դաշնակցութեան կատարած դերը մասին։

Այրի տիկին Ց. Մարգարեան, Օր. Արմէն Մարգարեան, Պ. Հրանտ Մարգարեան, Պ. Մարգար Մարգարեան, Օր. Արուսեակ Մարգարեան, ինչպէս եւ Ազիկեան, Գարագաշ, Խօրասան ընտանիքները եւ պարագաները խորին վշտով կը ծանուցանեն մաիը իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ ազգականին՝

Պ. ՄԱՐԳԱՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

որ յանկարծամահ եղաւ Հոկտ. 29ին, իր բնակարանին մէջ, Նէօյեի-սիւր-Սէն։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, ուրբաթ, 1 Նոյեմբեր, առտուն ժամը 10.30ին, Հայոց եկեղեցին (15 Rue Jean Goujon), ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի փէռ Լաշէզի գերեզմանատունը։

ՑԱՒԻՇԱՏԵՍՏ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Անիէռ-Պուա Քոլոնպի մասնաճիւղին ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին 164 Rue des Bourguignons, *Անիէռ։*

ՅԱՐԴՈՂ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այսօր ուրբաթ, ժամը 9ին «Վոլթէր»ի սրահը։

ԱՏԱՓԱԶԱՐի Հայրենակցական միութեան Հոկտ. 13ի ժողովին մեծամասնութիւն գոյացած չլլալով, նորժողով մը տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 3ի կիրակի օրը, 40 rue de Bellevilleի սրահին մէջ։ կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն անպատճառ ներկայ գտնուիլ։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի։

ԶԱՐՍԱՆՁԱԳի Հայր. միութեանց կեդրոնական վարչութիւնը ստիպողաբար արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարեզեյլի մասնաճիւղի անդամները այս կիրակի ժամը 2ին, բիւ Քոլպէր թիւ 2, պար տը լա փոստի ներքնայարկը։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՏԷՄԻՆի՝ Զմիւռնիոյ նահանգային Հայր. Միութեան երկտող հայրենակիցները ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրուին, այսօր Ուրբաթ կէսօրէ յետոյ ժամ 3ին 2ին ժողովարանի սրահը Rue Wilson*։ Խիստ կարեւոր օրակարգ՝ կանոնագիր ծրագիրի վաւերացում ու մնայուն վարչութեան մը ընտրութիւն։*

ՄԱՐՍԷՅԻ վաստպուրականի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 3ին Պառ տը լա Փոստին մէջ (Բուլ Պէզէօնի եւ Ռիւ տ'Էքսի անկիւն)։ Օրակարգ՝ Հանգանակիչ յանձնախումբի զեկուցում, Նահը էլ Օ Մարշէ առաջուան նաւակ, Ներկայացումներու հարց, Վարչութեան հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն։ կը խնդրուի միութեան բոլոր անդամներէն ներկայ ըլլալ այս խիստ կարեւոր ժողովին։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՆԿԻԽԻՆի ՄԷՋ
կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղին կողմէ։
ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30ԻՆ
կը խնդրուի նկատի առնել այդ թուականը։

ԹԱՏԵՐԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
SALLE HAROLA
3 rue la Vieuville, Paris (18e)
Nord-Sud: Abbesses, Mét. Pigalle
վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը ձիշտ 9էն մինչեւ լոյս։
ձոխ յայտագիր։ Miss Hamida (Télépathe et Magnétiseuse եւն.։ մուտք՝ 10 Ֆր., այր եւ կին 15 Ֆր.

Ձաշարանի համար արեւելեան կերակուրներու և «տէօնէր քէպապ»ի փորձառու խոհարար մը գործ կը փնտռէ եւ կամ քիչ դրամագլխով ընկեր մը՝ ճաշարան մը բանալու համար։ Գրել Հայկ Աւետեանի, 4 Rue Auguste Gervais, Issy-les Moulineaux, Seine.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արտասահմանէն իրենց պարագաները բերել տալ ուզողներու օրինական հետապնդումներ եւ խորհուրդներ, ամուսնական ձեւակերպութեանց արագ գործողութիւն եւ վարչական զանազան գործերու կարգադրութիւն։

Դիմել՝ Kh. Kébabdjianի, 20 Rue de Bezons à Courbevoie (Seine): Tél. Défense 00-39.

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Շաքագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95-21

Հրապարակ կելաւ Սահակ - Մեսրոպ Գրադարանի
1930Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑ
Գինն՝ 6 ֆր., դիմել՝ Hissayanի 22 Ave. Rouveyrol, Asnières, Seine.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (քթանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռաթուառ։ Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։*

ՀԱՅԿ ՔԱՐՏ-ՓՈՍՏԱԼՆԵՐ
Շետեւեալ քարտ-փոստալները կը ծախուին հատը 50 սանթիմի.
Րաֆֆի, Բաժառ-Բաթիպա, Արիսեան, Ղ. Ալիշան, Խ. Աբովեան, Մ. Նալբանդեան, Ստ. Նազարեանց, Դ. Սունդուկեանց, Կոմիտաս վրդ., Մկրտիչ Պէշիկթաշլեան, Ե. Տէմիրճիպաշեան, Պ. Դուրեան, Ս. Տիւսաբ, Պ. Ադամեան, Յ. Պարոնեան, Ծերենց, Ա. Արփիարեան, Ադանուր, Ս. Պալասանեան, Տիգ. Զուհաճեան, Պռոշեանց, Ալվազովսքի, Ռ. Զարդարեան, Գ. Զօհրապ, Դ. Վարուժան, Ս. Պարթեւեան, Ռ. Սեւակ, ինչպէս նաեւ հայ թատրերգուներու։ Թատուհիներու, եւն.։ Քարտ-փոստալին գինն է 0.50 սանթիմ.

Ինչպէս նաեւ զրուցամատեաններ «Հայաստան»ի հայկ. դէմքերու։ 10 հատը կ'արժէ 1 ֆր.։ Փոստի ծախք չառնուիր։ Դիմել հետեւեալ հասցէին.—L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20).

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

tailleur
A. BERBERIAN
24, RUE BERGERE
Tél.: Prov. 05-49 Paris

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐԻ
ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆ
8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)
Շեռւանայն, PROVENCE: 20—37
ընդունելութեան ժամերը 14—19, կիրակի եւ տօն օրերը 10—12 եւ ժամադրութեամբ։

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE
պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան
ԵԹԷ կը փափաքիք գնել կալուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, գնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեր Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով։ Միեւնոյնատեն կ'օգտուիք նիւթապէս։ Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պարտաճանաչութեան։ Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18. ՄԱՐՍԷՅ։*

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64
Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, ատաուներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, ժամանակի եւ անմրցելի գիներով։
Անթրըբըլընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքները կ'ընդունուին։ Դիմեցէք եւ փորձեցէք։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԽԱԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) ՄԷԹՐՕ՝ Etoile
կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ
իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

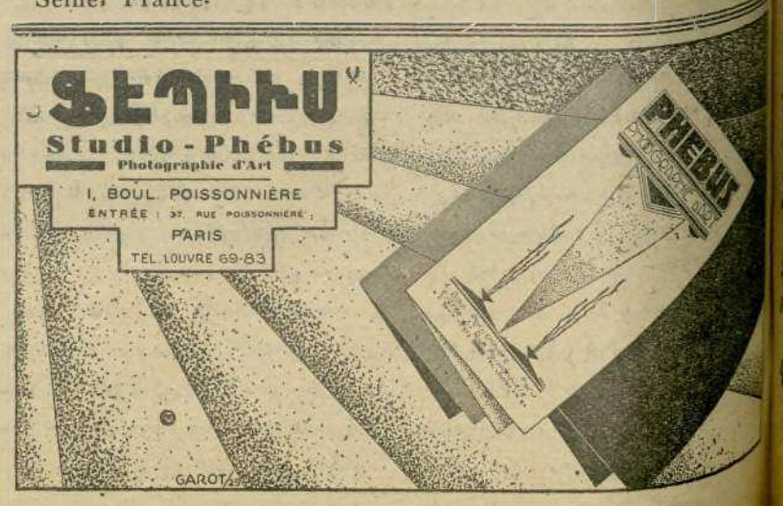
ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը Երեքշաբթի Ց., Շբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ
Բերական 2 ֆրանք, Լուսաբեր Այբենարան 6, Լուսաբեր Քերականութիւն Ա. Բ. Գ. տարիներ 10, 12, 14, Մայրենի լեզուի քեր. ընթց. 5, Թանգարան Հ. եւ Ջ. Ասատուր, տարրական դասընթացք 8, Թանգարան Բ. տարի 10, Թանգարան Գ. տարի 12, Թանգարան Դ. եւ Ե. տարի 17.50, Թուաբանութիւն Աարունի Ա. եւ Բ. տարի 10, Թուաբանութիւն միջին 17.50, Պատմութիւն հայոց 2 հատոր (Հ. Մովսէսեան) 40, Հայաստանի մեծագիր քարտէսը 20, Նամականի հայ լեզուի 25, Բառարան հայ, լեզուի 75, Ֆրանսահայ բառարան 75, Հայ-Ֆրանս. բառարան 65, Զրուցատրութիւն ֆրանս. Հայ 2.50, 3, 6, 7.50, 25, Երգարաններ 5, 10, 25, 30։

Զանազան գիրքեր.— Հայաստան, Բ. Թրքահայաստան, Լիւծ 70, Աննա Քարէնին 35, Հազար եւ մէկ գիշերներ 2 հատոր 70, Կրացիէլլա 8, Ռաֆայէլ 18, Արուլալա 5, Կեանքի եւ Մահուան երգեր 10, Տղու հոգիներ 6, Բժիշկին գիրքէն փերցուած էջեր 10։

Պահանջեցէք մեր ըրացուցակը ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։

Դիմել՝ Mme. Sévouni, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

3 NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1101

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՀԱ ԿՈՒԳԱՆ, ՓՐԿԵՑԷՔ

Այս տարուան սկիզբէն, մասնաւոր ուշադրութիւն գրաւեց Անատոլուի հայկական բեկորներուն փրկութեան գործը։

Թերթէ թերթ փոխադրուեցան վիճակագրական տեղեկութիւններ, թշուառութեան պատկերներ եւ լեղապատառ ճիչեր։ Ու ամէն մարդ պարտք սեպեց առաջարկ մը ներկայացնել, 1915ի սարսափներուն վերջին մնացորդները ազատելու համար։

Բոլոր կոչերն ու ծրագիրները անցան ապարդիւն։ Կարելի եղաւ միայն, կեսարիայէն վաթսուն որբեր փոխադրել Պէյրութ, ճամբու ծախքը ճարելով։ Ոչ երեւանցիները հետաքրքրուեցան մնացածով, ոչ ալ արտասահմանի ունեւորները կամ ազգային Մարմինները։ Քանի մը Հայր. Միութիւններ մասնակի ձեռնարկ մը կատարեցին, իրենց հայրենակիցներուն օգնելու համար։

Արդ, այս գործին մէջ ելք մը ցոյց կուտայ նորէն... Թրքական կառավարութիւնը։

Ընդունած կարդացիք լուրը, ուրբաթ օրուան «Յառաջ»ի մէջ։ Քէմալական իշխանութիւնը ձեռնարկած է տեղահանելու Թուրքիոյ հայկական բեկորները, սկսելով Տիգրանակերտի եւ Խարբերդի նահանգներէն, վերջերս Խարբերդէն Հալէպ հասած են 80 հայ գաղթականներ։ Օգոստոսի վերջերը, Ուրֆոյի, Մլիճանի և Լճէի հազար տնուոր Հայերը նահանգին կեդրոնը հրաւիրուելով, հրաման ստացեր են անմիջապէս արտասահման մեկնելու։

— «Աքսորականներուն թոյլ տրուեցաւ իրենց շարժուն գոյքերը ծախել, իսկ անշարժ կալուածները՝ ոչ։ Բոլորին ալ տուրքերը գանձուեցան եւ 3—4 օսկիի փոխարէն մէկ մէկ անցագիր տրուելով դէպի Սուրիա ճամբայ հանուեցան։ Եկողներէն մէկ մասը Գամըշլը եւ բաս իւլ-Այն, ուրիշներ Հալէպ կուգան։ Ասոնք հիմնմասաբար բարեկեցիկ են. իսկ անոնք որ քալելով Սուրիոյ սահմանագլուխը կը հասնին, խիստ թշուառ վիճակի մէջ են։»

Պատճա՞ռը։—կարեւոր չէ։ Թուրքի՞ն են որ պիտի անճրկին պատրուակներ գտնելու, երբ ուզեն լախտի հարուած մը իջեցնել մեր գլխուն։ Այս անգամ ալ՝ քրտական խլրտումներուն հետ կը կապեն ամէն բան։ Մինչդեռ շատ լաւ գիտեն որ, այդ ափի մը բեկորները ոչ երկինքէն լուր ունին, ոչ ալ երկրէն, եւ իրրեւ զրաստ կը ծառայեն Անատոլուի տափաստաններուն մէջ։

Պատճառը չէ որ պիտի հետաքրքրէ մեզ, այլ բուն իրողութիւնը։ Հետզհետէ կը տեղահանուին, դէպի Սուրիա կը քշուին Անատոլուի հայ ժողովուրդին վերջին մնացորդները։ Ահա՛ կոպիտ իրականութիւնը։ Եւ մենք, եթէ անկեղծ ենք, ամուլ բանդիտութիւնն ու խոհանոցի վէճերը մէկդի դնելով, պէտք է ժամ առաջ գործի ձեռնարկենք, գտնենք փրկելու համար։ Ինչ որ պիտի փորձէինք մեր ձեռքով, ահա թշնամին կը կատարէ իրեն յատուկ միտումներով եւ մեթոտներով։

Չէ՞ որ կ'ուզէինք մաս-մաս Հայաստան կամ Սուրիա փոխադրել այս խլեակները։ Ահա կուգան կարաւան-կարաւան, ոտքով կամ քալելով, առանց ճամբու ծախք սպասելու մեզմէ։ Բայց, սահմանին վրայ հասած ժամէն իսկ, անոնք պէտք ունին մեր բարոյական, այլ մանաւանդ նիւթական արագ գործակցութեան։ Շատ-շատերը, ոչ հագնելիք ունին, ոչ ուտելիք։ Բարբարոս կառավարութիւնը կը քաշէ զանոնք տեղին վրայ, իսկ մենակէտէն մինչեւ սահմանագլուխ, կրնաք նախատեսել թէ ինչ ծախք կ'ըլլայ իրենցվրայ։ Իրենց տեղին մէջ, գոնէ փոր մը կշտացնելու չափ հաց կը գտնէին։ Այդ պարտականութեան մէ՞ջ ալ պիտի անճրկինք, ազատ երկնքի տակ։ Պիտի անճրկի՞ն, մանաւանդ, անոնք որ տեսան 1915ի սարսափները, 14 տարի առաջ, իսկ այսօր եւ՛ կուշտ են, եւ՛ բարոյապէս ու տնտեսապէս կազդուրուած։

Այս գործին հոգատարութիւնը կ'իյնայ, ամէնէն առաջ, Հայր. Միութեանց վրայ, որոնք ուշագրաւ համրանք եւ ուժ ունին Սուրիոյ մէջ, եւ մանաւանդ սերտ կապ՝ Ամերիկաի կեդրոններուն հետ։

Կ'ուզէինք հաւատալ թէ անոնք փարիզէն խրատի չեն սպասեր, լրջօրէն ստանձնելու համար տարագիրներուն պատասպարումը։ Մեծ մասով հողագործ եւ գիւղացի, այս բազմութիւնները պէտք է տեղաւորուին ոչ թէ կայաններու մէջ, այլ ուղղուին գիւղական շրջաններ, համախորհուրդ՝ տեղական իշխանութեանց հետ։ Ամբողջ գործը պէտք է կազմակերպուի ոչ թէ նպաստընկալներ պահելու դրութեամբ, ինչպէս մինչեւ հիմա, այլ անմիջապէս հողի, աշխատանքի կապելու առաջադրութեամբ։

Իսկ այս ծրագիրը կը յաջողի, երբ ձեռք ձեռքի տան բոլոր գործօնները, անմիջական եւ գործնական աջակցութեան համար։ Ահա՛ ծրագիր մը, որուն առջեւ վայրենիները միայն կրնան վէճ յարուցանել, քէն կապել կամ քար նետել։

Սպանդանոցէն ազատուած բեկորներ են որ շեշտակի կը նային մեր աչքերուն, կարօտը կը զգան մեր եղբայրական բարուկին, ոտքի կանգնելու եւ նորէն շնչելու համար։ Արեան ճապաղիքներու եւ տեւական սարսափի տակ անբանացած բազմութիւններ որոնք լոյս աշխարհ կուգան։

Թոյլ պիտի տա՞նք որ անոնք Թրքական դժոխքը փնտռեն, երբ աշխարհ յուսախաբուելով մեր ազատ երկնքի քար անտարբերութենէն կամ ասիական կիրքերէն։

Ահա կուգան, ահա եկեր են. փրկեցէ՛ք, եւ Թող թշնամին կարմիր, փոխանակ կարմիր քրքիջ մը արձակելու մեր երեսին։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թարտիէօ կը կազմէ նոր դահլիճը

Ցալատիէէն վերջ քլէմանթէլ եւս ձախողեցաւ։ Ներակոյտի ելմտական ցանցնաժողովի նախագահը գրեթէ կազմած էր իր դահլիճը, սակայն վերջին պահուն արմատական ընկերվարականները ձախողեցուցին զայն։ Քլէմանթէլ, որ նոյնպէս արմատական-ընկերվարական կուսակցութեան կը պատկանի, կ'ուզէր Ցալատիէն դահլիճին մէջ առնել՝ անոր յանձնելով պատերազմական նախարարութիւնը։ Սակայն Ցալատիէ կը պահանջէր ներքին նախարարութիւնը։ Միւս արմատական-ընկերվարականները՝ Քամիյլ Շոթան եւ Մոնթինեի, որոնց նոյնպէս նախարարութիւններ առաջարկած էր, պայման դրին, որ Ցալատիէ ներքին նախարար ըլլայ։ Մինչ Քլէմանթէլ, միւս խմբակցութեանց հետ բանակցելով, եկած էր այն եզրակացութեան որ եթէ ներքին նախարարութիւնը յանձնուի Ցալատիէի, խորհրդարանին մէջ չպիտի կրնայ բաւարար մեծամասնութիւն ձեռք բերել։

Այս պայմաններուն տակ, Քլէմանթէլ հրաժարեցաւ դահլիճը կազմելէ եւ Հանրապետութեան նախագահը անմիջապէս իր մօտ կանչեց նախկին դահլիճին մէջ ներքին նախարար Անտրէ Թարտիէօն, որուն յանձնեց նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը։

Ցասներկու օրուան տագնապէ վերջ, Թարտիէօ կը յաջողի կազմել կառավարութիւն մը, որ պիտի շարունակէ փուանքարէի եւ Պրիանի դահլիճներուն քաղաքականութիւնը՝ արտաքին թէ ներքին խնդիրներու մէջ։

Թարտիէօ երէկ ցորեկին շարունակեց իր խորհրդակցութիւնները զանազան խմբակցութեանց ներկայացուցիչներուն հետ։

Արմատական-ընկերվարականներու խորհրդարանային խմբակը երէկ նիստ գումարեց երեսփ. ժողովին մէջ, վերջնական պատասխան մը տալու համար Թարտիէօի՝ իրենց մասնակցութեան մասին։

Մինչեւ Թերթիս մամուլը դրուիլը, ոչ Ցալատիէի խմբակին պատասխանը յայտնի էր, ոչ ալ նոր դահլիճին կազմը։ Հաւանաբար նոր վարչապետը հետեւեալ կերպով պիտի կազմէ դահլիճը.—

Անտրէ Թարտիէօ՝ վարչապետ եւ պատերազմական նախարար, Պրիան՝ արտաքին. Քամիյլ Շոթան՝ դատական, Շերոն՝ ելմտական, Ժան Ցիւրան՝ ներքին, Ֆուշեու Լաֆոն՝ ծովային, փիէռ Լաւալ՝ հանրօգուտ շինութեանց, Քէօյլ՝ երկրագործական, փալմատ կամ Լուի Ռոլէն՝ առեւտրական, Լուշէօր՝ աշխատանքի, Մաժինօ կամ Արշէնպօ՝ գաղթային, Ռընէ Պէնար՝ կ Թակեն, Լօրան Էյնաք՝ օդային նախարար։

Կարեւոր սահմանափակ կը գործէ

ԻՆՉ ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ 146 ՀՈԳԻ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾ

«Տէյլի Մէյլ»ի Իրիկայի Թղթակիցը կը հաղորդէ որ վերջին ինը օրուան ընթացքին խորհրդային մութեան մէջ առանց դատավարութեան գնդակահարուեցան 112 հոգի։ Ասկէ գատ 34 հոգի ալ գնդակահարուեցան՝ Գեպէուի անդամներուն կողմէ կեղծ ու ծիծաղելի դատավարութենէ յետոյ։ Զոհերէն շատեր դատապարտուած են՝ իրենց ցորենը պահած կամ հունձքերը այրած ըլլալու ամբաստանութեամբ, գրաւուէժ խուսափելու համար։

⁂ *Մոսկուայի պաշտօնաթերթ «Պրաւդա»ն ալ կը հաստատէ թէ վեց օրուան ընթացքին գնդակահարուած են 73 հոգի։ Ասոնց մէջ են Մոսկուայի երկու մեծահարուստ գոհարավաճառները՝ Քլայնըը եւ Թոյց, որոնք գնդակահարուեցան Լուպիանքայի Զեկայի նկուղներուն մէջ։ Գոհարավաճառները ամբաստանուած էին թէ մաքսանենգութիւն կ'ընէին։*

⁂ «Թայմս»ի Թղթակիցն ալ Իրկայէն կը հեռագրէ թէ հոկտ. 29ին շատ մարդեր գնդակահարուեցան Գեպէուի կողմէ։

Նովօ Սիբիրսկի շրջանին մէջ գնդակահարուեցան 15 գիւղացիներ, այդ շրջանի մէջ հակախորհրդային գործունէութիւն ունեցած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Իվանովօ-Վոզնէսէնսկի շրջանին մէջ վոյկին անուն քահանայ մը եւ հինգ գիւղացիներ գնդակահարուեցան առանց դատավարութեան՝ ներկայ գիւղացիական քաղաքականութեան դէմ շարժած ըլլալու ամբաստանութեամբ։

Արաբական համաժողովին որոշումները

Գրած էինք թէ հոկտեմբեր 25ին Անդրյորդանի մայրաքաղաքին՝ Ամմանի մէջ բացուեցաւ համարաբական համաժողով մը, որուն կը մասնակցին պատուիրակներ Սուրիայէն, Եգիպտոսէն, Պաղեստինէն, Իրաքէն եւ Անդրյորդանանէն։

Համաժողովը իր վերջին մէկ նիստին մէջ ընդունեց բանաձեւ մը, որով կը բողոքուի Սուրիոյ Սահմանադրութեան ծրագրին չնչուելուն դէմ՝ ֆրանսական մարզպան Հանրի Փոնսոյի կողմէ։

Պաղեստինի համալսարաններու հացադուլը

Գրած էինք թէ երուսաղէմի մէջ կարգ մը համալսարաններ հացադուլ րրած են՝ պնդելով որ իրենք անմեղ են եւ պէտք է ազատ արձակուին։

Հոգագրի մը համաձայն, ամբողջ Պաղեստինի մէջ Օգոստոս 1ի «կարմիր Օրուան առթիւ ձերբակալուած էին 60 համալսարաններ։ Պաղեստինի վերջին խռովութեանց առթիւ ալ մեծ թիւով ուրիշ համալսարաններ ձերբակալուեցան եւ աւելի քան մէկ ամիսէ ի վեր բանտը կը մնան։

Հայֆայի եւ Աքքեայի բանտերուն մէջ գտնուած 20 համալսարաններ ալ իրենց Երուսաղէմի ընկերներուն օրինակին հետեւելով, հացադուլ յայտարարած են։

Թուրքիա ուժմբ կ'ապահովէ Անգլիոյ

Լոնտոնէն կը հաղորդեն.— *Ջորեքշաբթի օր Սաութէնի ոստիկանական պարզ դատարանին առջեւ կը դատուէր սպառազինման մեծ գործարանի մը մէջ աշխատող բանուոր մը՝ գեղծարարութեան ամբաստանութեամբ։ Երբ դատաւորը հարցուց յանցաւորին թէ արհեստը ի՞նչ է, մարդը պատասխանեց·*

—Ներկայիս թնթանօթի ռումբեր կը շինեմ Թուրքիոյ հաշուոյն։ Վերջերս կարեւոր ապսպրանք մը ստացանք։

Դատաւորը անմիջապէս ազդարարեց բանուորին՝ որ արտօնուած չէ երեւան հանելու պետական գաղտնիքները։

⁂ «Թան» կը գրէ Թէ այս յայտնութիւնը կարեւոր է, մանաւանդ երբ նկատի առնենք որ վերջերս անգլիական նաւաբաժին մը այցելեց Թրքական ջուրերը եւ սիրալիր ընդունելութեան արժանացաւ։

Րիկօտէնի ապահովական շուրջ

Ալմազեանի մասին կասկածները թեթեւցած ըլլալով, հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս վերսկսաւ ուրիշ ուղղութեամբ շարունակել նոր քննութիւնն՝ը, գտնելու համար Րիկօտէնի իրական սպանիչը։

Այս առթիւ կրկին հարցաքննեց մուշտակավաճառ Լտուար եւ Շանրի տիւննէր եղբայրները, որոնց Շապանէ փողոցի խանութը գացած էր Րիկօտէն սեպտ. 9ին, սպանութեան օրը եւ որոնց խանութէն մեկնելէ յետոյ, հետքը կորսուած էր։ Րիկօտէն երբ տիւննէրի խանութը հասաւ, տիւննէրի քոյրը միայն կար, յետոյ եկաւ Լտուար տիւննէր, որուն հետ խօսեցաւ Րիկօտէն մօտ 10 վայրկեան։ Միւս եղբայրը՝ Շանրի, ժամը 9ին հասաւ խանութ, երբ Րիկօտէն մեկնած էր արդէն։

Ալմազեան եւս կանչուած էր հարցաքննիչ դատաւորին մօտ, սակայն իր վկայութեան պէտք չտեսնուեցաւ։ Միայն հագուստները փոխեցին, որովհետեւ վրայի հագուստները պիտի քննուին։

Ոստիկաններ սպանուած Զաղրէպի մէջ

Զաղրէպէն կը հեռագրեն Թէ քանի մը ոստիկաններ ներկայացան Զիմէնսի գործարանը՝ ձերբակալելու համար կարգ մը կասկածելիներ, որոնք մեղսակից կը համարուին հրապարակագիր Շլէկէլի սպանութեան։ Երբ ոստիկանները գործարան հասան, ընդունելութեան հարուածներով Սպանուեցան երկու ոստիկաններ, երկուք ալ վիրաւորուեցան։

Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան Զաղրէպի մէջ եւ այլուր։

Ռուս օդանաւ մը Ամերիկայի վրայ

«Խորհրդային երկիր» անուն ռուսական օդանաւ մը, որ քանի մը հանգրուաններով Ամերիկա կ'երթար, առջի օր Նիւ Եորք հասաւ։ Աւելի քան 5000 հանդիսականներ ներկայ էին Քըրթիս Ֆիլտի մէջ։ Ցամաք իջած ատեն 12 հոգի վիրաւորուեցան։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Սեվաստիայի մօտ զինուորական 20 օդանաւեր վնասուեցան չորեքշաբթի օր՝ իջլէն զինուորական օդային կայանին մէջ պայթած սաստիկ փոթորիկի մը հետեւանքով։

Փրիզրէնի մօտ սերպերու կողմէ սպաննուեցաւ Ֆրանչիսկեան կրօնաւոր մը, որ կը կարծուէր Թէ ալպանական լրտես մըն էր։ Ալպանական կառավարութիւնը բողոքագիր մը ներկայացուց պելկրատի կառավարութեան։ Այս վերջինը պիտի ստուգէ Թէ սպաննողը ալպանակա՞ն հպատակ էր Թէ եուկոսլաւ։

Եգիպտոսի Ֆուատ Թագաւորը նոր հրամանագրով մը վերահաստատեց սահմանադրութեան այն յօդուածները, որ ջնջուած էին երեք տարուան համար։ Հրամանագիրը խորհրդարանային նոր ընտրութեանց պայմանաժամ կ'որոշէ դեկտ. 21ը, իսկ նոր խորհրդարանի բացման՝ 1930 յունուար 11ը։

Պուխրէշի մէջ ուրբաթ առաւօտ ժամը 9ին երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեցաւ։ Ցնցումին բուն կեդրոնը կը գըտնուէր 180 քիլոմեթր հեռուն։ Ռումանիոյ գանազան մասերուն մէջ ալ ցնցումներ զգացուեցան։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ պատահեցաւ նաեւ Ֆրանսայի մէջ Պրեթանեի շրջանը։ Օրէի մէջ տուներ վնասուեցան, տապանաքարեր տեղքուեցան եւ գերեզմաններ կքեցան։

Անդլիոյ վարչապետ Մաք-Տոնըլտ Ամերիկայի եւ Քանատայի իր ճամբորդութենէն Լոնտոն վերադարձաւ։ Անմիջապէս գումարուած նախարարական խորհուրդին առջեւ, վարչապետը պարզեց նախագահ Հուվըրի հետ իր տեսակցութեանց արդիւնքները։ Դահլիճը յետոյ զբաղեցաւ հանքային տագնապով, որ լուրջ հանգամանք առած է վերջերս։

Մօրիս Փէռնօ ստացաւ «l'Europe Nouvelle»ի այս տարուան մրցանակը՝ 10,000 ֆրանք, իր «L'Inquiétude d'Orient» նոր գրքին համար։

Էնկիհիրի Ազգ. մեծ ժողովը բացուեցաւ առջի օր։ Ժամը 1ին Հանրապետութեան նախագահ Մ. Քէմալ խօսեցաւ Ճառ մը, որ անթելի 1600 մեդր երկար կոհակներով հաղորդուեցաւ ամէն կողմ։

Շեհլէէն նախարարական խորհուրդը վերջնապէս որոշեց ազատ գօտի մը հաստատել Փիրէոնի նաւահանգիստին մէջ։

ԿՈՍՏԱՆԶԱ-Պուքրէշ Թեպլեռնթացը Պրագայի կայարանին մօտ ցլմեց վեց գործաւորներ, որ գիծին նորոգութեան կ'աշխատէին։ Հոթներորդ գործաւորը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Մեքենավարը Պուքրէշ հասնելէ վերջ միայն հասկցաւ աղէտը։

ԿԱՖԷ սղեցաւ դարձեալ, Նոյեմբեր 1էն սկսեալ լիդրը կը ծախուի 1 ֆր. 90։ կը կարծուի Թէ յառաջիկայ ամիս 2 ֆրանքի պիտի բարձրանայ։

ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՈՐ ՀԵՂԿՈՒՄԸ

(«Յառաջ»-ի Շարքամասնի աոք.)

Ինչ էին ասում նրանք, որոնք ամեն ինչ գիտեին, ամեն ինչ լսել էին, ամեն ինչ տեսել էին իրենց աչքերով, ականջներով, ինչպես ասում են ռուսերը, սեփական մաշկով։ Ինչ էին ասում նրանք, որոնք ամեն ինչ գիտեին, ամեն ինչ լսել էին, ամեն ինչ տեսել էին իրենց աչքերով, ականջներով

ՀԱՅԿԱԿ ՏՈՒՐ ՓՈՍՈՆ ՍՈՒՐԵՆ

ՆՈՒԱՐԴԱՎ ՊԱՏՄԱ
ԲՈՒՏՈՒՐՈՎԻ ՄԱ

— Բա՛...

— Ի՛մ փոքրիկ, սիրելի՛ հոգուս կեսը, ես քեզ չեմ ձանձրացնում, որ ինձ հետ գաս Ամերիկա...

— Ախր ես ինչպե՞ս թողնեմ հայրիկիս, մայրիկիս, քույրերիս, եղբայրներիս, հարազատներիս, ընկերներիս, ծանոթներիս, հարևաններիս, գործընկերներիս, ազգականներիս, դրացիներիս, ամբողջ Հայաստանիս...

— Ամո՛ւր, ամո՛ւր, ինչքա՜ն ես հոգսոտվում, ինչքա՜ն ես մտահոգվում... Ասում եմ՝ գնանք, ուրեմն գնանք, ինչ ես ուզում, որ անեմ...

— Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ պես հոգսոտվես, մտահոգվես, ինչպես որ ես անում եմ...

— Ա՛խ, ես ինչպե՞ս կարող եմ հոգսոտվել, մտահոգվել, երբ ես գիտեմ, որ դու ինձ համար ամեն ինչ կանես, ինչ ասեմ, կանես, ինչ խնդրեմ, կանես, ինչ պատվիրեմ, կանես, ինչ հրամայեմ, կանես...

— Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ համար հոգսոտվես, մտահոգվես, ինչպես որ ես անում եմ քո համար

Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ
որ պիտի կատարէ Ապուշի դերը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ «Տրամա - Օփերէթ» խումբը՝ ղեկավարութեամբ

Յանօթ դերասան Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

կը ներկայացնէ ուրախ օփերէթը

"ԱՊՈՒՇ„Ը

. երեք արար

10 Նոյեմբեր կիրակի գիշեր ճիշդ ժամը 8.30ին, վերջ 11 30

THÉATRE ALBERT Ier

64 Rue du Rocher, Paris (Gare St. Lazare)

Գ. արարին Տիկ. Մ. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ կը պարէ Կովկասեան Լէզկինկա

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թաոխտ ԺՕՐԺի

ՏՈՄՍԱԿՆԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ՝ 25, 15 եւ 10 ֆրանք

Դիմել բոլոր հայ ճաշարանները եւ ներկայացման իրիկունը Թատրոնի կիշէն։

Cirque de Paris	Էքոլ Միլիմէր	ամենալաւ ու ամաը	2-14 ֆրանք

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Եթէ կ'ուզէք փոխադրութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները: 51 Bld. Blanqui. Paris (13e).

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'ապագայնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիրակի ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի երէկ։ 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Nord-Sud: Pigalle.

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին Վէնէրական եւ Մորթի հիւանդութեանց ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան

Եթէ կը փափաքիք գնել կալուած մը, հողամաս մը, ձեր կալուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, գնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեզ: Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով: Մինչեւ ատեն կ'օգտուիք նիւթապէս: Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պարտաճանաչութեան: Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18. ՄԱՐՍԻԼԻԱ.*

Ս. ԹԷՐԶԵԱՆ

ՀԻԻՍՈՒԱԾԵՂԷՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

17 Rue de l'Equerre, Paris 19me R. C. Seine 452,447

Métro: Buttes-Chaumont

Փարիզի և գաւառներու հայ առեւտրականներու մասնաւոր ուշադրութեանը կը յանձնենք մեր արտադրութիւններուն որակը եւ անմրցելի գիները։

ԹԷՐԶԵԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ ուէջ պիտի գտնէք լաւագոյնը ամէն տեսակ Թրիքոններու, ժիլէ ֆանթէզի, pull-over, բուրդ կամ պուլէթէ, եւագոյն բուրդ վզնոցներ, եւն. եւն.։

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կ'առաքենք կանոնաւորաբար։ Մասնաւորներու ապսպրանք չենք ընդունիր։

ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ ԵՒ ՓԵՐԵԶԱԿ

ԵՐՋԱՆԻԿ ԱՊՐԱՋԵԱՆ

3 Rue Palikao, Մէթրօ Couronne, Paris (20e)

Ունինք արանց եւ կանանց գուլպաներ, Թրիքոներ, ժիւփեր, շապիկներ, դերձակներու եւ դերձակուհիներու վերաբերեալ ամէն տեսակ իրեղէններ եւայլն: Չափաւոր գին:

ԿԸ ՇԱԽԵՆՔ «ՅԱՌԱՋ», ինչպէս նաեւ հայերէն եւ ֆրանսերէն Թերթեր:

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱՋԱՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier

Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, աժան եւ անմրցելի գիներով։

Անթրըբըընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ: Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին: Դիմեցէք եւ փորձեցէք:

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկ. Բժշկապետ Թիֆլիզի կ. Թագի Հիւանդանոցներուն

Ներքին, Մանկանց, Միզասեռացին, Վէնէրական Հիւանդութիւններ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ O. M. MELKONIAN

Marque déposée: MELKON

ԵԹԷ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէնները, վնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON *վաճառանիշով*

ԼՕՔՈՒՄ, ՓԱՓԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՅԻՖ, ԹԵՐԹ (պէօրէկի), ԱՂԻՏԷ ՇԱՔԱՐ, ՀԷԼՎԱ, ՍՈՒՍԱՄՈՎ ՀԷԼՎԱ,

Իզմիտի համբաւաւոր ՓԻՇՄԱՆԻԷ ՀԷԼՎԱՆ, որոնց կեդրոնատեղին է՝

25 Rue Vilin, PARIS (20e) Հեռաձայն MENIL. 69—15

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառէն եւ արտասահմանէն

TOUT POUR LE CONFORT

ԳԵՂԱՄ ՆԱՆԻՆԵԱՆ (K. Nanique, ingénieur E. T. P.)

26 Rue de Maubeuge, PARIS (9e) Tél. Trudaine 43 44

կեդրոնական ջեռուցիչ (chauffage central) եւ ventilation sanitaire: երկար տարիներու փորձառութիւն:

Մեր միջոցաւ կատարեցէք ձեր սալամանտրներու և խոհանոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը և պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ։

Կը ծախենք նաեւ T. S. F.*ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւայլն։*

ՁԱՇԵՑԷՔ ԵՒ ԸՆԹՐԵՑԷՔ

BOULANT

ՁԱՇԱՐԱՆ ՊՈՒԼԱՆ

Հետեւեալ չափաւոր գիներով

12 ֆրանք՝ 34 Bld. St. Michel

16 ֆրանք՝ 1 Bld. Montmartre

18 ֆրանք՝ 35 Bld. des Capucine

ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՑՑ

Մօտ օրէն լոյս կը տեսնէ Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատանեկան միութեան 1930ի պատկերազարդ պատի օրացոյցը, որ կ'ամփոփէ ազգային եւ քաղաքական դէպքերու յիշատակագրութիւնը եւայլն։

Ձաշարանի հատար արեւելեան կերակուրներու և «տէօներ քէպապ»ի փորձառու խոհարար մը գործ կը փնտռէ եւ կամ քիչ դրամագլխով ընկեր մը՝ ճաշարան մը բանալու համար։ Գրել Հայկ Ասլանեանի, 4 Rue Auguste Gervais, Issy-les Moulineaux, Seine.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արտասահմանէն իրենց պարագաները բերել տալ ուզողներու օրինական հետապնդումներ եւ խորհուրդներ, ամուսնական ձեւակերպութեանց արագ գործողութիւն եւ վարչական զանազան գործերու կարգադրութիւն:

Դիմել՝ Kh. Kébabdjianի, 20 Rue de Bezons à Courbevoie (Seine): Tél. Défense 00-39:

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍՈԼՖԷԺԻ ԴԱՍԵՐ

ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԻ ՄԷԹՈԴՈՎ

ՕՐ. ԺԱՆ ՁԱՄՊԱՋ

61 rue de Flandre Paris (19)

Հայրենակիցներու համար գեղջուած գին:

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հաստատուած LA GARDE

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Téléphone-Trudaine 95.21

Հրապարակ ելաւ Սահակ - Մեսրոպ Դրադարանի

1930Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՑՑ

Գինը՝ 6 ֆր., դիմել՝ Hissayanի 22 Ave. Rouveyrol, Asnières, Seine.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Ամուսնական եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներական հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամրիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռաթուառ։ Խզճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։*

L'ATELIER *ԹԱՏՐՈՆԸ*

կը ներկայացնէ՝

VOLPONE

ՀԵՐԱԹԱՓ "ՔԻՍ„

Ամէնէն գործնականը եւ ամէնէն ազդեցիկը ներկայ հերաթափիչ (մազ թափող) արտադրութիւններէն:

Երեք վայրկեանը բաւարար է թափելու եւ մաքրելու մազերն ու ադուամազերը, առանց գըլգռելու վերնամաշկը:

Գին 5 ֆր. 60 (Imp. Comp.)

Լապոռաթուառ՝ «քիս»

159 Rue Pierre Corneille, Lyon

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 ֆրանք Columbia *18 ֆրանք*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM

ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

երգուած հանրաճանաչ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ: Ընտիր ՇԱՇՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները: 8 Rue Jouy-Rouve. PARIS (20e) Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամվ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN և N

ՇԱԲԱԹ եւ ԿԻՐԱԿԻ ԲՈՆՍԷՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Tailleur

A.BERBERIAN

24. RUE BERGERE

Tél.: Rev. 05-49 Paris 9e

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՓՃԵԱՆ)

Իրաւագէտ խորհրդատու ցեփանս Թօմօպլի է սբօրթիվ եւ Միլիթիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նահիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ Թարգմանութիւններ:

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՑԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ MAISON JOLIVET

17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges-ի անկիւնը)

Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24.83

ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՔՈՒԿ

Երէկ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հացի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRESSIN JOLIVET *հացերը։*

Ուսինիէ խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր։

Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան Ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

ՏՕՔԹ. ԳԱԼՍՏԱԲԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)

Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտպանական գրութիւնք, գիւրամատչելի պայմաններով։

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ,

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրվերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30։

Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամվէյ 5 եւ 62, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

COLUMBIA MARK

18 ՖՐ.

POLYDOR

REGISTERED TRADE MARK

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Այս երեք աշխարհաճանաչ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամենավերջին փլաքները ինչպէս նաեւ հայերէն նոր եղանակներ եւ Արշին մալ ալանի բոլոր կտորները եւ Մարտիրոսեանի փլաքները:

Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը, զեղչուած գինով.

ՄԱՏԹԷՈՍ ՁԻԼՊԻՐԵԱՆ

կը ստանձնէ հին եւ նոր ամէն տեսակ ապահովագրական գործեր (Հրդեհի, Կեանքի եւ Արկածներու), ինչպէս նաեւ առեւտրականներու տուժարներու կարգադրութիւն, հողերու եւ տուներու գնում եւ վաճառում, կալուածներու վրայ փոխառութիւն եւ նմանօրինակ յանձնառութիւններ:

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ։

36, Rue de Bellefond. PARIS (IX)

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISS KIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Խմբագ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

5 NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1102

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԼՈՒԾՈՒՄ ԹԷ ՆՈՐ ՏԱԳՆԱՊ

Տաներկու օրուան տագնապէ մը լետոյ, որուն լուծման համար երկու արմատական վարիչներ ի զուր գիշերը ցորեկին խառնեցին, քսանրչորս ժամուան մէջ դահլիճ մը կազմեց Պ. Թառտիէօ, «Վագր»ին գործակիցն ու բարեկամը:

Բազմանդամ կառավարութիւն մը — 28 հոգի — որուն մէջ թէեւ խառն ի խուռն կ'երեւան անծանօթ եւ երիտասարդ անուններ, բայց բուն կորիզը կը կազմեն աջակողմեան-ազգայնականներ: Մասնաւորապէս աչքի կը զարնեն նոյն ինքն վարչապետը, Պ. Թառտիէօ, վերսայլի դաշնագրին հեղինակներէն, որ կը պահէ ներքին նախարարութիւնն ալ, Պ. Մաժինօ, պատերազմական նախարարը, որ դեռ վերջերս մեծ աղմուկ հանեց Չեհնոսի պարպումին դէմ խօսած ճառով, Լուշէօր, Փիէթրի եւն: Ամբողջ կազմին մէջ, ամէնէն բարեխառն ղէմքն է Պոհան, «անփոխարինելի» կը համարուի իբրեւ արտաքին նախարար, ներկայ պարագաներուն մէջ: Փուանքարէ այս գործակիցէն չբաժնուեցաւ մինչեւ իր վերջնական հրաժարումը: Թառտիէօէն առաջ, Տալատիէ եւ Քլէմանթէլ պարտք սեպեցին նախ անոր աջակցութիւնը ապահովել, դահլիճ կազմելու համար: Եւ Պոհան բոլորին ալ խոստացաւ աջակցիլ, անշուշտ իր քաղաքականութիւնը վարելու համար:

Ուրեմն, Ֆրանսան կ'ունենայ թունդ ազգայնական կառավարութիւն մը, աւելի աջ քան Փուանքարէի եւ Պոհանի վերջին դահլիճները: Մինչդեռ, Պոհանի անկումէն յետոյ, բոլորին աչքերը ուղղուած էին ղէպի ձախ, եւ հանրապետութեան նախագահն ալ առաջին առթիւ կոչ ուղղեց արմատական-ընկերվարականներուն, որոնք 121 երեսփոխան ունին խորհրդարանին մէջ: Ընկերվարականներուն մերժումը, արմատականներուն ներքին վէճերը եւ միւսներուն ձեռնպահութիւնը անկարելի դարձուցին ձախակողմեան դահլիճի մը կազմութիւնը, եւ ապարէզը մնաց հիներուն եւ ծերերուն:

Կ'ապրի՞ այս դահլիճը: Հինգշաբթի պիտի որոշուի անոր ճակատագիրը: Բայց, հիմակուընէ յոռետես են մինչեւ իսկ պահպանողականները, անոնք որ կ'աւետէին թէ «ազգին ձայնը» յաղթեց, Թառտիէօի դահլիճին կազմութեամբ:

Արդարեւ, շատ խոր են տագնապին պատճառները, եւ աւելի արտաքին քան թէ ներքին:

Երկրին մէջ, խմորումները կը սաստկանան քաղքենի-պահպանողական տարրերու տիրապետութեան դէմ: Ֆրանսա ինքզինքը ետ մնացած կը կարծէ, բաղդատելով կարգ մը դրացի երկիրներու հետ: Համայնավարութեան դէմ մղուած պայքարը չի ժխտեր ընկերային բարենորոգումներու պահանջը:

Բայց, այդ գետնին վրայ յաջողելու համար, ձախակողմեան տարրերն ալ կ'ուզեն որ իսկապէս վերջնայ պատերազմի հաշուեյարդարը:

Արդ, ներքին եւ արտաքին ուժերու ճնշման տակ, Ֆրանսան ստորագրեց Երնկի ծրագիրը, եւ յանձն առաւ ժամանակէն առաջ պարպել գերմանական հողերը: Հինները գոհ չեն զիջումէ զիջում յանգող այս քաղաքականութենէն, որ կը հաւասարուի խախտում վերսայլի դաշնագրին: Լա Հէի ծանօթ ժողովէն ի վեր, կը շեշտուի այս դժգոհութիւնը, որ անուղղակի պատճառ հղաւ Պոհանի դահլիճին տապալման:

Այս քաղաքականութեան մեղքը, աջերուն կարծիքով, կ'իյնայ ձախերուն վրայ: Պոհան ալ պատասխանատու կը նկատուի, բայց քանի Պ. Փուանքարէն իշխանութեան գլուխ էր, ցած կը խօսէին, իսկ հիմա որ ան չկայ, ուղղակի պայքար կը մղուի նաեւ արտաքին նախարարին դէմ: Տագնապին սկիզբէն ի վեր, աջերը մէկ բերան կը պահանջէին հեռացնել Պոհանը, իբրեւ չափազանց յարմարող եւ անձնական քաղաքականութիւն մը վարող: Եւ հիմա միեւնոյն տարրերը կը զարմանան, կը տրտնջան որ, Թառտիէօի եւ Մաժինոյի պէս անհաշտ, վճռական մարդիկ իրենց հետ առեր են նոյն Պոհանը:

Այս դժգոհութեան վրայ իւղ կը լեցնէ, նաեւ, Գերմանիոյ մէջ կատարուած հանրաքուէն: Տասնըհինգ օրէ ի վեր, Գերմանիոյ ազգայնականները քուէ կը ժողվեն, Երնկի ծրագրին վաւերացման դէմ, միեւնոյն ատեն պահանջելով դատի յանձնել զայն ստորագրող նախարարները, իբրեւ պետական դաւաճան: Սահմանադրութեան տրամադրութեամբ, ո'ր եւ է խնդիր կրնայ ժողովուրդի կամքին ենթարկուիլ, եթէ բոլոր քուէարկողներու հարիւրին տասը համաձայն ըլլան: Ազգայնականները յաջողած են ժողվել 4,136,384 քուէ, ինչ որ կը ներկայացնէ հարիւրին 10·08, ամբողջ քուէարկողներու թիւն ըլլալով 41,019,810:

Ուրեմն, Երնկի ծրագիրը ընդունելու կամ չընդունելու խնդիրը պիտի ենթարկուի գերման ժողովուրդի կամքին (հանրաքուէ): Հաւանական չէ որ յաղթեն մերժումի կուսակիցները, բայց, այս երեւոյթն իսկ խորապէս ազդած է Ֆրանսայի քաղքենի-պահպանողական տարրերուն վրայ, որոնք իրենց աչքերը յառած են նոր դահլիճին:

Այսպէս կամ այնպէս, ստեղծուած է այնպիսի կացութիւն մը, որ երկարատեւ տագնապի մը լուծումէն աւելի, նոր տագնապներ նախատեսել կուտայ:

Եւ այս բոլորը՝ իբրեւ հետեւանք Ֆրանսայի խորհրդարանի ներկայ կազմին, որ հաւասարակշռութեան մէջ կը պահէ բոլոր հոսանքները:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՆՈՐ ՊԱՐՏՔԸ

«Յուսաբեր» խմբագրականի մը մէջ վերլուծելով Երուսաղէմի Միաբանութեան 23 անդամներուն բողոքագիրը, որ հրատարակուեցաւ «Յառաջ»ի մէջ ալ, դիտել կուտայ (22 հոկտ.).

— «Այս գուսպ ու ժլատ ոճը ոչինչ չի պակսեցներ սակայն բողոքագրի արժէքէն: Ընդհակառակն, 23 միաբաններու խաղաղ ու անկիրք «վշտապատումը» կուգայ վկայելու, որ իրապէս «քան մը հոտած է Ցանիմարքայի մէջ»:

Եւ իսկապէս, անկարելի է առանց վրդովմանքի լսել, թէ ինչպէս մեծափարթամ հաստատութիւն մը, որուն հարստութիւնը միլիոնաւոր ոսկիներու կը հասնի, այսօր կքած է իր մէջքը պարտքերու ծանր բեռան մը տակ: Նախապէս կը խօսուէր 56 հազար ոսկի պարտքի մասին, յետոյ 56ը բարձրացաւ 80ի, քիչ վերջը 80ը եղաւ 92 հազար, իսկ այժմ արդէն կը խօսուի 120 հազար ոսկի պարտքի մասին: Դժուար է ստուգապէս ըսել, թէ այս թիւերէն ո՛ր մէկն է ճիշդը եւ թէ ի՛նչպէս գոյացած է ան: Շանրութեան միակ մխիթարանքն առայժմ — դուրեան սրբազանի ներկայութիւնն է երուսաղէմի մէջ: Պատրիարքին անբասիր անձը, այն անվերապահ վստահութիւնը, զոր հանրութիւնը ունի իրեն հանդէպ, իր անաչառ նկարագիրն ու արթուն խիղճը լաւագոյն երաշխիքներն են, որ միաբաններու բողոքը պիտի չմնայ «ձայն բարբառոյ յանապատի»: Երուսաղէմն այսօր այն վիճակի մէջ չէ՛, որ նոր պատրիարք մը նորէն շղթայ նետէ իր վզին, գաղութէ գաղութ դրամ մուրայ վանքին համար, գայն կորուստէ փրկէ եւ իբրեւ նոր շղթայակիր մը՝ յաւերժանայ վանքին պատմութեանը էջերուն վրայ: Եթէ օր առաջ կապանք նետելու ըլլանք այն ձեռքերուն, որոնք «անհաշիւ եւ անպատասխանատու ծախքերով» կ'ուզեն շղթայ նետել ուրիշներու վզին, ապա մենք կանխած կ'ըլլանք բազմաթիւ չարիքներ, որոնք միշտ ալ փլուզումով կը վերջանան:

Հաւատանք, որ վանքին բուն վարիչները, որոնք պարտքի ճարցը ճրապարակ դրին եւ հանրութեան ուշադրութիւնը հրաւիրեցին իրենց վրայ, բարի պիտի ըլլան նաեւ հանրութեան ըսելու. — Թէ ի՛նչ պարտք է այս, ե՛րբ եւ ի՛նչպէս գոյացած է եւ ի՛նչ միջոցներով պիտի գոցուի:»

ՊԱՂԵՍՏԻ ՀԱՅԵՐԸ

Ընդհ. Պատերազմի ընթացքին Պարսկաստանի Ուրմի, Սալմաստ եւ Ալտուզ նահանգներէն բաւական թիւով հայեր եւ ասորիներ պաղտատ գաղթեցին: Անոնք թէեւ ուզեցին իրենց երկիրը վերադառնալ, բայց պարսիկ իշխանութիւնը չթոյլատրեց:

Այժմ պաղտատէն կ'իմացնեն թէ պարսիկ կառավարութիւնը թոյլատրած է ներգաղթը, սակայն գաղթականներուն մեծ մասը չուզեր վերադառնալ: Մինչեւ հիմա 45 հայեր փափաք յայտնած են դառնալու, եւ կը կարծուի թէ այս թիւը հազիւ 250ի պիտի կրնայ բարձրանալ:

ԴՈՒԻՐԵԱՆ ՅԱՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻԻ

Երուսաղէմի պատրիարքին յինամեայ գործունէութեան առթիւ Ա. Ազարոնեան շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղած ըլլալով, հետեւեալ պատասխանը ստացած է.—

«Զգածուած շնորհակալութիւններ եւ բարեմաղթութիւն. Նոր ձեր առողջութեան եւ բարօրութեան համար:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Փարիզի Ռուսերուն գաղտնի ժողովը

«Շիքակօ Տէյլի Թրիպիւն» իր երէկուան թիւով կը գրէ թէ Փարիզի Ռուսերը քանի մը օր առաջ գիշերային գաղտնի ժողով մը գումարած են՝ նախագահութեամբ նախկին յեղափոխական կառավարութեան վարչապետ Ալեքսանդր Կերէնսկիի: Ժողովին ներկայ էին երիտասարդ Ցարականներու խմբակին ներկայացուցիչները: Այս վերջինները կարդացին գրաւոր զեկոյց մը, որմէ վերջ Կերէնսկի բուռն քննադատութիւններու ենթարկուեցաւ իր իսկ կուսակցութեան (Էս Էր) անդամներուն կողմէ: Կերէնսկիի դէմ ուղղուած մեղադրանքն այն է, որ լքած է քաղաքական սկզբունքները եւ պատեհապաշտ դարձած:

Կերէնսկի բոլոր քննադատութեանց պատասխանեց ուժգնօրէն՝ շեշտելով որ բոլշեւիկեան իշխանութեան անկումէն վերջ գալիք կառավարութեան մէջ ներկայացուցիչներ պէտք է ունենան բոլոր հոսանքները: Այս առթիւ նախ իրաւախոհութիւն մը պէտք է կենքուի զանազան կուսակցութեանց պատկանող ռուս տարագիրներուն միջեւ, յետոյ նաեւ իրաւախոհութիւն մը՝ իրենց միացեալ ծրագրին եւ քաղաքական սկզբունքներուն միջեւ Ռուսիոյ ժողովուրդին, որ աւելի քան տասը տարիէ ի վեր բոլշեւիկեան վարչաձեւին վարժուած է:

Կերէնսկի աւելի առաջ երթալով շեշտեց որ, բոլշեւիկներու անկումէն յետոյ տարագիրները պէտք է երթան ռուս ժողովուրդին եւ ըսեն անոր.— «Մենք կուսակից ենք խորհրդային վարչաձեւին, կ'ուզենք պահել զայն: Միայն թէ պիտի տապալենք պրոլետարիատի դիկտատուրան եւ անոր տեղ հաստատենք ժողովուրդին քուէն՝ իբրեւ վերջնական իրաւարար:»

Կերէնսկի իր հաշտարար ու «պատեհապաշտ» քաղաքականութիւնը բացատրեց անով, որ ինք չի գիտեր թէ բոլշեւիկեան անկումէն յետոյ Ռուսիան տնտեսական եւ ընկերային ի՛նչ վիճակ պիտի ներկայացնէ: Իր կարծիքով, փոխանցման շրջանին համար պէտք է գործադրել լաւագոյն վարչաձեւը, որ օգտակար կրնայ ըլլալ Ռուսիոյ: Նախատեսեց որ անիկա ո՛չ յեղափոխութենէն առաջուան վարչաձեւը, ոչ ալ Ֆրանսականը պիտի ըլլայ:

Երիտասարդ ցարականներու խմբակը, որ իր գրաւոր զեկոյցով պատրաստակամութիւն կը յայտնէ գործել որեւէ վարչաձեւի տակ, կը բաւէ որ օգտակար ըլլայ Ռուսիոյ», կը գտնուի նախագահութեանը տակ Մեծ Դուքս Կիրիլի, ցարերու գահին ժառանգորդ:

Թուրք գաղթականներու վերադարձը

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Էնկիւրիէն կը հաղորդեն թէ գաղթականներու գետեղման ընդհ. տնօրէնութեան ելմտացոյցը պատրաստուած է: Այս ելմտացոյցին մէջ 300,000 ոսկի յատկացուած է այս տարի Արեւելեան Նահանգներ զետեղուելիք գաղթականներուն համար:

Գաղթականներու գետեղման անցեալ տարուան ծրագիրը նոյնութեամբ պիտի գործադրուի նաեւ այս տարի:

Նոր դահլիճը

Արմատական-ընկերվարականները մերժած ըլլալով իրենց մասնակցութիւնը Անտրէ Թարտիէօի դահլիճին, նոր վարչապետը կազմեց այ դահլիճ մը, հետեւեալ կերպով.— Անտրէ Թարտիէօ՝ վարչապետ եւ ներքին նախարար, Լիւսիէն Իւպէր՝ փոխ-վարչապետ եւ դատական, Պրիան՝ արտաքին, Շէրոն՝ ելմտական, Մաժինօ՝ պատերազմական, Էյրկ՝ ծովային, Մարօ՝ կրթական, ժորժ Փէռնօ՝ հանրօգուտ շինութեանց, Ֆլանտէն՝ առեւտրական, Հէնրսի՝ երկրագործական, Փիէթրի՝ գաղթային, Լուշէօր՝ աշխատանքի, տոքթ. կալէ՝ թոշակներու, Լօրան Էյնաք՝ օդային, Ժէրմէն-Մարթէն՝ թղթատարական, Լուի Ռոլէն՝ ծովային առեւտրական:

Հրաժարեալ դահլիճը կը բաղկանար 12 նախարարէ եւ 4 փոխ-նախարարէ: Նոր դահլիճը կը բաղկանայ 16 նախարարէ եւ 12 փոխ-նախարարէ: Նոր նախարարութիւններն են՝ թղթատարական-հեռագրականն ու ծովային առեւտրականը: Նոր փոխ-նախարարութիւններն են՝ վարչապետութիւն, ներքին, ելմտական, ծովային, երկրագործական, հանրօգուտ շինութեանց, պատերազմական, գաղթային եւ գեղարուեստից: Նախորդ դահլիճին մաս կը կազմէին Թարտիէօ, Պրիան, Մաժինօ, Էյրկ, Շէրոն, Լօրան Էյնաք, Մարօ, Հէնրսի եւ Լուշէօր, իսկ փոխ-նախարար էին Ժէրմէն-Մարթէն, Օպէրքիրշ, Ֆրանսուա Փոնսէ եւ Հանրի-Փաթէ:

Նոր դահլիճի անդամներէն 10 հոգի փաստաբան են, 2՝ բժիշկ, 3՝ համալսարանի փրոֆէսէօր, 2՝ ճարտարագէտ, 4՝ հրապարակագիր եւ գրագէտ, 1 կալուածատէր, 1՝ գործարանատէր 5՝ պետական պաշտօնեայ:

Թարտիէօի դահլիճը հինգշաբթի օր խորհրդարանին առջեւ պիտի պարզէ իր ծրագիրը:

Մեծ ցոյցեր Պաղեստինի մէջ

Պաղեստինի մէջ հրէական Ազգային Տուն մը հաստատելու մասին Պալֆուրի ծանօթ Յայտարարութեան (1917 Նոյ· 2) 12րդ տարեդարձին առթիւ, ամբողջ Պաղեստինի մէջ նոր ընդհ· գործադուլներ եղած են:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԼԻ

"ԴՐՕՇԱԿ,,Ի

Թիւ 11 (Նոյեմբեր) հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Մի ծրագրի տխուր վախճանը (*խմբգ.*)— Մտածումներ Չ. Ց. Դաշնակցութեան մասին (*Ն. Հանդոյց*). — Թուրցիկ ցուշերը քրիստափորի կեանքից (*Ռ. Մեւեան*).— Ցնտեսական քաղաքականութեան խնդիրներ (*Ն. Բաղալեան*).— Նիկոլ Դուման (*Յ. Մահփանեան*).— Թուրքիոյ շուրջ.— Գերասիմ Աթաջանեան (*Աշոտ Արծրունի*).— Թղթակցութիւններ:

ՏՈՄՍԵՐ

ՕԴԻՆ ՄԷՋ

Լուրը դարձեալ նոր Աշխարհին է: Եւ նուազ տարօրինակ չէ քան իր նախորդները:

Դուք դատեցէք.— Ծննդաբերութիւն մը օդին մէջ:

Ահաւասիկ թէ ինչպէս կը պատմէ ֆեռագիրը.

«Նիւ Եորք 28 հոկտ.— Երկակ առաջին անգամ ըլլալով ծննդաբերութիւն մը տեղի ունեցաւ օդանաւի մը մէջ: Կէս ժամ առաջ, նորածինին հայրը ինքնաշարժով մինչեւ օդանաւ փոխադրել տուաւ իր կինը: Օդանաւին մէջ իրենց կը սպասէին երկու ֆիւանդապահուհի, բժիշկ մը եւ երկու օգնականներ: Օդանաւը ճամբայ ելաւ եւ մանուկը ծնաւ երբ կը թռչէին 360 մեդր բարձրութեան մը վրայ»:

Ահաւասիկ ուրեմն մանուկ մը՝ որուն կը պարտադրուի իր կեանքին առաջին օրէն, ի՛նչ կ'ըսեմ, առաջին երկվայրկեանէն իսկ, օդերու տիրապետութիւնը:

Բայց ի՛նչ ֆեգնանք իր ծնողքին, եթէ, երբ վաղը մեծնայ, չուզէ կամ չկրնայ անգամ մըն ալ բարձրանալ ֆոն ուր իր աչքերը առաջին անգամ ֆանդիպեցան արեւու լոյսին:

Չէ՞ք տեսնած ֆարուստի տղաք՝ որոնք ոսկեզօծ անկողիններու մէջ ծնած ու փափուկ վերմակներու տակ մեծցած, իրենք գիրենք գիշեր մըն ալ գտած են փողոցի մը անկիւնը կամ կամուրջի մը տակ, չունենալով ոչ իսկ վերարկու մը:

Վ. Մ.

ՇՈՒՆԻՆ ԱՆՈՒՆԸ ԹՐՔԱԿԱՆ

Ալպէր, Մաթէօ եւ Հիւսնի անուն երեք անձեր եւրոպայէն պոլիս բերել տուած են մանկական ֆիլմ մը, որուն մէջ գրտնուող շունը Թուրք անուն մը ունի: Այս պարագան Թրքութեան դէմ անարգանքնկատուելով, ֆիլմը քննուած եւ դատական քննութիւն կատարուած է: Որոշուած է դատի ենթարկել յիշեալ անձերը:

ԽԱԽԱՄԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ ՊԱՐՏՔԸ

Պոլսոյ տէֆթէրտարութիւնը 30 հազար ոսկի տուրք կը պահանջէր Խախամապետարանէն, Պալաթի ֆիւանդանոցին համար եղած ֆանգանակութիւններուն առթիւ: Այս տուրքը գանձելու համար, տէֆթէրտարութիւնը «ֆաճզ» ըրած է յիշեալ ֆիւանդանոցին գոյքերը: Խախամապետարանը պետական խորհուրդին դիմած է այս որոշումը բեկանելու համար: Միւս կողմէ դիմած է կուսակալութեան, խնդրելով որ ֆիւանդանոցին գոյքերը չծախուին, մինչեւ որ պետական խորհուրդը իր որոշումը տայ: Այս դիմումը անհետեւանք մնացած է՝ եւ պատասխանուած է թէ տուրքը պիտի գանձուի, ֆիւանդանոցին շարժուն գոյքերը ծախուելով:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Երևանի համալսարանի ուսանողների մեծ մասը ամառային արձակուրդի ժամանակ աշխատում է տարբեր ձեռնարկություններում, կոլտնտեսություններում, սովխոզներում, մասնակցում է շինարարական աշխատանքների, ինչպես նաև ուսումնական պրակտիկայի։ Ամառային արձակուրդի ժամանակ ուսանողների մի մասը հանգստանում է հանգստյան տներում, հանգստի գոտիներում, ճամբարներում։

Ուսանողների ամառային աշխատանքի և հանգստի կազմակերպման հարցերը քննարկելու նպատակով հոկտեմբերի 21-ին Երևանի համալսարանում տեղի ունեցավ ուսանողների ակտիվի խորհրդակցություն։ Խորհրդակցությանը մասնակցում էին համալսարանի դասախոսական կազմի ներկայացուցիչներ, ուսանողական կազմակերպությունների ակտիվիստներ։

Խորհրդակցությունը բացեց համալսարանի ռեկտոր ընկեր Ա. Ղազարյանը։ Նա ներկայացրեց ուսանողների ամառային աշխատանքի և հանգստի կազմակերպման հարցերի մասին կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեի և Հայաստանի կոմկուսի Կենտրոնական կոմիտեի որոշումները։

Ընկեր Ղազարյանը ասաց, որ ուսանողների ամառային աշխատանքի կազմակերպման հարցում մեծ դեր է խաղում համալսարանի կուսակցական կազմակերպությունը։ Կուսակցական կազմակերպությունը պետք է ուսանողների մեջ տարվա ընթացքում մեծ քարոզչական աշխատանք տանի, որպեսզի ուսանողները ամառային արձակուրդի ժամանակ ոչ միայն հանգստանան, այլև օգտակար աշխատանք կատարեն։

Ընկեր Ղազարյանը նշեց, որ ուսանողների ամառային աշխատանքի կազմակերպման հարցում մեծ դեր պետք է խաղա նաև համալսարանի կոմսոմոլական կազմակերպությունը։ Կոմսոմոլ

ՀԱՅՈՑ ՆՈՑՈՒԹ ՓՈՒՆԴԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԻՆ

ՆՈՒՀԱՐ ՊԱՐՈՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՒ ՊԱՀԱՆՋԱՏԱՐ ՄԸ

— Եվ ինչպե՞ս կարելի է, ասում է նա, ինձ չտալ ձեզ հետ գալու թույլտվություն։

Ես ուրախությունից ոտքի թռա։

—

ծաղուլ մը տեղի ունեցաւ շաբաթ օր՝ արաբական գործադիր մարմնի հրահանգով։ Ցոյցերը վրդովիչ հանգամանք ունէին մանաւանդ Երուսաղէմի, Հայֆայի եւ Եաֆայի մէջ։

Բոլոր քաղաքներու մէջ ամբողջ օրը Արաբները սեւ դրօշակ պարզեցին իրենց տուներուն, խանութներուն եւ մզկիթներուն վրայ։ Զանազան թաղերու մէջ մեծ վերտառութիւններ փակցուած էին պատերը՝ «Անկի՛ Պալֆըրի Յայտարարութիւնը» մակագրութեամբ։

Թափօրներ շրջեցան քաղաքին մէջ, առանց սակայն կարգը խանգարելու։

Հայֆայի մէջ հարիւրաւոր իսլամ եւ քրիստոնեայ Արաբներ համախմբուեցան կառավարչատան մօտ եւ պոռացին. «Անկի՛ Պալֆըրի յայտարարութիւնը»։ Պզտիկ տղաներ ալ փողոցներու մէջ կը պտտէին՝ «Սպաննեցէ՛ք Հրեաները» գոչելով։

Անգլիական քննիչ մարմինը, որ քննական պտոյտներ կը կատարէ Պաղեստինի մէջ՝ երկու ամիս առաջուան խռովութեանց պատասխանատուները երեւան հանելու համար, Պէյսանի մօտ դիմաւորուեցաւ արաբ ձիաւորներու կողմէ, որոնք նոյնպէս կը կրէին «Անկի՛ Պալֆըրի Յայտարարութիւնը, կեցցէ՛ անգլեւարաբ միութիւնը» վերտառութեամբ դրօշակներ։

Եգիպտոսի ազգայնական թերթերը սեւ շրջանակներով հրատարակուեցան շաբաթ օր, Պաղեստինի արաբ բնակչութեան եւ իսլամական աշխարհի բուռն զայրոյթը արձանագրելով Պալֆըրի Յայտարարութեան տարեդարձին առթիւ։

Անգլիական կառավարութիւնը՝ նոր խռովութեանց առաջքն առնելու համար, Մալթայէն ղէպի եաֆա ճամբայ հանեց բամիլլիոս զրահաւորը, 32,500 թոնս տարողութեամբ, զինուած 15 մատնաչափնոց թնդանօթներով, որուն մէջ կան 1000 անգլիացի սպայ եւ զինուոր։

Կը յուսացուի թէ այս զրահաւորին ներկայութիւնը Պաղեստինի ջուրերուն մէջ, պիտի կրնայ արգիլել հրէական նոր ջարդերը։

Մահապատիժներ Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայէն նոր հեռագրի մը համաձայն, խորհրդային իշխանութիւնները մահուան դատապարտեցին 14 հոգի, որոնց 2ը քահանայ։ Պէնզայի նահանգին մէջ, հրացանազարկ եղան երեք գիւղացիներ, որոնք կրակի տուած էին շուրջ քսան հաւաքական ագարակներ, պատճառ դառնալով 10 հոգիի մահուան։ Երկու քահանաները կ'ամբաստանուին թէ գրգռած են Պսկոֆի շրջանի բնակիչները։

Մոսկուայի թերթերէն մէկը կը գրէ թէ եւմտական գործավարութեան մէջ երեւան հանուած է «խորհրդային իշխանութեան թշնամիներու ամբողջ բոյն մը»։ Այս «թշնամի»ներու կարգին կը գտնուին գիտնական Զաբիէցկի եւ Սմիռնոֆ։ Այս վերջինը՝ բոլշեւիկեան ցոյցի մը մասնակցելու համար ստացած հրաւէրին պատասխանելով ըսած է. «Պիտի երթամ՝ երբ կախեն համայնավարները»։

Ո՞վ սպաննեց Րիկօտէնը

Լիլի դատական իշխանութիւնները, Րիկօտէնի դիակը գտնուելէ 52 օր յետոյ, վերջապէս դրկեցին իրենց տեղեկագիրը։ կը հաստատուի թէ Րիկօտէնի բաճկոնակին վրայ արեան հետք մը կայ եւ հագուստին վրայ գտնուած են փոշի եւ մուշտակի մազեր, ինչ որ ենթադրել կուտայ թէ սպաննուած առեն Րիկօտէն կը գտնուէր մուշտակավաճառի մը խանութին մէջ։ Րիկօտէն գաւազանի կամ բիրի ինը հարուած ստացած է գլխուն՝ երբ դեռ գլխարկը գլուխն էր, յետոյ խեղդուած է իր իսկ վզնոցով։ Սպանութիւնը տեղի ունեցած է առտուան նախաճաշէն երեք ժամ կամ կէսօրուան ճաշէն հինգ ժամ յետոյ։ Ստամոքսին կամ աղիքներուն մէջ թոյնի հետք չէ գտնուած։

Րիկօտէնի կօշիկներէն մէկուն կրունկին վրայ գտնուած է ձեռքի հետք մը, որ կարեւոր կը նկատուի։

Չարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս լսեց քանի մը նոր վկաներ, որոնք բոլորն ալ Ալմազեանի ի նպաստ վկայութիւններ տուին։

Փարիզ հասան Լիլի հարցաքննիչ դատաւորն ու դիակը քննող բժիշկը, մանրամասնութիւններ տալու համար Պ. Մաթիֆասի։

Ալմազեանի պաշտպան փաստաբանը՝ Լըկրան այսօր պաշտօնապէս պիտի պահանջէ հայ դերձակին ազատ արձակուիլը։

Պէյէի Սաֆա գնդակահարուած

Քապուլէն հասած անթել հեռագիր մը պաշտօնապէս կը հաստատէ թէ Պէյէի Սաքա (Աֆղանիստանի երբեմնի տէր ու տիրական էմիր Հապիպուլլահը) եւ իր դինակիցներէն քանի մը հոգի գնդակահարուած են Շէրփուրի մէջ Նատիր թագաւորի հրամանով։ Հարաւային նահանգներու ցեղախումբերը, որոնց յանձնուած էին ջրկիրի տղան եւ ընկերները, պահանջած էին մահապատիժի ենթարկել զանոնք։ Գնդակահարուածներուն մէջ են Պէյէի Սաքայի եղբայրը, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր զինակիցը Սէյիտ Հիւսէյին։

Բռնակալութիւնը Լեհաստանի մէջ

Լեհաստանի խորհրդարանը (Տիէթ կամ Սէյմ) փակ կը մնայ եօթը ամիսէ իվեր՝ մասնաւոր կարգադրութիւնով կառավարութեան, որուն իրական ղեկը կը գտնուի պատերազմական նախարար մարշալ Փիլսուտսքիի ձեռքը։ Խորհրդարանին վերաբացումը արտօնուեցաւ հինգշաբթի օր, վիճաբանութեան ենթարկելու եւ վաւերացնելու համար նոր ելմտացոյցը։ Նոյն օրը, ժողովի բացման ներկայ ըլլալու համար կառավարութեան կողմէ խորհրդարան եկաւ մարշալ Փիլսուտսքի, ընկերակցութեամբ 100 (ոմանք կ'ըսեն 500) զինեալ սպաներու, որոնք դիրք գրաւեցին խորհրդարանի զանազան նրբանցքներուն մէջ։

Այս պայմաններուն տակ, խորհրդարանի նախագահը՝ ընկերվարական Տաշէնսքի՝ մերժեց բանալ ժողովը եւ յայտարարեց երեսփոխաններուն թէ խորհրդարանի բացումը յետաձգուած է մինչեւ նոր տնօրինութիւն։ կը կարծուի թէ կա՛մ խորհրդարանը լուծուելով նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին եւ կամ պիտի ջնջուի խորհրդարանային դրութիւնը։

Լիոնի մեր նոր գործակալն է ԵՂԻԱՄՄԱՃԵԱՆ

169 rue Duguesclin, որուն պէտք է դիմել «Յառաջ»ի վերաբերեալ գործերու համար։

Հ. Ց. Դ.

ԳԱԽԱՐ

Լիոնի վրէժ խումբի ընկերա դաստիարակական ժողովը վաղը Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. ժողովրդային Դրադարանը, կը խօսի ընկեր Բաբկէն Աղաբէկեան, նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. Ծրագիրը»։ կը հրաւիրուին քոյր խումբերու բոլոր ընկերները։ Սրահին դուռը կը փակուի ժամը ճիշտ 8.30ին, ներկայանալ անդամատետրով։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի ժողովրդային Դրադարանը բաց է Երկուշաբթի եւ Շորեքշաբթի ժամը 7—8 եւ Հինգշաբթի օրերը ժամը 7 8.30։ Դիմել՝ գրապահ ընկ. Գուրգէն Յովհաննէսեանի։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲի անդամները եւ մասնակցիլ փափաքողները կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, ելեղեցւոյ խորհրդարանը։ Անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՈՒՐՖԱՅԻ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն Լա Փըթիթ Մուրսի մէջ, մէթրօ Օտէօնի դիմաց։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Կ. Քէօսէեան.— Դրօշակի տարեկանն է 25 ֆր.։ Հասցէ՝ Mlle S. Agopian, 5 rue des Gobelins, Paris (13e).

Ձաշարանի *համար արեւելեան կերակուրներու և «տէօնէր քէպապ»ի փորձառու խոհարար մը գործ կը փնտռէ եւ կամ քիչ դրամագլխով ընկեր մը՝ ճաշարան մը բանալու համար։ Գրել Հայկ Ասլանեանի, 4 Rue Auguste Gervais, Issy-les Moulineaux, Seine.*

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արտասահմանէն իրենց պարագաները բերել տալ ուզողներու օրինական հետապնդումներ եւ խորհուրդներ, ամուսնական ձեւակերպութեանց արագ գործողութիւն եւ վարչական գանազան գործերու կարգադրութիւն։

Դիմել՝ Kh. Kébabdjianի, 20 Rue de Bezons à Courbevoie (Seine)։ Tél. Défense 00-39։

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներս-հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարխի։ Մասն.. լապօռաթուառ։ Ազ ճամխտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

Cirque de Paris	Էքզոլ Միլիոէր	ամենալաւն ու ժամանք	2-14 ֆրանք

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ԵԹԷ *կ'ուզէք փոխադրութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները։ 51 Bld. Blanqui. Paris (13e)։*

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԹԱԳԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Տօքթ. MICHINEAU
Միզացքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ԿԱԼՈՒԱԾԱՏԵՐ ԵՂԷՔ

2 «ՓԻԷՍ»ՆՈՑ 12 ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆԵՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Սենեակ եւ խոհանոց, պզտիկ բակով, ջուր եւ ելեկտրականութիւն, հանրակառքի մօտ, Pt. Vivaux թաղին մէջ։

Գին՝ 11'000 ֆր., կէսը կանխիկ. մնացածին համար դիւրութիւններ։ Դիմել՝ վարիչին՝ 6 rue Pronvière, Marseille.

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՒԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։

Ամուսնութիւն եւ ամուսնալուծում։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ՃԱՇԱՐԱՆ ԱՐԱՐԱՏ

24 Rue des Carmes, Paris Ve. Մէթրօ՝ Օէն-Միշել կամ Օտէոն
Տէր եւ տնօրէն *ՅՈՎՀ. ՊԱԼԵԱՆ*

ԱՐԱՐԱՏ ճաշարանը կոչուած է դառնալ ժամադրավայրը բոլոր հայրենակիցներու, որոնք հաճեն եւ խնամուած կերակուրներու հետ միասին պիտի գտնեն հայկական տաք մթնոլորտ մը։ *Ճաշ կը տրուի առտուան ժամը 11էն մինչեւ կէս գիշեր։*

Կերակուրները կը պատրաստուին կայսերական պալատի նախկին խոհարարին կողմէ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շրլիկ Մատոնան 15 ֆր., Վերջին Ծովահէնը 12, Թէոտորա 10, Վէնտիքթա 15, Կէս Կոյսեր 20, Վահագնածնունդ 5, Կեանքը Ինչպէս Որ Է 8, Լուսա Ջրաղացը 12.50, Ճեպընթաց Նորածինը 2, Մանկութեանս Մեղքերը 15, Մանչ-Աղջիկը 15, Յեղափոխութեան Մակաբոյծները 5, Պէքրի Մուսթաֆա 5, Սիրոյ Խորանին Առջեւ 4, Տիկ. Բօժէ 5, Տք. Մուրի Վրէժը 5, Փանջունի 5, Քէօր Օղլուի Արկածները 2.50։ Ճլավի 10, Փոթորիկը 2, Պղնձէ Քաղաք 2, Լիւլիան ու Արտակը 10, Քամելիազարդ Կինը 15, Աշուղ Ղարիպ 7, Շահ Իսմայիլ 5, Աշըգ Քէրէմ 7, Եէնովվեա 6, Ալէքսիանոս 2, Բարեկենդանի Անկուտինները 2, Մոլորեալ Ճամբորդը 2, Պէպէքօ 10, Սքաբէն 6, Կայսրը 10, Նաժուա 12, Պատուի Համար 12, Հաճըզ 4, Օմար Խայեամ 4, Երգեր ու Տաղեր (Պ. Դուրեանի) 2, Նոճաստան (Ինտրա) 7, Երգարաններ 30, 25, 15, 10, 6, 5, և 3 ֆր., Ֆրանս. խօսակցութիւններ 10, 8, 6, ֆր., Սեռային Առողջապահութիւն (կազմուած) 30, Մանուկներու Առողջապահութիւն 10, Սիֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Բժիշկի մը Խրատները 3, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ դիրք և հայկական քարտ-փոստալներ։ Փոստի ծախք չառնուիր։ Պահանջեցէք գրացանկը։

Դիմել հետեւեալ հասցէին.—L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris 20

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լնարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ։ ցատուկ յարկաբաժին վէներական եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ո. կորի, Ջրային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։* կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 Քրանի Columbia *18 Քրանի*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
Պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM
ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
երգուած ֆանրաճանաչ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ։ Ունինք ՇԱՇՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները։ 8 Rue Jouy-Roure. PARIS (20e) մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամվ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN AN
ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՔՈՆՍԷՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան

ԵԹԷ կը փափաքիք գնել կալուած մը, հողամաս մը, ձեր կարուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, գնել խանութներ վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեր Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով։ Միեւնոյն ատեն կ'օգտուիք նիւթապէս։ Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պարտաճանաչութեան։ Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18. ՄԱՐՍԷՅԼ։*

Ս. ԹԷՐԶԵԱՆ

ՀԻՒՍՈՒԱԾԵՂԷՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
17 Rue de l'Equerre, Paris 19me R. C. Seine 452,447
Métro: Buttes-Chaumont

Փարիզի և գաւառներու հայ առեւտրականներու մանաւանդ ուշադրութեանը կը յանձնենք մեր արտադրութիւնները որակը եւ անմրցելի գիները։

ԹԷՐԶԵԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ մէջ պիտի գտնէք լաւագոյնը ամէն տեսակ թրիքոններու, ժիլէ ֆանթէզի, pull-over, բուրդ կամ պուքլէթ, եւագոյն բուրդ վզնոցներ, եւն. եւն.

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կ'առաքենք կանոնաւորաբար։ Մասնաւորներու ապսպրանք չենք ընդունիր։

ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ ԵՒ ՓԵՐԵԶԱԿ
ԵՐՋԱՆԻԿ ԱՊՐԱԶԵԱՆ

3 Rue Palikao, մէթրօ Couronne, Paris (20e)

Ունինք արանց եւ կանանց գուլպաներ, Թրիքոներ, ժիլէներ, շապիկներ, դերձակներու եւ դերձակուհիներու վերաբերեալ ամէն տեսակ իրեղէններ եւայլն։ Չափաւոր գին։

ԿԸ ՅԱՒԵՆԻ «ՅԱՌԱՋ», ինչպէս նաեւ հայերէն եւ ֆրանսերէն Թերթեր։

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, ինչպէս տառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, ժամանակին եւ անմրցելի գիներով։

Ընթրըրընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կը դուներին։ Դիմեցէք եւ փորձեցէք։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը բնակամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասգէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քիթ, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE
ՀԱՅԵՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
COLUMBIA MARK
18 ՖՐ.
POLYDOR
REGISTERED TRADE MARK
H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-
Այս երեք աշխարհաճանաչ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամենավերջին փլաքներէն ինչպէս նաեւ հայերէն նոր եղանակներ եւ Արշին մալ Ալանի բոլոր կտորները եւ Մարտիրոսեանի փլաքները։
Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը, զեղչուած գիներով։

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՔՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire: SCH. MISSAKIAN — Խմբագիր՝ Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration — Խմբագ. եւ վարչութիւն: 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

6 NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1103

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԵՒ ՏԵՍԱՒ, ԼՈՒՍԻՆ ՏԵՍԱՒ...

...«Արեւ տեսաւ, լուսին տեսաւ, աստղեր տեսան, աշխարհ տեսաւ եւ Աստուած տեսաւ, այլ վկայը խնդրէ՛ք, ո՛վ աշխարհի առեղնակալ դատաւորները»:

Խրիմեան Հայրիկ

Այս տարուան սկիզբէն ի վեր, խուճ խուճ հալածականներ կը թափին Արաքսի պարսկական ափը, թօթուելով Հայաստանի փոշին եւ երթալով կը ստուարանայ թիւը:

Խօսքը տանք Թաւրիզի մեր թղթակցին, որ ամենօրեայ ականատեսն է խուճապին.

— «Գալիս են անվերջ, նախկին հարուստ, նէպման (նոր օրերի առեւտրական), պաշտօնեայ, մասնագէտ, արհեստաւոր, գիւղացի: Եւ ինչո՛ր չեկայի «աղաւնի»ները: Գալիս են նրանք որոնք գրպանում փող ունին: Բայց գալիս են նաեւ — եւ մեծ մասը սրանցից են — առանց կոպեկի, կօշիկն ու շապիկը Արաքսն անցկացող «վալատ»ին որպէս վարձ տալով»: (*Յառաջ*, 5 Նոյեմբեր):

Թղթակիցը պարտք սեպեր է հարցումներ ուղղել փախստականներուն, առանց դասակարգային խորութեան, եւ գրի առնել անոնց տեսակութիւնները: Դժբախտաբար բոլորն ալ իրարու կը նմանին եւ իրար կը լրացնեն:

— «Ցեպատեմբեր 30ի լոյս Շոկտեմբեր 1ի գիշերը՝ Հայաստանի ցեղան երեւանում ծերբակալեց 200 հոգուց աւելի անմեղ մարդկանց: Դեռ շրջանների մասին չենք խօսում:

— «Ցուրքերը կրկնապատկուել են, փոխադրութիւն, հանգանակութիւն, ամսավճար եւայլն ծանր քարի պէս նստել են գիւղացու կրծքին:»

Այս դեռ ոչինչ:

— «Ամէն չնչին առիթ եւ հանգամանք ձեզ կասկածելի է դարձնում չեկայի աչքում: Ինչո՞ւ այսինչ ժողովին ներկայ չէիր, ինչու այն տեղն էիր գնացել, ինչո՞ւ եզդ մորթեցիր, ինչ միջոցներով գնեցիր երեք ֆունդ պանիրը...»

Ու վերջապէս.

— «Արաքսի շրջակայ գիւղերուն մէջ լողալ գիտցողն ալ կասկածելի է: Այս օրերս մեր հարեւան գիւղին մէջ 18 հոգի, որոնք լողալ գիտէին, ամբաստանուեցան իբրեւ Դաշնակցութեան մեղսակից եւ ձերբակալուելով աքսորուեցան»:

Մեր Թղթակիցը ամփոփելով Փարիզ ղրկեր է այս տեղեկութիւնները, այն միամտութեամբ թէ ազատ երկնքի ազգակիցները, շնորհքով մարդիկը պիտի հաւատան ու պիտի սթափին:

Սթափի՞լ... Եթէ միայն հաւատայի՛ն, արդէն մեծ բան էր: Նոյնիսկ շնորհակալ պիտի ըլլայինք, եթէ քսանըչորս ժամուան մէջ հերքել չփորձէին:

Ո՛չ առաջինն է այս լեղապատառ ճիչը, ոչ ալ վերջինը պիտի ըլլայ, մանաւանդ դէպքերու ներկայ ընթացքով: Եւ սակայն,— սարսափեցէ՛ք աղբրտի՛ք Հայոց աշխարհի, ձեր այս պատմութիւններուն, ձեր անասելի տառապանքին եւ չարչարանքին այստեղ ձեր հարազատները կը հաւատան այնքան, որքան «քաղաքակիրթ եւ քրիստոնեայ» Եւրոպան կը հաւատար հայկական սարսափներուն: Եւ դեռ աւելին: Ինչպէս Թուրքիոյ մէջ, Թուրք ժամուղը, այս ազատ պողոտաներուն վրայ ալ, ունինք Թերթեր, որոնք նուիրական պարտականութիւն կը համարեն ժխտել այդ բոլորը իբրեւ առասպել, իբրեւ թշնամիներու չարիւրանք:

Իմացէք եւ սարսափեցէք, որովհետեւ այս աշխարհը այն չէ ինչ որ կ'երազէք: Եւ բոլորովին տարբեր հաւատալիքներ ունին այսօրուան «ազգասէր»ները: Մինչեւ անգամ անոնք որ յեղափոխական կը կոչեն իրենք զիրենք:

Խրիմեան մը պէտք էր, որպէսզի գոռար անոնց երեսին.

— «Արեւ տեսաւ, լուսին տեսաւ, աստղեր տեսան, աշխարհ տեսաւ եւ Աստուած տեսաւ. այլ վկայ կը խնդրէ՞ք, ո՛վ աշխարհի առեղնակալ դատաւորներ» (Հայգոյժ):

Այո՛ արեւը տեսաւ ձեր խաչելութիւնը՝ աքսորի ճամբուն վրայ, երեւանէն մինչեւ Սիպերիա ու մինչեւ Սոլովեան սառարանները. լուսինը սահմռկեցաւ ձեր չարչարանքէն՝ Չեկայի նկուղներուն մէջ. աստղերը դողդողացին ձեր հառաչանքներէն եւ արցունքներէն եւ աշխարհն ու Աստուածը քարացան, տեսնելով եղբօր նահատակումը եղբօր ձեռքով:

Բայց, չտեսան, կամ տեսան ու չհաւատացին — քու հարազատներդ, դպիրներն ու փարիսեցիները «մաքուր եւ հարազատ ազգասիրութեան», եւ կարմիր ժամկոչները համաշխարհային յեղափոխութեան...

Վկա՛յ, վկա՛յ կը պահանջեն անոնք — ինչպէս եւրոպացի համբորդը որ Պոլիսով կը ճանչնար Թուրքիան եւ չէր հաւատար Սասունի ջարդին — «Մի՞թէ կարելի է...»:

Բայց գոնէ, կը գտնուէր մէկ եւրոպացի, բժիշկ, հնախոյզ եւայլ կրօնաւոր, իր տեսածն ու լսածը աշխարհին հաղորդելու համար: Եւ կը գտնուէին բարի մարդիկ, ճշմարտութիւնը երեսն հանելու եւ աշխարհի խիղճը ցնցելու համար:

Այդ առաքինութիւնն ալ չունին ձեր հարազատները, աքսորականներ եւ կալանաւորներ Հայոց աշխարհի, մայրեր, քոյրեր եւ մանուկներ որ փախչելու կը մղէք ձեր տղամարդիկը.

— «Մենք ի՛նչպէս էլ լինի գլուխ կը պահենք. դուք ձեզ ապահովեցէք, որ էս գէլերի ձեռքը չընկնէք»:

Եթէ ունենային այդքան առաքինութիւն, մէկն ու մէկը հաւքայ կը հանէին դէպի Թաւրիզ, կամ ձայն կուտային ո՛եւէ կինոն, որպէսզի մօտենայ փախստականներուն: Մօտենայ եւ արցունքներէն եւ աշխարհն ու Աստուածը քարացան, տեսնելով եղբօր նահատակումը եղբօր ձեռքով:

Արեւը տեսաւ, լուսինը տեսաւ, գետն ալ տեսաւ ու պատմեց սարսափը հայրենիքի զաւակներուն:

Ցտեսա՛ն, չհաւատացին ու չպատմեցին միայն— ազատ որդիք Հայոց ազգի...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՃԱՌ ՅԱՂԱԳՍ ԱԶԳԱՍՈՒՐՈՒԹԵԱՆ

Ռամկավարները վերջերս ժամանակաւոր Կոռնդով մը կը խօսին իրենց ազդասիրական զգացումներուն վրայ, վիրաւորուելով Երեւանէն արձակուած սլաքներէն:

Իրրեւ նժոյգ՝ Ամերիկայի «Պայքար»էն կ'արտասպենք հետեւեալ սրատառ՝ հատուածները որ ամբողջութեամբ տեղ գտած են նաեւ Եգիպտոսի «Արեւ»ին մէջ (21 հոկտ.).

—«Ռամկավար Ազատականութիւնը միակ քաղաքական կազմակերպութիւնն է հայ ժողովուրդին մէջ, որ մաքուր ու հարազատ ազգասիրութեան վրայ հիմնուած է, եւ իր ամբողջ կեանքին ու գործունէութեան մէջ հաւատարիմ դրօշակիրն ու պաշտպանը եղած է ազգային ոգւոյ ու արժէքներու:

Երբ բոլոր ազգերը ունին սեփական հայրենիք, իրենց լեզուն կը խօսին, աւանդութեանց հաւատարիմ կը մնան ու յատուկ մշակոյթ կը գարգացնեն, ի՞նչ պատճառ ու իմաստ կայ, որ Հայը արեւուն տակ իրեն յատուկ տեղ մը չունենայ, իր լեզուն չխօսի, անցեալին հետ իր կապերը խզէ, ինչ որ ժառանգութիւն մնացած է իր նախահայրերէն արհամարհէ, մէկ խօսքով իր ազգութիւնը ուրանայ իբրեւ նախապաշարում, ինչպէս այսօր կը քարոզեն ծայրայեղ համայնավարները, եւ ինչպէս երէկ կը պահանջէին ինքզինքնին ընկերվարական կոչող տարրերը:

Բայց չի բաւեր միայն որ ժողովուրդը ազգային զգացում ունենայ ու պահէ իր հայրենի աւանդութիւնները ու բարքերը, պէտք է որ անոնք մշակուին եւ գործօն ուժ ու ազդակ մը դառնան հանրային կեանքի մէջ, եւ ասիկա կարելի է միայն կազմակերպութեամբ: Ռամկավար Ազատականութիւնը այդ կազմակերպութիւնն է հայ իրականութեան մէջ, հաւատարմաբար կը շարունակէ բոլոր յառաջդիմական ու ազատախոհ ազգասէրներու գործը եւ կը դիմէ դէպի անոնց նպատակը: Իր դերն ու առաքելութիւնը հիմա մանաւանդ մեծ է ու կարեւոր, երբ Հայաստան պատմութեան մեծագոյն յեղափոխութեան ազդեցութեան ենթակայ է եւ փոխանցման շրջանի մը մէջէն կ'անցնի, իսկ հայ գաղութներու մէջ, մայր երկրին մօտիկ թէ հեռու, ամէն այլասերման եւ ուծացման վտանգ կը ծագի: Այդ բոլորին կուրծք տալու, ազգային ոգին ու նպատակները անեղծ ու ամուր պահելու համար, պէտք է որ յարատեւ կերպով բազմապատկուին Ռամկավար Ազատական կուսակցութեան ոյժերն ու միջոցները: Ռամկավար Ազատականութիւնը միշտ ջանադրը եղած է որ չթերանայ իր առաքելութեան մէջ, ատոր համար սակայն, պէտք է աւելի բարոյական կորով ու նիւթական ուժ, եւ բոլոր հայ ազգասէրներու նուիրեալ ու անխոնջ գործակցութիւնը: Մենք ասիկա կ'ակնկալենք հայ ժողովուրդէն, որպէս զի կարենանք՝ լաւագոյնս ծառայել Հայ ազգութեան եւ աւելի մեծ չափով ու յաջողութեամբ պսակել անոր ակնկալութիւնները:»

ՊՐԻՄՈՒԼԻ մէջ երէկ առաւօտ հրդեհ ծագեցաւ: Այրեցան քանի մը մեծ շէնքեր: Վնասը քանի մը միլիոն ֆրանք կը հաշուուի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ո՞վ սպանեց Րիկօտէնը

ՔՈՀԷՆ ԱՆՈՒՆ ՀՐԵԱ՞Ց ՄԸ.—ԱԼՄԱՋԵԱՆ ԱՆՄԵՂ

Դատական իշխանութիւնները երկու ամիսէ ի վեր չկրցան գտնել դեռ Րիկօտէնի իրական սպանիչը: Ալմազեանի վրայ ծանրացած կասկածներն ու ամբաստանութիւնները մէկիկ մէկիկ փարատեցան, ու իսկական ոճրագործը կը շնչէ ազատ:

«Շիքակօ Տէյլի Թրիպիւն» իր երէկուան թիւով կ'ըսէ թէ գտնուած է բուն մարդասպանը որ Քոհէն անունով հրեայ խաչագող մըն է, Ամերիկայէն եկած: Ու այս հաւաստումը՝ հիմնուած նամակի մը վրայ, զոր իրեն ուղղած է Պլումէնղթայն անուն ուրիշ Հրեայ մը: Ահա՛ թէ ի՛նչ կ'ըսէ նամակագիրը, իր կիսկատար անգլիերէնով.

«Րիկօտէնի սպանութեան մասին կարգ մը տեղեկութիւններ տուած էի ձեզի: Երկու շաբաթ առաջ ալ գրեցի Հուսալիչէվրլի ոստիկանութեան, ենթադրելով որ հոն կրնայ փախած ըլլալ այս ահռելի ոճիրին հեղինակը: Անունն է Քոհէն, կրօնքով հրեայ: Ամերիկայի մէջ դատապարտուած է քանի մը անգամ, իբրեւ դրամաշորթ, խաչագող եւ առաւ-փախաւ:

«Բոլորովին վստահ եմ թէ անիկա կը վնտռուի իբրեւ սպանիչը Շիքակոցի պառաւ կնոջ մը՝ Սմէյլինկի, որ կ'ապրէր իր եկամուտներով: Վերջին նամակիս մէջ յայտնած էի ձեզի թէ ինչպէ՛ս հանդիպեցայ անոր իր ծննդավայրը Փարիզի Րիվոլի փողոցին մէջ՝ այն ճաշարանը, ուր կը ճաշէ: Իր կեղծ անունն է «Սլըկ»: Աճապարեցէք: Վստահ եմ թէ Ալմազեան յանցաւոր չէ:

«Գիտեմ թէ անիկա շատ ճարպիկ է եւ կրնայ փախչիլ ոստիկանութեան ձեռքէն, սակայն անունը արձանագրուած է տոմարներուն մէջ ու եթէ աճապարէք, կրնաք ձեռք անցընել զայն քանի մը օրէն: Այնատեն բազմաթիւ երկիրներու դատարաններուն առջեւ իր ոճիրներուն հաշիւը պիտի տայ:

«Խաչագող, աւազակ, դրամաշորթ ու թափառաշրջիկ, այս մարդը նոյնպէս գործած է երեք մարդասպանութիւն, մէկը Շիքակոյի, երկուքը Փարիզի մէջ:

«Ցաջորդ նամակով աւելի մանրամասնութիւններ պիտի տամ»:

Թերթը կ'ըսէ թէ «Պլումէնղթայն»ի առաջին նամակը չէ ստացած, ու այժմ կը սպասէ յաջորդին՝ աւելի լուսաբանութիւն ստանալու համար:

*** *Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս այսօր պիտի փակէ Ալմազեանի հարցաքննութիւնը, յետոյ միայն պիտի որոշէ թէ պէտք է ազա՞տ արձակէ զայն թէ Սէնի ամբաստանիչ ատեանին յանձնէ գործը:*

Երէկ կրկին հարցաքննուեցաւ մուշտակավաճառ Տիւննէր, որուն խանութը գացած էր Րիկօտէն՝ սպաննուած օրը: Տիւննէր եւ Ալմազեան դէմ դիմի բերուեցան: Դատաւորը լսեց նաեւ Ռոզանէս անուն մարդ մը, որ յարաբերութիւն ունէր Ալմազեանի հետ:

Լիլի հարցաքննիչ դատաւորը չէնօ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մաթիֆասի հետ: Խօսակցութեան արդիւնքը գաղտնի կը պահուի:

Թերթերը կը պահանջեն ազատ արձակել Ալմազեանը եւ ոճրագործը փնտռել ուրիշ տեղ, մանաւանդրապէս անիշխանական շրջանակներու մէջ:

ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄ ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ ԾԵԾՈՒԵԼՈՒՆ ԱՌԹԻԻ

Ընկերվարական երեսփոխան Ժորժ Մոնէ խորհրդարանի վերաբացման հարցապնդում պիտի ուղղէ վարչապետ եւ ներքին նախարար Անտրէ Թարտիէօի, ինչպէս նաեւ դատական նախարարին՝ ամբաստանեալ քաբաքացիներու ծեծի ենթարկուելուն մասին: Ընկերվարական երեսփոխանին այս հարցապնդումին առիթ կ'ընծայէ Ալմազեանի ծեծուիլը:

Գլխարկի դէմ ցոյց մը Իզմիրի մէջ

Իզմիրէն կը հաղորդեն թէ, միջադէպ մը պատահած է Զարշըգափուի մզկիթին մէջ, նամազի միջոցին: Իսլամ հաւատացեալներ յանկարծ հետեւեալ ձայները լսած են.

— Այս գլխարկը անիծեալ է, պէտք է գլխարկները հանենք աղէտս, ահա ես կը հանեմ, ես ազգիս ֆէետային եմ...

Այս խօսքերը արտասանողն էր Նատիր Էֆ. անուն թղթատարական պաշտօնեայ մը, որ խօսքէն գործի անցնելով գրպանէն ֆէս մը հանած եւ գլուխն անցուցած է:

Ոստիկանութիւնը լուր առած է դէպքի մասին եւ քննութեան միջոցին, պէտք տեսնուած է բժշկական քննութեան ենթարկելու Նատիրը:

Աշխատաւորականներ եւ գործազրկութիւնը

Ինչպէս կը յիշուի, Անգլիոյ Աշխատաւորականները ժայիսի ընտրութեանց մէջ յաղթանակը տարին մասնաւորապէս տնտեսական այն տագնապին պատճառով, որուն ենթարկուած է Անգլիա տարիներէ իվեր՝ անգործութեան դատապարտելով շուրջ մէկ միլիոն աշխատաւոր: Եւ ընկերվարականները կը խոստանային դարման տանիլ այս փշոտ հարցին:

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ գործատուութեան նախարար Թոմաս երկարօրէն պարզեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը գործազրկութեան տագնապին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 20ին Թիֆլիսէն երեւան ճասան եւրոպայի յեղափոխական գրագէտներէն Լուտվիկ Ռէն, Մատէ Ջալկա եւ վայսկոպֆ: Այս առթիւ ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ կուլտուրայի Տան մէջ, ուր խօսեցան Ագատ Վշտունի, Մռաւեան (այժմ հանգուցեալ), Դերենիկ Դէմիրճեան, Սիմոն Զակոբեան եւ Զակոբ Զակոբեան: Միջազգային ցեղափոխական գրականութեան բիւրոյի քարտուղար Լուտվիկ Ռէն պատասխանեց ողջոյնի ճառերուն, փառաբանելով յեղափոխական գրականութեան կատարած աշխատանքը դրամատիրական երկիրներու մէջ: Ցեղի գրողներու ներկայացուցիչ վայսկոպֆ ռուսերէն լեզուով նկարագրեց իրենց տպաւորութիւնը խորհրդային երկիրներէն: Իսկ հունգար բոլշ. գրագէտներու կողմէ խօսեցաւ Մատէ Ջալկան, որ պատմեց թէ 1920ին եղած է Հայաստան եւ տեսած՝ երկրին կրած դժբախտութիւնները:

Հիւրերը մեկնեցան յաջորդ օրը:

Այս առթիւ, երեւանի պետական հրատարակչականը որոշած է յառաջիկայ ամիսներու ընթացքին տպագրել արեւմուտքի յեղ. գրողներուն հետեւեալ գործերը,— «Ցիսան կ'այրի», «Ես կը հրդեհեմ փարիզը». «Պատմուածք ցաւիտենական խաղաղութեան մասին». «Պատերազմ». «փակուղիի մէջ»:

*** Այցելուներէն Մատէ Ջալկան հունգարացի է: Մասնակցած է Ռուսաստանի քաղաքացիական կռիւներուն եւ ձերբակալուած՝ կոչնակի կողմէ: Պատերազմի ընթացքին գրած է հակապատերազմեան շատ գործեր, իսկ 1917-24ին նուիրուած դաւադրական աշխատանքներու: Իր գլխաւոր գործերն են— «Առաջին, երկրորդ, երրորդ». «Պատանեկան պատմուածք», «Ագնիւ դերձակուհի», «կոտիա», «երանելի աշխարհ» եւլն.: Հայերէնի Թարգմանուած է «Հունգարացի աղջիկը»: Լուտվիկ Ռէնը գերմանացի է: Պատերազմի ատեն եղած է գինուոր: Գտնուած է Թուրքիա եւ Ափրիկէ: Իր մեծահատոր վէպը՝ «Պատերազմ», Թարգմանուած է 13 եւրոպական լեզուներու, իսկ գերմանական բնագիրը տպուած է 125,000 օրինակ: կարլ վայսկոպֆը ջեհ է եւ նոյնպէս բոլշեւիկ: Բանտարկուած է երկու տարի եւ 7 ամիս: 1920ին գրած է Թատերախաղ մը՝ «Տաք մրրիկ». 1924ին՝ «Ջա՛րկ, Թմբուկ» բանաստեղծութիւններու ժողովածուն. 1928ին՝ «21րդ դարու հարիւրամեակ» ժողովածուն եւն.:

ՆՈՐ ԱՐԿԱԾ ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԿԱՐՏԱՆ, 1 Նոյ. (Սեփ. Թղթ.). —Հոկտ. 31ին կէս օրէն յետոյ պայթում մը տեղի ունեցաւ կարտանի աճխաիանքին մէջ (Մարսէյլ): Ցառաջ եկած փլուզումին զոհ գնաց չեխ բանուոր մը, 25 տարեկան, որ անտէր կը ձգէ կինը եւ 12 տարեկան տղան: Ցուղարկաւորութեան կը մասնակցէին նաեւ իր հայ ընկերները, ծաղկեպսակով: Ողբացեալ ընկեր Ա. Քէշիշեանի եղերական մահէն յետոյ, այս նոր դէպքը ծանր տպաւորութիւն ձգեց բանուորներուն վրայ:

Ա. Ա.

ՄՈՆԱՔՈՅԻ «Իտալական Տան» առջեւ պայթեցաւ ռումբ մը, զրուած հակաֆաշիստներու կողմէ: Անձի կորուստ չկայ:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ՊԱՐԵՆԱՒՈՐՄԱՆ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հայաստանի պարենաւորման եւ անհրաժեշտ կենսանիւթերու մատակարարման գործը, միշտ ալ նկատուած է մէկը մեր երկրի գլխաւոր մտահոգութիւններէն։

Նախապատերազմեան շրջանին, այս բացը համեմատաբար նուազ վրդովիչ էր, չնորհիւ Ռուսաստանի առատ ալիւրին, շաքարին, քարիւղին եւ զանազան տեսակի նիւթերուն։ Ասկէ զատ ազատ առեւտուրը, տնտեսական բնականոն կապերը արտասահմանեան երկիրներու հետ, իր կարգին կը նպաստէին երկրի աղքատ տնտեսութեան հաւասարակշռման, մեծաքանակ ներածումներու միջոցով։

Համաշխարհային պատերազմի հետեւանքով ծագած ընդհանուր տակնուվրայութիւնները, նորանոր երկիրներու կազմութիւնը, եւ առհասարակ Հայաստանի ներքին քայքայումը եւ տկարացումը ներքին եւ արտաքին պատերազմներէն, բնականաբար ալ աւելի շեշտուած ձեւով երեւան պիտի հանէին այս բոլոր կարիքները, որոնք ինչպէս ըսի, առաջ ալ կային։

Հայաստանի խորհրդայնացման ատեն, եւ մանաւանդ վերջին մէկ երկու տարուան ընթացքին հայ հասարակաւարները ըստ երեւոյթին իրենց բովանդակ ուժերը լարած են կուռելու երկրի այս հին եւ մասամբ ալ բնական աղքատութեան դէմ։

Ո՞ր աստիճանի յաջողութիւն ձեռք պիտի բերեն անոնք իրենց զանազան տնտեսական ձեռնարկներով, երկիրը ինքնապահ դարձնելու առաջադրութեամբ, դեռ վաղահաս է զուշակութիւններ ընել։ Պարզ է մէկ իրողութիւն, որ Հայաստանը իր ներկայ սահմաններուն մէջ, և հասկեցաբար կատարելագործուած գիւղատնտեսական միջոցներով, ի վիճակի չէ ո՛չ ալսօր եւ ո՛չ ալ վաղը գոհացնելու գոնէ հացը, երկրի տարեկան պահանջի համեմատութեամբ։ Այս կասկածը, հիմնուած իրենց իսկ տուեալներուն վրայ, կ՚ամրանայ աստիճանաբար նկատի ունենալով, որ դեռ այս տարի եւս Հայաստանի պարենաւորման համար հարկ եղաւ ներածել աւելի քան 30 հազար թոնօ հացահատիկ. մինչ ըստ պաշտօնական վիճակագրութեան, Հայաստանի բերքը դեռ 1928ին ո՛չ միայն հաւասարեցուած է նախապատերազմեան շրջանին, այլ եւ մտած է որոշ զարգացման աստիճանի մը։

Այս եզրակացութիւնը սակայն պատճառ մը չէ անտեսելու օրուան աշխատանքները, որոնց վերջնական արդիւնքի գնահատութեան համար դեռ եւս պէտք է սպասել։

Բայց մինչ այդ, պարենաւորել երկրի ազգաբնակչութիւնը, եւ մանաւանդ բանուորները եւ կուսակցական ու պետական աշխատաւորները, արդէն իսկ ծանրակշիռ հանգամանք մըն է, եւ նիւթ օրուան խորհրդակցութիւններուն։

Հայաստանի մէջ սեպտեմբերի վերջերը գումարուած «բանկոմպներ»ու (բանուորական կոոպերատիւներ) ժողովը գտած է «որ բանուորական կեդրոնների գործարանային եւ մանաւանդ գիւղատնտեսական ապրանքներու մատակարարումն անմխիթար դրութեան մէջ է եւ վատ է կազմակերպուած, թէ Հայգիւղկոոպը եւ թէ հայկոոպը նախատեսուած պլանը չեն իրագործել»։ Այսպէս ուրեմն տագնապը ո՛չ միայն ընդհանուր է, այլեւ շեշտուած ներկայ եղանակի համար, չնորհիւ այն իրողութեան որ համագործակցականները չեն իրագործած նախատեսուած ծրագիրը, կամ աւելի պարզ չեն ամբարած բանուորական շրջանակներու համար ձմեռուան անհրաժեշտ նիւթերը։

Թէ ի՞նչ չափով թոյլ է կատարուած մթերումի աշխատանքները Հայաստանի գանազան շրջաններուն մէջ, գաղափար կազմելու համար լաւ է յիշել քանի մը թիւեր.

— «14,000 փութ պանրի պատուէր ենք տուել, մեզ 4000 փութ պանիր են յատկացնում, 8000 փութ իւղի փոխարէն՝ 1000 փութ են տրամադրում»։

Այսպէս կը գանգատի Լէնինականի բանուորական գործակցականի նախագահը։

Քաղաքի ձմեռուան փայտի համար կանխավճար տրուած է 80,000 րբ., իսկ մինչեւ այժմ «Լէնինականը պայմանաւորուած փայտի հարիւրին 13ն է միայն ստացել։»

Ղափանի ներկայացուցիչը կ՚յայտնէ թէ «2000 քիլօ պանրի փոխարէն ստացած է 70 քիլօ». «Տալդիւկոոպը 50,000 փ. կարտոֆիլի (գետնախնձոր) դիմաց դեռ 24 հազար փ. է յանձնել. մէկ միլիոն ձուի (հաւկիթ) փոխարէն՝ 496 հազար, 1000 փութ մեղրի փոխարէն՝ 500 փ., իսկ 500 փութ շրջանս կաւոր մեղրից ոչ մի փութ չի յանձնել դեռ»։

Թիւերը բաւական պերճախօսեն։ Ասով սակայն հարցը չի լուծուիր։ Ի՞նչն է պատճառը այս թերացումներուն, այսքան կենսական խնդրի մը մասին։ Մանաւանդ, որ այս կարգի դէպքերը ոչ միայն կը սաստկացնեն տնտեսական տագնապը, կը կազմալուծեն բանուորական շրջանակներու մէջ աշխատանքը, արգելք կը հանդիսանան «աշխատավարձերու եւ ինքնավճռի նուազեցման»,այլեւ կը նպաստեն «մանաւանդներու չարաշահութեան» և գնորու արհեստական բարձրացման։

Բազմաթիւ են պատճառները որոնք մատնանշուած են գանազան առիթներով, անգամ պատասխանատու «աշխատակիցներու» կողմէ։ Յիշենք սակայն քանի մը ընդհանուր պատճառներ.—

Ա.) Մթերման գործը փոխանակ մէկի, բազմաթիւ հաստատութիւններու է թողուած. պարագայ մը, որ յաճախ խաչաձեւումներու պատճառ կը դառնայ։

Բ.) Նիւթական միջոցներու պակասութիւնը. «բանկերը կրճատուած են վարկերը»։

Գ.) Մանաւանդ չուկայի քայքայումը, իսկ անոր փոխարէն աճող համագործակցականներու «անառողջ ցանցը»։

Դ.) Գիւղատնտեսական նիւթերու հետ, գիւղացիութեան անհրաժեշտ նիւթերու պակասը։

Ե.) Մթերման նիւթերու համար սահմանուած չափազանց անհամապատասխան եւ վար գիները. յաճախ «շուկայի գնից այնքան ցածր են եղել, որ անգամ ամառայ ազատ սէզոնում դժուարութեամբ է կատարուած մթերումը»։

Զ.) Եւ վերջապէս ընդհանուր այն ապատամբութիւնը, որ կայ տարաբախտաբար հայ գիւղացիութեան մէջ, կառավարական ներքին տնտեսական քաղաքականութեան մասին, կ՚ազդէ իր կարգին այս կացութեան վիճակի։

Կան անշուշտ բազմաթիւ ուրիշ երկրորդական պատճառներ, այսպէս՝ օրինակ փոխադրական միջոցներու պակասը, պահեստներու եւ շէնքերու բացակայութիւնը. «Զորագետի վարչութիւնը մարտ ամսին 12 վակոն ալիւր ուղեց։ Ցեղ չլինելու պատճառով այդ ալիւրը փճանում է դրսում եւ նրա արժէքը հանկոոպը դժուարանում վճարել։» Խնդիր է նոյնպէս «որ իրար հետ կապ ունեցող կենսամթերքներ միաժամանակ չեն ստացւում. օրինակ իւղ ստանում ենք՝ բրինձ չկայ. բրինձ ենք ստանում, իւղ չկայ»։Չկայ կարդ անհրաժեշտ եւ այժմեական նիւթերու գնման եւ առաքման մէջ։ «Կարտօֆիլի (գետնախնձոր) փոխարէն ապակեղէն են բերում։ Նոյնիսկ մի ամբողջ շաբաթ մեր Հանկոոպը ծխախոտ չունեցաւ. իսկ մեզը 20 24 րուբլինոց մանուֆակտուրան այնտեղ քնում է»։

Ահա կացութիւն մը, իր ընդհանուր գիծերով, մթերման գործին, այլ խօսքով այն կազմակերպութիւններուն, որոնք պատասխանատու են Հայաստանի աշխատաւորութեան պարենաւորման կարեւոր գործին։

Տարաբախտաբար ինչպէս միշտ, այս առթիւ ալ խորքնդային վարիչները ունին իրենց յատուկ եղանակները, որոնցմէ անդին նայիլ իսկ չեն ուզեր երբեք։ Իբրեւ դարման այս հիւանդագին կացութեան, որ նոր չէ եւ ո՛չ ալ մասնաւոր երեւոյթ, չկան արժատական ձեռնարկներ, Այս մարդիկ ստեղծուած կացութեան մէջ, ո՛եւէ դնով չեն ուզեր մաս մըն ալ բաժին հանել իրենց ներքին տնտեսական քաղաքականութեան. այլ ընդհակառակն ամէն թերացումի մէջ նորանոր միջոցներ կը խորհին խաստացնելու իրենց ձեռնարկները, ճնշելու, «վարչական» միջոցներով կողոպտելու գիւղացիութիւնը, լեցնելու համար պարենաւորման գործի մէջ յառաջ եկած բացը։

Եւ այս ամէնը այն ժամանակ երբ աւելի քան երբեք մթերումը գինովցած է «Հայաստանի ճարտարարուեստացման» հեռանկարներով. այն ժամանակ երբ «անընդհատ աշխատանքի շաբաթ»ը կը նկատուի իբրեւ «անհրաժեշտութիւն», երբ վերջապէս այս բոլորն իրականացնելու համար բանուորական ուժի, մանաւանդ «մասնագէտներ»ու պատրաստման ծրագիրներ կը մշակուին անդադար։

Այս բոլորէն կը նկատուի մեր երկրի վարիչներու չափին աւելի աճապարանքը, «լեզափոխական» վազքը, որ սակայն կ՚անտեսէ միջավայրը, հնարաւորութիւնները, եւ վերջապէս ամէնէն առաջին պահանջը — պարենաւորումը — առանց որու հակառակ նիւթական եւ բարոյական գոհողութիւնները համեմատաբար շատ քիչ չափով կրնան արդիւնաւորուիլ։

Մ. ԹՈՒՄԱՆՈՒՀԻ

...ԵՒ ՀԻՆԵՐՈՒԻՆ ԼԵԶՈՒԻՆ

Ճշմարի՞տ է, որ նորերը լեզու չեն գիտեր։ Ուսուցիչս Ենովք Արմէն մէջտեղ դրաւ այդ ճշմարտութիւնը, մրթմրթաց ատեն լռելեայն յայտնելով որ քիչ մը չար եմ հիներուն հանդէպ եւ բարի՝ նորերուն հանդէպ։

Կը սիրեմ չարութիւն գործել հինին ու նորին հանգէպ անխիղճ, ամէն անգամ որ տեղը գայ։ Բայց...։

Երբ դեռ պատանի էի, մեր տունը մտած ատենս սանդուղ չէի գործածեր, այլ կարմիր թուխին ծառէն բարձրանալով մինչեւ պատուհանը, ներս կը ցատկէի կատուի պէս։ Ցաճախ, ճիշդ կէսօրին, մեր տանը գագաթը ելած, աքլորի պէս կը խօսէի. խաբելու համար վարիգեղիներուն աքաղաղները։ կամ գիմացի փազարլըխ թուրք գիւղին իմամին հետ մրցելու ճիգով, Աստուծոյ մեծութիւնը կը գեղգեղէի մեր տանը կատարէն, որ Աստուծոյ մօտ էր։ Ցանկարծ կը լսէի հօրս ձայնը, Աստուծոյ ձայնէն աւելի ուժեղ.

— Վա՛ ր՚իմիր, շա՛նլակոտ, վազն արդեւ գա՛նը ի՞նչ տ՚ընինք։

Արդարեւ, տասը-քսան կղզմինար կոտրելէ յետոյ, թուխին ծառին վրայ կը գտակէի եւ կը կորսուէի պարտէզներուն մէջ։ Եւ այդ մութ ծառերուն տակ, քանի՜ անգամ, ջուրի գոյն ապարանջանով մը աղաւնի թռգնել տուած ենք միամիտ հարսի մը։ «Միայն դիտելու համար», առանց աչք թարթելու ամբողջ կէս ժամ, բերանիս ճամաձ՝ ճիշդ նուռի պէս։ Մեր գիւղը ամիսը մէկ անգամ, Հրեայ մը կուգար, վախկոտ փերեզակ մը, որ սակայն երբեք չէր խոստովաներ թէ կատուն չորս ոտք ունի։ Մենք ալ կը ծեծէինք։ Եւ ամիսներ փերեզակ չէր գար մեր գիւղը եւ հարսներուն անէծքը կը թափէր մեր վրայ։ Դեռ ի՛նչ չարութիւններ, Հապա՛, հապա՛։

Հիմա գիւղը չեմ բնակիր։ Գրականութեան մէջ կը նստիմ։ Սովորութիւնը հետս է եկած, մեր գիւղէն։ Եւ մեր այս օրաթերթին խմբագրապետը յաճախ կը բարկանայ.

— Ա՛յսինչին դպար նորէն։

— Չէ՛, չդպա՛յ։

— Դպա՛ր, անառա՛կ, դպա՛ր։

— Ես դպիլ չուզեցի, բայց խօսքս գնաց դպաւ։

Եւ այսպէս գրական անհանգստութիւնները գրպանս գըրած, կը սպասեմ։ Ցաճախ, կարծելով թէ մեր խմբագրապետը քնացած է, դուրս կը հանեմ գրական չարութիւններս, որոնք գրպանս, ձեռքիս մէջ քրտնած կ՚ըլլան։ Ու չարութիւն կը խաղամ։ Ցանկարծ կը զգամ որ ականջս կ՚երթայ։ Գլուխս ալ հետը։ Ես ալ հետը։ «Ցառաջ»ի խմբագրապետը քանի՛ անգամներ քաշած է ականջս, ա՛յն ալ, ձա՛խն ալ։ Շարունակ կ՚ըսէ.— Մի՛ դպիր մատաղ տղոց։

Ես ալ գերեզման կ՚երթամ, վրէժս թաղուած գրագէտներէն կը լուծեմ։ Ճամբան կապ ու հին բանաստեղծի մը ոտքը շտկել կը փորձեմ։ Եթէ թնդլ տան, պիտի ըսեմ նաեւ որ սխալ է պոռալ թէ նորերը լեզու չեն գիտեր, այլ պէտք է ըսել թէ ո՛ր նորը լեզու չի գիտեր։ Եւ յետոյ, հիմա որ Ենովք Արմէն հրաժարած է ուսուցչութենէ եւ ես՝ աշակերտութենէ, հետեւաբար պատիժի վախ չունիմ, կ՚ըսեմ նաեւ թէ հինե՛րն ալ լեզու չեն գիտեր։ Երեւակայեցէք, անուն Հանած, նոյնիսկ տաղանդաւոր բազմաթիւ գրագետներ ունինք, որոնք քիչերկ մը մաքուր հայերէն գրած չունին։ Եթէ մէկանն ալ փոխէք, գրիչն ալ փոխէք, նորէն մաքուր չեն կրնար գրել սա մեր քա՛ղցր հայերէնը։ Բայց հայերէնը տգեղ լեզու չէ, տգեղը ա՛յդ գրագէտներն են։ Ցեսէք, Շիրվանզադէ «Ազատամարտ»ի մէջ կը գրէ (1911, թիւ 49).— «Իմ կարծիքով՝ մըտածել հայերէն, կը նշանակէ մտածել գռեհկօրէն»։ Մեղա՛ քեզ, ո՛վ եմ սուրբ հայերէնս։ Ցետոյ կարդացէք հետեւեալն ալ, զոր անմիջապէս կ՚աւելցնէ Կովկասէն մինչեւ Ամերիկա եւ Ամերիկայէն մինչեւ Կովկաս պնակ լզելով ճամբորդող այս ինի գրագէտը.

— «Ոդորմելի էէ՞ր լինիլ, արդեօք մեր գրականութեան վիճակը, եթէ ժամանակակից հայ գրողը մը նուրբ բանաստեղծուհիւն, վէպ կամ դրամա գրելիս՝ մտածէր հայ ժողովրդի ԴԻՒՑԱԿԻ ԼԵԶՈՒՈՎ»։

Սիրելի ուսուցիչս, որ կը նեղանաս հիներուն դէմ գործած չարութեանս համար, ըսէ՛, շըրթունքիս մէկ անկիւնովը պզտիկ մը հայհոյե՛մ, գոնէ այս ինի գրագէտին։ Բայց ուրիշնե՛ր ալ կան։ Եւ գիտէ՞ք, ծիծաղելին ո՛րն է.— Շիրվանզադէ, որ հայերէն չի գիտեր, կը պնդէ թէ «քաղաքակիրթ» (օտար ըսել կ՚ուզէ) լեզուով աւելի լաւ կրնայ գրել։ Ափսո՜ս, այս մարդը ո՛չ լաւ ռուսերէն գիտէ, ո՛չ ալ լաւ ֆրանսերէն։ Այս հաստատումը կը պատշաճի նաեւ բոլոր անոնց որոնք կը յաւակնին թէ իրենց մայրենի լեզուէն աւելի լաւ գիտեն օտար լեզու մը։ Եւ կ՚ընդունիմ, պանվիլի հետ, թէ ոչ ոք իր մայրենի լեզուէն աւելի գեղեցիկ եղանակով մը կրնայ օժտուիլ օտար լեզուով մը։

Բայց այս հարցը դուրս կ՚ինայ մեր ճամբէն։ Շարունակենք մեր չարութիւնները։ Հայ գրականութեան պատմութեան, ինչպէս հայերէն ընթերցանութեան քարձրագոյն դասընթացքի գիրքեր ունինք, որոնց մէջ յաճախ ցոյց կը տրուին «գեղջկ գրագէտներ», «գեղագէտ քննադատներ»,, «բիւրեղ լեզուով բանաստեղծ»ներ։ Պարոնա՛յք եւ տիկնայք, տո՛ւտ են ըսած (եթէ չեն սխալած) այդ հեղինակները։ Մէկ կողմ կը նետեմ Վրթ. փափազեանի վկայութիւնները, որովհետեւ հաւատք չունիմ իր լեզուին, ինչպէս նաեւ իր այն զգայութիւններուն վրայ, զորս պիտի ստանար ուրիշի մը լեզուէն։ Ունենք Ռուբէն Զարդարեանը, օժտուած՝ բիւրեղ լեզուով մը, որուն շինուածքն իսկ արուեստ մըն է։ Արդ, ադամանդեայ լեզու ի մը այս տէրը քանի մը բանաստեղծներու համար. վկայութիւն է տուած թէ «գեղեցիկ հայերէն կը գրեն անոնք։ Ապահովաբար սխալ կարդացած է Զարդարեան։ Իր վկայուածներէն մէկը այստեղ է, այդ մարդը կը գրէ խղճալի հայերէն մը, որ չի կարդացուիր, չի հասկցուիր, այլ յարդախառն ցեխի մը պէս կը ծեփէ... իր քիմն ու բերանը։

Այժմ կ՚ուզէ՞ք, որ շարունակեմ։ Ներկայացնե՞մ Գ. Զօհրապի կամ Զ. Եսայեանի հայերէնը, խօսեցնե՞մ մեռած կամ ողջ հայ գրագէտները իրենց լե՛զուովը, տգե՛ղ, մրչտ տգեղ, հակառակ որ ժողովուրդ ունէին իրենց ականջին տակ, մինչդեռ նորերը այդ չունին եւ հայերէն կը գրեն գժբախտ ազգեցութիւններու եւ պայմաններու տակ։ Եզրակացնելու տաեն կը կրկնեմ թէ ճիշդ է ե՛ Արմէնի վկայութիւնը «նորերը լեզու չեն գիտեր»։ Այո՛, հինները լեզու չէին գիտեր, նո՛րե՛րն ալ չեն գիտեր։ Բայց նորերը բան մը ունին, առաւելութիւն մը, զոր կ՚ուզեմ վեր բռնել։ Ցճի հարցն է տալիս։ Ցաջորդով պիտի ներկայացնեմ լեզուի հարցին մէջ եզրերը քերականութեան եւ գեղեցկագիտութեան, առարկայականին եւ ենթակայականին,— այսինքն երկուքի պիտի բաժնեմ լեզուն, ա) ուղիղ գրել, բ) ոճ դնել։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԿԵՆԴԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

ՄԵՐ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԴՊՐՈՑԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հանրութեան և մասնաւորապէս Մարսէյլիա-հայ գաղութին ժիտքը լուսաբանելու եւ շահագրգռութիւնն արթնցնելու համար, կը փութամ «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն ներկայացնել այս ժողովրդական եւ օրհնակելի հաստատութեան առաջին տարեշրջանի գործունէութիւնը, քաղելով պաշտօնական տեղեկագրէն.—

Ձեռնարկին յղացումը.— Այս տարուան սկիզբը Մարսէյլի վաապուրականի Հայր. Միութիւնը կ՚որոշէ քոյր ժարմիններու աշակցութեամբ Գիշերային Դպրոցի մը բացման ձեռնարկել։

Ծրագրին պատրաստութենէն եւ զանազան խորհրդակցութիւններէ յետոյ, հակառակ թափուած ջանքերուն կարելի չեղաւ վաապուրականի, Սիվրիհիսարի, Մարաշի, Զարսանճագի եւ Եօզդատի Հայր. Միութիւններէն գատ, ունացեալ տասէ աւելի քոյր միութիւններու մասնակցութիւնն ապահովել։ Եւ վերոյիշեալ հինգ քոյր Միութիւնները դպրոցի նիւթական եւ բարոյական պատասխանատուութիւնն ստանձնելով, գործի անցան։ Հինգ հոգինոց յանձնախումբը անմիջապէս վարձեց յարմար սրահ մը, Սալոն Սպէզ եօլը (46, Rue Tapis Vert)։

Կարճ ժամանակի մէջ արձանագրուող աշակերտներու թիւը 150ի հասնելով բացումը կատարուեցաւ հանդէսով մը ապրիլ 28ի իրիկունը ուր դպրոցական դասերը ճշդուած հունձեամբ եւ ամէն յարմարութիւններով։

Համաձայն նախօրօք պատրաստուած դասացուցակին, առաջին շրջանին կը դասաւանդուէին՝ բացի շաբաթ իրիկունը՝ ինացեալ բոլոր օրերը երեկոյեան ժամը 7—9՝ հետեւեալ դասերը.— Ֆրանսերէն՝ կարգ, հայերէն՝ երկու կարգ, թուաբանութիւն, աշխարհագրութիւն եւ պատմութիւն՝ մէկական կարգ. ֆրանսերէնն երկու կարգերու համար՝ ամէն օր, հայերէն շաբաթը երեք օր, իսկ թուաբանութիւն, աշխարհագրութիւն եւ պատմութիւն երկուական օր կը դասաւանդուէին։ Վերջին ֆրանսերէնն եւ հայերէնն դասընթացները կը բոլորուն ալ հայերէն լեզուին հետեւողներու թիւը բազմանալով, պէտք տեսնուեցաւ թէ՛ կարգերը եւ թէ պահերը ուելցնել։ Յետոյ ուրիշ փոփոխութիւններ կատարուեցան, որոնց մանրամասնութիւնները զանց կ՚առնեմ։

Ըսինք թէ առաջին օրն իսկ արձանագրուած աշակերտներու թիւը 150ի կը հասնէր։ Հետզհետէ այս թիւը բարձրանալով հասաւ ժամ 250ի։ Արձանագրուող աշակերտները կը ներկայացնեն հետեւեալ շրջանները — վաապուրական, Սիվրիհիսար, Եօզդատ, Զարսանճագ, Մարաշ, Արաբկիր, Բղի, Բալու, Բարձր Հայք, Թուլլու Թլկատիղ, Ամասիա (բոլորն ալ իրենց Միութիւններէն պաշտօնապէս յանձնարարուած), Խարբերդ, Կլիկիա, Ատալիա, Իզմիր, Մանիսա, Մալաթիա, Նիկոմիդիա, Պուրսուր, Զօրլու, Ատանա, Նիգդի, Տրապիզոն, Պոլիս, Կոնիա, Սեբաստիա, Սամսոն, Խիժիր, Փախրի Մաատէն, Մանիսա, Իզմիր, Քէօթահիա, Հաճըն, Կիւրէհան էեւ Կովկաս։

Բայց պէ՛տք է ընդգծել որ տեղ, որ հակառակ արձանագրուողներու թիւի մեծութեան շարունակ հետեւող եւ դասերն օգտուողներու թիւը սկզբնական շրջանին 70-75, իսկ վերջին շրջանին 30-35 է եղած, որով միջին թիւը կարելի է ընդունել 45 50։ Այս նուազումը կարելի է վերագրել մեծ մասով ամառնային եղանակին եւ տեղափոխութեանց։

Դպրոցին հետեւող աշակերտները կարելի է երկու կարգի դասել. առաջին՝ չափահաս եւ բանուոր երկսեռ երիտասարդներ՝ ընդհանրապէս ֆրանսերէն լեզուին հետեւող, երկրորդ մասով ֆրանսական դպրոց յաճախող 8էն 14-15 տարեկան երկսեռ աշակերտներ՝ զորս բոլորն ալ հայերէն լեզուին հետեւող։ Իսկ աշխարհագրութեան եւ պատմութեան դասերուն հետեւողները այս երկու կարգերէն հասարակապէս մասնակցող աշակերտներ են եղած,

Այժմ անդրադառնանք հարցին թէ այս աշակերտները ի՞նչպէս եւ ո՞րքան են ուսած դասերէն։

Ֆրանսերէն դասին հետեւողները 25-30 հոգի են, երկրորդ մասի եւ 18-30 տարիքի մէջ։ Բաժնուած են երեք կարգի։

Ա. Սկսնակ առաջիններ, գ. Սկսնակ երկրորդներ, գ. երրորդ կարգի աշակերտներ։

Հայերէն դասին հետեւողները 28-33 հոգի են, բոլորն ֆրանսական դպրոց յաճախող 8 - 14-15 տարեկան երկսեռ փոքրիկներ, բաժնուած դարձեալ երեք կարգի.—

Ա. Սկսնակ առաջիններ, որոնք այն օրըստօրին վերջերս արձանագրուած քանի մը փոքրիկներ են եղած, որոնց ձեռքին այբբենարան տալով աշխատանք կը տարուի առանձին ուշադրութեամբ եւ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱ ՓԱՍՏԱՑԻ ՍՈՒՏԸ

ԿԱՍԿԱՍՈՒՄ ԸՆԴԴԵՄ ԼՈՒՐԵՐԻ ՄԵՂ ԳԱՂԱՓԱՐ ՄԸ ՎՈՒՐԱԿԱՆ ՄԵՂՔ

— Հաշտե՛ք ձեզ, պարո՛ն Մելիք-Չաղաթայեան, չէ՞ որ ձեր տղան ալ մեզի պես ուսանող է...

— Ու, որո՞նք սաները ամէնէն աւելի ուրախացուցած են ձեզ։

— Ամէնքն ալ մեծ ուրախութիւն պատճառած են ինծի, ամէնքն ալ ինծի համար հաւասար են։ Ամէնքն ալ ինծի համար իմ զաւակներուս պէս են։ Ես ամէնքն ալ կը սիրեմ, ամէնքն ալ կը սիրեն զիս։ Ամէնքն ալ ինծի համար հաւասար են։ Ամէնքն ալ ինծի համար իմ զաւակներուս պէս են։ Ես ամէնքն ալ կը սիրեմ, ամէնքն ալ կը սիրեն զիս։

— Ներողութիւն, պարո՛ն Մելիք-Չաղաթայեան, ձեր տղան ալ ուսանող է, ինչպէս ամէն մէկ ուսանող։ Ձեր տղան ալ ուրախութիւն պատճառած է ձեզի, ինչպէս ամէն մէկ ուսանող։ Ձեր տղան ալ ուրախութիւն պատճառած է ձեզի, ինչպէս ամէն մէկ ուսանող։

— Ես, սա՛ պիտի ըսեմ, որ ամէն մէկ ուսանող ինծի համար հաւասար է, ինչպէս իմ զաւակներս։ Ամէնքն ալ ինծի համար հաւասար են, ինչպէս իմ զաւակներս։ Ամէնքն ալ ինծի համար հաւասար են, ինչպէս իմ զաւակներ

մասին։ Ըսաւ թէ կառավարութիւնը կ'ուզէ գիտնալ նախ թէ՝ 1. անգլիացի հարկատուներու դրամը ի՛նչպէս կարելի է գործածել անգործներուն գործ հայթայթելու համար, որպէսզի բարձրանայ ժողովուրդին կեանքի մակարդակը, առանց աւելցնելու ճարտարարուեստի բեռը. 2. կառավարութիւնը ի՛նչպէս կրնայ օգնել արտածումի առեւտուրին եւ զարկ տալ ճարտարարուեստի արտադրական կարողութեան, 3. ի՛նչպէս կարելի է զարգացնել եւ քաջալերել բրիտանական կայսրութեան հասոյթի մեծ աղբիւրները։

Եւ որպէսզի իսպառ վերացուի անգործութիւնը, որ կը քալքայէ երկիրը, նախարարը կ'առաջարկէ հետեւեալ նոր ծախքերը.— 10 միլիոն անգլ ոսկի յատկացնել հանրօգուտ ձեռարկներու. 11 միլիոն ոսկի՝ շինելու համար հսկայ ընդունարաններ՝ որպէսզի երկիրը ջուրի սովի չենթարկուի,ինչպէս անցեալ ամառ. երկաթուղիի նոր գիծեր շինել՝ աշակցութեամբ շահակից ընկերութեանց. երկարել ստորերկրեայ ելեկտրական գիծերը. երկաթուղիի ձողերուն մէջտեղ ղրուած փայտերուն տեղ պողպատէ ձողեր դնել. ելեկտրաքաշ սպասարկութեան զարկ տալ. մեծ խճուղիներ շինել, դիւրութիւններ տալ երկրագործներուն՝ հող գնելու համար. Լոնտոնի մէջ նոր կամուրջ մը շինել Թէյմիզի վրայ։ Նկատի առնուած է նաեւ Մանշի տակ փոպուղի շինելու խնդիրը։

Եզրակացնելով, նախարարը յայտնեց թէ այս բոլոր աշխատանքներուն համար հարկ պիտի ըլլայ ծախսել 42 միլիոն ոսկի։

Պահպանողականներն ու ազատականները պաղ ընդունեցին ըրին նախարարի ճառին։

Թրքուհիներու գործադուլը

Պոլիս 4 Նոյ.— Երկու հազար Թրքուհիներ, որ իբրեւ փայտահատ կ'աշխատէին Սեւ ծովի ժօաակայ անտառի մը մօտ, երէկ դադրեցուցին աշխատանքը։

Ասիկա Թրքուհիներու առաջին գործադուլն է։ Բանթող կիները այրերու հաւասար օրավարձ կը պահանջէին։ Թրքուհիները Թափօր կազմած շրջեցան Գասթէմունիի փողոցներուն մէջ, տապարները շարժելով օդին մէջ այնպիսի ձեւով, որ գործի տէրերը անմիջապէս ընդունեցին պահանջուած յաւելումը։

Բողշեւիկ գեղծարարներ Պերլինի մէջ

Պերլինի խորհրդային առեւտրական ներկայացուցչութեան մէջ նոր գեղծարարութիւն մը երեւան հանուած է։Ամբաստանուած են քանի մը պաշտօնեաներ։ Մոսկուա վերադառնալու եւ հաշիւ տալու հրաման ստացած են մասնաւորապէս ներածուժներու բաժնին եւ ծովային բաժնի պետերը։ Ասոնք մերժած են հնազանդիլ Մոսկուայի հրամանին։ Ասկէ զատ փախուստ տուած են ուրիշ երկու պաշտօնեաներ՝ շարժանկարի բաժնին եւ ընկերային գործերու բաժնին վարիչները։

Դամասկոսի ցոյցերը

Սուրիոյ Թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտան Դամասկոսի ծանօթ ցոյցերուն մասին.—

Առաջին ցոյցը կազմակերպուած էր քրիստոնեաներու ներքին թաղերուն մէջ, օրթոտոքսներու պատրիարքարանէն ներս։ Ցուցարարները հազիւ փողոց ելած էին երբ ոստիկանները հասան, փակեցին ելքի մեծ դուռը եւ ցրուեցին ցուցարարները։

Նոյն ժամուն մեծ մզկիթին մէջ բազմաթիւ իսլամներ կը պատրաստուէին ցոյց մը կազմակերպել. հոն եւս ոստիկանները միջամտեցին եւ թոյլ չտուին ոեւէ մէկուն դուրս ելլել մզկիթէն։

Կէսօրին բազմութիւն մը հաւաքուեցաւ մեծ մզկիթ, ղեկավարութեամբ բոլոր մեծ Թերթերու տնօրէններուն ու խրմբագիրներուն։ Հակառակ ոստիկաններու արգելքին, ցուցարարներու Թափօրը սկսաւ յառաջանալ «Անկցի Պալֆըրի Յայտարարութիւնը, Անկցի Սիոնիսմը» պոռալով։ Եւ երբ Թափօրը դէպի ճէմալ փաշա փողոցը կը քալէր, ոստիկաններու եւ ժանտարմաներու զօրաւոր ջոկատներ եկան եւ զանոնք փողոցէն դուրս քշեցին։ Կռիւ մը սկսաւ ժողովուրդին և կառավարական ուժերուն միջեւ.«էքօ» Թերթի տնօրէնը երբ «Դէպի առաջ» հրամանը կ'արձակէր, ոստիկանապետ մը ապտակեց զայն։ Սկսաւ ընդհարում մը, որու ընթացքին 15է աւելի հոգի վիրաւորուեցաւ։

Դամասկոսի բոլոր Թերթերն ալ գործադուլ յայտարարեցին եւ դադրեցուցին իրենց հրատարակութիւնները։ Մամուլի ընկերակցութիւնը բողոքագիր մը յանձնեց վարչապետ շէյխ Թաճէտտինի՝ պահանջելով որ Թերթին տնօրէնը ապտակող ոստիկանապետն ու յանցաւոր ոստիկանները պատժուին եւ պաշտօնանկ ըլլան, այլապէս բոլորովին պիտի դադրեցնեն իրենց հրատարակութիւնները։

Ծիւար կատակ ը

Առջի գիշեր փարիզեան անթելի կայան մը՝ նուագահանդէսի պահուն հաղորդեց Անգլիոյ Թագաւոր Ճորճ Ե.ի մահը։ Այս սուտ լուրը, որ վայրկեանապէս լսուեցաւ ամբողջ Եւրոպայի մէջ, մեծ յուզում առաջ բերաւ մանաւանդ Լոնտոնի մէջ, ուր շատեր՝ անթելի նուագահանդէսը կէս ձգելով, փողոց նետուեցան լուրեր ստանալու համար։

Կարախան Էնկիւրի կ'երթայ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Թէ խորհրդային միութեան արտաքին փոխ-գործակալ հալագի կարախան մօտ օրէն Էնկիւրի կը սպասուի։

Այս այցելութեան մեծ կարեւորութիւն կը տրուի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՐԻՆՍԷԼԻ ոստիկանութիւնը իտալական առեւտրական ցենեակին առջեւ գտաւ չպայթած ռումբ մը։ Կը կարծուի Թէ հակաֆաշիստներու գործն է։

ԺՈՐԺ ԱՆՔԼԹԻԼ, *Լա Ռիւմէօրի* տնօրէն խմբագիրը առողջական պատճառներով 150,000 ֆրանք երաշխաւորութեամբ առժամաբար ազատ պիտիարձակուի, հակառակ *Կազէթ տիւ Ժրանի* հիմնադիր-տնօրէն տիկ. Հանոյի բողոքներուն։

ՐԻՇԱՒ ՔՈՐՊԷՖ, որ իր հիւանդ մայրը տառապանքէ փրկելու համար սպաննած էր, ազատ արձակուեցաւ Տրակինեանի եղեռնադատ ատեանին կողմէ։

ՍԱՐԱԿՈՍԱՅԻ մէջ (Սպանիա) գլաժարտի մը ընթացքին, կատղած ցուլ մը պատնէշէն անցնելով ժտաւ հանդիսականներուն մէջ, ընդհ. խուճապ առաջ բերելով։ Սպանուեցան 4 եւ վիրաւորուեցան 8 հանդիսականներ։

Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ
որ պիտի կատարէ Ապուշի դերը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ «Տրամա - Օփերէթ» խումբը՝ ղեկավարութեամբ

Դերասան Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

կը ներկայացնէ ուրախ օփերէթ

"ԱՊՈՒՇ„Ը

երեք արար

Այս կիրակի գիշեր ճիշդ ժամը 8.30ին, վերջ 11.30

THÉATRE ALBERT Ier

64 Rue du Rocher, Paris (Gare St. Lazare)

Գ. արարին Տիկ. Մ. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ կը պարէ Կովկասեան Լէզգինկա

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թաոիտ ԺՕՐԺԻ

ՏՈՄՍԱԿՆԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ՝ 25, 15 եւ 10 ֆրանք

Դիմել բոլոր հայ ճաշարանները եւ ներկայացման իրիկունը Թատրոնի կիշէն։

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՒԱՐ Գ. ՍԻՆԱՆԵԱՆ
ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ

ՓԱՐԻԶ.— Այս շաբաթ դիմաժամ 9ին Conservatoire*ի սրահը, 2bis rue du Conservatoire։ Դաշնակի վրայ՝ Ժան Մանասեան։ Յայտագրին մէջ՝ յայտնի կոմպոզիտորներ։ Տոմսերը՝ 5—25 ֆրանք։*

ԼԻՈՆ.— 12 Նոյ. երեքշաբթի դիւրեր Conservatoire*ի սրահը, Quai de Bondy. Տոմսերը 7.50 եւ 16.25 ֆրանք։*

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիմէթը | ամենալաւն ու ամենը

Ճաշարանի

համար արտ... ւելեան կեր... կուրներու և «տէօներ քէկաղ... փորձ» ոու խոհարար մը գոր... փնտռէ եւ կամ քիչ դրամագլուխ... ընկեր մը՝ ճաշարան մը բանալու համար։ Գրել Հայկ Աղեանեան, 4 Rue Auguste Gervais, Issy-les-Moulineaux, Seine.

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ 71 AVE. KLÉBER

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, կը խօսի Մ. ԲՈՒՆԵԱԹԵԱՆ,

նիւթ՝ «ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆԵՐ»

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

(ԻՐ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ)

Հեղինէ՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Շքեղ տպագրութեամբ, Ահարոնեանի վերջին նկարովը զարդարուած այս ստուար հատորէն շատ պիտի ունենայ օրինակ մը։

Գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ, Սուրիա, Յունաստան, Պուլկարիա եւ Ռումանիա 25 ֆրանք, Ամերիկա, Անգլիա և ուրիշ երկիրներ 1.50 տոլար։

Կը պատասխանուի կանխիկ ապսպրանքներուն միայն, առանց բացառութեան։

Դիմել հեղինակին՝ M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18e)։

«Յառաջ»ի, L. Kévonian, 235 Fbg. St. Martin, Paris (10e)։

Պալենց գրատուն՝ 233 Fbg. St. Martin. Paris (10e)։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

"ԴՐՕՇԱԿ„Ի

Թիւ 11 (Նոյեմբեր) հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Մի ծրագրի տխուր վախճանը (*խմբգ.*)— Մտածումներ Հ. Յ. Դաշնակցութեան մասին (Ն. *Հանդոյց*). — Թուրքիկ ցուշեր Քրիստափորի կեանքից (*Ռ. Սեւեան*).— Ֆնտեսական քաղաքականութեան խնդիրներ (Ն. *Բաղալեան*).— Նիկօլ Դուման (*Յ. Մտեփանեան*).— Թուրքիոյ շուրջ.— Գերասիմ Ալթաջանեան (*Աշոտ Արծրունի*).— Թղթակցութիւններ։

Հ. Յ. Դ.

ԴԱՒԱՌ

Լիոնի Վրէժ խումբի ընկերա-դաստիարակչական ժողովը այսօր Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. ժողովրդային Դրադարանը, կը խօսի ընկեր Բարկէն Ազաբէկեան, նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. Ծրագիրը»ը։ Կը հրաւիրուին քոյր խումբերու բոլոր ընկերները։ Սրահին դուռը կը փակուի ժամը ճիշդ 8.30ին,ներկայանալ անդամատետրով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԽՕՒՄԲԻ անդամները եւ մասնակցիլ փափաքողները կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, եկեղեցւոյ խորհրդարանը։ Անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՈՒՐՖԱՅԻ Հայրենակցական *Միութեան* ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն Լա Փըթիթ Սուրսի մէջ, ժէթրօ Օտէօնի դիմաց։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ե. Ո. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ծլորիայի վերնայարկը։ Բոլոր ընկերներու եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՍԱՐՍԻԷԼԻ Արաքսիքի Հայր. Միութեան երեկոյթը տեղի կ'ունենայ Դեկ. 14ին Շաբաթ իրիկուն 84 Rue Chapet։ Բոլոր քոյր միութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ լիշեալ թուականը։

Կ'ուզուի *16—18 տարեկան պատանի մը, թեթեւ աշխատանքի համար։ Դիմել ցառաջի վարչութեան։*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Ալֆորվիլ, 3. Յ.— 35։
Թաւրիզ, Գործ — 900։
Վիրոֆլէյ, Մ. Մ.— 105։
Լիոն, Գ. Ն.— 35։
Լա Ռուայեալ.— 3. Ա.— 70։
Ափթ, 3. Հ.— 35։
Լիոն, Կ. Ս.— 35։

ՄԵՐ ՄՕՏ նամակ ունին՝ Պ. Պ. Սեդրակ Սուրաբեան, Հայկազուն Հալաճեան, Պաղտասար Զիթճեան, Մելքոն Ալէքշէրեան եւ Նեւառն Մահչիկեան։ Դիմել խմբագրատուն։

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ԵԹԷ կ'ուզէք փոխադրութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները։ 51 Bld. Blanqui. Paris (13e).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ամբատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռաթուառ։ Ազձամիտ եւ արագ խորհրդակցութ.ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

ALLIANCE FRANÇAISE
101 Bld. Raspail, Paris (6e)

Գործն. վարժ. Ֆրանսերէնի լեզուի 1. Ֆրանս. Դասընթացք, Ամէն շաբաթ տարեսկիզբէն 16 ժ. գործն. դասընթ. ֆրանս. լեզուի եւ հայերէնէ ֆրանս. թարգմ., 17 դասախօսթ. մէկ դեղարուեստ-պատկ։ Ամիսը 185 ֆր. 4 ամիսը 475։

Մասն. քարտեր հրապարկ. դասախօսութեանց համար։ Ամիսը 75 ֆր.։ 2. Գիշերը. դասախօսթ. Շաբաթը 5 օր Բ2. Գ2. Դ2. Ե2. եւ Ուր. ժ. 20—22։ Դ2. օր. վաճառ. ֆրանսեր.։ Ամիսը 100 ֆր., 4 ամս. 325։ Մանրամ. տմր. դիմել տնօրէն ROBERT Dupouey, 101Bld.Raspail, Paris (6e)։

ՍԱԿԱՐԱՆ

5 Նոյեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			ՖՐ.
Ստերլին,		L. St.	123.83
Տոլար,		Dollar	25.38
Մարք	100	Mark	607.25
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի		» » or	106.90
Մէճիտիէ		Médjidié	8.75
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.95
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.—
Զուից.	»	Fr. Suisse	491.75
Լէյ	»	Leï	15.15

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնս.	I Cr. Fonc. Eg.	2260.—
»	II »	1610.—
»	III »	1600.—
Թուրքի երկաթղ.	Lots turcs	82.—

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐԻ

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Շեռաձայն, PROVENCE: 20-47

Ընդունելութեան ժամեր 14—19, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12 եւ ժամադրութեամբ։

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան

Եթէ կը փափաքիք գնել կալուած մը, հողամաս մը, ձեր կարուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, գնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեր Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով։ Մինչեւ ատեն կ'օգտուիք նիւթապէս։ Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պարտաճանաչութեան։ Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18. ՄԱՐՍԻԼԻԱ.*

tailleur

A. BERBERIAN

24. RUE BERGERE

Tél.: Prov. 05-49 *Paris*

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ, ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, աժան եւ անմրցելի գիներով։

Անթրբըրընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կը դրուին։ Դիմեցէք եւ փորձեցէք։

TOUT POUR LE CONFORT

ԳԵՂԱՄ ՆԱԻՆԻՔԵԱՆ (K. Nanique, ingénieur E. T. P.)
26 Rue de Maubeuge, PARIS (9e) Tél. Trudaine 43-84

կեդրոնական ջեռուցիչ (chauffage central) եւ ventilation sanitaire: երկար տարիներու փորձառութիւն։

Մեր միջոցաւ կատարեցէք ձեր սալամանտրներու և խոհնոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ։

Կը ձախենք նաեւ T. S. F.*ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւայլն։*

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցեր եւ ցնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-81

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քիթ, բերան կոկորդ ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ Ատամնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն 19։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
COLUMBIA MARK
18 ՖՐ.

POLYDOR
REGISTERED TRADE MARK

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Այս երեք աշխարհաճանաչ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամէնավերջին փլաքներ ինչպէս նաեւ Հայերէն նոր եղանակներ եւ Արշին մալ ալանի բոլոր կատորները եւ Մարտիրոսեանի փլաքները։

Ալբեալեան նպարեղէններու լաւագոյնը, գեղեցուած գինով.

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագրատ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

7 NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1104

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻ

Գարախանի ճամբորդութիւնը դէպի Թուրքիա՝ մեզի ծանր էր իբրև զոյց, և այսօր կը հաստատուի պաշտօնապէս: Չեռազրական գործակալութիւնը այս ճամբորդութեան իրեն նպատակ ցոյց կուտայ Թուրքիոյ բարեկամական դաշնագրի վերանորոգման հարցը: Հաւանական է, բայց ոչ լրիւ: Բաւական ատենէ ի վեր, տաք ու պաղ հովեր կը փչեն, քէմալապետութեան և Խորհրդային իշխանութեան միջև շարս-կեսուրի վէճեր, եթէ կարելի է ըսել:

Յարաբերութիւնները լաւ չեն, գլխաւորապէս տնտեսական առեւտրական պատճառներով: Մոսկուա զանազան գիջումներ բրած էր Թուրք առեւտրականներուն, բայց, ժամանակի ըն թացքին, սեղմեց օղակները: Օրինակ, Ռուսիոյ Թուրք վաճառականները իրաւունք ունէին ազատօրէն փոխադրելու իրենց ապրանքները: Երբ չերվոնէցը բնկաւ, Ռուսերը ետ առին այս արտօնութիւնը: Եւ Թուրքերը ոչ միայն ադմկեցին հրապարակը, այլ և կառավարութեան միջամտութիւնը խնդրեցին: Այս առթիւ շատ կծու խօսքեր փոխանակուեցան մամուլին մէջ. մանաւանդ քէմալական Թերթերուն մէջ: Թուրք յայտնի հրապարակագիրներ վէճը փոխադրեցին քաղաքական գետնի վրայ, և շանթեր տեղացին խորհրդային կարգ ու սարքին դէմ: Մինչեւ որ, անշուշտ վերէն տրուած հրամանի մը վրայ, Մոսկուայի պաշտօնաթերթերը պարտք սեպեց չքմեղանքներ հրատարակել և անգամ մըն ալ փառաբանել Թուրքևրոլշեւիկ անխախտ բարեկամութիւնը:

Այս մեծարանքին նոյնքան սիրալիր պատասխաններ գրեցին Թուրք Թերթերը, ու Թէեւ կիրքերը իջան, բայց վէճերը չմարթուեցան: Մոսկուան, որ երբեք չուզեր կորսնցնել Թուրքիոյ բարեկամութիւնը, նորէն բռնեց գիջումներու ճամբան, մինչեւ վերջնական կարգադրութիւն: Եւ այսնահանջը ոչ միայն ներքին պատճառներով, այլեւ անոր համար, որ Էնկիւրի որոշ միութիւններ կը մատնէ աւելի և աւելի մօտենալու արեւմուտքի, մասնաւորապէս Անգլիոյ: Փաստ՝ անգլեռթուրք մերձեցման վերջին ցոյցերը՝ բրիտանական ծովակալին այցելութեան առթիւ:

Ուրեմն, երկու երկիրներու միջեւ եղած վէճերը հարթելու, եւ Թուրքևրոլշեւիկ զինակցութեան կապերը անգամ մը եւս ամրապնդելու համար է որ, Էնկիւրի կ'երթայ «հայազգի» Գարախան, շանսատակ Էնվէրի պահապան հրեշտակը:

Համաձայն իրազեկ եւ արժանահաւատ անձի մը տեղեկութեանց, այս փափուկ պաշտօնը յանձնուած է Գարախանի, որովհետեւ ան մեծ համբաւ կը վայելէ Արեւելքի մէջ: Հոչակ մը որ կը հասնի մինչեւ Զինաստան եւ Ճափոն: Եւ յետոյ անոր հմայ որ, Լիտվինօֆ, Զիչէրինի փոխանորդը, շատ ալ չախորժիր Գարախանի դրացնութենէն: Այս իսկ պատճառով, հաւանական է որ Գարախան Էնկիւրի երթայ ոչ միայն իբրեւ բանագնաց, այլեւ հոն մնայ իբրեւ դեսպան, ըլլալով աւելի ճարպիկ դիւանագէտ քան Սուրիցը:

Տարակոյս չկայ որ Գարախան յաջողութեամբ գլուխ պիտի հանէ իրեն յանձնուած պաշտօնը: Նախ՝ իբրեւ ասպարէզի մարդ: կատարեալ աշխարհաքաղաքացի ըլ, զերծ՝ որևէ դաւանանքէ և խղճահարութենէ: Երկրորդ, որովհետեւ շատ լաւ գիտէ «յարմարիլ»: Մոսկուայի ամբողջ քաղաքականութիւնը Թուրքիոյ հանդէպ՝ անոր բաղձանքներուն յարմարիլն է: Չկորնցնել զայն, ինչպէս ըսինք: Անոնք որ հակառակ պիտի պնդեն, կա՛մ տեղեկութիւն չունին անցուդարձէն, և կամ 70ական Թուրականներու հէքեաթներով կ'ապրին:

Իշխանութիւն մը որ Թուրքիոյ պարգեւեց Կարսն ու Արտահանը, որ Անիի աւերակներն անգամ չկրցաւ վրկել Թըրքական ժանիքէն, և «ինքնավար», հոչակեց Նախիջեւանը, իրբեւ կամուրջ համաթրքական մարզանքներու, պատրաստ է տակաւին, ուրիշ պատառներ ալ հրամցնելու: Միայն Թէ՝ չխզուի քարեկամութիւնը: Այո՛, Ռուսաստանի մէջ կան տարբեր մեծ ժասով զինուորականներ, որոնք դժգոհ են այս քաղաքականութենէն եւ գայն վնասակար կը գտնեն բուն Ռուսաստանի շահերուն համար: Բայց անոնք ձայն չունին այսօր, և տիրապետող գիծը այն է ինչ որ բացատրեցինք: Բոլշեւիկեան իշխանութիւնը կը դողդողայ իր սահմաններուն ապահովութեան եւ ներքին խաղաղութեան վրայ, Պաթումէն մինչեւ Զինաստան: Ժողովներու եւ թերթերու մէջ, փողոցներու պատերուն վրայ արձանագրուած շռնդալից յոխորտանքները բան չեն ապացուցաներ: Աւելի ճիշդ՝ ներքին անհանգստութիւնը կը մատնեն: Վախկոտներ չկա՞ն որ բարձրաձայն կը պոռան մութին մէջ, իրենց վախը փարատելու համար:

Այսպէ՛ս է որ, մինչ համաթրքական խմորումներն ու շարժումները կը շարունակուին կովկասի մէջ. յեղափոխական Մոսկուան չի համարձակիր ձեռք զարնել հիմնական միջոցին: Ուզեր հաշիւ պահանջել չարիքի բուն աղբիւրէն: Այլ կը գոհանայ տեղական հետապնդումներով եւ պարբերական ձերբակալութիւններով: Մինչդեռ Թուրքերը աւելի համարձակ են, երբ համաչխարհային բջիջ մը երեւան հանեն իրենց հողին վրայ:

Եւ ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ, որովհետեւ ոչ միայն Թուրքիոյ միջազգային կացութիւնը ոուսականէն աւելի ապահով է այսօր, այլ և, կովկասի աշխարհագրական սահմաններուն և վարչական բաժանումներուն ներկայ վիճակը շատ աւելի նպաստաւոր է Թուրքիոյ, քան Ռուսիոյ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՐ ՈՂՋՈՅՆԸ

Երկուշաբթի, օրկան Ջ. Ո. Մ. Հ. Թեան, իր հոկտեմբերի խմբագրականը նուիրած է Մշակոյթի Օրուան այս խորագրով, կ'արտատպենք նոյնութեամբ.

— «Այս ամիս, բոլոր երկիրներու Հայերը տօնեցին «Հայ Մշակոյթի Օրը»: Մենք եւս, որբերս, խնդ կ'առնենք ամսուան տօնին առթիւ, ներկայացնելու համար մեր ողջոյնը:

***

Պատառ մը հացի համար չէր, որ ազգին գիրկը վերադարձան բազմաթիւ որբեր, կուշտ ու կուռ ապրելէ յետոյ Թրքական եւ արաբական հարուստ տուներու մէջ: Ցնտեսական փայլուն պայմաններու ակնկալութեամբ չէր, որ հայ որբերը ետեւացան օտար ժողովուրդի մը ծոցէն, ուր ապահովաբար չպիտի տեսնէին այս վերջին զրկանքները եւ Թշուառութիւնը: Հայ քաղաքակրթութի՛ւնն էր, որ զանոնք ետ կանչեց:

Պատերազմի դէպքերը խլեցին մեզմէ ի՛նչ որ ունէինք: կարելի չէ հաշուել զանազանութիւնը եւ հարստութիւնը այն «լքեալ գոյքերուն», զորս գրաւեց Թշնամին: Հայ մշակոյթը եւս պահ մ'ատեն մնաց «լքեալ գոյք»ի պէս: Այն ատեն պատմութիւնը բացաւ դռներն իր ատեանին, եւ ներկայացան ժառանգորդները: Ոչ ոք կրնար գրաւել եւ իւրացնել Հայ Մշակոյթը: Այս նոր սերունդը, որ չունի Արտաւազդի դառնութիւնը, ընդհակառակն հայրենի մշակոյթին աւերակներուն մէջ կանգնած, երդում կ'ընէ Թէ պիտի շարունակէ գործը:

***

Ու, երդումէն յետոյ, հայ որբերուս աչքերը, արյունքի ծիածանի մը ընդմէջէն, կը դիտեն փառքերը մեր մեծ Մշակոյթին.— այս Գողթան երգիչները, բուստէ վարսակալներով եւ մարգարտաթիւս մօրուքով, շրթներուն մէջ եղէգնե՛ր.— այս աբեղաները հայ վանքերուն, Աստուծոյ պէս գեղեցիկ եւ Աստուծոյ պէս իմաստուն, շրթներուն մէջ շարականնե՛ր.— այս պալատները բագրատունեաց հարստութեան եւ տաճարները Անի քաղաքին, ոճո՛վ, խորհուրդո՛վ Թրթռուն.— այս հայ մայրերը, որոնք իրենց տառապած աչքերով եւ արիւնաքամ մատներովը ցոյց կուտան լուսնկայի պէս անուշ մանուկներու *այբ, բեն, գիմ*.— եւ այս գլուխները գերեզմանէն վեր բարձրացող ազգուն հայ որբերուն, որոնք կ'երգեն.

Մեր Հայրենիք, Թշուառ անտէր
Մեր Թշնամեաց ոտնակոխ...,

մինչ, անոնց դէմը ողջոյնի կանգնած՝ ողջ հայ որբերու ձայնն է, ամբան անծրեւին պէս յորդ.

Ո՛վ մեծաքանչ դու լեզու,
Ո՛վ հեշտ բարբառ մայրական,
Քաղցրահնչիւն բառերուդ
Նման արդեօ՞ք այլ տեղ կան:

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1ին Պոլսոյ մէջ բացուեցան 700 ժողովրդական դպրոցները, նոր այբուբենը սորվեցնելու Համար ժողովուրդին,

ԵՐՈՒՍԱղԷՄի մէջ հրատարակուող եբրայեցերէն *Տաւար* Թերթը արաբ երեւելիներու անունները պարունակող գաղտնի պաշտօնաթուղթ մը հրատարակած ըլլալով, դադարման դատապարտուեցաւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Անգլեռուս յարաբերութիւնները

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը 199ի դէմ 324 քուէով ընդունեց արտաքին նախարար Չէմպըրլէնի մէկ բանաձեւը, որով կ'առաջարկուէր դիւանագիտական յարաբերութիւնները վերահաստատել Անգլիոյ եւ Խորհրդային միութեան միջև: Չէմպըրլէն այս առթիւ ճառ մը խօսելով, հաւաստեց Թէ Մոսկուայի կառավարութիւնը եւ Գ. Միջազգայինը յանձն առած են չմիջամտել Անգլիոյ ներքին գործերուն եւ չզբաղիլ բոլշեւիկեան պրոպագանդով:

Նախկին վարչապետ Պալտուին եւ Սըր Օսթըն Զէմպըրլէյն հակառակ արտայայտուեցան դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատումին, առարկելով որ անցեալին մէջ Մոսկուա նոյն խոստումը տուած է, բայց չէ կատարած: Լոյտ Ճորճ կառավարական բանաձեւին ինքնաստ արտայայտուեցաւ եւ ըսաւ Թէ Անգլիոյ մէջ ոեւէ վախ չկայ հաժայնավարութեան: Այս ձեւով կը լուսան Թէ անգլեռուս առեւտուրը մեծ գարկ պիտի ստանայ:

Թուրք Սահմանադրութիւնը կը փոխուի

Մ. ՔԷՄԱԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Էնկիւրիէն նոյեմբեր 5 Թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ Թէ Ազգ. Մեծ ժողովը քուէարկեց օրէնք մը, որով փոփոխութեան կ'ենթարկուին Սահմանադրութեան կարգ մը կէտերը: Ըստ այս փոփոխութեան, Հանրապետութեան Նախագահը միաժամանակ կը դառնայ վարչապետ եւ գործօն կերպով կը վարէ կառավարութեան գործերը, ինչպէս Միացեալ Նահանգներու Նախագահը:

Այսպէս, Մուսթաֆա Քէմալ միաժամանակ Թէ Հանրապետութեան Նախագահ պիտի ըլլայ եւ Թէ կառավարութեան պետ: Վարչապետ Ըսմէթ փաշա կամ բանակին մէջ պաշտօնի պիտի կոչուի եւ կամ Փարիզի դեսպան պիտի անուանուի:

Մուսթաֆա Քէմալի ճառը

Էնկիւրիի Ազգ. ժողովի Գ. նստաշրջանի բացման առթիւ Մ. Քէմալ ճառ մը խօսելով ըսաւ՝

— Վերջին տարուան ընթացքին, երկրին ներքին կեանքը անցաւ խաղաղ եւ ապահով: Բարձր ժողովը պէտք է գնահատէ այն ծառայութիւնները ու զոհողութիւնները զոր երեւան բերին ոստիկան զինուորներն ու ոստիկանութիւնը:

Երկրին տնտեսական եւ մտաւորական զարգացման մէջ, մեր նպատակն է աշխատիլ որ երկիրը դառնայ յառաջդիմութեան ընդունակ կեդրոն մը: Մեր դատական մարմինները որոնք օժտուած են ամէնէն արդիական օրէնքներով, ուշադիր եւ աչալուրջ կերպով կ'աշխատին, ինչ որ բաւարար երաշխիք մըն է հանրային կարգի եւ հանդարտութեան պահպանման:

Հանրային առողջութիւնը ոեւէ լուրջ վտանգի ենթարկուած չէ: Առողջապահական պայքարը պէտք է կազմէ մեր գլխաւոր նպատակակէտներէն մէկը:

Ամբողջական վարչական կազմով նահանգներու դրութիւնը պէտք է ընդարձակուի, տրուած ըլլալով անոր գոհացուցիչ արդիւնքները: Միւս կողմէ, կարգ մը նահանգներու տեղական պիւտճէի վճարումները անկանոն եղած են: Այս անպատեհութիւնը վերցնելու համար պէտք է նահանգային պիւտճէներ կազմել Թուական հաշիւներու եւ ոչ Թէ երեւակայական տուեալներու վրայ:

Թրքական տառերը, որոնք այս ժողովին հոյակապ գործն են, ամբողջովին իրագործուած են ժողովուրդին կողմէ: Անոնց օրերու դժուարութիւնները հարթուած են շնորհիւ, ազգին գաղափարական ոյժին եւ սիրոյն: Ժողովրդական դպրոցներու շնորհիւ, հարիւր հազարաւոր քաղաքացիներ գրել-կարդալ սորվեցան: Պէտք է շարունակել այս գործը:

Հանրապետութեան ցամաքային, ծովու եւ օդային ուժերը ամէն տեսակէտով արժանի են ձեր Թանկագին գնահատանքին եւ վստահութեան: Ասիկա կրնամ հաստատել կատարեալ համոզումով:

Մեր արտաքին քաղաքականութիւնը որ ուղղամիտ եւ անկեղծ է, մասնաւորապէս հիմնուած է խաղաղութեան գաղափարին վրայ:

Տնտեսական գործերը մեր մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ դարձած են: Վերջին տարիներս կարգ մը շրջաններու մէջ երկրագործութիւնը կարեւոր կորուստներ կրեց, կլիմայական աննպաստ պայմաններու հետեւանքով: Բայց եւ այնպէս, նախկին տարիներու հետ բաղդատելով, կարելի է ըսել Թէ կացութիւնը ընդհանուր առումով կը մօտենայ բնականոն վիճակին: Ջանքեր կը Թափենք որ երկրագործական հիմնարկութիւններ ստեղծուին կարճ ատենէն: Այս տարի իսկ ձեռնարկեցինք երկրագործական համագործակցականներու կազմակերպութեան:

Առեւտրական ասպարէզին մէջ պիտի շարունակուին Թափուած ջանքերը: Անցեալ տարուան ընթացքին հիմնուած Թուրք բնկերութիւններու դրամագլուխը 15 միլիոն ոսկիէն աւելի է: Գոհունակութեամբ կը յիշեմ ծովային առեւտուրի եւ մասնա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹԻՒՐԻՄԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մեզի կը հաղորդեն Թէ իրականութեան չի համապատասխաներ «Շիքակօ Թրիպիւն»ի այն լուրը Թէ ռուս տարագիր գործիչները գաղտնի ժողով մը գումարած են փարիզի մէջ, նախագահութեամբ պ. Կերէնսկիի:

Կերէնսկիի կուսակիցները եւ առհասարակ ռուս ժողովրդավար տարրերը շատոնց է որ կ'ուզենան պարբերական խորհրդակցութիւններ եւ դասախոսութիւններ, առանց ո՛ր եւէ դաւադրական ձգտումի:

ՍՊԻՏԱԿ ՌՈՒՍԵՐՈՒՆ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄԸ

Պոլիս գտնուող սպիտակ Ռուսերը եւ պոռնիկ կիները դուրս ղրկելու ձեռնարկներ կ'ըլլան: Այս գործը սակայն մեծ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ, որովհետեւ Հարաւային Ամերիկայէ զատ ուրիշ ոչ մէկ երկիր կ'ընդունի զանոնք: Այս երկիրներն ալ կ'ընդունին միայն անոնք որոնք մասնաւորապէս կատարեալ առողջ են եւ 400 տոլար ալ պահեստի դրամ ունին:

Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցչութիւնը այս գործին կը նպաստէ, բայց սահմանափակ միջոցներով: Ներկայացուցչութիւնը վերջերս 20 սպիտակ ռուս կիներու 400ական տոլար տուած եւ ղրկած է: Ըստիկանական մնօրէնութիւնն ալ 20 ռուս պոռնիկներուն Թուղթերը կը պատրաստէ, Ամերիկա ղրկելու Համար զանոնք:

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԻԶմիրի ՄԷՋ

Իզմիրի մէջ, հրդեհի աւերակներուն տակէն երեւան եկած են զանազան Թանկարժէք հնութիւններ: Գտնուած առարկաներուն մէջ կան հին դրամներ, ոսկի եւ արծաթ, որոնցմէ շատեր կը պատկանին մեծն Աղեքսանդրի եւ նախաքրիստոնէական շրջաններուն: Չակառակ որ դարեր անցած են, դրամները մնացած են անվնաս, որպէս Թէ նոր ելած ըլլային փողերանոցէն:

Անոնց շատերուն վրայ փորագրուած է Աղեքսանդի կիսադէմքը: Շնավաճառ մը անոնցմէ միայն մէկուն 3000 ոսկի տուած է:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ՄԱՐԶՊԱՆԸ

Արեւելեան Նահանգներու մարզպան՝ Իպրահիմ Թալի պէյ այս օրերուն Էնկիւրի պիտի երթայ, իր շրջանակի գործերու մասին խորհրդակցելու համար պատկան գործավարութիւններուն հետ:

*** Արեւելեան Նահանգներու արտադրութիւնը պաՀումի ճամբով Թրանզիթ ընելու մասին կարգադրութիւններ կ'ըլլան: Այս խնդիրը քննութեան պիտի ենթարկուի Թուրքևռուս առեւտրական դաշնագրի բանակցութեանց միջոցին:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ նախկին վարչապետ իշխան Մաքսիմոն Պատէն մեռաւ երէկ առաւօտ:

ԿԱՐԱԽԱՆԻ Թուրքիա այցելութիւնը կապ ունի Թուրքեռուս բարեկամական դաշնագրին վերանորոգուելուն հետ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ճեպընթացը (Պոլիս Փարիզ) Սլովէնիոյ մէջ ընդհարում մը ունեցաւ վաճառաբեր կառախուժքի մը վարորդին հետ: Ճեպընթացին մեքենավարն ու օգնականը մեռան, ինչպէս նաեւ վաճառաբեր կառախուժքին մեքենավարը:

ՈՐ ՔՐԻՍՏԻ ՏՈՄԻ ՎԱՆԱՁՈՐ ՀԱՅՈՑ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

(Արքեպիսկոպոս «Ռոշկայի» 1929 Նոյեմբեր)

Լօսվիճ Պատրիկ Տոմին Ամերիկայի Հարաւային Քարոլինա նահանգի Չարլսթոն քաղաքում ծնուել է 1859 թուին Յունուարի 19-ին, Կիթառի 10-ին։ Հայրը՝ Ջեյմս Տոմին, որ ծագումով իռլանդացի էր, ամերիկացի էր ծնուել։ Մայրը՝ Ռեբեկա Ֆրանսիս Մոնրոն, որ ֆրանսիական ծագում ունէր, ամերիկացի էր ծնուել։ Ամուսնացել են 1858 թուին։

Լօսվիճ Տոմին ստացել է իր նախնական կրթութիւնը Չարլսթոնի Սուրբ Ֆրանսիսի դպրոցում։ Ապա ընդունուել է Նիւ Եորքի Ֆորդհամ համալսարանը, ուր աւարտել է իր ուսումը 1879 թուին։ Ուսման տարիներին նա ցուցաբերել է մեծ ընդունակութիւններ, ինչպէս նաև ուսման հանդէպ մեծ սէր։ Ուսման տարիներին նա ցուցաբերել է մեծ ընդունակութիւններ, ինչպէս նաև ուսման հանդէպ մեծ սէր։ Ուսման տարիներին նա ցուցաբերել է մեծ ընդունակութիւններ, ինչպէս նաև ուսման հանդէպ մեծ սէր։

Ուսումն աւարտելէ յետոյ Լօսվիճ Տոմին մեկնել է Եւրոպա, ուր ուսանել է Փարիզի Սորբոնի համալսարանում։ Այնուհետև վերադարձել է Ամերիկա, ուր ձեռնադրուել է քահանայ 1882 թուին Յունուարի 22-ին։ Ձեռնադրութիւնը կատարել է Նիւ Եորքի արքեպիսկոպոս Ջոն Մակքլոսքին։

Քահանայ ձեռնադրուելէ յետոյ Լօսվիճ Տոմին ծառայել է Նիւ Եորքի թեմում։ Ապա նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ստեփանոս եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1883-1886 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1886-1888 թուականներին։

1888 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1888-1891 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1891-1894 թուականներին։

1894 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1894-1897 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1897-1900 թուականներին։

1900 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1900-1903 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1903-1906 թուականներին։

1906 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1906-1909 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1909-1912 թուականներին։

1912 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1912-1915 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1915-1918 թուականներին։

1918 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1918-1921 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1921-1924 թուականներին։

1924 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1924-1927 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1927-1929 թուականներին։

1929 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1929-1932 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1932-1935 թուականներին։

1935 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1935-1938 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1938-1941 թուականներին։

1941 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1941-1944 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1944-1947 թուականներին։

1947 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1947-1950 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1950-1953 թուականներին։

1953 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1953-1956 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1956-1959 թուականներին։

1959 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1959-1962 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1962-1965 թուականներին։

1965 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1965-1968 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1968-1971 թուականներին։

1971 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1971-1974 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1974-1977 թուականներին։

1977 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1977-1980 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1980-1983 թուականներին։

1983 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1983-1986 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1986-1989 թուականներին։

1989 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1989-1992 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1992-1995 թուականներին։

1995 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1995-1998 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 1998-2001 թուականներին։

2001 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2001-2004 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2004-2007 թուականներին։

2007 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2007-2010 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2010-2013 թուականներին։

2013 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2013-2016 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2016-2019 թուականներին։

2019 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2019-2022 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2022-2025 թուականներին։

2025 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2025-2028 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2028-2031 թուականներին։

2031 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2031-2034 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2034-2037 թուականներին։

2037 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2037-2040 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2040-2043 թուականներին։

2043 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2043-2046 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2046-2049 թուականներին։

2049 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2049-2052 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2052-2055 թուականներին։

2055 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2055-2058 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2058-2061 թուականներին։

2061 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2061-2064 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2064-2067 թուականներին։

2067 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2067-2070 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2070-2073 թուականներին։

2073 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2073-2076 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2076-2079 թուականներին։

2079 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2079-2082 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2082-2085 թուականներին։

2085 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2085-2088 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2088-2091 թուականներին։

2091 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2091-2094 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2094-2097 թուականներին։

2097 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2097-2100 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2100-2103 թուականներին։

2103 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2103-2106 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2106-2109 թուականներին։

2109 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2109-2112 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2112-2115 թուականներին։

2115 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2115-2118 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2118-2121 թուականներին։

2121 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2121-2124 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2124-2127 թուականներին։

2127 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2127-2130 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2130-2133 թուականներին։

2133 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2133-2136 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2136-2139 թուականներին։

2139 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2139-2142 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2142-2145 թուականներին։

2145 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2145-2148 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2148-2151 թուականներին։

2151 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2151-2154 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2154-2157 թուականներին։

2157 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2157-2160 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2160-2163 թուականներին։

2163 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2163-2166 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2166-2169 թուականներին։

2169 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2169-2172 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2172-2175 թուականներին։

2175 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2175-2178 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2178-2181 թուականներին։

2181 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2181-2184 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2184-2187 թուականներին։

2187 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2187-2190 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2190-2193 թուականներին։

2193 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2193-2196 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2196-2199 թուականներին։

2199 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2199-2202 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2202-2205 թուականներին։

2205 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2205-2208 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2208-2211 թուականներին։

2211 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2211-2214 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2214-2217 թուականներին։

2217 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2217-2220 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2220-2223 թուականներին։

2223 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2223-2226 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2226-2229 թուականներին։

2229 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2229-2232 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2232-2235 թուականներին։

2235 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2235-2238 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2238-2241 թուականներին։

2241 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2241-2244 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2244-2247 թուականներին։

2247 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2247-2250 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2250-2253 թուականներին։

2253 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2253-2256 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2256-2259 թուականներին։

2259 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2259-2262 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2262-2265 թուականներին։

2265 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2265-2268 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2268-2271 թուականներին։

2271 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2271-2274 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2274-2277 թուականներին։

2277 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2277-2280 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2280-2283 թուականներին։

2283 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2283-2286 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2286-2289 թուականներին։

2289 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2289-2292 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2292-2295 թուականներին։

2295 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2295-2298 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2298-2301 թուականներին։

2301 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2301-2304 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2304-2307 թուականներին։

2307 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2307-2310 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2310-2313 թուականներին։

2313 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2313-2316 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2316-2319 թուականներին։

2319 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2319-2322 թուականներին։ Այնուհետև նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Ծննդեան եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2322-2325 թուականներին։

2325 թուին Լօսվիճ Տոմին նշանակուել է Նիւ Եորքի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցու հոգեւոր հովիւ։ Այդ եկեղեցում նա ծառայել է 2325-2328 թուականներին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱ ՔԱՆԱՅՈՒ ՍԱՀՄԱՆԸ

ԳԼՈՒԽ Բ.

— Ես ձեզ ասացի, որ ես ոչ մի բան չեմ ուզում ասել, — ասաց Ռոստովը, ոտքի թռչելով և ուզում հեռանալ:

— Ես ձեզ չեմ թողնում, — գոռաց Դենիսովը, բռնելով նրա ձեռքից: — Դուք ինձ հետաքրքրում եք, ես ձեզ չեմ թողնում: Ես ամեն ինչ գիտեմ, ես Տելյանինին կանչեցի մենամարտի, որովհետև ես նրան հարգում եմ, և նա ինձ համար ավելի թանկ է, քան բոլոր ձեր ընկերները, որոնք ձեզ համար կանգնած են, քանի որ դուք նրան վիրավորել եք:

— Ես չգիտեի, որ նա ձեզ համար այդքան թանկ է, — ասաց Ռոստովը, ամաչելով և ոչ մի կերպ չկարողանալով հասկանալ, թե ինչ է ուզում Դենիսովը:

— Հիմա գիտեք, ուրեմն ինչ եք ուզում ասել նրան:

— Ոչինչ ես չեմ ուզում ասել:

— Եթե այդպես է, ուրեմն դուք ինձ հետ կռվելու եք նրա հետ:

— Ինչպես կարող եմ ես կռվել նրա հետ, եթե չգիտեմ, թե ինչ է ուզում նա ինձանից:

— Դուք ինձ հետ կռվելու եք, ահա ինչ է ուզում նա ձեզանից, — ասաց Դենիսովը, ոտքի թռչելով:

— Ես ոչ մի կերպ չեմ կարող ձեզ հետ կռվել, Դենիսով, որովհետև ես ձեզ հարգում եմ և ընկեր եմ ուզում լինել ձեզ հետ:

— Ուրիշ մարդ ինձ համար ոչ մի կերպ չի կարող ավելի լավ բան անել, քան թե կռվել նրա հետ, որի հանդեպ ես ունեմ ատելություն:

ւորապէս Սէյրը Սէֆայինի կատարած յառաջդիմութիւնները։

Առեւտրական նոր դաշնագրերու մշակումը կը շարունակուի։

Անցնող տարուան ընթացքին 445 քիլոմեթր նոր երկաթուղի շինուած է երկրին մէջ եւ որոշուած է մէկ տարիէն 500 քիլոմեթր եւս շինել։ Էրզրումի գծին նախապատրաստական աշխատանքները եռանդով կը շարունակուին։ Մերսին-Ադանա գիծն ալ միացուած է պետական երկաթուղիներուն։ Պէտք է շեշտեմ որ բոլոր ծախքերը կը գոցուին սեփական հասոյթներով։

Ոռոգումներու առանձին վարչութիւն մը կազմուած է, այդ ճիւղը առաջ տանելու համար։ Միջոցներ ձեռք առնելու է արագօրէն բազմաթիւ ճարտարագէտներ եւ կարող բանուորներ հասցնելու համար։

Պետական գանձը յաջողութեամբ դիմաւորեց դժուար տարուան մը պահանջները։ Շնորհիւ մեր ելմտական հաստատուն վիճակին, կանոնաւոր կերպով կատարուեցան արտաքին պարտքերու հատուցումը եւ Անատոլուի երկաթուղիին մասնավճարները։

Ձեր մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ զինուորական եւ քաղաքային պաշտօնեաներու կենսաթոշակի օրէնքին վրայ։ Ձեզի պիտի ներկայացուի նաեւ պետական դրամատան օրէնքը։

Նոր ֆետւութիւն Ալմազեանի խանութին մէջ

Երեքշաբթի օր հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս, ընկերակցութեամբ դատական ոստիկանութեան վարիչներէն Պրնուայի, Ամիի եւ Նիքոլի, մանրակրկիտ քննութիւն կատարեց Ալմազեանի Սէն-Ժիլ փողոցի խանութին մէջ։ Ներկայ էր նաեւ Ալմազեան, իր պաշտպան փաստաբան Լըկրանի հետ։ Գաղտնի ոստիկաններ խանութ բերած էին ուռենիէ անտուկը, որուն մէջ դրուած էր Րիկօտէնի դիակը։ Ալմազեան՝ պատի մը կոթնած՝ անտարբեր ու պաղարիւն կը դիտէր անցած դարձածը։ Հարցաքննիչները նախ գացին խանութին ետեւի մասը եւ զանազան քննութիւններ կատարեցին. յետոյ նկուղ իջեցուցին անտուկը՝ հասկնալու համար թէ անիկա դիւրութեամբ կրնա՞յ անցնիլ սանդուխէն։ Նկուղը մատ առ մատ քննութեան ենթարկուեցաւ. բազմաթիւ պատկերներ առնուեցան։ Հոս հոն նետուած խաւաքարտէ տուփեր կային. իւրաքանչիւրէն մէկ մէկ կտոր առնուեցաւ բաղդատելու համար ծանօթ հասցէի խաւաքարտին հետ։ Մանր մունր զանազան առարկաներ վերցուեցան՝ քննուելու համար։ Պատին վրայ արեան բիծեր տեսնուեցան դարձեալ։ Ալմազեան բսաւ թէ սովորութիւն ունէր պատէն կախելու թոքը զոր ամէն օր կը գնէր իր կատուին համար։

Յետոյ փորձեցին թէ ներսէն եկած ձայն մը կը լսուի՞ դուրսը։ Հարցաքննիչները խանութին ետեւի բակը ելան, մէկ մսն ալ քովի խանութը մտաւ։ Պրնուա ներսէն պոռաց «Օգնութի՛ւն, հասէ՛ք, մարդ կը սպաննեն»։ Ձայնը շատ որոշ լսուեցաւ թէ բակէն եւ թէ քովի խանութէն։ Սեպտ. 9ին բազմաթիւ բանուորներ կ'աշխատէին բակին մէջ, եթէ ներսէն ձայն հասնէր, պիտի լսէին։

Ալմազեանէն յոյսը կտրած, հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս նոյն օրը հարցաքննեց մուշտակավաճառ Էտուար Տիւնէրը։ Հաստկցուեցաւ որ այս վերջինը Սէն-Մարթէն փողոց թիւ 99 բնակարան մը ունի։ Հարցաքննուեցաւ այդ շէնքի դռնապանուհին, որ յայտնեց թէ սեպտ. 9ին անտուկ մը դուրս հանուիլը չտեսաւ։ Տիւնէրի հարցաքննութիւնը շարունակուեցաւ երէկ։

Ոստիկանական տեսչութեան ընդհ. քննիչ Քասվիէ կիշարի պաշտօն յանձնուած էր քննել Ալմազեանի ծեծի պարագան։

Ոստիկանները պատմած էին թէ Ալմազեան անարգած է գիրենք, յետոյ գլուխը պատին զարկած է կատաղութենէն եւն.։ Ալմազեան պատմեց իրականութիւնը, աւելցնելով որ իր մասին ձերբակալման հրամանագիր հանուելէ առաջ ձեռնակապ դրին եւ ամբողջ 52 ժամ ձերբակալեալներու խցիկին մէջ վար դրին։ Կիշար տեղեկագիրը պիտի յանձնէ ոստիկանական տեսուչ Քիափի եւ Հանրապետութեան դատախազին։

∴ Ժորժ Մոնէէն յետոյ, ուրիշ ընկերվարական երեսփոխան մը՝ Էմնէսթ Լաֆոն եւս պիտի հարցապնդէ դատական նախարարը Ալմազեանի ծեծուելուն առթիւ։

Կիպրոսի Յոյները եւ Անգլիա

Անգլիոյ գաղթային նախարարը իր ներկայութեան ընդունած է կիպրոսէն գացած յոյն պատուիրակութիւնը, որ կը գտնուէր կիպրոսի յոյն մետրապոլիտինախագահութեան տակ։

Պատուիրակութիւնը երկարօրէն պարզած է կիպրոսի ժողովուրդին խնդրանքները, ինչպէս նաեւ անոր անուցած ցանկութիւնը Յունաստանի հետ միացման մասին։ Բերանացի բացատրութիւններէն զատ, պատուիրակութիւնը նախարարին յանձնած է նաեւ յիշատակագիր մը։

Ասոսկցութիւնը տեւած է կէս ժամ։ Գաղթային նախարարը ուշադրութեամբ մտիկ ըրած է բոլոր ըսուածները եւ կզգին Յունաստանի միացնելու մասին եղած խնդրանքը, եւ յայտարարած թէ ստիպուած է վերապահութիւն ցոյց տալ, մինչեւ որ նախապէս չխորհրդակցի այս մասին իր պաշտօնակից նախարարներուն հետ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Էնկհիրիի իտալական դեսպան Ոլսինի պարոնէ Պերլինի դեսպան նշանակուեցաւ կոմս Ալտովիանտիի տեղ, որ վերջերս պաշտօնանկ եղած էր՝ ծածկագրի բանալիին գողցուելուն հետեւանքով։ կոմս Ոլսինի ամուսնացած է Տրէզտնէր պանքի հիմնադիր Էօժէն կուճմանի աղջկան հետ։

Վիլհելմ կայսեր քոյրը իշխանուհի վիքթորիա ամուսնալուծման դատ բացած է իր ամուսնին ռուս բախտախնդիր երիտասարդ Ալեքսանդր Ջուպքովի դէմ։ Այս վերջինը 5 միլիոն մարք կը պահանջէ, մինչ իշխանուհին 10,000 մարք միայն կ'առաջարկէ՝ ետ առնելու համար իր գրած մօտ 200 սիրային նամակները։

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Մտամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ ցատուկ յարկաբաժին Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ.շ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏՄՆԱՒՈՒԹԻՒՆԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

Հ. Յ. Դ.

Ալֆորվիլի Սարգիս Մխիթարեան ննջեցեալ Կոստանդինի անդամակցութեան ընդհ. ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին Հաճի Մկրի սրճարանը, 72 rue Etienne Dolet: Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Գ Ա Ի Ա Ռ

Ցեսինի կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս կիրակի ցորեկ ժամը 2ին, Քաֆէ Ժառէնի մէջ։ Օրակարգ՝ զեկուցում պատգամաւորներու։ Բացակաները նկատողութեան կ'առնուին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի ժամնաճիւղը անդամական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս կիրակի ցորեկ ժամը ճիշդ 2.30ին Հաճի Մկրի սրճարանը։ Ներկայ կ'ըլլայ Փարիզի կեդր. վարչութիւնը։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցեր։

ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ անդամները եւ մասնակցիլ փափաքողները կը հրաւիրուին վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, եկեղեցւոյ խորհրդարանը։ Անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՕՒՐՖԱՅԻ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն Լա Փըթիթ Սուրսի մէջ, սէթրօ Օտէօնի դիմաց։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՓԱՐԻԶԻ Ջ. Ե. Ո. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ֆլորիայի վերնայարկը։ Բոլոր ընկերներու եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Կ'ուզուի *16—18 տարեկան պատանի մը, թեթեւ աշխատանքի համար։ Դիմել ցառաջի վարչութեան։*

ԵԹԷ կ'ուզէք փոխառութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները։ 51 Bld. Blanqui. Paris (13e),

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռաթուառ։ Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ.ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

ALLIANCE FRANÇAISE

101 Bld. Raspail, Paris (6e)

Գործն. վարժ. Ֆրանսերէն լեզուի 1. Ֆրանս. Դասընթացք, Ամէն շաբաթ ամենաքիչը 16 ժ. գործն. դասընթ. ֆրանս. լեզուի եւ հայերէնէ ֆրանս. թարգմ., 17 դասախոսթ. մէկ գեղարուեստ.պատյտ։ Ամիսը 185 ֆր. 4 ամիսը 475։

Մասն. քարտեր հրապարակ. դասախոսութեանց համար։ Ամիսը 75 ֆր.։ 2. Դիշեր. դասախոսթ. Շաբաթը 5 օր բշ. Գշ. Դշ. Եշ. եւ Ուր. ժ. 20—22։ Դշ. օր. վաճառկ. ֆրանսեր.։ Ամիսը 100 ֆր., 4 ամս. 325։ Մանրամ. տիր. դիմել տնօրէն ROBERT Dupouey, 101Bld. Raspail, Paris (6e)։

Cirque de Paris	Էթոլ Միլիոնէր	ամենալաւն ու ամանը	2-14 ֆրանք

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

Լիոնի մեր նոր գործակալն է ԵՂԻԱ ՄՈՍՏԱՆ

169 rue Duguesclin, որուն պէտք է դիմել «Ցառաջ»ի վերաբերեալ բոլոր գործերու համար։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 Փրաւիս Columbia *18 Փրաւիս*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

պիտի գտնէք Ճաշարան VAHRAM

ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

երգուած ֆանրաձայնօք եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ։ Ունինք ՇԱՇՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները։ 8 Rue Jouy-Rouve. PARIS (20e) մէթրօ՝ պէլվիլ, թրամվ. 26 եւ 50 թօպիւս BF BN AN

ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՔՈՆՍԷՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան։ Եթէ կը փափաքիք դնել կալուած մը, հողաժաս մը, ձեր կարուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, դնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեզ։ Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով։ Միեւնոյն ատեն կ'օգտուիք նիւթապէս։ Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պարտաճանաչութեան։ Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18. ՄԱՐՄԻՏ։*

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ, ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier

Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, ածան եւ անմրցելի գիներով։

Անթրբբբնէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին։ Դիմեցէք եւ փորձեցէք։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐ. ԹԷՒԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)

Շեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտպանական գրութիւնք, դիւրաժաւչելի պայմաններով։

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՄՆԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՔԱԿԱՆԱՒՃԱՐԻ։

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2 3, իրիկուան 7էն 8.30։

Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *թրամուէյ 5 եւ 62, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ՖԷՊԻՒՍ

Studio - Phébus

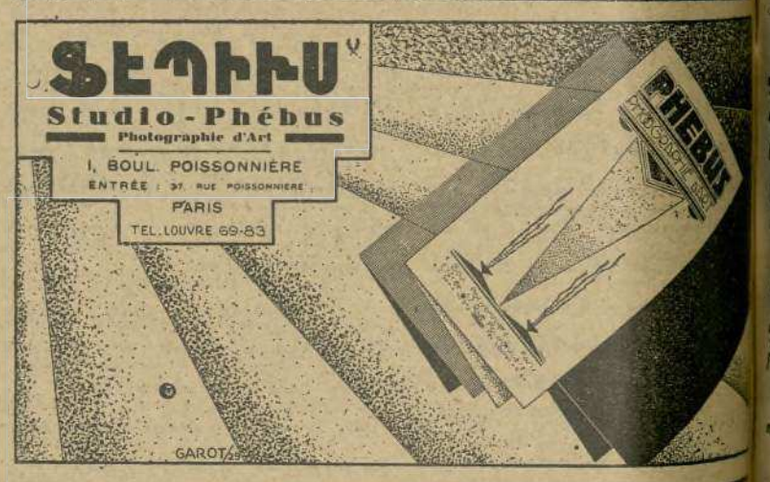
Photographie d'Art

1, BOUL. POISSONNIÈRE

ENTRÉE : 37, RUE POISSONNIÈRE

PARIS

TEL. LOUVRE 69-83

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱԳԱՀՈՎԱԴՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՒԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը գործէ կեանքի, հրդեհի, արկածներու օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւաբանական գրասենեակ, կալուածական առուծախ, դատական տապալումներ, թարգմանութիւն, Գոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։

Ամսականութիւն եւ ամուսնալուծում։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ

Քերական 2 ֆրանք, Լուսաբեր Այբենարան 6, Լուսաբեր Թերցարան Ա. Բ. Գ. տարիներ 10, 12, 14, Մայրենի լեզուի քեր. ընթց. 5, Թանգարան Հ. եւ Զ. Ասատուր, տարրական դասընթացք 8, Թանգարան Բ. տարի 10, Թանգարան տարի 12, Թանգարան Դ. եւ Ե. տարի 17.50, Թուաբանութիւն Ատրունի Ա. եւ Բ. տարի 10, Թուաբանութիւն միջին 17.50, Պատմութիւն հայոց 2 հատոր (Հ. Մովսէսեան) 40, Հայտանի մեծագիր քարտէսը 20, Նամականի հայ լեզուի 3, Բառարան հայ, լեզուի 75, Ֆրանսահայ բառարան 75, Ֆրանս. բառարան 65, Ջրուցատրութիւն ֆրանս. Հայ 2.50, 3, 6, 7.50, 25, Երգարաններ 5, 10, 25, 30։

Զանազան գիրքեր.— Հայաստան, Բ. Թրքահայաստան, 70, Աննա Բարէնին 35, Հազար եւ մէկ գիշերներ 2 հատոր 70, Կրացիէլլա 8, Ռաֆայէլ 18, Աբուլալա 5, կեանքի մանուան երգեր 10, Տղու հոգիներ 6, Բժիշկին դիրքէն գրուած էջեր 10։

Պահանջեցէք մեր գրացուցակը ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ դիրքեր։

Դիմել՝ Mme. Sévouni, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ Գ. ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

ՓԱՐԻԶ.— Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին Conservatoireի *սրահը, 2bis rue du Conservatoire։ Դաշնակի վրայ՝ Ժան Մասոն։ Յայտագրին մէջ՝ յայտնի կտորներ։ Տոմսերը՝ 5—25 ֆրանք։*

ԼԻՈՆ.— 12 Նոյ. Երեքշաբթի գիշեր Conservatoireի *սրահը, 21 Quai de Bondy. Տոմսերը 7.50, 16.25 ֆրանք։*

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ԴԱՍՏՊՂՈՒՄԸ ԺԱՄԸ 9էն 12 եւ 3էն 7։ ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԸ 10—12 ԵՒ ԿԷՍՕՐԷՆ ԵՏՈ 3էն 6։

MICHINEAU

Opticien Breguet

10 Rue Beaujon, Paris (8e)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արտասահմանէն իրենց պարագաները բերել տալ ուզողներու օրինական հետապնդումներ եւ խորհուրդներ, ամուսնական նեւակերպութեանց արագ գործողութիւն եւ վարչական զանազան գործերու կարգադրութիւն։

Դիմել՝ Kh. Kébabdjianի, 20 Rue de Bezons à Courbevoie (Seine): Tél. Défense 00-39.

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

8 NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1105

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԱՒԵՐԷՆ ԵՒ ԾԱՓԵՐԷՆ ՅԵՏՈՅ

Այս տարի ալ, ճառերով ու ծափերով տօնուեցաւ Մշակոյթի Օրը, բայց չունեցանք ո՛ր եւ է շօշափելի գործ:

Սխալ է ամուլ հոչակել նոր տօնը՝ իբրեւ հանդէս: Ո՛ր եւ է գաղափար արմատ կը ձգէ, կը ծաղկի ու կը ծաւալի խանդավառութեամբ: Խօսելով, գրելով, արձարծելով: Երգերն ու ճառերը անհրաժեշտ, անփոխարինելի տարրեր են՝ ոգեորելու, ո՛ր եւ է շարժումի ընթացք տալու համար: Մանաւանդ այս պողոտաներուն վրայ, ուր ոչ արեւն ու լուսինը մեր սրտին կը խօսին, ոչ ալ հողն ու ջուրը:

Այնպէս որ, Մշակոյթի Օրը, իբրեւ տօնակատարութիւն մը մտքի երկունքին ու վաստակին,— ունի, դարձեալ, իմաստ եւ արժէք: Եւ հոգեկան պահանջի մը գոհացումն է այն, քանի որ, ընդամէնը երեք տարուան մէջ, արդէն գոյն ու ձեւ առաւ գրեթէ ամէն գաղութի մէջ, պարզ քարոզութեամբ:

Ո՛ր եւ է տօն կարելի չէ անպատճառ գնահատել շուկայի արժէքով, կամ իր անմիջական, գործնական արդիւնքով: Տարեգիր Ռուսերն ալ ունին Մշակոյթի Օր, ինչպէս եւ Պուլկարները՝ Կիրիլի եւ Մեթոտի տօնը, որ ամէն տարի կը կատարուի դպրոցին ցոյցերով եւ թափօրներով, պարզապէս ինքն իրեն համար: Իբրեւ միջոց մը՝ ցեղային հպարտութիւնն ու արժանիքը հոչակելու եւ հոգիները թարմացնելու: Բարեպաշտ քրիստոնեային համար, Ծնունդն ու Յարութիւնը ունի՞ն գործնական արժէք...

Բայց, հա՛րկ է որ Մշակոյթի Օրն ալ արգասաւորուի գործով մը: Անոնք որ արծարծեցին այս գաղափարը, նկատի չունէին միայն անոր վերացական հմայքը, այլ եւ որոշ, կենդանի ակնառութիւնք մը:

Նախ եւ առաջ, հարկ էր գիտակցութեան հրաւիրել ժողովուրդը, որ Սահակ-Մեսրոպը կամ Թարգմանիչները միայն կը ճանչնայ, այն ալ ոչ թէ իրենց իրական կերպարանքով, այլ իբրեւ սուրբեր, ուրիշներու կարգին: Ուրեմն, հարկ էր բացատրել թէ ժամուն բակը, խունկն ու մոմը չեն որ իր արժանի տօնը պիտի տան Հայկական Մշակոյթին, այլքան տքնութիւններով կուտակուած գանձին:

Այդ աշխատանքն է որ կատարուած է մինչեւ հիմա, առանց իր լրման հասնելու:

Անցած երեք տարին երեք տարբեր պատկերներ պարզեց գաղութներու մէջ: Նոյնիսկ միեւնոյն գաղութին մէջ տարբեր՝ մէկ տարին միւսը: Շատեր թարթափումի մէջ են տակաւին: Ուրիշներ Մշակոյթի Օրը կը շփոթեն հանդիսաւոր պատարագի հետ: Ու կան ալ որ կը շարունակեն իրենց մեկուսացումը կամ կոպիտ խաչաձեւումը:

Արդ, որ եւ է գործնական ծրագրի մասին համաձայնելու համար, տարրական պայման է ապահովել տօնին համաժողովրդական հանգամանքը եւ ներդաշնակութիւն հաստատել, կարելի եղածին չափ:

Այս ալ, ինքնին, աշխատանք մըն է, որ չի դիւրանար հեռուէն դիտելով, քաշքշելով, կամ... կանխիկ ղրամ պահանջելով:

Այսքանը՝ «ի պէտս զարգացելոց»: Ինչ կը վերաբերի բուն գործին, ծրագիրներ շատ կան: Այս թերթին մէջ արծարծուեցան զանազան առաջարկներ: Թող մէկը միւսէն աւելի անմեղ թուենայ, եթէ արդիւնքի մը չյանգեցան այդ բոլորը: Ո՛րքան ցանցառ է փարիզը, նոյնքան մեղք ունին ուրիշ վայրեր:

Փոխանակ սպասելու յառաջիկայ տարուան, կը կարծենք թէ կարելի է ճաժըան հարթել այժմէն, որոշ ծրագրի մը մասին համաձայնելու համար:

Մինչեւ այսօր առաջարկներ եղան՝ Գրական կամ Մտաւորական Միութիւն մը կազմելու, ամէն տարի նոր գործ մը հրատարակելու, սպառած կամ ցիր ու ցան հրատարակութիւնները վերակենդանացնելու, դպրոցներ բանալու եւլն.:

Առանց նախապաշարելու կամ պրպտումներու ճամբան փակելու, եւ նկատի առնելով օրուան պահանջը, մենք նախընտրութիւն պիտի տայինք համաժողովրդական Միութեան մը, որ բան գործ ընէր դպրոցներ բանալ: Ուժ տալ գոյութիւնները, լրացնել անոնց պակասները, եւ հիմնել նորեր: Վնասակ մը Միացեալ-Ազգանուէր:

Այսօր, գաղութներու մէջ, մեր ազգային գործունէութեան ամբողջ առանցքը նոր սերունդին դաստիարակութիւնն է: Անոր ապագան, հետեւաբար եւ փրկութիւնը: Բանկալը մեզ կը տանի քարքարէ այնքան որքան կապ ունի այս կենսական գործին հետ: Եթէ չպիտի կրնանք համաձայնիլ գաղութներու կեդրոնացման մը հաստատման մասին — որ կէս առ կէս պիտի դիւրացնէր այս գործը — ելք մը գտնենք ա՛յս ճամբուն վրայ: Մշակենք ա՛յս գետինը, քով քովի գալով եւ գտնելով լաւագոյն ձեւը:

«Յառաջ»ի սիւնակները բաց են, ամէն տեսակ թելադրութիւններու համար:

Կը խնդրուի, միայն, ո՛րեւէ առաջարկ ղրած առեն, լայնօրէն աչքի առջեւ ունենալ գաղութներու իրական պատկերը, եւ մեր հնարաւորութիւնները: Այլապէս, պիտի բացուի բանգլուեան մարզահանդէս մը, ամուլ եւ լպրծուն:

Պրպտենք ու գտնենք անմիջականը եւ կարելին, ոչ թէ նրապուրիչն ու ցանկալին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՕՎՎՈՐԱԿԱՆ ՁՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պոլսոյ «Ժամանակ» լրագիրը դիտել կուտայ Հայաստանի կրթական գործավար Աւգանազ Մոուեանի ժահուան առթիւ (1 Նոյ.)

«Աւելորդ է ըսել թէ Խ. Հայաստանի մամուլը, Թարգման ձանդիսանալով «բանուորական աշխարհին», ողբաց մահը այս գործաւորին, որ իր ձեռքն ունէր երկրին կրթականգործը եւ կ'ըսուի թէ անոր օրով մինչեւ յետին գիւղեր դպրոցներ հիմնուեր էին: Սակայն դատելով իր վերջին մէկ յօդուածէն «Խ. Հայաստան»ի մէջ, Մուաեան Թոմայնավար մըն էր եւ կատարեալ գրգռիչ մը, որ բացարձակ անմտութիւնը կ'ունենար նոյնացնելու Սուրիոյ գաղթական հայութեան կացութիւնը պաղեստինի սիոնականներուն վիճակին հետ, «իմպերիալիզմ»ի այլեւս ծիծաղելի յանկերգով, զոր իրենց բերնէն եւ գրիչէն չեն թողուր տարաժամ: Հաժայնավարները:

Երկրին դռները ամուր փակել գաղթականներու դէմ, դասակարգային խտիր հաստատել, եւ յետոյ տոն քիշոթական վճիռները արձակել, «ասիկա յամառ պոլշեւիկներու յատուկ քաղաքականութիւն մըն է, որմէ չէր հրաժարած նաեւ հանգուցեալ կրթական գործավարը: Հետեւաբար դատելով այսպիսի գրութիւններէ եւ ձառերէ, կրնանք գաղափար մը կազմել իր տուած կրթական ուղղութեան մասին: Անիկա բնականաբար հաւատարիմ հետեւողութիւն էր ընդհանուր համայնավար ծրագրին, որուն հիմնական գիծն է ջանալ դասակարգային խտիրը շեշտել, ատելութիւն ներշնչել «աշխատաւորականութիւն»է դուրս ձգուած դասակարգերուն հանդէպ, ատելի ընծայել ազգային եկեղեցին, կրօնք, ազգային աւանդութիւններ, նուիրականութիւններ, բարոյականի բոլորովին տարբեր տեսութիւն մը ներշնչել, զուտ գործնական, տարամերժ ոգի մը տալ մատաղ սերունդին: Պատանի համայնավարներու, պատկոմներու գայթակղութիւնները բաւական բան կ'ապացուցանեն աւանդուած կրթութեան մասին, որուն Ալֆան եւ Օմեղան Լենինն է, Մարքսին հետ, բայց Քառլ Մարքս մը՝ Լենինի ոսպնեակէն անցած: Թէ այսպիսի սերունդ մը ի՛նչ արդիւնք կրնայ տալ, թերեւս կանխահաս ըլլայ դատել անաչառ կերպով:

Այսպիսի բռնակալ ռէժիմ մը բնականաբար ամէնէն առաջ դպրոցը կը ճնշէ, մասնաւորապէս ծայրագաւառներուն մէջ, չքացնելու համար ազգային ոեւէ զգացում եւ անոր տեղ հաստատել տալու համար ռուսապաշտութիւն, Լենինի, այսինքն համայնավարութեան պիտակին ներքեւ: Ռուսը նոյն ռուսն է, հաժայնակուլ, ծաւալապաշտ մոսկովը, որ իր ազդեցութիւնը կ'ուզէ հաստատել ամէն տեղ, աւելի յանդուգն քան Ցարերու Ռուսիան, որ գոնէ սլաւական երկիրները միայն իր ազդեցութեան ներքեւ առնել կը յաւակնէր: Նոյն քաղաքականութիւնն է որ կը շարունակուի հիմա եւ շատ աւելի ընդարձակ աստիճանի վրայ: Եւ ռուսական ոգին կը ներշնչեն դպրոցներուն մէջ, զուտ ռուսական ոգին, վտարելով կրօնքն ալ, անոր ուսումն ալ, եւ անոր տեղ հաստատելով Լենինական քրիստոնէականը: Մուաեան այսպիսի քաղաքականութեան մը ծառան էր պարզապէս:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հայեր կը վտարուին Թուրքիայէն

ԱՆՕԹՈՒԹԻԻՆ ԵՒ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ

Պէյրութի «Ազդակ»ը կը գրէ այս խորագիրներուն տակ.—

Գաժըշլըի Թաղ. Խորհուրդի անդամներէն երկու ազգայիններ ներկայացած են Հալէպի առաջնորդարանին՝ տեղեկագրելու թէ Պիշերիկ-Ռոշկոտանէն 100 ընտանիքի չափ թրքահօս Հայեր տեղահան եղած են ու թալլուած վիճակի մը մէջ Գամըշլը (Սուրիոյ սահմանագլուխ) հասած: Աննկարագրելի թշուառութեան մը մատնուած այս գաղթականները անօթի ու մերկ են, շատերն ալ հիւանդ: Գամըշլըի ժողովուրդը արդէն աղքատ ըլլալով չի կրնար ոեւէ նիւթական օգնութիւն ընել, հետեւաբար կը խնդրեն ազգ. իշխանութենէն գոնէ գիւղ մը յատկացնել անոնց բնակութեան համար:

Կ'ըսուի թէ Ռաչքոտանի մէջ 23 հազար հայ բնտանիք կը գտնուին որոնք հետզհետէ տեղահան կ'ըլլան:

Նոր դահլիճը Խորհրդարանին առջեւ

Երէկ ժամը 3ին Թարտիէօի դահլիճը ներկայացաւ երեսփ. ժողովին եւ Ծերակոյտին առջեւ: Կառավարական ծրագիրը երեսփ. ժողովին մէջ կարդաց վարչապետ Անտրէ Թարտիէօ, իսկ Ծերակոյտին մէջ՝ գաւառական նախարար Լիւսէն Իւպէր:

Ընթերցումէն անմիջապէս յետոյ, խօսք տրուեցաւ հարցապնդումի ուղղող երեսփոխաններու: Առաջին ձայն ուզողներն էին Ալեքսանդր Վարէն, Ֆրանքլէն-Պույեոն, Ֆրոսար, Քաշէն եւայլն:

Հարցապնդումները պիտի տեւեն երկու օր, որու հետեւանքով վստահութեան քուէ պիտի պահանջէ նոր դահլիճը:

Հոգաստարութեանց Ցանձնաժողովի նիստը

Ժրնեւի մէջ առջի օր բացուեցաւ հոգաստարութեանց յանձնաժողովին 16րդ նստաշրջանը:

Ժողովը բանալով, մարքիզ Թէտոլի յիշեց այն կարեւոր վիճաբանութիւնները, որոնք տեղի ունեցան անցեալ սեպտեմբերին Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին եւ Ընդհ. ժողովին առջեւ Պաղեստինի վերջերս պատահած խռովութեանց մասին: Ըսաւ թէ անգլիական կառավարութիւնը խաղաղութիւնը վերահաստատելով, առաջին քայլն առած է արդէն: Երկրորդ քայլն է՝ նշանակումը քննիչ մարմնին, որ ներկայիս կը շարունակէ իր քննութիւնները: Երրորդ քայլը պիտի ըլլայ այդ քննութեանց հետեւանքով տալիք որոշումը:

Պաղեստինի խնդիրը դեռ օրակարգի վրայ չէ, որովհետեւ յարմար նկատուած է սպասել քննիչ մարմնի եզրակացութեանց:

Գալով Իրաքի, նախագահը յիշեց թէ փոփոխութիւն մը մտած է անգլիական կառավարութեան քաղաքականութեան մէջ, այն իմաստով որ Անգլիա կ'ուզէ այժմէն իսկ յանձնարարել որ Իրաք ընդունուի Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ:

Կը յիշուի թէ Մուսուլի խնդրին կարգադրութեան առեն Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը որոշած էր խնդրել անգլ. կառավարութենէն որ 25 տարի եւս պահէ իր հոգաստարութիւնը Իրաքի վրայ:

Արդ, անգլիական կառավարութիւնը նոյեմբեր 4 թուակիր ծանուցագիրով մը, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարին միջոցաւ կը հաղորդէ Խորհուրդի անդամներուն թէ՝ կացութիւնը ուշի ուշով քննելէ յետոյ, որոշած է հետեւանք չտալ 1927 դեկտ. 14ին Անգլիոյ եւ Իրաքի միջեւ կնքուած դաշնագրին, ժամանակ որ այս վերջինը ո՛չ վաւերացուած է եւ ոչ ալ գործադրուած:

Անգլ. կառավարութիւնը իր կողմէ կ'աւելցնէ թէ՝ համաձայն 1926 յունուար 13ի անգլեւիրաքեան դաշնագրին 3րդ յօդուածի առաջին հատուածին, մտադիր է յանձնարարել որ Իրաք ընդունուի իբրեւ անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան՝ 1932ին:

Պաղեստինի դէպքերուն ետեւութիւնը

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Սաֆէտի չարչերուն կազմակերպիչ Արաբ մը մահուան դատապարտուեցաւ: Ուրիշ եւթնը Արաբներ անպարտ արձակուեցան: Հայֆայի մէջ ալ ազատ արձակուեցան ինը Հրեաներ, որոնց մասին ոեւէ փաստ չկար:

Հին Երուսաղէմի մէջ առջի իրիկուն յարձակումի ենթարկուեցան երեք Հրեաներ:

**** Անգլիական քննիչ մարմինը լսեց քանի մը վկաներ, նախ հրեայ պաշտօնեայ մը, որ նկարագրեց օգոստոս 15ի առտուն պատահած դէպքը: Այդ օրը երուսաղէմէն, Թել-Ավիվէն եւ հրէական ուրիշ գաղութներէն բազմաթիւ Հրեաներ եկած համախմբուած էին Լացի Պատին շուրջ, զինուած բիրերով, կարգը պահպանելու համար: Վկային կարծիքով, Յուրիխի սիոնական համաժողովին որոշումները ոեւէ ազդեցութիւն չէն ունեցած օգոստոս 15ի դէպքին վրայ:*

Քննիչ մարմինը յետոյ լսեց անգլիական ոստիկանութեան եւ զինուորական օդանաւորդութեան պետերը:

Սոլովեան կղզիի դժոխքը

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Հէլսինկֆորսէն կը հեռագրէ թէ 13 ռուս երիտասարդ գաղթականներ, մէկը կին, փախած են

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀՌԵՆՈՍԻ ՊԱՐՊՈՒՄԸ ԸՆԴՀԱՏՈՒԱԾ

Ընկերվարական պաշտօնաթերթ «փոփիւլէր» կը տեղեկանայ թէ նոր կառավարութեան հրամանով անմիջապէս դադրած է Հռենոսիոյ գրաւեալ շրջանին պարպումը: Դրաւման բանակի զօրագունդերը իրենց նախկին դիրքերը վերադարձած են:

Ֆրանսական կառավարութիւնը, կ'ըսէ «փոփիւլէր», այս ձեւով կ'ուզէ պատասխանել գերման յետաշրջականներուն, որոնք հանրաքուէ կազմակերպած են՝ երկկի ծրագիրը չվաւերացնելու համար: «Այսպէս ուրեմն, անդրհռենոսեան ազգայնականներու արարքին հակայարձակողականով մը կը պատասխանեն ֆրանսական ազգայնականները: կուիւը կրնայ ծանրանալ եւ շնորհիւ բանավէճերու կրնայ ուշանալ, եթէ ոչ վտանգուիլ մերձեցման գործը երկու ժողովուրդներու, որոնք բաժնուած են ատելութեան եւ արիւնի փոսով մը: Ֆրանսական ընկերվարութիւնը իր բոլոր ուժերով պիտի ցցուի այս անհեթեթ քաղաքականութեան դէմ, որ կոչուած է միայն զէնքեր տալու գերման ազգայնականներու ձեռքը, ինչպէս այս վերջիններու յիմարութիւնները օգնութեան կը հասնին մեր ազգայնականներուն: Ո՞վ կը վարէ արտաքին նախարարութիւնը:

Պրիա՞ն՝ որ պաշտօնի վրայ պիտի մնար վերջին օրերս կազմուելիք բոլոր նախարարութե՞ան մէջ: Շետաքրքրութեամբ կրսպասենք Լոքառնոյի մարդուն բացատրութեանց:»

ընկերվարական երեսփոխանները որոշած են հարցապնդել նոր կառավարութիւնը այս մասին:

*** Պերլինի ընկերվարական Ժամուլի Դիւանը հաւաստի աղբիւրէ կը տեղեկանայ թէ Քրոյցնախի Ֆրանսական պահակազօրքը, որ երկու շաբաթէ ի վեր կը պատրաստուէր պարպել այդ շրջանը եւ այդ մասին պաշտօնապէս հաղորդած էր, նոյեմբերի 6ին հրաման ստացած է մնալ: Դումարտակ մը, որ արդէն կը սպասէր Մայանսի կայարանին քարափին վրայ եւ Ֆրանսա դառնալու հաժար կառախումբ կը նստէր, վերջին վայրկեանին հրաման ստացաւ դառնալ իր զօրանոցը:

Գերման ընկերվարականներու պաշտօնաթերթ *Յորվէրց* կը գրէ թէ Մաժինոյի պատերազմական նախարար անուանուելուն հետեւանքով, վերջին վայրկեանին փարիզէն հեռագիր հասած է —պարպումը կասեցնելու համար:

ՊԼՆՏԷՐՇԱՀ-ՍԱՐԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Թեհրան 6 Նոյ.— Րիզա Շահ երէկ բացումը կատարեց երկաթուղիի նոր գիծի մը՝ Պէնտէրշահէն (Կասպից ծովու վրայ) դէպի Սարի:

ՍՈՒՐԻԱ-ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Սուրիա Պաղեստինեան կոմիտէի համաժողովը մօտ օրէն տեղի պիտի ունենայ երուսաղէմի մէջ: Պէյրութի մէֆթիսի միւլին իր կողմէ ներկայացուցիչներ նշանակած է «Ահա իւլ ձէտիտ»ի տէր եւ տնօրէն Խայրէտտին պէյ Ահտապը եւ Շեյխ Մուսթաֆա Զելէպին: Դամասկոսի մահմետականներուն կողմէ պիտի մասնակցի Սայիտ Նասուհ Պապիլ:

ՄԻ ՔԱՂԱՔԻ ՏՈՒՆԻՑ ՎԱԳՈՒՑ ԱՆԽԱՀԱՍԵ

(Շար. հրկէհուան թիւէն եր վերջ)

Մենք հանգիստ ենք մեր խղճի առջեւ, որ մեր ամբողջ ուժերը մենք դրած ենք մեր ազգի ազատագրութեան գործին մէջ։ Մենք ոչ մէկ անձնական շահ ունինք, ոչ մէկ անձնական նպատակ կը հետապնդենք։ Մենք կը կռուինք միայն մեր ազգի ազատութեան համար։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ազատ ապրի, ազատ շնչէ։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ դատարանները, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ դպրոցները, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ եկեղեցին։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ մամուլը, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ ընտրութիւնները։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ խորհրդարանը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ կառավարութիւնը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ բանակը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ ոստիկանութիւնը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ ժանդարմերիան։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ հարկահաւաքները։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ մաքսատները։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ սահմանները։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ դրամը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ տնտեսութիւնը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ առեւտուրը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ արդիւնաբերութիւնը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ գիւղատնտեսութիւնը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ անասնապահութիւնը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ ձկնորսութիւնը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ որսորդութիւնը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ անտառները։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ լեռները։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ հովիտները։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ գետերը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ լիճերը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ ծովերը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ օդը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ արեւը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ լուսինը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ աստղերը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ երկինքը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ ամպերը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ անձրեւը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ ձիւնը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ կարկուտը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ մառախուղը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ ամպրոպը։ Մենք կը կռուինք, որպէսզի մեր ազգը ունենայ իր ազատ կայծակ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՈՒՐԲ ՊԱՏԿԵՐ

ԳԱՂԹԱԿԱՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

— Ես, տաս, որսկեցաս կամ ինչ-որ մեկի եմ: Ուրախ եմ, որ ձեզ տեսնում եմ առողջ:

— Ո՛չ, մի հիվանդութիւն: Ես ձեզ տեսա, ուրախացայ, ինչպէս վախկոտ մարդ, որ ձեզ չէ սպասում, որ ձեզ չէ հաւատում, որ ձեզ չէ ակնկալում, որ ձեզ չէ ուզում, որ ձեզ չէ սիրում, որ ձեզ չէ ցանկանում, որ ձեզ չէ ողջունում, որ ձեզ չէ ընդունում, որ ձեզ չէ հարգում, որ ձեզ չէ գնահատում, որ ձեզ չէ ճանաչում, որ ձեզ չէ գիտակցում, որ ձեզ չէ զգում, որ ձեզ չէ տեսնում, որ ձեզ չէ լսում, որ ձեզ չէ կարդում, որ ձեզ չէ գրում, որ ձեզ չէ նկարում, որ ձեզ չէ երգում, որ ձեզ չէ պարում, որ ձեզ չէ խաղում, որ ձեզ չէ ուտում, որ ձեզ չէ խմում, որ ձեզ չէ քնում, որ ձեզ չէ արթնանում, որ ձեզ չէ հագնում, որ ձեզ չէ լուանում, որ ձեզ չէ սանրում, որ ձեզ չէ ներկում, որ ձեզ չէ զարդարում, որ ձեզ չէ գեղեցկացնում, որ ձեզ չէ կերպարանափոխում, որ ձեզ չէ վերածում, որ ձեզ չէ փոխակերպում, որ ձեզ չէ նորոգում, որ ձեզ չէ վերանորոգում, որ ձեզ չէ վերակառուցում, որ ձեզ չէ վերակերտում, որ ձեզ չէ վերաշինում, որ ձեզ չէ վերականգնում, որ ձեզ չէ վերակենդանացնում, որ ձեզ չէ վերակենդանանում, որ ձեզ չէ վերակենդանանում, որ ձեզ չէ վերակենդանան

Սոլովեան կղզիի — Ճերմակ ծով — բոլշեւիկեան բանտէն, ուր կը Ցայիոն քանի մը տարիէ ի վեր։ Վերջերս գիրենք տարած էին Ֆինլանտիոյ սահմանին մօտերը՝ պահականոցներ շինել տալու համար։ Իմանալով որ սահմանագլուխը մօտ է, տագարներով սպաննելէ յետոյ պահապանները, փախան դէպի Ֆինլանտիա, միասին առած ուտելիք եւ հրացան մը։ Երկար ճամբորդութենէ մը վերջ, գաղթականները հասան Ֆինլանտիա եւ այժմ տեղական իշխանութեանց պաշտպանութեան տակ կը գտնուին։

Գաղթականները մանրամասնութիւններ կուտան այն սարսափելի վիճակին մասին, որուն ենթարկուած են Սոլովեան կղզիի բանտարկեալները։ Այս վերջինները դրուած են սառոյցի պէս ցուրտ հիւղակներու մէջ. կերակուրը խեղճուկրակ է. բժշկական խնամք չկայ, ու աղտեղութիւնը՝ աննկարագրելի։ Ամենաթեթեւ յանցանքի համար ամէն օր չարչարանքի կ'ենթարկուին բանտարկեալները. կոպիտ վերաբերում ցոյց կը տրուի մանաւանդ կիներու հանդէպ։ Անցեալ փետրուարին 100 բանտարկեալներ, որոնք կրօնական աղանդի մը կը պատկանէին, բանտապահներուն հաճելի չըլլալով մահուան դատապարտուեցան։ Օր մը հրամայուեցաւ անոնց դաշտ երթալ եւ հոն իւրաքանչիւրին փորել տուին իր գերեզմանը։ Երբ վերջացուցին այս աշխատանքը, բոլորին ալ ոտքերն ու ձեռքերը կտրելէ յետոյ քշեցին փոսերուն մէջ, ուր անոնք մեռան հետզհետէ՝ զարհուրելի տառապանքներով։

Ալմազեան դեռ բանտի է

Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս չորեքշաբթի օր վերջին անգամ մը եւս հարցաքննեց Ալմազեանը։ Իր մասին ձեռք բերուած բոլոր փաստերը լիշելէ յետոյ, դատաւորը նկարագրեց թէ Ալմազեան ի՛նչպէս սպաննած էր Րիկօտէնը, ու հրաւիրեց զայն խոստովանիլ ճշմարտութիւնը։ Ալմազեան, որ քմծիծաղով մտիկ ըրած էր Մաթիֆասի խօսքերը, իր չորս զաւակներուն վրայ երդուընալով յայտնեց թէ անմեղ է եւ չէ սպաննած Րիկօտէնը։

Երեքշաբթի օրուան քննութեան ատեն, Ալմազեանի խանութէն գտնուած էին երկաթ թելի կտոր մը, կնոջ զմելի մը եւ մուշտակի կտոր մը։ Ասոնք եւս պիտի քննուին մասնագէտներու կողմէ՝ Ալմազեանի յանցապարտութեան մասին ուղիղ փաստ ձեռք բերելու յոյսով։

Առջի օրուան հարցաքննութեան ընթացքին խնդիր եղաւ կարգ մը մուրհակներու մասին, զորս Ալմազեան ստորագրած է։ Յակիմ Րոզանէս անուն Հրեայ կերպասավաճառ մը յայտնեց հարցաքննիչ դատաւորին թէ Ալմազեանի յանձնած է 102,000 ֆրանք արժէքով կերպասեղէն եւ փոխարէն ստացած քանի մը մուրհակներ, որոնք երբեք չեն վճարուած։ Ալմազեան, որ անցած շաբաթ յայտնած էր թէ չի ճանչնար Րոզանէսը, ըսաւ թէ Րիկօտէն իրմէ պահանջած էր ստորագրել քանի մը բաց մուրհակներ, Մոնթրէօյլի իր տան պարտքին ի հաշիւ կարգադրութիւն ընելու համար։ Կը կարծէր թէ 2-3000 ֆրանքի գումար մը պիտի արձանագրուէր այդ մուրհակներուն մէջ, մինչդեռ հիմա կ'ըսուի իրեն թէ գումարը 102,000 ֆրանքի կը հասնի։

Այդ մուրհակները, ըսաւ, բարեկամութեան համար տրուած են եւ իրական արժէք մը չեն ներկայացներ։ Մնաց որ Րոզանէս երբեք 102,000 ֆրանքի ապրանք չէ յանձնած իրեն։ Այժմ պիտի քննուի այս հարցը։

Ալմազեանի պաշտպան փաստաբան Շարլ Լրկրան, չորեքշաբթի օր պաշտօնապէս պահանջեց հայ դերձակին ազատ տրձակումը, քանի որ անոր ձերբակալութեան պատճառ ծառայած բոլոր փաստերը յուրն ինկած են։

Հարցաքննիչ դատաւորը յայտնեց թէ խնդիրը պիտի յանձնէ Հանրապետութեան դատախազ Փրէսարի, որ բոլոր փաստաթուղթերը ուսումնասիրելէ յետոյ պիտի տայ իր որոշումը։ Հետեւաբար հարկ պիտի ըլլայ քանի մը օր եւս սպասել։

∴ *Փարիզի փաստաբանական կաճառի անդամ Լը Քոք Տը Քէղլանի նախաձեռնութեամբ բողոքագիր մը ուղղուեցաւ դատական իշխանութենէ՝ Ալմազեանի ծեծուելուն առթիւ։ Բողոքագրին տակ ստորագրած են բազմաթիւ փաստաբաններ։*

Համաժողով մը օտարականներու մասին

Քանի մը օրէ ի վեր Փարիզի մէջ կը գումարուի դիւանագիտական համաժողով մը, կազմակերպուած Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ՝ կնքելու համար միջազգային պայմանագրութիւն մը՝ օտարականներու հանդէպ հետապնդելիք քաղաքականութեան մասին զանազան երկիրներու մէջ։

Համաժողովին կը մասնակցին 40է աւելի պետութիւններ, որոնց 9ը անդամ չեն Ազգերու Դաշնակցութեան, ինչպէս Թուրքիա, Հորհրդային Միութիւն, Եգիպտոս, Պրազիլիա, Մեքսիկա եւն.։ Հորհրդակցական ձայնով կը մասնակցին Ազգերու Դաշնակութեան տնտեսական եւ հարկային յանձնաժողովներու, ինչպէս նաեւ Միջազգային Առեւտրական Սենեակի պատուիրակները։

Համաժողովին կը նախագահէ Պելճիքացի Ալպէր Տրվէզ, նախկին նախարար։ Իր բացման ճառին մէջ նախագահը յիշեց թէ Ազգերու Դաշնակցութեան Ուխտին 23րդ յօդուածը կը տրամադրէ որ իւրաքանչիւր պետութիւն արդար վերաբերում ցոյց պէտք է տայ միջազգային առեւտուրին։ Այս տրամադրութիւնը մեռեալ տառ պիտի մնայ, եթէ ընկերակից պետութեանց հպատակները միւս երկիրներու մէջ լայն երաշխաւորութիւններ չվայելեն իրենց մասնաւոր իրաւունքներու եւ տնտեսական գործունէութեան տեսակէտէն։ Ներկայ համաժողովին նպատակն է աւելի սերտ համագործակցութիւն ապահովել ժողովուրդներու միջեւ, շնորհիւ մարդոց, ղրամագլուխներու եւ ապրանքներու ազատ երթեւեկին եւ շրջաբերութեան։ Այս պէս պիտի աւելնայ մարդկութեան բարօրութիւնը եւ պիտի ամրապնդուին զանազան ազգերը միացնող տնտեսական կապերը։

Համաժողովը կը շարունակէ իր աշխատանքները։

Ռուսաստանի վէճը

Խարպինի չինական իշխանութիւնները ձերբակալեցին բոլոր համայնավար գործիչները՝ արգիլելու համար ամէն ցոյց բոլշեւիկեան յեղափոխութեան տարեդարձին առթիւ։

Միւս կողմէ խորհրդային ուժերու ընդհանուր յարձակողական մը կը նկատուի, մանաւանդ որ Պոգրանիչնայայի կամուրջին վրայ։ Զինուցիները մեծ թիւով գինուորներ կը կեդրոնացնեն այս կէտին վրայ։ Բոլշեւիկները կարեւոր ուժեր փոխադրեցին Մանչուլիի շրջանը։

Լիոնի մեր նոր գործակալն է ԵՂԻԱ ՄՈՄՃԵԱՆ

169 rue Duguesclin, որուն պէտք է դիմել «Յառաջ»ի վերաբեր ալ բոլոր գործերու համար։

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած նախկին պատերազմիկ Հայ Սպաներու Միութեան կողմէ, 16 Նոյեմբեր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ 8 rue Jean Goujon, Մէթրօ Champs Elysées եւ Alma։

Գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար կը մասնակցին՝ տիկիններ *Ադոնց, Վարիա Լասկա, Մ. Միրիմանեան, Մ. Սուրաբեան, Լ. Թուժանեան, Օր. Ե. Միրիմանեան, Պ. Պ. Այվազ, Ազդիբէկեան, Ս. Մակարեան, Ս. Նաւասարդեան, Կ. Տէր Աբրահամեան, Թառխտ Ժօրժ*։ Շիւրերը կ'րնդունի տիկ. *Խատիսեան*։ Մինչեւ լոյս պար։ Ձոխ պիւֆէ։ Մուտք՝ 15 ֆրանք, տոմսերու համար դիմել Պ. Ադաքելեանի, 4 rue Darcet, Փարիզ։

Հ. Ց. Դ.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Փ Ա Ր Ի Զ

Ալֆորվիլի Սարգիս Մխնասեան ենթակոմիտէի անդամական ընդհ. ժողովը վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին Հաճի Մկրի սրճարանը, 72 rue Etienne Dolet։ *Խիստ կարեւոր օրակարգ։*

Պուա-ֆոլոնպ Ընիէրի Եռադոյն ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կը հրաւիրուին նաեւ Վիշապեան խումբի ընկերները։

Գ Ա Ի Ա Ռ

Տեսինի կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս կիրակի ցորեկ ժամը 2ին, Քաֆէ Ժառտէնի մէջ։ *Օրակարգ՝ զեկուցում պատգամաւորներու։ Բացակաները նկատողութեան կ'առնուին։*

Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին, Միութեան Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ, 63 rue de la République։

Լիոնի *Ժողովրդային Գրադարանի վարչութիւնը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները՝ Արտաշէս Վանոյեան, Պետրոս Սահաթճեան, Գուրգէն Յովհաննէսեան եւ Գէորգ Գալֆաեանը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանի սրահը։*

Լիոնի *Զաւարեան խումբի ժողովը այս Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը։ Ներկայանալ անդամատեսրով։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի ժամանաճիւղը անդամական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս կիրակի ցորեկ ժամը ճիշդ 2.30ին Հաճի Մկրի սրճարանը։ Ներկայ կ'ըլլայ Փարիզի Կեդր. Վարչութիւնը։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցեր։

ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ անդամները եւ մասնակցիլ փափաքողները կը հրաւիրուին այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, ելեկեղեցւոյ խորհրդարանը։ Անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՈՒՐՖԱՅԻ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն Լա Փըթիթ Սուրսի մէջ, մէթրօ Օտէօնի դիմաց։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՓԱՐԻԶԻ Զ. Ե. Ո. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ժլորիայի վերնայարկը։ Բոլոր ընկերներու եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այբի տիկին Ց. Մարգարեան, Օր. Արմէն Մարգարեան, Պ. Հրանտ Մարգարեան եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք ներկայ եղան իրենց ողբացեալ ամուսնին, Հօր եւ ազգականին՝

Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

յուղարկաւորութեան եւ անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆ Ր

Սէն Թ'Ուան, տիկ. Մ. Գ.— 35։
Պուրկուան, Մ. Ն.— 70։
Ադեքսանդրիա, Մ. Խ.— 2 ոսկի։
Լիկրը, Գ. Խ.— Մէկ անգամը 5 Ֆրանք է։

Ալֆորվիլ, Կ. Յակոբեան.— Կը խնդրուի հաղորդել ձեր ճիշդ հասցէն։

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռեմ երբայրս Քիլիսցի Թովմաս Դալիրմանճեան, հօր անուն՝ Զէլօ, մօր անուն՝ Զարիֆ, 1924ին Հալէպի Ամերիկեան որբանոցէն փոխադրուած է Ֆրանսա։ Այժմ տեղեկութիւն չունինք իր մասին։ Իմացնել իր եղբօր՝ Աւագ Մարտիկեանի (Դալիրմանճեան), Atelier de la Bocca, Cannes de la Bocca, (A. M.) France, Լուր տուողին արժէքաւոր նուէր մը։

Կը խնդրուի արտասահմանեան թերթերէն արտատպել։

— *Կը փնտռեմ եղբայրս Եղիշէ Թաթարեան, հօրը անունը Գրիգոր, մօրը անունը Եղիսաբէթ, Եողզատի Էլլէնճէ գիւղէն, որ տարի մը առաջ Ամերիկեան Նպաստամատոյցի միջոցաւ Եգիպտոս ղրկուեցաւ գործաւորաց որբանոցը։ Ով որ ստոյգ լուր մը տայ վկայմսեայ «Յառաջ» կը նուիրեմ Գրել* Aram Tatarian, 3 rue Edmond Rostand, Marseille։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՓՈՆ-ՏԸ ՇԻՐԻՒԻի ՄԷՋ

Սթանօզի Հայր. Միութեան կողմէ, այս կիրակի ժամը 2ին ցունական Ռըվէյի Թատերասրահին մէջ։ Կը ներկայացուի՝

ՍԵՒ ՀՈՂԵՐԸ

երգախառն ողբերգութիւն եւ զաւեշտ մը՝ ԵՐԿՈՒ ԽՈՒԼԵՐԸ

Մուտք 4 եւ 5 ֆրանք

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Վիեննի Շրջ. կոմիտէի, այս երկուշաբթի ժամը 2ին, Էթապլիսըման Ըշիւնի Թատրոնին մէջ, Port de Lyon. կը ներկայացուի՝

ԳՕՌԱՏՕ

յուզիչ տրամը

Ղեկավարութեամբ դերասան Ց. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ Գ. ՍԻՆԱՆԵԱՆի ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

ՓԱՐԻԶ.— Վաղը Շաբաթ դիշեր ժամը 9ին Conservatoireի *սրահը, 2bis rue du Conservatoire։ Դաշնակի վրայ՝ Ժան Մասոն։ Յայտագրին մէջ՝ յայտնի կտորներ։ Տոմսերը՝ 5—25 ֆրանք։*

ԼԻՈՆ.— 12 Նոյ. Երեքշաբթի դիշեր Conservatoireի *սրահը, 21 Quai de Bondy. Տոմսերը 7.50-16.25 ֆրանք։*

ԵԹԷ կ'ուզէք փոխադրութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները։ 51 Bld. Blanqui. Paris (13e)։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումն արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (փրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատորիա։ Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԻԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հայագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

EMPIRE Միգիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris	Էքոլ Միլիթէր	ամենալաւն ու ամանը	2-14 ֆրանք

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայուհիներուն

Եթէ կը փափաքիք գնել կալուած մը, հողամաս մը, ձեր կալուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, գնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով։ Մինչեւ ատեն կ'օգտուիք նիւթապէս։ Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պատասխանատուութեան։ Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18, ՄԱՐՍԷՅԼ։*

tailleur

A. BERBERIAN

24. RUE BERGERE

Tél.: Rev. 05-49 ՓԱՐԻԶ

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, աժան եւ անմրցելի գիներով։

Անթրբըրընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին։ Դիմեցէ՛ք եւ փորձեցէ՛ք։

ՄԷԹՐ Պ. Վ. ԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան) 18 Rue Daphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97

Իրաւագէտ խորհրդատու ՏՔՓանս ՕԹօմասիի է Սբօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիթէր Փրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ ազերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նահիւրալիգասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն յեղուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8-9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՂԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏՓր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

COLUMBIA MARK

18 ՖՐ.

REGISTERED TRADE MARK

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Այս երեք աշխարհածանօթ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամենավերջին փլաքներ ինչպէս նաեւ Հայերէն նոր եղանակներ եւ Արշին մալ ալանի բոլոր կտորները եւ Մարտիրոսեանի փլաքները։

Ալեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը, զեղչուած գինով։

ՃԱՇԱՐԱՆ ԱՐԱՐԱՏ

24 Rue des Carmes, Paris Ve. Մէթրօ՝ Սէն-Միշէլ կամ Օտէոն

Տէր եւ տնօրէն *ՅՈՎՀ. ՊԱԼԵԱՆ*

ԱՐԱՐԱՏ ճաշարանը կոչուած է դառնալ ժամադրավայրը բոլոր հայրենակիցներու, որոնք իրարու եւ խնամուած կերուրներու հետ միասին պիտի գտնեն հայկական տաք մթնոլորտ մը։ *Ճաշ կը տրուի առտուան ժամը 11էն մինչեւ կէս գիշեր։*

Կերակուրները կը պատրաստուին կայսերական պալատի նախկին խոհարարին կողմէ։

ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ ԵՒ ՓԵՐԵԶԱԿ ԵՐՋԱՆԻԿ ԱՊՐԱՋԵԱՆ

3 Rue Palikao, Մէթրօ Couronne, Paris (20e)

Ունինք արանց եւ կանանց գուլպաներ, թրիքոներ, ժիլէներ, շապիկներ, դերձակներու եւ դերձակուհիներու վերաբերեալ ամէն տեսակ իրեղէններ եւայլն։ Չափաւոր գին։

ԿԸ ՓԱԽԵՆՔ «ՅԱՌԱՋ», ինչպէս նաեւ հայերէն եւ ֆրանսերէն թերթեր։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	•	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ամ.	10 ամ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
9
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1929
9 NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1106

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՐԻ ԼՈ՛ՅՏ, ԿԱՐՄԻՐ ՃՊՈՒՒՆԵՐ

Ամբողջ ամառը— լման տասերկու տարի ճպուռի պէս ծրծռալէ յետոյ, Մոսկուայի լուսաւորիչները նոր կ'իմանան թէ իրենց կառավարած երկիրներուն թուրքերն ու իսլամները ոչ միայն կը ծաղրեն Մարքսն ու Լէնինը, այլ եւ լուրջ աշխատանքներ կատարած են, համաթրքական, համիսլամական պետութիւն, Միացեալ Թուրանիա հաստատելու համար:

Բուն իսկ Մոսկուայի կեդր. վերստուգիչ Ցանձնաժողովին է որ երեւան կը հանէ այս չարաշուք իրողութիւնը:

Տակաւին աչքի առջեւ չունինք Ցանձնաժողովին ամբողջական տեղեկագիրը, բայց այն ինչ որ կը հեռագրէ «Թայմզ»ի թղթակիցը, անուններով եւ չակերտներով, կասկած չի ձգեր վտանգին ծանրութեան մասին: Մնացածը քանի մը օրուան խնդիր է,— մինչեւ որ հասնի Մոսկուայի թղթաթերը:

Այսպէս ուրեմն, վտարուեր են վեց առաջնակարգ թուրք համայնավարներ, որոնք աւելի քան տասը տարուան անցեալ ունէին, բայց իրենց ամբողջ փորձառութիւնն ու եռանդը նուիրեր են ոչ թէ Լէնինի, այլ Մուհամմէտի աւետարանը տարածելու: Ոչ թէ խորհրդային կարգ ու սարքը ամրապնդելու, այլ՝ քէմալական թակարդներ լարելու: Կազմուեր է «Համաթրքական Կուսակցութիւն» մը, խորտակելու համար ռուսական գերիշխանութիւնը, իբրեւ հարազատ թարգմանը... Մարքսի և Լէնինի: Կուսակցութիւն մը, որ «բացորոշապէս կը համակրի քէմալականութեան» եւ «անխուսափելի ու ցանկալի» կը գտնէ խորհրդային իշխանութեան փլուզումը: Կուսակցութիւն մը, վերջապէս, որ խոր արմատ եւ լայն ցանց մը փոերէ Մոսկուային մինչեւ Ուզպէկիստան եւ Խրիմէն մինչեւ Բագան:

Ձեռնհասներ հայկական, եւրոպական եւ առհասարակ «հակայեղափոխական» վկայութեանց եւ յայտնութեանց վրայ: Քանի մը տարի առաջ, երբ Նախիջեւան այցելեց Ռիկով, սարսափեցաւ իր տեսած իրականութենէն: Բոլոր «նախկին մարդիկ», ագա, փաշա, բէկ, ջարդարար, զեղծարար, մուսաւաթական, համիսլամական, թուրանդ յետադիմական, բոլորը հրաշիւք իմն կարմրեր եւ խորհրդային իշխանութեան մեքենան ձեռք առեր էին: Ռիկով, իբրեւ պատասխան հարիւրաւոր բողոքներու տեղատարափին, քանի մը պաշտօնանկութիւններ հրամայեց եւ քաշուեցաւ Մոսկուա, Կրէմլինի մենաստանը, ձգելով որ ուրիշ հասկածելի մարդիկ նոյնքան տիրաբար վարեն Նախիջեւանի, ինչպէս Ադրբէջանի ճակատագիրը:

Տակաւին անցեալ տարի, թուրք համայնավար գործիչ մը, Զարեւ, Մոսկուայի պաշտօնաթերթին բեմէն կը մատնանշէր նոյն վտանգը,— Թրքական շրջաններու դպրոցները կը կառավարուին թուրք սպաներու կողմէ, դասեր կը տրուին և երգեր կ'ուսուցուին համաթրքական և համիսլամական ուղղութեամբ, ապրիլ կը դաստիարակուի՝ համաթրքական պետութիւն հիմնելու համար, եւայլն:

Երկա՞ր է շարքը իրենց՝ կոմունիստ գործիչներու եւ վարիչներու կողմէ կատարուած մերկացումներու: Այս տարի բացուն մանաւանդ զբաղեցուց կուսակցութեան վերստուգիչ Ցանձնաժողովը եւ ուրիշ մարմիններ:

Արդի՞ւնքը.— Մէկ - երկու վարչական կարգադրութիւն, արտաքսում կամ յանդիմանութիւն, եւ լերան քարոզ: «Աւելի ուժեղ պրոպագանդ դասակարգային պայքարի համար», ինչպէս կը յանձնարարէ խորհրդային մամուլը: Ուրիշ խօսքով, ուղղի մարզանք՝ անապատին մէջ. կամ բիւզանդական շարակրատութիւն:

Ճպուռնե՛ր, թշուա՛ռ ճպուռներ:

Այդ քարոզները աւելի հանդիսաւոր եղանակներով և դղրդաձին ցոյցերով չկատարուեցա՞ն Բագուի համագումարին մէջ, 1920ին, Էնվէր եւ Նուրի փաշաներու բարեհա՛ճ ներկայութեամբ, Արեւելքի բոլոր պողոտաներէն հաւաքուած մոլլաներու, բէկերու եւ «շառլաթան»ներու մասնակցութեամբ: Ո՞ւր է վաստակ մինչեւ հիմա կատարուած աշխատանքներուն եւ բաշխուած պարգեւներուն: Էնվէրը դաս չեղաւ, ոչ ալ ճէմալն ալ Պէտրին: Մարդիկ «էզան» կարդացին ձեր քթին տակ, Կ'տէրնասիոնալի աղմուկին մէջ, եւ բոյներ, որոյեր կազմեցին բոլոր կենսական երակներուն վրայ, Էնկիւրիէն մինչեւ Նախիջեւան, մինչեւ Բագու եւ դեռ աւելի խորերը, անարգել յաջողելով համաթրքական եւ համիսլամական սերմեր, եւ դուք տակաւին չէք ըմբռնած թէ «բանը ինչո՛ւմն է»: Եւ չպիտի ըմբռնէք յաւիտեան, մինչեւ որ տապարը իջնէ ձեր գլխուն:

Արդարեւ, ի՞նչ կարելի է սպասել այն բթամիտներէն, որ նախ յեղափոխական կը հռչարեն կարլ Կաուցկին, իսկ յեղափոխական՝ Սուլթանօֆն ու Նժանները:

Վարագո՛յր իջած է կարմիր լուսաւորիչներու աչքերուն: Ոչ ոք Թանձր վարագոյր մը, որ թոյլ չի տար տեսնել անոնց իրականութիւնը, եւ այս՝ Մոսկուայէն մինչեւ Երեւան:

Այլ մանաւանդ Երեւան, ճպուռներու աննման բոյն մը, որ տարին տասերկու ամիս անդաստան կը կատարեն ու կը շաղակրատեն աշի եւ ձախի, ուղղափառի եւ հերետիկոսի, կարմիր կամ դեղին գիծերու մասին, բայց մէկ վայրկեան աչք չեն ուղղեր դէպի հարաւ կամ արեւելք, իմանալու համար թէ— ինչ կ'անցնի կը դառնայ իրենց բոլորտիքը:

Համիսլամական շարժո՞ւմ, համաթրքական կուսակցութի՞ւն, միացեալ Թո՞ւրանիա,—Բարի լո՛յս, կարմիր ճպուռներ: Ինչո՞ւ այդքան իրար էք անցեր:

Շարունակեցէք նուագը, ինչպէս տասներկու տարի օրն ի բուն:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՅԻՄԱՐԱՒԻԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Պէյրութի «Ազդակ»էն (30 Հոկտ.)

— «Կիպրոսէն, պատահական թղթակից մը, մեզ կ'իմացնէ որ տեղական յոյն ժողովուրդը, որ կիպրոսի բնակչութեան հարիւրին ութսունը կը կազմէ, թշնամական ոգիով մը լեցուած, սկսեր է հրապարակաւ նախատել Հայերը: կիպրոսի մէջ թէ կիպրոսէն դուրս յոյն թերթեր անվերջ հակահայ հրատարակութիւններ ընել սկսած են՝ Հայերը անուանելով ապերախտ եւ դաւաճան: Նոյնիսկ յունական «Ֆօս» թերթը յօդուածի մը մէջ յայտարարած է՝ «Թուրքերը իրաւունք ունին եղեր Հայերը ջարդելու»:

Ըստ մեզի տրուած տեղեկութեանց, այս թշնամական վերաբերմունքին պատճառը եղած է վերջերս կիպրոսի անգլիական կուսակալին միջոցաւ գաղթային նախարարութեան դրկուած յիշատակագիր մը, որ իբր թէ ստորագրուած է կիպրոսի թիւրք, ժարօնի եւ հայ բնակչութեանց ներկայացուցիչներուն կողմէ՝ բողոքելու նպատակաւ յոյն բնակչութեան այն ցանկութեանց դէմ՝ որոնք վերջերս ցոյց տուած են կիպրոսը յունաստանի կցելու իրենց աշխատանքներով:

Ինչպէս գրած էինք ժամանակին, կիպրոսի յոյները, քաջալերուած կարգ մը պատմական եւ իրաւական փաստերէ եւ իրենց տրուած խոստումներէ, մասնաւոր պատուիրակութիւն ղրկած էին Լոնտոն՝ խնդրելու համար անգլիական գաղթային նախարարութենէն որ կիպրոսը յունաստանին կցուի: Յոյն պատուիրակութիւնը դեռ Լոնտոնի պետական եւ դիւանագիտական անձնաւորութեանց դռները կը բախէ՝ օգնութիւն հայցելով:

Հայ ժողովուրդը բացարձակապէս չի հետաքրքրուիր թէ Անգլիան կը գիջի՞ իր այս միջերկրականեան զինուորական կարեւոր կայանը եւ կամ թէ՞ յունաստա՞նկ'ըլլայթէ Անգլիան այդ կղզիի տէրը-մեզիաժար կարեւորը միայն այն է որ հոն ապաստանող մեր քանի մը հազար գաղթականութիւնը ֆիզիքապէս եւ տնտեսապէս ապահովութեան մը մէջ գտնուի եւ տեղական ժողովուրդին վստահութիւնն ու հիւրասիրութիւնը վայելէ:

Մենք ուրեմն այս համոզումով բացարձակապէս անհաւատալի կը գտնենք կիպրոսի հայութեան անունով ներկայացուած նման բողոքագիրի մը պարագան եւ կը կարծենք որ ասիկա կարգ մը չարամիտներու կողմէ յերիւրուած դաւադրութիւն մըն է, հոն ապաստանող քանի մը հազար Հայերու հանգիստը վրդովելու համար: Ջենք կրնար երեւակայել ո եւ է միամիտ հայ որ կարծէ թէ երկու երեք հազար հայերու կամքը նկատի կ'առնուի նման կենսական կարեւորութիւն ունեցող խնդրի մը կարգադրութեան համար:»

ՄԱՅՔԼ ԱՐԼԸՆ ՀԻՒԱՆԴ

Հայագգի յայտնի գրագէտ Մայքըլ Արլըն (Տիգրան Գուլումճեան) ժամանակէ մը ի վեր կը գտնուի փարիզ: Առջի օր Նէոյեիի ամերիկեան հիւանդանոցին մէջ փոքրիկ գործողութեան մը ենթարկուեցաւ: Գործողութիւնը անցաւ շատ յաջող, բայց քանի մը օր պիտի մնայ հիւանդանոցին մէջ՝ կազդուրուելու համար:

Մայքըլ Արլըն վերջերս փարիզի մէջ սկսած էր գրել իր նոր գիրքը՝ Babes in the Wood.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՄԱԹՐՔ. ԵՒ ՀԱՄԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻՈՅ ՄԷՋ

Միացեալ Թուրանիա...

«Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Րիկայէն.—

Անդրկասպեան հաւաքնավար կուսակցութեան պատկանող վեց Թուրք կամ Թիւրքմէն վարիչներ վտարուեցան Մոսկուայի կեդր. վերստուգիչ Ցանձնաժողովին կողմէ, իբրեւ հակայեղափոխական եւ կազմակերպիչ համիսլամական եւ հակախորհրդային շարժումի մը՝ Թիւրքմէններու, Ուզպէկներու, Ղազաքներու եւ Տաճիկներու խորհրդային հանրապետութեանց մէջ, առաջնորդութեամբ նախկին կոմունիստ Սուլթան-Կալիէֆի, որ վտարուեցաւ 1923ին: Բոլոր արտաքսուածները աւելի քան տասը տարուան անցեալ ունէին:

Խորհրդային աղբիւրներու համաձայն, շարժումը խոր արմատներ ձգած է արեւելեան կոմունիստներուն մէջ, որոնք անջատ համաթրքական կուսակցութիւն մը կազմած են, ռուսական գերիշխանութիւնը տապալելու նպատակով: Այս կուսակցութիւնը կը մերժէ դասակարգային կռիւը, բայց ինքզինքը կը համարէ ճշմարիտ թարգմանը Մարքսի վարդապետութեան, եւ «բացորոշապէս կը համակրի քէմալականութեան»:

Կուսակցութիւնը «անխուսափելի եւ ցանկալի» կը գտնէ խորհրդային իշխանութեան տապալումը եւ կը պատրաստուի Միացեալ Թուրանական Հանրապետութիւն մը հաստատել:

Դժուար է դատել շարժումին տարածութիւնը, բայց խորհրդային մամուլը անհրաժեշտ կը գտնէ ուժգին, ռազմական միջոցներու դիմել, քանի որ շարժումը համակիրներ ունի նոյն իսկ Մոսկուայի, Խրիմի, Բազանի եւ Խորհրդային Միութեան մէջ եւրոպական մասերուն մէջ: Մամուլը կը պահանջէ շարժումը խորտակել աւելի ուժեղացնելով դասակարգային պայքարը:

Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ շարժումը ուժ կը գտնէ խորհրդային սահմաններէն դուրս:

**** «Թայմզ» այս առթիւ դիտել կուտայ թէ միեւնոյն շրջանին մէջ էր որ, Էնվէր փաշա սպաննուեցաւ 1922ին, երբ կը փորձէր թուրանական նոր պետութիւն մը հաստատել խորհրդային հողերուն վրայ:*

Նոր դաւիճական ծրագիրը

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Թարտիէօի դահլիճը առջի օր ներկայացաւ խորհրդարանին առջեւ:

Նախարարական յայտարարութիւնը, որ կը պարզէ նոր կառավարութեան ծրագիրը ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան մէջ, կ'ըսէ թէ 17 օրուան տագնապէ մը յետոյ, խորհրդարանը կը վերստանայ իր էական իրաւունքները, այն է՝ վիճարանիլ, հակակշռել եւ քուէարկել:

Կը յիշէ թէ այսօր Զինադադարէն 10 տարի յետոյ, պատերազմին յարուցած խնդիրներէն շատերը լուծուած են. — Այսպէս՝ վերաշինուած են աւերեալ նահանգները, ելմտացոյցը հաւասարակշռուած է, գանձը հարստացած, երերուն պարտքը ամրապնդուած, դրամը կայունացած է եւ արտաքին պարտքերը կարգադրուած են: Սակայն որքան ալ գնահատելի ըլլան այս արդիւնքները, ներկայ սերունդը իր պարտականութեան մէջ թերացած պիտի ըլլայ, եթէ վերաշինական աշխատանք չկատարէ, եթէ գոհ մնալէ յետոյ իր ձեռք բերած արդիւնքներէն, չձգտի իրականացնել ծրագրուած նպատակները, եթէ դէպի ետեւ նայելու պարտաւորութենէն ազատելէ յետոյ, չքալէ դէպի աջ: Կառավարութիւնը ծրագրած է Ֆրանսան առաջնորդել դէպի առաջ:

Գալով արտաքին քաղաքականութեան, կառավարութիւնը ծրագրած է լուծել միջազգային ծանր խնդիրները, որոնց համար նախորդ դահլիճները միջազգային յանձնաժողովներ կնքած են եւ որոնց մասին խորհրդարանը քանիցս իր քուէն տուած է: Կառավարութեան առաջնորդող սկզբունքներն են՝ Ա. չկնքել ոեւէ բան, որ վնաս հասցնէ խորհրդարանի ազատ քննութեան եւ վաւերացնելու գերիշխանութեան, Բ. խորհրդարանին չներկայացնել ոեւէ բան որ կրնայ նուազեցնել Ֆրանսայի նիւթական եւ բարոյական անկախութիւնը, Գ. չմերժել ոեւէ համաձայնութիւն որ կը ձգտի փարատել անցեալի տխուր յիշատակները, ամրապնդել համաշխարհային խաղաղութիւնը եւ ժողովուրդներու միջեւ հասկացողութիւնն ու վստահութիւնը:

Կառավարութիւնը այն կարծիքն ունի որ վերը յիշուած սկզբունքներուն հակառակ չէ, հետեւաբար եւ պէտք է վաւերացուի Ելնկի ծրագիրը, որ կը տրամադրէ պարտքերու կարգադրութիւնը, Հենռոսիոյ երրորդ գօտիին պարպումը, կը կանոնաւորէ Մարի տնտեսական վարչաձեւը: Ասկէ զատ, կառավարութիւնը գործօն կերպով պիտի հետապնդէ Ֆրանսայի սահմանագլուխներուն պաշտպանութիւնը, ուժ պիտի տայ նաւատորմին, ապահովելու համարգաղթավայրերուհետգաղորդակցութիւնը: Զօրաւոր և հանդարտ ժողովուրդները միայն կրնան օգտակար կերպով աշխատիլ խաղաղութեան համար: Այս նպատակով է որ կառավարութիւնը պիտի մասնակցի յառաջիկայ տարի Լոնտոնի մէջ գումարուելիք նաւային խորհրդաժողովին:

Խօսելով տնտեսական ծրագրին մասին, յայտարարութիւնը կը խոստանայ գարկ տալ երկրագործութեան՝ յատկացնելով 1,750 միլիոն ֆրանք, ընկերային ձեռնարկներու՝ 1,450 միլիոն՝ ազնուացնելու համար ցեղը, Թոքախտի դէմ պայքարի,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԵՍ ԿԸ ՊԱՐԵՄ... ԳԷՔՈԹԸՆ

Նոր պար մը՝— Cakstone:

Բառը անգլիերէնն կը ճոտի եւ առնուազն Ամերիկան կը յիշեցնէ, սակայն ծննդավայրը է փարիզ, այդ առաւելապէս միջազգային քաղաքը:

Շնարոդը ժոզէֆին Պէյքըրը չէ այս անգամ, այլ երկու անծանօթ երիտասարդներ՝ որոնք վաղը կրնան դառնալ ֆանրածանօթ:

Գէքսթընի ձեւերը շատ խրթին չեն: կը բաւէ ունենալ քիչ մը մարմնի ճարպիկութիւն եւ կապկելու լայն յատկութիւն:

Ջոյգ մը ֆաստստուն բայց նուրբ կօշիկներ, աւելորդ է ըսել, անհրաժեշտ են պարոդնեռուն:

Գլխաւոր դժուարութիւնըոր պարին սա է. — պէտք է քայլերը նմանին ջարլի Չէփլինի քալուածքին: Մանչ ու աղջիկ իրար գրկած՝ պիտի յառաջանան կամ ետ երթան, կեղծելով շարժանկարի մեծ արուեստագէտին քալուածքը:

Առաջին ակնարկով այս խաղը ունի ամէն ինչ, գրաւելու ֆամար մեր երիտասարդներուն սիրտը: Նախ՝ նոր է եւ ջարլըսթընէն քիչ մը աւելի այլանդակ: ցետոյ՝ իր անունը լաւ կը ֆնչէ ականջի եւ՝ ոչինչ ունի ֆայկական:

Թէ ի՞նչ չափով ֆաճելի է այս նոր պարը, այդ չափը անշուշտ կը տարբերի ֆաժածայն ձեր քովը դարձող Լիլիին կամ Մարիին ֆրապոյրներուն:

Օգտակա՞ր է թէ՝ վնասակար: Նման բոլոր պարերուն, այս ալ իր կարգին զուրկ չէ առաւելութիւններէ. կը թեթեւցնէ մարմինը, կը պարպէ քսակը եւ, իբրեւ կատարեալ մարմնակրթանք մը, կը զօրացնէ ու կը բազմացնէ մեր թոքերուն սիրասիրտ մանրէներուն բանակը:

Վ. Մ.

ՄՌԱԻԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հայաստանի կրթական գործավար Ա. Մռաւեանի մահուան առթիւ, Անդրկովկասի Գործավարներու Խորհուրդը որոշեց ծաղկեպսակի փոխարէն վեց թոշակաւոր սաներ պահել, 4ը երեւանի, մէկը՝ Թիֆլիզի, եւ մէկը Բագուի համալսարանին մէջ: Վրաստանի կառավարութիւնը որոշեց պահել չորս թոշակաւոր, երեքը՝ երեւանի եւ մէկը Թիֆլիզի համալսարանին մէջ:

Հայաստանի կրթական Գործավարութիւնը որոշեց. — 1. հիմնել գրական եւ գեղարուեստական գործերու մրցանակաբաշխութեան ֆոնտ մը. 2.— Լենինականի մանկավարժական վարժարանը կոչել Մռաւեանի անունով: 3.— ֆաստատել 19 թոշակ գանազան ֆաստատութեանց մէջ: 4.— Հրատարակել գրքոյկ մը՝ Մռաւեանի կեանքին եւ գործունէութեան մասին: 5.— Հրատարակել Մռաւեանի նկարը եւ պատրաստել ու տարածել անոր կիսանդրին: 6. — Ծաղկեպսակի փոխարէն դրամ ֆաւաքելի նպաստ ֆօնտին:

ԵՐԵՒԱՆ-ՄՈՍԿՈՒԱ ՀԵՌԱԽՕՍԻ

Շինութիւնները կ'աւարտին այս օրերս, ֆամաձայն խորհրդային Թերթերու: Գիծը պիտի բանի Թիֆլիզ - Մոսկուա - Լենինգրադի ուղղութեամբ:

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ՆԱԽԱՊԱՏԵՐԱԶՄԵԱՆ ԴԱՏՈՒՄՆԵՐ ՑԵՏՊԱՏԵՐԱԶՄԵԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋ

Արեւմտեան զրեթէ բոլոր եւրկիրներուն մէջ եւ մարդկային գործունէութեան զրեթէ բոլո՛ր ասպարէզներէն ներս՝ առոյգ, ինքնավստահ ու յանդուգն ոեռունդ մը հետզհետէ արմատկնեռով ճամբայ կը բանայ իրեն համար ու կը պահանջէ ղեկավարութեան իր իրաւունքը աշխարհի գործերուն մէջ։ Այդ սեռունդը տեսած է պատերազմը, հասակ նետած է արհաւիրքի ու սեւ լետաշրջականութեան եւ յեղափոխութեան ալիքներուն, թնդանօթի որոտներուն եւ լետպատերազմեան քաղաքացիական կռիւներու ժխորին մէջ։ Տուած է արեան իր տուրքը՝ իր երէցներուն սարքած սպանդին ու հիմա հպարտ ու խըստամբեր վստահութեամբ մը կեցած է որպէս դատախազ եւ կը պահանջէ ո՛չ միայն պատասխանատուութեանքաժին, քաղաքական նախապատերազմեան ժամանակներու արմատական փոփոխութիւն, այլեւ ղեկավարութեան իրաւունք, իմա՛ գերակշռութիւն նոր ուժերու՝ հին ուժերու վրայ։

Ճարտարարուեստի, զրականութեան, դիտութեան եւ այլ ազատ ասպարէզներու մէջ այդ սերունդը այս վերջին տասնեակներու ընթացքին կ'ընէ զարմանալի ու ցնցող յառաջդիմութիւն։ Քաղաքական ու հանրային կեանքի մէջ այդ յառաջխաղացութիւնը աւելի դանդաղ է ուղժուար, որովհետեւ քաղքենի իրաւակարգն ու ընկերային պահպանողական ուժերը ցոյց կուտան վայրագ ու լուսահատական ընդդիմութիւն։ Այլ սակայն լեղափոխական ու այլ քաղաքական կուսակցութիւններու մէջ, ուր ազատ մրցակցութիւնը կը դիւրացնէ երիտասարդներու վերելքը, կարելի է նշմարել յատկանշական երեւոյթ մը — ատիկա այս սերունդին արագ յաղթանակն է, այնքան անտեղիտալի որքան անզութ։

Միայն զուր փառասիրութիւնը, արկածախնդրութեան ճաշակը եւ երիտասարդական կիրքը չեն բաւեր բացատրելու համար այս սերունդին յաժառ ու վայրագ իշխանաբաղձութիւնը, արագօրէն բարձրանալու այս անպարտկելի կամքը եւ տենդն ու խստութիւնը որ այս սերունդը կը դնէ իր պայքարին մէջ՝ ուղղուած հին սերունդին դէմ։ Կայ այլ բան։ Կայ վերջնական խզում մը մտածողութեան, գործելակերպի եւ զգացումներու՝ հայրերու եւ որդիներու միջեւ։

Այս բոլոր մտածումները խառն ի խուռն ու արագութեամբ կուգային ժտքիս բեմին վրայ, կ'ընէին իրենց պզտիկ տրամախօսութիւնը ու ամբարտաւանութեամբ կը հեռանային դիս ձգելով շփոթ եւ երկմիտ, մինչդեռ բեմին վրայ նախապատերազմեան մարդիկ՝ երկիւղած ու ծեր մարդոց վայել հանդիսաւորութեամբ մը, ձեւերու եւ լեզուի կատարելութեամբ մը որ առյաւէտ պիտի յատկանշէ զիրենք, կ'արտասանէին նախապատերազմեան ճառեր՝ նախապատերազմեան կնոջ մը մասին որ անցեալները հանգչած էր ի Տէր։

«Սոսիէթէ Սավանթ»ի սրահին մէջ էինք։ Յիշատակի երեկոն նուիրուած էր Տիկին Մենար Տորիանի։ Ներկաները մեծ մասամբ յարգելի եւ նախապատերազմեան ժարդիկ էին։ Բնմին վրայ կային կարգ մը ազատարմնագիրներ, վարը՝ սրահին մէջ պատկառելի ծերունիներ, սպիտակ մազերով քաղքենուհիներ ու բազմաթիւ օտարականներ։ Ես որ մտայ, խնամուած մօրուքով մարդ մը՝ անվիճելի ու զուսպ յուզումով մը շնորհալի նախադասութիւններ կ'արտասանէր։ Ամէ՛ն բան պատրաստուած էր ազնուական ժողովի մը համար։ Ես ալ ինծի համար տեղ մը գտայ ու նստեցայ։

Ներկայացուցիչը, որ ինծի կը թուէր թէ ուրիշ բան պէտք էր ըսել ու հայերու եւ որդիներու միջեւ խզումի գաղափարը անընդհատ կուգար ու անհամար փաստեր կը փափարականչէիս։ Խօսողը մեր երէց ընկերն էր՝ Մ[illegible] վարանդեանը, վստահաւոր ու ներհուն դիտնուորեալ մեր կուսակցութեան աւելի քան քառորդ դարէ ի վեր։ Իսկ ես ո՞վ էի որ կ'ուզէի առարկել — Յետ-պատերազմեան երիտասարդ մը։...

Նո՛ւն դժուար տպաւորութիւնը կ'ընէ վրաս նաեւ իր վերջին յօդուածը եւ նո՛ւն մտածումները կը խռնուին մտքիս բեմին վրայ, կ'ընէին իրենց պզտիկ տրամախօսութիւնը ու ամբարտաւանութեամբ կը հեռանային դիս ձգելով շփոթ եւ երկմիտ, մինչդեռ բեմին վրայ նախապատերազմեան մարդիկ՝ երկիւղած ու ծեր մարդոց վայել հանդիսաւորութեամբ մը, ձեւերու եւ լեզուի կատարելութեամբ մը որ առյաւէտ պիտի յատկանշէ զիրենք, կ'արտասանէին նախապատերազմեան ճառեր՝ նախապատերազմեան կնոջ մը մասին որ անցեալները հանգչած էր ի Տէր։

«Սոսիէթէ Սավանթ»ի սրահին մէջ էինք։ Յիշատակի երեկոն նուիրուած էր Տիկին Մենար Տորիանի։ Ներկաները մեծ մասամբ յարգելի եւ նախապատերազմեան ժարդիկ էին։ Բնմին վրայ կային կարգ մը ազատարմնագիրներ, վարը՝ սրահին մէջ պատկառելի ծերունիներ, սպիտակ մազերով քաղքենուհիներ ու բազմաթիւ օտարականներ։ Ես որ մտայ, խնամուած մօրուքով մարդ մը՝ անվիճելի ու զուսպ յուզումով մը շնորհալի նախադասութիւններ կ'արտասանէր։ Ամէ՛ն բան պատրաստուած էր ազնուական ժողովի մը համար։ Ես ալ ինծի համար տեղ մը գտայ ու նստեցայ։

Ներկայացուցիչը, որ ինծի կը թուէր թէ ուրիշ բան պէտք էր ըսել ու հայերու եւ որդիներու միջեւ խզումի գաղափարը անընդհատ կուգար ու անհամար փաստեր կը փափարականչէիս։ Խօսողը մեր երէց ընկերն էր՝ Մ[illegible] վարանդեանը, վստահաւոր ու ներհուն դիտնուորեալ մեր կուսակցութեան աւելի քան քառորդ դարէ ի վեր։ Իսկ ես ո՞վ էի որ կ'ուզէի առարկել — Յետ-պատերազմեան երիտասարդ մը։...

Նո՛ւն դժուար տպաւորութիւնը կ'ընէ վրաս նաեւ իր վերջին յօդուածը եւ նո՛ւն մտածումները կը խռնուին մտքիս բեմին վրայ, կ'ընէին իրենց պզտիկ տրամախօսութիւնը ու ամբարտաւանութեամբ կը հեռանային դիս ձգելով շփոթ եւ երկմիտ, մինչդեռ բեմին վրայ նախապատերազմեան մարդիկ՝ երկիւղած ու ծեր մարդոց վայել հանդիսաւորութեամբ մը, ձեւերու եւ լեզուի կատարելութեամբ մը որ առյաւէտ պիտի յատկանշէ զիրենք, կ'արտասանէին նախապատերազմեան ճառեր՝ նախապատերազմեան կնոջ մը մասին որ անցեալները հանգչած էր ի Տէր։

«Սոսիէթէ Սավանթ»ի սրահին մէջ էինք։ Յիշատակի երեկոն նուիրուած էր Տիկին Մենար Տորիանի։ Ներկաները մեծ մասամբ յարգելի եւ նախապատերազմեան ժարդիկ էին։ Բնմին վրայ կային կարգ մը ազատարմնագիրներ, վարը՝ սրահին մէջ պատկառելի ծերունիներ, սպիտակ մազերով քաղքենուհիներ ու բազմաթիւ օտարականներ։ Ես որ մտայ, խնամուած մօրուքով մարդ մը՝ անվիճելի ու զուսպ յուզումով մը շնորհալի նախադասութիւններ կ'արտասանէր։ Ամէ՛ն բան պատրաստուած էր ազնուական ժողովի մը համար։ Ես ալ ինծի համար տեղ մը գտայ ու նստեցայ։

Յօդուածին մէջ կ'ըսուի. — «Արեւելքի Թոյլ, հալածական ժողովուրդները կը փափաքին որ բրիտանական մեծ կայսրութիւնը միշտ ազի, զօրանայ որպէսզի ապագային կարենայ դիմագրաւել ամէն տեսակ ժութ, կործանարար հոսանքներու — դեղին վտանգ, համաթուրքականութիւն եւ ուրիշ նման պատուհասներ — որոնք ծայր կուտան Ասիայի, Ափրիկէի բազմամիլիոն տգէտ, լետամնաց զանգուածներուն մէջ...

Վտանգաւոր ու դժուարամարս միտք։ Որովհետեւ ո՛չ մէկ փոքր ժողովուրդ կրնայ հասնիլ քաղաքական ու ընկերային ազատագրութեան կայսերապաշտ ու հսկայ պետութեան մը ժականին տակ։ Ատոր համար է որ Եգիպտոսէն մինչեւ Հնդկաստան տեղի կ'ունենան արիւնահեղ կռիւներ բրիտանական իշխանութեան դէմ։ Եգիպտոսի կամ Հնդկաստանի անկախութիւնը յարաբերական ու խնդրական բան է, քանի որ «Ասիայի, Ափրիկէի բազմամիլիոն, տգէտ, լետամնաց զանգուածները» կը մնան ու պիտի մնան տնտեսական անասելի կերութեան մը մէջ, պիտի ժանդարական էր իր վրայ, սկսելով իր անթերի հագուստներէն մինչեւ Պատուոյ Լեգէոնի ժապաւէնը՝ լամբակին վրայ։ Յանկարծ Վիքթոր-Պաշ, համալսարանի դասախօս ու դիտուն Հրեան իր շշացող ու դժուար ձայնով՝ խօսքը փոխանցեց Հայու մը։ Հայը յառաջացաւ եւ սկսաւ խօսիլ հանդարտ, զուսպ ու ցած ձայնով։ Բարձրահասակ մարդ մըն էր։ Իր աղուոր հասակը սակայն քիչ մը կքած էր։ Ուսերուն վրայ Հայու խոհուն, դառնացած ժարդու փղոսկրեայ դէմք մը կար ու երբ անընկճելի ու ամէ՛ն փորձութեան դիմացող գաղափարապաշտութեամբ մը կը խարանէր բռնակալութիւնը ու կը խօսէր Հայոց ժողովուրդին մասին՝ աչքերը կը շողային ու ամբողջ դէմքը կը ստանար հաւատաւոր մարդու պայծառ արտայայտութիւն։

Ի՛նչ որ կ'ըսէր՝ լաւ կ'ըսէր։ կ'ըսէր յուզումով, հեղինակութեամբ, արդար դառնութեամբ։ Նոյնիսկ քաջութեամբ։ Ի՛նչ որ կ'ըսէր՝ ճիշդ էր, անառարկելի։ Բայց ինծի կը թուէր թէ ուրիշ բան պէտք էր ըսել ու հայերու եւ որդիներու միջեւ խզումի գաղափարը անընդհատ կուգար ու անհամար փաստեր կը փափարականչէիս։ Խօսողը մեր երէց ընկերն էր՝ Մ[illegible] վարանդեանը, վստահաւոր ու ներհուն դիտնուորեալ մեր կուսակցութեան աւելի քան քառորդ դարէ ի վեր։ Իսկ ես ո՞վ էի որ կ'ուզէի առարկել — Յետ-պատերազմեան երիտասարդ մը։...

Նո՛ւն դժուար տպաւորութիւնը կ'ընէ վրաս նաեւ իր վերջին յօդուածը եւ նո՛ւն մտածումները կը խռնուին մտքիս բեմին վրայ, կ'ընէին իրենց պզտիկ տրամախօսութիւնը ու ամբարտաւանութեամբ կը հեռանային դիս ձգելով շփոթ եւ երկմիտ, մինչդեռ բեմին վրայ նախապատերազմեան մարդիկ՝ երկիւղած ու ծեր մարդոց վայել հանդիսաւորութեամբ մը, ձեւերու եւ լեզուի կատարելութեամբ մը որ առյաւէտ պիտի յատկանշէ զիրենք, կ'արտասանէին նախապատերազմեան ճառեր՝ նախապատերազմեան կնոջ մը մասին որ անցեալները հանգչած էր ի Տէր։

«Սոսիէթէ Սավանթ»ի սրահին մէջ էինք։ Յիշատակի երեկոն նուիրուած էր Տիկին Մենար Տորիանի։ Ներկաները մեծ մասամբ յարգելի եւ նախապատերազմեան ժարդիկ էին։ Բնմին վրայ կային կարգ մը ազատարմնագիրներ, վարը՝ սրահին մէջ պատկառելի ծերունիներ, սպիտակ մազերով քաղքենուհիներ ու բազմաթիւ օտարականներ։ Ես որ մտայ, խնամուած մօրուքով մարդ մը՝ անվիճելի ու զուսպ յուզումով մը շնորհալի նախադասութիւններ կ'արտասանէր։ Ամէ՛ն բան պատրաստուած էր ազնուական ժողովի մը համար։ Ես ալ ինծի համար տեղ մը գտայ ու նստեցայ։

*Ներկայացուցիչը, որ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԶՆԱՅԻՆ ՄԱՐԳԸ

ԳԼՈՒԽ 9.

ԲԱՀԿԻ ՅՈՒՐԱՀԱՏՈՒԿ ՇԵՆՔԵՐԸ

«Պետական մրցույթ հրավիրելու մասին» հրամանագրի հրապարակումից հետո ամենաշատ հետաքրքրություն առաջացրեց Բահկի յուրահատուկ շենքերի նախագծերի մրցույթը։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ճարտարապետներն էին։ Նրանք ուզում էին իմանալ, թե ինչ պահանջներ են դրված նախագծերի վրա, ինչ ձևերի տներ են պահանջվում, ինչ նյութերից պետք է կառուցել տները, ինչ ծախսեր են նախատեսված։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։

Մրցույթի պայմանները հրապարակվեցին մամուլում։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։

«Հասարակ»ի թղթակիցը հանդիպեց մրցույթի պատվավոր ատյանի նախագահ, ճարտարապետ Ա. Թամանյանին և խնդրեց նրան պատմել մրցույթի մասին։

— Մրցույթի պայմանները,— ասաց Թամանյանը,— ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։

— Ես... ես պիտի ասեմ, որ ես ինքս էլ ինձ համարում եմ ինքնագործ ճարտարապետ... Ես ինքս էլ ինձ համարում եմ ինքնագործ ճարտարապետ... Ես ինքս էլ ինձ համարում եմ ինքնագործ ճարտարապետ...

* * *

Հարկ է նշել Ա. Թամանյանի այն մտածումը, որ նրանք ինքնագործ ճարտարապետներ են, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։

Ա. Թամանյանը ասաց, որ ինքնագործ ճարտարապետները, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։ Ամենաշատ հետաքրքրվողները, իհարկե, ինքնագործ ճարտարապետներն էին, որոնք ամեն տարի տասնյակներով նախագծեր են ուղարկում տարբեր մրցույթների համար, բայց ոչ մի անգամ չեն ստացել առաջին մրցանակը։

— Ես ինքս էլ ինձ համարում եմ ինքնագործ ճարտարապետ... Ես ինքս էլ ինձ համարում եմ ինքնագործ ճարտարապետ... Ես ինքս էլ ինձ համարում եմ ինքնագործ ճարտարապետ...

* * *

Հարկ է նշել Ա. Թամանյանի այն մտածումը, որ ինքնագործ ճարտարապետները

հիւանդասնոցներու եւ դպրոցներու շինութեան՝ 1.450 միլիոն, երկաթուղիի եւ խճուղիներու շինութեան՝ 1.797 միլիոն։ Յե. տոյ տուրքերը պիտի թեթեւցուին գգալի կերպով— 3.340 մ. լիոն ֆրանք։

Նոր դահլիճը ուրիշ խոստումներ ալ կ'ընէ ու կ'ըսէ թէ Նախարարական յայտարարութիւնը ակադեմական ճառ մը չէ, եւ ինչ որ կ'ըսուի պիտի գործադրուի։

ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐԸ

Նախարարական յայտարարութեան ընթերցումէն յետոյ, առաջին հարցապնդումն ուղղեց Ալեքսանդր Վարէն, անկախ ընկերվարական։

Յետոյ խօսք առաւ Ֆրանքլէն-Պույեռն, որ ծանրացաւ Լահէյի խորհրդաժողովին եւ երկկի ծրագրին վրայ։ Ըսաւ թէ Ժրանսա տեղի տուաւ ամէն կէտի, մասնաւորապէս Սարի խնդրին մէջ։ Գերմանիա պիտի գործադրէ՞ իր յանձնառութիւնները։ Երկկի ծրագիրը հիմնուած է միայն Գերմանիոյ բարի կամեցողութեան եւ ուղղամտութեան վրայ, ուրիշ երաշխաւորութիւն չկայ. ասիկա կրնա՞յ գոհացնել մեզ։ Ձիշեց Գերման ազգայնականներու հանրաքուէն՝ երկկի ծրագրին դէմ, առաջնորդութեամբ Հուկենպուրկի։ Թիւր չէկարեւորը, այլ որակը։ Հանրաքուէի կուսակիցներն են սպաները, համալսարանականները եւ մեծ գործարանատէրերը։ Արդէն պարպուած հողամասերը Ռուխովէրի կողմէ կազմակերպուած են՝ փոխ-վրէժի պատերազմի մը համար։ Սահմանամերձ շրջանին մէջ երկաթուղիի նոր ցանցեր շինուած են, այնպէս որ օրական 100—120 կառախումբեր կրնան անցնիլ անոնց վրայէն։ Նոր կայուրջներ կը շինուին Հռենոսի վրայ, մինչդեռ տնտեսական ոչ մէկ պահանջ կայ ատոնց համար, առեւտրական գործառնութիւնները պակսած ըլլալով։

Յետոյ Ֆոն Զէէքթ ինքն իսկ չի ծածկեր արագ պատերազմի մը անհրաժեշտութիւնը եւ հրաշալիօրէն կազմակերպած է գերմանական ինքնաշարժ կառախումբը եւ ինքնաշարժի կայանները՝ դէպի Պելճիքա, Ժրանսա եւ Լեհաստան տանող ճամբաներու վրայ։ Այս մասնաւոր ճամբաներուն վրայէն մեծ ինքնաշարժներու 40 կառախումբեր 12 ժամուան մէջ երկու զօրաբաժին կրնան նետել Ժրանսայի սահմանագլուխին վրայ։

— Ահա՛ այս պայմաններուն մէջ է որ կը կատարենք պարպումը, շեշտեց Ժրանքլէն - Պույեռն։ Ես իմ պարտականութիւնս կատարեցի զանոնք մատնանշելով։ Ի՞նչ ըրած են կառավարութիւնները մեր պաշտպանութեան համար։ Ոչի՛նչ. ահա՛ ճշմարտութիւնը։ Այս պայմաններուն մէջ չենք ընդունիր պարպումը, մինչեւ որ պաշտպանողական նուազագոյն միջոցներ ձեռք չառնուին։

Թրքասէր երեսփոխանը աւելի առաջ տանելով ամբոխավարութիւնը, երեսփոխաններուն աչքին պատկերացուց Գերմանիան՝ ոտից ցգլուխ սպառազինուած եւ պատրաստ Ժրանսայի օձիքին փակելու։

Նախարարական յայտարարութիւնը իր ընկերային բարենորոգումներու խոստումով լաւ տպաւորութիւն առաջ բերած էր ընկերվարական եւ առհասարակ ձախ տարրերու վրայ։ Ժրանքլէն - Պույեռնի ճառով աչերն ու ազգայնականները դարձան նոր դահլիճին դէմ։

Ընկերվարական Ժրոսար քննադատեց կառավարութիւնը, որու կազմին մէջ կը մտնեն ազատ-որմնադիրներէն մինչեւ կղերամիտները։ Նոր դահլիճը յետաշրջական է եւ ընկերվարականները յարձակողական ընդդիմադիրի դերը պիտի ունենան անոր հանդէպ։

Համայնավար Մարսել Քաշէն եւս կարգ մը քննադատական խօսքեր ըրաւ։

Վիճաբանութիւնները շարունակուեցան նաեւ երէկ։

Միջազգային փաստաբուղթեր

Խորհրդային իշխանութիւնը պաշտօնապէս ընդունած է Գիտութեանց Ակադեմիային միայն քարտուղարը Ֆրոֆ. Օլտենպուրկը, իբրեւ հակայեղափոխական, ամբաստանելով թէ 12 տարի կառավարութեան չէ յայտնած շարք մը գաղտնի փաստաթուղթերու գոյութիւնը։ Այդ թուղթերը կը վերաբերին ցարին եւ Միխայիլ մեծ դուքսին հրաժարման, ցարական գաղտնի ոստիկանութեան եւ էս-էրներու կեղր. կոմիտէի գործունէութեան։

Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ՝ ճիշդ չէ Ֆրոֆէսօրին վերագրուած յանցանքը։ Ֆրոֆ. Օլտենպուրկ հրաժարական տուաւ անցեալ Հոկտեմբերի սկիզբը, բայց խորհրդային իշխանութիւնը չկրցաց համոզել զայն որ ետ առնէ եւ նոյնիսկ մասնաւոր յոբելեան մը տարքեց Հոկտ. 17ին, տօնելու համար անոր պաշտօնավարութեան 25ամեակը։ Այս առթիւ հռչակաւոր գիտնականը բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ստացաւ պաշտօնական հաստատութիւններէ, մէջն ըլլալով գործավարներու խորհուրդը եւ կեդր. գործադիր կոմիտէն։ Ֆրոֆ. Օլտենպուրկ բացակայեցաւ Լէնինգրադէն եւ հանդէսը ջուրը ինկաւ։ Ասոր վրայ, կառավարութիւնը հակայեղափոխութեան պատմութիւնը յերիւրեց, եւ փոխանակ հրաժարականը ընդունելու, պաշտօնանկ ըրաւ զայն։ Մեծ գիտնականը միշտ հաւատարմօրէն կը կատարէր կառավարութեան հրամանները, բայց արտասահմանի ճամբորդութենէն վերադարձին խնդրեց որ ակադեմականներուն թոյլ տրուի կարդալ օտար գիտական նոր հրատարակութիւնները, որովհետեւ ռուսական Ակադեմիան շատ ետ մնացած է գիտական աշխարհի միւս մասէն, շնորհիւ իր մկկուսացման։ Այս խնդրանքին գոհացում տրուած չըլլալով, Օլտենպուրկ հրաժարական տուաւ, բայց բոլշեւիկները ուրիշ խաղ սարքեցին իր գլխուն։

Ալմազեանի ղուրջ

Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆատի հրամանով խուզարկութիւններ կատարուեցան Պրզոնի մէջ, ուր կը բնակի Ալմազեանի նախորդ կնոջ քոյրը։ Այդ տան մէջ գտնուեցան քանի մը պայուսակ կերպասեղէնի կտրօն եւ երկաթի երկու ձողեր, զորս օգոստոս 10ին, այսինքն Րիկօտէնի սպանութենէն մէկ ամիս առաջ հոն դրկած էր Ալմազեան։ Ատոնք ոճիրին հետ ոեւէ կապ չունին եւ պիտի քննուին անանկութեան խնդրին հետ։

Մասնագէտ Միշօ քննելով Ալմազեանի խանութէն գտնուած պզտիկ զմելին, յայտնեց թէ ծանօթ խաւաքարտը ատով քերթուած չէր։ Հիմա պիտի քննուի ուրիշ զմելի մը, որ գտնուած է Ալմազեանի գրպանէն, բանտարկուած օրը։

Ընդհ. դատախազ Փրէսար քննելէ յետոյ Ալմազեանի թուղթերը, այսօր պիտի տայ իր պատասխանը թէ պէ՞տք է ազատ արձակել զայն կամ ոչ։

Հարցաքննիչ դատաւորը կը շարունակէ լսել վկայութիւնը մուշտակավաճառ Տիւննէրի եւ Րիկօտէնի բարեկամներէն Տիկ. Շքվաքովիցի եւ Ժողէփովիչի։

Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ
որ պիտի կատարէ Ապուշի դերը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ «Տրամա - Օփերէթ» խումբը՝ ղեկավարութեամբ

Դերասան Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

կը ներկայացնէ ուրախ օփերէթ

"ԱՊՈՒՇ,,Ը

երեք արար

վաղը կիրակի գիշեր ճիշդ ժամը 8.30ին, վերջ 11 30

THÉATRE ALBERT Ier

64 Rue du Rocher, Paris (Gare St. Lazare)

Գ. արարին Տիկ. Մ. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ կը պարէ Կովկասեան Լէզկինկա

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թաւիստ ԺՕՐԺի

ՏՈՄՄԱԿՆԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ՝ 25. 15 եւ 10 ֆրանք

Դիմել բոլոր հայ ճաշարանները եւ ներկայացման իրիկունը Թատրոնի կիշէն։

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ 71 AVE. KLÉBER

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, կը խօսի Մ. ԲՈՒՆԵԱԹԵԱՆ՝

նիւթ՝ «ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆԵՐ»

ՖԼՕՐԱ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

եւ

ԳԱԼՈՒՍՏ ՍԱՂՐԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՒ

Հ. Ց. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

Ալֆորվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի անդամական ընդհ. ժողովը այսօրշաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին Հաճի Մկրի սրճարանը, 72 rue Etienne Dolet: *Խիստ կարեւոր օրակարգ։*

Պուա ֆոլոնպ-Ալնիէի Եռադոյն ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօրՇաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կը հրաւիրուին նաեւ վիշապեան խումբի ընկերները։

Գ Ա Ւ Ա Ռ

փոն տ'Ոպնայի շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները վաղը կիրակի ժամը 2ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանը։ Օրակարգ՝ զեկուցում պատգամաւորներուն կացականէ անդամատոմսով։

Ցեսինի կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝վաղըկիրակիցօրեկ ժամը 2ին, Քաֆէ Ժառէնի մէջ։ Օրակարգ՝ զեկուցում պատգամաւորներուն։ Բացակաները նկատողութեան կ'առնուին։

Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընդհ. անդամական ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2ին, Միութեան Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ, 63 rue de la République:

Լիոնի Ժողովրդային Գրադարանի վարչութիւնը ստիպողաբար ժողուի կը հրաւիրէ ընկերներ՝ Արտաշէս Վանոյեան, Պետրոս Սահաթճեան, Գուրգէն Յովհաննէսեան եւ Գէորգ Գալֆաեանը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանի սրահը։

Լիոնի Զաւարեան խումբի ժողովը այս Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանը։ Ներկայանալ անդամատոմսով։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՓՈՆ-ՏԸ-ՇԷՐԻԻԻ ՄԷՋ

Ս. Թանոզի Հայր. Միութեան կողմէ, վաղը կիրակի ժամը 2ին յունական Ռըվէյի Թատերասրահին մէջ։ Կը ներկայացուի՝

ՍԵՒ ՀՈՂԵՐԸ

երգախառն ողբերգութիւն եւ գաւեշտ մը՝ ԵՐԿՈՒ ԽՈՒՀԵՐԸ

Մուտք 4 եւ 5 Ֆրանք

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախածեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Վիէնի Շրջ. կոմիտէի, այս երեկոյ ուշաքթի ժամը 2ին, Էթապլիսմանի Բէիւնի Թատրոնին մէջ, Port de Lyon. կը ներկայացուի՝

ԳՕՌԱՏՕ

յուզիչ տրամը

Ղեկավարութեամբ դերասան

Յ. ՈՒՋՈՒՆԵԱՆԻ

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ Գ. ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

ՓԱՐԻԶ.—Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին Conservatoireի *սրահը,* 2bis rue du Conservatoire: *Դաշնակի վրայ՝ Ժան Մասոն։ Յայտագրին մէջ՝ յայտնի կտորներ։ Տոմսերը՝* 5—25 *ֆրանք։*

ԼԻՈՆ.— 12 Նոյ. Երեքշաբթի գիշեր Conservatoireի *սրահը,* 21 Quai de Bondy. *Տոմսերը* 7.50-16.25 *ֆրանք։*

Բժշ. եւ վիրաբուժական

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Տօքթ. MICHINEAU

միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

ՀԵՐԱԹԱՓ "ՔԻՍ,,

Ամէնէն գործնականը եւ ամէնէն ազդեցիկը ներկայ հերաթափիչ (մազ թափող) արտադրութիւններէն։

երեք վայրկեանը բաւարար է թափելու եւ մաքրելու մազերն ու աղուամազերը, առանց գըրգռելու վերնամաշկը։

Գինն 5 ֆր. 60 (Imp. Comp.)

Լապոռաթուար՝ «քիս»

159 Rue Pierre Corneille, Lyon

L'ATELIER *ԹԱՏՐՈՆԸ*

կը ներկայացուի՝

VOLPONE

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը Լ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ՍՆՈՒՄՆԱԲՈՅԾը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արհ. եւ նոր մեթոտով դաշտանային եւ կանանց մօրթի, արիւնի եւ հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, մարիզ.) եւ վարիքի։ Մասն. ընդունութիւն ամէն օր 9—12. Հրդ. սրահէն Կիրակի՝ 9—12.*

ԵԹԷ կ'ուզէք փոխադրութիւն կնքել ձեր շինել տուներուն համար, ձեր շահը պահպանել դիմել՝ Պ. Նշանեան եւ իմանալ անոր ծեռնասունմաններ։ 51 Bld. Blanqui ris (13e).

EMPIRE Միզանթ-Ժոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիոներ | ամենալաւն ու ամենէն ժամը

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITION

208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant: H. STÉPHAN

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Մտամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ։ Ցաւուկ յարկաբաժին Վէներական եւ Մօրթի հիւանդութեանց։ ULTRA - VIOLET *Ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկրի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

Կ'ուզուին լաւ կօշկակար աուեւտաւորներ

Աշխատանք ապահովուած ամբողջ տարուան համար։

Դիմել՝ Société Anonyme des Anciens Etablissements Béraud à BARGEMON (Var).

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան

ԵԹԷ կը փափաքիք գնել կալուած մը, հողամաս մը, ձեր կալուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, գնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեզ։ Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով։ Միեւնոյն ատեն կ'օգտուիք նիւթապէս։ Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պարտաճանաչութեան։ Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18, ՄԱՐՍԷՅԼ։*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 Փրանք Columbia *18 Փրանք*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM

ՀԱՑԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

երգուած ֆանրաճանօթ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ։ Ունինք ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները։ 8 Rue Jouy-Rouve. PARIS (20e) մէթրօ՝ Պելվիլ, թրամվ. 26 եւ 50 թօպիւս BF BN & N

ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՔՈՆՍԷՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier

Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, արտառներ, վետաքս, դերձանները, կոճակները, եւայլն, աժան եւ անմրցելի գիներով։

Անթրբըրընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին։ Դիմեցէք եւ փորձեցէք։

ՃԱՇԱՐԱՆ ԱՐԱՐԱՏ

24 Rue des Carmes, Paris Ve. Մէթրօ՝ Սէն-Միշէլ կամ Օդէոն

Տէր եւ տնօրէն *ՅՈՎՀ. ՊԱԼԵԱՆ*

ԱՐԱՐԱՏ ճաշարանը կոչուած է դառնալ ժամադրավայրը բոլոր հայրենակիցներու, որոնք համեղ եւ խնամուած կերակուրներու հետ միասին պիտի գտնեն հայկական տաք մթնոլորտ մը։ *Ճաշ կը տրուի առտուան ժամը 11էն մինչեւ կէսգիշեր։*

Դերակուրները կը պատրաստուին կայսերական պալատի նախկին խոհարարին կողմէ։

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱԶՈՎԱԴՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծախ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Գումիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։

Ամսանութիւն եւ ամէնէնաչուծուժ։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵԻՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN — Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration, Խմբագ. եւ վարչութիւն — 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

10NOVEMBRE 1929

Թ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1107 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՐԻԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԻՆԱԴԱԴԱՐ...

Ջօրահանդէս, թափօր, հոգեհանգստեան պատարագներ, Աշնածանօթի Զինուորի դամբարանին, մէկ վայրկեան լռութիւն, եւ — աշխարհ կը քալէ իր ճամբան:

Զինադադար՝ նոր զինարշաւներ կազմակերպելու համար:

Ճիշդ է. օրուան իշխանաւորները չունին տասնչինգ տարի առաջուան ուժը, պատերազմներ ստեղծելու համար: Վերջն պատերազմը մնծագոյն հարուածը առաւ պատերազմի քաղաքականութեան: Մարդիկ տակաւին չեն սթափած Թնդանօթներու եւ հրասայլերու դժոխային ցնցումներէն: Սիրտերը արիւն կը հոսին տակաւին, եւ գնդակին կամ ռումբին բացած վէրքերը, յօշոտուած ոտքերն ու թեւերը ամենօրեայ տեսարաններ են, աշխարհի բոլոր պողոտաներուն վրայ, եւ օրուան բոլոր ժամերուն:

Ոչ միայն չեն սպիացած վէրքերը, այլեւ աւելի խորութեամբ կը կսկծան, պատերազմէն յետոյ, զրկանքի, թշուառութեան, ընկերային անարդարութեան լեղին ալ խառնուած ըլլալով արիւնին:

Ճիշդ է. այսօր բոլորովին հարթ եւ սահուն. չեն ճամբաները, որպէսզի բանակ բանակի եռեւէ հոսի մէկ ազդանշանի վրայ, եւ լեռներն ու դաշտերը դղրդին մէկ մարտակոչով: Կա՛յ դարափոխութեան տենդը: Կա՛յ դասակարգային յարաճուն գիտակցութիւնը: Կա՛ն ուժեր, պատուարներ նոր եւ հետզհետէ անդիմադրելի: Կառավարութիւնները տասը կը համրեն, մէկ հրաման արձակելէ առաջ: Իրենց զրասենեակի պատուհանն ետեն աւելի եւ աւելի ուժգնօրէն կը լսեն փոթորկաձայն գալնակը,— «Այդ մենք ենք գալիս»:

Եւ սակայն, ո՛ղջ է պատերազմի բնազդը, հե աւելի քան չոր՝ վաոօդը: Ի՛նչ կ'ըսենք,— հրասայլ, օդանաւ, կազ, ճառագայթ, քիմիական ռազմարուեստ եւ տակաւին ինչ որ կրնայ յղանալ մարդկային միտքը, անյագ եւ անսահման:

Թերեւս պատերազմի ժխորը այնքան զարդացուցած, կատարելութեան հասցուցած չըլլար պատերազմի արուեստը, որքան ըրաւ տասը տարուան խաղաղութիւնը, զինարաններու եւ արբալուծարաններու խորհրդաւոր, անթափանցելի կամարներուն տակ:

Եւ ո՛ղջ են, մանաւանդ, պատերազմի առաջնորդող հումանիթերը: Պայթուցիկներ՝ քաղաքական, տնտեսական, տիրապետական:

Պատութիւններ կործանեցան եւ նորեր կազմուեցան: Ազգեր յարութիւն առին, գետին փռելով ուրիշներ: Հարեւանը կը հրմշտկէ ափ մը հողի համար, մինչ ուրիշներ կը սոսկան ամայութենէն: Կան յղփացածներն ու անօթիները, գիշատիչներն ու զրկուածները: Եօթանասուն միլիոն ժողովուրդ զրկիր պատին կը զարնէ չորս պատի մէջ, եւ քառասուն միլիոն իտալացիներ կը տրորուին սրունքի նմանող տարածութեան մը վրայ: Վերջին խօսքը չէ արտասանած, տակաւին, ամէնի, անթափանցելի զանգուած մը, Դոստոյեւսկիներու եւ Զոլատոններու հայրենիքը:

Ու կան, վերջապէս, մանրերը,— պատժուած, պարտուած, յօշոտուած (Պուլկարիա, Յունաստան, Աւստրիա): Եւ Հայաստա՛նը ոտքի կոխան, թռչունի մը վանդակով ու կերով...

Զինադադա՞ր: Այո՛, մինչեւ հնչէ փողը նոր զինարշաւներու:

* * *

Բայց, արդա՛ր է խոստովանիլ որ, ուրիշները, մեծերը, հզորները տքնեցան ու կը տքնին թնդանօթներու լռութեան շրջանին, իրենց ուժերը ամփոփելու, վերակազմելու, պատրաստելու համար: Հոգ չէ թէ բարի կամ չար նպատակով:

Լռութենէն եւ պատեհութենէն օգտուեցաւ, նոյնիսկ, Թուրքը: Այն որ «լէպլէպիճի» հոչակեցինք ինքնագոհ դատարկամտութեամբ:

Զօգտուեցանք միայն մենք,— ազգուն տերեւ մը՝ աշնան սրճի ժխորին մէջ, բայց լերան չափ վիթխարի ու սէգ՝ երբ մենք մեզի հետ ենք, մեր պատեհին մէջ:

Աշխարհ վերաշինական աշխատանքի նուիրուեցաւ գլուխը կախ եւ թեւերը բաց: Մենք մեր գլուխները բարձրացուցինք աւելի բարձր պոռալու եւ իմաստութեան մրցահանդէսներ սարքելու համար: Իսկ մեր թեւերը երկարեցան, ոչ թէ բան մը շինելու, այլ եղածն ալ քանդելու համար:

Ուրիշները իրար դիմաւորեցին կէս ճամբու վրայ, երբ հարկ էր արժէք մը, բեկոր մը փրկել հայրենիքին ու ժողովուրդին համար:

Մենք ներելի համարեցինք ամէն ոճիրէ, մերձեցման բոլոր ճիգերը փակելու, եւ անջատման ճամբաները տասնապատկելու համար: Նոյնիսկ մեռելներու յիշատակին առջեւ: կամ երբ մարդ դրուեցաւ ցիրուցան բազմութեանց հոգերը թեթեւցնելու, նոր սերունդը փրկելու, Անատոլուի բեկորները խնամելու, Հայաստանին իրապէս օգնելու:

Ասոնցմէ եղանակներ: Գարշելի խաչակրութիւն՝ սեւ վհրմակի վրայ: Մնամէջ ազմուկ եւ անվերջ վիճաբանութիւն— արեւը առտուն կը ծագի թէ լուսինը»:

Մինչեւ որ ունկնդիրները քնանան եւ թշնամին բաց գտնէ ամէն դուռ...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նոր դահլիճի յաջողութիւնը

Արտաքին Նախարար Պրիան՝ պատասխանելով երեսփոխաններու քննադատութիւններուն, խօսեցաւ երկար եւ կարեւոր ճառ մը՝ պատմականն ընելով իր քաղաքական ասպարէզին եւ պարզելով իր հետապնդած խաղաղասէր քաղաքականութիւնը:

Այս ճառը մեծ յաջողութիւն գտաւ:

Վարչապետ Թարտիէօ եւս խօսեցաւ ընդարձակ ճառ մը եւ շեշտեց թէ համամիտ է Պրիանի քաղաքականութեան: Դիտել տուաւ թէ՝ սխալ է կարգ մը երեսփոխաններու այն ակնարկութիւնը թէ՝ Հենոսիոյ երկրորդ գօտին պարպուելու վրայ է: Ներկայիս զինուորական տեղափոխութիւններ կը կատարուին միւս գօտիներու պարպումին հետեւանքով, իսկ Գ. գօտին պիտի պարպուի այն ատեն միայն, երբ երկնի ծրագիրը գործադրուի ամբողջութեամբ: Պատասխանելով Քաղէնի ըսաւ թէ երբեք չպիտի հանդուրժէ որ Ֆրանսայի մէջ ցոյցեր կատարուին օտար պետութեան մը հրահանգներով: Եզրակացնելով ըսաւ.

—Խորհրդարանին մէջ տիրապետող կուսակցութիւն չկայ: Բոլորդ պէտք է գործակցիք: Մտածեցէք վայրկեան մը թէ երկրին մէջ ինչ անախորժ դակազդեցութիւն առաջ պիտի գայ, եթէ վաղը թերթերուն մէջ կարդան թէ նոր դաշինքն ալ տապալած է: Ջեր վարդապետութիւնները ձեզի պահեցէք եւ ձեռք ձեռքի տուած միասին աշխատինք: Ֆրանսա պէտք է առաջ երթայ:

Վիճաբանութիւնները շարունակուեցան ամբողջ գիշերը: Ասոնք առին բազմաթիւ երեսփոխաններ, որոնք քննադատեցին կամ գովեցին նոր կառավարութեան ծրագիրը:

Ժողովը տեւեց մինչեւ շաբաթ առաւօտ ժամը 5, երբ 256ի դէմ 327 քուէով ընդունուեցաւ երեսփոխան Թոմսոնի բանաձեւը, որով վստահութիւն կը յայտնուէր դահլիճին: Իսկ օրագարգին ամբողջութիւնը ընդունուեցաւ 253ի դէմ 333 ձայնով:

Հակառակ քուէ տուին ընկերվարականները, համայնավարները, արմատական-ընկերվարականները եւ կեդրոն-ձախէն քանի մը ցանցառ խմբակներ: Կարգ մը արմատականներ դահլիճին ի նպաստ քուէարկեցին:

Վենիզելոս Քավալայի մէջ

Յունաստանի վարչապետ Վենիզելոս քանի մը օր առաջ այցելեց Քավալա, ուր խանդավառ ընդունելութիւն մը եղաւ իրեն: 150,000 հոգիանոց բազմութիւն մը ծափահարեց զայն: Նաւահանգիստի բացման արարողութեան ընթացքին, Քավալայի մետրապոլիտ Քրիսոսթոմոս մաղթեց որ այս նաւահանգիստը կայանը ըլլայ յաղթութեան գացող բանակներուն:

Անմիջապէս Վենիզելոս ընդմիջեց մետրապոլիտը եւ դատապարտելով անոր խօսքերը, հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ.

— «Քանի ես Յունաստանի գլուխն եմ, յունական բանակը երբեք պատերազմի չպիտի երթայ Քավալայի նաւահանգիստէն: Մենք վճռած ենք խաղաղութեամբ ապրիլ մեր բոլոր դրացիներուն հետ, մեր գաղթականները տեղաւորելու եւ երկիրը զարգացնելու համար»:

Իտալիա կուսակից սուզանաւերը ջնջելու

Ինչպէս գրած ենք, յառաջիկայ լունուարին Լոնտոնի մէջ պիտի գումարուի նաւային զինաթափութեան խորհրդաժողով մը, մասնակցութեամբ Անգլիոյ, Ճափոնի, Մ. Նահանգներու, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ: Այժմէն նախնական բանակցութիւններ կ'ըլլան՝ օրակարգի հարցերուն մասին համաձայնութիւն գոյացնելու համար: Խորհրդաժողովի լուծելիք կարեւոր խնդիրներէն մէկն ալ սուզանաւերու բարձումն է: Ասգլիա եւ Ամերիկա համաձայնած էին ջնջել սուզանաւերը: Կը հակառակէին Ֆրանսա եւ Իտալիա, որոնք տկար պետութիւններու ձեռքը զօրաւոր գործիք մը կը նկատեն զայն:

Հեռագրի մը համաձայն, Մուսոլինի կը յարի անգլեամերիկեան տեսակէտին՝ ջնջելու համար սուզանաւերը: Փոխարէն՝ խոստում եղած է մեծ փոխատուութիւն մը ընել Իտալիոյ:

Նոր խուճապ Նիւ Եորքի Սակարանին մէջ

Հինգշաբթի օր Նիւ Եորքի Սակարանին մէջ, երեք ժամուան ընթացքին նոր եւ աւելի մեծ խուճապ առաջ եկաւ: Առաջին կէս ժամուան ընթացքին ծախուեցան 2,400.500 արժեթուղթեր, կոտրելով բոլոր մրցանիշները: Արժեթուղթերը կը ծախուէին 5 85,000նոց տրցակներով: երեք ժամուան ընթացքին փոխանակուեցան 7,859,000 արժեթուղթեր:

Սակարանը փակուելէ առաջ, մեծ դրամատուներէ գնուժի կարեւոր ապսպրանքներ ընդունուեցան, որով սակը բարձրացաւ որոշ չափով:

Սակարանական շրջանակները այն կարծիքն ունին թէ այլեւս հրապարակը մաքրուած է եւ նման խուճապներ չպիտի կրկնուին:

Հայ ջոջեր ալ վնասուած

Վերջին օրերս Եւրոպայի եւ Ամերիկայի Սակարաններուն մէջ առաջ եկած աննախընթաց ցնցումներէն ազդուած են նաև կարգ մը հայ առեւտրականներ:

Զրոյց կը շրջի թէ Փարիզի ջոջերէն ծանօթ դէմք մը երեք միլիոն կորսնցուցած է, իսկ ուրիշ մը աւելի ծանր կորուստներու ենթարկուած:

Նոր վկայութիւն ալ Ալմազեանի դէմ

Այն պահուն, երբ ընդհ. դատախազն ու հարցաքննիչ դատաւորը կը պատրաստուէին առժամապար ազատարձակել Ալմազեանը, նոր վկայ մը եկաւ խանգարել գործը:

Ինքնաշարժի վարիչ մը՝ Պաթիսթ Ձլոթ, 58 տարեկան, առջի օր ներկայացաւ դատական ոստիկանութեան, ընկերակցելմանը իր մէկ զրացիին՝ Ռոսէի: Երկու մարդիկը կմկմալով եւ վարանումներով կարգ մը յայտարարութիւններ ըրին դատական պաշտօնեաներուն: Ձլոթ ըսաւ թէ մօտ երկու ամիս առաջ ոզորկնիէ անտուկ մը փոխադրած էր Շապանէ փողոցէն դէպի կառուցիւ նոր: Արդ, Շապանէ փողոցը կը բնակի մուշտակավաճառ Տիւննէր, որուն խանութը այցելած էր Րիկօտէն սպասնուելու օրուան առտուն: Ձլոթ կը յիշէ նաեւ, որ ժամաւորապէս նոյն թուականներուն, ժամը 18-20ի տասնները պուլվար Պոմարշէէն անցած ատեն մարդ մը կնոջ գինքը եւ Մէն-Ժիլ փողոց խանութի մը առջեւ տանելով, ոզորկնիէ անտուկ մը բեռցուց կառքին մէջ եւ մեասին կառուցիւ նոր գացին: Ինքնաշարժի վարիչը կը յիշէ նաեւ անտուկին վրայի հասցէն՝ Էվլ, բիւ տը Փարի: Անտուկը բացող մարդը մօտ 45 տարուէր եւ օտար չէեալի մը երեւոյթն ունէր: Ձամբան իրեն ըսած էր թէ ինքն ալ կ'ուզէ ինքնաշարժի վարիչ ըլլալ:

Մէկ խօսքով, այս վկային ըսածները պարզապէս ցոյց կուտան թէ Րիկօտէնի սպանիչն է Ալմազեան: Այս վերջինին քանի մը տեսակ լուսանկարները ցոյց տուին Ձլոթի, որ ճանչցաւ ան ոնցմէ երկուքը: Դատական պաշտօնեաներու ընկերակցութեամբ՝ Ձլոթ տեղւոյն վրայ ցոյց տուաւ թէ մարդը ո՛ր կէտէն կեցուց իր կառքը եւ ո՛ր խանութին առջեւ տարաւ:

Այս վերջինը յայտնեց նաեւ թէ մէկ ամիսէ ի վեր գիշերը քունը չէր տաներ եւ խիղճը կը տանջէր զինքը. ի վերջոյ որոշեց՝ դրացիին աղակցութեամբ, ճշմարտութիւնը յայտնել դատական իշխանութեանց:

Հարցաքննիչ դատաւորը երէկ կէսօրէն վերջ դէմ դէմի բերաւ Ալմազեանն ու Ձլոթը: Փաստաբան Շառլ լը Կրանի առաջարկով, Ձլոթի հետ դէմ դէմի պիտի բերուին նաեւ ուրիշ վկաներ:

Միւս կողմէ մասնագէտ Ամի կը հաղորդէ որ Րիկօտէնի հագուստին վրայ եւ Ալմազեանի խանութին մէջ գտնուած մուշտակի մազերը շատ կը նմանին իրարու:

Ընդհանուր դատախազը, քննելէ յետոյ Ալմազեանի թուղթերը, չգտաւ ոեւէ յանցանք, որ անհրաժեշտ դարձնէր զայն ղրկել ամբաստանեալ ատեանին առջեւ: Սակայն, որպէսզի կարգ մը քննութիւններ ալ լրանան, Ալմազեան առայժմ պիտի պահուի Սանթէի բանտին մէջ:

Ցուրակում հրեայ գիւղի մը վրայ

Երուսաղէմէն նոյեմբեր 8 թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ արաբ թալանողներու խումբ մը յարձակում գործեց Միզրա հրէական պզտիկ գաղութին վրայ, Եսդրալոնի հովիտին մէջ: Աւարառուները տարին արջառ եւ կրակեցին պահակի մը վրայ, առանց վնասելու:

Թուրքերուս առևտուրը

Ընկերութիւնն կը հաղորդեն թէ տնտեսական գործավարութիւնը Ռուսիա ապրանք ղրկելու համար արտօնագիր տալու դրութիւնը չնչած է: Այսուհետեւ արտածման արտօնագիրները պիտի տրուին ոչ թէ վաճառականներուն, այլ երկրագործական եւ Արհեստից դրամատուններուն: Անոնք է որ պէտք եղած ապրանքները հրապարակէն գնելով Ռուսիա պիտի ղրկեն: Առաջ եկած շահը դրամատուններուն պիտի մնայ: Այս կերպով առաջքը առնուած պիտի ըլլայ արտօնագրի վաճառման տգեղ երեւոյթին, որ պատերազմի առենուան վակոնի վաճառականութեան կը նմանէր:

Ռուսերուն հետ ներածման եւ արտածման ցուցակներուն բանակցութիւնները աւարտած են: Հաժաձայնութիւնը շուտով պիտի ստորագրուի:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆԷն կը հաղորդեն որ աւելի քան 200 Խրուաթներ եւ Սլովէններ ձերբակալուած են Իսթրիոյ մէջ իտալական իշխանութեանց կողմէ: Ձերբակալուածները մասնակցած էին Փոլայի մէջ գնդակահարուած սլովէն ուսանող Փորթանի յիշատակին կազմակերպուած ցոյցերուն:

ՍՈՖԻԱՅէն կը հաղորդեն որ զէնքի եւ ռազմանիւթի խոշոր մթերանոց մը օդը ելաւ Լամփոյանքայի մէջ: Պայթումը շատ ահռելի էր: Զոհերու թիւը յայտնի չէ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի անգլիական դեսպան պիտի նշանակուի Րիօ-ը Ճանէյրոյի դեսպան սըր Էմմընտ Օվէյ, որ շատ լաւ ռուսերէն կը խօսի:

ՊՈՒԻՐԻՇԻ մէջ համայնավարները ցոյց մը կազմակերպած էին բոլշեւիկեան յեղափոխութեան 12րդ տարեդարձին առթիւ: Ցուցարարները հաւաքուեցան ընկերվարական «Նէփռզավա» հրատարակչական տան առջեւ եւ տրուած նշանի մը վրայ քարկոծեցին շէնքին ճակատը, կոտրելով բոլոր ապակիները: Ոստիկանութիւնը միջամտելով ձերբակալեց բազմաթիւ համայնավարներ, որոնցմէ 30ը վար դրուեցան:

ՇԻՇԿՈՅ անուն Մակեդոնացի մը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ Սոֆիայի մէջ անծանօթներու կողմէ: Եղբայրասպան կռիւը կը շարունակուի:

ԵԱՅՕԱՅէն ՓորթՄայիտ հասաւ անգլիական բամպլիքս զրահաւորը, որ վերջերս Մալթայէն պաղեստինեան ջուրերը գացած էր:

ՊՈՒԻՐՈՎինԱՅի Զէրնօցի քաղաքին մէջ 20 բանտարկեալներ յարձակեցան իրենց պահակներուն վրայ եւ յաջողեցան փախչիլ: Ոստիկան զինուորներ եւ բանտապահներ հետապնդեցին զանոնք եւ յաջողեցան ձեռք ձգել փախստականներէն 12ը:

ԱՆԴՐՊԱՐՍԿԵԱՆ երկաթուղին մօտ օրէն պիտի սկսի բանիլ: Շահը աչքէ անցուց առաջին մասը, որ 110 քիլոմէթր երկայնք ունի:

ԱԹԻՆԵԻ մէջ երկու, Սելանիկի մէջ ալ 23 համայնավարներ ձերբակալուեցան բոլշեւիկեան յեղափոխութեան տարեդարձին առթիւ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ

Ա. ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

Ի ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄԻ ԱՌ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ ՇՈՒՐՋ ԱՆՑՈՒԹ ՈՒՆԵՑԱՎ

ԳԼՈՒԽ 9.

ԲԱՐԿ ՁԵՌ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ

— Եւ սակայն... Եթէ ձերդ... Եթէ կարելի էլաւ նե-րել մի քանի խօսք... Ես ուզում էի...

— Խնդրեմ գոնէ... Ասա նե-րէն:

— Ներողութիւն, սոսկական պատահարով ես ականատես եղայ ձեր ձիաւարձակ ոտքերի տակ ընկած մի տղայի վիճակին... Ես ձեր մարդ չեմ, եւ արդէն ինձ համար ամօթ կը համարէի ձեզ որեւէ բանում կասկածել, բայց... Ես ուզում էի հարցնել, թէ ինչպէս էր պատահել, որ ձեր ձիաւարձակ ոտքերի տակ ընկաւ այդ տղան:

— Ինչո՞ւ էր ուզում իմանալ:

— Պատճառը ոչ մի նշանակութիւն չունի, բայց ես ուզում էի իմանալ, որովհետեւ ինձ թւում է, թէ ձեր ձիաւարձակ ոտքերը տղային չեն տեսել:

— Պէքմէնի՞, դէ, ասենք թէ ոչ: Ինչո՞ւ էր ուզում իմանալ:

— Չեմ կարող պատճառը ասել, բայց ես ուզում էի իմանալ, որովհետեւ ինձ թւում է, թէ ձեր ձիաւարձակ ոտքերը տղային չեն տեսել:

— Ես ասացի, որ ոչ:

— Ներողութիւն,

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած նախկին պատերազմիկ Հայ Սպաներու միութեան կողմէ, 16 Նոյեմբեր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ 8 rue Jean Goujon, մէթրօ Champs Elysées եւ Alma:

Գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար կը մասնակցին՝ տիկիններ *Ագոնց, Վարիա Լասկա, Մ. Մխիթարեան, Մ. Սուրաբեան, Լ. Թուլաճեան, Օր. Ե. Մխիթարեան, Պ. Պ. Այվազ, Ազգիրէկեան, Մ. Մակարեան, Մ. Նաւասարդեան, Կ. Տէր Աբրահամեան, Թառխան Ժօրժ*: Հիւրերը կ'ընդունի տիկ. *Խատիսեան*: Մինչեւ լոյս պար: Ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 15 ֆրանք, տոմսերու համար դիմել Պ. Ադաքելեանի, 4 rue Darcet, փարիզ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Այսօր կիրակի ժամը 10ին ֆրանսական բանակի նահատակ հայ կամաւորներու յիշատակին հոգեհանգստեան արարողութիւն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ: Մասնաւոր հրաւէրով ներկայ պիտի գտնուին նաեւ ֆրանսացի պաշտօնական անձնաւորութիւններ:

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Տօքթ. MICHINEAU
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

ՀԵՐԱԹԱՓ "ՔԻՍ,,

Ամէնէն գործնականը եւ ամէնէն ազդեցիկը ներկայ հերաթափիչ (մազ թափող) արտադրութիւններէն:

Երեք վայրկեանը բաւարար է թափելու եւ մաքրելու մազերն ու աղուամազերը, առանց գրգռելու վերնամաշկը:

Գին 5 ֆր. 60 (Imp. Comp.)
Լապորաթուար՝ «Քիս»
159 Rue Pierre Corneille, Lyon

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՕՄԼԻՖԻՒԻ ԴԱՍԵՐ

ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԻ ՄԷԹՈՏՈՎ

ՕՐ. ԹԱՆ ԱԱՄՊԱՋ
61 rue de Flandre Paris (19)
Հայրենակիցներու համար գեղջուած գին:

WAGRAM AUTO
75 Av. de Wagram
63 Av. Gde. Armée
149ter Bd. Villette,
84 Rue de l'Aqueduc
Արտօնագիր՝ Թուրիսմ 150, քամիոն 220, մոթօ-սայտ 100, Թաքսի 50, մասն. դաս 15, մեքեն. դաս ձրի:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Լերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռատուար: Ընդամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,

Եթէ կ'ուզէք փոխառութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները: 51 Bld. Blanqui. Paris (13e).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. Ատամնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ

Քերական 2 ֆրանք, Լուսաբեր Այբենարան 6, Լուսաբեր ընթերցարան Ա. Բ. Գ. տարիներ 10, 12, 14, Մայրենի լեզու քեր. ընթց. 5, Թանգարան Հ. եւ Ջ. Ասատուր, տարրական դասընթացք 8, Թանգարան Բ. տարի 10, Թանգարան Գ. տարի 12, Թանգարան Դ. եւ Ե. տարի 17.50, Թուաբանութիւն Ատրունի Ա. եւ Բ. տարի 10, Թուաբանութիւն միջին 17.50, Պատմութիւն հայոց 2 հատոր (Հ. Մովսէսեան) 40, Հայաստանի վեցդասեայ քարտէսը 20, Նամականի հայ լեզուի 25, Բառարան հայ, լեզուի 75, Ֆրանսահայ բառարան 75, Հայ. Ֆրանս. բառարան 65, Զրուցատրութիւն ֆրանս. Հայ 2.50, 3, 6, 7.50, 25, Երգարաններ 5, 10, 25, 30:

Զանազան գիրքեր.— Հայաստան, Բ. Թրքահայաստան, Լինչ 70, Անոնք Քարէնին 35, Հազար եւ մէկ գիշերներ 2 հատոր 70, Կրացիէլլա 8, Ռաֆայէլ 18, Աբուլալա 5, Կեանքի եւ Մահուան երգեր 10, Տղու հոգիներ 6, Բժիշկին զիրքէն փրցուած էջեր 10:

Պահանջեցէք մեր դրացուցակը ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր:

Դիմել՝ Mme. Sévouni, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

ՁԱՇԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԸՆԹՐԵՑԷ՛Ք

BOULANT
ՁԱՇԻՒՐԱՆ ՊՈՒԼԱՆ

Շետեւեալ չափաւոր գիներով
12 Ֆրանք՝ 34 Bld. St. Michel
16 Ֆրանք՝ 1 Bld. Montmartre
18 Ֆրանք՝ 35 Bld. des Capucines

Ճաշարանի *համար արեւելեան կերակուրներու և «տէօներ քէպապ»ի փորձառու խոհարար մը գործ կը փնտռէ եւ կամ քիչ դրամագլխով ընկեր մը՝ ճաշարան մը բանալու համար: Գրել Հայկ Ասլանեանի, 4 Rue Auguste Gervais, Issy-les Moulineaux, Seine.*

ՀԱՅԿ ՔԱՐՏ-ՓՈՍՏԱԼՆԵՐ

Շետեւեալ քարտ-փոստալները կը ծախուին ցատը 50 սանթիմի.

Րաֆֆի, Քամառ-Քաթիպա, Արփիարեան, Ղ. Ալիշան, Խ. Աբովեան, Մ. Նալբանդեան, Մատնագարեանց, Գ. Սունդուկեանց, Կոմիտաս վրդ., Մկրտիչ Պէշիկթաշլեան, Ե. Տէմիրճիպաշեան, Պ. Դուրեան, Ս. Տիւսապ, Պ. Ադամեան, Յ. Պարոնեան, Շևրենց, Ա. Արփիարեան, Աղանուր, Մ. Պալասանեան, Տիգ. Զուհաճեան, Պոզեանց, Այվազովսքի, Ռ. Զարդարեան, Գ. Զօհրապ, Դ. Վարուժան, Մ. Պարթեւեան, Ռ. Սեւակ, ինչպէս նաեւ հայ թատրասէրներու թագուհիներու, ևլն.: Քարտ-փոստալին գինն է 0.50 սանթիմ.

Ինչպէս նաեւ դրոշմաթուղթեր «Հայաստան»ի հայկ. դէմքերու: 10 հատը կ'արժէ 1 ֆր.: Փոստի ծախք չառնուիր: Դիմել հետեւեալ հասցէին.—L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20).

Տք. գաղտ. գիտուած. գուշակուհի
ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Երէ.էն: 62 Ruede la Rochefoucauld բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ. Métro *և* Nord Sud: Pigalle.

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris	Էքզ Միւնէր	ամենալաւն ու ամանը	2-14 ֆրանք

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ O. M. HOVHANNESSIAN

Marque déposée: MELKON

Եթէ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէններ, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON *վաճառանիշով*
ԼՕՔՈՒՄ, ՓԱՓԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՅԻՖ, ԹԵՐԹ (պէօրէկի), ԱԴԻՏԷ ՇԱՔԱՐ, ՀԷՒՎԱ, ՍՈՒՍԱՄՈՎ ՀԷՒՎԱ,
իզմիտի համբաւաւոր ՓԻՇՄԱՆԻԷ ՀԷՒՎԱՆ, որոնց կեդրոնատեղին է՝

25 Rue Vilin, PARIS (20e) Հեռաձայն MENIL. 69—15

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառէն եւ արտասահմանէն

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի
սմոքինկի եւ ֆրաքի համար

Ձերմակեղէնի յատուկ ձոխ գոյներով մեծ սիթօք
Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie *եւն.*

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

TOUT POUR LE CONFORT

ԳԵՂԱՄ ՆԱՒՆԻՓԵԱՆ (K. Nanique, ingénieur E. T. P.)
26 Rue de Maubeuge, PARIS (9e) Tél. Trudaine 43 44

կեդրոնական ջեռուցիչ (chauffage central) *եւ* ventilation sanitaire: երկար տարիներու փորձառութիւն:

Մեր միջոցաւ կատարեցէք ձեր սալամանտրներու և խոհանոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ:

Կը ծախենք նաեւ T. S. F.*ներ, Ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւայլն:*

tailleur

A. BERBERIAN

24. RUE BERGERE
Tél.: Rev: 05-49 PARIS (9)

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԽԱԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ
Իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ՀԱՑԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
MAISON JOLIVET

17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges-ի անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24-83

ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՔՈՒԿ

Երէ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հացի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRESSIN JOLIVET *հացերը:*

Ուևիլ խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր:

Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին քնակարան Ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
COLUMBIA MARK
18 ՖՐ.

POLYDOR
REGISTERED TRADE MARK

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Այս երեք աշխարհաճանաչ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամենավերջին փլաքներ ինչպէս նաեւ Հայերէն նոր եղանակներ եւ Արշին մալ ալանի Ընդոլոր կտորները եւ Մարտիրոսեանի փլաքները:

Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը, գեղչուած գինով,

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ: Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխառութիւն եւայլն:

Ամսականութիւն եւ ամուսնալուծում:

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն:
Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ:

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ:

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ
ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց*
ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի, ջրային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ:*
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան

Եթէ կը փափաքիք դնել կալուած մը, հողամաս մը, ձեր կալուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, դնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեր Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով: Մինչեւ տեղ կ'օգտուիք նիւթապէս: Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պատասխանատուութեան: Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18. ՄԱՐՍԷՅԼ.*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 Ֆրանք Columbia *18 Ֆրանք*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
Պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM
ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
Երգուած հանրածանօթ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ: Ունինք ՇԱՇՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները: 8 Rue Jouy-Rouve, PARIS (20e) Մէթրօ՝ Պելվիլ, Թրամվ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN &N
ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՔՈՆՍԷՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, աժան եւ անվրցելի գիներով:

Անթրբրբընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ: Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին: Դիմեցէ՛ք եւ փորձեցէ՛ք:

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ խորհրդատու ՏՔՓանս ՕՔօմօպիլ է սբօրթիվ եւ միւթիւել միլիոթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց ցատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նոթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷՎԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրամատչելի պայմաններով:

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՋԻ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ,

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30:

Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud. *Թրամուէյ 5 եւ 62, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ՄԱՏԹԷՈՍ ՃԻԼՊԻՐԵԱՆ

Կը ստանձնէ հին եւ նոր ամէն տեսակ ապահովագրական գործեր (*Հրդեհի, Կեանքի եւ Արկածներու*), ինչպէս նաեւ առեւտրականներու տուժարներու կարգադրութիւն, հողերու եւ տուներու գնում եւ վաճառում, կալուածներու վրայ փոխառութիւն եւ նմանօրինակ յանձնառութիւններ:

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ:

36, Rue de Bellefond, PARIS (IX)

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIERE QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROP

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շ.	40 շ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1929
12NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1108

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դարաւոր օրացոյցն ալ փոփոխութեան ենթարկելով և շաբաթը հինգ օրուան իջեցնելով, խորհրդային իշխանութիւնը մէկ քայլ նոր նշանախօսք մը,— Անընդհատ Աշխատանք: Ուստիոյ բոլոր գործարաններուն, հիմնարկութիւններուն և ընկերացքներուն մէջ, մարդիկ պիտի աշխատին չորս օր, իսկ մէկ օր հանգիստ պիտի ընեն: Կիրակին չկիրակուած է եւ զանազան յուշերք կարգով հանգիստի օր պիտի ունենան:

Խորհրդային բոլոր թերթերուն մէջ կը լսուի նոր մարտակոչը,— «Կորչի՛ անմիտ կիրակին»: Հայ բանաստեղծի մը արհամարհո՛ր զաւակն ալ կարաւանին խառնուելով, կը բացատրէ նոր կարգադրութեան բարիքները եւ կը ճչայ.

— «Մի քանի տարի յետոյ կը ծիծաղինք երկու հազարամեայ տխմար կիրակու վրայ»: («Պրոլետար», թիւ 591):

Իրենց թողլով այս նոր մարզանքին բարիքն ու չարիքը, որքա՛ն չէ՛ր գաղութներուն համար օգտագործել նոր նշանաբանին միտքը,— անընդհատ աշխատանք:

Խորհրդային իշխանութիւնը այս հրամանը արձակած է երկրին կազմակերպ տնտեսութիւնը վերահաստատելու եւ ճարտարագործական արտադրութիւնը զարգացնելու համար:

Մենք ոչ օրացոյցը փոխելու պէտք ունինք, ոչ օրը քսանչորս ժամ ծխնելոյզներն ու մեքենաները շարժման մէջ դնելու, ոչ ալ շնչասպառ արտադրելու:

Բայց, լրջօրէն կը կարօտինք անընդհատ աշխատանքի, յարին լայն առումով:

Արդարեւ, եթէ քար քարի վրայ չէ մնացեր Ռուսաստանի մէջ, եւ մարդիկ օր ու գիշեր տքնելու հարկադրուած են, տարիներ վիճակ չի ներկայացներ մեր զաղութներուն ներքին՝ ազգային կերպարանքը: Խողոր բացեր եւ ստիպողական պահանջներ կան, իսկ անոնց դիմաց՝ աւելի շատ ծուլութիւն, անհոգութիւն եւ ճամարտակութիւն:

Ահա Փարիզը՝ իր շողշողուն տիտղոսներով, հին եւ նոր փառքերով, եւ տաղտկալի շատախօսութեամբ: Քիչ անդին՝ Լոնտոնը պաղարիւն եւ անսասան, որ կը նշանակէ նաեւ քարի փափ անտարբեր: Աւելի մօտ՝ Պրիւսէլը, ուր եիիտասարդները աւելի բազմաթիւ են քան Լոնտոնի մէջ, եւ սակայն մարդիկ չ'ուզեր կը փնտռեն երիտասարդական որդը, կամ ո՛ր եւ գործ: Աւելի հեռուն՝ Պերլինը, թէեւ պարբերաբար այս կամ այն նկատին վրայ ձայն կուտայ: Փէշթան ու Վիեննան շատոնց կը փայլին «մահահանգոյն նիւհմամբ»: Ի դիմաց ամբողջ Իտալիոյ, Միլանը կայ ու չկայ, թէեւ կ'ըսեն թէ սեւ շապիկաւորները թմրածն ալ կ'ողջնգնեն...

Հրաշագործ ո՛ւժի մը կը սպասեն այս շէն ոստաններն, ո՛ր եւ է գործով խանդավառուելու, հանրային այնքան բազմազան պարտականութիւններուն մէջ ժէկ-ժէկ բաժին ստանձնելու համար:

Անշուշտ կը հետեւին օրուան կեանքին եւ կը կարդան ծերթերը — ի՛նչ գաւանանքի ալ պատկանին: Իրենց կը մնայ միայն ընտրել այս կամ այն գործը: Ո՛չ իրենց կամքին վրայ թանացող կայ, ոչ ալ իրենց կոկորդին փարող: Բայց, չէ՞ որ մարդ են եւ մարդու զաւակ», ունին միտք եւ սիրտ, եւ ձեռքեր որ կրնան տալ առանց չորնալու:

Ո՛ր օրուան, ո՛ր ժամուան, ո՛ր սուրբին կը սպասեն: Եթէ չուարած են ընտրութեան մէջ, կարելի է ցուցակ մըն ալ դնել իրենց տրամադրութեան տակ, բոլոր մանրամասնութիւններով եւ հաշիւներով: Միայն թէ՝ տրամադիր ըլլան լսելու, ձեռք ձեռքի տալու, ձեռքը գրպանը տանելու եւ գործելու:

Տէր Զօրը կարօտը կը քաշէ դպրոցի մը, եւ ափ մը հող կը մուրայ, իր մեռելները թաղելու համար: (Մեզի կը հաւասան թէ Պերլինի գաղութը լրջօրէն նկատի առած էալսխնդիրը):

Հալէպի գաղթականային մէջ, հինգ հարիւր աշակերտներ ուրիշ տարիէ՝ ի վեր կը խամրին փայտաշէն տաղաւարի մը, փոշիներու, թիթեղի եւ քուրջի կտորներու մէջ, առանց նստարանի, առանց գրասեղանի: Զրկուած նոյն իսկ թուղթէ, գրիչէ եւ գիրքէ: Վերջերս իրազեկ հայրենակից մը մեզի կը պատմէր թէ կարելի է երկյարկանի շէնք մը շինել հարիւր հազար ֆրանքով (4000 տոլար):

Լաւ կարդացէք.— ՀԱՐԻՒՐ ՀԱԶԱՐ ՖՐԱՆՔ· — ծիծաղելի չափ մը, որուն երկու անգամը ճարեց «Յառաջ», Շիրակի եւ Ֆիլիպէի աղէտներուն առթիւ, պարզ ժողովրդային հանգանակութեամբ: Միայն Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ առնուազն հարիւր հոգի առանձին-առանձին կրնային մէկ չէքով տրամադրել այս ողորմելի գումարը — նոյն իսկ անոր երկու անգամը — եւ դառնալ «ազգային բարերար»: Եւ սակայն,— որո՞ւ հոգ: Հալէպը շատ հեռու է, իսկ հինգ հարիւր կամ հազար մանուկները՝ ոչ տէր ունին, ոչ ձայն: Թող մեծնան եւ սորվին ինչպէս որ կ'ուզեն...

*Մարսէյլի մէջ առնուազն հինգ հարիւր աշակերտ իրենց ճամբան ցոյներ են դէպի ազգային դպրոց,— բայց չունին շէնք: Ունին

ՆՈՐ ԳԱՂԹԸ ԵՒ ՄԵՐ ՊԱՐՏՔԸ

«Յառաջ» խմբագրականով անդրադարձաւ Սուրիայէն հասած ծանրակշիռ լուրի մը, որ կը հաղորդէր թէ թուրքիայէն վտարուած հայ բեկորները սկսեր են հասնիլ Սուրիա, եւ թէ թրքական կառավարութիւնը վճռած էվերջնապէսդուրս թափել Անատոլուի մէջ ւնացած հայութիւնը։

Կ'արժէ լրջօրէն անդրադառնալ այս խնդրին եւ անոր շուրջը համախմբել հանրային հաստատութիւնները, որոնք թմրած վիճակ մը ունին եւ կարծես երկրաշարժներու ու հեղեղներու կը սպասեն, քիչ մը աւելի արթուն խորհրդածելու համար։

Թրքական կառավարութիւնը վճռած է դուրս վտարել Անատոլուի մէջ ւնացած հայ բեկորները, որոնց թիւը մօտաւոր հաշուով 35,000ի կը հասնի։ Եթէ հաւատանք վտարման հրահանգի ժանրամասնութեան, մեր հաշիւներու տակ չենկած բազմաթիւ խլեակներ եւս ստիպուած պիտի ըլլան բռնելու Սուրիոյ ճամբան։

Ակնկ առաջ ալ, քէմալական վարչութեան անպաշտօն ստիպումներուն տակ, բազմաթիւ Հայեր անցած են Սուրիա, կերպ մը ապահովելով իրենց գոյութիւնը։ Օգնութեան գործը պատահական եղած է ու շատերը դառն փորձութիւններէ յետոյ միայն տաննելի վիճակ մը կրցած են ստեղծել իրենց համար։ Իսկ հիմա, երբ գաղթականութեան հոսանքը սկսած է եւ հոծ զանգուածները կրնան հասնիլ Սուրիա, ոճիր պիտի ըլլար չմտածել օգնութեան գործի լուրջ կազմակերպութեան մասին։

Նման ծանրակշիռ երեւոյթ մը, փոխանակ նոր վէճերու, պիտի մղէր հայ հանրային բոլոր օրգանները մտածելու անմիջական օգնութեան վրայ, եթէ մեր ազգային կեանքը մատնուած չըլլար այսօրուան քաոսին։ Այդ ծանրակշիռ լուրը հաղիւ հասած՝ ոմանք, կարծես չարախնդութեամբ Դաշնակցութիւն, քրտական կոմիտէ եւն. եւն. իրար խառնեցին, պատճառը գտնելու համար թրքական կառավարութեան բռնած ընթացքին։

Մարդ կը տարուի կարծելու որ քէմալական թուրքիան «բարեխնամ» ու «հոգածու» էր այդ որբերուն հանդէպ, սակայն Դաշնակցութեան երեսէն, «ստիպուած է» քիչ մը կոպիտ վարուիլ...

Այս արդէն անորակելի ծաղրանք մըն է, ստրկական ուրացում մը այն ահռելի բնաջնջումին ու հալածանքին, որոնց ենթարկուեցաւ հայ ժողովուրդը թալէաթներու ձեռքով եւ որոնք այսօր կը շարունակուին Քէմալներու կողմէ։

Հայ ժողովուրդի ողբերգութեան հեղինակները իրենց ընելիքը գիտեն։ Մենք գոնէ տարրական առաքինութիւնն ունենանք օգնութեան հասնելու տառապանքէ տառապանք զարնուած այս բեկորներուն, փոխանակ արդարացնելու դահիճներու ընթացքը։

Եւ օգնութեան գործը պատահական նպաստի եւ ողորմութեան ձեւ պէտք չէ ստանայ. այլապէս քշուած ժողովուրդը մեր աչքերուն առջեւ պիտի հալի, ու մենք հաշիւը չպիտի գիտնանք այս ճանապարհով կոտորուողներուն ու պիտի գոհանանք մնացորդ բեկորներու երանելի զոյութիւնը դիտելով։

Կովկասեան ճակատներուն վրայ, 1914էն մինչեւ 1918 թուականը գաղթականական հոսանքներու տեղաւորման ու նահանջներու տարիներ եղան։ Կովկասահայ հանրային հաստատութիւնները երբեմն անջատ, երբեմն միացեալ ուժերով՝ հրապարակ եկան դիմաւորելու գաղթականական հոսանքները եւ գործածութեան մէջ դրին ժամանակապէս հինգ միլիոն տոլարի գումար մը, անհրաժեշտ կարիքները գոհացնելու համար։ Ատոր վրայ պէտք է աւելցնել պետական օգնութիւնը (Բաղաքներու Միութեան ձեռնարկները) եւ մանաւանդ կովկասեան Հայաստանի գիւղացիներուն գրկաբաց ընդունելութիւնը։ Այդ բոլորը միասին՝ հազիւ կրնային կուրծք տալ գաղթականութեան անթիւ պահանջներուն։ Այսուհանդերձ հիւանդութիւններն իրենց ահռելի հետեւանքներն ունեցան, ու ցրուած եւ անկազմակերպ կեանքը քանի մը շրջաններու գաղթականութեան կոտրակման պատճառ դարձաւ։

Երբ այդքան նպաստաւոր պայմաններու եւ հարազատ հայրենական միջավայրի մէջ ահագին դժուարութիւններով կարելի եղաւ փրկել 200,000է աւելի հայկական զանգուած մը, որ կուգար Տաճկահայաստանէն, հիմա դժուարութիւնները կըրկնակի պիտի նկատենք Սուրիոյ մէջ, ուր հայութիւնը գաղթաշարժի մէջ է եւ կազմակերպուած հաստատութիւններ չկան որ նիւթական եւ բարոյական խոշոր ըրամագլուխով մը դիմաւորեն թուրքիայէն եկած հալածականները։ Այդ պատճառով, Սուրիայէն դուրս գտնուող մարմինները շատ արագ պէտք է շարժին, իրենց ուժերը միացնեն, նիւթական բոլոր աղբիւրները կեդրոնացնեն մէկ վարչութեան ձեռքը. եւ այդ վարչութիւնը հաստատեն Սուրիոյ մէջ, տեղին վրայ ու անմիջականօրէն կազմակերպելու տեղաւորման եւ օգնութեան գործը։

Տեղաւորումը եւ օգնութիւնը պէտք է կատարել զուգահեռաբար, կանխորոշ ծրագրով մը, որպէսզի խուսափինք գաղթականական կայաններու խրոնուիներէ, որոնք ահագին մըսխումներու դուռ կը բանան եւ բազմութիւնները կը զրկեն աժէն նախաձեռնութենէ։

Իսկ այսպիսի ծրագրուած հիմնական օգնութիւն մը կը պահանջէ դրամական լուրջ յատկացումներ եւ ոչ թէ ողորմութեան ժամքով տրուած փշրանքներ։

Յետակօրէն պատկերացնենք պահանջը որ կը ներկայանայ։ Եթէ Քէմալի վարչութիւնը մինչեւ վերջը գործադրէ թրքահան պետութեան հրահանգը, մօտ 35,000 հայութիւն մը հետզհետէ պիտի հասնի սուրիական սահմանը։ Կարեւոր մը, երբ կովկասեան ճակատի վրայ մէկ Հայը մէկ ոսկիով փրկելու աշխատանք մը կը կատարուէր։ Հիմա, երբ այդ Հայը հալածուած, իր երախաներու հետ կը հասնի Սուրիա, արտասահմանի հայութիւնը հրապարակ պէտք է գայ եւ ամէն մէկ Հայուն կեանքը երկու ոսկիով ապահովելու աշխատանքին լծուի։ Ամէն մէկ անհատին գոնէ երկու ոսկի եթէ յատկացուի, մենք պարտաւոր պիտի ըլլանք 70,000 ոսկի, այսինքն, 7 միլիոն ֆրանքի գումար մը նախատեսել այն աշխատանքներու համար, որ Սուրիա հասած նոր գաղթականական հոսանքէն կը թելադրուի։

Հայրենակցական Միութիւններու գործունէութեան ասպարէզ մը չէ որ կը բացուի։ Այս գործին Հայրենակցական Միութիւնները նիւթապէս կրնան աջակցիլ, բայց բոլորովին անընդունակ են գործը կազմակերպելու։ Եւ նպատակայարմար հետեւանքներու հասցնելու։ Որովհետեւ Հայրենակցական Միութիւնները անջատ կազմակերպութիւններ են եւ մեծ ցանկութիւն ունին անջատօրէն գործելու, մինչդեռ մեզի ներկայացած գործը կը պահանջէ գերազանցապէս կեդրոնացումեւղըջիայեաց գործելակերպ (նկատի առնելու է որ Սուրիոյ ազգայնական մթնոլորտին մէջ պիտի կատարուի այդ աշխատանքը)։

Այս պարագաներուն մէջ,ըստիս, հրապարակ պէտք է դան Բարեգործական ընկերութիւնը եւ գաղթականական կէս-պաշտօնական մարմինները, իրենց միջոցները միացնեն, դիմեն մեծահարուստ եւ ունեւոր Հայերուն, Հայրենակցական եւ այլ բարեսիրական միութիւններուն, ու գոյացնեն անհրաժեշտ գումարը, որ պէտք է տրուի Սուրիոյ մէջ այդ պարտականութեամբ կազմուելիք յանձնաժողովի մը տրամադրութեանը տակ։

Պէտք է շեշտել, վերջացնելէ առաջ, որ հրապարակային հանգանակութիւններէ, շռնդալից յայտարարութիւններէ եւ լրագրական աւելորդ վիճաբանութիւններէ զգուշանալու ենք։ Նախ որ ժողովրդական հանգանակութիւնները, ներկայիս նիւթական մեծ արդիւնք մը չեն տար, միւս կողմէ հանգանակութիւնները ժողովրդական ցոյցի մը կերպարանքը կ'առնեն եւ դէշ անդրադարձումներ կրնան ունենալ։

Ազգահաւաքման եւ ազգապահպանման գերազանց գործ մըն է հրապարակ նետուած խնդիրը եւ անոնք որ դրամ եւ ազգային գիտակցութիւն ունին, անյապաղ մէջտեղ պէտք է գան ու գործին ժուռւ տան, որքան կարելի է առանց աւելորդ աղմուկի։

Կ. ՍԱՄՈՒԻԼԻ

ՈՉԻՆ ԱՊԱԳԱՆ

Մեր նորերուն գրականութեան մէջ եւս ոճը բաժնուած է լեզուէն։ Կարելի է երեք խումբի բաժնել մեր նորերը.

1.— Գրողներ, որոնց ոճն ու լեզուն հաւասարաչափ է.

2.— Գրողներ, որոնք ուղիղ լեզու ունին եւ ոճ չունին.

3.— Գրողներ, որոնք ոճ ունին եւ լեզու չեն գիտեր։

Մեր նոր գրողներուն մեծամասնութիւնը կը պատկանի այս երրորդ խումբին։ Այս պատճառաւ ճիշդ է ենթալ Արժէնի մեղադրանքը թէ նորերը լեզու չեն գիտեր։ Կ'ըսէի թէ կը նախընտրեմ այն գրողը, որ ոճ ունի, բայց լեզու չի գիտեր, քան այն գրողը, որ լեզուն ուղիղ կը գրէ, բայց ոճ չունի։ Ընդհակառակն, մեր նորերուն մէջ տղեղ լեզուն այնքան աչք կը ծակէ, որ ոճն ալ կը մեռցնէ։ Այս վերապահութեանս կողքին, կարելի չէ ուրանալ փլասթիք և տինամիք գեղեցկութիւնը, որ հետզհետէ զգալի կը դառնայ անոնց գրագիտութեան մէջ։

Ոճը ընդհանրապէս ձիրք մըն է, չունեցողն ալ կրնայ ստանալ, բայց դժուար։ Ընդհակառակն, քերականութիւնը ստացական բան մըն է, կը սորվինք հետզհետէ։ Այդ պաշտօնական քերականութենէն զատ կայ նաեւ անբացատրելի քերականութիւն մը, ոճին եւ պարզ քերականութեան միջեւ լեզուի տարօրինակ եղանակ մը։ Օրինակ մը.— «Հէքեաթի մեծաքանչ» բացատրութիւնը լեզուական տեսակէտէն սխալ չէ, թէեւ արդի աշխարհաբար քերականութիւնը կը թելադրէ ածականը դնել միշտ գոյականին առջեւը։ Բայց ես կը նախընտրեմ թզուկ գոյականը դնել առջեւը։ Ընդհակառակն, երբ գոյականը հասակաւոր է եւ ածականը կարճ, անկարելի է գոյականը դնել առջեւը։ Տգեղ է ըսել, «Գրասեղան մեծ»։ Դարձեալ, երբ գոյականը շարժում կը ստանայ բայով մը, հաւասարակշռութիւնը կը խանգարուի և անհրաժեշտ կը դառնայ ածականը դնել խօսքին այն կողմը, ուր կշռոյթը տկար է։ Երկար մտածեր եմ սա նախադասութեան վրայ. «փիլիսոփայ մը նուիրեց գայն ինծի»։ Այս խօսքին մէջ յարգուած է հայերէն քերականութիւնը, բայց գիս չի գոհացներ այդ ձեւը։ Ուրեմն ինչպէ՞ս գրել, չեմ գիտեր, փորձած եմ բոլոր ձեւերը, բառերը տեղափոխելով ետեւ առջեւ. ի զո՛ւր։ Կը նշանակէ թէ քերականութիւնը եւս իր զգաստիքները ունի, այսինքն քերականութեան մէջ գոյութիւն ունի տարբեր եւ խորհրդաւոր քերականութիւն մը, անկախ ոճէն։ Ատեն մը սովորութիւն էր գործածել կրաւորական բայերը։ Երբեք սխալ չէ, քերականական տեսակէտով, կրաւորական բայերով պատմել գործողութիւն մը, սակայն տգե՛ղ է, չափազանց տգեղ։ Այսպէս. «Հօրը կողմէ կը սրբագրուէին անոր շարադրութիւնները»։ Ո՛չ, տգեղ է։ Պէտք է գրել. «Հայրը կը սրբագրէր անոր շարադրութիւնները»։ Այս ձեւով հերոսը, ուժ եւ մարմին կը ստանայ եւ իբրեւ ներկայ՝ կը կանգնի ձեր աչքին առջեւ։ Ուրիշ օրինակ մը։ Հին ատեն սովորութիւն էր վէպերը գրել անկատարով. «Երկու հոգի դիշեր ատեն կը վազէին փողոցներուն մէջ»։ Աւելի գեղեցիկ է ըսել, ինչպէս հիմա, կատարեալով կամ ներկայով. «Երկու հոգի գիշեր ատեն վազեցին փողոցներուն մէջ»։

Այս երկրորդ տեսակի քերականութիւնը կը կազմէ ոճին «նախատաբերքը»։ Լաւագոյն արուեստագէտը չի գոհանար միայն պարզ ու ուղիղ լեզուով, կամ գեղեցիկ ոճով մը։ Անհրաժեշտ է նոյնիսկ փնտռել ձեւին խորքը, այսինքն «ձեւը ձեւին մէջ» տարազին իմաստը։

Մեր նորերը պիտի փնտռե՞ն զայն, ու պիտի յաջողի՞ն ունենալ իրենց նոր ոճին հետ նոր բայց ժաքուր լեզուն։ Կանուխ է դեռ պատասխանել։

* * *

Այս առթիւ ծանր հարցեր կը շփոթեն դիս։

Այս միջոցիս սարսափելի պատերազմ մը կայ երկրի վրայ։ Մարդը—գազանք կը կռուի մարդը—ճարտարարուեստին դէմ։

Հին մարդը բոյսի մը պէս էր. ունէր իր հողը եւ երկինքը։ Ահա թէ ինչո՛ւ հին արուեստը կը նմանի ածուի մը վրայ տհասնուած երազին։ Արուեստագէտը չէր ճամբորդեր, օտար աղեցութիւններ չէր կրեր։ Նոր մարդը ո՞ր միջավայրը պիտի արտայայտէ, ո՞ր զգայնութիւններուն պիտի պատասխանէ։ Ես ծնած եմ Արժաշի մէջ, մեծցած եմ Ամատիազար եւ Պոլիս, կ'ապրիմ Փարիզի մէջ, վաղը պիտի երթամ արեւելք, վաղուան երիտասարդը առտուն Ֆրանսերէն պիտի խօսի Փարիզի մէջ, ցորեկին՝ գերմաներէն Պերլինի մէջ, եւ իրիկունը՝ ռուսերէն Մոսկուայի մէջ, վաղուան երիտասարդը պիտի սարսռայ, հսկայ շէնքերու ճարտարապետութեան պատճառած զգայութեամբ, անդունդներու եւ լայն գետերու վրայ անշարժ կամուրջներու պատճառած հիացումով։ Եւ վերջապէս ճարտարարուեստը հետզհետէ կը խեղդէ անհատը։ Լեզուները պոռնկութեան են ելած, մէկը միւսին ծոցը կը մտնէ, հակառակ ակադեմիաներուն սասթին։ Հաղորդակցութեան միջոցները ինչքա՜ն դիւրին են հիմա։ Երկիրները որքա՜ն տարածած են իրենց սահմանները։ Նահանգապետութիւնները թագաւորութիւններ էին երէկ, այսօր երկրի մը փողոցին արժէքն ունին։ Ընթերցանութիւնը աւելի եւս տարածուած է հիմա եւ օտար գրականութեան մասին ժամիկս ալ, քիչ մը շատ, տեղեկութիւն ունի։ Մեքենան մէկ վայրկեանի մէջ հազար գեղարուեստական նման առարկաներ կը շինէ։ Ո՞ւր է անհատը, ո՞ւր է իր ոճը։

Եւ յետոյ,— օ՛ դժբախտութիւն մեզի հիններուս համար,— ո՞վ է քններ բանաստեղծութեանց վիճակագրութիւնը։ Փարնասի մէջ վէպին քանակէն եօթն անգամ նուազ քերթուածի գիրքեր լոյս կը տեսնեն։ Վազը վէպն ալ նուազ պիտի գրեն՝ շնորհիւ շարժապատկերին (սինեմա), որ աւելի դիւրին եւ աւելի արագ կը պատմէ ու կուտայ կեանքը։ Բայց Փարիզի մեծ վաճառատուններուն տէրերը կը պոռա՜ն իրենց ցուցափեղկերէն. «Պարոնա՜յք եւ տիկնայք, ահա թէ ի՛նչ գեղեցկութեամբ շարած եմ առարկաներս, լոյսը գունաւոր չուրի պէս կ'օծէ պուպրիկներս, եւ անուշահոտ բոյրերը՝ հին մեհեանի մը պատրանքը կուտան ներսը՝ գինովցնելով գնորդները։ Արուե՞ստ կ'ուզէք, ո՞ճ կ'ուզէք։ Եկէք ներս, տեսէ՛ք, ի՛նչ գեղեցիկ է։ Այս ամէնը կը շինեն մարդիկ, զորս փակած եմ վաճառատունս ներքնայարկին մէջ, ուր անոնք կը շինեն մոտէլի վրայ՝ ապագային գործեր։ Արուեստի գլուխ-գործոցներ։ Արգիլուա՛ծ է ոճը։ Բոլորը պիտի շինեն նման, որպէսզի ժամանակ չվատնուի։

* * *

Մինչ, անդին, ծանր վիճաբանութիւն մը կայ։ Նախ ոճը պէ՞տք է, աւելորդ չէ՞։ Անհատական ոճը կարելի՞ է մշակել այսուհետեւ։ Կամ գոնէ կարելի՞ է ունենալ ազգային ոճ։ Վերջապէս մարդը պէ՞տք է թէ ոչ։ Պէ՞տք է երգել անհատին թագաւորութիւնը կամ իշխանութիւնը, իր անկախութեամբ եւ ինքնուրոյն կեանքով։

Այս վէճին մասին ալ առանձին։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԱՄՈՒՍՆԱՑՈՂՆԵՐՈՒ ՆԻՒԹԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Ֆրանսական օրէնքին գլխաւոր գիծերը)

Նիւթական հարցը ամուսնական շրջանակին մէջ՝ սկսած է հետաքրքրել մեր հայրենակիցները։ Ինծի եղած հարցումներու առթիւ, պարտք սեպեցի հրապարակաւ տալ ամփոփ եւ յստակ լուսաբանութիւններ։

Նախ պէտք է ճշդել գլխաւոր կէտ մը,— բոլոր այն հարցերը որոնք զուտ անձնական հանգամանք ունին, եւ կամ աւելի ճիշդը անհատի մը statut personnelի դասակարգին կը պատկանին, ենթակայ են անհատին ազգային օրէնքին (loi nationale) տրամադրութեանց, եւ իրենց լուծումը կը գտնեն այդ օրէնքով։ Որեմն, ամուսնական, ամուսնալուծական, ժառանգական, որդեգրական եւ ուրիշ շատ մը հարցեր որոնք վերոյիշեալ դասակարգին կը վերաբերին, կը հպատակին անհատին ազգային օրէնքին։

Այս իրաւական սկզբունքը, ամէնուն կողմէ ընդունուած ըլլալով, անցնինք բուն հարցին։ Մենք, Հայերս, եթէ ունենանք զատական դժուարութիւններ մեր «statut personnel»ի վերաբերեալ խնդրոյ մը շուրջ, ո՞ր օրէնքը պիտի նկատուի իրբեւ մեր ազգային օրէնքը։

Առայժմ չեմ ուզեր պատասխանել այս չափազանց կարեւոր հարցումին, նիւթէս չշեղելու համար։ Սակայն, այդ հարցումը, որուն պատասխանը պէտք է փնտռել միջազգային իրաւագիտութեան մէջ, պիտի պարզուի, կարելի եղածին չափ յստակ եւ հասկնալի կերպով, որովհետեւ իւրաքանչիւր Հայ պարտաւոր է, գիտակից ըլլալ, իր իրաւական վիճակին միջազգային տեսակէտով։

Ֆրանսական օրէնքը կատարեալ լուսաբանած է նիւթական յարաբերութիւնները ամուսնացեալներու միջեւ, անոնց տրուելիք կարգադրութիւնները ամուսնութենէ առաջ, կարգադրութիւններ որոնք արդէն ֆրանսական բարքերու մաս կը կազմեն։

Ամուսնական ծրագրին յղացումէն յետոյ երկու կողմէն, քննութեան կ'առնուի ապագայ նիւթական յարաբերութիւնները ճշդող պայմանագրին ընտրութիւնը (Contrat de mariage. Contrat matrimonial), քանի որ ֆրանսական օրէնքը կը նախատեսէ գլխաւոր չորս տեսակ պայմանագրեր։ Այս ընտրութեան եղած առաջարկը եւ անոր վիճաբանութիւնները կազմեն ամէնէն փափուկ մասը ամուսնութեան մը վերլուծման համար, քանի որ իւրաքանչիւր կողմ կը ջանայ պայմանագիրը ստորագրելէ առաջ, պաշտպանել իր ազգային նիւթական դիրքը պայմաններու մէջ։ Եւ ճիշդ դժուարութիւններէն յառաջ կած անհամաձայնութիւնները որ շատ անգամ ամուսնական ծրագրի մը ձախողման պատճառը կը դառնան։

Ֆրանսացի օրէնսգիրը հասած է հետեւեալ չորս գլխաւոր պայմանագրութիւնները, որոնց օրինական արժէք մը տալու համար պէտք է ստորագրուի ամուսնութեան մը վերլուծման կողմէ.—

1.—Régime de la communauté légale. 2.— Régime de la communauté réduit aux acquêts. 3.— Régime de la separation de biens. 4.— Régime Dotal։

Փոխանակ այս բառերը թարգմանելու, պիտի ջանանք բացատրել իւրաքանչիւր ձեւի յատկանիշները, մէյ մէյ նախնական՝ սակայն յստակ գաղափար մը տալու համար.—

Ա.— Régime de la communauté légale։ կը նշանակէ թարգմանութենէն առաջ, որ եւ է պայմանագիրմը չէստորագրուած նիւթական հարցերու մասին։ Որէնքը նախատեսելով այս պարագան, կազմած է որոշ գրութիւն մը, որ պէտք է յարգուի ամուսնութեան ամբողջ տեւողութեան ընթացքին, կնոջ եւ ամուսինի կողմէ։

Այս Régimeին համաձայն ամուսինն եւ կնոջ ունեցած եւ ունենալիք բոլոր շարժուն ինչքերը (մէօպլը) կը խառնուին եւ կազմեն մէկ մաս, որ կը կոչուի «քոմիւնօթէ»։ Այս վերջինը կը բաժնուի, կէս առ կէս իրենց մէջեւ, երբ ամուսնութիւնը վերջ գտնէ, ապահարզանով, կամ իրենց ժառանգորդներու միջեւ՝ մահուան պարագային։

Իսկ բոլոր անշարժ ինչքերը կը մնան այդ հասարակաց գումարէն դուրս, իւրաքանչիւրին իր սեփականութիւնը։ Հասարակաց գոյքին մէջ կը մտնեն միայն այն ինչքերը, շարժուն կամ անշարժ, որոնք հայթայթուած են ամուսնութեան ընթացքին ձեռք ձգուած խնայողութիւններու միջոցաւ։ Ասկէ՝ պայմանագրին տրուած անունը՝ réduite aux acquets։

Գ.— Régime de la séparation de biens. Այս ամենապարզ դրութիւնն է։ Ամուսինին եւ կնոջ ունեցած եւ ունենալիք հարստութիւնը (շարժուն թէ անշարժ) կը մնայ իւրաքանչիւրին իր սեփականութիւնը։ Ամուսնական ծրագրին մէջ կարելի է նշանակել թէ ամուսնութեան ընթացքին ձեռք ձգուելիք ինչքերուն մէկ մասը պիտի ըլլայ հասարակաց։ Այս պարագային, ամուսինը կամ կինը իրաւունք ունի ամուսնութեան վերջացման ատեն, ընտրելու իր ձեռք ձգած ինչքերուն մէկ մասը։

Դ.— Régime Dotal։ Այս դրութեան մէջ, կինը կը տայ ամուսինին իր ինչքերուն մէկ մասը, որ կը կոչուի «Տոթ»։ Ամուսինը կը պարտաւորի ամուսնութեան ընթացքին ստանալ այդ ինչքերը եւ ամուսնութեան վերջացման ատեն, կամ վերադարձնել կնոջ կամ անոր ժառանգներուն, կամ ինքը պահել։ Այս դրութեան մէջ, ամուսինը կը դառնայ ինչքերուն տէրը, կնոջ կողմէ տրուած իրաւունքով։

Ե.— Régime de la Communauté réduite aux acquets կոչուած ձեւը։

Ե.— Այս ձեւը կը նշանակէ որ, կնոջ եւ ամուսինին ամուսնութենէն առաջ ունեցած շարժուն կամ անշարժ ինչքերը կը մնան իւրաքանչիւրին իր առանձին սեփականութիւնը։ Հասարակաց գոյքին մէջ կը մտնեն միայն այն ինչքերը, շարժուն կամ անշարժ, որոնք հայթայթուած են ամուսնութեան ընթացքին ձեռք ձգուած խնայողութիւններու միջոցաւ։ Ասկէ՝ պայմանագրին տրուած անունը՝ réduite aux acquets։

Զ.— Régime de la séparation de biens. Այս ամենապարզ դրութիւնն է։ Ամուսինին եւ կնոջ ունեցած եւ ունենալիք հարստութիւնը (շարժուն թէ անշարժ) կը մնայ իւրաքանչիւրին իր սեփակ-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԱՆՑՈՒԱԾ ՏՈՆԳԻ

ԳԼՈՒԽ Գ.

ՆԵՐ ՂՈՐ ԲԵՐԲԵՐԱՆ

(Իրաւաբան)

ՓԱՐՊ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

8 Rue Jacques Mawas Paris (16e): Իսկ գիտնական պրոֆեսոր Ն. Ադոնց (Adontz), 53 Bld. Montmartre, Paris (9e):

Յորդորելով ընթերցողները ուշադրութիւն դարձնել վերոյիշեալ հասցէներուն վրայ, կը յայտնենք, որ Ազգ. Գրադարանի Տնօրէնութիւնը ստացած է Ս. Ազգ. Գրադարանի համար Հայկական Տունի հետեւեալ գիրքերը.

Ա. Ալիշան, Հայապատում, Վենետիկ, 1901:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1893:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1895:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1896:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1897:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1898:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1899:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1900:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1901:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1902:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1903:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1904:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1905:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1906:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1907:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1908:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1909:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1910:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1911:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1912:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1913:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1914:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1915:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1916:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1917:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1918:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1919:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1920:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1921:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1922:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1923:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1924:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1925:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1926:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1927:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1928:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1929:

Ա. Ալիշան, Հայ-Վենետ, Վենետիկ, 1930:

Ա. ԱԶԱՐԵԱՆ ՅՈՒԲԵԼԵՆԻ
1930 ԱՄԱՐԻՆ

Ա. Ազարեանի յոբելեանական վաւերագրութիւնը կը կազմուի հետեւեալ նիւթերէն.

Ա. Ազարեանի ծնունդը, ծնողքը, ընտանիքը, մանկութիւնը, ուսումը, առաջին գործունէութիւնը Կ. Պոլսոյ մէջ, Ազգ. Ժողովական անդամ, Ազգ. Վարժարանական Խորհուրդի անդամ, Ազգ. Ընդհանուր Ժողովի անդամ, Ազգ. Սահմանադրութեան պատրաստութեան մասնակցութիւնը, Ազգ. Սահմանադրութեան հաստատումը, Ազգ. Սահմանադրութեան ներքին կեանքին մասնակցութիւնը, Ազգ. Սահմանադրութեան ոտնակոխումը, Ազգ. Սահմանադրութեան վերահաստատում

Ալմազեան առանց պաղարիւնը կորսնցնելու անմիջապէս պատասխանեց.

— Երբեք տեսած չեմ այս մարդը: Անիկա կը ստէ և սուտ վկայ մըն է:

Ալմազեանի երիտասարդ փաստաբանը Շաուլը կրան վկային բոլոր հակասութիւնները արձանագրել տուաւ: Իր կարծիքով, այս վկան կասկածելի է, որովհետեւ միշտ շրջապատուած է ոստիկաններով եւ հնարաւորութիւն չկայ անոր մօտենալու: Ակէ գատ, նոյն մարդը սեպտ. 28ին դատական իշխանութեանց նամակ մը գրելով, յայտնած էր թէ Շապանէ փողոցէն մնտուկ մը փոխադրած է կառ տիւ Նոր. նամակին կցած էր նաեւ փողոցին յատակագիծը:

Այս բոլոր հակասութիւնները ի վերջոյ պիտի յանգին դարձեալ արդարացնելու Ալմազեանը, որուն դէմ ցարդ ո՛չ մէկ ջախջախիչ փաստ կարելի եղաւ գտնել:

Ֆլոթ չկրցաւ ոեւէ մանրամասնութիւն տալ այդ օրը Ալմազեանի կրած հագուստին եւ գլխարկին գոյնին մասին. նոյն իսկ չի յիշեր թէ ակնոց ունէ՞ր թէ ոչ:

Հարցաքննուեցան նաեւ Ֆլոթի աղջիկը եւ փեսան՝ Ռընէ Պէրլի: Այս վերջինը յայտնեց թէ ինք այնպէս գիտէր որ Ֆլոթ խնդրոյ առարկայ մնտուկը կայարան փոխադրած էր Շապանէ փողոցէն (ուր կը գտնուի մուշտակավաճառ Տիւննէրի խանութը): Միակ վերջին օրն է որ ըսուեցաւ իրեն թէ Շապանէ չէ, այլ Սէն ժիլ փողոցէն պիտի ըլլայ (Ալմազեանի խանութին փողոցը):

Փաստաբան Լը կրան հետեւեալը կը յայտարարէ.

— Բազմաթիւ հակասութիւններ կան վկայի խօսքերուն մէջ: կը զարմանամ նախ թէ ինչո՛ւ այսքան մեծ հսկողութիւն կը կատարուի այս վկային շուրջ: Ամբողջ օր մը տեղւոյն վրայ պտտցուելէ յետոյ, վկան Պ. Մաթիֆատ ներկայացուեցաւ նոյնինքն Պ. Պ. Պրնուայի և Նիքոլի կողմէ, ընկերակցութեամբ երեք գաղտնի ոստիկաններու: Նոյնպէս հասկնալի չէ թէ ինչպէս դատական ոստիկանութիւնը կրցած է իր ձեռքն առնել վկայ մը, որ ուղղակի հարցաքննիչ դատաւորին պէտք է ենթարկուէր:

«Գալով Ալմազեանի խանութին մէջ կատարուած խուզարկութեանց, շատ ալ ծանր չեն անոնք, ինչպէս կ'ուզեն ենթադրել: Սա՛ բաւ միայն, որ առաջին խուզարկութեան բան չէին գտած. երկրորդին բամպակի կտոր եւ արեան հետքեր գտան. երրորդին երկաթի կտոր մը եւ մնտուկ մը: Ջեմ համաձակիր մտածել թէ չորրորդին ինչ պիտի գտնեն: Ոզորենիէ նշանաւոր մնտուկը տեղէ տեղ շատ կը ճամբորդէ: Ցաւալի է որ զայն Սէն ժիլ փողոց տարին՝ առանց պաշտպան փաստաբանի ներկայութեան: Ցետոյ մնտուկը լուացին եւ հականեխեցին, շաքարներով լիլի մէջ պահեցին. ձեռքէ ձեռք անցաւ: կարեւոր պարագայ մըն ալ այն է, որ շղթայի հետք չկայ մնտուկին վրայ, մինչ վկան կը պնդէ որ ամբօրէն կապած էր զայն ինքնաշարժին:»

Փաստաբանը կասկածով կ'արտայայտուի նաեւ մանագէտներու քննութեանց մասին, որովհետեւ կարելի չէ աննշան իրերու վրայ եզրակացութիւններ հանել:

**** «Իւմանիթէ» կը գրէ՝ իբրեւ խորագիր. «Պրնուայի եւ իր մեղսակիցներու բռնութիւնները ծածկելու համար, ոստիկանութիւնը կը ջանայ ապացուցանել դերձակին յանցաւորութիւնը:»*

Ու պատմելէ յետոյ Ֆլոթի վկայութիւնը, կ'եզրակացնէ.«Դատական ոստիկանութիւնը, գէշ դիրքի մէջ դրուած ըլլալով, կ'ուզէ ամէն գնով իր վրէժը լուծել այն մարդէն, որ համարձակեցաւ բողոք բառնալ գինք չարչարողներուն դէմ: Պրնուա կ'աշխատի փրկել իր պաշտօնը»:

Կռւա Վոլփի էվկիւրիի մէջ

Իտալիոյ նախկին ելմտական նախարար Նոյեմբեր 5ին էնկիւրի հասաւ: Կոմսին ի պատիւ հացկերոյթներ պիտի տրուին Ազեւտրական եւ ելմտական գործավարութիւններու եւ իշ դրամատան կողմէ:

Իտալացի պետական մարդը ընդունուեցաւ Մ. Քէմալի կողմէ:

Կոմս Վոլփի սեղանաւորական խմբակի մը անունով կը գործէ: Զրոյցի մը համաձայն, այս խմբակը կ'ուզէ փոխատուութիւն մը ընել եւ կոմսը պաշտօն ունի այդ մասին բանակցելու: Յայտնի չէ թէ Թուրք կառավարութիւնը պիտի ընդունի՞ այս առաջարկը:

Կոմսը Նոյեմբերի կիսուն Աթէնք պիտի երթայ: Կիսապաշտօնական «Մէսաժէ տ'Աթէն» թերթը կը գրէ թէ այս ճամբորդութիւնը տեղի կ'ունենայ առեւտրական նպատակով: Կոմս Վոլփի ձեռնարկներ պիտի ընէ Ջրվէժներէն էլեկտրական հոսանք արտադրելու մասին:

Միջազգային դրամատունը

Երնկի ծրագրով նախատեսուած Միջազգային կարգադրութեանց դրամատան կազմակերպիչ մարմինը այդ դրամատան կեդրոն նշանակեց Զուիցերիոյ Պալ քաղաքը: Յուրիխի վրայ նախապատուութիւն տրուեցաւ Պալի, որ իրրեւ երկաթուղային եւ հեռագրական կեդրոն, աւելի նպատաւոր դիրք մը կը ներկայացնէ:

Աւազակները Պուլկարիոյ մէջ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ Պէրքովատիայի երկաթուղիին վրայ, եուկոսլաւ սահմազլուխէն 20 քիլոմեթր անդին, հինգ զինեալ մարդիկ կառախումբին մէջ մտնելով կողոպտեցին ճամբորդները, յետոյ անհետացան: կը կարծուի թէ Ուզունոֆի աւազակախումբն էր:

Լուրեր Ռուսիայէն

Մոսկուա 10 Նոյ.— Խէրսոն նահանգի խորհուրդը որոշեց փակել բոլոր եկեղեցիները ու սինակոկները եւ սինէմայի, թատրոնի եւ բանուորական ակումբներու վերածել զանոնք:

Ժողովրդային գործավարներու խորհուրդը շնորհաւորական հեռագիր ղրկեց Խէրսոնի խորհուրդին՝ այս կարգադրութեան համար:

**** Խորհրդային իշխանութիւնները գրաւեցին երկու օտար շոգենաւեր՝ որոնք ալքոլի մաքսանենգութիւն կ'ընէին Ռուսիոյ ցամաքային ջուրերուն մէջ: Նաւապետներն ու նաւագնեները Լէնինգրադ ցամաք հանուեցան պիտի դատուին:*

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

(ԻՐ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ)

Հեղինակ՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Շքեղ տպագրութեամբ, Ա.Հարոնեանի վերջին նկարովը զարդարուած այս ստուար հատորէն շատ պիտի ունենալ օրինակ մը:

Գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ, Սուրիա, Յունաստան, Պուլկարիա եւ Ռումանիա 25 ֆրանք, Ամերիկա, Անգլիա և ուրիշ երկիրներ 1.50 տոլար:

Կը պատասխանուի կանխիկ ապսպրանքներուն միայն, առանց բացառութեան:

Դիմել հեղինակին՝ M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18e):

«Յառաջ»ի, L. Kévonian, 235 Fbg. St. Martin, Paris (10e):

Պալենց գրատուն՝ 233 Fbg. St. Martin. Paris (10e):

Հ. Յ. Դ.

Գ Ա Ի Ա Ռ

Լիոնի կայծակ խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը՝ Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, Գրագարանի սրահը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Դեկտ. 28ին երեկոյթ - պարահանդէս՝ ի նպաստ Հայ թոքախտաւորներու, կազմակերպուած Եօզդատի եւ շրջականերու Հայր. Միութեան կողմէ: կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէ նկատի առնել սոյն թուականը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռեմ երբայրս Քիլիսցի Թովմաս Դալիրմանճեան, հօր անուն՝ Զէլօ, մօր անուն՝ Զարիֆ: 1924ին Հալէպի Ամերիկեան որբանոցէն փոխադրուած է Ֆրանսա: Այժմ տեղեկութիւն չունինք իր մասին: Իմացնել իր եղբօր՝ Աւագ Մարտիկեանի (Դալիրմանճեան), Atelier de la Bocca, Cannes de la Bocca, (A. M.) France: Լուր տուողին արժէքաւոր նուէր մը:

Կը խնդրուի արտասահմանեան թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ եղբայրս Եղիշէ Թաթարեան, հօրը անունը Գրիգոր, մօրը անունը Եղիսաբէթ, Եոզղատի Էլլէնճէ գիւղէն, որ տարի մը առաջ Ամերիկեան Նպաստամատոյցի միջոցաւ Եգիպտոս ղրկուեցաւ գործաւորաց որբանոցը: Ով որ ստոյգ լուր մը տայ վեցամեայ «Յառաջ» կը նուիրեմ: Գրել Aram Tatarianի, 3 rue Edmond Rostand, Marseille:

— Պոլսեբնակ Մշեցի Յովհաննէս Կարապետեան կը փնտռէ իր կինը՝ Քրիստինէ եւ զաւակները՝ Լեւոն, Գրիգոր, Սաթենիկ, Մարի, Եորկուլա Կարապետեան: Վերջին նամակները Վալանսէն (Ֆրանսա) ստացուած է: Գրել Youssoufian, 15 rue Paul Bert, Paris XI.:

— Թոզատի ճէմալէտտին Թաղէն Փէհլիվանեան Խաչիկ, քոյրը Ազնիւ, այս վերջինին ամուսինը Յարութիւն, տղան Յովհաննէս, Թէլլալ Մարտիրոսին կինը՝ Մարիամ՝ Կեռարացի, զաւակները Լեւոն եւ Պօղոս, աղջիկը Հռիփսիմէ, որոնք կորսուած են տարագրութեան շրջանին: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի գրել՝ Եղիա Կիւրիւնեանի, Courignan, 37020, 1er Rgt. Ve. Cie. Saïda (Oran), Algérie:

— Տիկին Եսթեր Սագաեան որ Թուրքիայէն նոր հասած է Հալէպ, կը փնտռէ Արղոցի (Խարբերդ) Նարդուհի եւ Բենիամին Սագաեաններուը: կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուին: Իմացնել Agopian Ohanès, 14 rue Ortolan, Paris (5):

— Շապին Գարաճիսարցի եւ Թուրքիայէն նոր ազատուած Սմբատ Շերպէթեան 19 տարեկան, հօր անուն՝ Շապուհ, մօր անուն՝ Աղաւնի կը փնտռէ իր քոյրը Լուսազարդ Շերպէթեան: կը կարծուի թէ Նիւ-Եորք կը գտնուի: Իմացնել՝ Բ. Տէրտէրեանի, 18 Rue Denoyez, Paris (20e):

Կը խնդրուի ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել:

— *Տիկ. Տիգրանուհի Մէքինեան կը փնտռէ իր ամուսինը Յովհաննէս Մէքինեան որ Ուրլայի մէջ Ռէժիի հաշուակալ էր: Իզմիրի Լարդէն 20 օր վերջ Ուրլայի բանտէն նամակ ստացած է իրմէ: Անկէ վերջ լուր չկայ: Իմացնել՝* Mme D. Mekinian, 12bis Ave. de l'Espérance, Bondy, (Seine), France.

Կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել:

ԲԱԺՆ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
ՄԷԹՐՕ՝ Beaugrenelle
Տօքթ. MICHINEAU
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմատիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռաթուառ: Ընդհատ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.*

ԵԹԷ կ'ուզէք փոխադրութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները: 51 Bld. Blanqui. Paris (13e).

EMPIRE Միզթիք-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

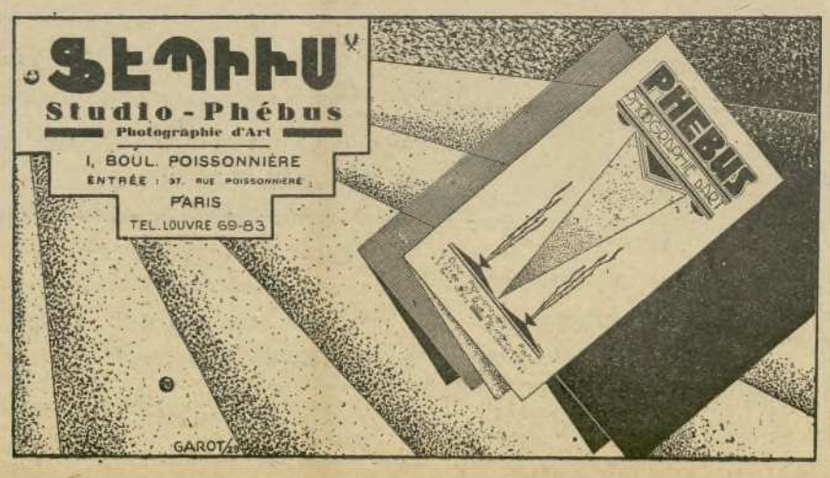
Cirque de Paris	Էքոլ Միլիթէր	ամենալաւն ու ժամը	2-14 ֆրանք

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները յատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, ջղային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօղացաւ:*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. միայն եւ կէսօր:

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի
սմոքինկի եւ ֆրաքի համար

Ձերմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սթօք
Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie եւն.

ՄԵԾԱՓԱՂԱԿԻ ԳԻՆՈՎ ՓՈՓՐԱՓԱՂԱԿ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 ֆրանի Columbia *18 ֆրանի*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM
ՀԱՑԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
երգուած հանրածանօթ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ: Ունինք ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները: 8 Rue Jouy-Rouve, PARIS (20e) մէթրօ՝ Պելվիլ, թրամվ. 26 եւ 50 թօպիւս BF BN & N
ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՔՈՆՍԻՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան
Եթէ կը փափաքիք գնել կալուած մը, հողամաս մը, ձեր կալուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, գնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեզ Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով: Միեւնոյն տեղն կ'օգտուիք նիւթապէս: Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պարտաճանաչութեան: Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18. ՄԱՐՍԷՅԼ:*

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
COLUMBIA MARK
18 ՖՐ.

REGISTERED TRADE MARK

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61 85.

Այս երեք աշխարհածանօթ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամենավերջին փլաքները ինչպէս նաեւ Հայերէն նոր եղանակներ եւ Արշին մալ այնքան կտորները եւ Մարտիրոսեանի փլաքները:

Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը, գեղեցուած գինով.

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՂԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ: Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուբ, դատական տապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն

Ամուսնութիւն եւ ժառանգութիւն:

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն:

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ:

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շրջիկ Մատռան 15 ֆր., Վերջին Ծովահէնը 12, Թէոտոր 10, Վէնտիքթա 15, Կէս Կոյսեր 20, Վահագնադնունդ 5, Ինչպէս Որ Է 8, Լուսե Զրադացը 12.50, Ճեպընթաց Նորաձեւ Մանկութեանս Մեղքերը 15, Մանչ-Աղջիկը 15, Յեղափոխական Մակաբոյծները 5, Պէքրի Մուսթաֆա 5, Սիրոյ Խորանին 4, Տիկ. Րօժէ 5, Տ.ք. Մուրի Վրէժը 5, Փանջունի 5, Քէօր Արկածները 2.50: Ֆլավի 10, Փոթորիկը 2, Պղնձէ Քաղաք 2, Լիտն ու Արտակը 10, Քամելիազարդ Կինը 15, Աշուղ Ղարիպ Շահ Իսմայիլ 5, Աշըգ Քէրէմ 7, Եէնովէվա 6, Ալէքսիանոս 2, Բեկենդանի Անկուտիները 2, Մոլորեալ Ճամբորդը 2, Պզպզիկ Սքաբէն 6, Կայսրը 10, Նաժուս 12, Պատուի Հաւար 12, Հաճաճ Օժար Խայեաժ 4, Երգեր ու Տաղեր (Պ. Դուրեանի) 2, Նամակ (Ինտրա) 7, Երգարաններ 30, 25, 15, 10, 6, 5, և 3 ֆր., Ժողովրդական Խօսակցութիւններ 10, 8, 6, ֆր., Սեռային Առողջապահութիւն (կազմուած) 30, Մանուկներու Առողջապահութիւն 10, Մեքենական 2, Ջերմամիզութիւն 2, Բժիշկի մը Խրատները 3, Ինչպէս ամէն տեսակ գիրք և հայկական քարտ-փոստալներ ծախք չառնուիր: Պահանջեցէք գրացանկը:

Դիմել հետեւեալ հասցէին.—L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIERE QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROP

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն

235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1929

13NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1109

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԻ ԽՕՍՔ

ԽԱՅՏԵՐ՝ ԴՈՒՐՍԷՆ, ՈՐԴԵՐ՝ ՆԵՐՍԷՆ

Անընդհատ աշխատանքի պահանջը զգալի է բոլոր ճաղանէրուն վրայ: Երէկ մենք ծրագիր չպարզեցինք, այլ զգացած — եւ ցիրուցան — իրողութիւններ, հոգեր եւ անհոգութիւններ մատնանշեցինք:

Ծրագիր կազմելու համար, տարրական պայման է նախ ուղղել ամփոփել գործի ճակատները:

Արդարեւ, մեր ուժէն վեր է համբիլ ամէն ցաւի, եւ պայքար մղել խառն ի խուռն ճակատներու վրայ: Երուսաղէմի տաքսիի խնդիրը մը կայ ակնթեղը: Փոխադարձ ամբաստանութիւններ կ'ըլլան, տեղի կամ անտեղի: Ի՞նչքան պոռանք, ի՞նչ ատամական միջոցներ ալ առաջարկենք, — անօգուտ է: Երուսաղէմը պիտի մնայ իր վանականներով, իր պորտաբոյծ ամբոխներով, իր պարտքերով ու պահանջներով: Մարդիկ պիտի գտնուին որ կտակներ պիտի բնեն, նուէրներ պիտի տան եւ օրինութիւններ պիտի ստանան: Մեր բոլոր բողոքները, անվիճականն ու չորրորդականը գատելու մեր խրատները ոչ մէկ արժէք ունին: Այնպէս որ, լաւ է երբեք չդրաղիլ եւ ուրիշ ճամբայի մը վրայ կեդրոնացնել մեր եռանդը:

Կամ, վարդապետներ եպիսկոպոս պիտի ձեռնադրուին: Հարցի մէջ կեդր. Վարժարանը կը փակուի նիւթական անձկութեան պատճառով: Ճրագ մը կը մարի ճիշդ այն պահուն երբ երկու հազար ոսկի կը մսխուէր երկու վարդապետներ եպիսկոպոսութեան բարձրացնելու համար: Թուրքիոյ մէջ, վարդապետ մը, որ կրցած էր օգտակար ըլլալ քէմալական իշխանութեան ամէն սեւ օրերուն, քանի մը տարի առաջ Պոլիս եւ յետոյ Էջմիածին կ'անցնի, եպիսկոպոս դառնալու համար: Միայն գաւազանի Պոլիս անցնիլը՝ արդէն պատճառ է որ ալեւս չկարենայ իր տեղը վերադառնալ: Տակաւին չենք յիշեր այս առթիւ եղած բոլոր ծախքերը, որոնց գումարով մանկապարտէզ մը կամ ճեմարան մը կրնար պահել: Այստեղ ալ եպիսկոպոսներ կ'երթան ու կուգան, կամ հանգիստ նստած կը ծախսեն, «վասն փառաց ազգիս Հայոց»:

Եւ այսպէս բազմաթիւ մանր այլ ընդվզեցուցիչ իրողութիւններ, որոնց դէմ որքան ալ պերճախօսած կոչեր ու կանչեր արձակենք, անօգուտ է: Մարդիկ այսպէս են եկեր, այսպէս մնորվեր, այսպէս ալ պիտի երթան մինչեւ դատաստանի օրը:

Այնպէս որ, լաւ է խնայել մեր եռանդը, եւ քրտինք թափել այն ճակատներուն վրայ, ուր իսկապէս օգտակար է մեր ներկայութիւնը, ուր գիտենք թէ արմատ կը բռնէ մեր ցանած սերմը:

Մեր քաղաքական աշխատանքին հետ զուգընթաց, նոյն իսկ անոր յաջողութեան համար, մեր բոլոր ճիգը պիտի կեդրոնանայ գաղութներու մէջ: Անընդհատ աշխատանք՝ նուաճելու ջնասով փրկելու, զարգացնելու, զօրացնելու համար գաղութները:

Եթէ ուրիշները մեզի հետ չեն գար, մենք առանձին կատարենք ինչ որ կը պահանջէ ժողովուրդին շահը եւ ինչ որ հանճարն է մեր կարողութեան: Այս աշխատանքին մէջ, կուր պիտի մղենք ոչ թէ բանկալին տիրանալու, այլ դպրոցը փրկելու համար: Եթէ չկայ, պիտի ջանանք բանալ: Եթէ կայ, պիտի պահենք բարելաւելէ: Մարսէյլի մէջ որոշեր են ժամուն եկաւոնէրուն հարիւրին 60ը յատկացնել դպրոցներուն: Խելացի դարգարութիւն մը, որուն դէմ քրիստիոլոներ պակաս չեն մնար եւ իսկ «ինտելիգենտ» դասուն մէջ: Ի հարկէ տխմարութիւնն ալ տեղը ըլլար տալ:

Գաղութներու մէջ ո՛ր եւ է աշխատանքի ձեռնարկած ատեն, միշտ աչքի առջեւ պիտի ունենանք անվիճելի իրողութիւն մը:— Երեւանը ամէն միջոց կը փորձէ ոչ միայն խափանելու գաղութներու ընդհանուր կազմակերպութիւնը, այլ եւ տապալելու եղածը:

Ինչո՞ւ, ի՞նչ հեռանկարներով:— Իրենց հարցուցէք: Եւ այս տխուր առաքելութեան մէջ, իրեն հետ ունի խայտաբղէտ գործակալներ, նոյնիսկ հասարակ «ազգայինճի»ներ: Քանի մը տարի առաջ, Գարախանի տիպարէն «հայազգի» մը, խոշոր գումարներ ունէր իր տրամադրութեան տակ, այս գործին մեծ իղդոտելու համար: Եւ գոյնզգոյն «հայ լուսաւորչականներ», տեղացի կամ ղրսեցի: Երբ հեռացաւ, իր տեղը նշանակեց վրացի մը, իբրեւ կովկասեան ներկայացուցիչ: Բայց մարդ մէկ շաբաթ պաշտօնավարելէ եւ գործին էութիւնը հասկնալէ յետոյ, հրաժարեցաւ: «Չեմ կրնար հաշտուիլ այսքան պղտիկ պաշտօնի մը հետ»:

Այդ «պղտիկ պաշտօնը» այժմ աթոռակալ ունի՞ թէ ոչ—չենք գիտեր: Բայց մեր տեղեկութիւնները կը հաստատեն որ գործը կը քալէ աւելի հաւատ վարկով մը, ամսական 60 տոլար, որ կը գտնուի դարձեալ հայազգի «ինտելէգենտ»ի ձեռքը...

Այնպէս որ, մի զարմանաք, երբ շատերը ջուրը պատէն կը հանեն: կամ «ազգասէր»ի հոչակ հանած երեւելիներ, որ-օրուընէ ճերմկած մարդիկ պարտականութիւն կը սեպեն խոչընդոտ յարուցանել, գաղութներու կազմակերպութեան ո՛ր եւ փորձ վիժեցնելու, ո՛ր եւ է շինարար աշխատանք ձախանելու համար: Տակաւին քանի մը տարի առաջ էր որ. Արիզոնի մէջ, ոսկեվար «շէֆ» մը, երեւանցի մը եւ նախկին գնդապետ մը ձեռք ձեռքի տուած՝ կը սպառնային կաթողիկոսութիւրակին, Եւրոպայի թեմական կազմակերպութեան աշխատանքներուն առթիւ:

Այո՛, հայրենակիցներ, եղեր են եւ տակաւին կա՛ն հայ մարդիկ, որոնք ոչ միայն աչք և ականջ կը խցեն Հայաստանէն ներկուած քստմնելի ճիչերուն առջեւ, սեւը ճերմակ ներկելով, միտք ու սիրտ կը պղտորեն գաղութներու մէջ, եւ քար ատող կը շարեն ճամբուն վրայ:

Հայեր՝ դուրսէն, որդեր՝ ներսէն:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՕՍՔԸ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը պարզեւով Դաշնակցութեան Օրուան հանդիսութեանց խմասը, կը շեշտէ, այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (1 Նոյ.).

— «Ժողովուրդը հետաքրքրութեամբ կը լսէ Դաշնակցութեան խօսքը, իր բարոյական սնունդը կը ստանայ անկէ ու երբ հանդիսասրահները կը Թողու, վերանորգուած կը զգայ եւ աշխուժութիւն կը տեսնէ իր մէջ:

Ամէնէն կատաղի հակառակորդն անգամ, Դաշնակցութեան խօսքը լսելէ յետոյ կը կակուղնայ, գլուխ կը ծռէ, այն պատճառով որ այդ խօսքը ժողովուրդին խօսքն է, հայութեան խօսքը:

Ի՞նչ կ'ըսենք մենք բեմերէն եւ ժամուլի էջերէն.—

1.— Թէ Հայաստանը անկախ եւ միացեալ ըլլայ, որպէսզի աշխարհի չորս ծագերը ցրուած հայութիւնը կարենայ մէկ երկնքի տակ հաժախմբուիլ, հանգիստ ապրիլ ու զարգանալ: Ո՞ր Հայը հակառակ է այս գաղափարին: Ոչ ոք: Հետեւաբար՝ Դաշնակցութեան քաղաքական դաւանանքը ժողովուրդին դաւանանքն է:

2.— Թէ միացեալ եւ անկախ Հայաստանը ունենալու համար անհրաժեշտ է հայութեան բոլոր ուժերը յարել, շարժման մէջ դնել ու պահել մեր ցեղին յեղափոխութեան ոգին: կրնա՞յ գտնուիլ մէկը որ չընդունի այս տեսակէտը: Մեր իտէալներուն հասնելու գլխաւոր ու միակ միջոցը ուժերու գործակցութիւնն է: Գիւտ մը ըրած չենք ըլլար ասիկա յայտարարելով:

3.— Թէ միացեալ եւ անկախ Հայաստանի գաղափարը իրականացնելու համար միայն ուժերու գործակցութիւնը բաւական չէ, այլ պէտք է չէզոքացնել մեր մէջ գործող այն տարրը — համայնավար — որ դէմ է հայութեան քաղաքական իտէալներուն եւ բոլոր միջոցներով կ'աշխատի կազմալուծել ազատագրական ձեռնարկները: Դիտակից Հայ մը չի կրնար չխոստովանիլ համայնավարներու աւերիչ գործունէութիւնը Հայաստանի մէջ եւ Հայաստանէ դուրս: Չի կրնար գտնուիլ Հայ մը, որ ձեռքը խղճին վրայ դրած՝ ըսէ Թէ համայնավարները կը ձգտին հայութեան հայրենիքը կերտել, վերաշինել եւ հայութեան քաղաքական ու տնտեսական զարգացման համար աշխատիլ: Արդէն համայնավարները հրապարակաւ կը խոստովանին Թէ այդ նպատակներուն համար չեն աշխատիր:

4.— Թէ՛ դէպքերու բերումով նետուած ենք մեր հայրենիքէն դուրս, ենթակայ բազմաթիւ վտանգներու, նիւթական ու բարոյական, որով անհրաժեշտ է ձեռք ձեռքի տուած, կողք կողքի կեցած՝ գուրգուրալ մեր համբաւին վրայ, պահել մեր մշակոյթը եւ անողոք կռիւ մղել ամէն կողմէ փչող այլասերման փոթորիկներուն դէմ: Բոլորին սրտին կը խօսի այս նշանախօսքն ալ: Ժողովուրդը կը ցանկայ եւ կը ձգտի ատոր:

Ահա Դաշնակցութեան խօսքը՝ գլխաւոր գիծերուն մէջ: Ժողովուրդին մեծամասնութիւնը հասկցած է այդ խօսքին խոր նշանակութիւնը եւ կուգայ, տարին քանի մը անգամ, հանդիսաւոր առիթներով, իր հաւանութիւնը տալու եւ սրտապնդելու մեր կուսակցութիւնը:

Շաւատացէք մեզի, բարեկամներ եւ թշնամիներ, որ եթէ ժողովուրդի մեծամասնութիւնը չունենայինք մեզ հետ, Դաշնակցութիւնը շատոնց հեռացած էր ասպարէզէն:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ալմազեանի բարեկամներուն փորձը

Երկուշաբթի, Զինադադարի տարեդարձի արձակուրդէն օգտուելով, Ալմազեանի հայ եւ օտար բարեկամները փորձ մը ըրին, հրաւիրելով տեղական 20 թերթերու խմբագիրները, տեսնելու համար թէ ճի՞շդ են Ֆլոթի վկայութիւնները: Կ'ուզէին որ փորձին ներկայ ըլլայ նաեւ դատական պաշտօնական ներկայացուցիչ մը (huissier), սակայն այդ օրը ամէն կողմ փակ ըլլալով կարելի չեղաւ գտնել:

Իրիկուան ժամը 8ին Ալմազեանի բարեկամները, լրագրողներն ու Տիկ· Ալմազեան գացին Սէն-Ժիլ փողոց, ծանօթ խանութին մօտ եւ հոն նախապատրաստական աշխատանքները կատարեցին սրճարանի մը մէջ: Նախ գտան ոդորենիէ մնտուկ մը, Րիկօտէնի դիակը պարունակող մնտուկին մեծութեամբ· մէջը դրին արեւելեան գորգեր, կղմինտր եւ ածուխ, ամէնը մօտ 70 քիլօ ծանրութեամբ:

Յետոյ կանչեցին ինքնաշարժ մը՝ G7, որ կը պատկանի նոյն ընկերութեան, որուն մօտ կ'աշխատի ծանօթ վկայ Ֆլոթը. այս կառքը Ֆլոթի կառքին հետ նոյն ձեւն ու մեծութիւնն ունէր, հետեւաբար փորձը տեղի կ'ունենար շատ ուղղամիտ պայմաններու տակ:

Ինքնաշարժին վարիչը եւ ներկաները մէկը մնտուկը կապկեցին կառքին քովը: Մնտուկը շատ դիւրութեամբ տեղաւորուեցաւ, մինչ Ֆլոթ կ'ըսէր թէ Րիկօտէնի դիակը պարունակող մնտուկը շատ դժուարաւ մտնելուն՝ ինք ուզած էր շեղակի դնել եւ Ալմազեան արգիլած էր: Ֆլոթ կը պնդէր նաեւ որ մնտուկին մէկ մասը դուրսը մնայ եւ արգելք եղաւ ուրիշներու երթեւեկին, մինչդեռ փորձը ցոյց տուաւ թէ մնտուկը բոլորովին հաւասար եկաւ ինքնաշարժի լայնքին եւ ոեւէ մաս չմնաց դուրսը: Յետոյ շղթայով և չուանով կապեցին մնտուկը, ինչպէս ըրած էր իբրեւ թէ Ֆլոթ: Այս վերջինը հարցաքննիչ դատաւորին ըսած էր նաեւ թէ Ալմազեանի խանութին դիմացը կեցած էր ուրիշ ինքնաշարժ մը եւ այդ պատճառով ալ երթեւեկը դժուար էր: Մինչդեռ նախ սեպտ. 9ին (անդոյդ օր) ըստ օրինի ոեւէ ինքնաշարժ չէր կրնար կենալ Ալմազեանի խանութին դիմացի կողմը (գոյգ թիւ): Ասկէ գատ, փորձի պահուն երեք օթոպուսներ անցան նոյն փողոցէն, առանց խանգարելու երթեւեկը:

Մնտուկը պարունակող կառքին մէջ մէկ հոգի նստաւ, Ալմազեանի բարեկամներն ու լրագրողները ուրիշ ինքնաշարժերով հետեւեցան անոր մինչեւ կառ տիւ Նոր: Հոն բոլորին ներկայութեան մնտուկը վար առնուելով, տեսնուեցաւ որ շղթան շատ որոշ կերպով նշաններ ձգած էր մնտուկին անկիւններուն վրայ:

Բոլորը համոզում գոյացուցին թէ Ֆլոթի ըսածները շատ հեռու են ճշմարտութեան մօտենալէ: Վկային հակասութիւնները տեղւոյն վրայ հաստատելէն յետոյ, տեղական թերթերը սկսան պաշտպանել Ալմազեանը:

Ալմազեանի փաստաբանը կը յայտարարէ թէ թերթերը շատ բաներ գրեցին իր պաշտպանեալին մասին, զայն ներկայացնելով իբրեւ կասկածելի ծագումով օտարական մը, ըսին թէ անիկա Պուլկար է կամ Ռուս է, սակայն մոռցան աւելցնելու թէ Ալմազեան 18 տարիէ ի վեր Փարիզ կը բնակի, ֆրանսական քաղաքացիութիւնը ընդունած է եւ ֆրանսական զինուոր եղած, նոյնիսկ կ'անդամակցի նախկին պատերազմիկներու ազգային միութեան:

Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիճաս երէկ շարունակեց իր քննութիւնները եւ լսեց կարգ մը վկաներ:

Գ. Միջազգայինը ուրիշ բան է...

Ինչպէս կը յիշուի, Անգլիոյ արտաքին նախարար Արթըր Հէնտըրսըն, անցած շաբաթ երեսփ· ժողովին մէջ խօսելով անգլեւռուս յարաբերութեանց վերսկսումին մասին, ըսած էր թէ Մոսկուայի կառավարութիւնը որոշած է հրաժարիլ բոլշեւիկեան քարոզութիւններ ընելէ Անգլիոյ հողին վրայ: Այս առթիւ շեշտած էր թէ անգլիական կառավարութիւնը Գ. Միջազգայինը կը նկատէ իբրեւ լրացուցիչ մէկ մասը Մոսկուայի կառավարութեան, հետեւաբար եւ բոլշեւիկեան պրոպագանդէն հրաժարելու խոստումը կը պատկանի նաեւ համայնավար կուսակցութեան այդ գերագոյն մարմնին:

Արդ, «Իզվեստիա»' խորհուրդներու պաշտօնաթերթը, խօսելով նախարարին յայտարարութեանց վրայ, կը գրէ թէ Հէնտըրսըն մեծապէս կը սխալի, երբ կը կարծէ թէ խորհրդային կառավարութիւնը յանձնառու եղած է հակակշռի ենթարկել Գ. Միջազգայինի պրոպագանդը: «Խորհրդային կառավարութիւնը երբեք չէ խոստացած եւ չի կրնար խոստանալ սեղմել գործունէութիւնը Գ. Միջազգայինին, որ անկախ կազմակերպութիւն մըն է եւ երբեք չենթարկուիր կառավարութեան հակակշռին:»

Իր կարգին «Պրաւդա»' պաշտօնաթերթ համայնավար կուսակցութեան, որոշ գոհունակութիւն յայտնելով անգլեւռուս յարաբերութեանց մօտալուտ վերսկսումին համար, կը յայտարարէ թէ խորհրդային կառավարութիւնը չի կրնար շուտ մոռնալ խուզարկութիւնները որ կատարուեցան անգլ.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՄԱՅՆ

ՍԿԱՈՒԻՏՆԵՐՈՒԻՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԸ

Զինադադարի տարեդարձին առթիւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները եւս մասնակցեցան ցաղթական կամարի ընդհանուր տողանցքին եւ ծաղկեպսակ մը դրին անծանօթ զինուորի գերեզմանին վրայ:

Ժամը 10.30ին սկաուտները հաւաքուած էին Ave. Wagram եւ հոնկէ վիանալով հայ նախկին կամաւորներու խումբին, թափօր մը կազմեցին եւ ուղղուեցան դէպի ցաղթական կամար:

Շատ ուշագրաւ էր սկաուտներու առոյգ քայուածքը:

ՊԱՏՈՒԱԿԱԼ ՎԱՐԴԱՊԵՏՆԵՐ

Համալսարանի վերաբացման առթիւ Սորպոնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ տեղի ունեցաւ հանդէս մը, որու ընթացքին «պատուական վարդապետ»ի տիտղոս ստացանծանօթ գիտնական Անշեթայն, Լոնտոնի իրաւաբանական վարժարանի պատուական տնօրէն Լտուարտ ձէքս, Պրիւսելի Թանգարանի տնօրէն Ֆրանց Քիւմոն, Լոգանի վիրաբուժական դարմանատան փրոֆ. Ֆոքթ. Րու, Լեհաստանի հանրապետութեան նախագահ Մոշիցքի:

Մասնաւորաբար ջերմ ծափերով ողջունուեցաւ Անշեթայն:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱԶԱՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Էնկիւրին պաշտօնապէս կը հերքէ ձիւմհուրիյէթի, թայմսի եւ Թանի հրատարակած այն լուրը թէ Ազգային Մեծ Ժողովը կը ծրագրէ փոխել Թուրքիոյ Սահմանադրութիւնը եւ ընդունել Ամերիկեան դրութիւնը, որուն համաձայն Հանրապետութեան նախագահը միաժամանակ իբրեւ վարչապետ կը վարէ պետութեան ընթացիկ գործերը:

Ներկայիս այդպիսի ժամադրութիւն մը չկայ:

ԳԱՐԱԽԱ՞Ն ԹԷ ԼԻՏՎԻՆՈՖ

Երէկ գրեցինք Թէ խորհրդային միութեան արտաքին գործավար Ջիչէրինի հրաժարականը ընդունուած է Մոսկուայի գործավարներու խորհուրդին կողմէ:

Մոսկուայէն կը հեռագրեն Թէ Գարախանի եւ Լիտվինոֆի միջեւ պայքար կը մղուի՝ արտաքին գործավարութիւնը ձեռք բերելու համար:

Լիտվինոֆ գլխէն նետելու համար Գարախանը, կ'աշխատի համոզել զայն, որ ընդունի Լոնտոնի դեսպանութիւնը:

ՇԹՐԷԶԷՄԱՆԻ ՅԱՋՈՐԴԸ

Գերմանիոյ արտաքին նախարարին մահէն ի վեր ֆոքթ. Քուրթիուս փոխանորդաբար կը վարէր արտաքին նախարարութիւնը: Այժմ Քուրթիուս պաշտօնապէս նշանակուեցաւ արտաքին նախարար, իսկ իբրեւ առեւտրական նախարար իրեն յաջորդեց Մոլտէնհաուէր:

Շթրէզէմանի պաշտօնին համար Թեկնածու էին փարիզի գերման դեսպան պարոն Ֆոն Հէշ եւ Հռոմի դեսպան Ֆոն Նոյրաթ:

Ֆոքթ. Քուրթիուս 52 տարեկան է, նախկին փաստաբան Պերլինի մէջ: 1920էն ի վեր բայխսթակի մէջ երեսփոխան է եւ 1926էն ի վեր՝ առեւտրական նախարար:

ՊՈՒԷՆՈՍ-ԱՅրէսի մէկ սինեմային մէջ «Այսօրուան Իտալիան» անունով շարժանկար մը կը ներկայացուէր, երբ քովնտի ճեմիշին մէջ ռումբ մը պայթեցաւ: Ջոհ չկայ: կը կարծուի Թէ ռումբին հեղինակներն են հակաֆաշիստները:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԿՐԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՄԱՐՄԻՆ

„ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ“

Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական սովետական պատմագրության մասին «Սովետական Հայաստան» ամսագրի 1946 թ. 1-ին համարում հրատարակված հոդվածում ես ցույց տվեցի, որ մեր պատմագրության մեջ դեռևս չի վերացվել ազգայնական տեսակետների ազդեցությունը, որ մեր պատմագրության մեջ դեռևս տեղ են գտնում ազգայնական հայեցակարգերը, որ մեր պատմագրության մեջ դեռևս չի հաղթահարվել ազգայնական տեսակետների ազդեցությունը։ Ես ցույց տվեցի, որ մեր պատմագրության մեջ դեռևս տեղ են գտնում ազգայնական հայեցակարգերը, որ մեր պատմագրության մեջ դեռևս չի հաղթահարվել ազգայնական տեսակետների ազդեցությունը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ ՀԱՎԱՏԱՑԱԾ ՄԱՐԴԻԿ

ՉԼՈՒԽ Գ.

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՎԱՐՔԵՐՈՒՆ ԵՒ ԴԵՐԵՎՈՒՆ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ

— Դեռևս չեմ հասկացել, թե ինչպես կարելի է մարդուն սպանել, որպեսզի նա չկարողանա ոչ մի բան ասել, ոչ էլ լսել, ոչ տեսնել, ոչ էլ զգալ, ոչ ուրախանալ, ոչ էլ տխրել, ոչ սիրել, ոչ էլ ատել, ոչ ապրել, ոչ էլ մեռնել, ոչ էլ ոչինչ անել, ոչ էլ ոչինչ չանել, ոչ էլ ոչինչ չլինել, ոչ էլ ոչինչ չլինել, ոչ էլ ոչինչ չլինել...

Ֆրանսիացի մի գրողի այս խոսքերը ես կարդացի մի ինչ-որ թերթում, ինչ-որ տեղ, ինչ-որ ժամանակ, ինչ-որ առիթով, ինչ-որ մեկի մասին, ինչ-որ մեկին, ինչ-որ մեկից, ինչ-որ մեկի համար, ինչ-որ մեկի հետ, ինչ-որ մեկի մեջ, ինչ-որ մեկի վրա

ոստիկանութեան կողմէ Լոնտոն՝ Արգոսի ռուս առեւտրական կեդրոնին մէջ, ինչպէս նաեւ ուրիշ «անգլիական կեղեքումներ»։ Կ'աւելցնէ որ խորհրդային կառավարութիւնը բոլորովին հաժգոհուած չէ տակաւին թէ աշխատաւորական կուսակցութիւնը վերջնապէս հրաժարած է պահպանողական կուսակցութեան հետապնդած քաղաքականութենէն ու կը պնդէ կարծել թէ Անգլիոյ զինուորական սպայակոյտերը ներկայիս հակախորհրդային պաշարում մը կը կազմակերպեն։

Չեկայի նոր պետը

Չեկայի նախկին փոխ-նախագահ Թրիլիսէր, որ վերջերս պաշտօնանկ եղած էր, ձերբակալուեցաւ, ու հաւանաբար իր մասին չպիտի լսուի այլեւս։ Վերջերս Չեկայի պաշտօնեաները հակառակած էին կրէմլինի հրամաններուն։ Ստալին Չեկայի նոր պետ նշանակեց Եագոտան՝ անսահման իրաւունքներով։ Եագոտայի օգնական տրուեցաւ Մէսսինգ, նախկին պետ Լենինգրադի Չեկային, որուն համար կ'ըսուի թէ իր պետէն նուազ վայրագ է խառնուածքով։ Եագոտա մեծ բարեկամ մըն է Մաքսիմ Գորկիի։

Ի՞նչ կ'ուզէ Ուզունոֆի խմբակը

Երէկ գրեցինք թէ Ուզունոֆի հրոսախումբը յարձակում գործած է Պէրքովիցայի կառախումբին վրայ։

Լրացուցիչ տեղեկութեանց համաձայն, Ուզունոֆի ընկերները կողոպտելէ վերջ ճամբորդները, անոնց ուղղած են ճառ մը, ըսելով որ իրենք կը հետապնդեն հողագործա-համայնավարական քաղաքականութիւն մը եւ բացարձակ կռիւ յայտարարած են ներկայ կառավարութեան եւ անոր վարչաձեւին դէմ։

Ուզունոֆ կառախումբին մէջ ձգած է նաեւ երկու նամակներ, ուղղուած «պուլկար կառավարութեան եւ ժողովուրդին»։ Պուլկար մամուլը կը հրատարակէ պատճէնը այս նամակներուն, որոնց մէջ Ուզունոֆ ինքզինքը կը հռչակէ Սթամպուլիսքիի աշակերտը եւ կը շեշտէ թէ միայն հողագործական վարչաձեւը խաղաղութիւն պիտի բերէ Պուլկարիոյ։ Անհնայ պատերազմ կը յայտարարէ պետական բոլոր պաշտօնեաներուն դէմ։

Նոյն ոճով նամակ մըն ալ ուղղուած է Թագաւորին։ Հրոսախումբը յաջողած է անցնիլ սահմանին միւս կողմը։

Հողագործ. կառավարութեան տարեդարձը

Ռումանիոյ բոլոր քաղաքներուն եւ գիւղերուն մէջ, առջի օր հանդիսաւորապէս տօնուեցաւ հողագործական կառավարութեան իշխանութեան գլուխ հասնելուն առաջին տարեդարձը։ Ժողովրդային խանդավառ ցոյցեր տեղի ունեցան, ինչ որ ցոյց կուտար թէ ներկայ կառավարութիւնը ո՛րքան համակրանք կը վայելէ երկրին մէջ։ Դրացի երկու նահանգներէ 30,000 գիւղացիներ հետիոտն գացին Պուքրէշ, ուր Տաչիա սրահին մէջ, հրապարակային հաւաքոյթի մը ընթացքին խօսք առին վարչապետ Մանիու եւ Մաճարու։

Հակաբողշեւիկ շարժումներ

Վորոնէժի դատարանը սկսած է դատավարութիւնը 42 անդամներուն հակայեղափոխական կազմակերպութեան մը, որ կը գործէր կրօնական ազանդի մը երեսւթին տակ։ Ամբաստանեալները քանի մը տարիներէ ի վեր հակայեղափոխական միապետական գործունէութիւն կը մղէին, ահաբեկումներ եւ կանխամտածուած հրդեհներ կը կատարէին։

Կազմակերպութեան 11 վարիչները, իրենց պետին՝ Դիմիտրի Պարխոմենկոյի հետ, նախկին հրամանատար ճերմակ պահակներու, դատարան բերուեցան, հագած ճերմակ գլխանոցներ, վրան խաչով մը։ Դատաւորներու բոլոր հարցումներուն կը պատասխանէին, գոչելով. «Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց»։ Սակայն ամբաստանեալներու երկրորդ խմբակի մը խոստովանութիւններէն յետոյ, վարիչները որոշեցին պատասխանել հարցումներուն։

Չիւնադաղարը եւ համաշխարհային ցոյցեր

Առջի օր, Չինադաղարի տօնին առթիւ, համայնավարները փորձեցին խռովութիւններ յարուցանել գանազան տեղեր։

Փարիզեան շրջանին մէջ որոշ թիւով համայնավարներ հաւաքուեցան Փորթ տը Պանհոլէ, ժամը 11ին, եւ ուղղուեցան դէպի Մոնթրէօյ-Սու-Պուայի գերեզմանատունը, խանգարելու համար նախկին պատերազմիկներու ցոյցը։ Ոստիկանութիւնը ցրուեց զանոնք եւ 16 հոգի ձերբակալեց։

Յունաստանի մէջ եւս քանի մը ցոյցեր փորձուեցան։ Վոլոյի ոստիկանութիւնը ցրուեց խումբ մը համայնավարներ, որոնք կ'ուզէին ցոյց կատարել։ Քանի մը ձերբակալութիւններ կատարուեցան։

Փրոխիտամիի (Մակեդոնիա) ոստիկանութիւնը ձերբակալեց երեք համայնավարներ, որոնք թռուցիկ կը բաժնէին։ Ուրիշ համայնավարներ, որ կը փորձէին ազատել իրենց ընկերները, ցրուեցան եւ անոնցմէ ալ 10 հոգի ձերբակալուեցաւ։ Կարգը վերահաստատուեցաւ։

Համայնավար նոր պառակտում

Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան ծոցին մէջ պառակտումը հետզհետէ աւելի կը խորանայ։

Այս անգամ վարիչ մարմինին դէմ կը ծառանան վեց կարեւոր դէմքեր, կարշերի, Լուի Սէլիէ, Քամիյլ Րընօ, Ժոլի, Քասթելլազ եւ Ժէլիս, վեցն ալ անդամ Փարիզի թաղապետական ժողովին, որուն մէջ ուժ ներկայացուցիչ ունին համայնավարները։

Կիրակի կէսօրէ վերջ Պէլվիլուազի մէջ հաւաքոյթ ունէին փարիզեան շրջանի թաղապետական խորհրդականները։ 400ի վրայ ներկայ գտնուեցան 94 հոգի արուարձաններէն, իսկ բուն Փարիզցիները կը բացակայէին։ Այս վերջիններուն ցոյցը շատ ուշագրաւ էր։ Անոնք կը յայտնեն թէ շատոնց ի վեր հակառակ են հաժայնավար կուսակցութեան վարիչ մարմնի քաղաքականութեան եւ չեն ուզեր հպատակիլ անոր հրամաններուն։

Մանաւանդ հակառակ են «Իւմանիթէ»ի նոր վարիչ Ժլորիմոն Պոնթի, որ քմահաճ կարգադրութեամբ պաշտօնէ դադրեցուցած էր կարգ մը խմբագիրներ։

Թաղապետական ժողովին մէջ Փարիզի համայնավարները այսուհետեւ կ'ունենան երկու անդամ՝ Մարթի եւ Սալօ։ Ու ասոնցմէ Մարթի ալ բանտն է դեռ։

Լիոնի նոր գործակալն է Խ. ԿԻՆՃԵԱՆ,

226 Rue Boileau, որուն պէտք է դիմել Յառաջի վերաբերեալ բոլոր գործերու համար։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ջ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՒԱՒԱՏ

Brasserie Harola, 3 rue Lavieuville, մէթրօ Pigalle կամ Abbesses

Թատերական ներկայացում, նուագ, երգ, հայկական եւ եւրոպական պարեր ու անակնկալներ։

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ 4, ԱՅՐԵՐՈՒ 6 ՖՐԱՆՔ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

(ԻՐ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ)

Հեղինակ՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Շքեղ տպագրութեամբ, Ահարոնեանի վերջին նկարովը զարդարուած այս ստուար հատորէն շատ բան կրնանք սորվիլ։

Գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ, Սուրիա, Յունաստան, Պուլկարիա եւ Ռումանիա 25 ֆրանք, Ամերիկա, Անգլիա և ուրիշ երկիրներ 1.50 տոլար։

Կը պատասխանուի կանխիկ ապսպրանքներէն միայն, առանց բացառութեան։

Դիմել հեղինակին՝ M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18e)։
«Յառաջ»ի, L. Kévonian, 235 Fbg. St. Martin, Paris (10e)։
Պալենց գրատուն՝ 233 Fbg. St. Martin. Paris (10e)։

ՕՐ. ՆՈՒԱՐԴ ԹՈՒՄԱԵԱՆ

եւ

Պ. ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱՆ

Իսի լէ Մուլինօ

Հ. Ց. Դ.

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Կայծակ խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը։

ՅԻՇԱՏԵՏԻՐ

ՆԱՊԻՆ Գարաֆիսարի եւ Շրջանի «Ռազմիկ» Հայրենակցական Միութեան երեկոյթը տեղի կ'ունենայ 4 յունուար 1930 շաբաթ երեկոյ։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը։

ՇԱՀՈՂ ԹԻՒԵՐ

Լիոնի Բարձր-Հալքի Հայր. Միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 1021՝ գոգնոց, 944՝ հովանոց, 18՝ 0 տը Բոլոները, 616՝ փողկապ, 1143՝ ծաղկաման, 592՝ անուշի դաշ, 1113՝ տուփ մը սիկարէթ, 561՝ գուլպայ, 1103՝ 1 պրոշ, 1030՝ ժամացոյց, 395՝ 1 տուփ սիկարէթ, 278՝ վզնոց, 169՝ բրնձափոշի, 1105՝ թաշկինակ, 648՝ Գոնեաքի սպաս, 837՝ գորգ մը, 639՝ ելեկտրական լամբ, 708՝ Շանփանեա, 685՝ ժանտալին մը, 829՝ 1 տուփ լօգում։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Համպուրկ, Մ. Յ.— 100։
Րէթէլ, Գ. Մ.— 70։
Մարսէյլ, Յ. Ա.— 100։
Քլերմոն Ֆէրան, Գ. Թ.— 35։
Երուսաղէմ, Ա. Տ.— 117.87։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Մարաշցի Անուշ Սարայտարեան, հօր անունը Գրիգոր, մօր անունը Մարգարիտ, կը փնտռէ իր ժայրը եւ եղբայրները՝ Մտեփան, Յարութիւն եւ Սամուէլ, որոնց հետքը կորսնցուցած է 1920ին՝ Մարաշի դէպքին առեն։ Գրել «Յառաջ»ի։

— Թոգատի Ճէմալէտտին Թաղէն Փէչլիվանեան Խաչիկ, քոյրը Ագնիս, այս վերջինին ամուսինը Յարութիւն, տղան Յովհաննէս, Թէլլալ Մարտիրոսին կինը՝ Մարիամ՝ Կեսարացի, զաւակները Լեւոն եւ Պօղոս, աղջիկը Հոփսիմէ, որոնք կորսուած են տարագրութեան շրջանին։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի գրել՝ Եղիա Կիւրիւնեանի, Courignan, 37020, 1er Rgt. Ve. Cie. Saïda (Oran), Algérie։

—Տիկին Եսթեր Մագաեան որ Թուրքիայէն նոր հասած է Հալէպ, կը փնտռէ Արղնցի (Խարբերդ) Նարդուհի եւ Բենիամին Մագաեաններուը։ Կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուին։ Իմացնել Agopian Ohanès'ի, 14 rue Ortolan, Paris (5)։

— Շապին Գարաֆիսարցի եւ Թուրքիայէն նոր ազատուած Սմբատ Շերպէթեան 19 տարեկան, հօր անունը՝ Շապուհ, մօր անունը՝ Աղաւնի կը փնտռէ իր քոյրը Լուսագարդ Շերպէթեան։ Կը կարծուի թէ Նիւ-Եորք կը գտնուի։ Իմացնել՝ Բ. Տէրտէրեանի, 18 Rue Denoyez, Paris (20e)։

Կը խնդրուի ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, ապտակներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, ամէն ժամ անմրցելի գիներով։

Անթերըրընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքները կ'ընդունուին։ ԴԻՄԵՑ�էՔ ԵՒ ՓՈՐՁԵՑԷՔ։

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան

Եթէ կը փափաքիք գնել կալուած մը, հողամաս մը, ձեր կարուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, գնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեր Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով։ Միեւնոյն ատեն կ'օգտուիք նիւթապէս։ Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պարտաճանաչութեան։ Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, ժամը 9—12 եւ 15—18. ՄԱՐՍԷՅԼ։

TOUT POUR LE CONFORT

ԴԵՂԱՄ ՆԱԻՆԻՔԵԱՆ (K. Nanique, ingénieur E. T. P.)
26 Rue de Maubeuge, PARIS (9e) Tél. Trudaine 43-44

կեդրոնական ջեռուցիչ (chauffage central) եւ ventilation sanitaire: երկար տարիներու փորձառութիւն։

Մեր միջոցաւ կառաբեցէք ձեր սալամանտրներու և խոնոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ Ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ։

Կը ծախենք նաեւ T. S. F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւայլն։

tailleur

A. BERBERIAN

24, RUE BERGERE

Tél.: Prov. 05-49

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամ. 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

COLUMBIA MARK

18 ՖՐ.

POLYDOR

REGISTERED TRADE MARK

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Այս երեք աշխարհաճանաչ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամենավերջին փլաքները ինչպէս նաեւ հայերէնն նոր եղանակները եւ Արշին մալ ալանի բոլոր կտորները եւ Մարտիրոսեանի փլաքները։

Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը, գեղուած գինով։

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՒԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Գոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն չխնդողներու փոխատուութիւն եւայլն։

Ամուսնութիւն եւ ամուսնալուծում։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԶՈՒԽ ՄԹԵՐՔ

Բերական 2 ֆրանք, Լուսաբեր Այբենարան 6, Լուսաբեր ընթերցարան Ա. Բ. Գ. տարիներ 10, 12, 14, Մայրենի լեզուի քեր. ընթեր. 5, Թանգարան Հ. եւ Զ. Ասատուր, տարրական դասընթացք 8, Թանգարան Բ. տարի 10, Թանգարան Գ. տարի 12, Թանգարան Դ. եւ Ե. տարի 17.50, Թուաբանութիւն Ատրունի Ա. եւ Բ. տարի 10, Թուաբանութիւն միջին 17.50, Պատմութիւն հայոց 2 հատոր (Հ. Մովսէսեան) 40, Հայաստանի մեծագիր քարտէսը 20, Նամականի հայ լեզուի 25, Բառարան հայ, լեզուի 75, Ֆրանսահայ բառարան 75, Հայ-Ֆրանս. բառարան 65, Զրուցատրութիւն ֆրանս. Հայ 2.50, 3, 6, 7.50, 25, Երգարաններ 5, 10, 25, 30։

Զանազան գիրքեր.— Հայաստան, Բ. Թրքահայաստան, Լիւլ 70, Աննա Բարէնին 35, Հազար եւ մէկ գիշերներ 2 հատոր 70, Կրացիէլլա 8, Ռոֆայէլ 18, Աբուլալա 5, կեանքի եւ Մահուան երգեր 10, Տղու հոգիներ 6, Բժիշկին գիրքէն փերցուած էջեր 10։

Պահանջեցէք մեր ցրացուցակը ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։

Դիմել՝ Mme. Sévouni, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

ԵԹԷ

կ'ուզէք փոխատուութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները։ 51 Bld. Blanqui. Paris (13e).

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris	Էքոլ Միլիթէր	ամենալաւն ու ամենը	2-14 ֆրանք

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկոխատ, չերմատիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռաթոմառ։ Ընդհանուր եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIERE QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROP

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»		»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

14NOVEMBRE 1929

ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1110

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՊՈՒԻ ԽՕՍՔ

ԵԿՈՂՆ ՈՒ ԳԱՅՈՂԸ

Քանի մը շաբաթ առաջ, Փիլիպէի մեր թղթակիցը կը գրէր թէ 45 երիտասարդներ իրենց երդումի արարողութիւնը կատարեցին Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ, մտնելով կուսակցութեան շարքերը:

«Ցուսաբեր» (նոյ. 5) կը նկարագրէ 68 երիտասարդներու մկրտութիւնը Ագնքսանդրիոյ մէջ, դարձեալ Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ: Իրողութիւն մը, որ «փառաւոր եւ աննախընթաց էջ մը կը բանայ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Ագնքսանդրիոյ կազմակերպութեան տարեգրութեանց մէջ»:

Նոր չէ այս երեւոյթը, թէեւ բացառիկ հանգամանք ունին Փիլիպէի եւ Ագնքսանդրիոյ «մկրտութիւնները», իրենց Թուական համեմատութեամբ:

Վերջին չորս տարիներու ընթացքին, «Յառաջ»ը յաճախ արձանագրած է հինգով - տասնով երդումներ, մասնաւորապէս Պուէնոս Այրէսի մէջ: Ատորեայ մասերին մէջ, մարդիկ ընդհանրապէս կանգ չեն առներ այս կարգի լուրերու վրայ: Կը կարդան ու կ'անցնին, զանազան հանդէսներու նկարագրութեանց առթիւ: Մենք իսկ, արձանագրած ու մոռցած ենք:

Ուրեմն, այջէն եւ ձախէն կատարուած հանդիսաւոր յուղարկաւորութիւններէն, «թաղում»ներէն եւ դամբանականներէն վերջն ալ, Դաշնակցութեան շարքերը ոչ թէկը նօսրանան, այլ կը լեցուին, կ'ուռին գարմանալի համեմատութեամբ: Մեր ամբոխահակառակորդները, որ խոշոր խորագիրներով եւ տիւնակի վրայ «Դաշնակցութեան քայքայումը» կ'աւետեն պարբերաբար, մեղապարտի մը վտարման, մոլորածի մը ապաշխարհի մը «հրաժարման» առթիւ, քաջալերանքի պիտի ունենա՞ն, արդեօք, այս իրողութիւնն ալ արձանագրելու: Կրնա՞ն համբել, 1921էն ի վեր գացողները — երթ-եկ բարով — եւ եկողները: Չամբել, բաղդատել եւ եզրակացնել, ճիշդ այնպէս ինչպէս կ'ընեն թուանշաններ շարելով եւ Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան «աճումը» բաղդատելով տարուէ տարի: Ռամկավարներուն խօսքը չենք բներ, որովհետեւ անոնց «շարքերը» շատոնց սառուցեալ կէտին հասած են:

Բայց թուանշաններէն աւելի, ուշագրաւ է բուն իսկ երեւոյթը:

Արդարեւ, այնքան գարմանալի չէ հեռանալու արամադրութիւնը որքան մօտենալու ձգտումը: Ներկայ պարագաներուն մէջ, մէկ նոր թեկնածուի դիմումը Դաշնակցութեան, բարոյապէս շատ աւելի արժէք ունի, քան տասը հոգիներոց խումբի մը մուտքը Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան մէջ: Վերջինիս մարդիկ ստիպուած են համայնավար գրուելու: Ոչ բան զանազան հրապուրիչ խայծեր, այլեւ առօրեայ պահանջներ կը հարկադրեն հաւատք փոխել, կամ այնպէս ձեւանալ:

Այստեղ, ոչ ոք հարկադրուած է Դաշնակցական ըլլալու: Ուզալ, կը լսէ, կը համոզուի եւ կ'արձանագրուի — իր ազատ կամքով: Իր առջեւ չունի ո՛ր եւ է շօշափելի օգուտ — մարդիկ չեն մանրացած հիմա: Ընդհակառակն, մտնելով մեր շարքերուն մէջ, ստիպուած է չարքաշութեան, կարգ-կանոնի, աշխատանքի եւ զոհաբերութեան վարժուիլ:

Պատերազմէն առաջ, երբ մեր հողին վրայ էինք, մարդիկ աւելի դիւրաւ Դաշնակցական կ'ըլլային: Հայրենի լեռն ու ջուրը, ծառերն ու անոնց վերեւ սաւառնող սարսափը, Թուրքին մղձաւանջը կը մղէին յեղափոխական դառնալու: Հողը ինք, ազատութիւն եւ կռիւ կը թելադրէր: «Ֆէտայի»ները կային. զէնքերը, որոտումը եւ մարտագոռ երգերը: Աւրիւնը կը քաշէր:

Ի՞նչ ունի այսօրուան երիտասարդութիւնը, դէպի այս ամբոխը մղուելու համար:

Աւելի շատ բացասական քան դրական երեւոյթներ: Փառասիրութիւններ, որոնց լոյսն իսկ սպրթաքելու, սահելու կը սպասէ: Շրջապատ մը, որ կը կապտէ ուշադրութիւնը, կը գրաւէ աչքերը, կը հարթէ ու կը հալեցնէ: Արթաքսն ու եփ-եփացող շատ հեռու են, իսկ Նեղոսն ու Սէնը, նոյնիսկ Մարիցան ալ շատոնց պչրոտ: Աշխարհ մը, վերջապէս, ուր շատ շուտ կը յոգնին աչքերը, ուր 17 տարեկան պատանին շատ աւելի տղամարդ է, քան տասը տարի առաջուան քառասունոցը՝ պարկոտ ու վիպաշունչ...

Եւ սակայն, կուգա՛ն: Կուգան խումբ-խումբ, երդում ընելու եւ մկրտուելու: Կուգան «գերագոյն խենդութեան խենդերը» դառնալու: Թրծուելու, խորհելու, գործելու: Մատղաշ ծիլեր մասակ կը նետեն կաղնիներուն բոլորտիքը: Թարմ շունչ մը կը փչէ յոդնածներուն եւ պակսածներուն պարապը:

Բացառիկ է այս երեւոյթը նաեւ անոր համար, որ տեղի կ'ունենայ ճիշդ այն պահուն, երբ կատաղութեան հասած է Հայաստանի «ճիհատ»ը: Պայքար՝ եօթը ճակատի վրայ անդադրում անբարոյականութեամբ.— ժողովուրդին կրած աղէտները, 1915ի հայասպինդ սարսափներն անգամ ներշնչութեան վրին փաթթելու աստիճան: Եւ նորեկները կարդան այդ հրատարակութիւնները (Օրուան ընթացքին կը հազարումէկ պատմութիւններ՝ Դաշնակցութեան «ոճիր»ներու մասին: Ցաճախ աւելի շատ շփոթ կ'ունենան հակառակորդներու, քան մեզի հետ:

Եւ սակայն, կուգան: Կուգան խումբ խումբ: Մէկ է գացողը— մէկ երթայ բարով — տասը-քսանով կը համբուի եկողը:

Ո՞ւր է գաղտնիքը այս անսովոր իրողութեան:

Մի՞ւ հրապուրեց այս տղաքը: Ինչո՞վ: Ինչո՞ւ չեն լսեր այն պերճախօս դռռում դոչումները, ամբաստանութիւններն ու քննչերը, եւ կուգան մեր եռեւէն, իրենց ճակատագիրը կը կապեն Դաշնակցութեան հետ:

Պատասխանը թող տան— օրուան խաչակիրները, կարմիր, սպիտակ կամ դեղին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՍՏՐԿԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանի խմբագրականէն (Պուքրէշ, 31 հոկտ.).

— «Անցեալ անգամ տեսանք որ կը գերագնահատենք օտարն ու կը ստորագնահատենք ճարպատն ու սեփականը: Այս ախտաւոր հոգեբանութիւնն ալ ստրկամտութեան մղած է մեզ: Ջենք ուզեր տարբերել վնասակարն ու օգտակարը եւ կուրօրէն կը խոդանք մեր ճակատագրին դէմ:

Այդպէս էր երէկ, այդպէս է եւ այսօր: Հայաստանի անկախութեան ամենալուսաւոր օրերուն անգամ, գիտակից Հայը իր հայեացքը ուղղեց միշտ խարազանող հիւսիսին ու նոյն իսկ չքաշուեցաւ տմարդի ծառը ու ծանակի ենթարկել մարմին առած դարաւոր երազը: Ու հայ ժողովուրդի հացն ուտող տարրերն էին որ անհամբեր կը սպասէին Ռուսին՝ Թէկուզ ան ըլլայ միապետական: Անոնք պատրաստ էին համբուրելու օտարի հարուածող ձեռքը: Հարազատ իշխանութեան հանդէպ տարրական պատկառանք չունեցող Հայը *օտար ոստիկանի մը* մտրակին առջեւ հլու եւ խոնարհ էր, ստրուկ ու կամակատար:

Ըմբոստ ու «քաջ» իւրայիններու հանդէպ եւ ստրուկ ու վախկոտ՝ օտարներուն առջեւ.— Դառն ճշմարտութիւն մը որ կ'իշխէր ամենուրեք՝ ծուարուած Հայաստանի բոլոր մասերուն մէջ:

Այսօր ալ նոյնը չէ՞: Քի՞չ են բռնութեան երկրպագող ու Հայու արժանապատուութեան (ալ չենք ըսեր ազատ ու անկախ գոյութեան) վրայ թքնող հայասնուն մարդիկ: Պոսթընէն մինչեւ փարիզ կը տարածուին գետնաքարշ ստրկութեան քարոզիչները.— անո՛նք, որոնք իրենց հանգիստէն ժամ մը զոհած չունին:

Մինչեւ ե՞րբ, սակայն, այս ստրկամտութիւնը: — Ահա հարց մը, որուն պատասխանը պէտք է տալ *կենդանի գործով*: Անողոք պայքար բոլոր անոնց դէմ, որոնք գիշատիչ առիւծները կը գերադասեն անվնաս իւրայիններէն: Մարդ մը որ կ'արհամարհէ հարազատն ու սեփականը, այլեւս Հայ չէ: Անոր հետ պէտք չէ ունենանք ո եւ է կապ ու շփում: Ան՝ աւելի վտանգաւոր է քան օտարը, Ան ներսէն կը գարնէ ու չես տեսներ յաճախ: Եւ որքան շուտ ազատուինք այս ներքին չարիքէն, այնքան աւելի շահած կ'ըլլան: Գէթ պէտք է փրկել Ֆասուցնող սերունդները ապականիչ ստրկամտութեան ձիրաններէն:»

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Նոյեմբեր մէկին Սոֆիայի մէջ տեղի ունեցաւ Պուլկարիոյ Թուրք մշակութային եւ ազգային միութիւններու առաջին համագումարը, նախագահութեամբ Ռուսճուքի երեսփոխան Հաֆըզ Սաթըք Ազիմէտ պէյի, որ պարզեց համագումարին նպատակը:

Համագումարի անունով, հետագիր մը դրկուեցաւ վարչապետ Լիափչէֆին, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

«Պուլկարիոյ Թուրքերուն մշակութային առաջին համագումարը տեղի կ'ունենայ ձեր ուամկավարական կառավարութեան օրով: Զգածուած մեզ նկատմամբ ձեր ցոյց տուած բարեացակամութենէն, մենք պատգամաւորներս, ներկայացուցիչներ ամբողջ Թուրքգաղութին, կը ներկայացնենք ձեզ ու կառավարութեան,— որ հաւասարապէս կը սիրէ իր զաւակները— մեր ամէնէն անկեղծ շնորհակալութիւնները ու յարգանքները»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նոր վկայութիւն մը ի նպաստ Ալմազեանի

Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս, երկու օրուան դադարէ մը յետոյ, երեքշաբթի դարձեալ զբաղեցաւ Ալմազեանի խնդրով: Ոստիկանութիւնը խուզարկած էր Ալմազեանի նախկին կնոջ քրոջ՝ Տիկ. Մօթէի տունը որ կը գտնուի Պըզօն ուր և գտնուած էր քանի մը ծրար կերպասեղէնի կտոր: Վէրսայլի ոստիկանութիւնը տակաւին փարիզ ղրկած չըլլալով այդ կտորները, կարելի չեղաւ դէմ դէմի բերել Ալմազեանն ու հրեայ Յակիմ Րոզանէսը, որ կը պնդէ թէ 102,000 ֆրանքի ապրանք տուած է հայ դերձակին եւ փոխարժէքը չէ տացած:

Ցետոյ դարձեալ լսուեցաւ ինքնաշարժի վարիչ Ֆլոթ, որուն ցոյց տրուեցաւ ծանօթ մնտուկը: Այս անգամ Ֆլոթ երկար բարակ քննելէ յետոյ, հաստատեց թէ այդ մնտուկն էր Սէն-ժիլ փոխադրածը: Ինքնաշարժի վարիչը սակայն չկրցաւ ոեւէ պատասխան տալ Ալմազեանի փաստաբան Շառլ Լը Գրանի կարգ մը շփոթեցնող հարցումներուն: Փաստաբանը զարմանք յայտնեց որ ի՛նչպէս Ֆլոթ մանրամասնօրէն կը յիշէ սեպտ. 9 ժամը 18-20 պատահած դէպքերը եւ բան չի յիշեր անկէ առաջ պատահածներէն:

Ցետոյ լսուեցան Ֆլոթի կինն ու աղջիկը: Այս վերջինը հաստատեց թէ հայրը շարունակ կը խօսէր Շապանէ փողոցին մասին եւ 15 օր առաջ միայն անգամ մը յիշեց Սէն-ժիլ փողոցի անունը:

Ամէնէն կարեւոր դէպքն այն է սակայն, որ ուրիշ ինքնաշարժի վարիչ մը՝ Էօժէն Պիլոթէ, 50 տարեկան, կարժ-լէ-Կոնէսի քնակիչ, ստիպողական նամակ մը գրելով հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆասին, կը պահանջէր որ լսէ իր յայտարարութիւնները: Պիլոթէ յետոյ անձամբ ներկայացաւ դատաւորին եւ ըսաւ թէ ամիս մը առաջ ինքը նամակ գրած է եւ ուզած է վկայութիւն տալ, սակայն կը զարմանայ որ մինչեւ հիմա չէ կանչուած: Ալմազեանի փաստաբանը իմանալով խնդիրը, անմիջապէս դիմեց Մաթիֆասի, սակայն այս վերջինը ուրբաթ օրուան յետաձգեց՝ Պիլոթէյի վկայութիւնը:

Ահա՛ թէ ինչ կը պատմէ Պիլոթէ.

— Ամիս մը առաջ դատական ոստիկանութեան հարցաքննիչներուն պատմեցի գիտցածներս, բայց անոնք չուզեցին կարեւորութիւն տալ ըսածներուս: Արդ, ես բացարձակապէս համոզուած եմ, որ Րիկօտէնի դիակը պարունակող մնտուկը ես փոխադրեցի Մոնթրէօյլէն կառ տիւ Նոռ եւ ոչ ուրիշը: Երկար մտածեցի, եւ հաստատ կը մնամ համոզումիս մէջ: Բոլորովին վստահ եմ թէ սեպտ. 9ին կէսօրին Մոնթրէօյլի մէջ, Տիտրօ փողոց թիւ 9ի առջեւ, կառքիս մէջ բեռցուցի ոզորենիէ մնտուկ մը, որուն կ'ընկերանար մարդ մը: Այս վերջինը ըսաւ որ դինքը կառ տիւ Նոռ տանիմ մնտուկին հետ: Ուղղակի կայարան գացինք եւ հոն վար իջաւ մարդը, մնտուկն ալ հոն իջեցուցինք: Ոստիկանները առարկեցին թէ դիակը պարունակող մնտուկը արձանագրուած է իրիկուան ժամը 6-7: Սակայն չի՞ կրնար ըլլալ որ մարդը նախ ժամանակաւոր մթերանոցը յանձնած ըլլայ մնտուկը եւ յետոյ միայն արձանագրել տուած՝ Լիլ ղրկուելու համար: Մնտուկին վրայ ոեւէ հասցէ չկար: Ասիկա շատ հասկնալի է: Կասկածելի յաճախորդը բնական է որ չպիտի ուզէր իմ աչքիս առջեւ ցուցադրել այսքան կարեւոր փաստ մը:

«Ոստիկանութեան հետ հաղորդակցութեան մտնելէ առաջ, գացի այցելեցի այդ տունը, ուսկից բեռցուցած էի մնտուկը: Այդ տան մէջ կը բնակի Տիկ. Շէվաքովից, նապաստակի մորթ ծախող կինը, որմէ նոյն թաղին մէջ տուն մը գնած էր Րիկօտէն՝ սպաննուելէն ոչ շատ ժամանակ առաջ:

«Առանց վարանելու ճանչցայ այն ներքանցքը որ կը յանգի գետնայարկի վրայ բնակող լուացարարուհիի բնակարանին: Այդ ներքանցքին մէջ է որ՝ խնդրոյ առարկայ մարդը, որուն մօտ երկու կիներ կեցած էին, ցոյց տուաւ ինծի կայարան տարուելիք մնտուկը:»

∴ Պ. Պընուա եւ ոստիկանական տեսչութեան կողմէ պաշտօնեայ մը առջի օր ներկայացան փաստաբանական կաճառի նախագահ փայէնի եւ բողոքեցին փաստաբան Լը Գրանի մամուլին ըրած կարգ մը յայտարարութեանց դէմ, զորս վարկաբեկիչ կը նկատեն դատական ոստիկանութեան հանդէպ:

∴ Պ. Ամի Լե գրի ժամանգէտ Միշօ երէկ ներկայացուցին իրենց տեղեկագիրները:

∴ Կը կարծուի թէ Մաթիֆաս շուտով պիտի վերջացնէ հարցաքննութիւնը եւ Ալմազեանը պիտի ղրկէ ամբաստանիչ առեանին առջեւ, որպէսզի դատը տեղի ունենայ Սէնի եղեռնադատ առեանին առջեւ:

Ինչո՞ւ Էվիւրի գնաց Կոմս Վոլփի

Իտալիոյ նախորդ ելմտական նախարար Կոմս Վոլփի Էվիւրիի մէջ այցելած է Ելմտական գործավարութեան եւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցած Տնտեսական Բարձրագոյն Խորհուրդի նախագահ Նուրուլլահ Էսատ պէյի հետ: Կոմսը այցելած է նաեւ վարչապետ Ըսմէթ փաշայի եւ Մ. Քէմալի:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՔՕՓԱՔԼԵԱՆԻ ՇՈՒՐՋ

Մօն Սաաթ կը գրէ թէ Լըքեալ Դոյքերու վարչութիւնը ձեռք առած է Թոքաթլեան պանդոկին սեփականատիրութեան խնդիրը, լուր առած ըլլալով որ պանդոկին մէկ մասը միայն— այն որ վերջէն աւելցած է շէնքին վրայ— *վագըֆ* է: Մնացեալ մասերը, այսինքն պանդոկին մեծ շէնքը եւ կարասիները կը պատկանին անձերու, որոնք ներկայիս հոս չեն: Այս պայմաններուն մէջ, Լքեալ Դոյքերու վարչութիւնը անհրաժեշտ պիտի դատէ գրաւել պանդոկը:

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, մինչեւ հիմա Լքեալ Դոյքերու տնօրէնութիւնը սխալ ճամբով քննութիւն կը կատարէր Թոքաթլեանի մասին: Իր քննութիւնները միշտ կ'ըլլային մկրտիչ Թոքաթլեանի մասին եւ միշտ ժխտական արդիւնքի կը յանգէին:

Այժմ, Լքեալ Դոյքերու վարչութիւնը սկսած է զբաղիլ ուղղակի «վագֆ»ի խնդրով եւ հաստատուած է որ «վագֆ»ը Գրիգոր Նուիթարեան (?) անուն մէկուն կը պատկանի: Սակայն հաստատուած է որ այս մարդը ժամանակին Ղալաթիոյ Շէրիի դատարանէն «վագֆնամէ» (կտակագիր) մը առած եւ անոր կալուածը եկեղեցիի մը կտակած է: Այդ բոլոր գործողութիւնները օրինական սահմանի մէջ կատարուած են:

Միայն պանդոկին քովի 200 քանգուն հողին վրայ շինուած խանութ մը կայ, որուն սեփականատիրութեան մասին քննութիւն կը կատարուի:

ՀԱՅ ԴՊՐՈՑ ՄԸ ԱՆԴՐՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Անդրյորդանանի մայրաքաղաք Ամմանի մէջ Հայերու Թիւը վերջին երկու տարիներուն զգալի յաւելում մը ունեցաւ: երուսաղէմի Պատրիարքարանը մասնաւոր ուշադրութիւն կը դարձնէ ատեն ատեն, յատկապէս տօնական օրերուն, իր միաբաններէն այցելու վարդապետներ դրկելով Ամման:

Ասատուրեան ցովհ. վրդ. տեղւոյն հայութեան մատուռ մանկապարտէզ մը ունենալու ցանկութեան ընդառաջելով, տեղացիներէն մասնաւոր հոգատար մարմին մը կազմած եւ հանգանակութեան սկսած է: Դրամին մէկ մասը ձեռք բերելով շէնքը վարձած, անհրաժեշտ նորոգութիւններ ընել տուած եւ տեղէն վկայեալ վարժուհի մը ամսական 4 ոսկի Թոշակով վարձել ետք, դպրոցը 33 երկսեռ աշակերտներով բացած է:

Դարձեալ Անդրյորդանանի շրջանէն ըրաձգայ գիւղաքաղաքին մէջ, ուր 11 հայ ընտանիքներ կը գտնուին, անոնց 11 փոքրիկներուն համար ալ առանձինն դպրոց մը բացած եւ տեղէն, որպէս դասատու, օրիորդ մը ուսուցչութեան հրաւիրած է:

Սոյն երկու դպրոցներու ուսուցչուհիներուն Թոշակը ամբողջ տարին պիտի հոգայ երուսաղէմի Պատրիարքարանը:

Էնկհիրիի իտալ. դեսպան Օրսինի Պարոնէի տեղ պաշտօնի կոչուեցաւ Թոքիոյի դեսպան Փօմփէօ Ալօիզի:

Ամանցի մէջ, պելճիական ընկերութեան մը սեփական մեքենաները էրզրում ելած եւ 80 հազար ոսկի արժէքով 622 հակ բամպակ այրած է:

ՊՈՒՐՋԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ՀԱՅԵՐԸ

Վ. ԻՍՐԱԵԼՅԱՆ

Պարոն Ֆրանսուա Ռենալ, ի. ֆինլյանդ, իսկ Շառլ Ռիշե, որ ինչպես ասացինք վերևում, ֆրանսիական «Ռեվյու դը Մոնդ»-ի խմբագիրն է, ամենևին չեն ուզում ընդունել, որ Թուրքիայի ներկայիս ներքին քաղաքականությունը ուղղակի հետևանքն է Թուրքիայի ներկայիս արտաքին քաղաքականության։ Նրանք կարծում են, որ Թուրքիայի ներկայիս ներքին քաղաքականությունը ինքնուրույն է, ինքնագոյացած, ինքնաբուխ, ինքնատիպ, ինքնամփոփ, ինքնավար, ինքնիշխան, ինքնուրույն, ինքնագլուխ, ինքնահաստատ, ինքնավստահ, ինքնակամ, ինքնահրամ, ինքնահրաման, ինքնահրամայական, ինքնահրամանատար, ինքնահրամանատարական, ինքնահրամանատարական-ինքնավար, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար, ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական-ինքնավար-ինքնիշխան-ինքնուրույն-ինքնագլուխ-ինքնահաստատ-ինքնավստահ-ինքնակամ-ինքնահրամ-ինքնահրաման-ինքնահրամայական-ինքնահրամանատար-ինքնահրամանատարական

ՀԱՅԿԱ ՏԱՐԻ ՔԱՆԱՅՈՒ ՍԱՐԳԻՍԸ

ԳԼՈՒԽ Դ.
ՆԵՐՔԻՆՅԱԼԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՎԱՔԱԺՈՂՈՎԻ

Ընկ հիր Հետևյալ թե Հերոսը ինչ Հանգամանքներում Հայտնվեց Հայրենի տանը:

— Հետաքրքիր, ասաց Ներսիսը:

— Ուրեմն, Իսահակյան Ջերմուկում, 1927 թվականին, երբ Հեղինակը տակավին ուսանող էր, Հանդիպում է ունենում մի ծերունի Հովվի Հետ, որը նրան պատմում է իր ապրած Հետաքրքրական կյանքի մասին: Հովիվը Հայրենի գյուղում Հարուստ մարդ է եղել, բայց Հետո կորցրել է ամեն ինչ և ստիպված է եղել ծառայության մտնել: Ներսիսը Հետաքրքրվում է, թե ինչպես է կորցրել նա իր ունեցվածքը:

— Հետաքրքիր, ասաց Ներսիսը, ինչպես է նա կորցրել իր ունեցվածքը:

— Վասն զի ես ինձ Համար ոչ մի ուրախություն չունեի, ասաց Հովիվը, ոչ ոք չունեի, որ ինձ Համար ուրախանար, ոչ ոք չունեի, որ ինձ Համար տխրեր, ուստի ամեն ինչ ծախեցի և ամբողջ գումարը տվի Հարազատներիս:

— Ուրեմն, դուք ձեր ամբողջ ունեցվածքը նվիրեցիք ձեր Հարազատներին:

— Այո, ես ամեն ինչ տվի նրանց, որովհետև ինձ Համար ոչ ոք չկար, որ ուրախանար կամ տխրեր:

— Ուրեմն, դուք ձեր ամբողջ ունեցվածքը նվիրեցիք ձեր Հարազատներին, ասաց Ներսիսը, և ինքներդ ոչինչ չունեցաք:

— Ոչինչ, ասաց Հովիվը:

— Ուրեմն, ասաց Ներսիսը, դուք ձեր ամբողջ ունեցվածքը նվիրեցիք ձեր Հարազատներին

Գիշերը կոմսին ի պատիւ հացկերոյթ մը տրուած է արտաքին գործավարութեան կողմէ: Ներկայ եղած են նաեւ ելմտական գործավարը, Խալքի ընդհ. քարտուղարը, երեսփոխաններ, իշ դրամատան տնօրէնը, իտալ. գործակատարը եւ ուրիշներ: Ելմտական գործավարութիւնն ալ ճաշկերոյթ տուած է կոմսին ի պատիւ, իսկ Իշ դրամատունը՝ թէյասեղան մը:

Կ'ըսուի թէ կոմս Վոլփիի այս ճամբորդութիւնը կապ ունի Թրք. թղթադրամին կայունացման եւ պետական դրամատան հիմնումին հետ: Զրոյցի մը համաձայն, կոմս Վոլփի փոխատուութեան առաջարկ մը պիտի ընէ Թուրք կառավարութեան: Կ'ըսուի նաեւ թէ անգլիական խմբակ մըն ալ այս մասին կարգ մը առաջարկներ ներկայացուցած է:

Կոմսը իր քննութիւնները կը շարունակէ, այցելելով ելմտական եւ տնտեսական գործավարներուն, ինչպէս նաեւ Տնտեսական Բարձրագոյն Խորհուրդի ընդհ. քարտուղար Նուրուլլահ Էսատ պէյին: Կոմս Վոլփի քննութիւն կը կատարէ պետական դրամատան հիմնումին եւ թղթադրամի կայունացման մասին:

Դրամատան դրամագլուխը բաժնեթուղթերով պիտի ապահովուի: Կառավարութիւնն ու դրամատունները գործին պիտի մասնակցին բաժնեթուղթ գնելով: Այս գնումին կարեւոր մասնակցութիւն մը պիտի ունենայ «Պանքա Քոմէրչիալէ Իթալիանա» դրամատունը:

Թուրքերուն գաղտնի զինակցութիւն?

Աթէնքի արքայական թերթերէն «Աթինայիքի» կը պնդէ թէ Ռուսիա եւ Թուրքիա 1925ին գաղտնի զինակցութիւն մը կնքած են եւ կը հրատարակէ այդ զինակցութեան պատճէնը: Թուրք եւ ռուս սպայակոյտները համաձայնած են որ արտաքին սահմանի մէջ օտար պետութեանց զինուորական գաղտնիքները առնեն եւ իրարու հաղորդեն:

Աթէնքի խորհրդարանի դեսպան Ուստինոֆ, որ այժմ Մոսկուա կանչուած է, Յունաստանի մէջ Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ հաշուին կազմակերպութիւն մը ստեղծած է:

Հեղինակաւորութիւն

Յունաստան երկու նոր սուզանաւի ապսպրանք պիտի ընէ Իտալիոյ նաւարաններուն: Երբ հասնին այս երկուքը, Յունաստանի սուզանաւերուն թիւը 7ի պիտի բարձրանայ: Հելլէնական կղզիներու բնակչութիւնները մէկ մէկ դրօշակ պիտի նուիրեն նոր սուզանաւերուն:

Գարախան ե՞րբ պիտի հրաժարի էնկիւրիի

Էնկիւրիէն կը հաղորդեն թէ Ռուսիոյ արտաքին փոխ-գործավար Գարախան այս ամսու 20ին էնկիւրի պիտի հասնի: Գարախանին սիրալիր ընդունելութիւն մը կատարելու համար ծրագիր կը պատրաստուի:

Թէվֆիք Րիւշտի պէյ Մոսկուա պիտի երթայ, Գարախանին այցելութիւնը փոխադարձելու համար: Հաւանական կը նկատուի որ արտաքին գործավարը այս այցելութիւնը գարնան կատարէ եւ այս առթիւ եւրոպական կարգ մը մայրաքաղաքներ ալ հանդիպի:

Մահափորձ մը Ամմանի մէջ

Երուսաղէմէն հեռագիր մը կ'ըսէր թէ Արաբ մը դաշոյնով մահափորձ կատարած է Անդրյորդանանի վեհապետ՝ Էմիր Աբտուլլահի վրայ, որ գործողութեան ենթարկուած է անմիջապէս եւ վիճակը ծանր է:

Ուրիշ հեռագիր մը կուգայ ճշդել որ մահափորձի ենթարկուողն է ոչ թէ Էմիր Աբտուլլահը, այլ ծանօթ ակնարոյժ Տոքթ. Աբրահամ Թիխօ, որ աչքի հիւանդանոցին առջեւ կոնակէն դաշունահարուեցաւ Արաբի մը կողմէ, երբ ինքնաշարժէն վար կ'իջնէր: Բժիշկը կ'երթար խնամելու մօտ 50 Արաբներ ու Հրեաներ, որոնք կը սպասէին հիւանդանոցին մէջ:

Ահաբեկիչը յայողեցաւ փախչիլ: Բժիշկին վիճակը ծանր է:

Նոպէլի պսակաւորեալը

Նոպէլեան մրցանակներու նոր պսակաւորները որոշուեցան: 1930ի գրական մրցանակը տրուեցաւ գերման գրագէտ Թոմաս Մաննի, 1929ի բնագիտութեան մրցանակը՝ ֆրանսացի գիտնական դուքս Լուի Վիքթոր տը Պրոյլիէի, իսկ 1928ի բնագիտական մրցանակը՝ անգլիացի փրոֆէսոր Րիչարտսընի:

Վիլհելմ կարաեր խորը մեռած

Տիկին Ալեքսանդր Զուպքոֆ, քոյր Գերմանիոյ Վիլհելմ կայսեր, երէկ առաւօտ ժամը 7ին մեռաւ Պոննի հիւանդանոցին մէջ: Տիկ. Զուպքոֆ, իրական անունով իշխանուհի Վիքթորիա Ֆոն Շաումպուրկ-Լիփփէ, 1927ին Նոյեմբերին, երբ 59 տարեկան էր, ամուսնացաւ ռուս երիտասարդ բախտախնդիրի մը՝ Ալեքսանդր Զուպքոֆի հետ, որ պնակ լուացող էր պերլինեան ճաշարանի մը մէջ:

Ամուսնութենէն վերջ, իշխանուհին հաստատուեցաւ Պոննի՝ Շաումպուրկի պալատին մէջ, Զուպքոֆի հետ: Այս վերջինը մեծ շռայլութիւններ ըրաւ եւ իշխանուհին պարտաւորուեցաւ ծախել իր գեղարուեստական առարկաները՝ պարտքերը վճարելու համար: Վերջերս ամուսնալուծման դատ բացած էր Զուպքոֆի դէմ:

Ֆանի Հոգի կ'աշխատին Ամերիկեան թերթերուն մէջ

Ամերիկեան խմբագրատան մը մէջ կ'աշխատին 1350 հոգի: Այսպէս, տնօրէնութեան եւ վարչութեան 48, լրաբեր 466, յայտարարութիւն 366, մեքենավարներ 135, տպագրողներ 260, նկարչական բաժնէն 30, փորագրիչ 30, լուսանկարիչներ 17 եւն.:

Կարգ մը թերթերու մէջ, որոնք օրական մէկէ աւելի անգամներ լոյս կը տեսնեն, կ'աշխատին երկու հազարէ աւելի անձեր:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՑ թագաւորը վաւերացուց դեսպանական երկու անուանումներ: Ուաշընկթընի դեսպան նշանակուեցաւ Սըր Ռոնալտ Լինտսէյ, մինայուն արտաքին փոխ նախարար, որուն պիտի յաջորդէ Սըր Ռոպըրթ Վանսիթթարթ, Լինտսէյի օգնականը: Մոսկուայի դեսպան նշանակուեցաւ Սըր Ֆրանսիս Օվէյ:

Նիւ ԵՈՐՔի մակարանին մէջ նոր անկում առաջ եկաւ երեքշաբթի օր, ուր երեք ժամուան մէջ 6,441,000 արժեթուղթի առուծախ եղաւ: Քանի մը միլիառ տոլար կը հաշուուի վնասը:

ՓԱՐԻԶի վրայ եւ Եւրոպայի կարգ մը մասերուն մէջ սաստիկ փոթորիկ մը պայթեցաւ առջի գիշեր: Մահ կորուստներ կան:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԾՐԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի եւ շրջանի բոլոր ընկերները, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 4 Rue St. Jacques, Salon St. Jacques: *Ներկայանալ անդամատետրով:*

Օրակարգ.— Ձեկուցում պատգամաւորին:

Լիոնի մեր նոր գործակալն է Խ. ԿԷՆՃԵԱՆ,

226 Rue Boileau, որուն պէտք է դիմել *Յառաջի* վերաբերեալ բոլոր գործերու համար:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ 71 AVE. KLÉBER

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին՝ վիճաբանութիւն նախորդ դասախօսութեան մասին՝ «ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆԵՐ»

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

Զ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԴԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Brasserie Harola, 3 rue Lavieuville, *մէթրօ* Pigalle *կամ* Abbesses

Թատերական ներկայացում, նուագ, երգ, հայկական եւ եւրոպական պարեր ու անակնկալներ:

ՄՈՒՏՔ՝ ԿԻՆԵՐՈՒ 4, ԱՅՐԵՐՈՒ 6 ՖՐԱՆՔ

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

Կազմակերպուած նախկին պատերազմիկ Հայ Սպաներու Միութեան կողմէ, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ *8* rue Jean Goujon, մէթրօ Champs Elysées *եւ* Alma:

Գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար կը մասնակցին՝ տիկիններ *Վարիա Լասկա, Մ. Մխիթարեան, Մ. Սուրաբեան, Լ. Թուժաճեան, Օր.ներ՝ Աւետարանեան, Լ. Ադապէկեան Ե. Մխիթարեան, Պ. Պ. Այվազ, Ագզիրէկեան, Ս. Մակարեան, Մ. Նաւասարդեան, Կ. Տէր Աբրահամեան, Թառխան Ժօրժ:* Հիւրերը կ'ընդունի տիկ. *Խաչիկեան:* Մինչեւ լոյս պար:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտք՝ 15 ֆրանք, տոմսերու համար դիմել Պ. Աւագեանի, 4 rue Darcet, փարիզ:

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՇԱՊԻՆ Գարաֆիսարի եւ Շրջանի «Ռազմիկ» Հայրենակցական Միութեան երեկոյթը տեղի կ'ունենայ 4 յունուար 1930 շաբաթ երեկոյ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը:

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ՝

Նաիր Էլ Օմարի տարագիր հայրենակիցները Մուսուլի շրջանի փոխադրելու առթիւ, նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի վասպուրականի Հայր. Միութեան.—

Նախորդ դումարներ՝ 1860 ֆրանք, Պ. Պ. Ա. Շուշանեան 10, Վ. Աշճիպաշեան 25, Ե. Մարգարեան 25, Մ. Թէլալեան 50, Մ. Վարդանեան 50, Պ. Մարգարեան 20, Ատօեան հայր եւ որդիներ 50, Մ. Աւիկեան 20, Ոսն («Յառաջ»ի միջոցաւ) 50, Մ. Գրիգորեան 30, Ս. Յակոբեան 20. Ա. Փանոսեան 25, Մ. (կարտան) 25, Ն. Յովհաննէսեան 25 ֆր. Ռէս Մարտիրոս Աննավանցի եւ որդիք 50, Ա. Տէր Մարտիրոսեան 60, Ս. Յակոբեան 30, Մ. Կարապետեան (կրկին) 25, Յ. Ալանեան 20, Պ. Հիւսեան 50, դումար 2520 ֆրանք:

(Շարունակելի)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Մարաշցի Անուշ Սարալտարեան, հօր անունը Գրիգոր, մօր անունը Մարգարիտ, կը փնտռէ իր ժայրը եւ եղբայրները՝ Մտեփան, Յարութիւն եւ Սամուէլ, որոնց հետքը կորսնցուցած է 1920ին՝ Մարաշի դէպքին առեն: Գրել «Յառաջ»ի:

— Նապին Գարաֆիսարցի եւ Թուրքիայէն նոր ազատուած Սմբատ Շերպէթեան 19 տարեկան, հօր անուն՝ Շապուհ, մօր անուն՝ Աղաւնի կը փնտռէ իր քոյրը Լուսագարդ Շերպէթեան: կը կարծուի թէ Նիւ-Եորք կը գտնուի: Իմացնել՝ բ. Տէրտէրեանի, 18 Rue Denoyez, Paris (20e):

կը խնդրուի ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել:

— Տիկ. Տիգրանուհի Մէլքինեան կը փնտռէ իր ամուսինը Յովհաննէս Մէլքինեան որ Ուրլայի մէջ Ռէժիի հաշուակալ էր: Իզմիրի Չարդէն 20 օր վերջ Ուրլայի բանտէն նամակ ստացած է իրմէ: Անկէ վերջ լուր չնայ: Իմացնել՝ Mme D. Mekinian, 12bis Ave. de l'Espérance, Bondy, (Seine), France.

կը խնդրուի լուսահայ Թերթերէն արտատպել:

— Ազաւնի Գրիգորեան կը փնտռէ Մեզրէցի (Խարբերդ) Գրիգոր Գրիգորեան, 28 տարեկան, հօր անուն՝ Գասպար, մօր անուն՝ Թագուհի: 1923ին կը գտնուէր Մարսէյլ: Այժմ տեղեկութիւն չունինք իր մասին, իմացնել՝ «Յառաջ»ի խմբագրութեան:

Լուր տուողին 300 ֆրանք նուէր:

— Երզնկացի հանգուցեալ Միգարէք Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (ժամանումը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերգինէ եւ Սուրէն անունով, 1912էն ի վեր: Իմացնել Օննիկ Ադամճանեանի, Str. Regala 128, Braila, Romania:

— կը փնտռուի Համբարձում Թաչերեան, կեսարիոյ Գարաիալըցի գիւղէն: Լուր տուողին 100 ֆրանք նուէր: Դրել Hagop Khatcherianի, chez Mr. Laplagne, Maire, Ste Christie par Auch (Gers), France.

— Օր. Էլմաս Օճախեան (ներկայիս Տիկ. Էլմաս-Հայկ Արծիւ) Շապին - Գարահիսարի Բուրք դիւղէն՝ կը փնտռէ իր ազգականներէն ոեւէ մէկը: Հօր անունն է Գրիգոր Օճախեան, մօրը՝ Մարիամ, քոյրերը՝ Ովսաննա, Գոհար, Արեգնազ եւ Հայկանուշ, եղբայրները՝ Յարութիւն, Արամ, Համբարձում, եւ Ղուկաս: Տեղեկացնել «Յառաջ»ի:

ՀԱՅԿ ՓԱՐՏ-ՓՈՍՏԱԼՆԵՐ

Շետեւեալ քարտ-փոստալները կը ծախուին հատը 50 սանթիմի.

Րաֆֆի, Բաժոռ-Բաթիսպա, Խրիմեան, Ղ. Ալիշան, Խ. Աբովեան, Մ. Նալբանդեան, Ստ. Նազարեանց, Գ. Սունդուկեանց, Կոմիտաս վրդ., Մկրտիչ Պէշիկթաշլեան, Ե. Տէմիրճիպաշեան, Պ. Դուրեան, Ս. Տիւսաբ, Պ. Ադամեան, Յ. Պարոնեան, Շերենց, Ա. Արփիարեան, Աղանուր, Ս. Պալասանեան, Տիգ. Զուհաճեան, Պոռշեանց, Ալվազովսքի, Ռ. Զարդարեան, Գ. Զօհրապ, Դ. Վարուժան, Ս. Պարթեւեան, Ռ. Մեւակ, ինչպէս նաեւ հայ թագաւորներու թագուհիներու, ևլն. Քարտ-փոստալին գինն է 0.50 սանթիմ.

Ինչպէս նաեւ դրօշմաթուղթեր «Հայաստան»ին հայկ. դէմքերու 10 հատը կ'արժէ 1 ֆր.: Փոստի ծախք չառնուիր: Դիմել հետեւեալ հասցէին.—L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20).

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ: *Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատորատ: Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,*

Եթէ կ'ուզէք փոխադրութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները: 51 Bld. Blanqui. Paris (13e).

EMPIRE *մուզիք-հոլ՝* 37 Av. Wagram

Cirque de Paris	Էրոլ Միլիոնէր	ամենալաւն ու ամենը	2-14 ֆրանք

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

38 Rue Rochechouart *մէթրօ* Cadet *և* Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ ցաւուկ յարկաբաժին Վիներական եւ Մորթի հիւանդութեանց ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ: կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:*

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆԵՐ

Տուն մը՝ 300 քառ. մեդր տարածութեամբ հողով, 3 սենեակ, խոհանոց, մուտք, ջուր, կազ, էլիկտրականութիւն: Գինն՝ 26,000, կէսը կանխիկ: Մնացեալ գումարին համար՝ վճարման դիւրութիւններ:

Ծախուէ նաեւ 300 քառ. քէլ. տարածութեամբ հող մը, 2 սենեակով պարագաներով: Գին 18,000: կէսը կանխիկ:

Դիմել՝ Գ. ԱԿԱՆԵԱՆի, 86 Ave. de l'Union, Arnouville-les-Gonesse (S. et O.): *Երկաթուղի՝ կառ տիւ Նորէն:*

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը քննուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ: Ակնի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)

Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրաժատչելի պայմաններով:

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՋՆ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ,

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30:

Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամվ. 5 եւ 62, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան

Եթէ կը փափաքիք գնել կալուած մը, հողամաս մը, ձեր կալուածին վրայ կնքել փոխատուութիւն մը, գնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեզ: Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով: Միեւնոյն ատեն կ'օգտուիք նիւթապէս: Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պարտաճանաչութեան: Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional. 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18, ՄԱՐՍԷՅԼ:*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 փրանք Columbia *18 փրանք*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM

ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

երգուած հանրածանօթ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ: Ունինք ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները: 8 Rue Jouy-Rouve, PARIS (20e) *մէթրօ՝* Պէլվիլ, *թրամվ. 26 եւ 56 Օթօպիւս* BF BN *և* N

ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՔՈՆՍԷՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի սմոքինկի եւ ֆրաքի համար

Ձերմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սթոք

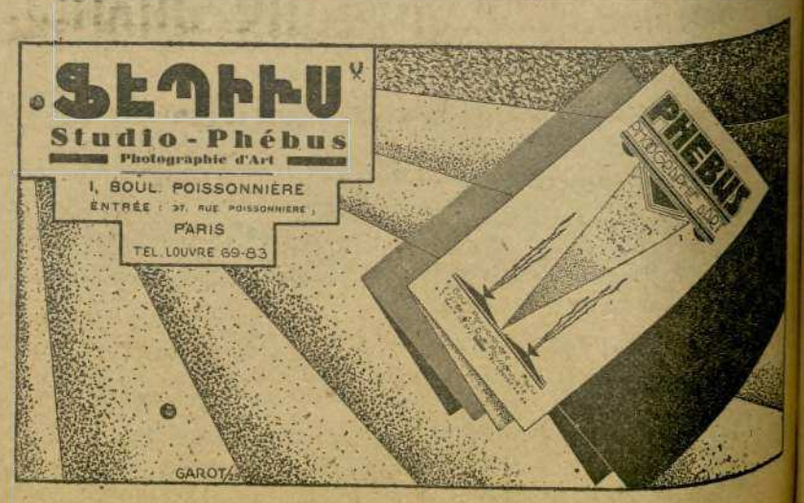
Crêpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie *եւն.*

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԳԻՆՈՎ ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin
Խմբագ. եւ վարչութիւն PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 15 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

15NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1111

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՓԻՉՈՎ ՇԱՏ ՀԱՍԿՑԷՔ»

կարելի չէ առանց սրտի սեղմուկի կարդալ փախստականի մը երկու նամակները՝ Հայաստանի կացութեան մասին: (Տես Ք. էջ):

Այդ վերովիչ իրողութիւնները նորութիւն չեն մեզի համար: Դաշնակցական ժամուլը տարիներէ ի վեր կը մատնանշէ հայատարած չարիքը: Ոչ թէ հասարակ ողբ ու կոծով, այլ չոր փաստերով կը ներկայացնէ մեր հայրենիքի գլխուն կախուած մղձաւանջը, քաղաքական եւ տնտեսական կազմալուծումը, ներքին թշուառութիւնն ու այլասերումը:

Մամուլին ձեռքը չէ բարելաւել այդ կացութիւնը: Բայց, որ եւ է թերթ մեղանչած պիտի ըլլար իր կոչումին դէմ, ծածկելով իրականութիւնը:

Մենք մեր պարտականութիւնն է որ կը կատարենք, օրը օրին արձանագրելով հայրենիքի չարն ու բարին: Մեղքը մերը չէ, եթէ աւելի շատ սեւ լուրեր կը հասնին: Մենք ուրիշներուն ձգեր ենք սեւը ճերմակ ներկելու արհեստը. հոգ չէ թէ մեզ կոչեն...«հակահայաստանեան»:

Ինչպէս ըսինք. մեզի համար նորութիւն չկայ հրատարակուած երկու նամակներուն մէջ: Միայն մէկ պարագայ — այս անգամ վկան ոչ թէ «դաշնակ» թղթակից մըն է, այլ Հօկի ժառանգ հաւատացեալ մը, որ հազիւ քանի մը ամիս առաջ մեկնած էր Ֆրանսայէն, երկրորդ կարաւանին հետ, եւ հիմա շունչը թաւրիզ առեր է: Եւ հազիւ Արաքսն անցած, պարտք սեպեր է իւրաքանչիւր աշխարհի հոչակել իր յուսախաբութիւնն ու հիասթափումը:

— «Յառաջ»ի գրածները Հայաստանի մասին ճիշդ են եղեր: բայց մենք չէինք հաւատար, «դաշնակ սուտ է» ըսելով:»

Արդ, «Յառաջ»ը այնքան սեւ, յուսահատական չէ ներկայացուցած մեր հայրենիքը, որքան Հօկի ուխտաւորը, մէկ սիւնակի մէջ: Հակառակ անհնարին խոչընդոտներու, «Յառաջ»ը — ինչպէս մեր միւս պաշտօնակիցները — աշխատած է տալ իրականութեան բուն պատկերը: Կարելի եղածին չափ ստոյգ եւ փաստացի տեղեկութիւններ, որոնք դժբախտաբար ժուռլ են, հազիւ կէտկիտուած՝ քանի մը լուսաւոր երեւոյթներով:

Կը հասկնանք դարձի եկած փախստականին ցնցումը: Տակաւին ճամբայ չելած, իր ականջները լեցուցեր էին կախարդական, հրաշապատում նկարագրութիւններով: Վարագոյր իջեցուցեր էին իր աչքերուն, եւ հայրենաբաղձ տարագիրը ճամբայ ելած էր դրախտ մը ողջունելու հաստատ հաւատքով: Եւ սակայն— կարդացէք իր նամակները:

Ճիշդ այստեղ ալ երեւան կուգայ մեր եւ մեր անարժան հակառակորդներուն տարբերութիւնը:

Անոնք բան-գործ ըրեր են սուտ սուտի հետ շաղուել, թխել եւ գլխու պտոյտ պատճառել, մոռնալով որ ամէնէն հանճարեղ սուտն ալ քանի մը օր, քանի մը ամիս միայն կը տեւէ: Եւ ճիշդ ասոր համար, աւելի շատ վնաս կը պատճառեն հայրենիքին, քան մենք, մեր ամէնէն անողոք մերկացումներով:

Այստեղ է, մեր հակառակորդներուն այս խարդախ քաղաքականութեան մէջ է բուն «հակահայաստանեան» ուղղութիւնը, որուն աւերները չեն դարմանուիր մէկ-երկու աւետաբեր լուրերով:

Մանաւանդ որ, սուտը ծախեր են ոչ թէ Անատոլուի ժողովքէն փախած թշուառի մը, այլ քիչ-շատ ազատ եւ բարեկեցիկ ապրած մարդոց, Ֆրանսան տեսած հայրենակիցներուն: Անդուլա մեղաւոր է նաեւ նամակագիրը, որ դարաւոր պետութեան մը մէջ վայելած հանգիստը կը բաղդատէ նորահաս, տակաւին խարխուլ երկրի մը պայմաններուն հետ, եւ առաջին տպաւորութենէն փախուստ կուտայ, լեզուպատառ ճիչեր արձակելով: Ո՛վ որ Հայաստան կ'երթայ, պէտք է գիտակցաբար յանձն առնէ շատ մը նեղութիւններ, որոնք անխուսափելի են: Մանաւանդ ներկայ կարգուսարքին մէջ, որմէ կը բխին շատ մը չարիքներ: Եղ ու մեղրի երազներով գացողը դատապարտուած է կէս ճամբան մնալու, կամ խուճապահար փախչելու: Արդարացում չէ «խաբուեցանք» ըսել եւ անիծել ճակատագիրը: Մանաւանդ Հօկի անդամի մը համար, որ տեսակ մը գինուորեալ կը համարուի...

Այս փակագիծէն յետոյ, նորէն դառնալով Հայաստանի կեղծ բարեկամներուն, կարմիր կամ դեղին մունետիկներուն, եւ մանաւանդ արտասահմանի մէջ գրիչ շարժող փերեզակներուն, յիշեցնե՞նք թէ պարզապէս ոճիր կը գործեն իրենց ընթացքով:

Ի՞նչ կը շահի հայ ժողովուրդը, երկրի կամարտասահմանի մէջ, երբ սարկօրէն, գիտակցաբար կը խեղաթիւրեն փաստերը, կ'ուրանան անպարտելի չարիքներ: Պարզապէս— ի հեուկս Դաշնակցութեան:

Արդէն հարիւրներու հասած է Թաւրիզ ապաստանողներուն թիւը: Ինչո՞ւ չեն հետաքրքրուիր, չեն հարցաքններ, չեն պրպտեր, որպէսզի պատճառները հասկնալու համար:

Հայաստանը կը պարպուի, կը ծիւրի, կը խեղդուի ափ մը խելագարներու ձեռքով: Ողճի խայթ չե՞ն զգար, մոռացութեան տալով այս ահաւոր իրողութիւնը, եւ հէքեաթ պատմելով եւրոպայի ու Ամերիկայի սալայատակներուն վրայ:

Քէմալական թուրքերն անգամ, յայտնի երեսփոխաններ եւ հրապարակագիրներ արիաբար մէջտեղ կը դնեն ներքին վերքերը, վարչական անկանոնութիւնները, տնտեսական քայքայումը եւն., դարմանի փնտռելով:

Հայ մարդը,— մանաւանդ գիւղի մարդը—թուրքին չա՞փ ալ սիրտ չպիտի ունենայ իր հայրենիքին իրական վիճակը, լաւն ու գեշը հարազատօրէն պատմելու, չարիքին աղբիւրները մատնանշելու, անարդարութեան եւ բարբարոսութեան դէմ ըմբոստանալու:

«Քիչ գրուս շատ իմացէք»— պիտի ըսէին մեր պապերը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

"ՂԱԶԱՄԻՏ,, ՆԵՐՈՒՆ ԵՐԴՈՒՄԸ

«Յուսաբեր» դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (5 Նոյ.).

— «Իւրաքանչիւր կուսակցութիւն իր անդամներուն համար երդումի որոշ արարողութիւն ունի: Այս երդումը նաեւ ռամկավարներն ունին: Աշխարհի վրայ եւ ոչ մէկ կուսակցութիւն սակայն իր երդմնագրին մէջ յիշատակութիւն ունի *կուսակցական շահերու* մասին: Մինչեւ իսկ բոլշեւիկները, ամէնէն կատաղի կուսակցամոլները, իրենց երդմնագրին մէջ երբե՛ք չեն խօսիր *կուսակցական շահերու* մասին: *«Հանդիսաւոր խոստումով կուտանք հաւատարիմ մնալ բանուոր դասակարգի պայքարին»* (Լենին) *աւանդներուն»*, — սովորաբար այսպէս կ'երդնուն բոլշեւիկները, ամէնէն մոլի կուսակցականները: Հոս յիշատակութիւն չկայ *կուսակցական շահու* մասին, որովհետեւ այդ շաթը նոյնացած է «բանուոր դասակարգ»ի շահուն հետ եւ խտացած իլիչի «աւանդ»ներուն մէջ: Նոյնն է նաեւ միւս կուսակցութեանց պարագան, այն տարբերութեամբ միայն, որ «բանուոր»ի փոխարէն հոն յիշատակուած էանունը ընկերային այլ խաւի («ագգ», «աշխատաւոր ժողովուրդ» եւ այլն), իսկ «իլիչի աւանդներու» փոխարէն, յիշատակուած են բոլորովին տարբեր *աւանդներ*, առանց, սակայն, երբեք որեւէ *կուսակցական շահու* մասին խօսելու:

կայ, սակայն, «կուսակցութիւն» մը, որ հաւատարմութիւնը *կուսակցական շահերուն* իր երդմնագրի անբաժան մասը կը դարձնէ:

Մեր խօսքը ռամկավար ազատականներու մասին է:

Բացէք անոր *«հիմնական կանոնագիր»*ը, եւ այդ կանոնագրին մէջ, անոր վերջին (16րդ) էջին վրայ, *«երդմնագիր»* խորագրին տակ, ի թիւս այլ կէտի ու պատիր ցավուտութերու, հետեւեալ խորապէս ուշագրաւ ու չափէն աւելի յատկորոշ բառերը կը կարդաք.

— «Կ'երդնում պատուոյս վրայ եւ հայրենիքիս անունով... աչալրջօրէն հսկել ռամկավար-ազատական կուսակցութեան շահերուն վրայ...»:

Որ եւ է երդմնագրի մէջ Հայրենիքը ա՛յսքան տմարդօրէն սրբապղծուած չէ երբեք: երբե՛ք ու ո եւ է կուսակցութիւն իր անդամին պարտադրած չէ երդում հայրենիքին վրայ... *«Աչալրջօրէն հսկելու համար կուսակցական շահերուն վրայ»:*

Սակայն մենք մոռցանք որ այս *Թայֆան... կուսակցական շահ «չունի»:*

Այո՛, ճիշդ էր Պիզմարքը.

— Երբ կ'ուզես բան մը քօղարկել, անոր դէմ բարձրաձայն խօսէ:»

ՈՒՐԿԷ ԻՄԱՑԱՆ

Ազգարարի նոյեմբեր 10ի թիւին մէջ գարմանքով կարդացինք թէ՝ «փարիզէն հեռագիր մը կը գուժէ մահը Պ. Պօղոս Նուպարի»:

Կը թուի թէ մեր պաշտօնակիցը գոհ գացած է տգեղ կատակի մը, քանի որ Պ. Պ. Նուպար ողջ առողջ է եւ կը գտնուի Փարիզ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իզմիրի Հայերու տուները կը ծախուին

«Ագշամ» կը գրէ թէ Իզմիրի գանազան վայրերուն մէջ գտնուած Հայոց «լքեալ» գոյքերէն 400 տուներ ծախու պիտի հանուին: Լքեալ գոյքերու վարչութիւնը զբաղած է որոշելու այն հայապատկան տուները որոնք զետեղման վարչութեան տրամադրութեան տակ չեն գտնուիր:

Հայերու «լքեալ» գոյքերը ամբողջութեամբ և մէկ անգամով ծախու հանելու որոշում տրուած է, որպէս զի այս գործը իսկոյն աւարտի եւ պաշտօնեաները ուրիշ գործերու մէջ աշխատին:

Յառաջիկայ շաբթուան մէջ 120 հայապատկան տուներ պիտի ծախուին:

Ռուսերուն գաղտնի դաշնագրին շուրջ

ԵՐԵՔ ՀԱՅ ԼՐՏԵՍՆԵՐ

երէկ գրեցինք թէ՝ ըստ Հելլէն Թերթերու, 1925ին գաղտնի դաշնագիր մը կնքուած է Մոսկուայի եւ Էնկիւրիի միջեւ՝ արտասահմանի մէջ լրտեսական կազմակերպութեամբ զբաղելու համար: Այս առթիւ Աթէնքի «Նոր Օր»ը կը գրէ (5 Նոյ.)

— Կառավարական ու քաղաքական շրջանակները զգայացունց տպաւորութեան տակ կը գտնուին «Էլինիքի» եւ «Փաթրիս» թերթերուն ըրած լրտեսական յայտնութեանց հետեւանքով, որոնք կապ ունին Աթէնքի խորհրդային դեսպան Ուստինոֆի հետ:

«Էլինիքի» հրատարակած էր դեսպան Ուստինոֆի եւ դեսպանատան առաջին քարտուղարին ստորագրութիւնը կրող գաղտնի նամակներ, մէկը ուղղուած յոյն համայնավարի մը, որմէ՝ ղրամի փոխարէն կը պահանջուի բանակի եւ նաւատորմի մասին ճշգրիտ տեղեկութիւններ եւ միւսը գրուած թուրք դեսպանատան առաջին քարտուղարին, ըսելով թէ ուզուած գաղտնի տեղեկագիրները ժամ առնէն պիտի ղրկուին:

«Փաթրիս» հրատարակեց զգայացունց յայտնութիւններ, վաւերաթուղթերու պատճէններ եւ լուսանկարներ, խորհրդային դեսպան Ուստինոֆի ղեկավարութեամբ կազմակերպուած լրտեսական գործին շուրջ:

Հայու անունն ալ խառնուած է այս դաւաճանական արարքին մէջ, թէեւ իշխանութիւնները բոլորովին վերապահութիւն ցոյց կուտան:

Ծանօթ համայնավար Ունճեանի լուսանկարը «Փաթրիս» հրատարակած էր կիրակիի թիւին մէջ, զոր ներքցայացնելով իբրեւ յոյն, որ աշակերտած է Լվելփիրի սպայից վարժարանին: Տեղեկատուները կամ ապահովութեան պաշտօնեաները յայտնած են ունենալ Ունճեանի լուսանկարը, առանց գիտնալու ծագումը, զբաղումը եւ անունը:

Ասիկա անոր համար որ Ունճեան, ինչպէս կը հաւաստեն, քանի մը տասնեակ անուններ եւ նոյնքան ինքնութեան թուղթեր կը գործածէ իր հետքը կորսնցնելու համար:

Լրտեսական գործին մէջ ուրիշ քանի մը հայ համայնավարներ ալ օգտագործուած են, բարեկամները եւ խրատատուները Մազլումեան եպիսկոպոսին, որոնք կը հետապնդուին իշխանութեանց կողմէ:

Դեսպան Ուստինոֆ արձակուրդով մեկնեցաւ ուրբաթ: Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը պիտի պահանջէ Մոսկուայէն ետ կանչել զինք եւ նոր մը նշանակել:

Թերթերը կը գրեն թէ դեսպան Ուստինոֆի կողմէ թուրք դեսպանատան հաղորդուած գաղտնի տեղեկութիւնները կը վերաբերին Թրակիոյ զինուորական եւ օդանաւային ուժերուն, ինչպէս նաեւ նաւատորմի կազմակերպութեան:

∴ «Փաթրիս» կը շարունակէ գզայացունց մերկացումներ ընել խորհրդային լրտեսական դաւադրութեան հետամնաւոր դաւաճանական գործունէութեան մասին: Կը հրատարակէ նաեւ երեք Հայերու անունները՝ Պօղոս Ունճեան, խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան պաշտօնեայ եւ տեղեկատու պալքանեան պետութեանց գինուորական գաղտնիքներու: Մ. Թագուորեան, դեսպանատան պաշտօնեայ եւ խորհրդային Հայաստանի գործակալ: Սահակ Միսաքեան, նախկին աւազակ եւ մտերիմ Ուստինոֆի:

Ալմազեան կեղծարար չէ

Առջի օր դէմ դէմի բերուեցան Ալմազեան եւ հրեայ վաճառական Յայիմ Րոզանէս: Այս վերջինը կը պնդէր թէ 102,000 ֆրանքի ապրանք տուած է Ալմազեանի եւ փոխարէնը առած մուրհակներ, որոնք անվճար մնացած են: Դատական իշխանութիւնները կը կարծէին թէ Րոզանէսի կը պատկանին այն ապրանքները, որոնք գտնուած էին Ալմազեանի նախկին կնոջ քրոջ՝ Տիկ. Մօթէլի տունէն:

Նախ քան ապրանքները պարունակող նաւտուկները բանալը, Ալմազեանի փաստաբանը՝ հարցաքննիչ դատաւորին արտօնութեամբ կարգ մը հարցումներ ուղղեց Յայիմ Րոզանէսի, ու պարզուեցաւ թէ Րոզանէս 21000 ֆրանքի ապրանք առած է Լիոնի Տրէյֆիւս եւ ընկ. տունէն, թէ Րոզանէս մնացած է եւ մնանկանալէն օր մը առաջ այդ ապրանքները ծախած է իր տղուն՝ ժաք Րոզանէսի, թէ Տրէյֆիւս եւ ընկ.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԵԱՆ ԼՈՔԱՈՒՆՕ

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր քարտուղար սըր Էրիք Տրըմմընտ, պալքաններու մէջ կարճ պտոյտէ մը յետոյ անցաւ Լոնտոն, ուր արտաքին նախարար Չէնտըրսընի պիտի ներկայացնէ կարգ մը առաջարկներ՝ միջերկրական Լոքառնոյի մը համար:

Այս ծովային Լոքառնոյին առանցքը պիտի կազմէ դարձեալ Անգլիա: Այս վերջինը, որ ըստ Լոքառնոյի դաշինքներուն, Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ կուտայ երաշխաւորութիւն մը, երբ այս պետութիւններէն մէկը յարձակումի ենթարկուի միւսին կողմէ, այժմ ալ երաշխաւորութիւն պիտի տայ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ, երբ ասոնցմէ մէկը յարձակումի ենթարկուի միւսին կողմէ: Այս ձեւով կարելի պիտի ըլլայ համոզել Ֆրանսան եւ Իտալիան որ նաւային սպառազինումին մէջ հաւասարութեան սկզբունքն ընդունին, ինչ որ մեծապէս պիտի դիւրացնէ հինգ պետութեանց համաձայնութիւնը, յունուարին Լոնտոնի մէջ գումարուելիք խորհրդաժողովին ընթացքին:

Սըր Էրիք Տրըմմընտ պիտի աշխատի նաեւ որ Լոնտոնի խորհրդաժողովն եւ Ազգերու Դաշնակցութեան միջեւ սերտ կապ պահուի, քանի որ մէկը լրացուցիչ է մըւսին:

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԴԻՄՈՒՄԸ

Սելանիկի Քաղ. Խորհուրդին կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայացած է նորնտիր քաղաքապետ Պ. Մանօսի եւ հետեւեալ խնդրանքները ըրած.—

1. Խնդրուած է որ քաղաքապետութիւնը ասկէ վերջ տարեկան 200,000 տրախմիի նպաստ մը յատկացնէ ազգ. վարժարաններուն, որոնք ցարդ իբրեւ քաղաքապետական նպաստ կը ստանային միայն 15,000: Դիտել տրըուած է այս առթիւ, որ քաղաքապետութիւնը երկու տարիէ ի վեր չի վճարեր արդէն տարեկան 75 հազարի նպաստը մինասեան աղջկանց որբանոցին, որ փակուած է: Հետեւաբար, քաղաքապետութիւնը կրնայ յայն նպաստով մը օժանդակել հայ կրթական հաստատութիւններուն:

2. Պ. Մանօսին պարզուած է նոյնպէս բազմաթիւ հայ գաղթականներուն թշուառ ու բժշկական խնամքէ զուրկ վիճակը եւ խնդրանք եղած է անոր որ բարեխօսելով քաղաքապետական Հիւանդանոցի եղբայրութեան, տեւական կերպով 5—6 անկողին տրամադրուի չքաւոր հայ գաղթականներուն, յիշեալ հիւանդանոցին մէջ:

3. Իբրեւ վերջին խնդրանք, Թաղ. Խորհուրդը Պ. Մանօսի ուշադրութեան յանձնած է Սելանիկի երեք ազգ. վարժարաններուն յատկացուած չէնքերուն անբաւարարութիւնը, որուն հետեւանքով շատ մը երախաներ կը զրկուին ուսումէ եւ խնդրած է բացառիկ նպաստ մը, աւելի յարմար շէնք մը վարձելու համար:

Պ. Մանօս լսելէ վերջ այս խնդրանքները, խոստացած է գանոնք ներկայացնել քաղաքապետական Խորհուրդին, անմիջապէս որ այս վերջինը զբաղի բարեսիրականնպաստներուբաշխումին վերաբերեալ խնդիրներով:

ԻՐԱՒՔի վարչապետը Սըր Ափտիլ Մուհիմ առջիգիշեր ժամը 10.30ին ընտանեկան հաւաքոյթի մը ընթացքին անձնասպան եղաւ: Պատճառը յայտնի չէ:

«Ցուցչի» ընթերցողները օրը օրին հետևեցան ճշտության տարեսկզբի ֆինանսական պայմանագրի կատարման ընթացքին, որ վերջացավ Նոյեմբերի 1-ին։ Ինչպես հայտնի է, «Ցուցչի» հրատարակության ծախսերը ֆինանսական պայմանագրով ստանձնել էր Պետհրատը, իսկ թերթի խմբագրությունը պարտավորվել էր ապահովել թերթի բարձր գաղափարական մակարդակը, ինչպես նաև ժամանակին հրատարակել թերթը։

Ֆինանսական պայմանագրի կատարման ընթացքում պարզվեց, որ խմբագրությունը ոչ միայն չի կարողացել ապահովել թերթի բարձր գաղափարական մակարդակը, այլև ոչ ժամանակին է հրատարակել թերթը։ Ֆինանսական պայմանագրի կատարման ընթացքում պարզվեց, որ խմբագրությունը ոչ միայն չի կարողացել ապահովել թերթի բարձր գաղափարական մակարդակը, այլև ոչ ժամանակին է հրատարակել թերթը։

Ինչպես հայտնի է, «Ցուցչի» խմբագրությունը ստանձնել էր պարտավորություն ամեն ամիս հրատարակել 12 համար, այսինքն՝ տարեկան 144 համար։ Իրականում 1931 թվականի ընթացքում հրատարակվել է ընդամենը 102 համար, այսինքն՝ 42 համարով պակաս։ Ամենից շատ խանգարել է թերթի հրատարակությանը խմբագրության անկազմակերպվածությունը։ Խմբագրությունը ոչ միայն չի ապահովել թերթի ժամանակին հրատարակությունը, այլև ոչ մի կերպ չի հոգացել թերթի բարձր գաղափարական մակարդակի մասին։ Խմբագրությունը ոչ միայն չի ապահովել թերթի ժամանակին հրատարակությունը, այլև ոչ մի կերպ չի հոգացել թերթի բարձր գաղափարական մակարդակի մասին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԱՅՆ ՀԱՎԱՏՈՒ ՄԱՐՏԻՆ

ՊԵՏՔ ԵՒ ԿՈՂՄ

Ս. ՊԱՐՈՒՅՐ

Ամէն տարի, Մարտ ամսուն, Հայկական Ձայնը կը տօնէ իր հիմնադրութեան տարեդարձը։ Ամէն տարի, Մարտ ամսուն, մենք կը գրենք մեր ընթերցողներուն, որոնք միշտ ալ մեզի հետ են եղած, ինչպէս որ մենք միշտ ալ անոնց հետ ենք եղած

տունը դատ բացած է Բոզանէսի դէմ՝ իբրեւ դրաժշորթի եւ այս պահուս դատին քննութիւնը կը կատարէ հարցաքննիչ դատաւոր Տարօ։ Այսպէս ուրեմն, ամբաստանողը կը նստի ամբաստանեալի աթոռին վրայ։

Յետոյ բացուեցան մնտուկները։ Բոզանէս մէջի ապրանքները քննելով, բաւ անմիջապէս թէ անոնք իր ծախածները չեն։ Ալմազեան բաւ թէ գանոնք գնած է Հէրցոկ եւ Տոնէօյլ վաճառատուններէն եւ թէ հաշուեցուցակը պահած է Ավընիւ-ժան-ժօռէսի իր բնակարանին մէջ։

Այնատեն հարցաքննիչ դատաւորը հարցուց Ալմազեանի թէ ինչո՞ւ կերպասի այդ կտորները իր քենիին տունը դրկած էր։ Հայ դերձակը պատասխանեց թէ կնոջը հետ գժտուած էը եւ չէը ուզեր որ անիկա գործածէ գանոնք. յետոյ այդ կերպասներու մէկ մասով կ'ուզէր հագուստ շինել Պրզոն մնացած իր զաւակներուն։ Մաթիֆաս դիտել տուաւ թէ Ալմազեան իր անանկութենէն վերջ իրաւունք չունէր գործածելու խանութին մէջ մնացած ապրանքները։

— Շատ ժամանակ ունէի, պատասխանեց Ալմազեան, դրամ շինելու եւ պարտքերս վճարելու համար, քանի որ առաջին վճարումս պիտի կատարէի 1930 յուլիսին։ Հակառակ ներկայ դժբախտութեանցս, դարձեալ հաստատ յոյս ունիմ թէ՝ ճիշդ պայմանաժամին պիտի կրնամ փրկել ստորագրութեանս պատիւը։

Տէր եւ Տիկ. Մօթէ հաստատեցին Ալմազեանի բսածները։ Ժաք Բոզանէս եւ Խայիմի պաշտօնեան՝ Ազրիէլ շփոթ կացութիւններ տուին։

Ու Ալմազեան բոլորովին մաքուր դուրս եկաւ իրեն դէմ եղած զեղծարարութեան ամբաստանութենէն։

Այսօր ամէնէն կարեւոր խնդիրը պիտի ըլլայ ինքնաշարժի վարիչ Պիլոթէյի վկայութիւնը հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ։ Այս վերջինին ուղղած իր նամակին մէջ Պիլոթէ շատ հետաքրքիր մանրամասնութիւններ կուտայ սեպտ. 9ին Մոնթրէօյլ-սուր-Պուայի ծանօթ տան մէջէն բեռցուցած մնտուկին մասին։

Թերթերը կը բողոքեն ընդհ. դատախազի եւ հարցաքննիչ դատաւորի այն որոշումին դէմ՝ որով կ'ուզեն անմիջապէս փակել հարցաքննութիւնը եւ Ալմազեանը ղրկել ամբաստանիչ առեանին առջեւ։ Դիտել կը տրուի թէ երբ խնդիրը դեռ շատ մութ ծալքեր ունի եւ ոեւէ բան չէ լուսաբանուած, ինչպէ՞ս կարելի է փակել հարցաքննութիւնը։

⁂ երեսփ. ժողովը որոշեց առաջին առթիւ զբոսիլ ընկերվարական երեսփոխան Մոնէի եւ Լոնէսթ Լաֆոնի հարցապնդումով, Ալմազեանի ծեծի ենթարկուելուն մասին։

Անդրպարսկեան երկաթուղին

Թէհրանէն կը հեռագրեն Թայմզի.—

Շահը վերջացուց իր քննական պտոյտը անդրպարսկեան երկաթուղիի հիւսիսային մասին մէջ— մաս՝ որ կը շինուի գերման խմբակի մը կողմէ։ Ճամբորդութիւնը կատարեց մասնաւոր կառախումբով մը, երկաթուղիի մեկնակէտ Սարիէն մինչեւ Պանտարշահ, նոր նաւահանգիստը, 65 մղոն հեռու, կասպիցի վրայ։

Կառավարութեան եւ ամերիկեան Ուլրն եւ ընկ. տան ներկայացուցիչներուն միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին գիծը երկարաձգելու համար։ Ամերիկեան խմբակին պիտը, որ կը շինէ հարաւային մասը, Թէհրան հասաւ։

Անդրպարսկեան երկաթուղին, որ Րիզա Շահի յիշատակելի գործը պիտի ըլլայ, պիտի արժէ 13,000,000 անգլիական ոսկի։ 1928 ապրիլին Մէջլիսը քուէարկեց 100,000 ոսկի վարկ՝ նախապատրաստական աշխատանքներու համար։ Իսկ այս տարուան յունուարին 600,000 անգլ. ոսկի կանխավճար ըրաւ խմբակներուն (որոնց մէջ շահերը ունին անգլիական, ֆրանսական, ամերիկեան եւ գերման ընկերութիւններ)՝ անհրաժեշտ նիւթերը գնելու համար։ Հարաւային մասը Տիսֆուլ պիտի հասնի 1930ի գարնան։

Թուրքիոյ պետական դրամատունը

Իտալիոյ նախկ.ելմտական նախարար Վոլփի էնկիւրիէն Պոլիս դառնալով կը շարունակէ իր մասնաւոր տեսակցութիւնները «Պանքա Քոմէրչիալէ Իթալիանա»ի տնօրէններուն հետ եւ միեւնոյն առեն քննութիւններ կը կատարէ սակարանին մէջ։

Իտալական շրջանակներէն ալ կը հաւաստուի թէ պետական դրամատան դրամաշրխին մէջ կարեւոր բաժին մը պիտի ունենայ իտալական դրամատունը։ Կոմս Վոլփիի կցորդներէն Կինօ Ռավէննա, որ Իտալիոյ յատնի ելմտագէտներէն մէկն է, մասնաւորապէս քննութիւններ պիտի կատարէ Թրքական դրամին ելեւէջին շուրջ։ Կոմսը իր յայտարարութիւններուն մէջ բսած է թէ Թուրքիոյ տնտեսական յառաջդիմութեան եւ ընդարձակումին մէջ եթէ իտալական դրութիւնը ամբողջութեամբ կիրարկուի, կատարելապէս լաւ արդիւնք առաջ պիտի գայ։ «Այս ձեւով մասնակցութիւն մը, բսած է կոմս Վոլփի, գոհունակութիւն առաջ պիտի բերէ իտալական տնտեսական եւ ելմտական շրջանակներուն մէջ։ Ես ալ այս բանը շատ կը փափաքիմ եւ կը ժպղթեմ»։

Հայ կաթոլիկներու վէճը

Այսօր Գ. էջին մէջ գրած ենք թէ Պոլսոյ Սուրբ Յակոբ հիւանդանոցին բժշկապետ Տօքթ. Գասապեան ոստիկանութեան դիմած է յայտնելով թէ կարգ մը անձեր սպառնագիր ղրկած են իրեն, որպէսզի քաշուի իր պաշտօնէն։

«Վագրթ», խօսելով այս մասին, կ'ըսէ թէ Թուրքերու բաբեկամ բժիշկի մը մահուան սպառնագիր եղած է։ Նամակին մէջ կան եղեր նաեւ հետեւեալ տողերը. «ո՛վ Թրքական լրտես, կը բաւէ որքան կերար աղքատներուն հացը։ Եթէ մինչեւ հինգ օր չքաշուիս, դիակդ գետին կը փռենք, ասիկա լաւ գիտցիր եւ լուր մի՛ տար կառավարութեան»։

Տօքթ. Գասապեան ալ, այս առթիւ, ի մէջ այլոց յայտարարած է նոյն թերթի խմբագրին. «Երկար պայքարներէ յետոյ չնչեցինք պատրիարքութիւնը եւ տեղը «միւթէվէլլի»ութիւն հաստատեցինք։ Մեր նպատակն է Հանրապետական կառավարութեան հաւատարիմ մնալ, բայց կարգ մը դատարկապորտներ սկսան ինծի հակառակիլ։ Երկու տարի առաջ ալ մեր պետին, Տօքթ. Եաղուպեանին սպառնացին սպաննել փարիզ գտնուող իր տղան, եթէ չքաշուի։ Տօքթ. Եաղուպեան վախնալուն փարիզ գնաց»։

Ոստիկանութեան կողմէ հարցաքննուած են նաեւ վարչ. Խորհուրդի անդամներէն Պ. Պ. Հաճեան եւ Տիւմէճեան։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ջ Ե Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին միայն առաւօս

Brasserie Harola, 3 rue Lavieuville, *մէթրօ* Pigalle *կամ* Abbesses

կը ներկայացնի՝ «ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ» (*4 արար*)

ՆՈՒԱԳ. ԵՐԳ. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ ՈՒ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ 4, ԱՅՐԵՐՈՒ 6 ՖՐԱՆՔ

ԵԹԷ, կ'ուզէք փոխադրուիլ կ'ուզէք ձեր շինել տուներուն համար, ձեր շահիլ պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեան եւ իմանալ անոր նեղնաւոր մանները։ 51 Bld. Blanqui. Paris (13e).

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris | Էքզոտիք Միւզիքներ | ամենալաւ ու ժամանակակից

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԾՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի եւ շրջանի բոլոր ընկերները, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 4 Rue St. Jacques, Salon St. Jacques: *Ներկայանալ անդամատետրով։*

Օրակարգ.— Զեկուցում պատգամաւորի։

Լիոնի մէր նոր գործակալն է Ս. ԿԻՆՃԵԱՆ,

226 Rue Boileau, որուն պէտք է դիմել *Յառաջի* վերաբերեալ բոլոր գործերու համար։

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ 71 AVE. KLÉBER

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին։ Վիճաբանութիւն նախորդ դասախօսութեան մասին՝ «ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆԵՐ»

Հ. Յ. Դ.

Գ Ա Ի Ա Ռ

Լիոնի *Հրիստափոր խումբը ստիպողական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր ժամը 8.30ին, Հ. Յ. Դ. սրահը։*

Լիոնի Շրջ. *կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի ընկերները իրենց անդամատետրով, այս կիրակի առաւօտեան ժամը 8.30ին Գ. թաղապետարանի Գրադարանի սրբահը։ Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի զեկուցումը։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Զ. Ե. Ո. Միութեան ժամնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, Ցլորիայի մէջ։ Օրակարգ՝ Պատգմ. ժողովի օրակարգի հարցերու վիճաբանութիւն եւ պատգամաւորներու ընտրութիւն։ Բոլոր անդամները պարտաւոր են ներկայ ըլլալ։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա-Քոլոնպէ *մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին* 164 Rue Bourguignon, Bois Colombes. *կարեւոր օրակարգ։*

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա Քոլոնպէ *մասնաճիւղի երեկոյթ - պարահանդէսը Դեկտ. 14 Շաբաթ իրիկուն։ Նկատի ունենալ սոյն թուականը։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Շապին Գարահիսարցի եւ Թուրքիայէն նոր ազատուած Սմբատ Շերպէթեան 19 տարեկան, հօր անուն՝ Շապուհ, մօր անուն՝ Աղաւնի կը փնտռէ իր քոյրը Լուսագարդ Շերպէթեան։ Կը կարծուի թէ Նիւ-Եորք կը գտնուի։ Իմացնել՝ Բ. Տէրտէրեանի, 18 Rue Denoyez, Paris (20e)։

կը խնդրուի ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

— *Տիկ. Տիգրանուհի Մէքքինեան կը փնտռէ իր ամուսինը Յովհաննէս Մէքքինեան որ Ուրլայի մէջ Ռէժիի հաշուակալ էր։ Իզմիրի չարդէն 20 օր վերջ Ուրլայի բանտէն նամակ ստացած է իրմէ։ Անկէ վերջ լուր չնայ։ Իմացնել՝* Mme D. Mekinian*ի, 12bis* Ave. de l'Espérance, Bondy, (Seine), France.

կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել։

— Աղաւնի Գրիգորեան կը փընտռէ Մեզրէցի (Խարբերդ) Գրիգոր Գրիգորեան, 28 տարեկան, հօր անուն՝ Գասպար, մօր անուն՝ Թագուհի։ 1923ին կը գտնուէր Մարսէյլ։ Այժմ տեղեկութիւն չունինք իր մասին, իմացնել՝ «Յառաջ»ի խմբագրութեան։

Լուր տուողին 300 ֆրանք նուէր։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԱՄՍԱԳԻՐ

կը ծախենք հետեւեալ թիւերը.— *Ա. տարի՝ թիւ 2 3 4 6 8 9 11 12։ Բ. տարի՝ թիւ 1 2 6 7 8 11 12։ Գ. տարի՝ թիւ 8 9 10 11 12։ Դ. տարի՝ թիւ 1 2 3 7 8 9 10 12։ Ե. տարի՝ թիւ 2 3 4 5 6 7։*

Վերի թիւերէն ունինք մեծաքանակ, իւրաքանչիւր թիւը կ'արժէ 15 ֆրանք։ Փոստի ծախքը մեր վրայ։ Վճարումը կանխիկ է։ Դիմել՝ M. Tchadrjian, Papeterie, Bab-Yaoub, Beyrouth.

Հրապարակ ելաւ Սահակ - Մեսրոպ Գրադարանի

1930Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑ

Գինը՝ 6 ֆր., դիմել՝ Hissayan*ի* 22 Ave. Rouveyrol, Asnières, Seine.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթ-Լէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Հերմաֆրոդ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռաթուառ։ Ընդամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

Վէներական ախտերը 2 ֆրք., թոքախտը 3, նորածիններու առողջապահութիւնը 3, ջերմամիզուկենէ գերծ մնալու միջոցները 5, ինչ է սիֆիլիսը 6, ամուսնական առողջապահութիւն եւ սեռային հիւանդութիւններ 10, բժիշկին գիրքէն փրցուած էջեր 10, սերնդագործում եւ սեռական առողջաբանութիւն 10, մտերիմ զրոյցներ 30, մատեան մանկանց 40, սեռային առողջապահութիւն (կազմուած) 50 ֆրանք։

Դիմել՝ Madame A.V. SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շացագործ LA GARDE

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Téléphone-Trudaine 95.21

ԲԺՇ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

ՄԷԹՐՕ՝ Beaugrenelle

Միզասնգքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ (ՊՈՒԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը գբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուբ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Գոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։

Ամուսնութիւն եւ ժառանգութիւն։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier

Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձանններ, կոճակներ, եւայլն, աժան եւ անմրցելի գիներով։

Անթրբըբընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին։ Դիմեցէ՛ք եւ փորձեցէ՛ք։

tailleur

A. BERBERIAN

24, RUE BERGERE

Tél.: Prov. 05-49 Paris

ՀԱԼԷՊԻ ՊՈՒԼՂՈՒՐ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛Ւ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ

Հասած է Հալէպի պուլղուր, ամենալաւտիր տեսակէն։ Կը ծախուի մեծաքանակ (պարկով)։ փափաքողներուն նմոյշ կը ղրկուի։ Դիմել հետեւեալ հասցէին՝

H. BABIKIAN

8A Rue Francis de Pressensé, MARSEILLE

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆԵՐ *Տուն մը՝ 300 քառ. մեդր տարածութեամբ հողով, 3 սենեակ, խոհանոց, մուտք, ջուր, կազ, էլիկտրականութիւն։ Գին՝ 26,000, կէսը կանխիկ։ Մնացեալ դուրարին հաւար՝ վճարման դիւրութիւններ։*

Ծախուէ նաեւ 300 քառ. քեմ. տարածութեամբ հող մը, 2 սենեակոց պարագաքմանով։ Գին 18,000։ Կէսը կանխիկ։

Դիմել՝ Գ. ԱԿԱՆԵԱՆի, 86 Ave. de l'Union, Arnouville-les-Gonesse (S. et O.)։ *Երկաթուղի՝ Կառ տիւ Նորէն։*

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅեԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան) 18 Rue Daguerre, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97

Իրաւագէտ խորհրդատու ՏԷՓԱՆՍ ՕՖՕՓՈՒԼՈ Է սքօրթիվ եւ միւթիւէլ միլիոէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փոդոցի արկածներու առթիւ ընասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նոթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9 եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՂԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՒԱՅԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 42 Rue des Acacias, PARIS (17e) ՄԷԹՐՕ՝ Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷր եւ ՑՆօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը ներամբուր ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ Ատամնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն 19։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

COLUMBIA MARK

18 ՖՐ.

REGISTERED TRADE MARK

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Այս երեք աշխարհիճանաչ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամենավերջին փլաքներ ինչպէս նաեւ Հայերէն նոր եղանակները եւ Արշին մալ ալանի բոլոր կտորները եւ Մարտիրոսեանի փլաքները։

Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը, զեղչուած գինով։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200Ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչու.Թիւն
235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱՒԵԱՆ

ՇԱԲԱԹ
16
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1929
16NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1112

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՇԱԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՊՂՏՈՐ, ՄԻՇՏ ՊՂՏՈՐ

«Ողջամիտ»ներու պաշտօնաթերթը վերջին թիւով կը ծանուցանէ թէ Արսէն վրդ. Ղլտճեան Էջմիածնի մէջ եպիսկոպոս ձեռնադրուելով, պաշտօն ստացած է «մեկնիլ Թաւրիզ եւ տեղւոյն վրայ համերաշխութիւն գոյացնելով վերակազմել ազգային մարմինները»:

Արտատպենք լուրին մնացած մասն ալ.

—«Ինչպէս յայտնի է, Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր խորհուրդին որոշմամբ, ետ կանչուած է Նէրսէս եպիս. Մելիքթանգեան, որ այժմ իր առաջնորդի պաշտօնէն մեկուսացուած է եւ կը մնայ Թաւրիզի մէջ իբրեւ սոսկ եկեղեցական»:

Յաստակացնենք որ այս լուրը բոլորովին նորութիւն մըն է մեզի համար:

Իրեւանը 1922էն ի վեր ամէն միջոցի կը դիմէ, հեռացնելու համար Թաւրիզի առաջնորդը: Ութ-տասը անգամ «պաշտօնակ» ընել տուին զայն Էջմիածնի միջոցաւ: Յանդիմանութիւններ՝ կաթողիկոսին ստորագրութեամբ: Մինչեւ անգամ նպաստալիք եղաւ կարգալոյծ հռչակելու:

Մելիքթանգեան արք., ճանչալով հանդերձ այս անարգ խաղերուն բուն հեղինակները, հրաժարական տուաւ քանի մը անգամ, որպէսզի Հայաստանի Չեկան պատրուակներ չունենայ աւելի ճնշելու Էջմիածինն ու կաթողիկոսը: Յանձն առաւ քաշուիլ երուսաղէմ, ինչպէս «պատուիրած էր» իր հոգեւոր պետը:

Բայց, Էջմիածինէն, կաթողիկոսէն, Չեկայէն ալ վեր՝ կայ իշխանութիւն մը Ատրպատականի մէջ: Թեմական Խորհուրդ եւ վարչութիւն, որ գոհ են առաջնորդէն, եւ բացարձակապէս չեն հանդուրժեր արտաքին միջամտութեան: Առաջնորդը հնտրուած է համաձայն սահմանադրական օրէնքներու: Ժողովուրդին կամքով, ոչ թէ կաթողիկոսական կոնդակով կամ Չեկային հրամանով: Հետեւաբար, կրնայ պաշտօնէ արձակուիլ նոյն օրէնքներուն հիման վրայ, եւ թեմական խորհուրդին ծողմէ:

Արդ, քանի մը տարի առաջ, երբ երեւանցիները կատղեր էին եւ Ատրպատականի առաջնորդը ուղեց քաշուիլ, ամբողջ Թաւրիզը ոտքի ելաւ եւ դղրդագին ցոյցերով, անգամ մը եւս յայտնեց իր վստահութիւնը:

Դաւադիրները այս անգամ դիմեցին կառավարութեան, որ հերթով անցագիր տալ առաջնորդին: Պ. Դաւթեան, Թէհրանի նորվրացին դեսպանը, դիմեց իրաւասու նախարարին, որպէս զի հեռացնէ աչքի փուշը: Պարսիկ նախարարը, աւելի սրատես քան սա Թափծու «յեղափոխականները», բարեկամաբար խորհուրդ տուաւ չխառնուիլ այսքան ճղճիմ խնդիրներու, մանաւանդ որ սովետները ոչ Ատուած կը ճանչնան, ոչ եկեղեցի, ոչ կրօն:

Եւ սակայն, չյուսահատեցան Երեւանցիները: Գործի կացին Մեսրոպ արք.ը,— այն որ կամաւորներուն ղէնքերը յորինէր 1914ին,— եւ ուրիշ կասկածելի տարրեր, անպատճառ նպատակին հասնելու համար:

Այս տարի յունիս 26ին, Էջմիածնի Գերագոյն Խորհուրդը արտասահմանի թեմերուն կ'ուղղէր ծիծաղելի եւ վտանգաւոր շրջաբերական մը, որուն հիւսուածքն իսկ բացորոշապէս կը մատնէր թէ ո՛վ է շարադրողը: Միեւնոյն ատեն խիստ նամակ մը ուղղեր էին Ատրպատականի առաջնորդին, պահանջելով կա՛մ Էջմիածին դառնալ, կամ Երուսաղէմ քաշուիլ: Այդ նամակով, կաթողիկոսը — անպատասխանատու ծերուկին — կը յայտնէր նաեւ թէ՝ «պաշտօնապէս յայտնուած է պարսիկ կառավարութեան ձեր պաշտօնից արձակման մասին»:

Ատրպատականի Թեմական Խորհուրդը, իր յունիս 12ի նիստին մէջ, պատասխանելով այս շրջաբերականին եւ նամակին, կը յայտարարէր.

«... Ուստի եւ որոշեց՝ վճռապէս մերժել անհետեւանք եւ խնդրել Գերագոյն Խորհուրդէն այլեւս այդպիսի կոչերով չվնասել մեր ժողովուրդի շահերին, խնդրելով վեհափառ Հայրապետէն անսալ ժողովուրդի ձայնին եւ Թեմ. առաջնորդի տեղափոխութեան հարցը կարճացնել, յարգելով ժողովուրդի կամքը, նրա ժողովրդապետական սկզբունքը, այլապէս ժողովուրդը կ'երթայ շատ հեռուն...»

Այս պատասխանն ալ չյուսահատեցուց դաւադիրները: Եւ նոր պատմութիւն,— Էջմիածինէն նորապսակ եպիսկոպոս մը — հին աղուէս մը— պիտի եթայ Թաւրիզ, «տեղւոյն համերաշխութիւն գոյացնելով վերակազմել ազգային մարմինները»:

Ուրիշ խօսքով, նոր փորձ մը կը կատարուի, խառնակելու համար խաղաղ շրջան մը, որ տարիներէ ի վեր ծանօթ է իր ստարեալ համերաշխութեամբ եւ շինարար գործունէութեամբ:

Մելիքթանգեան արք. կրնայ «մեկուսացուած» կամ «մեկուսացած» ըլլալ: Մենք անձի խնդիր չունինք: Բայց ամրողուած ենք որ շատ արկածալի գործի մը կը ձեռնարկէ Չեկայի նորապսակ առաքեալը: Ահաւասիկ երկու եպիսկոպոսներ, Մեսրոպ եւ Արսէն, որոնք լիովին ծանօթ ըլլալով անցքերէ ամբողջ կացութեան, կուրաբար գլուխ կը ծռեն տգէտ եւ անբարոյական չէկիստներու առջեւ, եւ կը յանդգնին ոտքի հանել ամբողջ ժողովուրդի մը կամքը:

կը նշանակէ թէ Երեւանի Չեկան ո՛չ ուժ ունի կազմալուծելու ժողովները: Իսկապէ՞ս:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐԱՆԻ՛ ՀԱԻԱՏԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Քալիֆորնիոյ «Մշակ»ը դիտել կուտայ նոր ուղղագրութեան բարեփոխման առթիւ (25 Հոկ.).

Գտնուեցան մարդիկ եւ նոյն իսկ պետական վարիչներ, որոնք հայ գրերը ժամանակավրէպ, անպէտ եւ աւելորդ բան մը նկատելով առաջարկեցին «արխիւը նետել»: Կ'ընդունինք թէ Հայաստան այսօր կ'ապրի յեղափոխութեան շրջան մը: Եւ պետական, մտեսական թէ կրթական տեսակէտով կը կառավարուի սովիէթական ուղղութեան հաւեմատ: Հետեւաբար բնական է որ տեղի ունենան դէպքեր որոնք այնքան ալ ստիպողական կամ հաճելի չըլլան ոչ միայն մեզի՝ գաղութահայերուս, այլ նոյնիսկ երկրի հայութեան:

Հայ Ա. Բ. Գ.ի փոփոխումը եւ անոր շուրջ յարուցուած անտեղի աղմուկը երբեք չպիտի վրդովեցնէր մեզ, եթէ անիկա կրթական, գաղափարական եւ լեզուական տեսակէտներով անյետաձգելի պահանջ մը ըլլար: Ուրիշներու կարգին մենք ալ պիտի գնահատէինք փոփոխման ձեռնարկը եթէ անիկա կարենար ո եւ է կերպով բան մը աւելցնել եղածին վրայ:

Ժամանակի ընթացքին կ'երեւի թէ Հայաստանի վարիչները ապրուած իրականութենէն թելադրուելով իրենք ալ համոզուեցան թէ կանխահաս եւ անօգուտ ու անտեղի են նման ձեռնարկները:

Ցեղափոխական շրջանի յատուկ հետորական պատգամներէ ետք Հայաստանի վարիչները հասած են այն եզրակացութեան թէ բոլշեւիկեան ներկայ ուղղագրութիւնը անօգուտ է, եւ հետեւաբար արգելք մը ժողովրդական հոսանքներու մտքին ու սրտին թափանցելու: Ուստի անոնք որոշած են *որոշ եւ արդիական կարգ մը բարեփոխութիւններով* վերադառնալ հին ուղղագրութեան:

Վստահ ենք թէ հետագիտէ ապրուած իրականութիւնը շատ բաներ պիտի սովրեցնէ մեր վարիչներուն: Վստահ ենք նմանապէս թէ հակառակ միջազգայնականութեան երազային սկզբունքներուն, մեր վարիչներուն մէջ չեն պակսիր առողջ դատողութեան տէր անհատներ որոնք կը զգան ցեղին վիշտը եւ կ'աշխատին կերպով մը դարման գտնել անոր ցաւերուն:

ԳԼԽԱՏՈՒԱԾ ՀԱՅ ԱԻԱԶԱԿ ՄԸ

«Իգտամ» կը հրատարակէ պատկերը երեք գլուխներու, որոնք կը պատկանին երեք աւազակներու: Աւազակները կը կոչուին Ալի, Եատօ եւ Կարապետ:

Ասոնք, կ'ըսէ նոյն Թերթը, անցեալ տարի ցիարպէքիրի կողմերը ասպատակելէ վերջ, ներման արժանացած էին: Հակառակ ասոր, աւազակները իրենց նախկին ընթացքը շարունակած ըլլալով ոստիկան գինուորներու հետ ընդհարում մը ունեցած եւ երեքը մէկ սպաննուած են:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԹՈՒԶԵՐԸ ԵՏ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻՆ

Արտածման զանազան հաստատութիւններու կողմէ Ամերիկա ղրկուած թուզերուն հարիւրին 50ը ետ ղրկուած են, ընդունուած չըլլալով: Այդընի հաւաքագործակցականին ղրկած քննական վիճակով թուզերուն հարիւրին տասը միայն ետ ղրկուած եւ մնացեալը ընդունուած է մաքուր եւ լաւ պատրաստուած չըլլալուն համար:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ալմազեան դաս պիտի քաւևայ

ՁԻՆԲԸ ԾԵԾՈՂՆԵՈՒՆ ԴԷՄ

Հրեայ Խալիմ Բոզանէսի ամբաստանութենէն յաղթական դուրս գալէ վերջ, Ալմազեան հիմա դատ կը բանայ դատական ոստիկանութեան շէնքին մէջ զինքը ծեծի ենթարկողներուն դէմ: Ալմազեանի փաստաբան Շառլ Լը-Կրան այս առթիւ տեսնուեցաւ հարցաքննիչ դատաւորներու մեծաւորին՝ Վիլէթի հետ եւ յայտնեց թէ իր պաշտպանեալը դատ պիտի բանայ՝ համաձայն Պատժական օրինագրքի 311, 186 եւ 198րդ յօդուածներուն: Վիլէթի որոշումով, Տիկին Ալմազեան 300 ֆրանքի եբաշխաւորագին յանձնեց դատարանի քարտուղարին: Ալմազեան երէկ Սանթէի բանտէն դատարան տարուելով, կրկնեց իր ամբաստանութիւնը եւ մանրամասնութիւններ տուաւ ի՛նչ ձեւով ծեծի ենթարկուելուն մասին:

Երէկ ժամը 2ին Մաթիֆատի կողմէ լսուեցաւ ինքնաշարժի վարիչ Լօժէն Պիլոթէ, որ ուժգնօրէն կը հաստատէ թէ սեպտ. 9ին մտուկ մը փոխադրեց Մոնթրէօյլ-Սու-Պուայէն կառ տիւ Նոռ: Պիլոթէ դէմ դէմի բերուեցաւ Մոնթրէօյլի Տիտրօ փողոց թիւ 9ը բնակող երկու կիներուն հետ, զորս ճանչցած էր արդէն ամիս մը առաջ, եւ սակայն ոստիկանութիւնը կարեւորութիւն չէր տուած այս վկայութեան:

«Ամի տիւ Փէօփլ»ի թղթակիցը Լիլի մէջ մասնաւոր քննութիւն մը կատարելով, կը հաստատէ թէ տեղւոյն դատական իշխանութիւնը եւ մասնագէտ բժիշկը իրենց պարտականութիւնը լիովին կատարած են սեպտ. 13ին՝ երբ Րիկօտէնի դիակը գտնուեցաւ: Սակայն յաջորդ օրը Սէնի դատական իշխանութիւնը ինք ձեռք առած է գործը՝ իբրեւ միակ իրաւասուն: Հոկտ. 17ին Լիլ գացած են դատական ոստիկանութեան տնօրէն Անտրէ Պրնուա եւ դատական քննութեան տնօրէն Ամի, որոնք առանց կանոնաւոր հրամանագիր ունենալու, առանց նոյնիսկ տեսնուելու հարցաքննիչ դատաւորին հետ, գացած են ուղղակի դիաննարանը: Հոն Ամի բժիշկ Միւլլէրէն ուզած է Րիկօտէնի մագերէն մաս մը եւ թերթ մը այն բամպակէն, որ ծածկած էր Րիկօտէնի գլուխը:

«Երկու օր վերջ, տարօրինակ զուգադիպութի՛ւն, կ'ըսէ «Ամի տիւ Փէօփլ»ը, մազեր եւ բամպակի կտոր մը գտնուեցան Ալմազեանի բնակարանին մէջ: Պ. Ամի կ'ուզէր նաեւ որ Րիկօտէնի հագուստները խոզանակուին, որպէսզի անոնց փոշիէն եւ մազերէն մաս մը հետը տանի, սակայն տոքթ. Միւլլէր չկատարեց այս խնդրանքը, ըսելով որ հագուստին խոզանակուիլը կրնայ խանգարել իր քննութեանց արդիւնքը»:

ԱՆԻՇԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿԸ

Ալմազեանի խնդիրը վերջին ծայր հետաքրքրութիւն առաջ բերած է Ֆրանսայի հանրային կարծիքին մէջ: Հարցաքննիչ դատաւորը, փաստաբան Ժան-Շառլ Լըկրան եւ թերթերը ամէն օր զանազան նամակներ կը ստանան: «Ամի տիւ Փէօփլը» կը հրատարակէ պատճէնը նամակի մը, որ ղրկուած է Նոյ. 12ին Պրիւսէլէն՝ «ֆրանքեւպելժ անիշխանական ընկերակցութեան»կողմէ: Ահա՛ այդ նամակը.

«Պարոն.— կը խնդրուի յայտնել մեծանուն դատաւոր Մաթիֆասի թէ Րիկօտէն եւ իր մայրը սպաննուեցան մեր հրամանով, որովհետեւ վատութիւն գործած էին:

Ըսէք ինքնաշարժի վարիչ Ֆլոթի որ մտուկը կառ տիւ Նոր փոխադրուեցաւ սայլակով մը եւ ոչ թէ ինքնաշարժով: Վարիչ Ֆլոթ հաճոյակատար վկայ մրն է, որովհետեւ սատանայական ոստիկանութիւնը ամէն ճիգ կ'ընէ կիյեոթինով մահապատիժի ենթարկելու համար Ալմազեանը, որ իրապէս անմեղ է:

Եթէ այս վերջինը բողոք բարձած չըլլար դատական ոստիկանութեան քննիչներուն դէմ, այս բանը չպիտի պատահէր:

Ասիկա՝ յանուն ճշմարտութեան»:

Մեծ դրամաշորթ մը ձերբակալուած

Փարիզի ոստիկանութիւնը առջի օր ձերբակալեց միջազգային ղրամաշորթ մը՝ Միքայէլ Քորրիկան, բնիկ Քանատացի որ տարիներէ ի վեր կողոպտած է գանազան հարուստներ՝ Ամերիկայի եւ Եւրոպայի մէջ: Իր երիտասարդութիւնը Քանատայի մէջ անցընելէ յետոյ Քորրիկան անցաւ Փորթ Սայիտ եւ 1915ին անկէ գնաց Անգլիա. հոն բազմաթիւ մարդեր կողոպտելէ յետոյ 1922ին անցաւ Մեքսիկա, ուր յեղափոխութիւն պայթած էր: Իբրեւ զօրավար 10000 ապստամբներու գլուխն անցաւ՝ կռիւ մղելով, յետոյ Մեքսիկայի մէջ յաջողեցաւ ձեռք բերել բազմաթիւ ոսկիի եւ քարիւղի հանքի մենաշնորհներ:

1926ին դարձեալ Անգլիա գնաց եւ հոն կոստանս Տրնքլըր անուն կնոջ մը մեղսակցութեամբ բազմաթիւ մարդեր կողոպտնց: Հոն քանիցս դատապարտուելէ յետոյ, անցաւ Օսթանտ (Պելճիքա), ուր ռումանացի Պարտու Եոնէսքուէ կողոպտեց 500,000 ֆրանք, ու գնաց Նիս: 1928 մարտին Եոնէսքուի հետ դէմ դէմի եկաւ, սակայն փոխանակ օձիքը ձեռք տալու, յաջողեցաւ 50,000 անգլ. ոսկիի չէք մը առնել անկէ: Այնուհետեւ գնաց Անգլիա, ուր 600,000 ֆրանք շորթեց Լոնտոնցի ղրամատէրէմը: Քանի մէջ կողոպտեց հարուստ Ամերիկացիներ, յետոյ գնաց Հոլանտա:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՈՒՏ ԼԱՒԻՒ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Երէկ յիշեր էինք թէ Պոլսոյ «Ազգապարը»ը զոհ գացած է տգեղ կատակի մը, իբ նոյ. 10ի թիւին մէջ ծանուցանելով Պ. Պօղոս Նուպարի մահը:

Երեւան կուգայ որ այդ սուտ լուրին աղբիւրն է «Ժամանակ»ը որ նոյ. 9 թիւին մէջ կը հրատարակէ հետեւեալ հեռագիրը, Մարսիլիայէն, Հնովք Արմէնի ստորագրութեամբ.

—«Պօղոս Նուպար մեռաւ»...

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐԸ Կ'ԱՐՏԱՔՍՈՒԻՆ

Արաբական «Էլ Պարք» թերթի Թուրքիոյ թղթակիցը հետեւեալ ուշագրաւ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.—

Վերջերս կառավարութիւնը Թուրքիա գտնուող Հայերուն ցանդէպ խիստ անվայել ու ազտոտ ընթացք մը առնել սկսած է: Մանաւանդ արեւելեան նահանգներու մէջ այդ ցալածանքը աւելի սաստկացած է եւ հոն գտնուող փոքրաթիւ Հայերը ենթարկուած են ամէն տեսակ ցալածանքի եւ զուլումներու: Զոր օրինակ խարբերդի եւ քրտական նահանգներու շրջակաները գտնուողները այ ու սարսափի մատնուած են եւ գաղթելու ստիպման ենթարկուած: Շատ որոշ կերպով ցասկացուած է թէ կառավարութիւնը իր այս քաղաքականութեամբ կ'ուզէ պարտադրել այդ խեղճ Հայերը որ ստիպուին ցեռանալ Թուրքիայէն: Արդէն Անատոլուէն եկող ցամբորդ մը կը տեղեկանանք որ ցոս ու ցոն գտնուող Հայեր բոլորն ալ կը պատրաստուին ցեռանալ արտասահման:

Կառավարութեան Հայերու ցանդէպ ձեռք առած այս խիստ քաղաքականութիւնը արդիւնքը կը ներկայացնէ, առ ցասարակ արեւելեան նահանգներու ամէն կողմը գտնուող քիւրտ բնակչութեան մնուցած ապստամբական ախորժակներուն, որոնք վերջերս լուրջ մտահոգութիւն պատճառել սկսած են կառավարութեան: Ընդցանուր ապստամբութեան մը վախը կառավարութիւնը կը մղէ նաեւ խեղճ ու դժբախտ Հայերը դեռ ցալածելու քաղաքականութեան:

* * *

Տիարպէքիրէն կը ցաղորդեն.— Հոգեւոր ցովիւ Աշոտ քհնյ. կ'իմացնէ թէ տիարպէքիրի շրջակայ գիւղերու Հայերը քաղաքը կուգան: Հովիւը Արեւելեան նահանգներու մարզպան Խալիմ Պալի պէյի ներկայացած ըլլալով, մարզպանը ըսած է թէ «կառավարութեան փափաքն է որ Հայերը վարժուին ցետգցետէ քաղաքի կեանքին եւ թէ մօտակայ վայրերու մէջ ցողեր պիտի տրուին անոնց: Հայերուն ցանգիստը պիտի ապացովուի, աւելցուցած է քննիչը. — Եթէ անցանգիստ ընտրողներ ըլլան, ինծի իմացուցէք:»

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՏՐԻՊՈԼԻՍ

Սուրիական Տրիպոլիսէն խումբ մը երեւելիներ հեռագիր ուղղած են Փրանս. մարզպան Հանրի Փոնսոյին խնդրելով որ իրենց քաղաքը կցուի Սուրիոյ:

Նոյնիմաստ հեռագիրներ ղրկուած են նաեւ արաբ ազգայնական Թերթերուն:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ ՉԷ ԱՅԼ ԻՍԹԱՄՊՈՒԼ

Պոլիս 14 Նոյ.— Թրքատարական տնօրէնը հրաման տուաւ, որ արտասահմանէն Պոլիս ցաս ըսած բոլոր այն նամակները որոնց վրայ Constantinople գրուած է փոխանակ Istambolի, պէտք է վերադարձուին իրենց եկած տեղը:

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

ՀԱՅ ԲԱՆԻՈՐՆԵՐՈՒՆ ԲՈՂՈՔԸ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԿՑՄԱՆ ԴԷՄ

(Մասնաւոր Թղթակցութիւն)

1929ի սկիզբները տեղի ունեցաւ Ադրբէջանի Խորհուրդներու Համագումարը։ Համագումարի օրակարգին մէջ դրուած էր ի միջի այլոց Ադրբէջանի վարչական բաժանման հարցը։ Այս առթիւ եղած զեկուցման մէջ կը յիշուէր նաեւ ինքնավար Լեռնային Ղարաբաղը։ Համաձայն նախնական խորհրդակցութեան, վարչական նոր բաժանման ժամանակ, Նախիջեւանը եւ ինքնավար Ղարաբաղը պէտք է մնային իրենց նախկին սահմաններուն մէջ։

Հակառակ ատոր, Խորհուրդներու Համագումարին մէջ զեկուցանող Կուլիեվը միայն Նախիջեւանը թողուց իր նախկին սահմաններուն մէջ, իսկ ինքնավար Ղարաբաղը հաշուեց վերացքնութեան ենթակայ շրջան, որ «ժողովուրդի գանկութեամբ» պիտի միացուի Դաշտային Ղարաբաղին։

Այդ զեկուցումէն մէկ շաբաթ յետոյ, Բագուի Հայ բանուորութիւնը, գլխաւորապէս Ղարաբաղցիներու, ժողով ունեցաւ եւ 25 լիազօրուած բանուորներու անունով կազմուեցաւ բողոք մը, Ինքնավար Ղարաբաղը Ադդամի գաւառին միացնելու դէմ։ Որոշուեցաւ բողոք-յօդուածը տալ Բագուի Հայերէն «Կոմունիստ» թերթին։ Այդպէս ալ եղաւ։

Չեմ գիտեր թէ խմբագրութիւնը ի՞նչ ըրաւ այդ բողոք-յօդուածը։ Ե՞րբ կրնամ տալ բողոքին բովանդակութիւնը։ Բողոքողները կը պահանջեն ամբողջ Ընդրկովկասի շրջանային բաժանումը կատարել, որու շնորհիւ պիտի վերջուի ընդմիշտ ազգային հակամարտութիւնը կովկասի մէջ։ Այն բաժանումը որ հիմա կը կատարուի առանձին հանրապետութիւններու մէջ, անարդար է եւ հակառակ ազգային ինքնորոշման սկզբունքին։

Պէտք է կովկասի մէջ ազգային հարցը լուծել այնպէս, որ կովկասի երեք գլխաւոր ժողովուրդները, Հայ, Վրացի եւ Թուրք այլեւս ազգային հոգի հարց չյարուցանեն։ Ազգային հարցի պատճառով է որ կովկասի ժողովուրդներուն մէջ սառնութիւն կը տիրէ։

Ահաւասիկ Բագուի բանուորութեան բողոք-յօդուածին գլխաւոր կէտերը.—

Մեր պատասխանը ընկեր Կուլիեվին.—

Երբ այսօր Ադրբէջանի Շրջանային նոր բաժանման հարցն է դրուած խորհուրդներու Համագումարին առջեւ — զեկուցման ժամանակ յուզուեցաւ ինքնավար Լեռնային Ղարաբաղի հարցը կը նկատենք օր Ղարաբաղի միացումը Ադդամի գաւառին պէտք է ըլլայ Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդին ազատ կամքով։

Մենք Բագուի Ղարաբաղցի Հայ բանուորներս կը պահանջենք ամբողջ Ընդրկովկասի երկրամասի բաժանումը ազգային ինքնորոշման հիման վրայ, քանի որ մեր երկրին մէջ չեն իշխեր Դաշնակցական, մենշեւիկ եւ մուսաւաթի կուսակցութիւնները, այլ միայն մէկ կուսակցութիւն, կոմունիստական կուսակցութիւնը, որ կազմուած է կովկասի երեք ազգերու աշխատաւորներէն, այդ հարցը մենք պէտք է լուծենք աւելի արդար կերպով եւ գոյց տանք որ մենք աշխատաւորներս կ'ընենք այն ամէնը ինչ որ չկրցան ընել մեր հակառակորդները։

Եթէ մենք ազգային հարցը չլուծենք արդարութեամբ, ի նշանակէ թէ մենք, չենք կանգնած միջազգայնականութեան ճամբուն վրայ։

Մենք կ'առաջարկենք Ընդրկովկասը սահմանագծել հետեւեալ կերպով.

I. Գանձակի գաւառի լեռնային մասը իր 62 հազար հայ ազգաբնակութեամբ միացնել ինքնավար լեռնային Ղարաբաղին։

Ղարաբաղին միացնել եւս քիւրտիստանը իր 37 հազար ազգաբնակութեամբ։ Այդպիսով ինքնավար Ղարաբաղը կը դառնայ մէկ շրջան, 224 հազար ազգաբնակութեամբ։ Մենք քիւրտիստանը միացնելու առաջարկ կ'ընենք հետեւեալ պատճառներով.—

Ա. Քիւրտիստանի միացումը Ադդամի գաւառին պէտք է ըլլայ ինքնավար Ղարաբաղի վրայով, որ վարչական տեսակէտէն շատ անիմաստ է։

Բ. Ցնտեսական տեսակէտէն ալ աւելի հակառակ բան դուրս կուգայ այդ միացումէն։ Քիւրտիստանը ըլլալով գերազանցապէս լեռնային, իսկ Ադդամը գերազանցապէս դաշտային, ոչ մէկ տնտեսական յարմարութիւն չունին եւ

Գ. Ազգային տեսակէտէն ալ ոչ մէկ կապ կայ քիւրտիստանի եւ Ադդամի միջեւ։ Ազգային տեսակէտէն քիւրտը որքան հեռու է Հայէն, նոյնքան հեռու է Թուրքէն։ Իսկ կրօնը ոչ մէկ դեր չունի Ս.Խ.Հ.Մ.Ժ.Կ.Ի.Ա.Յ.Դ բանին մէջ։ Ազգային ալ վկայ կրնայ ըլլալ այն որ Վրացիները, Վրաստանի վրացախօս Հայերը, դեմտեմբերեան մարդահամարին արձանագրեցին իրբեւ Վրացիներ։ Լեռնային ինքնավար Ղարաբաղին միացնելու ժամանակ կը պահէ իր ինքնավար վարչաձեւը։ Ուրեմն երեք գլխաւոր պատճառներով՝ այն է վարչական, տնտեսական եւ ազգային, պէտք է միանայ ինքնավար Ղարաբաղին։

2. Ախալքալաքի գաւառը եւ Բորչալուի գաւառի կէս մը միացնել Հայաստանին։

3. Նախիջեւանը միացնել Հայաստանին, պահելով իր ինքնավար ձեւը այնպէս, ինչպէս Ղարաբաղն է միացած Ադրբէջանին։

Ահա՛ թէ ինչ է Թուրքիոյ տեսակէտը քիւրտ ազգի մասին. — եթէ Քիւրտը ընդունի Թուրք դառնալ, պիտի ապրի. իսկ եթէ յամառի Քիւրտ մնալ, պիտի մեռնի։ Տեսէ՛ք թէ ինչպէս կը գործադրուի այս սկզբունքը։ 1926ին հրատարակուած հրամանագրով մը Քիւրտերուն արգիլուեցաւ քրտերէն խօսիլ։ Անաստողները նախ տուգանքով, յետոյ ալ բանտարկութեամբ կը պատժուին։

Ադդամի գաւառին պէտք է ըլլայ ինքնավար Ղարաբաղի վրայով, որ վարչական տեսակէտէն շատ անիմաստ է։

Ի դիմաց 25 լիազօրուած բանուորներու՝ Սարգսեան

Ինչպէս կը տեսնէք, շատ հաստ ձեւով է կազմուած այս սահմանագծումը, որ գարձեալ չի գոհացներ Հայ ժողովուրդի գանկութիւնը։ Բողոքող բանուորները իրենք Ղարաբաղը չեն բաժներ Ադրբէջանէն։ Ատով օրինակ կուտան հարեւաններուն։ Պատճառ մը եւս թէ Հայը, բանուոր կամ ոչ, միշտ ուզած է լեզու գտնել իր հարեւաններուն հետ։ Իսկ մեր հարեւանները, ըլլան Թուրք կոմունիստ թէ բէկ, վրացի կոմունիստ թէ Թաւադ, կը մնան անհաշտ։ Նոյնինքն Ղարաբաղի մասին պարզ խօսակցութիւն մը բաւական է մեր հարեւան կոմունիստներուն դիմակը ցոյց տալու։ Վրացի եւ Թուրք կոմունիստները գիտեն որ իրենք երկուքը միասին կը խեղդեն Հայ ժողովուրդը։ Փոխանակ նախիջեւանը Հայաստանին միացնելու, կը կապեն Ադրբէջանի, ինչպէս Հարաւ Օսէտիան Վրաստանի։ Նոյնիսկ Ա-

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՔԻՒՐՏԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Պէյրութի Էլ Ահրար աւօսթրէյն Թերթը, իր հոկտեմբեր 25ի թիւին մէջ կը հրատարակէ հետեւեալ յօդուածը, գրուած Էմիր Սիւրէյեա պէյ Պէտրխանի կողմէ.

Պոլսոյ ձեր թղթակիցը իր նամակներուն մէջ կ'ըսէ թէ Թուրք կառավարութիւնը կը փափաքի քաղաքակիրթ ազգ մը դարձնել Քիւրտերը։ Կը պատմէ թէ իր այս փափաքը իրագործելու համար Թուրքիոյ ձեռք առած զինուորական եւ վարչական միջոցները լաւ արդիւնքներ տուած են, ու մանրամասնութիւններ կուտայ Քիւրտիստանի մէջ ձեռնարկուած բարենորոգութիւններուն, շինարարական աշխատանքին եւ մարզպանութեան մասին։

Շատ զովելի է անշուշտ որ ժամուլը երկարօրէն կը զբաղի քիւրտ ազգով, որ Պարսկաստանի, Թուրքիոյ, Իրաքի եւ Սուրիոյ հողերուն վրայ ցրուած է եւ ընդհանուր գումարը կը հասնի տասը միլիոնի։ Միայն թէ այս առթիւ կատարուած ուսումնասիրութիւնները պէտք չէ պրոպագանդի գործիք ծառայեն պետութեան մը ձեռքին մէջ՝ ու ճշմարտութենէ բոլորովին հեռու, մութ ճամբաներու առաջնորդեն ընթերցողը։

Իբրեւ Քիւրտ, աւելին՝ իբրեւ անկողմնակալ մարդ, կ'ուզեմ բացատրութիւններ տալ թրքական զրաւման ենթակայ Քիւրտիստանի մասին, սրբագրելու համար ձեր թղթակցին կարդ մը սխալ տեղեկութիւնները։

Նախ՝ բացատրեմ թէ Քիւրտիստանի մէջ ըսուածին պէս տէրէպէյլութեան գերիշխանութիւն չկայ։ Քիւրտ գիւղացին ի վաղուց անտի ապրած է իբրեւ միակ ու գործնական տէրն ու տիրականը իր տան եւ արտին։ Գալով աշիրէթներուն, ասոնց մէջ ալ իւրաքանչիւր Քիւրտ ունի իր տունը, վրանը եւ հօտը։ Քիւրտիստանի մէջ ստրուկ (serf) չկայ եւ երբեք չէ գտնուած։ Մեծ կալուածները (domaine), թիւով շատ քիչ, կը մշակուին ընկերովի, սակայն ո՛չ մէկ ատեն ժողովուրդը կալուածատիրոջ սեփականութիւնը կը նկատուի։ Թէ՛ քաղաքի եւ թէ գիւղերէն եկողները եւ թէ ցեղապետները ո՛չ մէկ ատեն ազդեցութիւն բանեցուցած են՝ ժողովուրդին հողային սեփականութիւնն ու այլ իրաւունքները կապտելու համար. իրենց ազդեցութիւնը աւանդական եւ բարոյական եղած է միայն։

Իւրաքանչիւր ազգի հոգին կը կազմեն մտաւորականները։ Թուրք կառավարութիւնը, որ գիտէ թէ ազգ մը մեռցնելու ամենակարճ ճամբան այդ ազգը իր մտաւորականներէն զրկելն է, հասկնալի պատճառներով կը խեղաթիւրէ ճշմարտութիւնը։

Թուրք կառավարութիւնը, տեսնելով որ քիւրտ ժողովուրդին մէջ արթնցած է անկախութեան գաղափարը, Արեւելեան Նահանգներուն համար մարզպանութիւն մը ստեղծեց, Քիւրտերը հաւատացնելու եւ քնացնելու համար թէ մասնաւոր վարչական պիտի տրուի Քիւրտիստանին։ Մինչդեռ իրականին մէջ, նպատակն էր քաղաքային եւ գիւղական բոլոր ուժերը մէկ կեդրոնի կապելով, այդ ուժերուն քանակն աւելցնել եւ ունենալ կեդրոն մը՝ ուսկից կարենայ պայքարիլ Քիւրտերուն դէմ, որոնք ամէն վայրկեան կրնան ըմբոստանալ՝ կեղեքումի եւ ծանր տուրքերու ճնշումին տակ։ Այդ կարծեցեալ բարենորոգումները ուրիշ նպատակ չունին։

Հին օսմանեան պետութիւնն ալ ժամանակին այսպիսի մարզպանութիւններ կը ստեղծէր. ինչպէս Բուսիւելիի դէպքերէն վերջ, այդ շրջանին մարզպան նշանակած էր նախկին վարչապետ Հիւսէյինհիլմի փաշան։ Այս մարզպանութեան հետեւանքն այն եղաւ, որ Բուսիւելին բաժնուեցաւ Թուրքիայէն։

Ահա՛ թէ ինչ է Թուրքիոյ տեսակէտը քիւրտ ազգի մասին. — եթէ Քիւրտը ընդունի Թուրք դառնալ, պիտի ապրի. իսկ եթէ յամառի Քիւրտ մնալ, պիտի մեռնի։ Տեսէ՛ք թէ ինչպէս կը գործադրուի այս սկզբունքը։ 1926ին հրատարակուած հրամանագրով մը Քիւրտերուն արգիլուեցաւ քրտերէն խօսիլ։ Անաստողները նախ տուգանքով, յետոյ ալ բանտարկութեամբ կը պատժուին։

Բացարձակապէս արգիլուեցաւ նաեւ քրտերէն հրատարակութիւններ ընել՝ թերթ, գիրք եւայլն տպել, քրտական դպրոցներ բանալ. եղած դպրոցներն ալ փակուեցան։

1914ին Պոլսոյ Թիւրք Օճաղըին մէջ գումարուած համաժողովի մը ընթացքին քուէարկուած էր օրէնք մը, որ ընդհանուր պատերազմի ընթացքին մասամբ գործադրուեցաւ։ Ըստ այդ օրէնքին, Քիւրտերը պէտք է ցրուէին Թրքական քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ։ Ինկիւրիի կառավարութիւնը կրկին ձեռք առաւ այդ օրէնքը և սկսաւ գործադրել զայն։

Բազմաթիւ աշիրէթներ, ի միջի այլոց Հայտարան, Բըշվան, Միլլի, Օֆճեան, Մուսկան, Աշէմի եւ Զազա աշիրէթներէն կարեւոր մաս մը Թրքական հողատարածքներուն ցրուեցաւ։

Այս նեղ սիւնակներուն մէջ կարելի չէ բացատրել թէ ինչքի՜ ու կեանքի՜ ի՛նչ մեծ կորուստներու պատճառ դարձած է այս տեղահանութիւնը, որուն բռնադատուած է քիւրտ ժողովուրդը ձմրան ձիւնին ու բուքին երկրի մը մէջէն, ուր փոխադրութեան ոչ մէկ միջոց կայ, եւ վարչութեան մը ձեռքով, որ ո՛չ մէկ կազմակերպութիւն ունէր,

Մասնաւոր հրամանագրով մը Թրքական նահանգները աքսորուեցան բոլոր մեծ ընտանիքները, որոնք մեծ քաղաքներու մէջ կ'ապրէին եւ մտաւորական ու տնտեսական տեսակէտով Քիւրտիստանի հոգին կը կազմէին, անոնց շարժուն գոյքերը աւարի տրուեցան։

Ինկիւրիի Ազդ. Մեծ ժողովի 40 քիւրտ երեսփոխաններուն պաշտօնին վերջ տրուեցաւ. անոնց տեղ նշանակուեցան Թուրք երեսփոխաններ, որոնք ո՛չ մէկ կապ ունէին Քիւրտիստանի հետ։

Այս բացատրութիւնները բաւական են դիւրաւ որակելու համար Թուրք կառավարութեան ընթացքը։

Թերեւս ըսողներ ըլլան թէ Թուրքիա իրաւունքին մէջ է՝ երբ կ'ուզէ Քիւրտերը Թրքացնել զանոնք հրապարակելով Թրքական քաղաքակրթութեամբ։ Սակայն ներկայիս աշխարհի ո՞ր կողմը կը տեսնուի ժողովուրդները ձուլել՝ տեղահանութեան եւ ջարդի քաղաքականութեան միջոցաւ։ Ինչպէս կարելի է պետութիւն անունը տալ այն ուժին, որ կ'արդիլէ ժողովուրդի մը՝ խօսիլ իր մայրենի լեզուն, բան մը որ մարդկութեան ամէնէն նախնական իրաւունքն է, ու ի՛նչպէս կարելի է քաղաքակրթութիւն անուանել անոր գործերը։

Գալով այն պնդումներուն թէ՝ Թուրքիա մեծ օժանդակութիւններ ըրած է քիւրտ ազգի տնտեսական կեանքին, թէ երկիրը երկաթուղիի և խճուղիներու ցանցի մը մէջ առած է, երբ քննենք Թուրքիոյ հարստութեան աստիճանը, այն ատեն դիւրաւ կրնանք տեսնել թէ այդ շինարարութիւնները կարելի՞ են թէ ոչ։

Թուրքիոյ մէջ շրջաբերութեան դրուած թղթադրամին քանակն է 157 միլիոն թրքական ոսկի, այսինքն 15 ուկէս միլիոն անգլ. ոսկի։ Թուրքիոյ ելմտացոյցը կը հասնի 230 միլիոն թրքական ոսկիի։ Այս հաշուով, որպէսզի կառավարութիւնը կարենայ ելմտացոյցի հասութները օգտագործել, պէտք է որ իւրաքանչիւր թրքական թղթադրամ տարին երկու անգամ կառավարութեան գանձը մտնէ։ Տնտեսագէտ ըլլալու պէտք չկայ՝ հասկնալու համար թէ որքա՜ն աղքատ պէտք է ըլլայ ազգ մը, — հետեւաբար եւ անոր կառավարութիւնը— որ այնքան քիչ դրամ ունի շրջաբերութեան մէջ եւ այնքան շատ տուրք՝ վճարելիք։

Թուրքիան անուն ունի իբրեւ երկրագործական երկիր։ Սակայն վիճակագրութեան ընդհ. տնօրէն Պելճիքացի Պ. Ժաքարի հաշուով, Թուրքիոյ հողին 100ին 5ը միայն մշակուած է. այսինքն ընտանիք պլուխ երկու հեկտար կ'իյնայ եւ տարեկան հասոյթն ալ 198 թրքական ղրուշ է։

Սակարանական հաշուով, թրքական դրամը ամէն տարի իր արժէքին 100ին 10ը կը կորսնցնէ։ Թուրքիոյ ներածումները, եւ ամէնէն առաջ ալիւրն ու այլ ուտեստեղէնները, ամէն տարի 100ին 10 կ'աւելնան, Այդ է պատճառը որ թղթադրամն ալ նոյն համեմատութեամբ կ'իյնայ։ Երեք տարի առաջ, անգլիականը կ'արժէր 800 թրքական ղրուշ. այսօր 1020 ղրուշ է։ Ելմտական այս կացութեան պատճառաւ, բացի այն դրամատուներէն որոնք Թուրք կառավարութեան կողմէ նպաստ կը ստանան եւ քաղաքական նպատակներ կը հետապնդեն, շահու համար բացուած միւս բոլոր դրամատուները հետզհետէ կը փակեն իրենց մասնաճիւղերը։ Այսպէս՝ փակուած է Banque Belge pour l'Etranger, Ionian Bank, Guaranty Trust, Marmarosch Bank, Banque Française pour la Méditerranée եւայլն։

Թէեւ 200,000 անգլ. ոսկի ծախսելով Ինկիւրիի մէջ պետական դրամատան մը համար շէնք շինած են, սակայն դրամագլուխ չգտնուելուն, այդ դրամատունը դեռ չէ բացուած, հետեւաբար և անիկա չէ որ պիտի օժանդակէ տնտեսական դժուարութիւնները բառնալու համար։ Այս ժամանակաժամանութիւնները որոշ չափով ցոյց կուտան Թուրքիոյ ելմտական վիճակը։ Երկրագործական Պանքան, որուն անուանական դրամագլուխն է 30 միլիոն, իրականին մէջ 10 միլիոն դրամագլուխ միայն ունի շրջաբերութեան մէջ։ Սուրիացիները շատ լաւ տեղեակ են Քիւրտիստանի երկրագործական վիճակին, քանի որ անիկա կապ ունի Հալէպի շուկային հետ։ Քիւրտիստանի դաշտերու բնակչութիւնը ամբողջութեամբ երկրագործ է։ Մեծ քաղաքներու քիւրտ հարուստները փոխ դրամ կուտային քիւրտ երկրագործներուն։ Սակայն 1926էն ի վեր անոնք աքսորուած եւ գոյքերը թալանուած ըլլալով, ամբողջ Քիւրտիստան ներկայիս աննախընթաց աղքատութեան մատնուած է։ Ուրեմն՝ Թուրք կառավարութիւնը ո՛չ մէկ ձանձրոյթ յանձն առած է քիւրտ ժողովուրդին սերմնացու տալու, դրամական փոխատուութիւն ընելուազգային երկրագործութեան մղելու համար։ արդէն ատոր ի վիճակի ալ չէ։

Թուրք կառավարութիւնը քիւրտ ժողովուրդին համար ուրիշ բան չըրաւ, բայց եթէ Անկախութեան Դատարաններ ու կախաղաններ դրկել Քիւրտիստան եւ փակել դպրոցներն ու մէտրէսէները։ Թուրքը ո՛չ մէկ արհեստանոց, ո՛չ մէկ խճուղի կամ երկաթուղի շինեց հոն։ Պոլիս, որ բաղդատաբար Թուրքիոյ ամէնէն խաղաղ տեղն է, թշուառութեան ու թոքախտի ճիրաններուն մէջ կը գալարուի։ Անցած տարի առողջապահական ընդհ. տնօրէնութեան հրատարակած մէկ վիճակագրութեան համաձայն, Պոլսոյ մէջ պատահած մահերու 100ին 40ը քախտի հետեւանք են։

Իսկ Անատոլուն կը լողայ հազարութիւնէ հիւանդութեանց մէջ— գլուխն ըլլալով կախտը— սպառնալով ցեղին ամբողջ ճիտամբ։

Այս պայմաններուն տակ դժուար թէ Թուրքերը պիտի կրնան քաղաքակրթութիւն տանիլ Քիւրտիստան եւ Քիւրտիստանի մէջ ուզեր մոռնալ Թուրքիոյ շինած երկար երկաթուղինեըն ու լեռնային խճուղիները Քիւրտիստանի մէջ։ Միայն թէ անոնք տակաւին Թուրքի վրայ են եւ շինութիւնէ չէ ձեռնարկուած։ Անոնք են Ֆէյլէր—Մալաթիա եւ Մարտին—Տիարպէքիր—Արղնի գիծերը։

Մէկ կողմէ Շուէյտացիներ Թուրքերուն հետ բանակցութեան մէջ են այդ գիծերը շինելու համար, միւս կողմէն Գերմանները Արղնիի հանքերն նաշնորհն առած Գերմաններուն հետ գործակցաբար կ'ուզեն շինել Մարտին-Տիարպէքիր-Արղնի գիծը։ Այս երկաթուղիները 600 քիլոմեթր երկայնք պիտի ունենան. ասիկա պետական գործ նիք չէ որ գաղտնի պահուի։

Քիւրտիստանի մէջ նորոգուած — ոչ թէ նոր շինուած — մէկ հատիկ խճուղի կայ, այն ալ Տիարպէքիր — Մարտին խճուղին է։ Սակայն վստահ ենք թէ ձմեռ առեն հայրենասիրաց կիցներս լեռնային ճամբաները այս խճուղիէն կը նախընտրեն։

Թուրքիա 1922էն ի վեր հազարումէկ դժուարութիւններով կ'աշխատի քանի մը երկաթուղիներ շինել. ասոնք են Սամսոն — Սվազ — Ինկիւրի գիծը, որ կը գտնուի Թրքական հողի վրայ։ Շինութիւնը դեռ աւարտած։

Թուրքերը, որ Սուլթան Մահմուտի օրով փաթթոցիկ ֆէսը ընդունեցին, Մուսթաֆա Քէմալ փաշայի օրով ալ ֆէսի տեղ գլխարկ սկսան դնել։ Սակայն ուրիշ բան է գլխանոց փսխել, ուրիշ բան՝ մարդկային իրաւունքները յարգել, արհեստական քաղաքակրթութիւնը կապէս հասկնալ ու սիրել, ուրիշ բաներ են։ Թուրքերուն մինչեւ իր մահը, որ դէ ունեցաւ անցեալ տարի։

Մօրիս Բուխորը, քիչ մը նման նման, ճամբայ էր բռնած Թուրքիոյ հոգին քրիստոնէացնելով իր հոգիին քրիստոնեաները, իր ներքին երազները։ Յետոյ, յանկարծ կանգ էր առեր, հեւազմայլ նապարտորդի մը նման, բեթեան մէկ հոյակապ տեսարանին առջեւ։ Յիրանսայի գանձանները նահանգներու ժողովրդական երգերն էին որ գրաւեր էին իր յափշտակութիւնը։ Աչքերով ներով զանձ կար անոնց մէջ։

Սակայն անոնք կը գրեթէ անծանօթ՝ հարաւի երգիչ հիւսիսէն, կամ արեւելքէն, դրոնական Գրանսայինը անծանօթ։— անժամանելի՝ Պարնասոսին։ Անժամանելի՝ աստղերուն բառերու արժէքներուն

ջարիայի կամ Աբխազիայի պէս ինքնավարութիւն մը շատ կը տեսնեն Ախալքալաքին։

Բայց, երկար չի կրնար տեւել այս անարդարութիւնը, նոյնիսկ խորհնդային կարգերու տակ։ Մոսկուայի մէջ միշտ վրացի Օրջոնիկիձէներ, Ենուկիձէներ եւ Էլիավաները չպիտի նստին, ոչ ալ Մուսաբէգովներ եւ Ղամալի Օղլուներ։

Ա. ՐԱՋՄԻԿ

ՕՐՒԻԱՆ ԴԻՐՔԵՐԸ

ՀԵՔԵԱԹՆԵՐ

(Contes), փոխադրուած Մորիս Բուխորէ (Maurice Boucher) հրատ. Armand Colin, գին 9 ֆրանք։ Շատոր երորդ յատուկ արեւելեան եւ ափրիկեան ուանդութեան։

Ա.

Մօրիս Բուխոր...

Գեղեցիկ ու ազնիւ դէմք մը ֆրանսական գրականութեան մէջ։ Հազուագիւտ դէմք մը դիտակից առաքելութեամբ պաշտելի նուիրումով։ Չնայած հաւատարմութեամբ մը ըստուած մնացեր էր իր առաքելութեան մինչեւ իր մահը, որ դէ ունեցաւ անցեալ տարի։

Մօրիս Բուխոր, քիչ մը ինչպէս նման, ճամբայ էր բռնած Թուրքիոյ հոգին քրիստոնէացնելով իր հոգիին քրիստոնեաները, իր ներքին երազները։ Յետոյ, յանկարծ կանգ էր առեր, հեւազմայլ նապարտորդի մը նման, բեթեան մէկ հոյակապ տեսարանին առջեւ։ Յիրանսայի գանձանները ժողովրդական երգերն էին որ գրաւեր էին իր յափշտակութիւնը։ Աչքերով ներով զանձ կար անոնց մէջ։

Սակայն անոնք կը գրեթէ անծանօթ՝ հարաւի երգիչ հիւսիսէն, կամ արեւելքէն, դրոնական Գրանսայինը անծանօթ։— անժամանելի՝ Պարնասոսին։ Անժամանելի՝ աստղերուն բառերու արժէքներուն

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԱՒ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ

ԳԼՈՒԽ Ե.

ՊԵՏՔ ԵՒ ՊԱՀԱՆՋԸ

— Ասիա՛, ըսաւ ան Նէշէ-ուն, կրնա՞ս ինծի ըսել թէ ինչո՛ւ Ասիա չէ վերադարձած իր հայրենի տունը, ինչո՛ւ կը մնայ հոս, ինչո՛ւ կը հետեւի մեզի։

— Ոչինչ ձեր գործերուն վերաբերեալ չունի հոս մնալու համար, պատասխանեց Նէշէ, չէ՞, Տիգրա՛ն։

Նայեցաւ Տիգրանին, որ ժպտեցաւ եւ գլուխը շարժեց։

— Ասիա կը մնայ հոս, որովհետեւ ան կը սիրէ զիս, շարունակեց Նէշէ, եւ ես ալ կը սիրեմ զինք։ Ասիա ինծի համար ամէն բան է աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինծի համար ամէն բան եմ Ասիայի համար։ Ասիա ինծի համար ամէն բան է, որովհետեւ ան ինծի համար ամէն բան է։

Ասիա ժպտեցաւ Նէշէի եւ ըսաւ.

— Ես ալ ինծի համար ամէն բան եմ Նէշէի համար, որովհետեւ ան ինծի համար ամէն բան է։

Նէշէ ըսաւ.

— Ասիա ինծի համար ամէն բան է, որովհետեւ ան ինծի համար ամէն բան է։

Ասիա

Ջերբակալուած ատեն, մեծ դրամաշորթութիւն մը կը կազմակերպէր՝ Ֆրանսայի մէջ թուղթի գործարան մը բանալու պատրուակով եւ յառաջիկայ շաբաթ 40 միլիոն ֆրանք պիտի անցնէր ձեռքը։

Նոր խռովութիւններ Պաղեստինի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ առջի գիշեր ծանր խռովութիւններ ծագեցան Սաֆէտի մէջ, ուր խումբ մը Արաբներ յարձակեցան հրեայ գաղութին վրայ։ Երկու ժամէն աւելի գնդակներ փոխանակուեցան յարձակողներուն եւ քանի մը զինուորական քաղաքապահներու միջեւ։

Խաղաղութիւնը վերահաստատուեցաւ այն ատեն միայն երբ հասան օգնական ոստիկաններ եւ քանի մը զրահապատ ինքնաշարժներ, որոնք ստիպողաբար ղրկուեցան մօտակայ Ռոշ-փինա գաղութէն։ Զինուորական պահակներէն մէկը սպանուեցաւ եւ քանի մը հոգի վիրաւորուեցան։

Յարձակողները ծանր կորուստներ կրեցին։

**** Թէլ-Աւիվի մէջ (Եաֆայի հրէական թաղը) մսագործները կը մերժեն օգտագործել արաբական սպանդանոցը։ Կառավարութիւնը մերժեց արտօնել հրէական սպանդանոցի մը շինութիւնը Թէլ-Աւիվի մէջ։*

Բոլշեւիկեան պրոպագանդ Հնդկաստանի մէջ

Թայմզ»ի Թղթակիցը Բիկայէն կը հեռագրէ.—

Գ. Միջազգայինի գործադիր կոմիտէն յայտարարութիւն մը ուղղեց Հնդիկներուն՝ ազդարարելով անոնց որ չվստահին «Անգլիոյ աշխատաւորական կառավարութեան անդամներուն, որոնք աշխարհակալութեան պնակալէզներն են» ու հրաւիրելով որ ազատագրուին անգլիական տիրապետութենէն եւ իրենք իրենց ձեռքով հաստատեն սեփական կառավարութիւն՝ համայնավարական սկզբունքներու վրայ։

Անդրշիրիւեան պատգամ մը

Երէկ գրեցինք թէ անձնասպան եղած է Իրաքի վարչապետ Սըր Ապտիւլ Մուհսին փաշա Էս-Սաատուն։ Այս դէպքը մեծ յուզում առաջ բերած է ամբողջ Միջագետքի ժողովուրդին, ինչպէս նաեւ Անգլիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ։ Մեռնելէն առաջ, վարչապետը իր անդրանիկ տղուն՝ Ալիի ուղղուած նամակի մը մէջ կ'ըսէ.

«Սիրելի զաւակս։ Այլեւս ոչ մէկ պատճառ ունիմ կապուելու կեանքին, որ ոչ ուրախութիւն տուաւ ինծի ոչ ալ պատիւ։ Ազգը կը խնդրէ որ ծառայութիւն մատուցուի իրեն, բայց Անգլիացիները չեն ուզեր հաւանիլ առոր։ Ո՛չ մէկը կ'աջակցի ինծի եւ իրաքի ժողովուրդը տկար է։ Հայրենակիցներս զիս կը նկատեն դաւաճան եւ Անգլիոյ ծառան։ Երկրիս անկախութիւն եւ երջանկութիւն ապահովելու համար ըրած բոլոր ջանքերուս արդիւնքն եղաւ նախատինք եւ անարգանք հաւաքել։

Մեռնելէ առաջ, կը խնդրեմ քեզմէ որ բարի գտնուիս պզտիկ եղբայրներուդ հանդէպ, անձնուէր՝ մօրդ եւ բացարձակապէս ուղղամիտ՝ Ֆայսալ թագաւորին եւ անոր գերդաստանին։ Այս յանձնարարութիւններէն յետոյ կը խնդրեմ որ ներես ինծի արարքս»։

Թուրքիոյ ընտրական դրութիւնը

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ Թուրք կառավարութիւնը որոշած է Ազգ. Մեծ ժողովին ներկայացնել նոր օրինագիծ մը՝ ընտրական դրութիւնը բարեփոխումի ենթարկելու համար։ Նոր օրէնքին համաձայն, անուղղակի ընտրութեան ձեւը պիտի վերցուի եւ ընտրութիւնները պիտի կատարուին ուղղակի քուէարկութեամբ։ Յառաջիկայ խորհրդարանական ընտրութիւնները այս ձեւով պիտի կատարուին։

Օրինագիծը կը տրամադրէ նաեւ քուէի իրաւունք տալ կիներուն։ Խորհրդարանի նախագահ Քեազիմ փաշա յայտարարեց թէ ինք շատ կուսակից էր թրքական ընտրութեանց մէջ կիները ձայնի իրաւունք ունենան։ Կը յուսայ սակայն թէ խորհրդարանային ընտրութեանց մէջ եւս իրաւունք պիտի ունենան անոնք եւ ոչ միայն պիտի ընտրեն, այլ իրենք ե-րեսփոխան պիտի նստին Ազգային ժողովին մէջ։

Պուլկարիոյ պատերազմ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի.— Փարիզի Հաշտութիւններու յանձնաժողովը 670 միլիոն ֆրանք ոսկեդրամ որոշեց Պուլկարիոյ պատերազմական պարտքը։

Առաջին հինգ տարիներու ընթացքին, պիտի վճարէ տարեկան 5 միլիոն ֆրանք։ Յետոյ 5 միլիոնի յաւելում պիտի ըլլայ իւրաքանչիւր հինգ տարին՝ մինչեւ 20րդ տարին, որմէ յետոյ պիտի կայունանայ։

Պուլկարական բոլոր շրջանակները կը քննադատեն այս կարգադրութիւնը։

Անգլեւռուս յարաբերութիւնները

Ռիկայէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի.— «Իզվէստիա», խորհրդային կառավարութեան պաշտօնաթերթը, անգլեւռուս յարաբերութեանց մասին խմբագրականով մը դարձեալ կ'անդրադառնայ Անգլիոյ արտաքին նախարար Հէնտրըսընի հոյեմբեր 5ին երեսփ. ժողովին մէջ ըսած այն խօսքին թէ՝ «երկու կողմերն ալ փոխադարձաբար յանձնառու եղած են հրաժարիլ պրոպագանդէ»։

«Իզվէստիա»յի համաձայն, Հէնտէրսըն ի զուր կը պնդէ որ այս յանձնառութիւնը ոեւէ կերպով կը պատկանի Գ. Միջազգայինին, քանի որ խորհրդային կառավարութիւնը ո՛չ իրաւունք ունի խօսելու Կոմինտէրնի անունով, ոչ ալ ոեւէ կերպով պատասխանատու է անոր գործունէութեան համար։ 1924ի համաձայնագիրը եւ 1929 հոկտ. 4ի պրոտոկոլը ո՛չ մէկ բառ կը պարունակեն եւ չեն ալ կրնար պարունակել Գ. Միջազգայինի համար, սակայն աշխատաւորական կառավարութիւնը կը շարունակէ յափշտակուիլ պահպանողականներու այն պատժութիւնով թէ յարաբերութիւններ կան խորհրդային կառավարութեան եւ Կոմինտէրնի միջեւ ու չի քաշուիր նոյնիսկ խեղաթիւրելէ նոր կնքուած համաձայնագիրը։ Անգլեխորհրդային յարաբերութիւններուն համար նոր էջ մը կը բացուի հիմա, ու ապագայի համար վերջին ծայր կարեւոր է որ անգլիական կառավարութիւնը չկրկնէ իր նախորդներու ոճրագործ սխալները։

«Պրաւդա» եւս իր նոյեմբեր 14ի թիւին մէջ կ'արտայայտուի նոյն իմաստով եւ կ'ըսէ թէ Մաքտոնըլտի տուած խոստումները չեն կապեր Մոսկուայի իշխանութիւնները։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ջ Ե Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ալիսր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին

Brasserie Harola, 3 rue Lavieuville, *մէթրօ* Pigalle *կամ* Abbesses

Կը ներկայացուի՝ «ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ» (*4 արար*)

Կը մասնակցի Տրամա Օփերեթային խումբի դերասանուհի ՏԻԿ. Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՆՈՒԱԳ. ԵՐԳ. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ ՈՒ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ ԵՒ ՁԱՁ ՊԱՆՏ

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ 4, ԱՅՐԵՐՈՒ 6 ՖՐԱՆՔ

ԵԹԷ կ'ուզէք փոխադրուիլ կնքել ձեր շինել տուներուն համար, ձեր շահը պահանջէ դիմել՝ Գ. Նշանեան եւ իմանալ անոր ձեռնասուն մանները։ 51 Bld. Blanqui, Paris (13e).

EMPIRE Սիւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիթէր | ամենալաւն ու ամենը

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի եւ շրջանի բոլոր ընկերները, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 4 Rue St. Jacques, Salon St. Jacques։ *Ներկայանալ անդամատետրով։*

Օրակարգ.— Զեկուցում պատգամաւորի։

Լիոնի մէջ նոր գործակալն է Խ. ԿԷՆՃԵԱՆ,

226 Rue Boileau, որուն պէտք է դիմել *Յառաջի* վերաբերեալ բոլոր գործերու համար։

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ 71 AVE. KLÉBER

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին՝ վիճաբանութիւն նախորդ դասախօսութեան մասին՝ «ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆԵՐ»

Հ. Ց. Դ.

Գ Ա Խ Ա Ր

Մարսէյլի Քրիստափոր Ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը չորեքշաբթի իրիկուն (21 նոյ.) ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին 63 Rue République, *կը խօսի ընկեր Բ. Միլտոնեան։ Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները ու համակիրները։ Տեղի պիտի ունենայ նաեւ վիճաբանութիւն։ Իսկ ենթակոմիտէական հերթական ժողովը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։*

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի ընկերները իրենց անդամատետրով, վաղը Կիրակի առաւօտեան ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի Գրադարանի սրբարը։ Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի զեկուցումը։

Լիոնի Վրէժ խումբի դասախօսական ժողովը 20 Նոյ. Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. ժողովրդային Գրադարանը, կը խօսի Ընկ. Բ. Ա.։ Նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. ծրագիրը»։ Կը հրաւիրուին բոլոր խումբերու ընկերները։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Սրահին դուռը կը փակուի ճիշտ ժամը 8.30ին,

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Ջ. Ե. Ո. Միութեան ժասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, Ֆլորիան մէջ։ Օրակարգ՝ Պատգմ. ժողովի օրակարգի հարցերու վիճաբանութիւն եւ պատգամաւորներու ընտրութիւն։ Բոլոր անդամները պարտաւոր են ներկայ ըլլալ։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա-Քոլոնպի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը յաւոր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30-ին 164 Rue Bourguignon, Bois Colombes. *կարեւոր օրակարգ։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Շապին Գարաֆիսարցի եւ Թուրքիայէն նոր ազատուած Սմբատ Շէրպէթեան 19 տարեկան, հօր անուն՝ Շապուհ, մօր անուն՝ Աղաւնի կը փնտռէ իր քոյրը Լուսագարդ Շէրպէթեան։ Կը կարծուի թէ Նիւ-Եորք կը գտնուի։ Իմացնել՝ Բ. Մէրտէրեանի, 18 Rue Denoyez, Paris (20e)։

Կը խնդրուի ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

— Աղաւնի Գրիգորեան կը փնտռէ մեզրէցի (Խարբերդ) Գրիգոր Գրիգորեան, 28 տարեկան, հօր անուն՝ Գասպար, մօր անուն՝ Թագուհի։ 1923ին կը գտնուէր Մարսէյլ։ Այժմ տեղեկութիւն չունինք իր մասին, իմացնել՝ «Յառաջ»ի խմբագրութեան։

Լուր տուողին 300 ֆրանք նուէր։

— կը փնտռուի Համբարձում Խաչերեան, կեսարիոյ Գարաֆալրցի գիւղէն։ Լուր տուողին 100 ֆրանք նուէր։ Գրել Hagop Khatcherianի, chez Mr. Laplagne, Maire, Ste Christie par Auch (Gers), France.

— *Երզնկացի հանգուցեալ Միգարէճ Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (մականունը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, վերգինէ եւ Սուբէն անունով, 1912էն ի վեր։ Իմացնել Օննիկ Ադաճանեանի,* Str. Regala 128, Braila, Romania։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԱՄՍԱԳԻՐ

կը ծախենք հետեւեալ թիւերը.— *Ա. տարի՝ թիւ 2 3 4 6 8 9 11 12։ Բ. տարի՝ թիւ 1 2 6 7 8 11 12։ Գ. տարի՝ թիւ 8 9 10 11 12։ Դ. տարի՝ թիւ 1 2 3 7 8 9 10 12։ Ե. տարի՝ թիւ 2 3 4 5 6 7։*

Վերի թիւերէն ունինք մեծաքանակ, իւրաքանչիւր թիւը կ'արժէ 15 ֆրանք։ Փոստի ծախքը մեր վրայ։ Վճարումը կանխիկ է։ Դիմել՝ M. Tchadrjian, Papeterie, Bab-Yaoub, Beyrouth.

Հրապարակ ելաւ Սահակ-Մեսրոպ Գրադարանի

1930Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՑՑ

Գինը՝ 6 Ֆր., դիմել՝ Hissayan, 22 Ave. Rouveyrol, Asnières, Seine.

ՀԱՅԿ ՖԱՐՏ-ՓՈՍՏԱԼՆԵՐ

Շետեւեալ քարտ-փոստալները կը ծախուին հատը 50 սանթիմի.

Բաֆֆի, Բաժառ-Բաթիպա, Խրիմեան, Ղ. Ալիշան, Ս. Աբովեան, Մ. Նալբանդեան, Մտ. Նազարեանց, Գ. Սունդուկեանց, Կոմիտաս վրդ., Մկրտիչ Պէշիկթաշլեան, Ե. Տէմիրճիպաշեան, Պ. Դուրեան, Ս. Տիւսաբ, Պ. Ադամեան, Յ. Պարոնեան, Շերենց, Ա. Արփիարեան, Ազանուր, Ս. Պալասանեան, Տիգ. Չուհաճեան, Պոշեանց, Ալվազովսքի, Ռ. Զարդարեան, Գ. Զօհրապ, Դ. Վարուժան, Ս. Պարթեւեան, Ռ. Սեւակ, ինչպէս նաեւ հայ թագաւորներու թագուհիներու, եկեղ. փոստ-փոստալին գինն է 0.50 սանթիմ.

Ինչպէս նաեւ դրոշմաթուղթեր «Հայաստան»ին հայկ. դէմքերու։ 10 հատը կ'արժէ 1 ֆր.։ Փոստի ծախք չառնուիր։ Դիմել հետեւեալ հասցէին.—L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20).

L'ATELIER
ԱՄԷՆ իրիկուն ժամը 8.30ին
L'Admirable visite
et Bilora
օր ընդ մէջ
VOLPONE

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատուար։ Ազատամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

Կ'ուզուին ձեռքով թրիքօ հիւսող մասնագէտ գործաւորուհիներ, լաւ վճարում։ Դիմել ամէն օր ժամը 9 12 եւ 3 5' 25 Rue Henai Chevreau Տիկին Սուքեանին։

ՀԵՐԱԹԱՓ "ՔԻՍ,,

Ամէնէն գործնականը եւ ամէնէն ազդեցիկը ներկայ հերաթափիչ (մազ թափող) արտադրութիւններէն։

Երեք վայրկեանը բաւարար է թափելու եւ մաքրելու մազերն ու աղուամազերը, առանց գըրգռելու վերնամաշկը։

Գինն 5 Ֆր. 60 (Imp. Comp.)

Լապօռաթուար՝ «Քիս»
159 Rue Pierre Corneille, Lyon

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները յատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկրի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօղացաւ։*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ԿԱԼՈՒԱԾԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

2 «ՓԻԼՍ»ՆՈՑ 12 ՇԱԽՈՒ ՏՈՒՆԵՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Սենեակ եւ խոհանոց, պզտիկ բակով, ջուր եւ ելեկտրականութիւն, ֆանրակառքի մատ, Pt. Vivaux թաղին մէջ։ Գին՝ 12'000 Ֆր., կէսը կանխիկ. մնացածին համար դիւրութիւններ։ Աէքթ մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, աժան եւ անմրցելի գիներով։

Անթրըբըրընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին։ ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ՓՈՐՁԵՑԷՔ։

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆԵՐ

Տուն մը՝ 300 քառ. մեդր տարածութեամբ հողով, 3 սենեակ, խոհանոց, մուտք, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Գինը՝ 26,000, կէսը կանխիկ, մնացեալ գումարին համար՝ վճարման դիւրութիւններ։

Ծախու է նաեւ 300 քառ. քիլ. տարածութեամբ հող մը, 2 սենեակով պարագաներով։ Գին 18,000։ կէսը կանխիկ։

Դիմել՝ Գ. ԱԿԱՆԵԱՆի, 86 Ave. de l'Union, Arnouville-les-Gonesse (S. et O.)։ *Երկաթուղի՝ կառ տիւ Նորէն։*

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աէքթ մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԼԻՈՆԻ, ՎԱԼԱՆՍԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Յաճախորդներուս փափաքին գոհացում տալու համար անձամբ պիտի այցելեմ Լիոն, Վալանս եւ Մարսէյլ, միասին բերելով արեւելեան ամենանոր փլաքներու ճոխ մեթերք մը որ գոհացում տայ նոյն իսկ ամենադժուարահաճ երաժշտասէրներուն։ փափս քողները դիմեն հետեւեալ հասցէներուն՝

Լիոն, Պ. Ճիկարեանի, 211 Rue Creq ii, Նոյեմբեր 15էն 20։

ՎԱԼԱՆՍ.— Պ. Գրիգորեանի ճաշարանը, 31 Rue Belle Image, Նոյեմբեր 20էն 25։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պ. Թաշճեանի, 25 Rue des Dominicaines, Նոյեմբեր 25էն 30։

ԱՐԹԻՆԵԱՆ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍԱՆԵՐ
Շրյազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի սմոքինկի եւ Ֆրաքի համար

Չերմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սթօք
Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie *եւն.*

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 Ֆրանք Columbia *18 Ֆրանք*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
երգուած հանրածանօթ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ։
Պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM
Ունինք ՇԱՀՄՈՒՐԱՑԵԱՆի բոլոր փլաքները։ 8 Rue Jouy-Rouve, PARIS (20e) մէթրօ՝ Պելվիլ, Թրամվ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN &N

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

17NOVEMBRE 1929

ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1113

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի ԽՆԴԻՐ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ

փարիզի բովանդակ մամուլը սիւնակներ կը նուիրէ դեռ-ակ Ալմազեանի թնճուկին:

Չայ դերձակը իբրեւ վկայ կանչուեցաւ դատական ոստի-կանութեան կողմէ, բայց վար դրուեցաւ, քանի մը կասկածելի ղեկավարներու վրայ եւ շաբաթներէ ի վեր դարձած է օրուան մարդ: Մեղաւո՞ր է, անմե՞ղ է: Ծեծեցի՞ն: Սո՞ւտ կը խօսի եւն: Ամէն կ'ուշանայ քննութեան վերջնական ելքը, այնքան նոր հարցեր կը բացուին, թեր ու դէմ իրողութիւններ եւ վկայութիւններ երեւան կը հանուին:

Թերթերը մրցումի ելած են իրարու հետ, մէկ ժամ առաջ նոր լուր մը տալու, պատմութիւն մը աւելի պատմելու համար: Թերթի է ըսել թէ որքան ոստիկանութիւնը ի պաշտօնէ կը ձեռնպահ այս գործը, նոյնքան լրագրողները իրենց մասին ձեռնպահութիւններ եւ քննութիւններ կը կատարեն, եւ յաճախ ալ կ'ընեն:

Անշուշտ այս բոլորին մէջ մեծ տեղ կը գրաւէ արհեստին ազնիւը,— դղրդագին լուրեր տալու եւ թերթ սպառելու սո-վրութիւնը:

Միւս կողմէ, կան քաղաքական, կուսակցական, նոյնիսկ ընկերական համակրութիւններ եւ հակակրութիւններ: Ինչպէս եւ Ֆրանսայի ոստիկանութեան եւ արդարադատութեան պա-տիւը բարձր պահելու ձգտումներ:

Բայց եւ այնպէս, այս հակամարտ, խառնիճաղանճ ժխո-րին մէջ անգամ, երեւան կուգայ լուսաւոր կէտ մը,— ճշմար-տութիւնը երեւան հանելու ճիգը:

Գիտենք թէ ի՛նչ կը ներկայացնէ այսօրուան մամուլը: Մա-նաւանդ այն որ ծանօթ է իբրեւ «Մեծ» կամ դեղին եւ որ իր ներ-կայութիւնը կը ստանայ ճարտարագործական եւ սեղանաւորա-կան հաստատութիւններէ, քաղքենի-դրամատիրական կամ գիշերական գրասենեակներէ: Այդ մամուլին համար սկզբունք-ները այնքան ելեւէջ ունին, որքան սակարանի արժեթուղթերը: Եւ սակայն, այդ բաբելոնին մէջ անգամ, մարդիկ ահա ոգնեն ճշմարտութիւնը երեւան հանելու:

Աւելի բացորոշ խօսինք: Թերթեր կան որ ուղղակի պայ-մար բացած են ոստիկանական եւ դատական իշխանութեանց դէմ, եւ նոյնիսկ ծանրակշիռ ամբաստանութիւններ կ'ընեն: Թիւներ կը ծաղրեն հետապնդողներուն եւ հարցաքննողնե-րուն անկարողութիւնը կամ անաչառութիւն կը վերագրեն: Տա-րին ուրիշներ՝ եղած փաստերուն վրայ դատաստան կազմե-լով, կը պահանջեն ազատ արձակել Ալմազեանը: Ու վերջապէս ան ալ որ — ընդհանրապէս կիսապաշտօնական — կը թելա-դրէն կարճ կապել եւ դատի յանձնել հայ դերձակը:

Ինչ նկատումներէ ալ առաջնորդուած ըլլան այս բոլոր թերթակցութիւնները, կ'օգնեն երեւան հանելու ճշմարտու-թիւնը:

Նախ որ, անարդար է յետին միտք վերագրել բոլորին ալ: Թէ ձախակողմեան մամուլը աւելի պայծառ է իր պալքարին մէջ, պակողմեան թերթեր ալ կան, որոնք շատ աւելի առաջ կ'երթան, ոչ թէ Ալմազեանը պաշտպանելու, այլ կատարուած ոճրութեան թերի կամ ծուռ կողմերը բանալու եւ արդարու-թիւն պահանջելու համար:

Եւ յետոյ, քաղաքական կուսակցական համոզումները չեն ազդներ մարդոց միտքը: Ալմազեանի փաստաբանը արքայա-կան մըն է, «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի խմբակէն: Եւ սակայն, ամէ-ն ձախակողմեան թերթերն ալ քաղաքացիական քաջութիւնը ունենան պաշտպանելու զայն դատական իշխանութեան դէմ: Սեւին սեւ եւ ճերմակին ճերմակ ըսելու:

«Հայասիրական» զգացումներէ՞ կը բխին այս բոլորը: Ի՛նչ միամտութիւն... Երկու ամիսէ ի վեր է որ կ'արծարծ-ուի այս խնդիրը, եւ տակաւին թերթերուն կէսն անգամ չի գիտեր թէ ի՛նչ ազգի կը պատկանի կարծեցեալ ոճրագործը: Հիմա բաղդատեցէք փարիզեան մամուլին այս դիրքը՝ մեր ազգային հրապարակին հետ:

Սիրտ ունեցէք եւ բաղդատեցէք: Այն ալ ոչ թէ հասարակ մարդի մը, այլ շատ աւելի լուրջ, կենսական, ճակատագրական դէպքերներու առթիւ:

Աչքի առջեւ բերէք, օրինակ, Հայաստանէն հասած լու-րը — ահ ու սարսափ, այլասերում, թշուառութիւն, աքսոր, ջնջուստ եւն. — եւ եթէ կրնաք, շարժման մէջ դրէք հայ-կական մամուլը, ի խնդիր ճշմարտութեան:

Բաղդատեցէք ուրիշ հարցերու առթիւ — կամաւորական շարժում, հայաջինջ սարսափներ, տեղահանութիւն, եւն:

Առանց չափազանցութեան, պիտի տեսնէք որ, փարիզեան ազնիւ մամուլին ապականած թերթը շատ աւելի բարձր կը մնայ, քան ոմանք ազգային կիրքէն կուրացած, անբարոյացած «հայասէր» թերթ, որոնք պատրաստ են արեւուն ծագումն անգամ իրիկուան դէմ արգիլելու: Միշտ ի հեճուկս:

Եւ բնական է որ, ոչ միայն ո՛ր եւ է հարց չի լուծուիր մէր օրը, այլեւ տարին տասներկու ամիս ջուր կը ծեծենք, յաճախ մինչեւ տարի ետ երթալով:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նոր յայտնութիւններ

ՐԻԿՕՏԷՆԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Վերջին ջարցաքննութեան ընթացքին կարեւոր յայտնութիւններ եղան գանագան վկաներու կողմէ: Այդ յայտնութիւնները մեծ մասամբ նպաստաւոր են Ալմազեանի:

Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս նախ լսեց ինքնաշարժի վարիչ Պիլոթէն, որ մանրամասնօրէն պատմեց թէ ի՛նչպէս սեպտ. 9ի կէսօրին Մոնթրէօյլ-սու-Պուայի մէջ տիտրօ փողոց թիւ 9էն ծանր սնտուկ մը փոխադրեց կառ-տիւ-նոր, 25—30 տարեկան մարդու մը ընկերակցութեամբ: Տան մէջ կը գտնուէին երկու կիներ՝ մէկը երիտասարդ, միւսը տարիքոտ: Պիլոթէ դէմ դէմի բերուեցաւ տիկ. Շեվաքովիչի եւ աղջկան՝ Սառայի հետ: Առանց բացարձակապէս կարենալ պնդելու, Պիլոթէ ըսաւ թէ ասոնք շատ կը նմանին յիշ-եալ տան մէջ տեսածներուն: Օր. Սառա Շեվաքովիչ դիտել տուաւ թէ իրենք ինքնաշարժ մը ունին արդէն եւ սնտուկը փոխադրելու համար դուրսէն ուրիշ կառքի պէտք չունին: Աւելցուց թէ իրենք առաջին յարկը կը բնակին եւ գժտուած են լուացարարուհիին հետ, որ գետնայարկը կը բնակի, ասկէ զատ կէսօրները ինք հօրեղբօրը մօտ կ'ըլլայ եւ տուն չի գար:

Գաղտնի ոստիկանները լուրջ քննութիւն պիտի կատարեն Մոնթրէօյլի տան մէջ:

Պիլոթէ յայտնեց Մաթիֆասի թէ իբրեւ վկայ ներկայանալէն ի վեր գանագան տեղերէ սպառնալիքներ կ'ըլլան իրեն: Պիլոթէ ըսած էր թէ սնտուկը չուանով կապուած չէր եւ վրան հասցէ չկար, երբ կայարան տարաւ: Անհաւանական կը նկատուի որ մար-դասպանը կայարանին մէջ կապած ըլլայ զայն եւ հասցէն փակ-ցուցած:

Ուրիշ ինքնաշարժի վարիչ մը՝ Շանրի Թրանփօն՝ Անկիէնէն, եկաւ յայտարարել հարցաքննիչ դատաւորին թէ սեպտ. 9ին ժամը 19.25ին ինքն էր որ Անկիէնի կայարանէն Մոնմորանսի տարաւ Ալ-մազեանը: Թրանփոն շատ վստահ է իր ըսածին, որովհետեւ երբեք ժամը 20.02ի կառախումբէն յետոյ յաճախորդ չառներ: Սակայն էրմիթաժ պանդոկի տիրուհին տիկ. Մանշըրոն եւ աղջիկը՝ Օր. Ռոզ Մանշըրոն կը պնդեն թէ Ալմազեան այդ իրիկուն ժամը իննին տասը մնացած Մոնմորանսի հասաւ: Ինքնաշարժի ուրիշ վարիչ մը՝ որ կը ճանչնայ հայ դերձակը, ըսաւ թէ այդ օրը Ալմազեան ընտա-նիքը ոեւէ արտակարգ երեւոյթ չէր ներկայացներ:

Ոստիկանութիւնը նոր քննութիւններ կատարեց Անկիէնի եւ Մոնմորանսիի մէջ, սակայն չկրցաւ ոեւէ լուսաբանութիւն ձեռք բերել:

*** Ընդհանուր դատախազը պաշտօն տուաւ հարցաքննիչ դա-տաւոր Ժանթիլի՝ զբաղիլ Ալմազեանի ծեծի խնդրով: Ժանթիլի յանձնուեցաւ անմիջապէս տեղեկագիրը ոստիկանական տեսչու-թեան ընդհանուր քննիչ Քասվիէ կիշարի, որ հարցաքննած էր ոս-տիկանապետ Նիքոլը եւ գաղտնի ոստիկանները Պալըրան, Լըրուան եւ Շմիտը:

ՐԻԿՕՏԷՆԻ ՄՆՏՈՒԿԻՆ ՄԷՋ Ո'Չ ԲԱՄՊԱԿ ԿԱՐ, ՈՉ ԱԼ ՄԱՋ

«Փըթի փարիզիէն»ի թղթակիցը Լիլէն կը հեռագրէ թէ՝ երբ Րի-կօտէնի դիակը գտնուեցաւ, Լիլի Ապահովութեան տնօրէն Քուա-սար անձամբ մնտուկէն դուրս առաւ Րիկօտէնի դիակը եւ զայն հանուեցուց, յետոյ մնտուկը մարմար սալայատակին վրայ դարձնե-լով, յատակին ուժգնօրէն զարկաւ մէջինները պարպելու համար: Ցետոյ ուշադրութեամբ քննեց մնտուկին մէջը, ուր ո՛չ բամպակ գտաւ, ո՛չ մարդու եւ ոչ ալ մուշտակի մազ: Արդ, ի մեծ գար-մանք Լիլի ոստիկաններուն եւ դատաւորներուն, ամիս մը վերջ, փարիզի դատական ոստիկանութեան տնօրէն Պրնուայի, Նիքոլի եւ Ամրի գալէն օր մը յետոյ, մնտուկին մէջէն գտնուեցան մարդու եւ մուշտակի մազ, բամպակ եւայլն:

«փարի միտի» եւս թղթակից մը ղրկած է Լիլ՝ Րիկօտէնի խն-դիրը բուն աղբիւրէնստուգելու եւ ճշմարտութիւնը երեւան հանե-լու համար: Իր առաջին հեռագրին մէջ թղթակիցը կը յայտնէ թէ Լիլի դատական իշխանութեանց կարծիքով Ալմազեան անմեղ է: Լիլի ընդհանուր դատախազը՝ պառնէ իր գրասենեակին մէջ հաւա-քած է հարցաքննիչ դատաւոր Հէնօն, Ապահովութեան տնօրէն Քուասարը, իր փոխանորդն ու քարտուղարը, ինչպէս նաեւ բոլոր դատական պաշտօնեաները, որոնք զբաղեցան Րիկօտէնի խնդրով եւ ըսած անոնց.

— Թոյլ պիտի տա՞ք որ դատական սխալ մը գործուի:

Բոլորը միաբերան պատասխանած են՝

— Ո՛չ:

*** Երկուշաբթի օր Լիլ պիտի երթայ Ալմազեանի փաստաբանը Լըկրան՝ առեւտրական նախարար Ֆլանտէնը ներկայացնելու հա-մար Շիւսիսի Առեւտրական Խմբակցութեանց հացկերոյթին: Այս ա-ռիթէն օգտուելով, քննութիւններ պիտի կատարէ Րիկօտէնի դիա-կին մասին:

«ԸՍԷ՝ ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԹԷ ԵՍ ԱՆՄԵՂ ԵՄ»

Ալմազեան, Սանթէի բանտէն նամակ մը գրելով իր հայ մէկ բարեկամին, կ'ըսէ թէ խիղճը բոլորովին հանդարտ է եւ վստահ է թէ շուտով պիտի յայտնուի ճշմարտութիւնը: Ցետոյ կ'աւելցնէ.

«Հանրային կարծիքը փոխելու համար ըսէ՛ բոլոր Հայերուն թէ ես անմեղ եմ, թէ երբեք չեմ մտածած եւ կանքիս մէջ չեմ ըրած այդպիսի բան մը: Ըսէ՛ բոլոր Հայերուն թէ կրնա՞ն վկայել իմ անմեղութեանս, որովհետեւ շատ մեծ արժէք կուտամ ազգիս եւ զաւակներուս պատուոյն: Միայն մէկ բան կը նեղէ զիս, ա՛յն որ Աստուած գիտէ դեռ ո՛րքան պիտի քաշքշուի այս գործը: Զաւակ-ներուս միակ պաշտպանը ես եմ, այդ է որ շատ կը չարչարէ զիս:

Բարեւ ըրէ բոլոր Հայերուն»:

Ցուևաստանի Հայերը յուևահպատակ

Պ· Գէորգ Փափազեան որ մօտիկ կապեր ունի հելլէնական շրջանակներու հետ, Սելանիկի «Հարիզոն»ին մէջ կը գրէ թէ հելլէն կառավարութիւնը սկզբունքով ընդունած է Ցուևաստանահայերը զանգուածօրէն քաղաքացի հռչակել: Յօդուածագիրը կ'ըսէ թէ մինչեւ 1924, հելլէն կառավարութիւնը մանակի դիմումներ ստացաւ հպատակ դառնալ ուզող Հայերէ եւ գրեթէ բոլորն ալ ընդունեց: 1925էն յետոյ, բոլոր դիմումները անհե-տեւանք թողուց, առաւելապէս միջազգային նկատումներով: 1928ին, Ազգերու Դաշնակցութեան մասնաւոր մէկ յանձնա-ժողովը զբաղեցաւ հայրենազուրկ գաղթականներու խնդրով եւ առաջարկեց որ պետութիւնները հպատակ ճանչնան զանոնք: Ինչպէս միւս պետութիւնները, Ցուևաստանն ալ մերժեց:

Այս տարի, Ազգերու Դաշնակցութիւնը կրկնեց իր առա-ջարկը եւ Ցուևաստան իր սովորական բարեացակամու-թեամբ, սկզբունքով ընդունեց զայն:

Բոլշեւիկեան «մաֆրագործում»

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Րիկայէն կը հեռագրէ.

Խորհրդային իշխանութիւնները սկսան ընդհանուր «մաֆ-րագործում»ի ենթարկել գործակցականներու, Թրըստներու եւ այլ հիմնարկութեանց անվստահելի պաշտօնեաները: Ծրագրած են Մայիս 1էն առաջ պաշտօնանկ ընել աւելի քան 10000 պաշտօնեաներ, մեծ մասամբ նախկին մտաւորական եւ քաղ-քենի տարրեր, որոնց տեղ պրոլետարներ պիտի առնեն: Հրա-հանգ ղրկուած է բոլոր արհեստակցական միութեանց՝ ընտ-րութիւն կատարել բանւորներու մէջէն՝ յառաջիկայ քանի մը ամսուան ընթացքին 15.000 պաշտօնեայ տեղաւորելու համար պարապ պաշտօններու:

Այս կարգադրութեան նպատակն է մէկ կողմէն առաջքն առնել գեղծարարութեան, որ մեծ հաւեմատութիւններ ստա-ցած է ելմտական եւ հարկային ճիւղերուն մէջ, միւս կողմէ կ'ուզեն կաշառել պաշտօնեաներէն ամէնէն աւելի դժգոհ տար-րերը եւ զանոնք բանւորութենէ բարձրացնել պաշտօնեայի աստիճանին: Բանւորական շարքերու մէջ ըմբոստ ոգին կը զարգանայ՝ ուտեստեղէնի պակասին հետեւանքով:

Պուլկարիա չի ճանչնար պարտքը

«Թայմզ»ի Սոֆիայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ պուլկար կառավարութիւնը որոշած է մերժել փարիզի Հատուցումներու Յանձնաժողովին վերջին կարգադրութիւնները՝ Պուլկարիոյ պատերազմական պարտքին մասին:

Նախապէս Պուլկարիոյ պարտքը որոշուած էր 670 միլիոն ֆրանք ոսկեղրամ, եւ թէեւ այս թիւը զեղչուեցաւ 450 միլիոնի, վճարելի 36 տարիէն: Պուլկար կառավարութիւնը կը յուսայ թէ կարելի պիտի ըլլայ իրաւարարութեան մը յանգիլ: Դահլիճը գոհ է Ֆրանսայի եւ Պելճիքայի ընթացքէն, ամէնէն աւելի ցաւ զգացած է Իտալիոյ անհաշտ դիրքէն:

Իտալիոյ դէմ ցոյցեր

Վերջերս Պելկրատի դիշերային մէկ կապելային մէջ, Իտալիոյ օդանաւային կցորդ գնդապետ Քասսոնէ ապտակած էր սերպ երիտասարդ վաճառական մը՝ Ռատոյլովիչ: Այս վերջինը փոխադարձաբար բռունցքի հարուած մը իջեցուցած էր սպայի երեսին: Այս միջադէպը ոեւէ քաղաքական հետեւանք չպիտի ունենար, սակայն դէպքէն երկու օր վերջ իտալական դեսպա-նատունը բողոք ներկայացուց սերպ կառավարութեան՝ հա-տուցում պահանջելով: Սերպ դատարանը մէկ ամիս բանտար-կութեան դատապարտեց Ռատոյլովիչը, որ այժմ ութ օրէն վեր հացադուլ կ'ընէ բանտին մէջ: Վիճակը ծանրացած ըլլալով, հիւանդանոց փոխադրուեցաւ:

Մինչ այդ, Պելկրատի եւ Զաղրէպի թերթերը դարձեալ կը յարձակին Իտալիոյ դէմ եւ կ'ըսուի թէ բոյկոտ պիտի սկսի իտալական ապրանքներուն դէմ: Միւս կողմէ իտալացի ուսա-նողներ Հռոմի մէջ ցոյցեր ըրին սերպ դեսպանատան առջեւ:

Ո՛Վ ՀԵՌԱԳՐԵՑ Պ. Պ. ՆՈՒՊԱՐԻ ՄԱՀԸ

ԿԱՐՏԱՆ, 14 նոյ. 1929

Խմբագրութիւն «Յառաջ»ի

Այս առտու ստացուած «ժամանակ»ի մէջ գայրոյթով կը գըտնեմ որ անխիղճ գուարճասէր մը իմ ստորագրութեամբ կեղծ հե-ռագիր մը ուղղած է պոլսական այդ թերթին, գուժելով անգոյ մա-հը Պ. Պօղոս Նուպարի: Կը խնդրեմ որ ձեզի թերքել այս կեղծա-բարական անշնորհ արարքով տրուած սուտ լուրը, որուն լիրբ հե-դինակը երեւան հանելու համար ձեր կողմէ եղած հետապնդումը պիտի կատարեմ հեռագրական տնօրէնութեան միջոցով:

ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆ

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Պէյրութ-Մարսիլ թղթատարական սպասարկութիւնը կա-տարող Լրօգանաւ մը Բորֆուէն դէպի Նափոլի ճամբայ ելլելէն քիչ վերջ ժեքենայի խանգարում ունենալով, Մալէոնայի ծոցին մէջ վար իջաւ, առանց վնասուելու:

Ալեքսանդր Զուիպոյ, վհլհէլմ կայսեր քրոջ ժուռսինը, որ իր կնոջ յուղարկաւորութեան ներկայ ըլլալու համար Գերմանիա գացած էր, ձերբակալուեցաւ և պիտի դատուի:

Թրանսվաալի զանագան կողմերը երկու օրէ ի վեր սկսաւ ձիւ-նել: Մոնփէլիէ, Պէզիոր, Շարոլ, Լորիան ձիւնի առաջին համբոյրը ստացան: Պրըթանեի մէջ ներժաչափը գերոյչն 2 աստիճան վար իջաւ:

Զուիցերիոյ մէջ ալ առատ ձիւն տեղաց: Ձմեռնակը բացուած է արդէն, որովհետեւ Լինկաճինի եւ Պէռնէդէ Օ-պէրլանտի մէջ ձիւնը մէկ ոտք բարձրութեամբ խաւ կազած է:

Զինամթոյթեան ժողովը 1930 յունուար 21ին բանալու համար անգլ· կառավարութիւնը հրաւիրագիր ուղղեց Ամերիկայի, Ճափոնի, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԼԻՆ ՄԻ ՆՈՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՎ ՄԻ ՆՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ինչպես որ կայ, այնպես էլ մի ցեղ չուներ ճակատագրական նշանակություն այնքան, որքան հայ ցեղը։ Ամենից առաջ՝ նա ամենահին ցեղերից մեկն է աշխարհի վրա։ Նա ապրել է այն ժամանակներում, երբ ոչ մի ուրիշ ցեղ դեռ չէր ծնվել

ԽՈՅԱԿԱՆ ԶԵՏ

ԴՈՒՔ ԳԱՂՈՒՆԻՔ ԶԳԱՑՈՒՆՔԸ

Ես, իմ հոգի, իմ մարմին,
Ես, իմ ուրախ ու տխուր,
Ես, իմ ամեն մի շունչ,
Ես, իմ ամեն մի զարկ,
Ես, իմ ամեն մի մազ,
Ես, իմ ամեն մի կաթիլ արյուն,
Ես, իմ ամեն մի ակնթարթ,
Ես, իմ ամեն մի ցավ,
Ես, իմ ամեն մի ժպիտ,
Ես, իմ ամեն մի ցնծություն,
Ես, իմ ամեն մի ցանկություն,
Ես, իմ ամեն մի ձգտում,
Ես, իմ ամեն մի հիացում,
Ես, իմ ամեն մի ատելություն,
Ես, իմ ամեն մի սեր,
Ես, իմ ամեն մի հավատ,
Ես, իմ ամեն մի կասկած,
Ես, իմ ամեն մի ուրացում,
Ես, իմ ամեն մի զղջում,
Ես, իմ ամեն մի ներում,
Ես, իմ ամեն մի ներողություն,
Ես, իմ ամեն մի ներողություն,
Ես, իմ ամեն մի ներողություն

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆԻ

կողմէ 20 Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին

Salle Chopin, (Maison Pleyel)

8 Rue Daru

Լիոնի մեր նոր գործակալն է Խ. ԿԷՆՃԵԱՆ,

226 Rue Boileau, որուն պէտք է դիմել *Յառաջի* վերաբերեալ բոլոր գործերու համար:

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵԻ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւալլն ապահովագրութեամբ: Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծախ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Տոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն չինողներու փոխառուութիւն եւալլն:

Ամուսնութիւն եւ ամուսնալուծում:

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն:

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ:

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

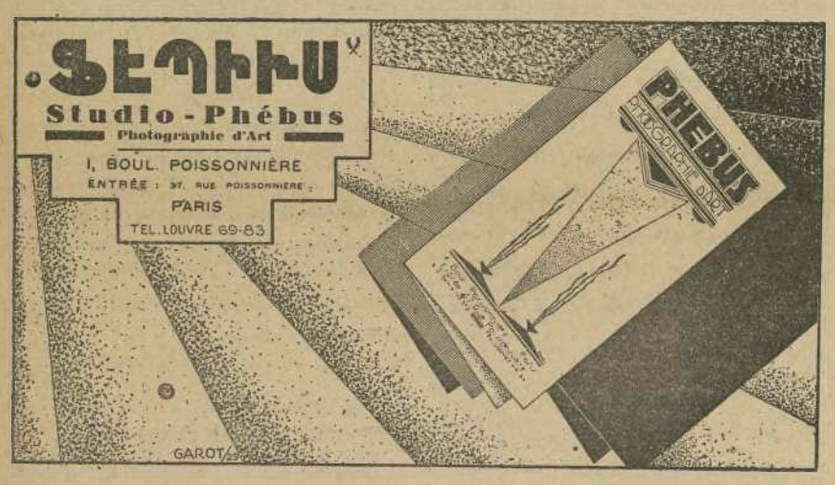
Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Շ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԱՄՍԱԳԻՐ

կը ծախենք հետեւեալ թիւերը.— *Ա. տարի՝ թիւ 2 3 4 6 8 9 11 12: Բ. տարի՝ թիւ 1 2 6 7 8 11 12: Գ. տարի՝ թիւ 8 9 10 11 12: Դ. տարի՝ թիւ 1 2 3 7 8 9 10 12: Ե. տարի՝ թիւ 2 3 4 5 6 7:*

Վերի թիւերէն ունինք մեծ քանակ, իւրաքանչիւր թիւը կ'արժէ 15 ֆրանք: Փոստի ծախքը մեր վրայ: Վճարումը կանխիկ է: Դիմել՝ M. Tchadrjian, Papeterie, Bab-Yaoub, Beyrouth.

ԿՈՂՈՊԱՀԱՒԱԾ ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ

Առանց ապահովագրուած ըլլալու, ապրանքին մեացած մասը կը ծախեմ աչքին գիներով: Au Moulin, 45 R. Lafayette, *Մէթրօ՝* Le Peletier.

Կ'ուզուի ձեռքով թրիքօ հիւսող մասնագէտ գործաւորուհիներ, լաւ վճարում: Դիմել ամէն օր ժամը 9 12 եւ 3 5' 25 Rue Henri Chevreau տիկին Սուքօեանի: *Մէթրօ՝* Couronnes.

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍՈՒՖԻԻ ԴԱՍԵՐ

ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԻ ՄԷԹՈԴՈՎ

ՕՐ. ԺԱՆ ԱՆՄՊԱՋ

61 rue de Flandre Paris (19)

Հայրենակիցներու համար զեղջուած գին:

WAGRAM AUTO

75 Av. de Wagram

63 Av. Gde. Armée

149ter Bd. Villette,

84 Rue de l'Aqueduc

Ավտոնագիր՝ Թուրիսթ 150, քամիոն 220, Մոթօ-սայօ 100, Թաքսի 50, մասն. դաս 15, մեքեն. դաս ձրի:

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Բժշ. եւ վիրաբուժական ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոնթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

ԵԹԷ կ'ուզէք փոխառութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները: 51 Bld. Blanqui. Paris (13e).

Cirque de Paris	Էքոլ Միլիթէր	ամենալաւն ու աժանը	2-14 Ֆրանք

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ԶԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Շ.էն: 62 Ruede la Rochefoucauld բակին խորը, Բ. յարկ, ալ կողմ. Métro և Nord-Sud: Pigalle.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամմատ. եւ նոր մեթոտով գարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (Ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարսի: Մասն. լապօռատուար: Հղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

---

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ, ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier

Tél: Gutenberg 74-64

Գերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, աժան եւ անմրցելի գիներով:

Ամէն րոպէ ընծայներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ: Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին: ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ՓՈՐՁԵՑՔ:

---

tailleur

A. BERBERIAN

24. RUE BERGERE

Tél: Prov: 05-49 *PARIS 9e*

ԼԻՈՆԻ, ՎԱԼԱՆՍԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ցաճախորդներուս փափաքին գոհացում տալու համար անձամբ պիտի այցելեմ Լիոն, Վալանս եւ Մարսէյլ, միասին բերելով արեւելեան ամենանոր փլաքներու ծոխ մէթերք մը որ գոհացում տայ նոյն իսկ ամենադժուարահաճ երաժշտասէրներուն: փափաքողները դիմեն հետեւեալ հասցէներուն՝

Լիոն, Պ. Գնկտրեանի, 211 Rue Crequi, նոյեմբեր 15էն 20:

Վալանս.— Պ. Գրիգորեանի ճաշարանը, 31 Rue Belle Image, նոյեմբեր 20էն 25:

Մարսէյլ.— Պ. Թաշճեանի, 25 Rue des Dominicaines, նոյեմբեր 25էն 30:

ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)

Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրամատչելի պայմաններով:

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ,

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30:

Մէթրօ՝ Ménilmontant եւ Martin Nadaud. *Թրամուէյ 5 եւ 62, Օթոպիւս* BC, BG, O եւ Q.

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆԵՐ

Տուն մը՝ 300 քառ. մեդր տարածութեամբ հողով, 3 սենեակ, խոհանոց, մուտք, ջուր, կազ, էլիկտրականութիւն: Գին՝ 26,000, կէսը կանխիկ, մնացեալ գումարին համար՝ վճարման դիւրութիւններ:

Ծախու է նաեւ 300 քառ. քիլ. տարածութեամբ հող մը, 2 սենեակնոց պարագըմանով: Գին 18,000: կէսը կանխիկ:

Դիմել՝ Դ. ԱԿԱՆԵԱՆի, 86 Ave. de l'Union, Arnouville-les-Gonesse (S. et O.): *Երկաթուղի՝ կառ տիւ Նորէն:*

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)

18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97

Իրաւագէտ խորհրդատու ցէֆանս ՕԹօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ միւթիւէլ միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նաթիւրալիգասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեգուէ թարգմանութիւններ:

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՑԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ MAISON JOLIVET

17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges-ի անկիւնը)

Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24.83

ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՔՈՒԻԿ

Եթէ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հացի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRESSIN JOLIVET *հացերը:*

Ուզիւլ խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր:

Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան Ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՂԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻՋԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ:

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ՀԱԼԷՊԻ ՊՈՒԼՂՈՒՐ.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ

Շատաճ է Հալէպի պուլղուր, ամենաընտիր տեսակէն: կը ծախուի մեծաքանակ (պարկով): փափաքողներուն նմոյշ կը ղրկուի: Դիմել հետեւեալ հասցէին՝

H. BABIKIAN

8A Rue Francis de Pressensé, MARSEILLE

ՄԱՏԹԷՈՍ ՃԻԼՊԻՐԵԱՆ

կը ստանձնէ հին եւ նոր ամէն տեսակ ապահովագրական գործեր (Հրդեհի, Կեանքի եւ Արկածներու), ինչպէս նաեւ առեւտրականներու տուժարներու կարգադրութիւն, հողերու եւ տուներու գնում եւ վաճառում, կալուածներու վրայ փոխառութիւն եւ նմանօրինակ յանձնառութիւններ:

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ:

36, Rue de Bellefond, PARIS (IX)

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

Շրյագգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի սմոքինկի եւ Ֆրաքի համար

Հերմակեղէնի յատուկ ծոխ գոյներով մեծ սթօք

Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie եւն.

ՄԵՆԱՔԱՆԱԿԻ ԴԻՆՈՎ, ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Ցրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 Քուլիֆ Columbia *18 Քուլիֆ*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

երգուած ֆանրաճանօճ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ:

պիտի գանէք ճաշարան VAHRAM

Ունինք ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները: 8 Rue Jouy-Rouve PARIS (20) Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN &N

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

COLUMBIA MARK

18 ՖՐ.

REGISTERED TRADE MARK

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-65.

Այս երեք աշխարհաճանաչ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամենավերջին փլաքները ինչպէս նաեւ Հայերէն նոր եղանակներ եւ Արշին մալ ալանի բոլոր կտորները եւ մարտիրոսեանի փլաքները:

Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը, գեղչուած գինով.

TOUT POUR LE CONFORT

ԳԵՂԱՄ ՆԱՆՈՒԻՔԵԱՆ (K. Nanique, ingénieur E. T. P.)

26 Rue de Maubeuge, PARIS (9e) Tél. Trudaine 43-44

կեդրոնական ջեռուցիչ (chauffage central) եւ ventilation sanitaire: երկար տարիներու փորձառութիւն:

Մեր մէջոցաւ կատարեցէք ձեր սալամանտրներու և խոհանոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ:

Կը ծախենք նաեւ T. S. F.ներ, Ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւայլն:

COMPTOIR RÉGIONAL, 3 RUE D'ITALIE

Պատեհութիւն մը Մարսէյլի եւ արուարձաններու Հայութեան

Եթէ կը փափաքիք գնել կալուած մը, հողամաս մը, ձեր կալուածին վրայ կնքել փոխառութիւն մը, գնել խանութներ, վարձել բնակարաններ, կը թելադրենք դիմել նախապէս մեզ: Ձեր պահանջքներուն գոհացում կը տրուի շուտով: Միեւնոյն ատեն կ'օգտուիք նիւթապէս: Մինչեւ այժմ մեր գործառնութիւնները լաւագոյն երաշխիքն են մեր պարտաճանաչութեան: Փափաքողները դիմեն ComptoirRégional, 3 Rue d'Italie, *ժամը 9—12 եւ 15—18. ՄՄՐՄՏԻԼ:*

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration — Խմբագ. եւ վարչութիւն — 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

19 NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1114

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՂԱՋԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շարքերէն մինչեւ պաշտօնեաներն ու անգործները «գտեք քաղաքականութիւնը, որ ամիսներէ ի վեր կը շարուի Մոսկուայի խորհրդային իշխանաւորներու կողմէ, կը սպառնայ ինձի ցնցումի մը մատնել Կոմինտերնը:

Ու չանցնիր առանց ղղրդագին յայտնութիւններու: Ոչ ալ առանց զանազան պատիժներու, արտաքսումէն մինչեւ գնդակահարութիւն:

Եւ այս՝ խորհրդային բաբելոնի ամբողջ տարածութեան վրայ, ինչպէս եւ կարմիր գիծէն դուրս:

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը այսօր կը հաղորդէ Բուխարինի վտարումը Քաղաքական Բիւրոյէն: Յետոյ մը յանդիմանութիւններ ուրիշ յայտնի ղէմքերու, որոնք ենթադրած են իրբեւ կուսակից «ալ թեքման»: Մեղապարտներուն մէջ են նաեւ Ռիկով, գործավարներու խորհուրդին նախագահը, եւ Տոմսկի, կարմիր Արհեստակցականներու վարիչը:

Անշուշտ այս բոլոր տնօրինութիւնները կ'ըլլան բանուորներու եւ գիւղացիներու «ազատ կամքով», «ինքնաբերաբար» ցուցարկուած բանաձեւերով: Ճիշդ այնպէս ինչպէս երեւանը ամբողջ Հայաստանի բանուորներուն և գիւղացիներուն միաձայն եւ միասիրտ որոշումով...

Արտասահմանի մէջ, այս ղղաձգութեան ամէնէն պատկառելի ցուցահանդէսը կը ներկայացնէ Կոմինտերնի Ֆրանսական հատուածը: Մանաւանդ այն օրէն ի վեր որ պաշտօնի գլուխը եղաւ «եղբայր» Ժլօրիմոն, նախկին ժէզիւիթը, իրբեւ լիազօր Մոսկուայի, կապելու եւ արձակելու բոլոր իրաւասութիւններով:

Առաջին առթիւ, Ժլօրիմոն Պոնթի մարակին գոհ գացին «Իւմանիթէ»ի վեց խմբագիրները, ճամբուելով իրբեւ հասարակ ծառաներ: Տեղը մնաց միայն Մարսել Քաշէն, կծկուելով իր պատեանին մէջ:

Այդ իշխանասաստ արշաւէն ի վեր, նախկին ժէզիւիթը ոչ միայն կրակ ու բոց կը տեղայ «Իւմանիթէ»ի էջերէն, այլ եւ հատաքննական լապտերն ու ջերմաչափը ձեռքը, յառաջ կը տանի «մաքրագործումը»: Ու միշտ որսեր կ'իյնան իր ճամբուն վրայ:

Վերջին զոհերն են դարձեալ վեց հոգի,— Լուի Սէլիէ, Կարբիէ, Ժոլի, Քամիյ Ռիշոս, Քարթելլազ եւ Լուի Ժէլի: Բոլորն ալ անդամ՝ Փարիզի քաղաքապետական խորհուրդին: Բոլորն ալ ազնիւ եւ արդէն գատապարտուած: Վտարման գործողութիւնը պարզ ձեւակերպութիւն է այլ եւս:

Վեց դատապարտեալները ամբաստանուած են իրբեւ անդամող կուսակցութեան հրամաններուն: Այսքանը արտասանէ յետոյ, դիւրին է շարել միւս ածականները, որոնց ամէնէն թեթեւներն են — պատեհապաշտ, ծառայ՝ դեղին ընկերվարութեան եւ քաղքենի դասուն եւալներ:

Վեց ամբաստանեալները յայտարարութիւն մը ուղղած էին կուսակցութեան վարիչ մարմնին, իրենց տեսակէտները պաշտպանելու համար: Յայտարարութիւնը լոյս տեսաւ «Իւմանիթէ»ի օրուան թիւին մէջ (17 Նոյեմբեր), 5րդ. էջ, իսկ պատասխանը՝ Ա. էջին մէջ, Քաղաքական Բիւրոյին ստորագրութեամբ:

Ի՞նչ կ'ըսեն ամբաստանեալները— Բոլոր այն բաները որ կրնար ըսէր դուրսէն դիտող մը, բոլշեւիկեան ներքին բարքերուն քաջածանօթ ընդդիմադիր մը:

— «Ձերիք է որքան ոտքի սրբիչ եւ ճնայուն նշանակէտ դարձնք որպէսզի կարգ մը վարիչներ խուսափին իրենց պատասխանատուութենէն:

— «կուսակցութեան գլուխը մարդիկ կան որոնք պէտք ունին քսի մը:»

Եւ յետոյ ծանրակշիռ ամբաստանագիր մը.— «Ամբողջ կուսակցութեան համար, քննութեան ամէնէն կարեւոր եւ ամէնէն ստիպողական խնդիրն է գտնել միջոցներ պայքարելու.— «Անիշխանական-համայնավարական փտախտին դէմ.

Ոստիկանական ծառաներու դէմ (մատնիչներ եւ բանսարկուներ), որոնցմով վարակուած է կազմակերպութիւնը վերէն վար:

Դիւանակալ եւ դարանակալ պաշտօնեաներու դէմ, որոնք յանձնաժողովներ կուտան եւ դասալիք կ'ըլլան իրենց իսկ հրամայած ոճրի պահուն:

Բոլոր այն բաներուն դէմ որոնք կուսակցութիւնը կը պարպեն առողջ բովանդակութենէն:

Բոլոր այն բաներուն դէմ որ կը վհատեցնեն ամէնէն վճռական աշխատաւորները, որոնք տասնեակ հազարներով եւ խանդավառութեամբ ժտան կուսակցութեան մէջ, երեք տարիէ ի վեր, եւ որոնց գարշանքով հեռացան:

Բոլոր այն մեթոտներուն եւ մարդերուն դէմ, որոնք ամէնէն անկագին օժանդակները եղան քաղքենի զսպումին, անդադար կասկածելով, տկսրայնելով, գինաթափ ընելով կուսակցութիւնը»:

Բնականաբար Քաղաքական Բիւրոն շանթեր կ'արձակէ այդ յայտարարութեան առթիւ, եւ լեղապատառ ճիչ մը՝ փրկեալ «Իւմանիթէ»ն:

Երեք սիւնակ ազդարարութեան մը մէջ, երկու տեղ, սեւ տառերով, կ'ազդարարուի բանուորներուն, թէ վեց խորհրդականները եւ վերջերս արտաքսուածները հակահամայնավար հատուած մը կազմելու ձեռնարկած են, խափանելու համար կուսակցութեան յեղափոխական քաղաքականութիւնը, եւ կ'ուզեն անոր ձեռքէն առնել պայքարի գլխաւոր զէնքերը.

Անոնք յանձնելու համար «դաւաճաններու կամ բանուոր դասակարգի թշնամիներուն ձեռքը»:

Վարիչ Մարմինը նոյն օրն իսկ խիստ կարգապահութեան հրաւիրելով վեց ըմբոստները, կը պահանջէր ետ առնել իրենց տուած յայտարարութիւնը եւ հրաժարիլ քաղաքական խորհուրդի անդամակցութենէն:

Վեց ամբաստանեալները ներկայ չեղան կիրակի օրուան ժողովին, եւ ապա ուրեմն կը համարուին անջատուած:

Բայց այս պատմութիւնը տակաւին ամբողջական գաղափար չի տար տիրող ղղագրգռութեան մասին: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Պէյրութի «Ազդակ»ը ղէտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (6 Նոյ.)

— «Ամէնուն ծանօթ է այսօր որ թուրքիան տարիներէ ի վեր իր ոսկորները կը կրծէ եւ տոպրակ մը ուսը՝ երկրէ երկիր կը թափառի մուրալու համար: Ծտար դրամատիրական բազմաթիւ ընկերութիւններ եկան թուրքիա, ուսումնասիրութիւններ կատարեցին, բայց ոչ մէկը համարձակեցաւ դրամագլուխ թափել այդ երկրին մէջ՝ շահագործումներ կատարելու համար: Հետզհետէ իրենց գործառնութենց վերջ տուին Դանիական, Պելճիգական, Ֆրանս. Միջերկրականեան, Մարմարոյ եւ այլ դրամատունները, որոնք քաղաքական ապահովութիւն չտեսան թուրքիոյ մէջ:

Բացի տնտեսական չափազանց դժնդակ եւ տագնապալից կացութենէն եւ արտաքին վտանգներէն, թուրքիա ներքնապէս ալ խաղաղ վիճակ մը չունի: Ժողովուրդ մը որ աւերակներու վրայ նստած է եւ զրկուած արտադրողական միջոցներէ, չի կրնար հաւատարիմ ըլլալ իշխանութեան հանդէպ, երբ մանաւանդ այդ հարազատ իշխանութիւնն ալ մակաբոյծի պէս անօթի ժողովուրդէն կը սնանի: Ինչպէս կը գրէ արաբ թղթակիցը, քրտական ապահմաններու մէջ ընդհանուր ապստամբութեան սարսափն է որ կը մղէ թուրք իշխանութիւնը բոլոր Հայերը Թրքական սահմաններէն հեռացնելու որոշման: Թուրքիայէն առնուած բոլոր տեղեկութիւնները ալ կը հաստատեն այս պարագան եւ կը յայտնեն որ ժողովուրդը կը հիւծի տնտեսական եւ բարոյական ճնշումներու տակ:

Աւի Դալիպ պէյի յայտարարութիւնները շատ պերճախօս փաստեր են ապացուցանելու որ թուրքերը քէյ Հասան փաշաներու օրերէն տարբեր քաղաքակրթութիւն չեն ունեցած եւ իրենց բոլոր գործունէութիւնները կը կայանան ծրագիրներու եւ փայլուն խօսքերու մէջ:

Եւ որքան ատեն թուրքերը շարունակեն իրենց այս այլամերժ եւ կեղծ քաղաքականութիւնը, ոչ մէկ դրամատիրական ընկերութիւն պիտի հաւաքնակ ընդունի թուրքիոյ մէջ ձեռնարկներ ընելու եւ դրամագլուխ թափելու: Թուրք իշխանապետութեան հիմնուած օրէն ի վեր մշակուած ծրագիրները դեռ գզրոցներու մէջ կը մնան եւ մերթ ընդ մերթ ճառերու ընթացքին յիշատակութեան կ'արժանանան:

«ՀԱՅԵՐԸ Կ'ԵՐԹԱՆ»

Եէնի Առանա թերթը այս խորագրին տակ կը գրէ.— *Լուր առնուած է որ Արեւելեան Նահանգներու մէջ գտնուող Հայերը իրենց կամքով մաս մաս դուրս կ'ելլեն սահմանէն:*

*** *Սուրիահայ թերթերու հաւաձայն ալ, 100 ընտանիքներ մեկնած են Տիարպէքիրի գիւղերէն եւ Սուրիա գացած: 23 հազար հոգի ալ կը պատրաստին մեկնելու:*

*** *Սվազէն Պոլիս հասած նոր գաղթականները կը հաղորդեն թէ տեղւոյն եւ Տիվրիկի Հայերը նիւթական անձուկ վիճակ ունին եւ ասոր հետեւանքով կը պատրաստուին մեկնելու:*

ՇԻՐՊՈՒՐԻ մէջ երէկ ծով իջուցուեցաւ աշխարհի ամէնէն մեծ սուզանաւը՝ *Սիւրքուֆ*, որ ունի 3250 Թոնօ տարողութիւն, 110 մեդր երկայնք եւ 9 մեդր լայնք:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ռուսերուրմ գաղտնի գործակցութիւնը

Ա.Ֆէնքի համաձնավար պաշտօնաթերթը «Ռիզոսփասթիս»ի նախկին խմբագրապետ Հաճիանասթասիու կը շարունակէ «Էլէնիքի»ի մէջ իր մերկացումները: Կը ծանօթացնէ էնկիւրիի եւ Ա.Ֆէնքի նախկին խորհրդային գործակալ Պոտէմկինը, այլ անունով Պաւլոֆ կամ Վլիսքի, որ առաջին անգամ կ'երեւի 1921ին, ուսեւթուրք գաղտնի բանակցութեանց ընթացքին: Այդ թուականին է որ Գարախան-Կամենեֆ և Բիւշտի-Բէֆէթ հիմը դրին Թուրքեւխորհրդային գործակցութեան:

Պոտէմկին առաջին անգամ էնկիւրիի մէջ կը ներկայանայ իբրեւ գաղտնի խորհրդական՝ Պաւլոֆ կեղծ անունով:

1920-22ին կը լրտեսէ համաձայնական բանակին նաւատորմի շարժումները: Նաեւ ծովի մէջ, ռազմամթերք կը հայթայթէ Նիկոմիդիոյ եւ Մուտանիոյ Թուրք, լազ ապստամբներուն:

Փոքր Ասիոյ հելլէն պարտութենէն յետոյ Պոտէմկին, Թուրք սպայակոյտէն զինուորականներու հետ կ'երթայ Պիրէոն եւ կը տեսակցի Ուստինոֆի հետ: Ան ատեն առաջին անգամ ըլլալով Պիրէոն հասած էր խորհրդային «Խրիմ» նաւը: Այս տեսակցութեան ընթացքին է որ ճշդուեցան էնկիւրիի եւ Ա.Ֆէնքի խորհրդային դեսպանատան աշխատանքի բաժանումները:

Այնուհետեւ Պոտէմկին «Զիչէրին» նաւով Ա.Ֆէնք կը ղրկէ խորհրդային յայտնի լրտես կակոլիֆը, որուն միջոցով Ա.Ֆէնքի Թուրք դեսպանատունը կը յաջողի ձեռք անցնել Ֆրանսական զինուորական պատուիրակութեան մէկ տեղեկագիրը, ուղղուած պատերազմական նախարարութեան:

«Էլէնիքի» կ'ըսէ թէ Պոտէմկին Թուրքերու մտերիմը նկատուած է և էնկիւրիի կարեւոր մէկ գործակալն է:

Ուստինոֆ կանոնաւոր կապ պահած է Թուրք ընդհ. սպայակոյտին հետ՝ էնկիւրիի դեսպան Սուրիցի միջոցաւ: Ստուգուած է թէ Թուրք դեսպանատան պաշտօնեաները եւ համայնավարները սերտ գործակցութիւն ունեցած են Ա.Ֆէնքի մէջ: Օրը օրին խիստ կարեւոր տեղեկութիւններ հաղորդուած են Թուրք կառավարութեան Յունաստանի ցամաքային եւ նաւային ուժերուն մասին:

Բոլշեւիկեան նոր ամրագործում

Մոսկուայի գործակալութիւնը պաշտօնապէս կը հաղորդէ թէ՝ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն նոյեմբեր 10-17 լիակատար նիստ գումարելով քննեց կարգ մը խնդիրներ եւ ի մէջ այլոց զբաղեցաւ ալ խմբակի գործով: Կոմիտէն՝ նկատելով որ ալ ակողմեան պետերը՝ Բուխարին, Ռիկով, Տոմսկի եւն. ցարդ դարձի չեն եկած, որոշեց Բուխարինը հեռացնել Քաղաքական Բիւրոյի անդամներու շարքէն: կոմիտէն միեւնոյն ժամանակ միւս ալ տարրերուն ազդարարեց որ, կուսակցութեան քաղաքականութեան կամ որոշումներուն դէմ պայքարի ամենափոքր փորձի մը պարագային կարգապահական խիստ պատիժի պիտի ենթարկուին:

Ուզլանով եւ ուրիշ ալներ յայտարարեցին թէ կը խզեն իրենց կապերը ալ խմբակին հետ:

Ուրքաթի տեղ կիրակի

«Թայմզ»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ 17 Նոյ. Թուականով.

Էնկիւրիի կառավարութիւնը շուտով Ազգային Մեծ ժողովին պիտի ներկայացնէ օրինագիծ մը, որով կ'առաջարկուի Թուրքիոյ մէջ իբրեւ հանգիստի օր ընդունիլ կիրակին՝ փոխանակ ուրբաթի: Այս ձեւով Թուրք ելմտական սեղանաւորական շրջանակները յարմարելով եւրոպական կեանքին, պիտի կրնան հետզհետէ զարկ տալ իրենց առօրեայ գործառնութեանց:

Ալ մէկ դրական փաստ Ալմազեանի դէմ

ԼՈՑՄԸ ՀԻՒՍԻՍԻՆ ՊԻՏԻ ԾԱԳԻ

Հարցաքննիչ դատաւորը, ընկերակցութեամբ դատական ոստիկանութեան տնօրէն Պրնուայի եւ ընկերներուն, փորձ մը կատարելտուաւ Ալմազեանի ծանօթխանութինմէջ. Սէն-Ժիլֆոդոց:

Ինքնաշարժի վարիչ Ֆլոթ, որ կը պնդէր թէ սեպտ. 9ի իրիկունը մնտուկ մը բեռցուց Ալմազեանի խանութէն եւ կառիւ Նոր տարաւ, նոյնպէս հոն էր իր ինքնաշարժով: Րիկօտէնի դիակը պարունակող մնտուկը եւ նոյն մեծութեամբ ուրիշ մնտուկ մը բերած էին, մէկը 70 քիլօ ծանրութիւն դրուած: Այս վերջին մնտուկը բեռցուցին կառքին վրայ: Փողոցին միւս կողմը կեցած էր ոստիկանական բեռնատար կառք մը: Մնտուկը սանդուխին հետ հաւասար եկաւ, նոյնպէս երկու կառքերու մէջտեղէն օթոպիւս մը անցաւ, այնպէս որ ո՛չ մնտուկը, ո՛չ ալ փողոցին երկու կողմերը կեցած կառքերը արգելք կ'ըլլային երթեւեկին: Այս կէտին մէջ չրուեցաւ Ֆլոթի հաւաստումը: Յետոյ մնտուկը տարին խանութէն ներս: Տեսնուեցաւ որ սրընտուկին պատուանդանները հետք կը ձգէին մովլաթին վրայ: Մինչդեռ նման հետք երբեք չէր տեսնուած Ալմազեանի խանութին մէջ: Այնուհետեւ երկու յաղթակազմ ոստիկաններ կարգով փորձեցին մնտուկը շալկելով նկուղ իջեցնել. երկուքն ալ չյաջողեցան: Այս ալ նպաստաւոր էր Ալմազեանի համար: Որովհետեւ սեպտ. 9ին Թափ անուն մարդ մը երկու անգամ Ալմազեանի խանութը գացած էր՝ գայն վարձելու համար եւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՓԱԽՈՒՍՏ՝ ԿԱՐՄԻՐ ԴՐԱԽՏԷՆ

Գերման կառավարութիւնը որոշած է նիւթական օգնութիւն հասցնել 130,000 ռուս գիւղացիներու, բոլորն ալ ծագումով գերմանացի, որոնք այս միջոցիս պատսպարուած են Մոսկուայի դուներուն առջեւ, խրճիթներու մէջ: Այս օգնութեան շնորհիւ, կը մտածուի զանոնք տեղաւորել Պրագիլիա, փերու կամ Քանատա, պայմանաւ որ այդ երկիրներու կառավարութիւնները ընդունին զանոնք: Մինչ այդ՝ գիւղացիները պիտի հիւրասիրուին Գերմանիոյ մէջ. մաս մը անոնց մը կարելի պիտի ըլլայ տեղաւորել Արեւելեան Քրուսիոյ գաղթային շրջաններուն մէջ:

Կարմրախտի եւ ծաղկախտի համաճարակ մը ինկած է գաղթականներու այս կարաւանին մէջ, որ Քիլի առջեւ կը սպասէր դէպի Քանատա մեկնող շոգենաւուն:

Այս գիւղացիները 150 տարի առաջ մեկնած էին Գերմանիայէն եւ հաստատուած Ռուսիա, ուր անջատ համայնքներ կազմած կ'ապրէին: Ստալինի երկբագործական քաղաքականութեան հետեւանքով, անոնք փճացեր էին. այդ պատճառով, իրենց ինչքն ու կալուածները լքած, ուղղուեր էին Մոսկուա, անկից անցնելու համար արտասահման:

50,000 ՅՈՑՆԵՐ ՄԵԿՆԻԼ Կ'ՈՒԶԵՆ ԿՈՎԿԱՍԷՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ, 17 Նոյ.— Գերմաններէն յետոյ, յոյն գաղթականները, թիւով 50,000, որ կը բնակին Կովկասի եւ Խրիմի մէջ, Մոսկուայի հիւպատոսին դիմելով անցագիր խնդրեցին Ռուսիայէն մեկնելու համար:

Յոյն գաղթականներէն շատեր կը զբաղին ծխախոտի մշակութեամբ կամ նկարչութեամբ:

Հիւպատոսը արդէն «վիզա» տուաւ 3000 անցագիրներու:

ՀԱՅԵՒԱՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ

Դամասկոսի ազգայնական «Էլիֆպա» թերթը կը գրէ.— Հայերը աղքատ եւ թշուառ վիճակի մը մէջ մեր երկիրը եկան եւ շուտով հաստատուեցան հոս եւ մեր երկրին քաղաքացիները եղան: Շնորհիւ իրենց աշխատասիրութեան եւ ընդունակութիւններուն, անոնք սկսան տնտեսապէս գարգանալ, մեզի հաւասար դիրքեր շինեցին եւ առուտուր ստեղծեցին: Անոնցմէ շատեր առեւտրական իրապարակին վրայ բարձր դիրքեր գրաւեցին եւ ամէնէն տեսակէտով օգտակար հանդիսացան մեր երկրին բարգաւաճման:

Այսօր Հայերը ամէնէն ջանք ի գործ կը դնեն հաւատարիմ ըլլալու այս երկրին շահերուն եւ հասկացողութեան գալու Արաբներուն հետ: Անոնք կը ջանան նաեւ բարւոք յարաբերութիւններ մշակել մեզ հետ: Եւ այս նպատակին յաջողութեան համար Հայերը իրենց վարժարաններուն մէջ ծտար լեզուներէն աւելի մեծ կարեւորութիւն կուտան արաբերէն լեզուի ուսուցման: Քանի մը տարի վերջ, Հայերը արդէն արաբախօս պիտի դառնան եւ դիւրաւ պիտի հասկնան մեր փափաքներն ու քաղաքականութիւնը եւ պիտի կարդան մեր թերթերը:

ՈՍԿԻԻ ԵՒ ՓԼԱԹինի ՀԱՆՔ

Սէլանիկէն կը հաղորդեն որ Էքաթէրինէի շրջանին մէջ ոսկիի եւ փլաթինի հանքեր երեւան հանուած են: Փլաթինի հանքը երեք քիլոմեթր երկարութիւն ունի:

Պոլսահայ մամուլի ներկայ վիճակը ուրախալի երեւոյթներ չի ներկայացներ։ Ցոփ եւ ցածկոչ լրագրութիւնը, որ ամէն ազգի մէջ կը գտնուի, մեզի մօտ ալ ոտքի ելած է եւ կը ջանայ ամէն միջոցներ գործադրել՝ ընթերցասէր հասարակութիւնը իր ետեւէն քաշելու համար։ Ասոնք ամէն ազգի մէջ ունին իրենց ընթերցողները, որոնք կը կազմեն ամենէն տգէտ եւ ամենէն անբարոյական դասակարգը։ Ասոնք կը սիրեն միայն այն բաները, որոնք կը գրգռեն իրենց ստոր բնազդները։ Ասոնք կը սիրեն միայն այն լրագիրները, որոնք կը գրգռեն իրենց ստոր բնազդները։ Ասոնք կը սիրեն միայն այն լրագիրները, որոնք կը գրգռեն իրենց ստոր բնազդները։

Ցաւալի է, որ մեր ազգին մէջ ալ կան այդպիսի ընթերցասէր դասակարգ մը, որ կը սիրէ միայն այդպիսի լրագիրներ կարդալ։ Ասոնք ամէն ազգի մէջ ունին իրենց ներկայացուցիչները, որոնք կը ջանան ամէն միջոցներ գործադրել՝ ընթերցասէր հասարակութիւնը իրենց ետեւէն քաշելու համար։ Ասոնք ամէն ազգի մէջ ունին իրենց ներկայացուցիչները, որոնք կը ջանան ամէն միջոցներ գործադրել՝ ընթերցասէր հասարակութիւնը իրենց ետեւէն քաշելու համար

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԸ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ

ՊԵՏՔ ԵՔԱԿՑՈՒՄԸ

Ա. Ղ. Ա. Ղ. Ա. Ղ.

ոեւէ մնտուկ կամ արտակարգ բան չէր տեսած հոն։ Ոստիկանութիւնը կ'ենթադրէր որ մարդուն եկած առենը Ալմազեան Րիկօտէնի մարմինը պարունակող մնտուկը նկուղ իջեցուցած էր...

Հարցաքննիչ դատաւորը եւ դատական ոստիկանութիւնը շաբաթ կէսօրէն վերջ կրկին գացին Ալմազեանի խանութը եւ չկրցան ոեւէ ղրկան փաստ գտնել՝ հայ ղերձակին յանցապարտութեան մասին։ Քննիչներէն մէկը կոտրած ապակի մը գտաւ։ Ալմազեան, որ լուռ ու անտարբեր կը դիտէր, բսաւ.

— Լու մը գտան եւ կ'ուզեն ուղտ շինել զայն։ Չեմ հասկնար թէ ինչո՛ւ ոստիկանութիւնը անպատճառ կ'ուզէ գլուխս իր քննութեանց մէջ կը դնէ այնպիսի կատաղութիւն մը, որ զայրոյթ կը պատճառէ։

Ցետոյ բսաւ ժպտելով.

— կարծես թէ սինէմայի մէջ եմ։ Թո՛ղ զուարճանան։երբ փոքրիկները զուարճանան, դայեակները գոհ կ'ըլլան։ կը փնտռեն ու կը փնտռեն։ ի՞նչ է փնտռածնին։

⁂ Ալմազեանի փաստաբանը Շառլ Լը Կրան Լիլ մեկնեցաւ երէկ առաւօտ՝ դատական իշխանութեանց մօտ անձամբ կարգ մը անհրաժեշտ քննութիւններ կատարելու նպատակով։ Որպէս զի ազատ ըլլայ իր շարժումներուն մէջ, փաստաբանը հրաժարեցաւ առեւտրական նախարարութեան կցորդի իր պաշտօնէն։

Տեղական թերթերուն համաձայն, լոյսը պիտի ծագի հիւսիսէն, այսինքն Լիլէն, ուր գտնուած էր դիակը։ Լիլի ընդհ. դատախազը կը հերքէ կարգ մը թերթերու իրեն վերագրած այն յայտարարութիւնները թէ՝ Րիկօտէնի մնտուկը բոլորովին պարապ էր երբ փարիզ ղրկուեցաւ, սակայն ետքէն փարիզի մէջ բամպակ, մուշտակի եւ մարդու մազ գտան անոր մէջ։

Այս ձեւով կ'ամբաստանուէին հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս, Անտրէ Պրնուա եւ Ամի։ Մաթիֆաս հինգշաբթի օր պիտի լսէ Լիլի Ապահովութեան տնօրէն Քրուասարը և դատական բժիշկ Միւլլերը, որոնք քննած էին դիակն ու մնտուկը։

Այսօր պիտի լսուին Անկիէնէն քանի մը ինքնաշարժի վարիչներ, վերջնապէս ճշդելու համար թէ ո՞վ էր Ալմազեանը Անկիէնէն Մոնմորանսի տանողը, մանաւանդ ստուգելու համար կառք նստելու ժամը։

⁂ Ոստիկանական տեսչութիւնը տեղեկագրով մը կը յայտնէ թէ ծեծի ենթարկուելուն մասին Ալմազեանի բողոքը անիրաւ է։

⁂ Ֆլոթթ բսած էր թէ սեպտ. 9ին Շապանէ փողոցէն սընտուկ մը փոխադրած է։ Թերթերը երկար քննութիւններով ժխտած էին այս պարագան։ Սակայն ոստիկանութիւնը գտած է Տոյչ անունով մուշտակավաճառ մը, Շապանէ փողոց թիւ 1, որ այդ օրը օդափոխութեան ղրկած է իր աղջիկները։

Սոկոլնիկով Լոնտոնի խորհրդային դեսպան

Մոսկուայէն պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ Լոնտոնի խորհրդային դեսպան նշանակուած է Գրիգորի Սոկոլնիկով, նախագահ քարիւղի կառավարական սէնդիկային։ Նորընտիր դեսպանը 42 տարեկան է։

Իր քաղաքական ասպարէզը կը սկսի 1917էն, երբ կէրէնսկի տապալեց ցարիսմը։ 1921ին երբ ընդունուեցաւ տնտեսական նոր քաղաքականութիւնը, ելմտական գործավար նշանակուեցաւ։ Մաս կը կազմէր այն խմբակին որ կը քննադատէր կառավարութեան տնտեսական քաղաքականութիւնը, այդ պատճառաւ ալ դուրս ձգուեցաւ գործավարներու խորհուրդէն։ Նկատելով որ Սոկոլնիկով ելմտական եւ տնտեսական գործերու մասնագէտ է, այն կարծիքը կը տիրէ թէ Մոսկուայի նպատակն է քաղաքական պրոպագանդէն աւելի առեւտրական գործերով զբաղիլ Անգլիոյ մէջ։

Անգլիա եւ Աֆղանիստան

Անգլիոյ արտաքին նախարար Չէնտըրսըն հեռագիր մը ուղղելով Նատիր խանի, պաշտօնապէս կը ճանչնայ զայն յանուն անգլիական կայսրութեան։ Նատիր խան գահ բարձրանալուն Նատիր շահ անունը պիտի առնէ։

Զեմիի գաղտնի մերաուոց մը Պէյրութի մէջ

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն ոստիկանութիւնը երեւան հանած է հրացանի, գնդացիրի եւ ձեռնառումբի գաղտնի մթերանոց մը։

Տասնեակ մը կասկածելիներ ձերբակալուեցան։

Մահ Անգլիացի երեսփոխան Ո'Քոնորի

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ երէկ առաւօտ ժամը 3ին մեռաւ Իրլանտացի յայտնի հայասէր երեսփոխան Թ. Փ. Ո'Քոնոր, 81 տարեկան հասակին մէջ։ Հանգուցեալը եղած է մեծ հրապարակագիր մը, որ հիմնած է զանազան թերթեր։ Երեսփոխան էր 1880էն սկսեալ։ Իր ձայնը բարձրացուցած է ամէն առիթի՝ Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ պաշտպանելու համար Հայկական Դատը։ Երեսփոխաններու «հայրիկ»ը կը կոչուէր՝ իբրեւ ամէնէն տարէցը։

Իրմով կ'անհետանայ մեծ ու ազնուական դէմք մը։

Նոր հրէշ ովկիանոսի մէջ

Տիւսէլտորֆի մէջ հրէշ մը 17 ամսուան ընթացքին բզկնաբարած եւ սպաննած է 19 աղջնակներ եւ կիներ։ Ոստիկանութիւնը դեռ չէ կրցած ձեռք անցընել զայն։ Ամբողջ Գերմանիոյ մէջ խոր յուզում կը տիրէ։ Կառավարութիւնը 90,000 ֆր. պարգեւ խոստացած է մարդասպանին հետքը գտնողին։ Դպրոցներու մէջ խիստ պատուէրներ տրուած են աշակերտներուն, որպէսզի չթափառին փողոցները։ Մանրամասնութիւնները յայտնորդով։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ *Իտկար Քինէ* յաճախաւը քանի մը օր առաջ Պոլիս հասաւ։ Պոլսոյ ֆրանսական գաղութին կողմէ պաշտօնական ընդունելութենէ մը յետոյ, մարտանաւը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին պիրէոն մեկնեցաւ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ *Ելլէն* դեսպան փոլիխրոնիատիս Էնկիւրի մեկնեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ մէջ վերջին տասը ամսուան ընթացքին գանձուած է 39,144,962,200 ֆրանք տուրք։ Այս գումարը ելմտացոյցին մէջ նախատեսուածէն 5,742,419,000 ֆրանք աւելի է։

ԿԱՐՏԻՆԱԼ Ֆիւլուայի տեղ փարիզի արքեպիսկոպոս պիտի նշանակուի վ.երտիէ, ընդհանուր մեծաւոր Սէն-Սիւլփիսի միաբանութեան։ Ծնած է 1864ին եւ քահանայ ձեռնադրուած՝ 1887ին։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի ընկերներն ու ընկերուհիները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ճաշի 0 ֆլէռ տը Լիւնի վերնայարկը, Փլաս ա'Իթալի։

Օրակարգ՝ Չեկոյց 7րդ Շրջ. ժողովի պատգամաւորներու։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆԻ

ՎԱՂԸ ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Իրիկուն ժամը 9ին
Salle Chopin, (Maison Pleyel)
8 Rue Daru

կը նուագէ կտորներ՝ Brahmsէ, Gluck - Brahmsէ, Beethovenէ, Schubertէ, Chopinէ, Albeniz-Godowskyէ, Debussyէ, Lisztէ։

ՄՈՒՏՔ 8—50 ՖՐԱՆՔ

Հ. Ց. Դ.

ԳԱԻԱՌ

Մարսէյլի *Քրիստափոր Հենթակոմիտէի* դասախօսական ժողովը վաղը *Չորեքշաբթի* իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին 63 Rue République, կը խօսի ընկեր Բ. Միլտոնեան։ Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները։ Տեղի պիտի ունենայ նաև վիճաբանութիւն։ Իսկ *Հենթակոմիտէական* հերթական ժողովը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։

Լիոնի Վրէժ խումբի դասախօսական ժողովը վաղը *Չորեքշաբթի* իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. ժողովրդային Դրադարանը։ Կը խօսի Ընկ. Բ. Ա.։ Նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. ծրագիրը»։ Կը հրաւիրուին բոլոր խումբերու ընկերները։ Ներկայանալ անդամատոմարով։ Սրահին դուռը կը փակուի ճիշտ ժամը 8.30ին,

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Շապին Գարաճիսարցի եւ Թուրքիայէն նոր ազատուած Սմբատ Շերպէճեան 19 տարեկան, հօր անունն՝ Շապուհ, մօր անունն՝ Ադաւնի կը փնտռէ իր քոյրը Լուսագարդ Շերպէճեան։ կը կարծուի թէ Նիւ-Եորք կը գտնուի։ Իմացնել՝ Բ. Մէրտէրեանի, 18 Rue Denoyez, Paris (20e)։

կը խնդրուի ամերիկահայ թերթերէն արտատպել։

— Աղաւնի Գրիգորեան կը փընտռէ Մեզրէցի (Խարբերդ) Գրիգոր Գրիգորեան, 28 տարեկան, հօր անունն՝ Գասպար, մօր անունն՝ Թագուհի։ 1923ին կը գտնուէր Մարսէյլ։ Այժմ տեղեկութիւն չունինք իր մասին, իմացնել՝ «ցառաջ»ի խմբագրութեան։

Լուր տուողին 300 ֆրանք նուէր։

— *Երզնկացի հանգուցեալ Միգարէք Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (ժականունը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերգինէ եւ Սուրէն անունով, 1912էն ի վեր։ Իմացնել Օննիկ Ադամեանի, Str. Regala 128, Braila, Romania։*

— կը փնտռուի Պիւէճիկցի (Պրուսա) Գրիգոր Մուճաֆեան (ատաղձագործ) որ 1924ին կը գըտնուէր Սէրէզ (Յունաստան)։ Իմացնել՝ իր եղբօր Սողոմոն Մուճաֆեանի, 14 Rue Ortolan, Paris (5)։

— Մուշի Պուլանըգ Հըմզաշեխ գիւղացի Տիկ. Աննա ցարութիւնեան կը փնտռէ իր որդին Մխիթար ցարութիւնեան։ կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Նիս։ Իմացնել Գէորգ Միրօեանի, 6 Rue Blanqui, Kremlin-Bicêtre, Seine.

— *Տիկ. Տիգրանուհի Մէքքինեան կը փնտռէ իր ամուսինը Յովհաննէս Մէքքինեան՝ որ Ուրլայի մէջ Ռէժիի հաշուակալ էր։ Իզմիրի Լարդէն 20 օր վերջ Ուրլայի բանտէն նամակ ստացած է իրմէ։ Անկէ վերջ լուր չնայ։ Իմացնել՝* Mme D. Mekinian, 12bis Ave. de l'Espérance, Bondy, (Seine), France.

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ԳՏՆՈՒԱԾ

«Յառաջ»ի մէջոցաւ փնտրուած Գրիգոր Գրիգորեանի հասցէն ունենալու համար դիմել Պ. Մխիթարեան Պապէլեանի 84 Rue Michelet, Sevran (S. et O.)

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԱՄՍԱԳԻՐ

կը ծախենք հետեւեալ թիւերը.— *Ա. տարի՝ թիւ 2 3 4 6 8 9 11 12։ Բ. տարի՝ թիւ 1 2 6 7 8 11 12։ Գ. տարի՝ թիւ 8 9 10 11 12։ Դ. տարի՝ թիւ 1 2 3 7 8 9 10 12։ Ե. տարի՝ թիւ 2 3 4 5 6 7։*

Վերի թիւերէն ունինք մեծաքանակ, իւրաքանչիւր թիւը կ'արժէ 15 ֆրանք։ Փոստի ծախքը մեր վրայ։ Վճարումը կանխիկ է։ Դիմել՝ M. Tchadrjian, Papeterie, Bab-Yaoub, Beyrouth.

Կ'ուզուին ձեռքով թրիքօ հիւսող մասնագէտ գործաւորուհիներ, լաւ վճարում։ Դիմել ամէն օր ժամը 9-12 եւ 3-5՝ 25 Rue Henri Chevreau տիկին Սուքօեանի։ Մէթրօ՝ Couronnes.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով գաղմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսք։ Մասն. լապօռատուառ։ Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

Բժշ. եւ վիրաբուժական
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

EMPIRE միզիք-շօլ՝ 37 Av. Wagram

Եթէ կ'ուզէք փոխադրութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները։ 51 Bld. Blanqui. Paris (13e),

Cirque de Paris | Եքով Միլիոէր | ամենալաւն ու ամանը | 2-14 ֆրանք

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

ՍԱԿԱՐԱՆ

18 Նոյեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Սթերլին,		L. St.	123.86
Տոլար,		Dollar	25.40
Մարք	100	Mark	607.25
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի		» » or	106.90
Մէճիտիէ		Médjidié	8.75
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.90
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.—
Ֆրանկ Շուից.	»	Fr. Suisse	492.25
Լէյ	»	Leï	15.15

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնս. I Cr. Fonc. Eg.	2100.—	
» II »	1510.—	
» III »	1500.—	
Թուրքի երկաթղ. Lots turcs	82.—	

ՏՕՔԹ. Ա. Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Մտամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկրի*, ջրային, արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։
կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները
Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն
Մասնաւոր սպասարկութիւն ընակարաններու համար
կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շաբ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Չշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՅՍՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 Քրանիթ Columbia *18 Քրանիթ*

ԼԱՒ ՏՕԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
Երգուած ֆանրաճանաչ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ։
Պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM
Ունինք ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները։ 8 Rue Jouy-Rouve, PARIS (20) մէթրօ՝ Պելվիլ, Թրամ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN & N

ԼԻՈՆԻ, ՎԱԼԱՆՍԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ
ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ցաճախորդներուս փափաքին գոհացում տալու համար անձնապիտի այցելեմ Լիոն, Վալանս եւ Մարսէյլ, միւսին բերելով արուեստներ ամենանոր փլաքներու ճոխ մթերք մը որ գոհացում պիտի տայ իսկ ամենադժուարահաճ երաժշտասէրներուն։ փափաքողները կրնան հետեւեալ հասցէներուն՝

Լիոն, Պ. Ճնկտրեանի, 211 Rue Crequi, նոյեմբեր 15էն 20։

Վալանս.— Պ. Գրիգորեանի ճաշարանը, 31 Rue Belle Image, նոյեմբեր 20էն 25։

Մարսէյլ.— Պ. Ճաշճեանի, 25 Rue des Dominicaines, նոյեմբեր 25էն 30։

ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շրջիկ Մատոնան 15 ֆր., Վերջին Ծովահէնը 12, Թէոտորա 10, Վէնտիքթա 15, Կէս Կոյսեր 20, Վահագնատունդ 5, Կեանքէ Ինչպէս Որ Է 8, Լուսա Զրազացը 12.50, Ճերպընթաց Նորածինը 3, Մանկութեանս Մեղքերը 15, Մանչ-Ադղիկը 15, Յեղափոխութեան Մակաբոյծները 5, Պէքրի Մուսթաֆա 5, Սիրոյ Խորանին Առջեւ 4, Տիկ. Րօժէ 5, Տք. Մուրի Վրէժը 5, Փանչուկնի 5, Քէօր Ողու Արկածները 2.50։ Ցլավի 10, Փոթորիկը 2, Պղնձէ Քաղաք 2, Լիւսն ու Արտակը 10, Քամելիազարդ Կինը 15, Աչուդ Ղարիպ 2, Շահ Իսմայիլ 5, Աչըզ Քէրէմ 7, Եէնովէվա 6, Ալէքսիանոս 2, Բրեկենդանի Անկուտինները 2, Մոլորեալ Ճամբորդը 2, Պէպէ 2, Սքաբէն 6, Կայսրը 10, Նաժուս 12, Պատուի Հաժար 12, Հաքէդ 3, Օժար Խայեամ 4, Երգեր ու Տաղեր (Պ. Դուրեանի) 2, Նոճասաստ (Ինտրա) 7, Երգարաններ 30, 25, 15, 10, 6, 5, և 3 ֆր., Ֆրանսիսկուսեան Խօսակցութիւններ 10, 8, 6, ֆր., Մեռոյին Առողջապահութիւն (կազմուած) 30, Մանուկներու Առողջապահութիւն 10, Մեքենիկ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Բժիշկի մը Խրատները 3, Ինչպէս Նաեւ ամէն տեսակ գիրք և հայկական քարտ-փոստալներ։ Փոստ ծախք չառնուիր։ Պահանջեցէք գրացուցակը։

Դիմել հետեւեալ հասցէին.—L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris.

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԶՈՒԽ ՄԹԵՐՔ

Բերական 2 ֆրանք, Լուսաբեր Այբենարան 6, Լուսաբեր ընթերցարան Ա. Բ. Գ. տարիներ 10, 12, 14, Մայրենի լեզուի քեր. ընթց. 5, Թանգարան Հ. եւ Զ. Ասատուր, տարբեր գ. դասընթացք 8, Թանգարան Բ. տարի 10, Թանգարան տարի 12, Թանգարան Դ. եւ Ե. տարի 17.50, Թուաբանութիւն Ատրունի Ա. եւ Բ. տարի 10, Թուաբանութիւն միջին 17.50, Պատմութիւն Հայոց 2 հատոր (Հ. Ս.Մովսէսեան) 40, Հայաստան ու Արտակը 10, Քամելիազարդ Կինը 15, Աչուդ Ղարիպ 2, Շահ Իսմայիլ 5, Աչըզ Քէրէմ 7, Եէնովէվա 6, Ալէքսիանոս 2, Բրեկենդանի Անկուտինները 2, Մոլորեալ Ճամբորդը 2, Պէպէ 2, Սքաբէն 6, Կայսրը 10, Նաժուս 12, Պատուի Հաժար 12, Հաքէդ 3, Օժար Խայեամ 4, Երգեր ու Տաղեր (Պ. Դուրեանի) 2, Նոճասաստ (Ինտրա) 7, Երգարաններ 30, 25, 15, 10, 6, 5, և 3 ֆր., Ֆրանսիսկուսեան Խօսակցութիւններ 10, 8, 6, ֆր., Մեռոյին Առողջապահութիւն (կազմուած) 30, Մանուկներու Առողջապահութիւն 10, Մեքենիկ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Բժիշկի մը Խրատները 3, Ինչպէս Նաեւ ամէն տեսակ գիրք և հայկական քարտ-փոստալներ։ Փոստ ծախք չառնուիր։ Պահանջեցէք գրացուցակը։

Դիմել՝ Mme. Sévouni, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագ. եւ վարչութիւն MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

20 NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1115

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ԱՂՆ ՈՒ ՄԱՏԱՂԸ

Անատոլուի բեկորներուն նոր բռնազաւթը իրականութիւն է դարձեր:

Չարիւրներով ճաւբայ ինկած են դէպի Սուրիա, յետին թշուառութեան մէջ: 1915ի պատմութիւնն է որ կը կրկնուի, նոյն սահմանափակ աստիճանով, եւ այն տարբերութեամբ որ չկայ: Արդէն, մեծ մասով կիներ եւ երախաներ են, եւ ճամբաքներ: Բուն արմատը չորցնելէ յետոյ, Թուրքերը այլեւս հնաոճրքրքրուիր գօսանալու դատապարտուած ճիւղերով: Միայն եղածն ալ քերթել եւ քշել երկրէն դուրս: Այդպէս ալ կ'ընեն:

Մնաց որ, տակաւին լրիւ տեղեկութիւն չունինք ամբողջ ծրագրի մասին:

Ուրեմն, հարիւրներով կուգան կը խռնուին Սուրիոյ սահմանին վրայ: Իսկ մե՞նք: Ի՞նչ կ'ընենք: Ի՞նչ ըրինք մինչեւ հիմա: Ամիսներու պատմութիւն է այս նոր ելքը, եւ լրագրած տեղեկութիւններ միայն կը տեսնենք հրապարակի վրայ: Հալէպի առաջնորդարանը, ոչ կաթողիկոսութիւնը, ոչ ալ ուրիշ ո՛ր եւ է պաշտօնական հաստատութիւն պարտք սեպեց կարգել կացութիւնը:

Կը թուի թէ մեր աչքին առջեւ չէ որ տեղի կ'ունենան այս բոլորը, այլ բոլորովին տարբեր աշխարհի մը, հաւանաբար մոլորակներու երկրին մէջ...

Քանի մը թերթեր լուրը արտատպեցին, եւ, իրրեւ գերազանց իմաստութիւն եւ ազգասիրութիւն, մատնանշեցին չարիքին արմատը— Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը:

Չե՞ որ մեր կուսակցութիւնը կը հաւակրի քրտական դատին, ինչպէս բոլոր ազատագրական շարժումներուն: Ահա, ուրեմն, Թուրքիան ալ իր վրէժը կը լուծէ, երկրէն դուրս քշելով քրտական բեկորները:

Տարօրինակ է որ այս նոյն մարդիկը նոյն գիւտը չբրին, երբ Պարբերդն ու Սեբաստիան, Արաբկիրն ու Դաւթէմունին պարպուեցան քանի մը տարի առաջ: Կամ հատուկտոր դպրոցներն ու եկեղեցիները փակուեցան: Կամ քէմալական կառավարութեան կողմէ իսկ ճանչցուած ազգային կալուածներ գրաւեցան: Եւ չեն ըներ հիմա, երբ «լքեալ» գոյքերու աւարը առաջուընէ կը շարունակուի ոչ թէ Անատոլուի խորերը, այլ Հալէպ փողոցներուն մէջ, հակառակ բոլոր վաւերաթուղթերուն, հակառակ միջազգային օրէնքներու եւ ... Լոզանի դաշնագրին:

Այսպէ՛ս է մեր պատմութիւնը: Երբ աղէտ մը պատահի, մարդիկ չեն աճապարեր կրակը մարելու, այլ օրը իրիկուն կ'ընեն դուռ-դրացի մրոտելով:

1923էն ի վեր, երբ ոչ քրտական խնդիր կար, ոչ ալ արաբին ո՛ր եւ է պատրուակ, խումբ խումբ գաղթականներ կը հասնին Պոլիս, կամ Սեւ ծովու ափերը: Նոյն թերթերը Պոլսոյ մամուլէն կ'արտատպէին այս լուրերը իրրեւ լուր, եւ կը մոռնային: Որո՞ւ հոգ, Պոլիսը ազգային մարմիններ ունի, թող անոնք մտածեն: Եթէ հաշիւ բռնած ըլլային, պիտի տեսնէին որ, խումբ-խումբ հասած այս թշուառներուն թիւը աւելի մեծ կամ քան ինչ որ Սուրիա կը հասնի հիմա, հարիւրներով:

Եւ չկար մէկը որ բարեբախտութիւն չհամարէր այս ելքը: Իսկ հիմա՞: Ի՞նչ պատահեցաւ:

— Այն որ, Սուրիա հասած բազմութիւնները կարօտ են հացի, հացի եւ բնակարանի: Անոնց թշուառութեան ձայնը չհասնի մինչեւ փարիզ, եւ «ազգասէրները» անհանգիստ ըլլան: Պոլսոյ կայանները շատ հեռու են, եւ մարդ չի համարձակիր ձայն հանել. Հալէպը կրնայ աշխարհ ղղրդացնել:

Ապա ուրեմն, անէ՛ծք պատասխանատուներուն: Եթէ, հրաշք ըլլով, Թուրքիան յանձն առնէ նորէն իրենց տեղերը վերադարձնել այս թշուառները, ամէն ինչ կը վերջանայ, «ազգ»ն ալ չ'ծափահարէ եւ հանգիստ քունն կը քաշէ:

Իսկ հիմա՞: Ի՞նչ ընել —փութացնե՛նք նոր աւաններու շինութիւնը Հայաստանի մէջ, «իրրեւ մէկ մէկ կոթող հայ ցեղին պարծելու, աճելու եւ տեւելու անխորտակելի կամքին»:

Ապրի՛ս, վարժապետ: Ուրեմն, շուտ աղերսագիր մը քէմալական բարեհնաւ իշխանութեան, որպէսզի բարեհաճի իր պատուհասութեան տակ պահել Անատոլուի մնացեալ բեկորները, մինչեւ որ կարենանք դրամ հաւաքել, քար ու ատաղձ գտնել եւ «օր առաջ բարձրացնել Նոր կեսարիան, Նոր Խարբերդը, Նոր Սեբաստիան, Նոր Ակնը, Նոր Մալաթիան, Նոր Չաճրնը»:

Մինչեւ շինութիւն սպասելու պէտք ալ չկայ: Հայաստանը կը պարպուի արդէն — հեռագրեցէք Թաւրիզ եւ իմացէք: Ուրեմն, ինքնաբերաբար տեղ կը բացուի:

Բայց նորէն անհրաժեշտ է աղերսագիրը, մինչեւ որ երեսները բարեհաճի բանալ դուռները: Այսինքն, առնուազն մէկ թղթակցութիւն՝ Մոսկուայի հետ: Այնուհետեւ բանակցութիւններ՝ Թիֆլիսի հետ: Վերջապէս վայրի որոշում, գաղթականներու ցուցակագրութիւն, «վիզա», շոգենաւ եւն: Ի՞նչ կարիք աճապարելու: Քանի մը տարի ալ թող այդպէս անցնի, միայն թէ «ազգ»ին գլուխը ողջ մնայ:

Եւ դուք, հալածականնե՛ր որ արդէն հասեր էք Սուրիա, ճամբի-ծարաւ եւ ցնցոտիներով փաթթուած, համբերեցէք քիչ մըն ալ: Շատը գնաց, քիչը մնաց:

Ըսէք միւսներուն ալ որ համբերեն: Քի՛չ մըն ալ:

Մինչեւ որ իրարու հետեւէ բարձրանան Նոր կեսարիան, Նոր Խարբերդը, Նոր Սեբաստիան, Նոր Ակնը, Նոր Մալաթիան, Նոր Չաճրնը:

Մինչեւ որ հասնի աղը...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՆՈՅՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (9 Նոյ.):

— «Շամայնավար կուսակցութեան պաշտօնաթերթ «Րիզօսբասթիս»ի նախկին խմբագրապետ Թ. Չաճիանասթասիու կարեւոր յօդուածաշարք մը սկսած է արքայականներու պաշտօնաթերթ «Էլէնիքի»ի մէջ, սովիէթ դեսպան Ռոստինօֆի լրտեսական գործունէութեան մասին:

Իր կողմէ, «փաթրիս» թերթը սկսաւ վաւերական տեղեկութիւններ տալ դաւադրութեան մասին, յիշելով Թուականներ եւ անուններ, որոնց մէջ նաեւ յայտնի մը քանիհայ համայնավարներ:

Մինչեւ այսօր հրատարակուած տեղեկութիւններէն կը հասկցուի թէ սովիէթ դեսպանատան կազմակերպութեամբ լրտեսական կարեւոր աշխատանք տարուած է Յունաստանի մէջ, գինուորական գաղտնիքներ կորզելու եւ Թուրք կառավարութեան տեղեկացնելու նպատակաւ:

Մենք չզարմացանք երբեք, կարդալով քանի մը հայ համայնավարներու մասին տրուած տեղեկութիւնները հիլլէն ժամուլին մէջ, ոչ ալ ցաւեցանք որ հայ անունն ալ կը խառնուի այս աղտոտ գործին մէջ:

Համայնավարները ազգային նկատումներ չունին. անոնց համար հայը, յոյնը, Ռուսը, Պուլկարը տարբերութիւն չեն ըներ, կը բաւէ որ համոզուած համայնավար ըլլան եւ անշեղօրէն կատարեն վերէն դրկուած հրահանգները:

Եթէ քանի մը ապաստաճած հայեր անթերի կրնան կատարել էկիստի պաշտօնը, ինչպէս տխրահռչակ Պարբեկօֆ, ինչո՞ւ չվստահիլ, մանաւանդ որ հաւատարմութեան տեսակէտով մեր փանջունիները մրցանիշը կրկոտրեն, բաղդատմամբ ուրիշ ազգութիւն ունեցող համայնավարներու:

Ինչպէս ըսինք, կարեւորութիւն չենք տար. բայց դժբախտաբար այդպէս չեն մտածեր հիլլէն ղրջանակները, որոնք արդէն կասկածամիտ մեր հաւատարմութեան մասին, անմիջապէս մեծ համեմատութիւններ կուտան որեւէ խնդրի, որուն խառնուած է հայու մը անունը:

Շարցուցէք հայերը ճանչցող ո եւ է պատահական ցոյնի մը եւ անկեղծ պիտի ըսէ թէ շատ հայ համայնավարներ կան մեր գաղթականութեան մէջ: Սկիզբէն ի վեր պաշտօնական ղրջանակները այս Թիւր կարծիքը ունեցած են մեր մասին եւ մենք ոչ մէկ միջոցի դիմած չենք ուղղելու զայն:

Յանօթ ազգային մը՝ պ. Թ. անցեալները՝ երբ գործի մը համար ներքին գործոց նախարարութեան ընդհ. տնօրէնին կը դիմէ, վերջինս դիտել կուտայ թէ ցունաստանի Հայերու մեծամասնութիւնը համայնավարներ են: Բաւական դժուար կ'ըլլայ հակառակին համոզել, որովհետեւ նախարարութեանս ներկայացուած բոլոր տեղեկագիրները կը վկայեն ի նպաստ իր կարծիքին:

Մեղադրելի չենք: Որովհետեւ մեր կողմէ ոչ մէկ աշխատանք տարուած չէ Թիւր կարծիքները ուղղելու:

Թիւր կարծիքներուն հետեւանքով է որ Հայերու հպատակափոխութեան դէմ այնքան դժուարութիւններ կը յարուցուին կամ հազար անգամ մտելէ յետոյ քաղաքացի կ'ընդունուին:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հիւգերու խորհրդաժողովը

Ֆրանսա, Ամերիկա, Իտալիա եւ Ճափոն ընդունեցին անգլիական կառավարութեան առաջարկը, նաւային զինաթափութեան խորհրդաժողովը բանալու համար յառաջիկայ յունուար 21ին Լոնտոնի մէջ:

Նկատելով որ խորհրդաժողովի աշխատանքները բաւական պիտի երկարին, անհրաժեշտ է ժամանակ չկորսնցնել եւ շուտով կազմել յանձնաժողովներ ու մասնաժողովներ, որոնք անմիջապէս գործի պիտի ձեռնարկեն, որպէսզի բոլոր աշխատանքները վերջանան Զատիկէն առաջ:

«Թայմզ»ի համաձայն, Լոնտոնի ու Ուաշինկթընի դահլիճները խնդրած են Ֆրանսական, իտալական եւ ճափոնական կառավարութիւններէն ընդունիլ այն սկզբունքը թէ խորհրդաժողովին պատուիրակ չնշանակուին նաւային սպաներ, այլ միայն ոչ-զինուորական նախարարներ ներկայացնեն պաշտօնապէս հինգ մեծ պետութիւնները, իսկ սպաները օգնեն պատուիրակներուն՝ իրրեւ փորձագէտ:

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարար Սթիմսըն, որ Ամերիկեան պատուիրակութեան նախագահն է, նախագահ Հուվըրի կողմէ պիտի արտօնուի կարգ մը «սակարկութիւններ» ընել միւս օտար պատուիրակութեանց հետ, մինչ նաւային փորձագէտները կը պահանջեն որ ամերիկեան պատուիրակութիւնը ամուր ծրագիր մը ներկայացնէ:

Ֆրանսերուն քաւակցութիւնները

Ֆրանս. կառավարութիւնը Թուրք կառավարութեան դիմելով ուզած է Սուրիոյ բոլոր կալուածներուն եւ հողերուն կալուածահամարի (Թափու) գրութիւնները: Կալուածահամարի վարչութիւնը ցարդ 200է աւելի շէնքերու արձանագրութիւնները ճշդած եւ ցանկը պատրաստած է:

Որովհետեւ այս գործողութեան համար պէտք կայ բազմաթիւ պաշտօնեաներու, նոր առնուելիք պաշտօնեաներու տրուելու համար իւրաքանչիւր արձանագրութեան 10 դրուշ տուրք կը գանձուի: Այս պարագան հաղորդուած է Ֆրանս. կառավարութեան:

Փաստաբանը գոհ է իր ձամբորդութենէն

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Ալմազեանի փաստաբանը Շարլ Լը կրան երկուշաբթի Լիլ գնաց՝ տեղւոյն վրայ կարգ մը անհրաժեշտ քննութիւններ կատարելու համար:

Տեսնուեցաւ զանազան դատական պաշտօնական անձնաւորութեանց հետ եւ իրիկունը փարիզ վերադարձաւ:

Փաստաբանը հետեւեալը յայտարարեց լրագրողներուն.

— Ճամբորդութենէս շատ գոհ մնացի եւ կը կարծեմ թէ ի գուր ժամավաճառ չեղայ: Մէկ ժամ տեսակցեցայ հարցաքննիչ դատաւոր Նէքթուի հետ, մէկուկէս ժամ Ապահովութեան տնօրէն Քուասարի եւ մէկ ժամէ աւելի ալ՝ դատական բժիշկ Միւլլերի հետ: Այս այցելութիւններէս այն տպաւորութիւնն ունեցայ թէ բոլորովին անիրաւ է Փարիզի հարցաքննիչներուն այն ամբաստանութիւնը թէ Լիլի դատական իշխանութիւնները շատ դանդաղ գործած եւ գանցառու գտնուած են: Ընդհակառակն, Լիլի դատաւորներն ու ոստիկանները բացարձակապէս տրամադիր են փաստելու թէ, իրենց բոլոր գործողութիւններն ալ եղած են կանոնաւոր, օրինական եւ արագ: Եթէ թերութիւններ կան հարցաքննութեան մէջ, ատոր պատասխանատուն Լիլի մէջ պէտք չէ փնտռել: Նպատակս քննութիւն կամ փնտռտուք կատարել չէր: Ուզեցի ձեռք բերել միայն կարգ մը ցուցմունքներ, որոնց շնորհիւ պիտի կրնամ որոշ հարցումներ ուղղել վկաներուն՝ երբ փարիզ գան:

«Փարի-Միտի»ի թղթակիցը եւս կը հաստատէ թէ փաստաբան Լը կրան վերջին ծայր գոհ մնացած է Լիլ այցելութենէն: Թղթակիցը՝ հակառակ պաշտօնական հերքումին՝ կը հաստատէ նախապէս իր ըրած այն հաւաստումը թէ ընդհանուր դատախազը իր գրասենեակին մէջ հաւաքելով հարցաքննիչ դատաւորը, մասնագէտ բժիշկը եւ Ապահովութեան տնօրէնը՝ ըսած է անոնց.

— Թոյլ չպիտի տանք որ դատական սխալ մը գործուի:

Թղթակիցը փոքրիկ սրբագրութիւն մը կ'ընէ միայն ու կ'ըսէ թէ այդ խօսքերը արտասանուածեն հարցաքննիչ դատաւորի գրասենեակին մէջ եւ ոչ թէ ընդհ. դատախազին:

Փաստաբանը հաստատած է Լիլի մէջ թէ՝ Րիկօսէնի պատկանող զանազան առարկաներ առանց կնքուելու փոխադրուած են Փարիզ: Չասնողը բան մը առած եւ տարած է հետը, ինչ որ անհասկնալի է:

Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի վաղուան հարցաքննութեան, երբ հարցաքննիչ դատաւորը պիտի լսէ Լիլի Ապահովութեան տնօրէն Քրուասարի եւ դատական բժիշկ Միւլլերի վկայութիւնը:

Արիւնաշի յիշատութիւն Մեխիկայի մէջ

Կիրակի օր Մեքսիկայի մէջ տեղի ունեցաւ Հանրապետութեան նախագահի ընտրութիւնը: 800,000 քուէի առաւելութեամբ ընտրուեցաւ Ազգային Յեղափոխական կուսակցու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՈՎԻ ՎԱԽ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

ՉԷՐՎՈՆԵՑԸ ԱՆԱՐԺԷՔ

Թաւրիզի մեր թղթակիցը կը գրէ Նոյ. 7 Թուականով.

— փախստականներու ծայրը չի կտրուիր: Նորէն ուժ հոգի Ռուսաստանից եւ Բագուից անցել են այս կողմը: Ըստ եկողների պատմութեան, ռուսեւչինական պատերազմը սկսւած է պաշտօնապէս...: կիեւում, Խարկովում եւ ուրիշ քաղաքներում անվերջ միտինգներ են տեղի ունենում: Այդ առթիւ կառավարութիւնը կոչ է արել ժողովուրդին կամաւոր բանակներ կազմել եւ չինական ճակատը մեկնիլ, բայց արձագանգ տուող չի եղել: Դէպի չինական ճակատը անվերջ գոյքեր են տեղափոխում: Մոսկուայում եւ այլ քաղաքներում բազմաթիւ ձերբակալութիւններ եւ գնդակահարութիւններ են տեղի ունեցել, մեծ մասով գինուորականների մէջ:

Կովկասի կացութիւնը քանի գնում վատանում է: Չէրվոնեցը իր արժէքը կորցրել է: Ապրանք բոլորովին չի ճարւում: Ամբողջ Կովկասում հացը լիովին բռնագրաւուած է կառավարութեան կողմից: Կովկասում նոյնպէս ձերբակալութիւններ են տեղի ունեցել: *Ինչ խօսք, որ Հայաստանում աւելի շատ: Էջմիածնի եւ Երեւանի շրջաններից շատ շատերին աքսորել են:* Ըստ պատմողների, ձերբակալուածներին ուղարկում են դէպի չինական ճակատ:

Կովկասում էլ միտինգներ են կազմակերպել: Բագուում կոչ են արել բանւորութեանը կամաւոր գրւել. սակայն ոչ ոք է գրւել:

Ձմեռը սով է սպառնում ամբողջ Կովկասում:

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ԵՒ ԹՈՒՐՔ ԹԵՐԹԵՐԸ

Պ. Պօղոս Նուպարի մահուան մասին Պոլսոյ ժամանակ թերթին հրատարակած սուտ լուրը արձագանգ գտած է նաեւ թուրք թերթերուն մէջ, որոնք հետեւեալ կերպով կ'արտայայտուին Ազգային Պատուիրակութեան նախկին նախագահի մասին.

Միլլիյէթ կը գրէ «*Թուրքերու թշնամի Պօղոս Նուպար մեռաւ Փարիզի մէջ*» *խորագրով.—*

«Պօղոս Նուպար մեզի անծանօթ մը չէ: Պօղոս, որ յաջողեր էր փաշայութեան տիտղոս կցել իր անունին, եգիպտոսի մէջ երբեմն դերեր կատարեր էր, եւ յաջողեր էր խոշոր հարստութեան մը տիրանալ: Ջաւակն էր Նուպար անուն մէկու մը:

Պօղոսի անունը մեր մէջ հմտաբաւ հանեց, երբ Ջինադադարէն ետքը Թրքութեան դէմ գործածեց հօրմէն մնացած եւ եգիպտոսի մէջ շահուած դրամները:

Պօղոս Նուպար շատ դրամ վատնեց մեծ Հայաստան մը կազմելու երազով եւ շատ դրամ կերցուց դատարկապորտ քոմիթէճիներու: Բնաւ չդադրեցաւ գործակցելէ անոնց որ կ'աշխատէին մեր երկիրը չնչել աշխարհի քարտէսէն: Բայց այսօր գոյութիւն ունի ազատ, գերիշխան Թուրքիա մը: Իսկ ասոր փոխարէն Պօղոսի եւ անոր նմաններուն մնաց պարզապէս յաւիտենական նախատինք»:

«*Ձիւմհուրիէթ*» կը գրէ.—

Հանգուցեալը հարուստ հայ մըն էր որ իր հարստութիւնը յատկացուցած էր Թրքութեան Թշնամութիւն ընելու»:

«*Ագշամ*» կը գրէ «*Պօղոս Նուպար, Թուրքի այս կատաղի Թշնամին մեռաւ*» *խորագրին տակ.*

«Վերջերս փարիզի մէջ մեռած է եգիպտահայ Պօղոս Նուպար, որ մեզի դէմ ամենավատ պրոպագանդներ կատարած էր տարիներէ ի վեր, մեծ Հայաստանի մը ցնորքէն տարուած: Այս մարդը Թուրքի Թշնամի մը եղած էր իր ամբողջ կեանքին մէջ:»

ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ՈՒՍՈՒՑԻՉՍ

ՕՐՈՒՆ ԳԻՒՂԱՑԻ ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

"ՀԱՅԱՍՏԱՆ,,

Ի.

Ղեկտեմբեր տասնըվեցին էր ասոնց հետ ծանօթացանք։ Ամբողջ ամառը Ղարսի մարզին մէջ ճամբորդած էին։ Ամէն տեղ ուսուցչական ժողովներ գումարած, դասախօսութիւններ կարդացած, ուսուցչական կազմակերպութիւններ հաստատած։ Ամէն տեղ ալ ուսուցչութիւնը ոգեւորութեամբ ընդունած էր զիրենք

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն թիւ 14-էն)

Ամէն տարի, Մայիս 1-ին, Կարմիր Հրապարակը կը վերածուի մեծ ճամբարի մը։ Հոն կը հաւաքուին Խորհրդային Միութեան բոլոր ժողովուրդներուն ներկայացուցիչները։ Հոն կը գտնուին նաեւ ներկայացուցիչներ այն երկիրներուն, ուր կան կոմունիստական կուսակցութիւններ։

Թեան Թեկնածուն Փասքուալ Օրթիզ Ռուպիօ: Իր հակառակորդն էր Եոզէ Վասքանչէլոս, որ բողոքել էր այս ընտրութիւնը անընդունելի է, քանի որ կատարուած են զեղծումներ և սպառնալիքներ ամբողջ երկրին մէջ: Ո՛չ մէկ տեղ ժողովուրդը ազատօրէն տուած է իր քուէն: Առաջին անգամ է որ Մեքսիկայի մէջ նախագահ մը կ'ընտրուի ձայներու այսքան ջախջախիչ առաւելութեամբ:

Ընտրութեանց առեն ծանր բնդհարումներ պատահեցան գլխաւոր կեդրոններու մէջ: Մայրաքաղաքին մէջ նախագահական պալատի պատերուն տակ տեղի ունեցաւ բուռն կռիւ մը: Հակառակորդները ասֆալթի կտորներ կը նետէին իրարու վրայ. հոս սպաննուեցան 10 հոգի եւ վիրաւորուեցան 50 հոգի: Վէրա Քրուզի մէջ սպաննուեցան 4 եւ վիրաւորուեցան 20 հոգի: Այս ձեւով ընտրութեանց առթիւ սպաննուածներու թիւը կը հասնի 19 հոգիի: Ամբողջ երկիրը զինուորականհսկողութեան տակ առնուած էր, այլապէս մահերու թիւը աւելի մեծ պիտի ըլլար: Ռուպիօ թէեւ կը յաջորդէ նախագահ Փորթէս Ժիլի, սակայն պիտի պաշտօնավարէ միայն 4 տարի, 9 ամիս եւ 23 օր, որովհետեւ կը նկատուի իբրեւ ուղղակի յաջորդը զօրավար Օպրէկոնի, որ նախագահ ընտրուելէն յետոյ սպաննուած էր՝ դեռ պաշտօնի չձեռնարկած:

Ռուպիօ ճարտարագէտ է եւ կը պատկանի հարուստ ընտանիքի մը:

Բոլշեւիկեան յարձակողական
ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Մուքտէնէն կը հեռագրեն *Թայմզի*.—

Արեւմտեան Մանչուրիոյ ճակատին վրայ օդանաւով շարք մը հետազօտութիւններէ յետոյ, խորհրդային զինուորները սկսան իրենց նախատեսուած յարձակողականին:

Առաջին լուրերը ցոյց կուտան թէ բուռն կռիւներ կը ժողուին Տալայ-Նորի եւ Մանչուլիի մէջ, ուր բոլշեւիկները ինը ժամ անընդհատ թնդանօթաձգութիւն կատարեցին: Ռուսերէն ինկան մինչեւ Հայլար:

Մանչուլիի եւ Հայլարի միջեւ երկաթուղին քանդուեցաւ 32 քիլոմեդր տարածութեան վրայ:

Ռուս զինուորները յանկարծակիի բերին ճապորդներու կառախումբ մը՝ զոր կողոպտեցին: Արեւելեան ճակատին վրայ հեռագրական եւ հեռաձայնական հաղորդակցութիւնները խզուեցան: Օդանաւեր ռմբակոծեցին Միշանն ու Պոգրանիչնայան, ու հակառակորդներու հետ շփման մէջ մտան:

Ցոյցեր Պուլկարիոյ մէջ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն մէջ մեծ ցոյցեր տեղի ունեցան՝ բողոքելու համար Պուլկարիոյ հատուցումներու ծրագրին դէմ: Ինչպէս գրեցինք, պատերազմական հատուցումներու միջդաշնակցային յանձնաժողովը, որուն կեդրոնը կը գտնուի Փարիզ, Պուլկարիոյ պարտքի ընդհ. քանակ որոշած էր 450 միլիոն ֆրանք ոսկեդրամ, վճարելի 36 տարիէն:

Երկուշաբթի առաւօտ հրապարակային հաւաքոյթ մը ունեցան մեծ թիւով ցուցարարներ, որոնցմէ կային ազգայնական ուսանողներ, արհեստաւորներ, արհեստակցական միութեանց անդամ բանուորներ, երկաթուղիի պաշտօնեաներ եւ կառապաններ: Ցետոյ թափօր կազմած գացին Ֆրանսական, անգլիական եւ եուկոսլաւ դեսպանատուններուն առջեւ եւ ցոյցեր ըրին:

Թափօրը անցած ատեն 15 վայրկեան ամէն երթեւեկ դադրեցաւ, մինչ զանգակները կը հնչէին անընդհատ: 10 մեծ տեսքեր փողոցին մէջ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ ամբոխին եւ ոստիկանութեան միջեւ, որ կ'ուզէր ցրուել ցուցարարները: Ատրճանակներ պարպուեցան: Զոհ չկայ: Միայն քանի մը ցուցարարներ վիրաւորուեցան:

Զանազան կազմակերպութեանց կողմէ բողոքի հեռագիրներ ղրկուեցան աշխարհի ամէն կողմը:

Ցոյցերը մասնաւորապէս շատ բուռն եղան Եուկոսլաւիոյ դեսպանատան առջեւ: Ազգայնական ուսանողներ փորձեցին ճեղքել ոստիկանական շղթան եւ շէնքէն ներս մտնել: Քանի մը ուսանողներ եւ ուրիշ ցուցարարներ վիրաւորուեցան:

Սոֆիայի մէջ բոլոր խանութները երկու ժամ փակուեցան՝ ի նշան բողոքի:

Ցուցարարները Ֆրանսական դեսպանատան առջեւ «Անկցի՛ն հատուցումները» պոռացին եւ ազգ, երգեր թնդացուցին:

Պուլկարիոյ միւս քաղաքներուն մէջ ևս ցոյցեր կատարուեցան՝ կառավարութեան հրահանգով եւ մասնակութեամբ եկեղեցական իշխանութեանց: Ամէն տեղ բողոքի հրապարակային հաւաքոյթներ կատարուեցան: Եկեղեցիներուն մէջ քահանաները քարոզ խօսեցան հատուցումներուն դէմ: Պուլկար մշակութային եւ տնտեսական կազմակերպութիւնները բողոքի բուռն հեռագիրներ ուղղեցին դաշնակից երկիրներու նման կազմակերպութեանց:

**** Սոֆիայի անգլիական, Ֆրանսական եւ իտալական դեսպանները երկուշաբթի օր հաւաքական դիմում մը կատարեցին պուլկար վարչապետին մօտ, որուն հաղորդեցին պարտատէր պետութեանց որոշումները Պուլկարիոյ հատուցումներուն մասին: Պուլկարիա տարեկան 12ուկէս միլիոն ֆրանք ոսկեդրամ պիտի վճարէ 36 տարի շարունակ:*

Վարչապետը յայտնեց թէ իր պատասխանը պիտի տայ հինգշաբթի օր երբ Փարիզէն Սոֆիա վերադառնայ Պուլկարիոյ արտաքին նախարար Պուրոֆ:

Լինտպէրկ վիրաւորուած

Ինկլվուտէն (Նիւ Ճըրզի նահանգ) կը հեռագրեն թէ կիրակի օր օդանաւի արկած մը անցուցած է գնդապետ Զարլս Լինտպէրկ: Մեքենայի խանգարման հետեւանքով, ստիպուած է անմիջապէս ցամաք իջնել եւ վիրաւորուած է ուսէն:

Լինտպէրկի միլիոնաւոր բարեկամները հեռաձայնով տեղեկութիւն կ'ուզեն թերթերու խմբագրութիւններէն՝ առողջութեան մասին:

Հրէշին հետքը գտնուած ?

Տիւսէլտորֆէն կը հեռագրեն թէ գերման ոստիկանութիւնը յաջողած է գտնել ծանօթ հրէշին հետքը: Կ'ըսուի թէ 19 սպաննութեանց հեղինակը ակնոցաւոր երիտասարդ մըն է որ կը յաճախէր կրաֆէնպէրկի պարասրահը եւ իր զոհերը կ'որսար անկէ: Այս պարասրահը կ'երթային առհասարակ սպասուհիներ: Հաստատուած է թէ Մարիա Հան, էլիզապէթ Տէօրնէր եւ Իտա Րոյթէր պարահանդէսի հագուստ կը կրէին՝ երբ սպաննուեցան: Վաճխիրը իր զոհերը կը տանէր պարասրահին մօտակայ անտառ մը, ուր կը բռնաբարէր զանոնք եւ յետոյ կը մորթէր:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի ընկերներն ու ընկերուհիները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ճաշի 0 Բլէս տը Լիւնի վերնայարկը, Փլաս տ'Իթալի:

Օրակարգ՝ Զկոյց 7րդ Շրջ. ժողովի պատգամաւորներու:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆԻ

ԱՅՍՕՐ ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

իրիկուն ժամը 9ին
Salle Chopin, (Maison Pleyel)
8 Rue Daru

կը նուագէ կտորներ՝ Brahmsէ, Gluck - Brahmsէ, Beethovenէ, Schubertէ, Chopinէ, Albeniz-Godowskyէ, Debussyէ, Lisztէ:

ՄՈՒՏՔ 8—50 ՖՐԱՆՔ

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ
ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ-ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

SALLE VOLTAIRE, PLACE DE L'ODEON, *ՄԷԹՐՕ* ODÉON

ԵՐԳ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ ՆՈՒԱԳ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած Ֆրանսայիշայ սկաուտներու
փարիզի շրջանի սկաուտական խումբերու կողմէ
Այս կիր. ժամը 2.30ին La Démocratie*ի սրահը*, 38 Raspail, Paris (7)
Գեղարուեստական յայտագիր, անակնկալներ
Պուֆէ եւ ցուցահանդէս

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր Հայքի Երիտասարդաց Միութեան կողմէ իր կազմութեան երրորդ տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի ժամը 2ին 48 Րիւ Թափէ Վէր, սալօն Սբանեօլի մէջ: Երգ, նուագ, արտասանութիւն: Կը բանախօսեն՝ Պ. Պ. Շ. Սէրէնկիւլեան եւ Ա. Աբօեան:

Մուտքը ազատ է:

Հ. Յ. Դ.

ԳԱՒԱՌ

Մարսէյլի *Քրիստափոր Կոլոմպ* ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այսօր Հորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին 63 Rue République, կը խօսի ընկեր Բ. Միլտոնեան: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները ու համակիրները: Տեղի պիտի ունենայ նաև վիճաբանութիւն: Իսկ ենթակոմիտէական հերթական ժողովը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին:

Լիոնի Վրէժ խումբի դասախօսական ժողովը այսօր Հորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. ժողովրդային Գրադարանը, կը խօսի Ընկ. Բ. Ա.: Նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. ծրագիրը»: Կը հրաւիրուին բոլոր խումբերու ընկերները: Ներկայանալ անդամատետրով: Սրահին դուռը կը փակուի ճիշտ ժամը 8.30ին:

Պ. Պ. Նուպար Ճիվանեանէ և Նուպար Կիրակոսեանէ (Պոլիս-Սան-Սթէֆանոսցի) կը խնդրուի իրենց հասցէները իմացնել Պ. Ղեւոնդ Հայրունիի, 22 Rue du Vieil Abrevoir, St. Germain en Laye. (S. et O.).

ՆԱՄԱԿ ունի Պ. Գրիգոր Յակոբեան: Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան:

Հրապարակ ելաւ Սահակ-Մեսրոպ Գրադարանի
1930Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑ
պատմական եւ տօնական ժամանակութիւններով: Խնամուած աշխատանք եւ մաքուր տպագրութիւն: Գինն՝ 6 ֆր.: 20 օրինակէ աւելի գնողներուն հարիւրին 20 զեղչ:
Դիմել՝ Hissayan*ի* 22 Ave. Rouveyrol, Asnières, Seine.

EMPIRE Միպիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ԵԹԷ կ'ուզէք փոխադրութիւն կնքել ձեր շինել տալիք տուներուն համար, ձեր շահը կը պահանջէ դիմել՝ Պ. Նշանեանի եւ իմանալ անոր ձեռնտու պայմանները: 51 Bld. Blanqui. Paris (13e).

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիթէր | ամենալաւն ու ամանը | 2-14 ֆրանք

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԱՄՍԱԳԻՐ

կը ծախենք հետեւեալ Թիւերը.—
Ա. տարի՝ Թիւ 2 3 4 6 8 9 11 12: Բ. տարի՝ Թիւ 1 2 6 7 8 11 12: Գ. տարի՝ Թիւ 8 9 10 11 12: Դ. տարի՝ Թիւ 1 2 3 7 8 9 10 12: Ե. տարի՝ Թիւ 2 3 4 5 6 7:

Վերի Թիւերէն ունինք մեծաքանակ, իւրաքանչիւր Թիւը կ'արժէ 15 ֆրանք: Փոստի ծախքը մեր վրայ: Վճարումը կանխիկ է: Դիմել՝ M. Tchadrjian, Papeterie, Bab-Yaoub, Beyrouth.

Կ'ուզուին *ձեռքով Թրիքօ հիւսող մասնագէտ գործաւորուհիներ, լաւ վճարում: Դիմել ամէն օր ժամը 9 12 եւ 3 5' 25 Rue Henri Chevreau տիկին Սուքօեանի: Մէթրօ՝* Couronnes.

Կ'ուզուին *ժէոսէ ոօպ կարող վարպետ եւ աշկերտ գործաւորուհիներ: Տեւական գործ եւ լաւ վճարում: Դիմել առաւօտները ժամը 10-12 իսկ կէսօրէ վերջ 3 5, Պ. A. Mergeanի, 118 Rue d'Avron: Մէթրօ՝* Ayron.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբմատ. եւ նոր մէթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ՝ վարիսի: Մասն. լապոռաթուառ: Ընդհմիտ եւ արագ խորհրդակցութ. մէջ ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

ՍԱԿԱՐԱՆ
19 Նոյեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			ֆր.
Սթերլին,		L. St.	123.86
Տոլար,		Dollar	25.40
Մարք	100	Mark	607.50
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի		» » or	106.90
Մէճիտիէ		Médjidié	8.75
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.90
Պելժ. ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Ջուից.	»	Fr. Suisse	492.50
Լէյ	»	Leï	15.15

ԱՐԾԵԹՈՒՂԹ

Եգ. ֆր. Ֆոնս.	I Cr. Fonc. Eg.	2190.—
»	II »	1520.—
»	III »	1500.—
Թուրքի երկաթ.	Lots turcs	82.—

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքները, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, աժան եւ անվրցելի գիներով:

Անթրըբրըընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ: Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին: Դիմեցէք եւ փորձեցէք:

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի
սմոքինկի եւ ֆրաքի համար

Յերմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սթօք
Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie եւն.

ՄԵՆԱՔԱՆԱԿԻ ԴԻՆՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ՎԱՐԶՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

վարձու է արկածի մը դիպ զացած Արշամ

Պէհատրեանի արհեստանոցը, 197 Bld. Voltaire, Impasse Delépine 12, *առաջին յարկ: Արհեստանոցը կը բաղկանայ մէկ սրահէ եւ երկու սենեակներէ ընդամէնը 114 քառակուսի մէթր տարածութեամբ: Կազ, ջուր, էլեկտրականութիւն: Յարմար ամէն տեսակ գործի եւ բնակութեան: Պայմ 13 տարի, տարեկան վարձք 5500 ֆր., Րուբրիզ 20,000 ֆրանք,*

Մանրամասնութիւններու համար դիմել առաւօտները 8—10 եւ երեկոները 5էն վերջ 12 Impasse Delépine, *միւս ժամերուն 31* Rue Aumaire, *մէթրօ* Arts et Métiers, *թէլ.* Archives 84—18.

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱԶՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ: Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծախ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն.

Ամուսնութիւն եւ ժառանգութիւն:
Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն:
Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ:
Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.
Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ:

ԼԻՈՆԻ, ՎԱԼԱՆՍԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ
ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

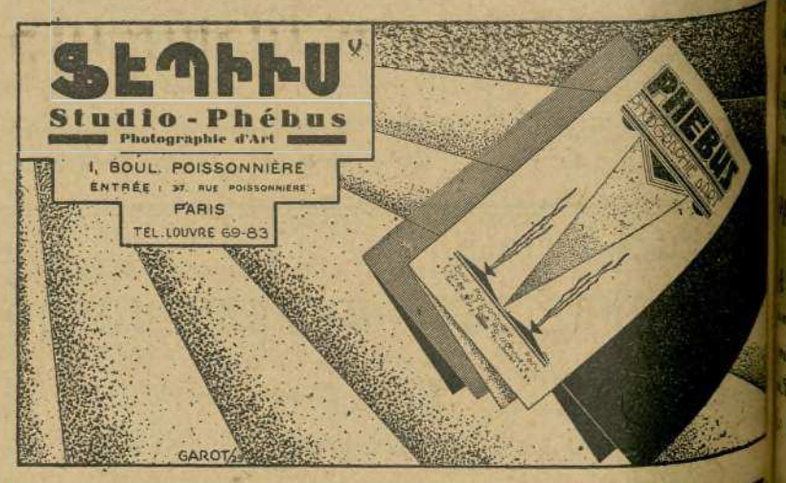
Ցաճախորդներուս փափաքին գոհացում տալու համար անմոռանալի պիտի այցելեմ Լիոն, Վալանս եւ Մարսէյլ, միասին բերելով արուեստներուն ամենանոր փլաքներու ճոխ մոդերք մը որ գոհացում տայ նոյնիսկ ամենադժուարահաճ երաժշտասէրներուն: Փափաքողները դիմեն հետեւեալ հասցէներուն՝

ԼԻՈՆ, Պ. Գնկարեանի, 211 Rue Crequi, նոյեմբեր 15էն 20:

ՎԱԼԱՆՍ.— Պ. Գրիգորեանի Ճաշարանը, 31 Rue Belle Image. Նոյեմբեր 20էն 25:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պ. Թաշճեանի, 25 Rue des Dominicaines, նոյեմբեր 25էն 30:

ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ՀԱԼԷՊԻ ՊՈՒԼՂՈՒՐ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ

Հասած է Հալէպի պուլղուր, ամենաընտիր տեսակէն: կը ծախուի մեծաքանակ (պարկով): փափաքողներուն նմոյշ ղրկուի: Դիմել հետեւեալ հասցէին՝

H. BABIKIAN
8A Rue Francis de Pressensé, MARSEILLE

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Գէթ. կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
21
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1929
21NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1116

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԷՊԻ ԿԱԶՄԱԼՈՒԾՈՒՄ

կը թուի թէ զօրաւոր, արտակարգ ցնցումի մը պէտք ունինք, ըմբռնելու համար մեր իրական կացութիւնը։

*Ցնցում մը, որ ընդոստ արթնցնէր մեզ, բանար մեր աչքերը, եւ ցոյց տար իւրաքանչիւրին պարտական

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ԱՉՔԷ ՀԵՌՈՒ, ՍՐՏԷ ՀԵՌՈՒ

Ամիսներ առաջ (17 օգոստ.) այս էջին մէջ տուի ընդհանուր պատկերը Նոր Ջուղայի եւ Սուլթանապատի շրջակաները ցրուուած հարիւր հայկական գիւղերու։

Կ'արժէ քիչ մը աւելի մանրամասնել 30,000ի հասնող այդ հայութեան ներքին վիճակը, որ ճորտութեան օրերը կը յիշեցնէ։

Գիւղերու մէջ քահանաները եւ «էֆէնտի»ները զինուորագրութեան խնդիրը չարիք են դարձուցած։ 21 տարեկան զինուորցուի հարը դրամ տալով ազատած է տղան, իսկ 25, 30, մինչեւ իսկ 40 տարեկանը որ դրամ չունի, անոր փոխարէն արձանագրուած է 21 տարեկան եւ զինուոր գացած։ Այսպէս՝ 2143 տուն Փէրիհան տուած է 543 զինուոր, 593 տուն Քէլէբէն տուած է 39 զինուոր, 604 տուն Քեազազը տուած է 63 զինուոր։ Ամէնէն աւելի տուժած է Փէրիհան։

Հայ գիւղացին աւելի քան 300 տարի ապրելով այս միջավայրին մէջ, պահեր է իր արտաքինը։ Բարձրահասակ է, առողջ, կայտառ, բայց ներքնապէս փոխուած։ Պարսկաբնակ շրջաններու մէջ ստախօս, զգոյշ, տարկանման, իսկ Լօռերու մէջ պարզ, միամիտ, շիտակ։ Առաջինները երբ կռիւէն յետոյ կը հաշտուին, կը համբուրուին, բայց քէն ու ոխ կը պահեն մինչեւ վերջ, մինչդեռ վերջինները բաւականէր հաշտուեցան, կը մոռնան երկուան թշնամութիւնը։ Հագուստի, մաքրութեան եւ կենցաղի տեսակէտէն Պարսիկները աւելի յառաջադէմ են, քան կողք կողքի ապրող Հայերը։ Հայ գեղկուհին վրայէ վրայ կը հագնի վեց հատ հագուստ, գլուխը ծածկուած, քիթն ու բերանը լաթով փակած։ Հայ գիւղացին մէկ անգամ նոր ծնած ատեն կը լուացուի, մէկ ալ մեռնելէ յետոյ։ Մինչդեռ պարսիկ կինը կը պտտի բարակ, տանելի հագուստներով, առանց գլխի կամ բերնի լաթերու։ Պարսիկ գիւղացին բաղնիք ունի եւ կը լուացուի գոնէ շաբաթը մէկ անգամ։

«Թայֆայականութիւնը խոր արմատներ ձգած է գիւղերու մէջ։ Շատ գիւղեր կէս առ կէս բաժնուած են երկու թշնամի մասերու։

Ամէն առիթով մէկ կողմը միւսին անասելի վնասներ կը պատճառէ, գիւղատիրոջ կամ ոեւէ կղեւքոզի հացին իւղ քսելով։ Տուժող կողմը ուրիշ առիթով չի մոռնար վրէժ լուծել եւ այսպէս անվերջ։ Կաթոլիկ եւ բողոքական պրոպագանդիստներ կ'օգտուին առիթէն։ Առաջինները նոր են մտած Փէրիհան, բայց բողոքականները, որ վաղուց գոյութիւն ունին մասնաւորաբար Քէվէրէի մէջ, կը շարունակեն պառակտել։

Փէրիհանի եկեղեցիներուն մէջ կան 36, Բուրվարի՝ 6, Քեատաչիմէջ 1ձեռագիր աւետարաններ, գրչագիրներ, մագաղաթներ։ Նորաբաց գիւղին մէջ կը գտնուի մագաղաթեայ աւետարան մը, Ռ. Ճ. Ի. թուականով, որուն վրայ պատմական կարեւոր լիշատակութիւններ կան Դաւիթ անուն քահանայի մը ձեռքով գրուած։ Վերին Խոյգանի մէջ կայ ձեռագիր աւետարան մը Ռ. Ժ. Է. (1015) թուականով, սուլթան Սուլէյմանի ժամանակէն։ Ուրիշ մը՝ Ուշրիանի մէջ՝ Ի. Ջ. Ծ. Ը. «Շահ Իսմայիլի թաւրիզայ թախթի» մակագրութեամբ եւ այլն։ Մեծ ժամբ կը պահուին անխնամ։ Կ'երեւայ Քեազազի եւ Շախլուղի եկեղեցիներն ալ ունեցած են նման հնութիւններ, որոնք ժամանակին ժամ ու ժամ ծախուեր են հայ ու հրեայ շահամոլներու։ Կը պատմեն Բէգլար Աղայեան անուն Թաւրիզեցի առաւ-փաւի մը մասին, որ Քեազազի հին ձեռագիրները դողցեր եւ Եւրոպայի մէջ ծախեր է խոշոր գումարներով։ Սահակ վրդ. Պժկերտ գիւղի եկեղեցիին փոշիներուն մէջէն հաներ է Յովհաննէս Մկրտիչի գլխատման մէկ հնարժէք իւղանկարը, գործ հոլանտացի աշխարհահռչակ նկարչի մը որ տասնեակ հազարներ կ'արժէ։ Ահա թէ հինը ի՛նչեր թողուցին եւ նորերը ինչպէս պահեցին պապերէն մնացած հնութիւնները։

Հայ շրջաններու տնտեսական վիճակը նախանձելի չէ։ Ընդհանուր չքաւորութիւն չկայ, ոչ ալ ամբարուած հարստութիւններ կան։ Տեղ-տեղ կը գտնուին հարուստներ։ Փէրիհանի եւ Բուրվարի մէջ գիւղատնտեսութիւնն է ապրուստի աղբիւրը, մինչդեռ Քէրէմէզ եւ Քեազազ կը զբաղին նաեւ գործագործութեամբ, որ եթէ մէկ կողմէ մեծապէս կը միսաէ մասնաւորապէս կիներու առողջութեան, միւս կողմէ յաւելեալ դրամ կը քաշէ քաղաքէն դէպի գիւղ։ Վերջին երկու շրջաններուն մէջ փոքր չափերով կը զարգանայ առեւտուրը Հայերու մէջ։ Կան գիւղացի հայ առեւտրականներ, որոնք քաղաքներու՝ Սուլթանապատի, Խումէյինի հետ կանոնաւոր գործառնութիւններ ունին։ Բոլոր շրջաններու գիւղացիութեան տնտեսական վիճակը շատ աւելի լաւ կ'ըլլար, եթէ գոյութիւն չունենար ներկայ հարկային դրութիւնը, որ հաւասարապէս կը ծանրանայ ինչպէս հայ, նոյնպէս պարսիկ ռայաի վրայ։ Հարկը կը վճարուի գիւղատէրերուն։ Ամէնէն սովորական հարկը բերքի մէկ երրորդն է, որ կը ստանայ գիւղատէրը ոչ միայն հացահատիկներէն, այլ եւ բամպակէն, բանջարեղէնէն, միրգերէն, ծառերէն եւայլն։ Կան նաեւ անուղղակի հարկեր, ժամանակի ընթացքին յղացուած եւ պարտադրուած գիւղատէրերու ագահութեան հետեւանքով։ Աւելի քիչ բերք տուող վայրերու մէջ մէկ քառորդի եւ մէկ հինգերորդի սովորութիւնը կայ։ Տեղ-տեղ սակաւաթիւ գիւղացիներ սեփականատէր են իրենց մշակած հողերուն։ Բանի մը գիւղեր Ջուղայի վանքին կամ դպրոցներուն սեփականատիրութիւնն են, ինչպէս Զիկանի կէսը, վերին Խոյգանի մէկ մասը, Բոլորան ալն։։ Տնտեսութիւնը կը տարուի հին օրերէ մնացած ձեւերով։ Նորագոյն գիւղատնտեսութեան կամ մեքենաներու գոյութեանը բոլորովին անծանօթ են։ Հայ գիւղացին, ինչպէս եւ պարսիկը, մեծամասնաբար ըլլալով սեփականատիրական աղանդաւորէն կը խուսափի աղաներու պատկանող հողերուն վրայ այնպիսի աշխատանք թափել, որու արդիւնքը տարիներ, տասնեակ տարիներ յետոյ պիտի ստանայ, այն իրաւացի մտավախութեամբ, որ մինչ այդ թերեւս ինքը այդ հողերը լքեալ-ւհարկադրանքին տակ գտնուի, հետեւաբար ուրիշներն են, որ պիտի քաղեն իր աշխատանքին պտուղները։ Այդ հոգեբանութեան հետեւանք պէտք է համարել նաեւ հիմնաւոր, քիչ շատ տանելի բնակարաններու բացակայութիւնը։ Մէկ խօսքով ոչ ոքի մէկ օրն ալ ինքզինքը իր տան մէջ չի զգար։ հիւր է այնտեղ ուրկէ այսօր չէ վաղը պիտի հեռանայ։ Այսպէսով իր տարագրութեան չորրորդ դարը ապրող պարսկահայ գիւղացին բնազդաբար իր հայեացքը կ'ուղղէ դէպի Արարատ եւ ազատութեամբ կը լսէ ամէն նոր լուր, որ պատահաբար կը հասնի հեռուռ, շղթայուած հայրենիքէն։

Հակառակ աւատական կարգերէ մնացած բոլոր աննպաստ պայմաններուն, պարսկահայ գիւղը պէտք չէ որ այս աստիճան յետամնացութեան մատնուէր։ Յանցաւորը միայն հոգեւոր իշխանութիւնը չէ, այլեւ պարսկահայ մտաւորականութիւնը, որ քաղաքներու մէջ տեղաւորուած, շատ քիչ կը հնտաքրքրուի 30,000ի մօտեցող այս զանգուածով։ Հարաւային Պարսկաստանի մէջ անձնասրութիւնը եւ միայն սեփական կաշին մտածելու հոգեբանութիւնը այնքան ուժեղ է որ, գաղափարական շունչ լապտերով պէտք է փնտռել։ Մինչեւ իսկ ժողովուրդի անունով խօսող, անոր ցաւերուն դարման տանելու կոչեր խմբագրող անհատներ ու հաւաքականութիւններ գործնականին մէջ կը տատանին։ կը տատանին մինչեւ դասալքութիւն։ Մեր քաղաքական կուսակցութիւնները, մասնաւորաբար Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը կատարած են աշխատանքներ, բայց շատ անգամ անկազմակերպ, ընդհատումներով, աւելի կուսակցական այս կամ այն անհատի ժիջոցով։ Այնպէս որ երբ քաշուեր է աշխատանք կատարողը, մինչեւ նոր մարդոց հրապարակ իջնելը, անցեալի չանքերու հետքերը հազիւ կը նշմարուին։

Վ. ԻՐԱՆԵԱՆ

ԴԷՊԻ
ՆՈՐ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ

Այս յօդուածս ընդհանուր ակնարկ մըն է քննադատութեան վրայ, զոր այնքան զէշ կերպով դատապարտած էր Մկրտիչ Ե-րիցանց։

Նախ ներժելով կը ներժեմ իր վկայութիւնը թէ ե՛ս ալ մակարոյծ կը նկատեմ քննադատը։ Երբե՛ք եւ ամենեւին։ Քննադատը տարբեր է և օրագրողը (chroniqueur) տարբեր։ Չշփոթել հրապարակագիրը (journaliste)։ Օրագրող կ'անուանեմ այն կեղծ քննադատը, որ օրաթերթերու մէջ ժամն կարծիքներ կը ձեւէ օրուան գիրքերուն կամ դէմքերուն մասին, սիւնակի մը մէջ նետելով, մակաբոյծի պէս, խօսք մը հեղինակէն, խօսք մըն ալ իրմէ։

Դժբախտաբար օր մը կոտան Զարեան եւս, ակնարկելով Ազեքսանդրեան շրջանի քննադատներուն, ըսաւ թէ գրողները քննադատ կը դառնան՝ երբ իրենց մէջ կը նուազի ստեղծագործական կարողութիւնը (սխա՛լ կը յիշեմ արդեօք)։

Ո՛չ, ճշմարիտ քննադատը ստեղծագործող մըն է։ Եսած էի արդէն թէ քննադատութիւնը ստեղծագործական սեռ մըն է, և ունի նոյն արժէքը, որքան վէպն ու թատրոնը։ Սակայն այս սեռը բոլորովին նոր է եւ, ինչպէս Ա. Ժիրանս ու Փ. Սուռէ կ'ընդունին, գրական սեռերուն ամէնէն կրտսերը եւ վերջինը։ Սակայն, կը կրկնեմ, պէտք է ճշդել ճշմարիտ քննադատն ու կեղծ քննադատը, ինչպէս նաեւ այն «օտար մարդիկը», որոնք քննադատութիւն են ըրած՝ գործածելով գրականութեան եւ արուեստի թշնամի եղանակներ։ Ճշդելու համար ճշմարիտ քննադատին դիմագիծը, ֆրանսական գրական պարբերականները երկու անգամ լուրջ անքէթներ կատարեցին, (ամէնէն կարեւորը 1912ին՝ La Renaissance contemporaine պարբերականին մէջ,) առանց երբեք եզրակացութեան յանգելու։ Շատեր գրասենեակի խօսքեր ըսին,— մէկը պատասխանեց թէ քննադատ չկայ՝ երբ Հոմերոս կ'երգէր, (հասկցնել ուզելով թէ քննադատը միջնորդ մըն է այն օրէն ի վեր, երբ ընթերցումը սկսած է), ուրիշ մը աւելցուց թէ Հոմի մէջ «քերականն» կը կոչուէին քննադատները եւ կատուն vitilitigateurկ'անուանէր զանոնք, (ակնարկելով թէ ոչ ոք կը նայի գործին բուն արժէքին). իսկ այժմ շատեր կան որ քննադատներուն կուտան դատաւորի հանգամանք,— ի՛նչ յիմար խօսք։

* *

Երկու թեւի կը բաժնեմ արդի քննադատութիւնը. ա.) լատին եւ բ.) սլաւ։

Սլաւ քննադատութիւնը առարկայական է, աւելի ճիշդ բացատրութեամբ մը՝ պատճառապաշտ (déterministe)։ Սլաւ քննադատները կ'ըսեն թէ արուեստագէտը կրաւորական տարր մըն է, որ ստիպուած է ընդունելու շրջապատի ազդեցութիւններուն դրոշմը։ Այսինքն բնաշրջական վարդապետութեան (évolutionnisme) օրէնքներուն համաձայն, որուն կը հպատակին բոլորն ու կենդանիները, արուեստագէտը եւս կը շինուի միշտ ձեւափոխուելով եւ ազդուելով։ Հէքէլի վարդապետութիւնն էր այս, որ անցաւ սլաւական հողը, վարակելով ռուս քննադատները։ Հէքէլի վարդապետութիւնը անցաւ նաեւ լատինական հողը, շնորհիւ Թէնի, որ մէկ կողմէ Հէքէլի, միւս կողմէ Քիւվիէի մեթոտներուն կոթնած, սերունդներ վարակեց։ Պրիւնթիէր ևս, ազդուելով Տարուինէն, աւելի ուժ տուաւ Թէնի քննադատական եղանակներուն, որոնք հիմնեցին գրական պատճառապաշտութիւն մը։ Այդ շրջանին, ուրեմն, սլաւ եւ լատին հողերը հաւասարապէս ընդունած էին պատճառապաշտ վարդապետութեան անսխալականութիւնը։ Շուտով սլաւ քննադատները ընդունեցին նաեւ կարլ Մարքսի վարդապետութիւնը։ Պլեխանով եւ Ժրիչէ բացարձակ կը յայտարարեն թէ արուեստը կրաւորական արտայայտութիւն մըն է, նոյնիսկ արտադրութիւնը (résultante) ընկերային պայմաններուն։ Պլեխանով այնքան հմուտ չի թուիր գրականութեան եւ արուեստի, որքան Ժրիզէ, որ մեռաւ վերջերս։ Ժրիզէի գործերուն թարգմանութիւնը շատ խղճալի է, այնպէս որ դժուար կը հասկցուին, բայց եւ այնպէս անմիջապէս կը տեսնուի, որ իր արուեստագէտը տարբեր չէ Թէնի բոլոր արուեստագէտէն։ Համայնավար Ռուսիոյ արուեստի մեծ նաբանութեան այս վարպետը անհատին կուտայ պատմութեան տախտակի մը դերը եւ նշանակութիւնը։ Առէք, կ'ըսէ, հելլենական հին արձան մը եւ դուք անոր վրայ պիտի կարդաք ժամանակաշրջանին պատմութիւնը։ Ուրիշ խօսքով, արուեստագէտը կամ արուեստի գործ մը ճակատագրական արդիւնք մը կամ հետեւանք մըն է։ «Ընկերա-հոգեբանական» ազդեցութիւններն են, որ կը շինեն գրական շրջաններու «ոճը»։ Ե՛ն պատճառապաշտիկ բացատրութիւնները, երկու կողմէն։ Ու մինչդեռ անդին սլաւ միտքը անխոով ստրկութեամբ մը այժմ եւս հպատակ կը մնայ Հէքէլ-Մարքսեան վարդապետութիւններուն, ասդին լատին միտքը, քանի մը սերունդ սնանելէ յետոյ մեթոտի եւ դասաւորման գերմանական ճաշակով, զոր Հէքէլ տուաւ Թէնի, յանկարծ յառեցաւ ենթակայական քննադատութեան։ Արդարեւ, անցեալ տարի, երբ Թէնի ծննդեան հարիւրամեակը կը կատարուէր, տեսնուեցաւ որ շնորհազուրկ եղած է այս մեծ իմացականութիւնը։ Շատեր նոյնիսկ «պարտիզպան» կ'անուանէին «ցեղի, միջավայրի և պահի» տեսաբանը։

Բուն լատինական քննադատութիւնն էր, որ գրաւեր էր հրապարակը։ Ենթակայական այդ քննադատութեան վարպետներն էին Ժիլ Լըմէթր եւ Անաթոլ Ֆրանս, որոնք իրենց քննադատական եղանակին կուտային տպաւորապաշտ անունը։ Այս դպրոցը քննադատութեան կը շնորհէր արուեստի յատկանիշ, ստեղծագործութեան արժէք։ Քննադատը այն է,— կ'ըսէին անոնք,— որ վայելք ու հաճոյք կը զգայ յաջողած գիրքերէն։ Ա. Ֆրանս, աւելի առաջ երթալով, կ'ըսէր. «Քննադատութիւնը, ինչպէս փիլիսոփայութիւնը և պատմութիւնը, տեսակ մը վէպ է»։ Համաձայն այս նոր քննադատներուն, անհատը երբեք չի կրնար դուրս ելլել ինքն իր պատեանէն։ Այսինքն արուեստագէտը կ'արտայայտէ ոչ թէ արտաքին, այլ ներքին ազդեցութիւնները միայն։

Յանկարծ ենթակայական այս քննադատութիւնն ալ պատճառապաշտիկ դոյն մը առաւ։ Եւ սակայն տարբեր էին սլաւական եւ լատինական պատճառապաշտութիւնները։ Կարելի է անուանել զանոնք այսպէս.— ենթակայական պատճառապաշտութիւն (déterminisme subjectif) եւ առարկայական պատճառապաշտութիւն (déterminisme objectif) կամ ներքին պատճառապաշտութիւն (d. intrinsèque) եւ արտաքին պատճառապաշտութիւն (d. extrinsèque)։ Այս անուանումները, զորս կը կատարեմ քմայքաբար, նպատակ ունին պարզապէս բացատրել թէ երկու կողմերն ալ արուեստը կը դնէին պատճառներու բռնակալութեան տակ, պատճառներ՝ որոնք ներսէն կամ դուրսէն կուգային։ Եթէ սլաւները կ'ըսէին թէ արուեստագէտը կը հպատակի արտաքին ընկերա-հոգեբանական ազդեցութիւններու, լատինները կ'ըսէին թէ կ'ենթարկուի ներքին բնախօսա-հոգեբանական պայմաններու։ Այս վարդապետութիւնը եկաւ Իտալիայէն, ծագում առնելով Լոմբրոզոյի ուսումնասիրութիւններէն։ Սակայն ինչ որ «բնախօսա-հոգեբանական» պայմաններ կոչուած են, պարզապէս ախտաբանական երեւոյթներ են։ Այդ քննադատութիւնը երբեք բացատրութիւնը չէր հոգեբնախօսութեան, այլ՝ «հանճար=հիւանդութիւն» տարազին։ Պէտք է ընդունիլ, որ մինչեւ Արիստոտէլ կը հասնի այդ տարազը։ Հելլէն փիլիսոփան կը հաւատար թէ հանճարը արդիւնք է ուղեղին արիւնախոնութեան։ Ու նոր բժիշկ-քննադատներ եւս, քննելով բազմաթիւ մեծ դէմքեր, կ'եզրակացնէին թէ անոնց հանճարը նուէրն է կամ քմայքը... սիֆիլիզին։ Շատեր խլուրդեանը վերագրեցին Պէթհովէնի հանճարը, ուրիշներ՝ կուրութեանը՝ Հոմերոսի գործերուն գեղեցկութիւնը։ Ֆրանսական դպրոցը պահ մը ընդունելէ յետոյ այս մեթոտը, կատարի յարձակումի մը սկսաւ ետքէն։ Վէնրն, Վուալվընէլ, Անթօմ եւ Տրուժար (բոլորը բժիշկներ) խիստ եւ լուրջ հարուածներ տուին։

Ապահովաբար այս մեթոտն է, որուն համար «արդէն հինցա՛ւ» կը զրէ Երիցանց։ Ո՛չ, հինցած չէ, հակառակ որ նոր ալ չէ։ Այսուհանդերձ կը կրէ ձեւափոխութիւն մը։

Այժմ աւելի նոր դպրոց մը կայ, գեթ ի լինելութեան։ Այդ դպրոցն է, որ կը կոչուի «հոգեբնախօսական»։ Անոր խարիսխը կը կազմեն ներծոր գեղձերու եւ դպարանքներու բնախօսութիւնը, եւ անոնց անդրադարձը «հոգիին» վրայ։

Պիտի ներկայացնեմ այդ դպրոցն ալ առանձին, բացատրելով թէ քննադատութիւնը ստեղծագործական սեռ մըն է, եւ ուրեմն իր նոր մեթոտները։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԵՌԱԻՈՐ ԳԱՂՈՒԹԻ ՄԸ ՀՈԳԵՐԸ

12000 ՏՈԼԱՐԻ ՄՍԽՈՒՄ

ՓԷՀԼԷՒԻ (Պարսկաստան) 20 Հոկտ.— Ս.մսուան սկիզբին տեղումըն կատարուած հոգաբարձական ապօրինի ընտրութիւնների մասին պարսկահայ բոլոր հանրային մարմինները տեղեկութիւն ունեցան։ Փէհլեւու բողոքող ծխականների «շրջաբերական բողոք» գրութիւնը մանրամասն պարզեց կատարուած իրողութիւնները։

Ապօրինութիւնը այնքան աղաղակող էր որ, Թեմիս առաջնորդը, բողոքող ծխականների գրութիւնը ստանալով, իր պաշտօնական №· 170 գրութեամբ բեկանման վճիռը տւեց։ Այս անգամ սակայն իր լուս եղբայրները առանց աչք դարձնելու առաջնորդի կարգադրութեանը, իրենց սխալ ճամբից չէեղուեցին։

Փէհլեւին միակ վայրն էր, որ առաջնորդի կարգադրութեամբ ու հրահանգներով էր շարժուում, սակայն վերջին դէպքը եկաւ ապացուցելու, որ Մեսրոպ Մագիս-

տրոսը իր ոտքի տակի հողը կորցրել է Փեհլեւիում եւ կարգադրութիւնը ու առհասարակ Միջամտութիւնը մեր ներազգային գործերում հասանելի չէ։

Ցեղիս դպրոցը որոշ մարդկանց շահերին փառատենչութեան է դարձել՝ ահա բուն ոգեղրութիւնը։

Մինչ օրս 12 հազար ֆունտ (12 հազար տոլարի) գումար մսխել է առանց հաշուի ու տասնանատուութեան։ Այդքան երեք տարի է ինչ լսում ենք հոգաբարձութիւնը հաշիւներ ներկայացնի ժողովական մի ներկայացնի հասարակութեան, բայց մինչեւ այսօր ոչինչ։ Մխում՝ անտէրութիւն է միայն պիկարութիւն է միայն փաստեր որքան ուզէք։ «Ցեղիս» այս նեղ սիւնակները բաւական չեն մանրամասն նկարագրելու Հեռաւոր գաղութի հանդիսաւոր այլանդակ կեանքը։

Այստեղ գաղութներում տպում է «Քլիք» է վարում ազգային գործերը։ «Քլիք»ի պարագլուխները՝ Հոչակ Յովակիմ Սարգսեանի մեջքով է կատարել 12 հազար տոլարի ծախսը առանց որեւէ հաշիւ տալու։

Լսում ենք որ եկեղեցու մեծ հնութիւն ներկայացնող թանկագին էջեր փիլոնը այդ պարոնի ձեռքից է գտնուում։ Եկեղեցու գործերը շահագործում են մի քանի անձերի ձեռքում։

Ուրեմն կ'ունենանք այդ պարոնի օձիքից բռնած շիուներ պահանջելու։ Գեղ «Հայոց Նոր-Նոր է սկսել շարժել...

ԱԼ. ՎՏՐԱՆԻ

ԹԱՏՐՈՆ

"ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ"
(THÉATRE DE L'APOLLO)

Էլմեր Ռայս Ամերիկացի նաեւ թատերագիր մըն է որ "Հաշուակալ մը քենան" խաղցուեցաւ երկու տարի առաջ նոյն թատրոն Պաթիի կողմէ — Ուիլիամ Շան. զ'Էլիզէի մէջ։ Ունի այլեւ քանի մը գործեր, ինչպէս. "Դաշտ", "Երկաթեայ Խաչը", "Ընտանեկան մարդոց տունը", "Արքունիքը Ցոյ նահան", "Օրէնքը այսպէս է" "Խորհրդաւոր ներգաշնակութիւն" եւն· եւն· Ընդհանրապէս ինչպէս իր խաղերուն մէջ դրած էջերուն պայքարին մեքենական յաջնակը՝ նոյնիսկ մինչեւ մահ։ Ունի դժբախտ հերոսները, անհաջողութեան եւ ողորմելի, կը գալարուի մարդկային երկաթեայ թաթերուն տակ։ Ամերիկեան գրականութիւնը ոչ բացարձակ տխուր են ու ոչ զուարթ։ Զուարթ շեշտ մը կայ միշտ, պաղ եւ մտածուած որ կասեցնէ յուզմունքը կոպտութեան մէջ, այն պահուն երբ ենթակայական կը կակուղնայ։ Ցաւին դէպս, նորութիւն են ամերիկեան թատերախաղերը եւ հետաքրքրութիւն կը պատճառեն։

Նիւ-Եորքի մէկ փողոցի 87րդը։ Թիւ 137 քարաշէն կայ տուն մը որուն մէջ կը գտնուին գործաւորներ եւ պարզ մարդիկ։ Իրիկուան դէմ մարդիկ շաղակրատեն թէ պատահարները օրուան չափազանց տաքութեան եւ դուրս կը նետուին գանգատին եւ իրար կը խառնուին, կռիւ եւ ամերիկեան ներկայ լարուածութեան թոսը, շատ մը ազգերու եւ զուներու զարմանալի բաղդատումներու, մարդոց կարծիքներու, կարգերու եւ զգացումներու բօրինակ խառնարան մը կազմէ այժմու Ամերիկան։

Առաջին յարկին վրայ կը կայ Հրեայ Քաբլան որ ցնծագին

մատաքօսութեան եւ ընկերվարական մարգարէութեան շաղախման է, ատով կը սնանի։ Աղջիկը կեցած է, կ'աշխատի եւ տունը կը պահէ, կը զոհուի իրեններուն համար. զաւակը մեծ փաստ մըն է Օր. Ռօզին՝ Մօրանի աղջկան ոճրագործութեան մէջ։ Ռօզին՝ Մօրանի աղջկան ոճրագործութեան նմանապէս այդ տունը կը բռնկին։ Մօրան խստասիրտ եւ ագահ մարդ մըն է որ կը տանջէ իր աղջիկը երբ գրասենեակէն ուշ կը վերադառնայ տուն, եւ կը ծեծէ իր զաւակը Ռ.իլլին, երբ անոնք տղոց հետ կը պտտի. իսկ նոյնիսկ ծանքով կը վարուի կնոջը հետ որուն գուրգուրոտ բնաւորութիւնը զինք կը չղայնացնէ։ Խնդ կինը մէյ կը յուսայ թէ կեանքը պիտի ժպտի օր մը...։ Ցանկարծ ցնկ. Մօրան երազը Մարին կ'առնէ, կաթնավաճառին սիրահարուած է նաեւ իսալացի ընտանիք մը, հաճելի եւ զուարթ, ինչպէս ուրիշ ընտանիք մը որուն պէսը, արհեստով ինքնաշարժի վարիչ է, չար եւ վայրենի, ամուսնացած անտանելի կնոջ մը հետ։ Ունին երկու զաւակներ մէկը մանչ, միւսը աղջիկ որ չղի է եւ ծննդաբերութեան տանջանքի կանչերը կը խառնուին երգի դասերուն հետ։ Խեղճ ընտանիք մը կ'արտաքսեն տունէն եւ կահկարասիները փողը կը մնան։ Վերջապէս կատուները կը մլաւեն, շուները կը հաչեն, շատ մը մարդիկ կուգան ու կ'երթան անհոգ։

Մօրան հետեւեալ առաւօտ գործին երթալ կը ձեւացնէ եւ յանկարծ կը վերադառնայ տուն, երբ իր կինը կը դաւաճանէ կաթնավաճառին գիրկը նետուած։ Կը սպանէ եւ կ'ինք ե'ւ սիրականը։ Ու ահա խելագար'շփոթութիւն մը ան մէջ եւ փողոցին վրայ. ոստիկանները կը հասնին եւ մէկ ալ կը հրեն ամբոխը, տիկին Մօրանը պատգալակի վրայ հիւանդանոց կը փոխադրեն եւ Ռօզ աղջիկը վրայ հասնելով մօր դիակին կը զարնուի։ Կը բռնեն Մօրան որ փախած էր. ողբերգական հանդիպումը աղջկան հետ արդէն սիւեր հագած եւ յետոյ...կեանքը կը ստանայ իր սովորական հանդարտութիւնը. մարդիկ կը ներկայանան արդէն պարապ մնացած բնակարանը վարձելու, երիտասարդ հրեան կ'աղաչէ Ռօզիի՝ միասին փախչիլ այդ չարաշուք եւ անիծեալ փողոցէն. աղջիկը չընդունիր. ոչ թէ որովհետեւ չի սիրեր այդ գաղափարական տղան, այլ ամուսնութեան մասին գէշ կարծիք ունի տեսնելով ծնողքին կեանքը. յետոյ իր գրասենեակին պետը խոստացած է զինք թատրոն մտցնել. Թերեւս ընդունի նաեւ ուրիշ առաջարկներ. Թերեւս նաեւ ապրի տարբեր կեանք մը։ Ցամենայն դէպս կ'ուզէ մտածել. երկար մտածել. այնպէս որ չենք գիտեր թէ ինչպէս որոշում կուտայ, որովհետեւ փողոցին կեանքը կը գոցուի այդ ողբերգութեան վրայ, ինչպէս ծովուն ջուրը կը գոցուի խեղդուողներու վրայ...։

Բեմական յարդարումը շատ ճոխ է եւ յիսունէ աւելի դերասաններ կը խաղան Ազոլոյի սիրուն թատրոնին մէջ։

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

ԽՈՐՀՈՒ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

(Հաղուած խորհրդ. Թերթերէն)

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ԵՒ ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐԸ

Համաձայն խորհրդային սահմանադրութեան, բանակին մէջ ծառայութեան «պատիւը» կը պատկանի միմիայն աշխատաւորներուն։ Քաղքենիները եւ կուլակները զրկուած են այդ փառքէն...։ Խորհրդ. Ռուսիոյ 147 միլիոն բնակչութեան մօտ 8,5 միլիոնը՝ այսինքն հարիւրին 5,7 կը կազմեն քաղքենիներուն եւ կուլակները։ Հետեւաբար բնակչութեան մեծագոյն մասն է որ կը կանչէ զէնքի, որովհետեւ ան ալ, ինչպէս ցարերու օրով, վճակի կը դիմեն։ Բայց ահա, բոլշեւիկները գինուորագրութեան այս եղանակն ալ կը լքեն, եւ վճակով ընտրութեան տեղ, պարզապէս կը դիմեն պարզ, նշանակովի ընտրութեան։ 1929ի ընթացքին, պատերազմական գործավարութեան շրջաբերականները կը հրահանգէին որ նորակոչներու քննութեան ընթացքին, նախընտրութիւնը տրուի գործաւորներու եւ համայնավարներու, գիւղէն եկած նորակոչներու մտայնութիւնը մտահոգ հսկողութեան ենթարկուի եւ կիրարկուի «դասակարգային ընտրութեան» եղանակը։ Այսպէս, հետզհետէ կը փոխեն նաեւ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութեան եղանակը։

Ապագան գոյց պիտի տայ թէ՝ պիտի յաջողի՞ն չէզոքացնել գիւղացիներու ազդեցութիւնը կարմիր բանակին մէջ։ Բայց, կարելի է արդէն կասկածիլ, որովհետեւ շատ դժուար է գիւղացիներու թիւը սահմանափակել կարմիր բանակին մէջ, սա լուրջ պատճառով որ, երկիրը իր խոշոր գանգուածով գիւղացիներէ բաղկացած է։

ամէն ուր որ համայնավար կուսակցութեան մէջ մեծ թիւը կազմուած է գիւղացիներէ։ Այս վերջիններուն ազդեցութիւնը այնքան մեծ է որ մինչեւ իսկ կարմիր բանակի հրամանատարներ պէտքը կը շեշտեն գոհացում տալու անոնց գաղափարներուն եւ հետապնդումներուն։

Իսկ հասարակ զինուորներուն մէջ, դժգոհութիւնը բոլշեւիզմի դէմ՝ երթալով կը շատնայ։ Անոնք բացէ ի բաց գրգռութիւն կը սերմանեն։ Ուկրայինիոյ զինուորական պաշտօնաթերթը կը գանգատի թէ՝ «կինուորներ կան որ ամօթալի պրոպագանդ մը կը մղեն խորհրդային իշխանութեան, համայնավար կուսակցութեան եւ բանակի պետերուն դէմ»։ Ցեսնուած է որ այս մտայնութիւնը ո՛չ միայն վարակած է գիւղացիները, այլ նաեւ բանուորական ծագումէ ունեցող զինուորներն ալ։

Բոլշեւիկ գիւղացիական քաղաքականութիւնը ընդհանուր գժգոհութեան տեղի տուած է։ կարմիր բանակը որ մեծամասնութեամբ կազմուած է գիւղացիներէ, ճակատագրօրէն կը ձգտի իր թշնամութիւնը յայտնելու հանդէպ բոլշեւիսմին։ Այս երեւոյթը չի կրնար անտարբեր ձգել բոլշեւիկները, որոնք համապատասխան միջոցներու խստութեան կը դիմեն դարձեալ։

Ռուսիա՝ մարդկային հսկայ պահեստ մը ունի։ Ցարեկան նորակոչներու թիւը կը կազմէ մէկ միլիոն 200 հազար. բայց իրականութեան մէջ միայն կէսն է որ կը կանչէ զէնքի, որովհետեւ մնացեալ, ինչպէս ցարերու օրով, վիճակի կը դիմեն։ Ահա՛յ ահա, բոլշեւիկները զինուորագրութեան այս եղանակն ալ կը լքեն, եւ վիճակով ընտրութեան տեղ, պարզապէս կը դիմեն պարզ, նշանակովի ընտրութեան։ 1929ի ընթացքին, պատերազմական գործավարութեան շրջաբերականները կը հրահանգէին որ նորակոչներու քննութեան ընթացքին, նախընտրութիւնը տրուի գործաւորներու եւ համայնավարներու, գիւղէն եկած նորակոչներու մտայնութիւնը մտահոգ հսկողութեան ենթարկուի եւ կիրարկուի «դասակարգային ընտրութեան» եղանակը։ Այսպէս, հետզհետէ կը փոխեն նաեւ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութեան եղանակը։

Ապագան գոյց պիտի տայ թէ՝ պիտի յաջողի՞ն չէզոքացնել գիւղացիներու ազդեցութիւնը կարմիր բանակին մէջ։ Բայց, կարելի է արդէն կասկածիլ, որովհետեւ շատ դժուար է գիւղացիներու թիւը սահմանափակել կարմիր բանակին մէջ, սա լուրջ պատճառով որ, երկիրը իր խոշոր գանգուածով գիւղացիներէ բաղկացած է։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՍՆԵԱԿ ՀԱՅԵՐ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԱՌՋԵՒ

ՀԱԻԱՆՕԲԱՐ ԱՍՈՆՔ ԵՆ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ

Ինչպէս կը յիշուի, հեռագիրը ասկէ առաջ հաղորդեց թէ Սօխումի (հիւս. Կովկաս) մէջ հայկական դաւադրութիւնը երեւան հանուած է եւ բազմաթիւ անձեր գնդակահարուած են։ Վերջին թղթաբերով հասած բոլշեւիկեան թերթերը (մինչեւ հոկտ. 24) կը լուսաբանեն թէ «բանը ինչո՞ւմն է»։ կը ներկայացնենք դատավարութեան գլխաւոր մասերը, քաղելով Պրոլետարէն 19—24 նոյեմբեր)։—

Հոկտ. 20ին, Սօխումի պետական թատրոնի շէնքին մէջ սկսաւ Երեւդայի շրջանի կուլակներու դատավարութիւնը։ Մեղադրեալի աթոռի վրայ նստած են 44 մարդ։ Մեղադրեալներէն երկուքը՝ Գրիգոր Թօփճեան եւ Խաչիկ Օֆլեան փախստական են։

ԻՆՉո՞վ կը մեղադրուին

Ամբաստանուածները, որոնք գրեթէ ամբողջովին Հայեր են եւ ծխախոտի վաճառական, կը մեղադրուին թէ արբանեակներ եւ մեղսակիցներ են սպանութեանց եւ այլ յանցանքներու մէջ։ Ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուի նաեւ պետական ծխախոտի վարչութեան լիազօր Սօֆիանով իվան։

Թօփճեանները, կ'ըսէ «Պրոլետար», միշտ կը յաջողէին իրենք գիրենք դուրս հանել ուեւէրներու ցուցակէն եւ այս ձեւով զերծ մնալ տուրքէ։ Իվանն ալ պետական դրամ կը հաթաթէր անոնց, որպէսզի միասին շահադիտութիւն ընեն։

1924ին, Թօփճեանները դաւով սպաննեցին Երեւդայի գիւղական խորհուրդի քարտուղար Լեւոն Յակոբեանը։ Նոյն տարուան մէջ կը սպաննեն նաեւ ոստիկանապետ Յօսա Պիխչեանը։

1925ին, Արզուման Թօփճեանը թալան կուտայ տեղւոյն համագործակցականը (քօօփէրաթիվ) սակայն կաշառքով կ'ազատի դատական իշխանութենէն։

1921ին Թօփճեանները կը սպաննեն համայնավար բլխիի քարտուղար Փափազեանը, եւ յետոյ՝ համայնավար Բօնտաքճեանը։

Միւս կողմէ, Թօփճեանները կ'ապահովագրէին իրենց ծխախոտի պահեստները եւ յետոյ ահուան սպառնալիքի տակ դիւղացիներուն այրել կուտային, որպէսզի գանձեն ապահովագրութեան փոխարժէքը։

Ամբաստանեալները կը ներքեն

Բոլոր ամբաստանեալները յայտնած են թէ իրենք ո եւ է մասնակցութիւն չունին մատնացուցուած արարքներուն մէջ։ Մասնաւորաբար Արզուման Թօփճեան յայտնած է թէ սուտ է որ ինք դիտմամբ կրակի տուած է իր տունը եւ նախապէս բոլոր գոյքերը դուրս հանած է։— Այդ գիշեր, մեր տունը հիւր կը գտնուէր նաեւ համայնավար մը, որ ինձի հետ հազիւ ազատուեցաւ բոցերէն։ Ան դիտէ թէ որ եւ է առարկայ չկրցանք փախցնել։

Երկու աւազակներու

ներկայացնումը

Ուրիշներու կարգին, դատաբանը հարցաքննած է երկու աւազակներ եւս, Գալուստ Աթակեան եւ Պելուկպաշեան։ Ասոնք ժամանակին գործած են նաեւ Թուրքիոյ մէջ։ Աթակեանի ըսելով, ամբաստանեալներէն Մարկոս Թօփճեան իր նախկին աղային զէնքը գնած է(·) 2000 րուբլիի։ Յետոյ, Աթակեանի նախկին տէրերը աւազակներ կը հալածէին Մարկոս Թօփճեանին, որ զանոնք կը գործածէր գանազան նպատակներու։

Մահուան գետին

կը պատրաստեն...

Սօխումէն 22 հոկտեմբեր թուականով կը հաղորդեն Պրոլետարի.— Դատարանը հարցաքննեց ծխախոտի շահագործները, որոնց մէջ գլխաւոր դերը կը խաղար Ներսէս Թօփճեան։ Այս մարդը փորձեց ծածկել այն միջոցները, որոնցմով ինք շահադիտութիւն կ'ընէր։ Շահադէտներու կորիզը կը կազմէին Մարկոս, Արզուման եւ Մեսրոպ Թօփճեանները, Պելուկպաշեան, Ամպիկ Թօփճեան, Սօֆիանով եւն.։ Այս խումբը ոչ միայն ծխախոտի շահադիտութիւն կ'ընէր, այլ եւ ամէն տեսակ խարդախ գործեր։

Իրիկուան նիստին ժամանակ, թատրոնի շէնքին մօտեցաւ բանուորներու բազմամարդ թափօր մը պահանջելով ամենաբարձր պատիժը «կուլակ» (ունեւոր) Թօփճեաններուն համար,

Դատավարութիւնը կը շարունակուի։

ԳԷՈՐԳ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

Իրապէս մեծ հաճոյք կը զգայ մարդ երբ մտիկ կ'ընէ Լութակահար Գէորգ Սինանեանը։ Քանըհինգ գարուններ հազիւ բոլորած այս երիտասարդը՝ արդէն իսկ տիրացած է Լութակի, մանաւանդ ճպոտի գաղտնիքին։

Երբ զոյգ լարի վրայ կը նուագէ, կարելի չէ որեւէ ձայնական թերութիւն դտնել. ձայները չափազանց ուղիղ կ'ուտայ։ Սինանեան բացառապէս օժտուած է դաստակի ճկունութեամբ։ Անոր ապացոյցը տուաւ իր հատուկտորներով (Staccato), ցատկոտուն հատուկտորներով (Staccato Sautillé, զորս կ'ընէ մեծ յաջողութեամբ։ Ճպոտի հանդիստ եւ սահուն տարութերումով «սոն ֆիլէ»ները հարազատ եւ կենդանի կը դարձնէ։ Տպաւորիչ են նաեւ «սոն արմոնիք»ները իրենց անուշութեամբ, մանուած է իր տունը եւ նախապէս բոլոր գոյքերը դուրս հանած է։— Այդ գիշեր, մեր տունը հիւր կը գտնուէր նաեւ համայնավար մը, որ ինձի հետ հազիւ ազատուեցաւ բոցերէն։ Ան դիտէ թէ որ եւ է առարկայ չկրցանք փախցնել։

երկու աւազակներու

ներկայացնումը

Ուրիշներու կարգին, դատաբանը հարցաքննած է երկու աւազակներ եւս, Գալուստ Աթակեան եւ Պելուկպաշեան։ Ասոնք ժամանակին գործած են նաեւ Թուրքիոյ մէջ։ Աթակեանի ըսելով, ամբաստանեալներէն Մարկոս Թօփճեան իր նախկին աղային զէնքը գնած է(·) 2000 րուբլիի։ Յետոյ, Աթակեանի նախկին տէրերը աւազակներ կը հալածէին Մարկոս Թօփճեանին, որ զանոնք կը գործածէր գանազան նպատակներու։

Մահուան գետին

կը պատրաստեն...

Սօխումէն 22 հոկտեմբեր թուականով կը հաղորդեն Պրոլետարի.— Դատարանը հարցաքննեց ծխախոտի շահագործները, որոնց մէջ գլխաւոր դերը կը խաղար Ներսէս Թօփճեան։ Այս մարդը փորձեց ծածկել այն միջոցները, որոնցմով ինք շահադիտութիւն կ'ընէր։ Շահադէտներու կորիզը կը կազմէին Մարկոս, Արզուման եւ Մեսրոպ Թօփճեանները, Պելուկպաշեան, Ամպիկ Թօփճեան, Սօֆիանով եւն.։ Այս խումբը ոչ միայն ծխախոտի շահադիտութիւն կ'ընէր, այլ եւ ամէն տեսակ խարդախ գործեր։

Իրիկուան նիստին ժամանակ, թատրոնի շէնքին մօտեցաւ բանուորներու բազմամարդ թափօր մը պահանջելով ամենաբարձր պատիժը «կուլակ» (ունեւոր) Թօփճեաններուն համար,

Դատավարութիւնը կը շարունակուի։

ԳԷՈՐԳ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

Իրապէս մեծ հաճոյք կը զգայ մարդ երբ մտիկ կ'ընէ Լութակահար Գէորգ Սինանեանը։ Քանըհինգ գարուններ հազիւ բոլորած այս երիտասարդը՝ արդէն իսկ տիրացած է Լութակի, մանաւանդ ճպոտի գաղտնիքին։

*Երբ զոյգ լարի վրայ կը նուագէ, կարելի չէ որեւէ ձայնական թերութիւն դտնել. ձայները չափազանց ուղիղ կ'ուտայ։ Սինանեան բացառապէս օժտուած է դաստակի ճկունութեամբ։ Անոր ապացոյցը տուաւ իր հատուկտորներով (Staccato), ցատկոտուն հատուկտորներով (Staccato Sautillé, զորս կ'ընէ մեծ յաջողութեամբ։ Ճպոտի հանդիստ եւ սահուն տարութերումով «սոն ֆիլէ»ները հարազատ եւ կենդանի կը դարձնէ։ Տպաւորիչ են նաեւ «սոն արմոնիք»ները իրենց անուշութեամբ, մանուածքներու համար։ Հին ուղղագրութիւնը կը գործածուէր միայն շտապելու պէտք չունեցող հազուագիւտ մարդոց կողմէ։

Ընկ. Թոմսըն հազիւ երեսուն տարու կար։ Գեղադէմ պիտի ըլլար, եթէ հետաքրքրուէր արդուզարդով։ Իր չէկ ժագերը թէեւ կտրուած, բայց միշտ խառնաշփոթ վիճակի մէջ էին եւ կապոյտ աչքերն ալ պահուած էին ուրանիմով ներկուած ակնոցներու ետին։ Իր արեւակէզ մորթը — Ընկ. Թոմսըն մարզկուհի էր անպատճառ — զերծ էր ոեւէ շպարէ կամ անուշահոտ փոշիէ։

Ցեսչուհին հագած էր օձիքը վեր բարձրացած գորշ շապիկ մը եւ կարճ տափատ մը. այս հագուստը անոր կուտար առնական կերպարանք մը, բոլորովին գուրկ ոեւէ հրապոյրէ։

Ներդաշնակ փողի ձայն մը ըդհատեց իր աշխատանքը։ Ընձայն հեռաձայնի ազդարարն էր։

— Ցեսակցութիւն մը ի՞նչ նիւթի վրայ։

— Ձեր թանգարանի երկու մոմիա ֆրանսացիներուն մասին։

Ընկ. Թոմսըն շտկուեցաւ բազկաթոռին վրայ եւ շարունակեց խոսակցութիւնը Iuformateurի խմբագրին հետ, մօտ հինգ հարիւր քիլոմեթր հեռաւորութենէ։ Խոսակցութիւնը տեղի կ'ունենար անգլիերէն եւ օրիորդ Ընկի ոգեգային շեշտը կը մատնէր ամերիկեան հնչումը։

Գաբրիէլ Կէռ պարապ խոսքերով ժամավաճառ չեղաւ։

— Անհաւասիկ ինչ որ գիտեմ այդ մասին, ըսաւ, մոմիաները Ուընէ Լա Ցայեադի եւ իր սպասաւոր Սէլէստէն Մարկիզի մարմիններն են երկուքն ալ ֆրանսացի.

— Այո՛։

— Դարը լրանալու վրայ է, որով անոնց զարթնումը ժամանակ է։

— Զարթում... չեմ գիտեր։ Ցամենայն դէպս փորձը պիտի սկսի վաղը չէ միւս օր, ապրիլ 25ին՝ քնացնող բժիշկի պատուէրին համաձայն։

— Ցրունդլ բաւականաչափ որոշ հրահանգներ թողա՞ծ է։

— Երկայն տեղեկագրով մը ամենամանրամասն կերպով բացատրած է թէ ինչպէս պէտք է արթնցնել։

— Կը խորհի՞ք թէ մոմիաները պիտի վերակենդանանան։

Ընկ. Թոմսըն վարանեցաւ։

— Ըեմ գիտեր, պարոն. շատ լաւ պահպանուած են մարմինները եւ թարթիչ մը իսկ պակսած չէ, բայց...

— Բա՞ յց...

— Անոնք մոմիաներ են եւ այդ չորցած մարմիններուն մէջ շատ քիչ կեանք կայ ապահովաբար։ Եւ սակայն, ոչինչ պիտի զանգառնենք զանոնք վերակենդանացնելու եւ այդ նպատակով ամէն ինչ պատրաստուած է։

ՄԻԱՅՆ Նորոյթի ֆանրածանօթ ՍՈՐԲԻԷ տան մէջ կարելի է գտնել սիրուն գլխարկներ, անմրցելի գիներով,
F. SORBIER 11 Rue Lafayette.

Ը.

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 16 —

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՍԻՐՈՒՆ ՊԱՏԻԿ ՈՍՏՈՒՄ ՄԸ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԱՆՀՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ընկ. Թոմսըն, նիւ Եորքի ոստիկանութեան գերազոյն հրամանատարը, հեռաձայնով կը խնդրէր որ ինքը անձամբ տեսչուհին տուն կուտար իր նամակները։ Ընդ առջեւը, սեղանին վրայ, գետնուած էր Գոմինոյի տուփի մեծութեամբ գործիք մը։ Այս գործիքը, միեւնոյն ժամանակ թէ՛ պարզ եւ թէ հանճարեղ, կ'արձանագրէր Ընկ. Թոմսընի խօսքերը, անմիջապէս որ կ'արտասանէին որոշ եւ կարճ ձայնով մը։

Սկզբունքը ճիշտ ձայնագիր գործիքին նման էր, բայց կիրարկութիւնը կը տարբերէր. ձայնի թրթռացումները կ'ազդէին մանրաձայնի մը վրայ, բայց փոխանակ առաւել կամ նուազ խոստութեամբ ակօսներ յառաջ բերելու, ինչպէս ձայնագրի սկաւառակներուն վրայ, անոնք շարժման մէջ կը դնէին ծակիչ սլաք մը, որ թուղթի շերտի մը վրայ ծակեր կը բանար։ Այդ ծակիչի շարժումները փոխանակ հորիզոնական ըլլալու, ուղղահայեաց էին։

Խօսիլը լմնցնելուն պէս, բաւական էր այդ թուղթի շերտը դնել ելեկտրական գրի մեքենայի մը վրայ եւ գիրերը կը տպուէին ինքնաշարժ, առանց մարդկային մը միջամտութեան։ Անշուշտ այսպիսով կարելի էր ստանալ միայն ձայնական պարզացած ուղղագրութիւն մը, բայց ան արդէն ընդունուած էր գործի վրա բաներեալ թղթակցութեանց եւ մինչեւ իսկ առեւտրական նամակներու համար։ Հին ուղղագրութիւնը կը գործածուէր միայն շտապելու պէտք չունեցող հազուագիւտ մարդոց կողմէ։

Ընկ. Թոմսըն հազիւ երեսուն տարու կար։ Գեղադէմ պիտի ըլլար, եթէ հետաքրքրուէր արդուզարդով։ Իր չէկ ժագերը թէեւ կտրուած, բայց միշտ խառնաշփոթ վիճակի մէջ էին եւ կապոյտ աչքերն ալ պահուած էին ուրանիմով ներկուած ակնոցներու ետին։ Իր արեւակէզ մորթը — Ընկ. Թոմսըն մարզկուհի էր անպատճառ — զերծ էր ոեւէ շպարէ կամ անուշահոտ փոշիէ։

Ցեսչուհին հագած էր օձիքը վեր բարձրացած գորշ շապիկ մը եւ կարճ տափատ մը. այս հագուստը անոր կուտար առնական կերպարանք մը, բոլորովին գուրկ ոեւէ հրապոյրէ։

Ներդաշնակ փողի ձայն մը ըդհատեց իր աշխատանքը։ Ընձայն հեռաձայնի ազդարարն էր։

— Ցեսակցութիւն մը ի՞նչ նիւթի վրայ։

— Ձեր թանգարանի երկու մոմիա ֆրանսացիներուն մասին։

Ընկ. Թոմսըն շտկուեցաւ բազկաթոռին վրայ եւ շարունակեց խոսակցութիւնը Iuformateurի խմբագրին հետ, մօտ հինգ հարիւր քիլոմեթր հեռաւորութենէ։ Խոսակցութիւնը տեղի կ'ունենար անգլիերէն եւ օրիորդ Ընկի ոգեգային շեշտը կը մատնէր ամերիկեան հնչումը։

Գաբրիէլ Կէռ պարապ խոսքերով ժամավաճառ չեղաւ։

— Անհաւասիկ ինչ որ գիտեմ այդ մասին, ըսաւ, մոմիաները Ուընէ Լա Ցայեադի եւ իր սպասաւոր Սէլէստէն Մարկիզի մարմիններն են երկուքն ալ ֆրանսացի.

— Այո՛։

— Դարը լրանալու վրայ է, որով անոնց զարթնումը ժամանակ է։

— Զարթում... չեմ գիտեր։ Ցամենայն դէպս փորձը պիտի սկսի վաղը չէ միւս օր, ապրիլ 25ին՝ քնացնող բժիշկի պատուէրին համաձայն։

— Ցրունդլ բաւականաչափ որոշ հրահանգներ թողա՞ծ է։

— Երկայն տեղեկագրով մը ամենամանրամասն կերպով բացատրած է թէ ինչպէս պէտք է արթնցնել։

— Կը խորհի՞ք թէ մոմիաները պիտի վերակենդանանան։

Ընկ. Թոմսըն վարանեցաւ։

— Ըեմ գիտեր, պարոն. շատ լաւ պահպանուած են մարմինները եւ թարթիչ մը իսկ պակսած չէ, բայց...

— Բա՞ յց...

— Անոնք մոմիաներ են եւ այդ չորցած մարմիններուն մէջ շատ քիչ կեանք կայ ապահովաբար։ Եւ սակայն, ոչինչ պիտի զանգառնենք զանոնք վերակենդանացնելու եւ այդ նպատակով ամէն ինչ պատրաստուած է։

Փաստաբանը հարցուց նաեւ թէ Ալմազեան առանց բաճկոնակի թեւերը սոթտած դուրս կ'ելլէր բնաւ։ Դռնապանուհին վստահ կերպով պատասխանեց թէ երբեք փողոց չէր ելլեր այդ վիճակին մէջ։

Այս բոլոր նպաստաւոր վկայութիւնները լսելէ յետոյ, Մաթիֆաս սկսաւ իր քննութիւնը՝ հաստատելու համար թէ Ալմազեան սեպտ. 9ի իրիկունը ժամի՞ն մօնմորանսի դարձաւ։ Ինքնաշարժի վարիչները եւ Տիկ. Ալմազեան հաստատեցին թէ Ալմազեան ժամը 8էն առաջ հասած էր, մինչ պանդոկին տիրուհին եւ աղջիկը պնդեցին թէ 8·50ին հասած էր. պանդոկին տէրը՝ Մանշըրոն ալ տարբեր ժամի մասին պնդեց։ Այս կէտը տակաւին լուսաբանութեան կը կարօտի։

Հարցաքննիչ դատաւորի հարցումին պատասխանելով, Ալմազեան ըսաւ թէ սեպտ. 9ի իրիկունը ժամը 6ին մեկնեցաւ խանութէն։ Ալմազեան նախապէս յայտարարած էր թէ թափի մեկնելէն յետոյ, փարիզի փողոցները ուսումնասիրեց խանութին մէջ։ Մաթիֆաս հարցուց թէ ո՛րքան ատեն զբաղեցաւ ատով։ Հայ դերձակը պատասխանեց թէ չի յիշեր ճիշդ ժամը։ Ցետոյ դառնալով հարցաքննիչ դատաւորին, իր կարգին հարցուց.

— Դո՛ւք, Պ. Դատաւոր, կրնա՞ք ըսել ինծի թէ ո՛րքան ատենէ ի վեր կը խօսինք հոս ձեզի հետ։ Ես չեմ կրնար ըսել։

Ամէնէն վերջ լսուեցաւ Ալմազեանի բնակարանին՝ Աւընիւ Ժան Ժօռէս թիւ 11ի դռնապանուհին, որ նոյնպէս լաւ վկայութիւններ տուաւ Տէր եւ Տիկին Ալմազեանի մասին։

Այսօր հինգշաբթի պիտի լսուին Լիլի ապահովութեան տնօրէնն ու դատական բժիշկը, որոնք դէմ դէմի պիտի բերուին փարիզի դատական ոստիկանութեան եւ բժիշկին հետ։

Պուլկարիոյ պարտքը եւ դաշնակիցները

Երէկ գրեցինք թէ Սոֆիայի անգլիական, ֆրանսական եւ իտալական դեսպանները յաջորդաբար ներկայանալով Պուլկարիոյ վարչապետ Լիափչէֆի, անոր հաղորդեցին Պուլկարիոյ պատերազմական պարտքին մասին եղած կարգադրութիւնը։ Ըստ այդ կարգադրութեան, որ որոշուեցաւ շաբաթ օր փարիզի մէջ, Պուլկարիա 37 տարուան ընթացքին տարեկան մինչեւ հաշուով 12ուկէս միլիոն ֆրանք ոսկեդրամ պիտի վճարէ։

Երեք դեսպանները ազդարարեցին պուլկար վարչապետին, որ եթէ այս կարգադրութիւնը չընդունի, այն ատեն Լահէյի երկրորդ խորհրդաժողովի ընթացքին Պուլկարիոյ պարտքին հիմ պիտի բռնուի Արեւելեան հատուցումներու մասնաժողովին առաջարկը, այն է՝ 37 տարուան ընթացքին տարեկան միջին հաշուով 15 միլիոն ֆրանք ոսկեդրամ վճարել։

Լիափչէֆ յայտնեց թէ Պուլկարիոյ տնտեսական կացութիւնը շատ գէշ է եւ երկիրը ի վիճակի չէ այդքան գումար մը տալու ամէն տարի։ Վարչապետը իր պատասխանը պիտի տայ, երբ Փարիզէն Սոֆիա հասնին արտաքին նախարար Պուրոֆ եւ ելմտական նախարար Մոլոֆ։ Պուլկար կառավարութիւնը իր կողմէ կ'առաջարկէ տարեկան 10 միլիոն միայն վճարել։

**** Երէկ Սոֆիայի մէջ մեծ ցոյցեր կատարեցին հանգստեան կոչուած սպաներն ու ենթասպաները։*

Երկուշաբթի օրուան ցոյցերու ընթացքին խումբ մը ցուցարարներ ճառ խօսեցան ֆրանսական դեսպանատան մօտերը եւ փակեցին դեսպանատան փողոցը, այնպէս որ դեսպանը չկրցաւ տուն երթալ։

Սոֆիայի ոստիկանական տեսուչը ֆրանսական դեսպան Հանրի Քանպոնի ներկայանալով ներողութիւն խնդրեց այս առթիւ։

Թուրքիոյ վճռը

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ ձեռնհաս իշխանութիւնները վերջացուցին խմբագրութիւնը այն հրահանգներուն, որոնցմով պիտի առաջնորդուի նոր դեսպան Փոլիխրոնիատէս Էնկիւրիի բանակցութեանց մէջ։ Վէնիզէլոս, Միխալաքոփուլոս եւ Փոլիխրոնիատէս վերջին անգամ քննեցին այս հրահանգները։ Ո'չ մէկ զեկուցում եղաւ անոնց պարունակութեան մասին։

**** Հելլէն կառավարութիւնը գանգատած ըլլալով, որ հելլէն նաւերը դժուարութեանց կը հանդիպին Թրքական ջուրերը մտնելու համար, Նեղուցներու Յանձնաժողովը արտակարգ նիստ մը գումարեց քննելու համար այս խնդիրը, որ կը կնճռոտէ Թուրքեւհելլէն յարաբերութիւնները։*

Թուրքերուն գաղտնի դաշնագիրը

Անատոլուի գործակալութիւնը կը հերքէ Աթէնքի մէկ թերթին այն լուրը թէ 1925ին համաձայնութիւնմը կնքուած Թուրքիոյ եւ Մոսկուայի միջեւ՝ օտար երկիրներու մէջ լրտեսական կազմակերպութիւն ընելու համար թուրքեւխորհրդային սպայակոյտներու հաշուոյն։

Ռուսիայէն փախչող Գերմաններ

Գերմանիոյ Հանրապետութեան նախագահ ժարաֆախ Հինտէնպուրգ իր քսակէն 50,000 տոլար տուաւ Գերման կարմիր Խաչին Ռուսիայէն գաղթող գերման գիւղացիներուն համար։ Նախագահը նոյնպէս կոչ մը ուղղեց բոլոր Գերմաններուն՝ հրաւիրելով գանոնք օգնել իրենց թշուառ հայրենակիցներուն։

Գերման դահլիճը վարչապետ Միւլլերի նախագահութեամբ գումարուելով, որոշեց 6 միլիոն մարք նպաստ յատկացնել կարմիր սարսափի զոհերուն։

Մոսկուայի գերման դեսպանը այս շաբթու Ռուսիայէն Գերմանիա պիտի ղրկէ 1000 գիւղացի գաղթականներ, որոնք առժամաբար պիտի պատսպարուին Շնայտէմիւլի գաղթականներուն մէջ։ Այնուհետեւ Գերմանիա պիտի ղրկուին 3—4000 գերման գիւղացիներ եւս։ Գերման դեսպանատունը ժամանակին լուր առնելով, արգիլեց այդ գիւղացիներուն Սիպերիա փոխադրութիւնը։

Քաղաքական ոճիր մը

Ֆիլիպէէն կը հեռագրեն թէ երկուշաբթի իրիկուն այդ քաղաքին մէկ դպրոցին մէջ հաւաքոյթ մը ունէր պուլկար ազգայնական ազատական կուսակցութիւնը։ Հաւաքոյթէն վերջ յանկարծ խուճապ մը առաջ եկաւ եւ իրարանցումին մէջ սպաննուեցաւ պուլկար խորհրդարանի ընդդիմադիրներու պետ Բատիլոֆ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի ընկերներն ու ընկերուհիները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ճաշէ 0 Քլէտ տը Լիւնի վերնայարկը, Փլաս տ'Իթալի։

Օրակարգ՝ Զեկոյց 7րդ Շրջ. ժողովի պատգամաւորներուն։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ԼԱՍԻՒԹԱՅԻ ՄԷՋ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ ԽԱԺԱԿ ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Պար Իտէալի մէջ

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ
ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ
SALLE VOLTAIRE, PLACE DE L'ODEON, *ՄԷԹՐՕ* ODÉON
ԵՐԳ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ ՆՈՒԱԳ
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր Հայքի Երիտասարդաց Միութեան կողմէ իր կազմութեան երրորդ տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի ժամը 2ին 48 Րիւ Թափի վէր, սալօն Սբանեօլի մէջ, երգ, նուագ, արտասանութիւն, կը բանախօսէն՝ Պ. Պ. Շ. Սէրէնկիւլեան եւ Ա. Աբօեան։

Մուտքը ազատ է։

Հ. Յ. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

Ասնիէր-Պուա-Քոլոնպի *Եռադոյն ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները եւ Վիչապեան խումբը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ եւ զեկոյց Շրջանային ժողովի մասին։*

Իսի-լէ-Մուլինոյի *Մուրատ խումբի ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 164 Ave. de Verdun։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

Սարսէլի *Հրայր խումբի ընկերահաւաքական առաջին դասախօսական ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2.30ին Salle de Noces-ի մէջ։ Կը դասախօսէ՝ ընկ. Ա. Ալանեան, նիւթ՝ «Հ.Յ. Դաշնակցութիւնը, որպէս ընկերվարական եւ ազգային կուսակցութիւն»։ Շոգեկառք կայ տիւ Նորտէն 13.43 եւ 13.52։*

Ալֆորվիլի *Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ զեկոյց Շրջ. ժողովի եւ ընտրութիւնոր վարչութեան։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Բացակաները նկատողութեան պիտի առնուին։*

Գ Ա Ր Ա Ռ

Լիոնի *Կուկուննեան խումբի ժողովը՝ այս Երկուշաբթի 25 Նոյեմբեր իրիկուն ժամը 8.30ին Դրադարանի սրահը, 262 Rue Duguesclin։ Օրակարգ՝ զեկոյց եւ ընտրութիւն։*

Սէն Շամոնի *Վարուժան խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 1ին Վարուժանի սրահը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։*

ՅԻՇԱՏԵՏՐ

Անկիէնի Հ. Մ. Ը. Մ-ի վասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 9ին Café des Sports, Անկիէնի կայարանին դիմացը։

ՓԱՐԻԶԻ Մուրատ Ռափայէլեան նախկին աշակերտաց միութիւնը կը հաղորդէ թէ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին հոգեհանգստեան պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարէ վեր. Հ. Գաբրիէլ Վ. Նահապետեան, Սէվրի Մուրատեան վարժարանի մատրան մէջ, 26 Rue Troyon, Sèvres, ընդհանուր պատերազմի մթջոցին նահատակուած եւ անկէ ի վեր վախճանած բոլոր միխիթարեան վերապատուելի Հայրերու եւ Մուրատ Ռափայէլեան նախկին աշակերտներու յիշատակին։

Նիսի Լս. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ մատուռի ներքեւի սրահը, այս կիրակի ժամը 2.30ին։ կը հրաւիրուին երկսեռ անդամներն ու համակիրները։ Օրակարգը տեղին վրայ։

ՓԱՐԻԶԻ Զ. Ե. Ո. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ուկէսին Միութեան ընթերցարանը, Ֆլորիա։ Օրակարգ՝ շարունակութիւն պատգ. ժողովի օրակարգի հարցերու վիճաբանութեան։

*** Զ. Ե. Ո. Միութեան Պիյեանքուրի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երեկոյ ժամը 8ուկէսին Պիւբօ թաղա։ Օրակարգ նոյն։

*** Զ. Ե. Ո. Միութեան Պուա-Քոլոնպի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի երեկոյ ժամը 8ուկէսին Սովորական վայրը։ Օրակարգ՝ նոյն։

Պ. Մելքոն Հոպոյեանէ կը խնդրուի իր ճշգրիտ հասցէն իմացնել «ցառաջ»ի։

Պ. Պ. Նուպար ճիվանեանէ և Նուպար Կիրակոսեանէ (Պոլիս, Սան-Մթէֆանոսցի) կը խնդրուի իրենց հասցէները իմացնել Պ. Ղեւոնդ Հայրունիի, 22 Rue du Vieil Abrevoir, St. Germain en Laye. (S. et O.).

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— կարապետ Մելքոնեան կը փնտռէ իր հօրեղբօրորդին Տիգրինեցի Արամ Ֆէսճեան։ Իմացնել «ցառաջ»ի։

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութեան, Յունուար 12 կիրակի Իէնայի սրահը, ի նպաստ Ռէնսիի իր որբանոցին։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի «Մանուկներու Պաշտպանութիւն» Փարիզի ժասնաճիւղի Թէյասեղանը այս կիրակի ժամը 3ին Հ. Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ 71 Ave. Kléber։ Կը հրաւիրուին անդամները, իրենց պարագաները եւ համակիրներ։ Նուագ, երգ եւ հաճելի անակնկալներ։

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris	Էքթլ Միլիոէր	ամենալաւն ու ամենը	2-14 ֆրանք

Կ'ուզուին ժէոսէ ոսպ կարող վարպետ եւ աշկերտ գործատուրուհիներ։ Տեւական գործ եւ լաւ վճարում։ Դիմել առաւօտները ժամը 10-12 իսկ կէսօրէ վերջ 3-5, Պ. A. Mergeanի, 118 Rue d'Avron։ Մէթրօ՝ Avron։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտերաքուրա։ Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Մտամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները։ Յատուկ յարկաբաժին վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց։ ULTRA - VIOLET *Ցառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ Ցօդացաւ։*
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ
ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ *եւ* ՄՈՐԹԱՅԻՆ *հիւանդութիւնները։*
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կիր. բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

փնտռեցէ՛ք ամէն տեղ, բոլոր հայ գրավաճառներու մօտ
ԿԱՎՈՒՃԻ 1930Ի ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ
որ զուարթութեան գլուխ գործոց մըն է և ԼԱԻԱԳՈՅՆ ԿԱՂԱՆԴԱՒՈՐ գոր կրնաք տալ ձեր սիրածին
ՇԱՂԱՒԱՆԿԱՐՆԵՐ, ԵՐԳԻՇՄԱՆԿԱՐՆԵՐ, ՖԱՆԹԷԶԻՆԵՐ եւն. եւն.
ԴԻՆ՝ 40 ՖՐԱՆՔ 2 ՏՈԼԱՐ ԿԱՆԽԻԿ
կեդրոնատեղի՝ GAVROCHE, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e)

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)
Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտպանական դրութիւններով։
ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՁ ԿԱՆԱՒՁԱՐԻ։
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30։
Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud. *Թրամուէյ 5 եւ 62, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64
Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, աժան եւ անմրցելի գիներով։
Անթրբըրընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին։ ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ՓՈՐՁԵՑԷՔ։

ԼԻՈՆԻ, ՎԱԼԱՆՍԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ
ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Ցաճախորդներուս փափաքին գոհացում տալու համար անձամբ պիտի այցելեմ Լիոն, Վալանս եւ Մարսէյլ, միասին բերելով արեւելեան ամենանոր փլաքներու ճոխ մթերք մը որ գոհացում տայ նոյն իսկ ամենադժուարահաճ երաժշտասէրներուն։ փափաքողները դիմեն հետեւեալ հասցէներուն՝
ԼԻՈՆ, Պ. Քնկտրեանի, 211 Rue Crequi, նոյեմբեր 15էն 20։
ՎԱԼԱՆՍ.— Պ. Դրիգորեանի ճաշարանը, 31 Rue Belle Image, նոյեմբեր 20էն 25։
ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պ. Թաշճեանի, 25 Rue des Dominicaines, նոյեմբեր 25էն 30։
ԸՐԹԻՆԵՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ
18 Քրանվիէ Columbia *18 Քրանվիէ*
ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
երգուած ձանրաճանաճ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ։
Պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM
Ունինք ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները։ 8 Rue Jouy-Rouve, PARIS (20) մէթրօ՝ Պելվիլ, Թրամ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN և N

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒՆ
MAISON VARTERESSIAN
1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ
Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն
Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԷՐ ԵՒ ՅՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՍԱԿԱՐԱՆ
20 Նոյեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Ստերլին,		L. St.	123.88
Տոլար,		Dollar	25.41
Մարք	100	Mark	607.50
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի		» » or	106.90
Մէճիտիէ		Médjidié	8.75
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	133.—
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Զուից.	»	Fr. Suisse	492.75
Լէյ	»	Leï	15.15

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ.-Ֆր.-Ֆոնս.	I Cr. Fonc. Eg.		2190.—
»	II	»	1520.—
»	III	»	1500.—
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs		82.—

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն

235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
22
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1929

22NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1117

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳՆԴԱՍԵՂԻ ՀԱՐՈՒԱԾ ՄԸ ԵԻ...

Գնդասեղի հարուած մը,— եւ բերանները կը բացուին իրարու եւտեւէ։

Արդարեւ, բոլորովին պատահական երեւոյթ չէ ինչ որ կը տեսնենք այս օրերս։

Բարձր պաշտօնատար մը, Բեսեդովսկի, Փարիզի խորհրդային դեսպանատան խորհրդականը, նեղը դրուելով Չեկայի գործակալի մը կողմէ, պատէն կը ցատկէ, իր ուխտն ալ կը մոռնայ, եւ դղրդագին մերկացումներ կը ստորագրէ խորհրդային կարգուսարքի խայտառակութեանց մասին։ Հրապարակաւ կը պատմէ գաղտնիքներ որոնք մեծ նորութիւններ չեն պարունակեր, բայց վաւերականութեան կնիքն ունին։

Անդին, Աթէնքի մէջ, Պ. Չաճիանասթասիու, Յունաստանի համայնավար կուսակցութեան պաշտօնաթերթին խմբագրապետը, շունչը կ'առնէ արքայական թերթի մը խմբագրատունը, եւ կը պատմէ նոյնքան ծանրակշիռ գաղտնիքներ։ Կ'ամբաստանէ Աթէնքի խորհրդային դեսպանն ու մեծ ու պզտիկ պաշտօնեաները— քանի մը Հայեր ալ— իբրեւ հասարակ լրտեսներ։ Իբրեւ արտածման գործակալներ քաղաքական եւ զինուորական գաղտնիքներու, ի նպաստ խորհրդային իշխանութեան, այլ մանաւանդ անոր կաթնեղբօր, քէմալական Թուրքիոյ։

Աւելի անդին, Դամասկոսէն, արաբ ազգայնական թերթի մը խմբագիրը, Ահմէտ Զէքի Աֆիունի, հրատարակութեան կու տայ Սուրիացի նախկին հայաչնաւարի մը, Ժօզէֆ Եէզպէկի մէկ նամակը, որ ամբողջովին մէջտեղ կը հանէ Պէյրութի կարմիր բջիջին խայտառակութիւնները։ Եղած-չեղած 8—10 հոգի— որոնց մէջ քանի մը Հայեր ալ... (կարդալ Բ. էջի Ա. յօդուածը)։

Ու վերջապէս, ահա շունդալից եղերքը վեց յայտնի համայնավարներու,— անդամ Փարիզի քաղաքապետական խորհուրդին։

երեքշաբթի օր մանրամասնօրէն պարզեր էինք այս անցուդարձը, որ կը սպառնայ աւելի ծանրանալ։ Վեց ամբաստանեալները բոլորովին խզելով իրենց կապերը կուսակցութեան վարիչներուն հետ, արդէն փողոց իջած են։ Այսի օր, Փարիզի աշխատաւորական թաղերու պատերուն վրայ, անցորդները կը կարդային կարճ եւ ագդու յայտարարութիւն մը՝ վեցին ստորագրութեամբ։

Կ'արժէ թարգմանել քանի մը հատուածներ.

— «Ռուսական յեղափոխութեան, «իւմանիթէ»ի եւ զպրուժի երբեակ լուսարգելին ետեւ, ստահակներու, փառամոլներու եւ ֆաշիստական խումբ մը, մոլորեցնելով անկեղծ բանուորները, դէպի անդունդ կը հրէ այն կուսակցութիւնը որ պատմականօրէն պիտի կրէր ընչազուրկներու յեղափոխական ազատագրութեան յոյսը։

— «Այլեւս ոչ մէկ լուրջ մարդ կրնայ մնալ հոն։ Արտաքսումները կը յաջորդեն իրարու։

— կուսակցութիւնը կը պահէ ոստիկանութեան ծառաները ու բանսարկուները եւ չի կրնար վռնտել։ Այլ կ'արտաքսէ լաւագոյն գիներուները։

— կուսակցութիւնը գետին կը կորսնցնէ ճարտարագործական կեդրոններու մեծ մասին մէջ։ Գաւառներու մէջ իր ուժերը կը նօսրանան ամէն տեղ։ Այստեղ, մնը բջիջները կը պարպուին։

— Օգոստոս 1ի առթիւ «կուսակցութեան դրօշին տակ» կանչուած տասը հազար «նոր ռազմիկներու» փոխարէն, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ արձանագրուեցան միայն 258 հոգի։

—Շարիւր հազարաւոր պատուական տոդոց դրամը եւ տաժանքը սպառած են»։

Ըմբոստները կը խոստանան թուանշաններով եւ փաստերով ապացուցանել իրենց մեղադրանքները, «պայմանաւ որ օժանդակութիւն գտնեն»։

Ուրեմն, պատերազմ ճակատ ճակտի։

Եւ կը թուի թէ ամէնէն ծանր տագնապն է որ կ'անցընէ Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութիւնը։ Ապացոյց՝ Ղազզրզիո վայնասունը «իւմանիթէ»ի, որ ուրիշ ատեն խոհեմ լռութիւն կը պահէր։

Ըմբոստներու նոր յայտարարութեան յաջորդ օրը, «եղբայր» Ֆլորիմոնի թերթը մարտակոչ կը հնչեցնէր չորս լայն սիւնակի վրայ.

Նոյեմբեր 21ի թիւին մէջ կը կարդանք, «Յայտառակութիւններ, նախատինքներ եւ բանսարկութիւններ», խորագրին տակ.—

...«մեր կուսակցութիւնը քանի մը ամիսէ ի վեր քաղաքական ճանը փորձ մը կ'անցընէ։ Ազդէն բաւական թիւով պատեհապաշտներ, գանագան պատրուակներով, ձգեցին գացին. կամ վտարուեցան եւ դարձան ուրացողներ, իսկական թշնամիներ կուսակցութեան եւ կոմինտերնի։

«... «Իւմանիթէ»ն վտանգի մէջ է։

«... Պէտք է կորովի պատասխան մը տալ վեցերու պատեղադրի յայտարարութեան։

— «Օ՜ն անդր յառա՛ջ, տղա՛ք...»

Այսքան մէջբերումներէ յետոյ, աւելորդ է մեր կողմէ շեշտել տագնապին ծանրութիւնը։

Բնականաբար, քաղքենի մամուլը կը ցնծայ ի տես այս պատկերազարդ ցուցադրութեան։ Եւ իր կարգին շունդալից լուրեր կուտայ։ Իբրեւ թէ, կարգ մը ընկերվարական ղէմքեր ալ կը խրախուսեն պայքարը, «Իւմանիթէ»ն բռնագրաւելու կամ կործանելու համար եւն.։

Մէկդի դնելով ներքին վէճերն ու արտաքին քրքիջները, կարելի է անվիճելի համարել մէկ իրողութիւն,— Արեւմուտքի մէջ, մարդիկ այլեւս դժուար կը հանդուրժեն Մոսկուայի տիրակալութեան, ըլլայ իսկ յանուն կարգապահութեան։ Աւելի ճիշդ, իրարու ետեւէ կ'ըմբոստանան զարհուրելի «քլիք»ի մը դէմ, որ ահա 12 տարիէ ի վեր որ ընկերվարութիւնը կը շփոթէ մոնկոլեան բռնակալութեան հետ, պղծելով գաղափարներն ու պոռնկացնելով մարդիկը։

Եւ այսքանը՝ տակաւին գնդասեղի հարուածներով։

Ի՛նչքան բուռն պիտի ըլլար ցասումը, եթէ իսկապէս մտրակը շաչեցնել փորձէր Մոսկուան, կարմիր գիծէն դուրս ալ...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՐԵՆՔ ԻՐԵՆՑ ԲԵՐՆՈՎ

Հետեւեալ հատուածները կը քաղենք «Խորհրդային Հայաստան»էն, առանց մեկնութեան.

«կուսակցական կազմակերպութեան մէջ դիսցիպլինան չափագանց թոյլ է։ Շարքեցողութիւնը սովորական բան է ոչ միայն շարքային, այլ եւ պատասխանատու աշխատակիցների մէջ։ կազմակերպութեան անդամներից մասնակցել են գողութիւնների, նկատւել է սեռային սանձարձակութիւն, թղթախաղ...։

կուսակցականներից մի քանիսը փորում են գերեզմանատները ոսկի ատամները յանելու»։

Արփա գիւղի թղթակիցը կը գրէ.

— «կուսակցականի մէկ ուրիշ փեշակը հարբեցողութիւնն է ու սեռային սանձարձակութիւնը։ Նրա համար սովորական բան է հարբել ու գիւղի մէջ ատրճանակ կրակել, կամ թէ կոմունիստների կանանց վարկաբեկել ու նրանց յետեւից ընկնել, հարբած ժամանակ փորձել ուսուցչուհին բռնաբարել»։

Ահա եւ Ղամարլուի շրջանի թղթակցի վկայութիւնը.

— «կան եւ գանազան տեսակի հիւանդութիւններով վարակուած կոմունիստներ։ Այգեստանի կոմունիստներից մէկը բռնի ոյժ է գործադրում իր բատրակուհու վրայ, ստիպելով նրան, որ իրեն հետ կենակցի։ Շարքեցողութիւնը նկատւում է գրեթէ բոլոր բջիջներում»։

— «ցեխ շպրտել, հալածանքի ենթարկել, ուսուցչուհու հետ սեռային կապ հաստատելու փորձեր անել եւ մերժում ստանալուց յետոյ նրան հակայեղափոխական անուանել, սրանք, դուրս է գալիս, որ առանձնապէս բարոյալքուած, նեխուած, նողկալի կոմունիստների ու կոմերիտականների սիրելի զբաղմունքն են»։

— «Լուսաբաժնի 2րդ գաւառամասի վազանչի գիւղի երկու ուսուցչուհիների մասին տեղեկութիւններ են սպացուում, թէ նրանք հակայեղափոխականներ են եւ կապ ունին կուլակների հետ։ Հետազօտութիւնը պարզում է, որ կոմերիտական բջիջի քարտուղարը փորձեր է արել նրանց հետ կենակցելու, դիմելով ամենաստոր միջոցների, սակայն, կատարեալ ֆիասկոյի հանդիպելով, սկսել է վարկաբեկել նրանց»։

— «3րդ գաւառամասում պատասխանատու մի շարք աշխատողներ, ներառեալ նաեւ լուսաբաժնի վարիչը, կենակցել են վարժուհու հետ, վերջ ի վերջոյ վարակել են նրան վեներական հիւանդութեամբ»։

120 ՏԱՐԵԿԱՆ

Պարսկերէն թերթ մը կը գրէ.

Շամատանի շրջանին, խոսրովապատ գիւղին մէջ կ'ապրի պարսիկ գիւղացի մը, որ 120 տարեկան է եւ 150 մանչ գաւակ եւ թոռներ ունի։

Այդ պարսիկը այնքան առոյգ է, որ դեռ կը շարունակէ հողագործական աշխատանքներ կատարել։

Թէհրանի կեդրոնական իշխանութիւնը լսելով այդ մարդու մասին, բժիշկներ ղրկած է որոշ մանրամասնութիւններ իմանալու։ Ըստ բժիշկներու վկայութեան, պարսիկ մահթուսաղան պիտի կրնայ դեռ երկար ժամանակ ֆիզիքական աշխատանքներ կատարել։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Անոնց որ պահանջ ունին

ՀԵԼԼԷՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ

Յունաստանէն հասած իրազեկ անձ մը կը հաղորդէ մեզի թէ՝ հատուցում պիտի ստանան բոլոր անոնք, որոնք Անատոլուի հելլենական գրաւման ատեն ապրանք տուած են հելլէն իշխանութեանց եւ փոխարէնն մուրհակ ստացած։ Այդպիսիները պաշտօնաթերթի մը միջոցաւ հրաւիրուած են մինչեւ դեկտեմբեր 31 դիմում կատարել հելլէն կառավարութեան՝ ներկայացնելով իրենց պահանջները։

Ասկէ առաջ հետեւանք չէր տրուած այս կարգի դիմումներուն, սակայն նոր որոշման համաձայն, բոլոր պահանջները նկատի պիտի առնուին։

Ֆրանս. սահմանադիտական պաշտպանութիւնը

Պատերազմական նախարար Մաժինօ անցած շաբաթ քննական պտոյտ մը կատարեց Արեւելեան ճակատին վրայ, այլ եւ անցընելով սահմանագլուխի պաշտպանութեան համար կատարուած աշխատանքները։ Վերադարձին, նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

— Բնաւ դժգոհ չեմ տեսածներէս։ Երբ տեղւոյն վրայ քննուի սահմանագլուխի պաշտպանութեան համար կատարուելիք աշխատանքներու յատակագիծը, կը տեսնուի որ անիկա շատ խնամքով յղացուած է, կատարելապէս կը պատշաճի գետնին եւ լիուլի նկատի կ'առնէ պատերազմի դասերը։ Կարգ մը աշխատանքներ սկսուած են արդէն, ու շնորհիւ մեր ամբաշէն սպաներու ցոյց տուած խղճամիտ եռանդին, կրնանք ապահով ըլլալ որ անոնք առաջ պիտի տարուին որքան որ ներեն կլիմայական պայմանները։ Կասկած չունիմ թէ անոնք որ յառաջիկայ տարի այս եղանակին պիտի այցելեն սահմանագլուխը, բոլորովին ապահովուած պիտի վերադառնան։ Ոմանք կը ձգտին ցոյց տալ թէ՝ անհամաձայնութիւն կայ իմ եւ նախորդիս՝ Փէնլըվէի միջեւ։ Կը յայտարարեմ թէ յատակագիծը որուն հիման վրայ կ'աշխատին այժմ եւ որուն բացարձակապէս համաձայն եմ, գծուած է Փէնլըվէի օրով։ Անիկա է որ կատարած է բոլոր ապսպրանքներն ու ծախքերը։ Ինծի կը մնայ շարունակել սկսուած գործը։ Եւ որպէսզի ժամանակ չկորսնցնենք եւ աշխատանքները կատարենք մեթոտով, խորհրդարանէն պիտի պահանջեմ որ բացուի մասնաւոր հաշիւ մը՝ ինչպէս բացուած էր պատերազմէն առաջ, Ընդանօթի կազմածներ շինելու համար։ Մօտ օրէն այս իմաստով օրինագիծ մը պիտի ներկայացնեմ խորհրդարանին, ու կասկած չունիմ թէ կարելի եղածին չափ շուտ միջոցներ պիտի տան ինծի՝ երկրին պաշտպանութիւնը ապահովելու համար։

Հարցաքննութիւնները կը շարունակուին

«ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՅ»

Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս երէկ լսեց Փարիզի դատական ոստիկանութեան տնօրէն Անտրէ Պրնուան, դատական ինքնութեան փոխ-տնօրէն Ամին, Լիլի Ապահովութեան տնօրէն Քուասարը, Լիլի դատական բժիշկ Միւլլերը, Փարիզի ոստիկաններէն Սավարին, որ Րիկօտէնի մնտուկը Լիլէն Փարիզ բերած էր, ինչպէս նաեւ քանի մը ուրիշ ոստիկաններ։ Այս պաշտօնական վկաները դէմ դէմի բերուեցան։ Ներկայ էր նաեւ Ալմազեանի պաշտպան փաստաբան Լրկրան։

*«Ամի տիւ Փէօփլը» կը գրէ թէ ի՞նչ ալ ըլլայ այս նոր հարցաքննութեան հետեւանքը, նրբանցքներու մէջ ըսուած խօսքերը չպիտի չնչուին։ Փարիզի հարցաքննիչները կասկածի ենթարկած էին Լիլի հարցաքննիչներուն արագութիւնն ու եռանդը. Լիլի հարցաքննիչները իրենց կարգին զարմանք յայտնեցին թէ ինչպէս մայրաքաղաքի իրենց պաշտօնակիցները կարգ մը պատեհ բայց անակնկալ գիւտերը ըրին։ Նախ փսփսուքներ լսուեցան, յետոյ մամուլին մէջ արձագանգ գտած ըլլալով, հիմա պաշտպանողականներու հասանք։ Պաշտօնական անձեր կուգան հրապարակաւ պարզել իրենց ըրածները։ Շուտով, կ'աւելցնէ «Ամի տիւ Փէօփլը», Ալմազեանի խնդիրը պետական խնդիր պիտի դառնայ։ Ի՞նչ կը նշանակէ ասիկա։ Այս թերթին մէջ ուր մենք միշտ անկողմնակալ կերպով պարզած ենք երկու կողմի տեսակէտներն ալ, տրամաբանական բացատրութիւն մը կը փնտռենք թէ ի՛նչու չափէն աւելի ուռեցուցին Ալմազեանի պարագան։ Զենք հասկնար թէ ինչո՛ւ անոր հանդէպ տարբեր ուղղութիւն բռնեցին։ կամ այն է որ դատաւոր Մաթիֆաս բաւարար փաստեր հաւաքած է Ալմազեանի յանցապարտութեան մասին, հետեւաբար եւ պէտք է ամբաստանի՝ տեսնենք առջեւ ղրկէ զայն, եւ կամ իր ա՛յնքան ծանրաբեռնուած «տոսիէ»ն կարեւոր բան մը չի պարունակեր ուստի եւ խնդիրը պէտք է փակէ։ Ամէնէն առաջ անհրաժեշտ է խուսափիլ կաղացող լուծումէ մը, անկատար քննութենէ մը, որ պիտի խնայէ անակնկալները կամ անորոշ ամբաստանութենէ, որ ժամանել պիտի տայ թէ դատական իշխանութիւնը հաճոյակատարութեամբ կը ծածկէ եւ կը պաշտպանէ ոստիկանական կարգ մը սխալներ»։

*** Դատական ինքնութեան փոխ-տնօրէն Ամի քննելով Ալմազեանի խանութին արեան հետքերը, մասնաւորաբար լուացարանին վրայ գտնուած բամպակը, եկած է այն եզրակացութեան թէ որոշ նմանութիւն կայ Րիկօտէնի արիւնին հետ...

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՂԱ ԽԱՆԻ ՄՐՑԱՆԱԿԸ

Մեճահարուստ հինդիկ աղա խան 500 անգլ. ոսկիի մրցանակ մը կը խոստանայ այն հինդիկ օդանաւորդին, որ պիտի յաջողի առանձին թռիչք մը կատարել Անգլիայէն Հնդկաստան կամ փոխադարձաբար։ Թռիչքը պէտք է տեւէ վեց օրէն պակաս։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԾՄԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ֆրանքեւթուրք սահմանագրծման ցանձնաժողովը իր աշխատանքները կը շարունակէ։ Բազմաթիւ ծրագիրներ եւ խնդիրներ, որոնք կը վերաբերին սահմանային աշխատանքներու, գիւղացուցիչ լուծում կը գտնեն։ Օրինակի համար փոխանակուած հողամասերու բնակչութեանց տուրքերու եւ մաքսային գործառնութիւններու խնդիրները կը կարգադրուին համաձայն գոյացած համաձայնութեան։

Սահմանամերձ շրջաններու ցեղախումբերու գնահատափումը կը կատարուի երկու կողմէն ալ։

ՌՈԼԱՆ ՏՈՐԺԸԼԷՍ ԱԿԱԴԵՄԱԿԱՆ

Կոնքուռի Ակադեմիան առջի օր գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրեց ֆանգուցեալ ժորժ ֆուրթըլիինի յաջորդը։ երրորդ քուէարթեան ինը ակադեմականներու 8ին ձայնով ընտրուեցաւ Ռոլան Տորժըլէս, յետ պատերազմեան գրող մը, որ ֆամբաւշինեց 1919ին, երբ հրատարակեց իր պատերազմական յիշատակները՝ «փայտէ խաչեր» անուն գիրքով։ 43 տարեկան է։ Նախապէս եղած է լրագրող։ Ունի ուրիշ գործեր ալ։

ՓԱՐԻԶԷՆ ՄԱՏԱԿԱՍՔԱՐ 8 ՕՐԷՆ

Ֆրանսացի օդանաւորդներ Պայեի, Րէժինանսի եւ Մարսօ, որոնք ֆոկտ. 28ին փարիզէն մատակասքար կոգին մեկնած էին, առջի օր պուռժէ վերադարձան։ Ութ օրուան մէջ Փարիզէն մատակասքար գացին. 8 օր թանանարիվ մնացին եւ 8 օր ալ վերադարձին յատկացուցին։

Այս թռիչքը կ'արձանագրուի իբրեւ մեծ յաջողութիւն մը ֆրանսական օդանաւորդութեան մէջ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄԸ

Ահմէտ զէվտէթ պէյ կը գրէ «իգտամ»ի մէջ.— Ատենէ մը ի վեր յունաստան Ընատոլուի գործերուն կեդծերը կը շինէ, մէկ կողմէ գործ տալու համար Անատոլուէն գացած յոյն գաղթականներուն, եւ միւս կողմէ մրցելու համար մեր գործերուն դէմ։

1927ի ընթացքին, յունաստան 240 քառակուսի մէթր գորգ շինած եւ ծախած է Եւրոպայի ու Ամերիկայի։ Եւ ասկէ 650 հազար ստերլին շահած է։ ցետոյ, սակայն, թրքական գործերու մրցման վրայ, այս շահը ֆարիւրին 35ի իջած է։

Ասոր վրայ, հելլէնները սկսան միջոցներ խորհիլ եւ մեծ ընկերութիւն մը, որ 100 հազար ստերլին դրամագլուխ ունի, գիւղերու մէջ գործարաններ պիտի հիմնէ եւ կը յուսայ որ այս ձեւով պիտի կրնայ ֆարիւրին 25 ֆամեմտուութեամբ գորգ պատրաստել, որովհետեւ գիւղերու մէջ օրականները քիչ են։ Եթէ դրամագլուխը քիչ գայ, կառավարութիւնը պիտի օգնէ. իսկ դրամատուները խոստացած են գեղչուած տոկոսով փոխդրամ տալ։»

Ահմէթ զէվտէթ պէյ յետոյ կը թելադրէ որ ցնտեսական գործավարութիւնն ալ նոյն դիւրութիւնները տայ թուրք արհեստաւորներուն, որպէս զի թրքական գորգերը կարենան դիմանալ մրցումին։

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՆՈՅՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՔԱՅՔԱՅՈՒԵՑԱԻ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԿԱՐՄԻՐ ԲՋԻՋԸ

«Թիւը տասը հոգիէն աւելի չէր, ասոնց մէջ կը գտնուէին մեր Թշուառ հիւրերէն Հայեր ալ...»

Ա.Մ.Է.Տ Զաքի Ալֆիոնի՝ Դամասկոսի «Էլ Շահապ» թերթին մէջ հրապարակեց նամակ մը, զոր ստացած էր Մարսիլիայէն, նախկին յայտնի համայնավար ծօզէֆ Եէզպէքէ: Այս նամակէն, որ այժմ մեր ձեռքը կը գտնուի, կը տեսնուի նաեւ որոշ Հայ տականքներու մասնակ ուժիւնը տեղական համայնավար կուսակցութեան գործերուն:

— «Մեր գրագէտ բարեկամը Եէզպէք, ծանօթ իր համայնավարական համոզումներով, 1925ին պէյրութի վերոյիշեալ կուսակցութեան կազմակերպիչներէն էր, որոնց Թիւը տասը հոգիէ աւելի չէր· ասոնց մէջ կը գտնուէին մեր Թշուառ հիւրերէն Հայեր ալ, Ազգերու Դաշնակցութեան ընծաները··· եւ մաս մը լիբանանցի բանուորներ ու երկու հոգի՝ գրագէտի հովերով տարուած: Ասոնցմէ մէկն էր՝ Հանգուցեալ Ցօքթ Ատիպ Մուզհէր, որու մահը պէյրութի Թերթերը ողբացին իբր «լիբանանեան լրագիրներու կոռւստ»: Միւսը՝ «ընկեր» ծօզէֆ Եէզպէք, նախկին խմբագրապետը «Ա.Հրար» Թերթին ու անոր յեղափոխական բաժնին խմբագիրը եւ «Մարդկային Հօտեր»ու յօդուածագիրը: Ան վտարուած էր կուսակցութենէն, իր անկախ, ազատ ընթացքին ու նոյնիսկ իր կուսակցութեան դաւանած սկզբունքներուն հակառակ արտայայտած ըլլալուն համար, ան պատժուեցաւ նախ ֆրանս· իշխանութենէն աքսորուելով, եւ ապա իր շահադէտ ընկերներէն՝ արտաքսուելով ու լքուելով:

Այս շահախնդիր տարրը կը բաղկանար մաս մը բանուորներէ եւ Հայ երիտասարդներէ: Ինչպէս ըսինք, այս տարրը պէյրութի համայնավար կուսակցութիւնը իրեն միացուց: Երկու գրագէտներ, Մոզհար եւ Եէզպէք, ասոնց կարծիքներուն դէմ պայքարեցան, իրենց անկեղծ, ազատ եւ անկախ սկզբունքներով:

Կը հաւատանք Թէ սոյն կուսակցութիւնը կազմուած էր շահախնդիր տարրերէ, որ մինչեւ իր քայքայմանը օրը կրցաւ պահել իր գոյութիւնը: Ցեւանք որ կուսակցութիւնը խօսքով միայն գոյութիւն ունի եւ կարծես բոլոր այսօրինակ կուսակցութիւնները, կազմակերպութիւններ են, որոնք օգտակար ըլլալէ աւելի վնասակար են:

Կուսակցութեանց առաջին ծիծաղելի արարքը մեր երկրին մէջ այն է, որ իրենց կեանքը խիստ կարճ եղաւ ու գործունէութիւնը անօգուտ:

Համայնավար կուսակցութիւնը ծնունդ առաւ 1925ին եւ ապրեցաւ այնքան՝ որքան ապրեցան նմանօրինակ անպէտ կազմակերպութիւնները, այսինքն քանի մը ամիսներ միայն:

Երբ վրայ հասաւ Սուրիոյ ազգային յեղափոխութիւնը, երկրին մէջ մեր «ընկերները», օգտուելով առիթէն, այնպէս հաւատացուցին Մոսկուայի եւ Եւրոպայի համայնավար կեդրոններուն, Թէ իրենք էին նախաձեռնողը եւ կազմակերպողը այս յեղափոխութեան եւ ի հաշիւ յեղափոխութեան ու յեղափոխականներուն ստացուած նիւթական օգնութիւնը գործածեցին իրենց անձնական հաճոյքներուն ու զեղխութեանց համար:

Ցետոյ, յայղելով պառակտում առաջ բերել Սուրիոյ յեղափոխական կուսակցութեան մէջ, դիմեցին հոգատարիչանութեան, ներողութիւն խնդրեցին եւ զղջում յայտնեցին, եւ իբր Թէ իրենց տուաջ բերած երկպառակութեան եւ քայքայման յաջողութեան ի վարձատրութիւն՝ ստացան կառավարական բարձր պաշտօններ:

Եւ անոնք, որ դեռ կը մնային համայնավար կուսակցութեան մէջ, ձերբակալուելով ֆրանսական իշխանութեան կողմէ, աքսորուեցան հոս ու հոն: Ի՛հր Թէ այդ աքսորը տեղի չունենար, որովհետեւ աքսորեալները Եւրոպայի եւ այլ համայնավարներու կողմէ նկատուեցան «Հերոսներ», բնաւ արժանի չըլլալով այդ տիտղոսին, քանի որ ոչ Թէ ճշմարիտ համոզումով համայնավար եղած էին, այլ տիպար շահադէտներէն, տեսակ մը գողեր ու ոճրագործներ— որոնք իրենց անձնական շահերը ապահովելու եւ կուսակցութենէն օգտուելու նպատակով համայնավար դարձած էին:

Այս «Հերոսները»— Հայեր եւ բանուորներ— անշուշտ գոհ մնացին կառավարութեան այս արարքէն, քանի որ իրենք իբր ճշմարիտ համայնավարներ նկատուեցան արտաքսմանի իրենց «ընկերներէն», իրենց ի նպաստ ներկայացուած խաբեպատիր տեղեկագիրներով:

1928 յունուարին մէջ, եթէ չեմ սխալիր, աքսորեալները վերադառնալու, վերակենդանացուցին վախճանեալ կուսակցութիւնը, հեռացնելէ եւ վտարելէ յետոյ իրենց մէջէն նախապէս յիշուած ազատական կուսակցականները, իրենց բանուորական գործչի եւ դիկտատորի... հանգամանքէն չեղած ըլլալուն համար:

Գաղտնիք մը չէ՛ որ կը հրապարակեմ, այլ անոնց հետ ունեցած անձնական նախկին սերտ կապակցութիւնս է՝ որ կը հաստատեմ, ըսելով Թէ այս համայնավար ըսուած մարդիկը իրենց սկզբունքը իբր ապրուստի միջոց գործածած են, յանուն համայնավարութեան, եւ իրենց անյաջողութիւնը ոչ Թէ Արեւելքի խորհուրդին էր այդ կուսակցութենէն, այլ այն, որ կը զբաղէր համայնավար կուսակցութիւնը իր անձնական շահերուն ծառայեցնելով, մէկ կողմէ՝ հոգատար պետութեան ի հաշիւ, միւս կողմէ՝ անոր հակառակորդներուն իշամ եւ երրորդ՝ օտար համայնավար կազմակերպութենց մօտ կատարած դաւաճանութիւններով ու մատնութիւններով: Համայնավարական բեմին վրայ խաղցուած այս տեսարանը որքան ողբերգական, նոյնքան ալ կատակերգական է:

Ջարմանալի է որ երեք կամ հինգ եւ ատոր մօտ Թիւով մարդոցմէ կազմուած կուսակցութիւն մը կը յաւակնի իբր մեծամեծ քաղաքական յեղափոխութիւններ յառաջ բերող կազմակերպութիւն մը՝ քարոզչութիւն ընել: Պէտք է ընդունիլ որ, այս ոգիով գործող կուսակցութիւն մը Աստուծոյ գթութեան արժանի է··· եւ ոչ աւելին: Ասոնք ոչինչ գործունէութիւն մը կը մեծցնեն, կը չափազանցեն եւ անով կ'օրօրուին, որով ծիծաղելի կը դառնան եւ աչքէ կ'իյնան. արդարեւ այս է իրողութիւնը եւ իրենք եւս կ'ընդունին ասիկա:

Վերոյիշեալ խօսքերը կ'ընենք պէյրութի վախճանեալ համայնավար կուսակցութեան մասին, որ գնորած կազմակերպութիւն մըն է եւ ծիծաղելի անոր համար, որ դեռ ան կը սպառնայ եւ կը վախցնէ ոմանք. բայց ճշմարտութիւնն այն է, որ ան մեռած է այլեւս. միաբերան ըսենք.

—Աստուած ողորմի Հոգւոյն»:

(Ցուսաբեր)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՐՔԵՐԸ

"ՀԷՔԵԱԹՆԵՐ"

(Գ. եւ վերջին մաս)

Մօրիս Բուխորի դէմքը կրկնակ պատճառներով մեզ աւելի համակրելի է: Ան հայ ժողովուրդի մաքուր եւ անկեղծ բարեկամներէն է:

Ներկայ հատորին մէջ մասնաւոր եւ պատուոյ տեղ տուած է Հայերուն: Ջանացած է ամէն կերպով Հայերը ծանօթացնել, և մանաւանդ սիրցնել:

1913ին գրուած հայ հէքեաթներու բացատրականին մէջ, առաւասիկ Թէ ո՛րքան պարզ են իր տողերը եւ ո՛րքան Ջերմին նոյն ատեն.

— «Հայերը չեն կազմեր անկախ ազգութիւն մը. սակայն լեզուով, բարքերով, յիշատակներով, անոնք իսկապէս ժողովուրդ մըն են: Այս ասիական ժողովուրդը ցեղական խնամութիւն մը ունի մերինին հետ. ան կը սիրէ եւրոպական քաղաքակրթութիւնը: Անոր մասին յաճախ կը խօսուի մեր Արեւմուտքին մէջ. ան տառապած է անդուլ բռնակալութիւններէ եւ դեռ ցուցադրուած է ուրիշ բռնութիւններու: Ան արժանի է մեր խանդաղատանքին, մեր համակրանքին, այնպէս որ լաւ է զայն աւելի մօտէն ճանչնալ, իր հէքեաթներով ինչպէս նաեւ ուրիշ միջոցներով:»

Ջափազանց ուշադրաւ է նոյն ատեն իր կարծիքը հայ հէքեաթներու մասին: Յատկապէս եւ ո՛րքան պարզ են իր տողերը եւ ո՛րքան Ջերմին նոյն ատեն.

— «Dans tout ce que j'ai lu en fait de folk-lore de l'Asie-Mineure, rien ne m'a paru aussi intéressant que les contes arméniens. (Ինչ որ կարդացած եմ իբրեւ անդիր դպրութիւն Փոքր-Ասիայէն, ո՛չ մէկը այնքան շահեկան թուեցաւ ինձ որքան հայկական հէքեաթները):

Ու կը շարունակէ մէջ բերելով Ռընէ Բասէի կարծիքը.

— «Հայաստանի կարեւորութիւնը անդիր դպրութեան տեսակէտով՝ Թերեւս մինչեւ հիմա պէտք եղածին պէս չէ հաստատուած: Տեղաւորուած սեմական եւ Պարկաստանի իրանական, Փոքր-Ասիոյ արիական իշխանութիւններուն միջեւ, ան հանդիպավայրն էր եւ յաճախ կըռուադաշտը դանազան քաղաքակրթութիւններու: Ուրիշ կողմէ ևս, Հայերը, մեծ ճանապարհորդներ եւ մեծ առեւտրականներ, դունդազունդ ցրուած են բովանդակ արեւելեան Եւրոպայի եւ արեւմտեան Ասիոյ մէջ... Ատոնք խիստ նպաստաւոր պայմաններ են հէքեաթներու տարածումին համար:»

Յետոյ, ժանրաժանն տեղեկութիւններ կուտայ իր հիւրընկալած հայկական հէքեաթներու մասին.

— «Շնարամիտ Ոստայնանկը» փոխ առնուած է Հայկական հէքեաթներէն՝ Թարգմանուած Պ. Ֆրեդերիկ Մակլերէն, «Գորգը»՝ Հայաստանի Հէքեաթներն ու աւանդութիւններէն, Թարգմանուած եւ հաւաքուած նոյն հեղինակէն: Այս երկու պատմուածքները խիստ ինքնագիւտ են, եւ չեմ տեսած ուրիշ ձեւերու տակ:

«Ես կարեւոր փոփոխութիւն մը չմտցուցի ո՛չ մէկուն եւ ո՛չ միւսին մէջ: Ես միայն ուշադրութիւն դարձուցի, փոխադրութեանս միջոցին, լուսաբանել որոշ մանրամասնութիւններ, ճշդել երբեմն ինչ որ կ'անցնի կը դառնայ դիւրուն կամ սրտին մէջ անձերուն, եւ պատմուածքին տալ բերանացիի նկարագիր մը ա՛նքան որքան կարելի է:»

Ու վերջին ծայր խղճմտիտ, կը ճշդէ ժանրաժանութիւն մը. Շնարամիտ Ոստայնանկին իսկական տիտղոսն է եղած խելացի Ոստայնանկը, եւ Գորգը պատմուածքինը՝ երիտասարդ փիլիսոփայ Ադջիկը:

Իսկ երրորդ հէքեաթին՝ Վիշապին ծանօթութեան մէջ, Մօրիս Բուխոր կը յայտնէ Թէ՝ էն կրցած հեղինակին հետքը գտնել, եւ այն հատորը՝ ուսկից քաղած է, դրամաճառներու ժօտ չի գտնուիր այլեւս: Ու կ'աւելցնէ նաև Թէ՝ Պ. Մակլէրի Մանուկ-Ծած հէքեաթը կը սկսի վիշապին նման, սակայն շարունակութիւնը կը տարբերի:

«Արեւահատը (Վիշապի հէքեաթը), կը զրէ դարձեալ, պարիկի սքանչելի հէքեաթ մըն է: Ես շատ քիչ կը ճանչնամ որ հաճելի ըլլան անոր չափ իր դիւթանքովը հերոսուհիին եւ բանաստեղծութեամբը բովանդակ պատմուածքին: Զայն քաղեցի կովկասեան Հեքեաթները եւ Աւանդութիւններէն, Թարգմանուած Ժ. Մուրիէրէն: Հոդ փոփոխութիւն մը եւ յաւելում մը ըրի որոնք պէտք է նշանակել, կ'ուզեմ ըսել Թագաւորին, օձին հօրը վերագրուած աւելի մարդկային զգացումները եւ Արեւամայրի երեւումը, զայն ապահովելով հետեւանքներու մասին դեռատի Հայուհիներու առեւանգումին, գիտուններէ խորհուրդ տրուած: Խորհեցայ Թէ՝ առանց դութի՝ անմեղուկ աղջնակներուն հանդէպ, չպիտի արժանանար, վերջաւորութեանը, իր հայրական երջանկութեան:»

Թերեւս շատ շատերու ծանօթ չըլլայ Գորգը պատմուածքին նիւթը: Խիստ հետաքրքրական է, եւ շինիչ նոյն ատեն:

Դարեր առաջ, Պոլսոյ Սուլթաններէն մէկը, Քիւրտիստան պտոյտի կ'երթայ: Հոն իր տղան կը սիրահարուի քիւրտ աղջկան մը, եւ հակառակ հօրը Թախանձանքներուն՝ անդրդուելի կը մնայ զայն կնութեան առնելու որոշումին մէջ: Սակայն, երբ հայրը կը զիջի, Քիւրտի աղջիկն է որ կը մերժէ զինքը, ո՛վէ արհեստ մը չունենալուն համար: Իշխանը կը ստիպուի գորգ գործել սորվիլ:

Ամուսնութենէն վերջ երբ Պոլիս կը վերադառնան, իշխանը ծուղակը կ'իյնայ կարգ մը չարագործներու, որոնք խոչիկի մը մէջ բանտարկեալ կը պահեն զինքը որպէսզի գորգ շինէ եւ սուղ գիներով ծախեն: Երբ գորգը կ'աւարտի եւ սուլթանին կը ներկայացուի, աշխատանքի ձեւէն եւ անկիւն մը զարդերու նման դրուած անունին ու գտնուած տեղին յիշատակութեանը շնորհիւ կը հասկցուի ուր բանտուած ըլլալը, եւ կ'ազատուի:

Հէքեաթի վերջաւորութեանը Մօրիս Բուխոր կ'աւելցնէ.

— «Ինչպէս տեսաք, այս լուրիչ պատմութիւնը աշխատանքի փառաբանութիւնն է: Ո՛րքան կը հիանամ քիւրտ աղջկան վրայ: Իշխան կամ ոչ, իր ի՛նչ փոյթը: Ան որպէս ամուսին կ'ուզէ մարդ մը որ արհեստ ունենայ: Ուրիշին օգտակար ըլլալու անկարող էակ մը արժանի չէ երջանկութեան.»

Հսարամիտ Ոստայնանկի սկիզբը իբրև ներածութիւն գրած տողերը քնքոյշ շեշտ մը, մեղրոտ զրաւչութիւն մը ունին, գիտէ մանուկներուն խօսիլ, և ի՛նչ լեզուով:

— «Այս պատմուածքը չի յանձնարարուիր նախորդին նըմանը, ողբերգական շահագրգռութեամբ: Բայց կարծեմ Թէ՝ դուք պիտի գնահատէք իմաստուն եւ արթուն միտքը որուն օրինակը տուաւ պարզ արհեստաւոր մը:

«Մեր պատմուածքը օրինակ մըն է Արեւելքցիներու ճաշակին լոութեան հանդէպ:

«Պիտի սիրէի որ մեր մէջ ալ ի պատուի ըլլար: Չեմ ուզեր ըսել միշտ, այլ որոշ պահեր, նուիրուած ուսումի, խորհրդածումի, կամ պարզապէս, երբ խօսիլն աւելորդ է: Ինչո՞ւ մերթ ընդ մերթ, լեզուն չձգել որպէսզի հանգստանայ:»

Դարձեալ Թագաւոր մըն է որ տուն տուած է ժողովրդական երեւակայութեան: Օտար երկրի մը դեսպանը ներկայացեր էր Թագաւորի մը եւ պիծ մը քաշելէ վերջ լուռ ու մունջ պատասխանի կը սպասէր: Պալատականներէն ո՛չ մէկը կրցեր էր իմաստն ըմբռնել, ու ճարահատ ստիպուեր էին դիմել ծերուկ ոստայնանկի մը, որ կրցեր էր լուծել իմաստուն կերպով, ու նոյն իսկ մերժեր էր Թագաւորին առաջարկած նուէրներն ու պաշտօնները, ուզելով ոստայնանկ մնալ, ինչպէս եղեր էր իր բովանդակ կեանքին մէջ:

Վերջաւորութեանը Մօրիս Բուխոր հէքեաթին ոգին ամփոփելով կ'ըսէ.

«Նախորդ հէքեաթը կը փառաբանէր աշխատանքը, իսկ ասիկա՝ արդարութիւն կը բաշխէ աշխատաւորին:»

Վիշապ հէքեաթին սկիզբը կ'ըսէ Թէ փոքրիկ բացատրութեամբ ըլլալու համար կը կարծեմ որ պէտք է նշանակել, կ'ուզեմ ըսել Թագաւորին, օձին հօրը վերագրուած աւելի մարդկային զգացումները եւ Արեւամայրի երեւումը, զայն ապահովելով հետեւանքներու մասին դեռատի Հայուհիներու առեւանգումին, գիտուններէ խորհուրդ տրուած: Խորհեցայ Թէ՝ առանց դութի՝ անմեղուկ աղջնակներուն հանդէպ, չպիտի արժանանար, վերջաւորութեանը, իր հայրական երջանկութեան:»

Թերեւս շատ շատերու ծանօթ չըլլայ Գորգը պատմուածքին նիւթը: Խիստ հետաքրքրական է, եւ շինիչ նոյն ատեն:

Դարեր առաջ, Պոլսոյ Սուլթաններէն մէկը, Քիւրտիստան պտոյտի կ'երթայ: Հոն իր տղան կը սիրահարուի քիւրտ աղջկան մը, եւ հակառակ հօրը Թախանձանքներուն՝ անդրդուելի կը մնայ զայն կնութեան առնելու որոշումին մէջ: Սակայն, երբ հայրը կը զիջի, Քիւրտի աղջիկն է որ կը մերժէ զինքը, ո՛վէ արհեստ մը չունենալուն համար: Իշխանը կը ստիպուի գորգ գործել սորվիլ:

Ամուսնութենէն վերջ երբ Պոլիս կը վերադառնան, իշխանը ծուղակը կ'իյնայ կարգ մը չարագործներու, որոնք խոչիկի մը մէջ բանտարկեալ կը պահեն զինքը որպէսզի գորգ շինէ եւ սուղ գիներով ծախեն: Երբ գորգը կ'աւարտի եւ սուլթանին կը ներկայացուի, աշխատանքի ձեւէն եւ անկիւն մը զարդերու նման դրուած անունին ու գտնուած տեղին յիշատակութեանը շնորհիւ կը հասկցուի ուր բանտուած ըլլալը, եւ կ'ազատուի:

Հէքեաթի վերջաւորութեանը Մօրիս Բուխոր կ'աւելցնէ.

— «Ինչպէս տեսաք, այս լուրիչ պատմութիւնը աշխատանքի փառաբանութիւնն է: Ո՛րքան կը հիանամ քիւրտ աղջկան վրայ: Իշխան կամ ոչ, իր ի՛նչ փոյթը: Ան որպէս ամուսին կ'ուզէ մարդ մը որ արհեստ ունենայ: Ուրիշին օգտակար ըլլալու անկարող էակ մը արժանի չէ երջանկութեան.»

Հսարամիտ Ոստայնանկի սկիզբը իբրև ներածութիւն գրած տողերը քնքոյշ շեշտ մը, մեղրոտ զրաւչութիւն մը ունին, գիտէ մանուկներուն խօսիլ, և ի՛նչ լեզուով:

— «Այս պատմուածքը չի յանձնարարուիր նախորդին նըմանը, ողբերգական շահագրգռութեամբ: Բայց կարծեմ Թէ՝ դուք պիտի գնահատէք իմաստուն եւ արթուն միտքը որուն օրինակը տուաւ պարզ արհեստաւոր մը:

«Մեր պատմուածքը օրինակ մըն է Արեւելքցիներու ճաշակին լոութեան հանդէպ:

«Պիտի սիրէի որ մեր մէջ ալ ի պատուի ըլլար: Չեմ ուզեր ըսել միշտ, այլ որոշ պահեր, նուիրուած ուսումի, խորհրդածումի, կամ պարզապէս, երբ խօսիլն աւելորդ է: Ինչո՞ւ մերթ ընդ մերթ, լեզուն չձգել որպէսզի հանգստանայ:»

Դարձեալ Թագաւոր մըն է որ տուն տուած է ժողովրդական երեւակայութեան: Օտար երկրի մը դեսպանը ներկայացեր էր Թագաւորի մը եւ պիծ մը քաշելէ վերջ լուռ ու մունջ պատասխանի կը սպասէր: Պալատականներէն ո՛չ մէկը կրցեր էր իմաստն ըմբռնել, ու ճարահատ ստիպուեր էին դիմել ծերուկ ոստայնանկի մը, որ կրցեր էր լուծել իմաստուն կերպով, ու նոյն իսկ մերժեր էր Թագաւորին առաջարկած նուէրներն ու պաշտօնները, ուզելով ոստայնանկ մնալ, ինչպէս եղեր էր իր բովանդակ կեանքին մէջ:

Վերջաւորութեանը Մօրիս Բուխոր հէքեաթին ոգին ամփոփելով կ'ըսէ.

«Նախորդ հէքեաթը կը փառաբանէր աշխատանքը, իսկ ասիկա՝ արդարութիւն կը բաշխէ աշխատաւորին:»

Վիշապ հէքեաթին սկիզբը կ'ըսէ Թէ փոքրիկ բացատրութեամբ ըլլալու համար կը կարծեմ որ պէտք է նշանակել, կ'ուզեմ ըսել Թագաւորին, օձին հօրը վերագրուած աւելի մարդկային զգացումները եւ Արեւամայրի երեւումը, զայն ապահովելով հետեւանքներու մասին դեռատի Հայուհիներու առեւանգումին, գիտուններէ խորհուրդ տրուած: Խորհեցայ Թէ՝ առանց դութի՝ անմեղուկ աղջնակներուն հանդէպ, չպիտի արժանանար, վերջաւորութեանը, իր հայրական երջանկութեան:»

ԹԵՐԵՒԱՆ ՇԱՏ ՇԱՏԵՐՈՒ ԾԱՆՕԹ ՉԸԼԼԱՒ ԳՈՐԳԸ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔԻՆ ՆԻՒԹԸ: ԽԻՍՏ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ Է, ԵՒ ՇԻՆԻՉ ՆՈՅՆ ԱՏԵՆ:

ԴԱՐԵՐ ԱՌԱՋ, ՊՈԼՍՈՅ ՍՈՒԼԹԱՆՆԵՐԷՆ ՄԷԿԸ, ՔԻՒՐՏԻՍՏԱՆ ՊՏՈՅՏԻ Կ'ԵՐԹԱՅ: ՀՈՆ ԻՐ ՏՂԱՆ ԿԸ ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԻ ՔԻՒՐՏ ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ, ԵՒ ՀԱԿԱՌԱԿ ՀՕՐԸ ԹԱԽԱՆՁԱՆՔՆԵՐՈՒՆ՝ ԱՆԴՐԴՈՒԵԼԻ ԿԸ ՄՆԱՅ ԶԱՅՆ ԿՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌՆԵԼՈՒ ՈՐՈՇՈՒՄԻՆ ՄԷՋ: ՍԱԿԱՅՆ, ԵՐԲ ՀԱՅՐԸ ԿԸ ԶԻՋԻ, ՔԻՒՐՏԻ ԱՂՋԻԿՆ Է ՈՐ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԶԻՆՔԸ, ՈՉԻ ԱՐՀԵՍՏ ՄԸ ՉՈՒՆԵՆԱԼՈՒՆ ՀԱՄԱՐ: ԻՇԽԱՆԸ ԿԸ ՍՏԻՊՈՒԻ ԳՈՐԳ ԳՈՐԾԵԼ ՍՈՐՎԻԼ:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐՋ ԵՐԲ ՊՈԼԻՍ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՆ, ԻՇԽԱՆԸ ԾՈՒՂԱԿԸ Կ'ԻՅՆԱՅ ԿԱՐԳ ՄԸ ՉԱՐԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ, ՈՐՈՆՔ ԽՈՉԻԿԻ ՄԸ ՄԷՋ ԲԱՆՏԱՐԿԱԿԱԼ ԿԸ ՊԱՀԵՆ ԶԻՆՔԸ ՈՐՊԷՍԶԻ ԳՈՐԳ ՇԻՆԷ ԵՒ ՍՈՒՂ ԳԻՆԵՐՈՎ ԾԱԽԵՆ: ԵՐԲ ԳՈՐԳԸ Կ'ԱՒԱՐՏԻ ԵՒ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ, ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՁԵՒԷՆ ԵՒ ԱՆԿԻՒՆ ՄԸ ԶԱՐԴԵՐՈՒ ՆՄԱՆ ԴՐՈՒԱԾ ԱՆՈՒՆԻՆ ՈՒ ԳՏՆՈՒԱԾ ՏԵՂԻՆ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆԸ ՇՆՈՐՀԻՒ ԿԸ ՀԱՍԿՑՈՒԻ ՈՒՐ ԲԱՆՏՈՒԱԾ ԸԼԼԱԼԸ, ԵՒ Կ'ԱԶԱՏՈՒԻ:

ՀԷՔԵԱԹԻ ՎԵՐՋԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆԸ ՄՕՐԻՍ ԲՈՒԽՈՐ Կ'ԱՒԵԼՑՆԷ.

— «ԻՆՉՊԷՍ ՏԵՍԱՔ, ԱՅՍ ԼՈՒՐԻՉ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆ Է: Ո՛ՐՔԱՆ ԿԸ ՀԻԱՆԱՄ ՔԻՒՐՏ ԱՂՋԿԱՆ ՎՐԱՅ: ԻՇԽԱՆ ԿԱՄ ՈՉ, ԻՐ Ի՛ՆՉ ՓՈՅԹԸ: ԱՆ ՈՐՊԷՍ ԱՄՈՒՍԻՆ Կ'ՈՒԶԷ ՄԱՐԴ ՄԸ ՈՐ ԱՐՀԵՍՏ ՈՒՆԵՆԱՅ: ՈՒՐԻՇԻՆ ՕԳՏԱԿԱՐ ԸԼԼԱԼՈՒ ԱՆԿԱՐՈՂ ԷԱԿ ՄԸ ԱՐԺԱՆԻ ՉԷ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ.»

Հսարամիտ Ոստայնանկի սկիզբը՝ իբրև ներածութիւն գրած տողերը քնքոյշ շեշտ մը, մեղրոտ զրաւչութիւն մը ունին, գիտէ մանուկներուն խօսիլ, և ի՛նչ լեզուով:

— «Այս պատմուածքը չի յանձնարարուիր նախորդին նըմանը, ողբերգական շահագրգռութեամբ: Բայց կարծեմ Թէ՝ դուք պիտի գնահատէք իմաստուն եւ արթուն միտքը որուն օրինակը տուաւ պարզ արհեստաւոր մը:

«Մեր պատմուածքը օրինակ մըն է Արեւելքցիներու ճաշակին լոութեան հանդէպ:

«Պիտի սիրէի որ մեր մէջ ալ ի պատուի ըլլար: Չեմ ուզեր ըսել միշտ, այլ որոշ պահեր, նուիրուած ուսումի, խորհրդածումի, կամ պարզապէս, երբ խօսիլն աւելորդ է: Ինչո՞ւ մերթ ընդ մերթ, լեզուն չձգել որպէսզի հանգստանայ:»

Դարձեալ Թագաւոր մըն է որ տուն տուած է ժողովրդական երեւակայութեան: Օտար երկրի մը դեսպանը ներկայացեր էր Թագաւորի մը եւ պիծ մը քաշելէ վերջ լուռ ու մունջ պատասխանի կը սպասէր: Պալատականներէն ո՛չ մէկը կրցեր էր իմաստն ըմբռնել, ու ճարահատ ստիպուեր էին դիմել ծերուկ ոստայնանկի մը, որ կրցեր էր լուծել իմաստուն կերպով, ու նոյն իսկ մերժեր էր Թագաւորին առաջարկած նուէրներն ու պաշտօնները, ուզելով ոստայնանկ մնալ, ինչպէս եղեր էր իր բովանդակ կեանքին մէջ:

Վերջաւորութեանը Մօրիս Բուխոր հէքեաթին ոգին ամփոփելով կ'ըսէ.

«Նախորդ հէքեաթը կը փառաբանէր աշխատանքը, իսկ ասիկա՝ արդարութիւն կը բաշխէ աշխատաւորին:»

Վիշապ հէքեաթին սկիզբը կ'ըսէ Թէ փոքրիկ բացատրութեամբ ըլլալու համար կը կարծեմ որ պէտք է նշանակել, կ'ուզեմ ըսել Թագաւորին, օձին հօրը վերագրուած աւելի մարդկային զգացումները եւ Արեւամայրի երեւումը, զայն ապահովելով հետեւանքներու մասին դեռատի Հայուհիներու առեւանգումին, գիտուններէ խորհուրդ տրուած: Խորհեցայ Թէ՝ առանց դութի՝ անմեղուկ աղջնակներուն հանդէպ, չպիտի արժանանար, վերջաւորութեանը, իր հայրական երջանկութեան:»

ԾԱՌԱՅԵԼ ԱՄՓՈՓԱԿԱՆ ԱՐՔԻՊԷՂԱԳՈՒԻ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԿՂԶԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ Կ'ԱՊՐԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸ, ՈՐ ՕՐԷ ՈՐ ԿՈՐՍՈՒԵԼՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏԱԻԱԾ Է:

ԱՅԴ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ԿՈՉՈՒԻ ԱՅՆՈՍ, ՈՐ ՀԱԿԱՌԱԿ ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԾԱԳՈՒՄ ՈՒՆԵՆԱԼՈՒՆ, ԽԻՍՏ ԿԱՐՏԵՐՈՒ ԱՆԿԷ ԼԵԶՈՒՈՎ, ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐՈՎ ԵՒ ՄՏՔԱԿՈՒԹՈՎ:

ՀՕՔՔԱՓԱՏՕ ԿՂԶԻՆ ՄԷՋ ԹՈՒԱԿ 15,000 Ա.ՅՈՆՆԵՐ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒԱԾ Կ'ԱՊՐԻՆ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԳԻՒՂԵՐՈՒ ՄԷՋ. 1·500 ՀՈԳԻ ԿԸ ԲՆԱԿԻՆ ՄԱՆԱՒԱՆԱԼԻՆ ԿՂԶԻՆ ՄԷՋ, ԵՒ 500 ՊՓԻՒՐԻԼԻՆ ԿՂԶԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ: Ա.ՅՈՆԲԱՈՐ ՀԱՄԱՆՈՒՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԸՆԴՈՒԶՈՒՄ ԿԸ ՆՇԱՆԱԿԷ «ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԱՆՈՆՑ ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՐԵՒՈՅԹԸ ՀԱՄԱՐ ԿԸ ՄՕԱԵՒՆԱՅ ՍԿԻՏԱԿԱՄՕՐԻՆ ԳԵՂ ՄԱՐԴՈՑ: ՄՕՐԻՆ ԳՕՅՆԸ ՃԵՐՄԱԿԻ ԳԱՐՆՈՂ ՊՂՆՁԱԳՕՅՆ Է, ՄԱՐԴԸ ԱՌԱՏ, ՍԵՒ ՈՒ ԳԱՆԳՈՒՐ ԵՆ, ԱՐՔԵՐԸ ՄԱՆԿՕԼԵԱՆ ԳԵՂԸ ՅԱՏԿԱՆՇՈՂ ԱՆԿԻՒԼԱՒՈՐՈՒԹԸ ՉՈՒՆԻՆ ԵՒ ՕԺՏՈՒԱԾ ԵՆ ԽԻՍՏ ՈՒ ՇԶՈՅԱԿԻ ՅՕՆՔԵՐՈՎ: ԱՆՈՆՑ ԳԷՄՔԻՆ ՎՐԱՅ ՄԱՆԿՕԼԵԱՆ ԳԵՂԻՆ ԴԻՄԱԳԻԾԸ ՍԻՆ ՇԵԳՈՒՈՂ ՊԱՐԱԳԱՆ ՄԻԱՅՆ ԱՅԼԵՒՐՈՒՆ ԴՈՒԼՈՒ ՏՊՈՒԱԾ ԸԼԼԱԼՆ Է:

ԱՆՈՆՔ ԲՈԼՈՐՎԻՆ ԿՂՁԱՑԱՒ Կ'ԱՊՐԻՆ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԳԵՂԵՐՈՒ ՀԵՏ ՈՐ ԵՒ Է ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ ՉՈՒՆԻՆ:

ԱՅԴ ԿՂԶԱԳՈՒՄԸ, ՈՐ ԲՆԱԿԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆ Է ԻՐԵՆՑ ԵՐԿՐԻՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔԻՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԻՆՔՆԱՅԱՏՈՒԿ ԼԵԶՈՒԻՆ, ՊԱՏՃԱՌԵՂԱԾ Է ՈՐ ԱՆՈՆՑ ՄՇԱԿՕՅԹԸ ԸՆԴԼԱՅ ԱՂՔԱՏ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՒԱՇՑԱԾ:

ԱՂՏՈՏ, ԾՕՀԼ ՈՒ ԳԻՒՂԱՑԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸ, ՈՐ ՄԻԱՅՆ ՁԻՆՈՎՈՒԹԵԱՄԲ ՈՒ ՈՐՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՊԱՐԱՊԻ ԵՒ ԱՆՈՆՑՄՈՎ ԿԸ ՁԱՅՆԷ ԻՐ ՀԱՅՐԸ:

ՀԱԿԱՌԱԿՈՐ Ո՛Չ ՄԵՀՉԱՆ ԵՒ ՔՈՒՐՄ ՈՒՆԻՆ, Ա.ՅՈՆՆԵ

...Քիւ չաստուածները, որոնց ամէ... Ս խորհրդանշանը «ինաօ» կոչ... ած գաւազան մըն է, յարդի ...պրով շինուած։

...ԱԺ ցեղը ունի նաեւ արջա... ական կրօնք մը, որ յայ... նշանը ըլլալ կը թուի ա՛յն ...ագիտական պգացումին, ...ասները կը տածեն արջի ...ր օգտակար անասունի մը հան... ...ածագործն են մասնաւոր հան... եւ մեծաշուք տօնակատա... ...ով։

...երեւոյթներէն գատելով, կը ...ի թէ Այնոս գեղը իր գո... ...ութիւնը առ առաւելն գար մը ...յն պիտի կարենայ պահել, ...է յետոյ գատապարտուած է ...ուելու։

ՀՐԱՉԵԱՑ ՏԷՐՈՍԿԻ

Դաշնակցութեան Օր.ը Համատանի մէջ

ՀԱՄԱՏԱՆ (Պարսկաստան).— ...շնակցութեան Օր»ը այս ...ով տօնեցինք հակ. 12ին ...ի եւ հաժակիրներուն ...ակցութեամբ։ Նկատելի է, ...այս երկու տարուան տօնա... ...ութիւններու շնորհիւ ...շնակցութեան Օր»ը մեր ...գաղութային ժողովրդա... ...ութիւնն է դառնում, ինչ որ ...ին 28»ը։

Նախօրօք կազմուած ծրագրի ...ամաձայն, հանդէսը բաց անե... ...ղ ընկ. Սամուէլ Սահակեան, ...ացան խօսքի մէջ շեշտեց. ...Դաշնակցութեան Օր»ը ինք... ...ն հայ ժողովուրդի վերջին ...ամակի ազատագրական ...ումների եւ արիւնոտ պայ... ...արների պատմութեան օրն է։ Յետոյ հրաւիրուեց խօսելու ...ին.Տճ.Պողոսեանը,ործանրանա... ...ով Հ. Յ. Դ. ծննդի եւ գործու... ...ութեան գլխաւոր կէտերի ու ...ագայ անելիքների վրայ, իր ...ոքի վերջուստ ասեց. «Հայ յե... ...ափոխական կազմակերպու... ...իններից Դաշնակցութիւնը ...որիւ իր մօտ մէկ քառաս... ...ամեակի ժողովրդանուէր գոր... ...ունէութեան, դարձել է հայ ...ողովուրդի քաղաքական մե... ...ագոյն կազմակերպութիւնը,որի ...այքով ապրել ու որի շար... ...իւսի գործի է լծուել նաեւ ...պոկահայութիւնն, ինչպէս եւ ...ին գաղութը։ Մենք տե... ...նք Դաշնակցութեան հերո... ...ական ոգորումները, իր յաղ... ...ումների պսակը՝ Հայաստանի ...երկու հանրապետութեան կա... ...ացումը եւ այսօր եւս ձախոր... ...ութիւններու այս տարուան օ... ...իին նորից կապուած ենք այդ ...ազմակերպութեան, որովհետեւ ...ատ ենք իր լուսաւոր ապա... ...ին, իր արդար գատին ու ...արձանակին»։

Ապա հրաւիրեց բանախօսե... ընկ. Յրէմ. Սարգսեանը, որ նոր եկած լինելով Եւրոպայից, ներկայացրեց գաղութների հա... յութեան վիճակը եւ իր եզրա... կացութեան մէջ ասաց. «Հայ ժողովուրդը հոգեւին կապած է Դաշնակցութեան, որովհետեւ քա... նի դեռ եւս հայ ժողովուրդը չի հասել իր քաղաքական ձգտում... ների յաղողութեանը եւ քանի դեռ Դաշնակցութիւնն է նրա այդ ձգտումների արտայայտիչը, նա դեռեւս պիտի ապրի եւ յարա... տեւի։ Այդ ապացուցում են մեր գաղութների վիճակն ու Դաշ... նակցութեան ունեցած այն հը... ժալքը, որ տիրող է մեր թէ ներ... կրի, թէ արտասահմանեան հա... յութեան մէջ։ Երիտասարդու... թեան հոսանքը ղէպի մեր շար... քերը գալիս է նոր թափ տալու Դաշնակցութեան եւ յաղթանա... կով պսակելու իր երկար տարի... ների արիւնոտ պայքարները»։

Մէջ ընդ մէջ երգուեցին խա... բական երգեր, ինչպէս եւ «Մեր Հայրենիք» և «Մշակ բանուոր» երգերը։ Տեղի ունեցան նուագներ եւ արտասանութիւններ, որոնց մէջ առանձնապէս գնահատուե... ցան ընկ. Վահան Ղազարեանի ինքնուրոյն ոտանաւորների ար... տասանութիւնները ու ընկ. Ա. Ալլահվէրդեանի ջութակի վրայ նուագները։

Ասպայեան

Զ. Ե. Ո. Մ. ԵՐԵԿՈՅԹԸ

1925ին ծնած այս երիտա... սարդ կազմակերպութիւնը, որ կարճ ժամանակամիջոցի մէջ մեծ հետաքրքրութիւն արթնո... ցուց, այսօր Ֆրանսայի եւ ար... տասահմանի մէջ, մօտ 20ի հաս... նող մասնաճիւղեր ունի։

Միութեան անդամները, որոնք գովելի յամառութեամբ կը գոր... ծեն, առանց շեղելու իրենց գծած ճամբէն, ամէն ճիգ կը թափեն Միութեան նպատակները իրակա... նացնելու։

Ինչպէս հինգ տարիներու ըն... թացքին, շաբաթ օր փարիզի մասնաճիւղին պարահանդէսին ալ սրահը լեցուն էր հոծ բազմու... թեամբ, թէեւ ուրիշ երկու պա... րահանդէսներ ալ տեղի կ'ունենա... էին միեւնոյն օրը եւ միեւնոյն ժամուն։

Զափահաս որբերը, Միու... թեան՝ փարիզի, Պիյանքուրի եւ Պուա քոլոնպի մասնաճիւղերը, ի... րենց առանձին-առանձին կազմով, հայ ընտանիքներ, վերջապէս երկսեռ երիտասարդութիւն կը խայտար սրահին մէջ։ Երիտա... սարդ Միութեան մը՝ երիտասարդ հասարակութիւն։

Երեկոյթը կը բաղկանար եր... կու մասէ.— թատրոն եւ պար։

Ժամը 9.30ին կը բացուի վա... րագոյրը։ Բեմին վրայ կ'երեւին որբ-երիտասարդներէ կազմուած սիրողներու խումբ մը՝ որ կը փորձէր խաղալ «Աշխարհի Դա... տաստանը», չորս արարով ողբեր... գութիւն մը։

Արդար ըլլալու համար պէտք է ըսել որ խաղացողները սխալ ընտրութիւն մըն է որ կատարած էին, ներկայացնելով այս խաղը։ Ուսուցչուհի բառերը խաղացող ե... րիտասարդներու բերնին մէջ կը կոտրտուէին եւ խաղի էութիւնը ներկայ հասարակութեան անհաս... կնալի թուեցաւ։ Քիչ յետոյ «Ոկ... րամոլ ծառայ»ի ներկայացու... մը, (մէկ արարնոց կատակեր... գութիւն մը) քիչ մը փրկեց յու... սահատութիւնը։

Սրահին խորը, հանդիպակաց սեղաններու շուրջ բոլորուած էին Միութեան անդամներն ու համա... կիրները, երկու խումբերու բաժ... նուած, «ծերակուտականներ» եւ «երեսփոխաններ»։ Հոս է որ տեղի ունեցան զուարթ եւ համեմուած զրոյցներ, բաժակաճառեր, ար... տասանութիւններ, ինչպէս նաեւ հայրենասիրական երգեր։

Պարերու ընդմիջումին եղան զանազան անակնկալներ, մրցում... ներ եւ հայկական շուրջ-պարեր։

Խանդավառութիւնը որ բոլո... րին դէմքին վրայ կը շողար ներ... դաշնակ եւ հաճելի մթնոլորտի մը տակ, շարունակուեցաւ մինչեւ առաւօտ։ Մուտքի տոմսերը, վի... ճակահանութիւն եւ աճուրդ կո... կիկ գումար մը գոյացուցին։ Ուշա... գրաւ է որ կէս գիշերէն վերջն ալ շատ մը ընտանիքներ կուգային չուզելով անմասն ձգել որբերու զուարճութենէն։

*** *Դեկտ. 25ին, տօնական օրերուն առթիւ, փարիզի մէջ կը գումարուի Զ. Ե. Ո. Միութեան Բ. ընդհ. պատգամաւորական ժո... ղովը։*

*** *Փարիզի մասնաճիւղը ըն... րած է գեղարուեստական մարմին մը՝ որ երեք յանձնախումբերէ կը բաղկանայ։ 1) Թատերական յանձնախումբ՝ որ երիտասարդ-սի... րողներու միջոցով փարիզի եւ ար...ուարձաններու իր շրջանակին հա... մար թատերական ներկայացում... ներ պիտի տայ։ 2) Նուագախումբի գործը, որուն համար կոկիկ հիմնադրամ մը ունի մասնաճիւղը։ 3) երգչախումբի յանձնախումբ, որ երգի-վարիչներու հետ բանակ... գութիւն պիտի կատարէ համեստ երգչախումբ մը կազմելու հա... մար։*

Հ. Այճեմիկ

Կարդացէք և Տարածեցէք

ՅԱՌԱՋԸ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍ

(Գաղուած խորհրդ. Թերթերէն)

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ

Բոլշեւիկ Անաստուածներու միութիւնները, համաձայն տըր... ուած հրահանգներուն, պիտի անց... նին անընդհատ աշխատանքի։ Այս առթիւ, Անաստուածներու Միու... թեան վրաստանի կեդր. խոր... հուրդը հետեւեալ կոչ հրահանգը կ'ուղղէ իր անդամներուն, բացա... տրելով անընդհատ աշխատանքի նպատակն ու նշանակութիւնը։

— Ընկերվարական շինարա... րութեան 2րդ տարեշրջանին, հըն... գամեայ ծրագիրը կը ստանայ միայն առաւելութիւն՝ արա... գացնելու երկրին ճարտարարուես... տացման թափը։ Ատկից զատ, այսուհետեւ աշխատաւորները ո՛չ թէ պիտի հանգստանան հին հրէա... կան կրօնի դեղատոմսերով, այլ գիտութեան տուեալներով, որու հիմ պէտք է ծառայէ աշխա... տանքի պայմաններու եւ արտա... դրութեան ուսումնասիրութիւնը։ Անընդհատական ժահագուարուած պիտի տայ տօնական հանգստու... թիւններու հին ձեւերուն եւ սկիզբ պիտի դնէ բանաւոր հանգստեան։

Անընդհատականի անցնելով, պիտի ոչնչացուին ամբողջ դարեր ոսկրացած, սրբազան եւ անձեռն... մխելի մահմետականներու ուր... բաթ օրերը, Հրեաներու շաբաթ եւ քրիստոնեաներու կիրակի օ... րերը,անոնց ոչնչաչումովմենք կը ջախջախենք այն պատնէշները, ո... րոնք մինչեւ այժմ գոյութիւն են ունեցեր զանազան ազգերու աշխատաւորութեան մէջ։ կապի... տալիստներն ու կալուածատէրերը միշտ աշխատեր են բորբոքել ազ... գային ատելութիւնը՝ թուլացնելու համար դասակարգային պայ... քարը։

Անընդհատականը միեւնոյն ատեն, խիստ հարուած կը հասցնէ կրօնամոլութեան»։

Ուրբաթ, շաբաթ եւ կիրակի օրերն ու անոնց կապուած հան... գիստները վերցնելով, չենք գիտեր թէ պիտի վերնա՞ն միջազգային աշխատաւորութիւնը բաժնող պատ... նէշները։ Բայց, կ'ենթադրենք թէ այ" ընթացքով՝ բոլշեւիկները ձեռնարկած են, բոլորովին վերցնե... լու աշխատաւորներու հանգիստը։

ԱՊՐՈՒՍՏԸ ԿԸ ՍՊԼԷ

Համաձայն բոլշեւիկեան լու... րերու եւ վիճակագրութիւններու, սեպտեմբեր ամսուան ընթացքին ապրուստի գիները սպած են թէ մասնաւոր շուկային եւ թէ հա... մագործակցականներուն մէջ։ Թիֆ... լիսի մէջ կաթը սպած է հարիւրին 20, Բագուի մէջ կաղամբը հա... րիւրին 50, գետնախնձորը, ալիւրը հարիւրին 22, Երեւանի մէջ՝ մա... քարոնին 14.3, հաւկիթը 4.5, կաթը 7.7, կարագը 11,1 եւ փայտը հարիւրին 8,2 համեմա... տութեամբ։

Համագործակցական խանութ... ներուն մէջ, հասած ապրանքները անմիջապէս կը սպառին. Շաքարի չափը նոյնը մնացած է, մարդ գլուխ 800 կրամ։

Ճարպ, իւղ, պանիր, հաւկիթ, կարագ, բրինձ, եւայլն ստացուած են սահմանափակ քանակութեամբ եւ յաճախորդներուն հագիւ կա... րելի եղած է գոհացում տալ հա... րիւրին 20-30 համեմատու... թեամբ։

Սեպտեմբերի մէջ, առեն ե... ղած է որ շուկային վրայ, միս բնաւ չէ գտնուած։ Հագի մատա... կարարումը միշտ դժուարութիւն... ներու մատնուած է, թէեւ շահա... գետներու դէմ պայքարն աւելի է ուժեղացած եւ ամէն միջոցի դիմուած է արգիլելու համար որ անոնք հագ մթերքն եւ տեղափո... խեն, բայց եւ այնպէս, անոնցմէ մէկ քանին, յաջղած են փայտի, բանջարեղէնի եւ պտուղի անուան տակ որոշ քանակութեամբ հագ արտածել գիւղերէն։

Քաղաքներու մէջ մասնաւո... րաբար, հագթուխներու թիւն ա... ւելի պակսած է։ Սեպտեմբերի մինչեւ 20ը ստացուած է գանազան տեսակի ալիւր՝ 20,068 թոնօ։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՄԸ ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՄԱՀԸ

Անցեալ շաբաթ Պոլսոյ մէջ արկածի մը զոհ գնաց խոստմե... նալից երիտասարդ մը՝ Յաւակ Կէօզիւբեան, երբ իբրեւ դերա... սան կը խաղար Մաքսանենգները անուն շարժանկարի մը համար։

Ողբացեալ երիտասարդը՝ Թե... լաւարտ Մանասարեան վարժա... րանէն՝ չորս տարի իբրեւ ուսուց... չի պաշտօնավարած է Շիշլիի Գարակէօզեան որբանոցին մէջ, յետոյ բացած՝ Գարագաշ լուսա... նկարչատունը։ Մակայն մասնա... ւոր սէր եւ ընդունակութիւն ու... նէր դերասանութեան ու իր ա... զատ ժամերուն կը պատրաս... տուէր այդ ասպարէզին։

Վերջերս Տար-իւլ-Պէտայիի վարիչ Էրթողրուլ Մուհսին պէյ գնահատելով իր տաղանդը՝ հրա... ւիրած էր զայն խաղալու «Մաք... սանենգներ»ուն մէջ։ Յաւակ դեր ունէր մաքսանենգներու հե... տապնդման մէջ։

Փորձը կը կատարուէր Մաս... լաքի կողմը։ Երբ դերասանները ինքնաշարժով մը կ'երթային, կառքը փոսի մը մէջ իյնալով շրջեցաւ, Յաւակի գանկը ջախջախուեցաւ եւ հիւանդա... նոց փոխադրուելէ վերջ մեռաւ։ միւս թուրք ընկերներն ալ ծան... րապէս վիրաւորուած են։

Յուղարկաւորութիւնը կա... տարուեցաւ նոյ. 14ին Բերայի մէջ։ Ներկայ էին Գարակէօզեա... նի սաները,Տարիւլպէտաալի դե... րասանները՝ գլխաւորութեամբ Մուհսին պէյի, որոնք ծաղկե... պսակ բերած էին։

Նոյնպէս պսակներ բերած էին ողբացեալ երիտասարդին պա... րագաները եւ ուրիշներ։ Շիշլիի գերեզմանատան մէջ դամբանա... կաններ խօսեցան Տաճատ եպս. Գարակէօզեան սան ժը եւ Պ. Թ. Ազատեան։

Կը թողու այրի մը եւ երեք անչափահասներ, որոնց ապ... րուստը հոգալ յանձն առած են իփէքճիզատէ եղբայրները, ո... րոնց հաշուոյն կը գործէր Մաքսանենգները ֆիլմը։

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ

Առաքինութեան մրցանակնե... րու բաշխման ჩանդէսը տեղի ունեցաւ նոյեմբեր 11 երկուշաբ... թի օրը, սալ տը ժէոկրաֆիի մէջ։

Մրցանակ ստացան տիկ. Ե. Մինասեան (Տրապիզոնցի), տիկ. Գէորգեան (Պաթումցի), Օր. Զ. Գալֆեան (Պոլսեցի), Օր. Տ. Սուճեան (Էրզրումցի), Օր. Ֆէօլէ... եան (Լօտէմիշցի)։ Իւրաքանչիւրը ստացաւ գեղարուեստական վկա... յագրով մը 2000ական ֆրանք։ Օրիորդ Զարուհի Գալֆեան իր ստացած նուէրին կէսը 1000 ֆրանք նուիրած է Ադքատա... խնամին։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Զ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՅԼԵՐԸ

Զ. Ե. Ո. Միութեան կեդր. վարչութիւնը կոչ կ'ընէ բոլոր հայ բանաստեղծներուն, որպէսզի յօ... րինեն քայլերգ մը Որբերու Մի... ութեան համար։

Այդ քայլերգները պիտի տպուին «Երկունք»ի մէջ եւ ա... մէնէն յաջողը պիտի յայտա... րուի Ապրիլին, երբ կոմիտաս վարդապետի սաներէն Վ. Սարգս... եան պիտի տայ եղանակն ալ, եւ այսպէս պիտի նուիրագործուի։

Քայլերգը պէտք է ունենայ բիրտ եւ վայրի կշռոյթ մը, ա... րու եւ զօրեղ արտայայտութիւն մը, եւ ներշնչէ այն հաւատքը, զոր հայ որբերը ունին իրենց ա... պագայ կեանքին մասին։

Ընտիափառ ճակատով վա... հագնեան սերունդն է, որ այդ երգով լսել պիտի տայ իր հեռա... ւոր բայց մօտեցող ոտնաձայնը։

Զ. Ե. Ո. Մ. կեդր. վարչ.

ԱԿՈՒԱՅԻ ՅԱՒ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆԵՐՈՒՆ

Փարիզ, 29 Պուլվառ Սէն-Մարթէն, մեր հայրենակիցները պիտի գտնեն հայ համբաւաւոր առաւմնաքոյժ մը, որուն դարմա... նատունը օժտուած է առաւելագոյն ժամանակակից վերջին կատարելագոր... ծումներով և որ իւրաքանչիւրը պիտի խնամէ իր պարագային համեմատ։ Ակռայ քաշել ձրի։ Կեղծ առաւմներու և առաւմնաշա... րերու շինութիւն՝ չափաւոր գի... ներով։ Երաշխաւորուած աշխա... տանք։ Ամէն օր ժամը 9էն մին... չեւ կէսօր։ Հեռաձայն Archives 55—09։ (Մ.)

ՅԱՌԱՋ,,ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 17 —

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՕՐԻՈՆ ՊՋՏԻԿ ՈՍՏՈՒՄ ՄԸ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԱՆՀՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

— Հարցում մը, տիկին,ի՞նչ... ես պատահած է որ այդ գրան... գիները Ամերիկայի մէջ կը ...նուին։

— Որովհետեւ բժիշկ ձէք ...ունդլ Ամերիկացի էր... Ան... ...ժամանակ, իբր իննսուն տարի ...աջ, բնականաբար ժոմիաները ...ակած է Ուոքֆէլլըր թանգա... ...ին։

— Եթէ անոնք արթննան, ...րանսական քաղաքացի պիտի ...ատուին, այնպէս չէ՞։

— Չեմ գիտեր, պարոն, պա... ...ախանեց չոր կերպով Աննի ...ոմսըն. եւ արդէն առաւժմ ա... ...որ վրայ խորհող չեմ։

Գաբրիէլ պէր չերկարեց։

— Ըսիք թէ մոմիաներն ա... ...նդ են, չէ՞։

— Այո՛։

— Սակայն Ուոքֆէլլըր թան... գարանն այրած է իբր քսան տա... րի առաջ, այնպէս չէ՞։

— 2006 թուին. բայց կա... րելի եղած է կրկնագագաղը ա... զատել հրդեհէն...։ Եւ արդէն ու... րիշ փորձանքներ ալ եկած են ա... նոր գլխուն։ 1935ի եւրոպական յեղափոխութիւնը, 1982ի ճա... փոնգիներու կողմէ Նիւ Եորքի օդային ռմբակոծումը, 1997ի երկրաշարժը եւայլն։ Բայց թան... կագին գագաղը միշտ գերծ մնացած է կորուստէ։

— Հրաշք է, կարծէք։

— Մեր գարուն հրաշք գո... յութիւն չունի, պատասխանեց Աննի Թոմսըն. միայն գիտական դէպքեր կան։

— Իրաւունք ունիք, տիկին, ըսաւ Գաբրիէլ պէր, բայց մենք ֆրանսացիներս քիչ մը բանաս... տեղծ մնացած ենք...։

— Ուրիշ բան մը ունի՞ք ը... սելու, պարոն։

— Այո՛, տիկին, կը յուսամ քիչ օրէն ձեզ տեսնելու հաճոյքն ունենալ։

— Ամերիկա՞ պիտի գաք։

— Կարելի եղածին չափ շուտ պիտի մեկնիմ, ամենաուշը մա... յիս 2ին, փորձի գոնէ վերջի մա... սին ներկայ ըլլալու։

— Շատ լաւ, բայց կ'իմա... ցնեմ ձեզ թէ ինձմէ եւ իմ օգ... նականներէս զատ ոչ ոք պիտի մօտենայ երկու քնացողներուն։

— Պիտի տեսնեմ այնչափ որչափ որ հաճիք թոյլ տալ... եւ հաճոյքը պիտի ունենամ ձեզ քանի մը ծաղիկ ընծայելու, ա... ւելցուց Գաբրիէլ, կնամեծար շեշտով մը։

Աննի Թոմսըն շնորհակալ իսկ չեղաւ։ Նորէն կոխեց հեռաձայնի կոճակին վրան եւ ամէն ինչ լռեց, անփայլ ապակիի լուսաւորումն ալ դադրեցաւ եւ վրայի պատկերն անհետացաւ իսկոյն։

Ցեղչուհին ուրիշ քանի մը նամակներն ալ տուն տուաւ եւ յետոյ դարս ելաւ իր գրասեն... եակէն։

Ուոքֆէլլըր թանգարանը ար... դիական բոլոր կատարելագոր... ծումներով օժտուած շէնք մը չէր։ Այնտեղ չկար շրջուն գորգ եւ եթէ վերելակներն ալ չըլլային, բոլորովին հին շէնքի մը երե... ւոյթը պիտի ունենար։ Աննի Թոմ... սըն մտաւ երկայն նրբանգք մը որ իր գրասենեակը կը միացնէր կեդրոնական գմբէթաւոր մասին հետ։

Թանգարանը,որչատ հարուստ էր, բացառապէս յատկացուած էր կենդանաբանութեան։ Այնտեղ նմոյշներ կային երկրի մակերե... ւոյթէն անհետացած բոլոր կեն... դանիներէն։ Ինչպէս նաեւ բոլոր ողջ տեսակներէն։ Այս վերջիններէն կը բնակէին պարտէզին մէջ շի... ուած ահագին գաւագեղի մը մէջ, եւ ամբողջութիւնը կը դրա... ւէր քանի մը հեկտար տարա... ծութիւն։

Աննի Թոմսըն գրաւած էր իր դիրքը մեծ ճիգերով եւ շատ մը մրցումներէ վերջ, որոնց մէջ միշտ առաջին ելած էր։ Համալ... սարանական ոչ մէկ տիտղոս ունէր, բայց Ամերիկացիները շատոնց նոր գրութիւն մը որդեգրած էին։

Մրցումով ընդունելիք պաշ... տօններուն համար ոչ մէկ վկա... յական կը պահանջուէր. ամէն ոք ազատ էր մասնակցելու, բայց քննութիւնները շատ խիստ էին, որով դիպուածի բաժին չէր մնար, եւ անկարողները կը ձախողէին ճակատագրօրէն։

Օր. Թոմսըն կենդանաբանու... թեան մոլի էր։ Հակառակ իր ե... րիտասարդ տարիքին, որոշապէս գերազանցած էր իր մրցակիցները եւ անոր Ուոքֆէլլըր թանգարանի տեսչուհի նշանակութիւնը ոչ մէկ բողոքի առիթ տուած էր։

Գլխաւոր մասը ճարտա... րապետական գլուխ գործոց մըն էր, ամբողջովին ապակեայ եւ կապոյտ լոյսով ողողուած։ Այն... տեղ կային միայն հազուագիւտ բաներ — երկու ամբողջական կմախքներնախաջրհեղեղեան կեն... դանիներու իրական մոմմութիմը Շպիցբէրգի սառոյցներուն մէջ... ջէն գտնուած, ուրիշ նախապատ... մական կենդանիներ եւ վերջապէս, պատուոյ տեղին մէջ, պատ... նէշներով շրջապատուած փոքր սեղանի մը վրայ մեկի ծանօթ կրկնագագաղը։

Աննի Թոմսըն կը յառաջանար դէպի դագաղը. մէկ գարէ ի վեր պահապան մը գիշեր ցերեկ կը հսկէր մոմիաներուն վրայ. բժիշկ Տրունդլի ձգած կտակին տողերը բաւական էր ապահովելու մշտա... կան պահապանի մը թոշակը եւ եթէ բաւական իսկ չըլլար, Միագ... եալ Նահանգներու ելմտագոյգէն պիտի հոգացուէր ապահովաբար այդ ծախքը, գիտութեան յա... ռաջդիմութեան սիրոյն։

Գիւղացիական ապստամբութեան դէմ

Մոսկուայէն կը ֆաղորդեն.—*Ուկրաինայի Պոլտավա նահանգին մէջ, ապստամբներու ջոկատի մը դէմ կռիւ մը վերջ, քաղաքապահ զինուորները գերի բռնեցին 47 հոգի և անոնց պետը։ Ապստամբներու այս ջոկատը կը թուի թէ քանի մը տարիէ ի վեր կը յարձակէր համայնավարներուն եւ համայնավար հիմնարկութեանց վրայ։*

Ուրիշ կռիւ մը տեղի ունեցաւ Քանէֆի շրջանին մէջ (Քիևի նահանգ)։ Ջոկատին պետը գերի բռնուելով զնդակահարուեցաւ։ Այս վերջին ջոկատն ալ քանի մը տարիէ ի վեր կռիւ կը մղէր, յանդուգն յարձակումներ կը գործէր խորհրդային հիմնարկութեանց դէմ եւ մահափորձներ կը կատարէր համայնավարներու վրայ։

Մոսկուայի շրջանի բնդհ. դատախազը մամուլի ներկայացուցիչներուն յայտարարեց թէ՝ օգոստոս 1էն մինչեւ հոկտ. 1 այդ շրջանին մէջ 72 յարձակումներ գործած են գիւղացիները։ 15 գիւղացիներ հրացանագարկ եղան։

Տեղական բոլոր դատախազները հրաման ստացան ամենակարճ ժամանակի մէջ փակել հակայեղափոխական բոլոր գործերը, մանաւանդ անոնք որ կը վերաբերին ցորենի մթերումին։ Այս գործերը կարգադրելու համար, բնդհ. դատախազը օգնականներ եւ հարցաքննիչ դատաւորներ ղրկեց գաւառները։

Պէյրութի զեխի մթերանոցը

Գրեցինք թէ Պէյրութի մէջ երեւան հանուած է զէնքի գաղտնի մթերանոց մը։ Սուրիոյ թերթերը այս մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտան.

Շուէյֆաթի մօտերը գրաւուեցաւ ինքնաշարժ մը, որուն մէջ 29 պատերազմական զէնքեր, գնդացիր մը, 500 փամփշտակալներ եւ բազմաթիւ փամփուշտներ կը գտնուէին։

Պաղեստինի վերջին ջարդերէն յետոյ, սիոնական կազմակերպութիւնը, նախորդ դէպքերուն կրկնուիլը հաւանական գտնելով, ինքնապաշտպանութիւնը ապահովել որոշած էր։ Այդ նպատակով կազմուած է առանձին յանձնախումբ մը, որուն պաշտօնն է զէնք եւ փամփուշտ հայթայթել եւ գինել Հրեաները։ Կազմակերպութիւնը հսկայ գումարներ տրամադրած է այդ նպատակին եւ որոշ գործակատարներ ղրկած դրացի երկիրները՝ զէնք գնելու եւ փոխադրելու համար։ Գլխաւոր օժանդակներն եղած են հայ համայնավարներ, որոնք Հալեպ, Սուրիա եւ Լիբանան անցած եւ սկսած են գործել։

Պէյրութի մէջ Ժոզէֆ Բատտէվսքօ անուն մէկն էր անոնց գործակատարը, նախկին ոստիկան Պաղեստինի։ Ասոր կ'ընկերանար Հայֆացի Ժոզէֆ Լաւան։ Ասոնք երբ Պէյրութ հասան, ընդհ. ապահովութեան կողմէ հետապնդման ենթարկուեցան։

Երկրորդ օրը Բատտէվսքօ ոստիկաններու կողմէ ձերբակալուեցաւ զէնք կրելուն համար եւ բանտ առաջնորդուեցաւ, բայց քանի մը ժամ վերջ ազատ արձակուեցաւ։ Այս անգամ աւելի խիստ քննութեան տակ առնուեցան և հասկցուեցաւ որ անոնք գիշերները կը բացակային քաղաքէն։ Երկար հետապնդումներէ վերջ երեւան եկաւ որ անոնք իրենց գտած զէնքերը կը փոխադրեն Շուէյֆաթի մօտ անտառ մը.

Եւ երբ կը պատրաստուէին մեկնիլ Պաղեստին, ձերբակալուելով տարուեցան Պէյրութ, իրենց գոյքերով միասին։

Թուրք յեղափոխականներու դատը

Էնկիւրիի եղեռնագատ ատեանը սկսած է դատել չորս անձեր, որոնք լրտեսութեան ծառը ամբաստանութեան տակ կը գտնուին։ Դատավարութեան ընթացքին պարզուած է որ Խսկիշէհիրի պատերազմական պիտոյքներու գործարանին երկու բանուորները, Արաբի մը կողմէ համոզուելով, որոշեր են Դամասկոս երթալ, աւելի դրամ շահելու համար։ Այդ միջոցին Էսկիշէհիր գտնուող Իսմայիլ անուն մէկը զանոնք սահմանը անցընելու պատրաստակամութիւն յայտներ է։

Այս չորս անձերը սահմանապուխին վրայ ձերբակալուած են ոստիկան զինուորներուն կողմէ։ Իսմայիլ Հագգը դրամի փոխարէն կարգ մը նօթեր տուած է ամերիկեան կառավարութեան եւ հայրն ալ ատեն մը յարաբերութիւն ունի եղեր Շէյխ Սնուսիի հետ։ Այս անգամ Էսկիշէհիրէն մեկնելէն առաջ, յանձնառու եղեր է Սուրիոյ կառավարութեան տեղեկութիւններ տալ Թուրք բանակին պատերազմական պիտոյքներուն մասին եւ աշխատած է իբր բանուոր մտնել պատերազմական պիտոյքներու գործարանը։

Իրաքի նոր դահլիճը

Իրաքի վարչապետ Սըր Ապտիւլ Մուհսին պէյ էս Սա'ատունի անձնասպանութեան վրայ, Ցէյսալ թագաւոր նոր դահլիճի կազմութիւնը յանձնեց Նաճի պէյ էս Սուվայտիի։ Նոր վարչապետը իրենց պաշտօնին վրայ պահեց նախկին դահլիճին բոլոր նախարարները։ Միակ նոր նախարարն է ոռոգումի եւ երկրագործութեան նախարար Խալիտ պէյ Սիւլէյման։

Գարախանի խորհրդաւոր ճամբորդութիւնը

Պերլինեան կարեւոր թերթ մը՝ «Գերմանիա» կը գրէ թէ խորհրդային միութեան արտաքին փոխ-գործավար Գարախան երկուշաբթի իրիկուն Պերլին հասած է։ Այս այցելութեան նպատակը յայտնի չէ։

Մոսկուա չի ձգեր գերման գիւղացիները

Մոսկուայէն վերջին հեռագրի մը համաձայն, խորհրդային իշխանութիւնները չեն արտօներ գերման գիւղացիներու գաղթը դէպի Գերմանիա եւ կ'ուզեն զանոնք ղրկել հիւսիսային Կովկաս, Ուրիմ ու Սիպերիա։ Մոսկուայի դուռներուն առջեւ, ուր համախմբուած են այս գաղթականները, սրտաճմլիկ տեսարաններ կը պարզուին, երբ բոլշեւիկեան գործակալները գիւղացիները կը զատեն իրենց ընտանիքներէն։ Կը կարծուի սակայն թէ գերման կառավարութիւնը պիտի կրնայ պարտադրել իր կամքը եւ յաջողցնել անոնց Գերմանիա ներգաղթը։

Քոսթի եւ Պէլլոնթի վերադարձը

Տեւողութեան մրցանիշի ախոյեանները ուզելով անակնկալ մը ընել, երկու օր լուր չէին տուած իրենց թռիչքին մասին։ Հնդկաստանէն Պասրայի ճամբով Աթէնք եւ Հռոմ հասնելէ յետոյ, Քոսթ եւ Պէլլոնթ երէկ առաւօտ ժամը 3ին Հռոմէն ճամբայ ելան դէպի Փարիզ։ Ժամը 8.37ին Լիոնի վրայէն անցան՝ կէսօրին Պուռժէ հասնելու համար։

Կը յուսային առջի օր հասնիլ Փարիզ, սակայն Քորֆուի մօտերը փոթորիկի բռնուելով, ստիպուեցան Աթէնք վերադառնալ։

Իր այս վերջին թռիչքով, Քոսթ 120.000 քիլոմեթր ճամբայ կտրած կ'ըլլայ օդանաւով։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի ընկերներն ու ընկերուհիները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Քաֆէ Օ Քլէո տը Լիւնի վերնայարկը, Փլաս ա'Իթալի։

Օրակարգ՝ Ջեկոյց 7րդ Շրջ. ժողովի պատգամաւորներու։

ՀԱՅ ՊԱՏԱՍԽՈՍՈՒԹԻՒՆ ԼԱՍԻՈՒԹԱՑԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ԽԱԺԱԿ ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Պար Իտէալի մէջ

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

SALLE VOLTAIRE, PLACE DE L'ODEON, *ՄԷԹՐՕ* ODÉON

կը նախագահէ Ա. ԿԻՆՃԵԱՆ

ԵՐԳ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ ՆՈՒԱԳ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր Հայքի Երիտասարդաց Միութեան կողմէ իր կազմութեան երրորդ տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի ժամը 2ին 48 Րիւ Թափի վէր, սալօն Սբանեօլի մէջ։ Երգ, նուագ, արտասանութիւն։ կը բանախօսեն՝ Պ. Պ. Շ. Սերէնկիւլեան եւ Ա. Աբօեան։

Մուտքը ազատ է։

Հ. Յ. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

Անիէր-Պուա-Քոլոնպի *Եռագոյն Հենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները եւ Վիշապեան խումբը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ձանօթ հասցէին։ Կարեւոր օրակարգ եւ ղեկոյց Շրջանային ժողովի մասին։*

Իսի-լէ-Մուլինոյի *Մուրատ խումբի ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին,* 164 Ave. de Verdun։ *Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

Սարսէլի *Հրայր խումբի ընկերահաւաքական առաջին գասախօսական ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2.30ին* Salle de Noces-ի *մէջ։ Կը դասախօսէ՝ ընդհ. Ա. Աւետեան, նիւթ՝ «Հ.Յ. Դաշնակցութիւնը, որպէս ընկերվարական եւ ազգային կուսակցութիւն»։ Շնորհակալ կար տիւ Նոբէն 13.43 եւ 13.52։*

Ալֆորվիլի *Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ զեկոյց Շրջ. ժողովի եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Ներկայանալ անդամատարով։ Բացականները նկատողութեան պիտի առնուին։*

Գ Ա Ի Ա Ռ

Լիոնի *Կուկունեան խումբի ժողովը՝ այս երկուշաբթի 25 Նոյեմբեր իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը,* 262 Rue Duguesclin։ *Օրակարգ՝ զեկոյց եւ ընտրութիւն։*

Սէն Շամոնի *Վարուժան խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 1ին Վարուժանի սրահը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատարով։*

ՅԻՇԱՏԵՏԻ

ՓԱՐԻԶԻ *Զ. Ե. Ո. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 8ուկէսին Միութեան ընթերցարանը, Ֆլորիա։ Օրակարգ՝ շարունակութիւն Պատգ. ժողովի օրակարգի հարցերու վիճաբանութեան։*

*** *Զ. Ե. Ո. Միութեան Պիյեան-քուրի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի երեկոյ ժամը 8ուկէսին Պիւբօ Թապա։ Օրակարգ նոյն։*

*** *Զ. Ե. Ո. Միութեան Պուա-ֆոլոնպի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի երեկոյ սովորական վայրը։ Օրակարգ՝ նոյն։*

Պ. ՄԵԼՔՈՆ Հոպոյեանէ կը խնդրուի իր ճշգրիտ հասցէն իմացնել «ցառաջ»ի։

Պ. Պ. Նուպար ճիվանեանէ և Նուպար Կիրակոսեանէ (Պոլիս, Սան-Մթէֆանոսցի) կը խնդրուի իրենց հասցէները իմացնել Պ. Ղեւոնդ Հալրունիի, 22 Rue du Vieil Abrevoir, St. Germain en Laye. (S. et O.).

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Ռոման, Ս. Պիլալեան.— *Ջեր ուզած հասցէն է* 3bis Avenue Thiers, Raincy (S. et O).

ՆԱՄԱԿ ունի ՕՆՆԻԿ ՓԻԼԻՓԻԿԵԱՆ դիմել՝ «ցառաջ»ի։

ՏՒՓՔ. ՀՕՇԵԱՆ, *կը գտնուի ամէն օր, բացի կիրակէ, կէսօրէ վերջ, Թիւ* 1 Rue Renniguin (Ave. Wagramի վրայ)։ Թէլէֆոն՝ Wagram 20—35։ Առաւօտները ժամադրութեամբ։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի «Մանուկներու Պաշտպանութիւն» Փարիզի ժասնաճիւղի Թէյասեղանը այս կիրակի ժամը 3ին Հ. Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ 71 Ave. Kléber։ *Կը հրաւիրուին անդամները, իրենց պարագանները եւ համակիրներ։ Նուագ, երգ եւ հաճելի անակնկալներ։*

ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՕ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Grand bal de l'Echarpe

Կազմակերպուած փրոֆէսէօր Պ. ԽՈՍՐՈՎ ԱԲԱԼԱՖԵԱՆի կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30-էն մինչեւ առաւօտ Grand Palaisի սրահը։ Թանկօի եւ Շալի մրցում։ Ջեղչուած տոմսեր կը գտնուին հայ սափրիչներու մօտ եւ սրճարանները։

EMPIRE *Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram*

Cirque de Paris	Էքթոլ Միլիոքէր	ամենալաւն ու ժամը	2-14 ֆրանք

Կ'ուզուին *ժէտոէ ոօպ կարող վարպետ եւ*

աշկերտ գործաւորուհիներ։ Տեւական գործ եւ լաւ վճարում։ Դիմել առաւօտները ժամը 10-12 իսկ կէսօրէ վերջ 3-5, Պ. A. Mergeanի, 118 Rue d'Avron։ *Մէթրօ՝* Avron։

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով գարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատորիա։ Ընդհանուր եւ արագ խորհրդակցութիւն. ամէն օր 9—12, 2—8 եւ հրաւէի 9—12։

ՍԱԿԱՐԱՆ

21 Նոյեմբեր 1929

	ԴՐԱՄՆԵՐ	ֆր.
Սթերլին,	L. St.	123.88
Տոլար,	Dollar	25.41
Մարք 100	Mark	607.50
Թրք. Թղթ.	L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի	» » or	106.90
Մէճիտիէ	Médjidié	8.75
Լէվա 100	Léva	18.62
Տրախմի »	Drachme	33.25
Լիր »	Lire	133.—
Պելժ. ֆր. »	Fr. Belge	71.10
Զուից. »	Fr. Suisse	492.75
Լէյ »	Leï	15.15
	ԱՐԾԵԹՈՒՂԹ	
Եգ.ֆր.ֆոնս.	I Cr. Fonc.Eg.	2190.—
»	II »	1520.—
»	III »	1500.—
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs	82.—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ, ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, տառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, ազան անվրցելի գիներով։

Անթերըրընչօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքները կ[illegible] դուսուին։ ԴԻՄԵՑԻՔ եւ ՓՈՐՁԵՑԻՔ։

ՀԱԼԷՊԻ ՊՈՒԼՂՈՒՐ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ

Հասած է Հալէպի պուլղուր, ամենաընտիր տեսակէն։ Ծախուի մեծաքանակ (պարկով)։ փափաքողներուն նմոյշ ղրկուի։ Դիմել հետեւեալ հասցէին՝

H. BABIKIAN
8A Rue Francis de Pressensé, MARSEILLE

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)
18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97

Իրաւագէտ-խորհրդատու ՏԷՓանս ԱԹոմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիոքէր Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փոդոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նաեւ Թիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ Թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8-9. եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ։

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի
սմոքինկի եւ Ֆրաքի համար

Ձերմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սթօք
Crêpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie եւն.

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԴԻՆՈՎ ՓՈՒՐԱՔԱՆԱԿ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

Ets "TOUT POUR LE CONFORT"
26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53-44

CHAUFFAGE CENTRAL

ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE ingénieur E. T. P.)

Կը ստանձնէ շօֆաժ սանթրալի, սալ տը պէներու եւ տաք ջուրի գեղեցկացում

ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

Մեր միջոցաւ կատարեցէք նաեւ ձեր սալամանտրերու եւ խոհանոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարելիք զեղչէ Միեւնոյն Տան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւլն. — կանխիկ եւ ապառիկ։

ԼԻՈՆԻ, ՎԱԼԱՆՍԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ցաճախորդներուս փափաքին գոհացում տալու համար ամենայն պիտի այցելեմ Լիոն, Վալանս եւ Մարսէյլ, միասին բերելով արտադրեան ամենանոր փլաքներու ճոխ մոդերք մը որ գոհացում տայ նոյնիսկ ամենադժուարահաճ երաժշտասէրներուն։ փափաքողները կրնան հետեւեալ հասցէներուն՝

ԼԻՈՆ, Պ. ՔՆԿՏրեանի, 211 Rue Crequi, նոյեմբեր 15էն 20։

ՎԱԼԱՆՍ.— Պ. Գրիգորեանի ճաշարանը, 31 Rue Belle Image նոյեմբեր 20էն 25։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պ. Թաշճեանի, 25 Rue des Dominicaines, նոյեմբեր 25էն 30։

ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Մ. ԱՐԵԻԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական տապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։

Ամուսնութիւն եւ ժառանգալուծում։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թզթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԵՐ ԵՒ ՑՆօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը ընդունի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire ՏՀ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin
Խմբագ. եւ վարչութիւն PARIS (10e)

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

23NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1118

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

քանի կը քրքրենք, կը պրպտենք խորհրդային թերթերը, քան կը համոզուինք թէ իսկապէս պատերազմական վիճակ իր տիրէ ամբողջ Խորհրդային Միութեան տարածութեան ա, հիւսիսէն հարաւ:

Թողունք բուն ռուսական անծայրածիր տափաստանները իջնենք Անդրկովկաս, այլ մանաւանդ Հայաստան, որ այս կէտին վրայ եւս կը ծնայ... «օրիգինալ» (ինքնատիպ, նորնակ):

Այս միջոցին, հրապարակ դրուած են շարք մը ազդանշան.— 1. «ինտուստրացման 3րդ. փոխառութիւն (բոնի դրամ ճարտարարուեստը զարգացնելու համար): 2. Հացամ (եղած-չեղած ալիւրն ու ցորենը եւ խոտը բռնագրաեւ կեդրոնացնել պետութեան ձեռքը): 3. Բամպակի մթե (նոյնպէս): 4. Անընդհատ աշխատանք: 5. Պայքար «կուներու դէմ: 6. Պայքար անգրագիտութեան դէմ եւլն.:

Կը բաւէ հետեւիլ այս աշխատանքներէն կամ պայքարներ ո՛ր եւ է մէկուն, գաղափար կազմելու համար միւսներու ին: Եւ ամբողջ կացութեան մասին: Մանաւանդ մեր միհամար հայրենիքին մէջ, ուր մարդիկ անպատուութիւն կը կէս ճամբան մնալ, եթէ նոյնիսկ ամբողջ հայ ժողովուրդի քերթելու հրաման արձակուի:

Անենք, ուրեմն, հացամթերման «կամպանիա»ն, որ յառաջ տարուի արտակարգ եռանդով: Ճարտարարուեստի փոխառութիւնը կը կատարուի գոռում-գոչումով: Հրաձգութիւն, հանուագ եւ գանազան խաղեր: (Իրենք են որ կը նկարագրեն)

Հացամթերումն ալ՝ նոյն ցուցադրական խեղկատակութիւններով, որոնք ամէն բանէ առաջ սարսափ տարածելու համար են: Եթէ չամչնան, գիւղ մտած առեն պիտի պարկ մը ցորեն աւելի հաւաքելու համար. «Թուն դուն ելան Հայոց սրտեր զէնքի շարժումէն...»:

Եւ պայքարը յառաջ կը տարուի առանց նկատի առնելու տնտեսական վիճակը, իրական տարողութիւնը: Ինչպէս ճակատներու վրայ, այստեղ ալ, մինչ վրացի եւ թոմունիստները կ'աշխատին աժան ազատիլ, նուազագոյնով կատարել կեդրոնին հրամանը, հայ լէնինականը հակոր կ'ըլլայ, հրամանը հարիւրին հարիւր կատարելու համար: Ուրիշ խօսքով, միջոց չի խնայեր հայ գիւղացին քերելու, քամելու:

Եւ ի՞նչ: Բաւական չէ միայն գիւղ մտնել, մտրակ շաչեցնել, պառնալ, թուրք հարկահաւաքներու եւ «զապթիյէ»նեու պէս, եւ գրաւել սեւ օրուան համար պահուած ալիւրն ու ցորենը: Պէտք է նաեւ լա՛ւը հաւաքել:

Արդարեւ, «անցեալ տարի մենք ունեցանք հացամթերման ին փորձը: Մթերման ծրագիրը կատարուեցաւ գրեթէ հարիւրին հարիւր, սակայն յետոյ պարզուեցաւ որ մթերուած ին կեղտը կը հանի հարիւրին 30-45ի, մինչդեռ պայրուած էր որ 16 առ 100ը չպիտի անցնէր» («Խորհր. Հայաստան», 2 Նոյ. 1929):

Դարձեալ նոյն աղբիւրէն.

— «Դեղ են պարագաներ երբ մթերուած խոտի որակը այնգէշ է եղած որ, ստիպուեր են բոլորը ոչնչացնել:

— Երեւանի բանկօօպը ներկայիս կը ծախէ հաւկիթ, գետնաոր, մեղր ու սոխ, որոնց որակը ոչ մէկ դիտողութեան չի դիմադիր: Հաւկիթը հինցած է եւ խոնաւութեան հոտ կուտայ, նաեւ իւրին 15-20 փճացած: Գետնախնձորի հարիւրին 50-60ը մանր նին կարեւոր մասը հիմակուընէ նեխած է: Մեղրը՝ տարիներ փեթակներու մէջ սեւցած, կէսէն աւելի պարապ ծակտիքներ եւ կտրուած ատեն ցեխի կը վերածուի»:

Իսկ հաւաքելով եւ նոյնիսկ լաւը հաւաքելով — բռնաւելով — կը վերջանա՞յ ամէն բան:

Ի՞նչ միամտութիւն: Չէ՞ որ պատերազմական վիճակ է: «Mobilisation»: Հայ գիւղացին պարտաւոր է հայթայթել ... պարկեր: Ճիշդ ինչպէս պատերազմի ժամանակ: «Մթերուած ցորենը տեղաւորելու համար պարկեր չկան», ղարարէ «խ. Հ.»ը: Եւ անմիջապէս ժողով ու որոշում:

— «Նոյ. 1 — 15 ամբողջ Հայաստանի մէջ յայտարարել պարկերու հաւաքման երկշաբթեակ:»

Եւ հեռագրական հրաման՝ հաւաքելու «տեղերում եղած պարկերը, ինչպէս նաեւ կոչ անել ազգաբնակութեանը կամաւորով յանձնելու եղած պարկերը:»

Այս առթիւ խուզարկութիւններ պիտի կատարուին, եւ եթէ յանձնուած պարկեր գտնուին, յանցաւորները դատի պիտի նուին: Ցետոյ, թեթեւ հեծելազօրքի խմբակներ տրամադած են, իսկ ամբողջ երիտասարդութիւնը եւ աշակերտութիւնը կապուած՝ այսպաշխատանքին: Անշուշտ աւանդական թմկան ալ կը թնդայ փողոցներուն մէջ.—«Վերջէն լսեցի - չլսեցի ք»:

...Չարեւանցի պատկեր մը՝ մեր հայրենիքի առօրեայ վիճաի Հազարէն մէկը: Միայն քանի մը լրագիր թողատելով:

Այո՛, որքան թաղուինք միայն եւ միայն խորհրդային թերներուն մէջ, առանց ուրիշ ո՛ր եւ է աղբիւր փնտռելու, կը ակնանք թէ մարդիկ ինչո՛ւ սկսեր են փախչիլ գունդագունդ, 150 տարիէ ի վեր հաստատուած գերման հողագործները, ղ կովկասի հողին եւ ջուրին վաստակաւորը, հայ չարքաշ ացին...

Պատերազմական վիճակ՝ առանց պատերազմի: Եւ առով աւելի հեղձուցիչ եւ կործանարար:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆՄԻՏ ԱՐՇԱԻԱՆՔ

Հայրենիք դիտել կուտայ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, (նոյ. 8)։

— «Անդրկովկասի մէջ հրատարակուող բոլշեւիկեան հայատառ երեք գլխաւոր թերթերուն — «խ. Հայաստան»ի, «Պրոլետար»ի եւ «կոմունիստ»ի մէջ կը հրատարակուին ընդարձակ յօդուածաշարքեր որոնք կ'աշխատին ապացուցանել թէ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան յեղափոխական գործունէութիւնը՝ տաճկահայաստանի եւ յետոյ կովկասահայաստանի մէջ, եղած է միմիայն հայ բուժուազիայի դասակարգային պայքարի արտայայտութիւնը, քօղարկուած ժողովրդային ազատագրական շարժումի պիտակով:

Այս մարդիկը իրապէս այսքան անծանօթ են մեր երէկի պատմութեան, թէ պատմութիւնը խեղաթիւրելով կ'աշխատին նախապաշարել ընթերցող հասարակութիւնը:

Հայ ունեւոր դասը՝ քիչ բացառութեամբ՝ փերեզակներու հաւաքածոյ մըն է, որուն մէջ երբեք արձագանգ գտած չէ ազգային հաւաքականութեան գաղափարը: Ան՝ իբրեւ ցիրուցան բազմութիւն ապրած է օրը օրին, յարմարելով միշտ իր շրջապատի պայմաններուն:

Միւս կողմէն, 40 տարուան մեր յեղափոխական պատմութիւնը բազմաթիւ փաստերով կ'ապացուցանէ թէ՝ հայ ունեւորներու եւ Դաշնակցութեան միջեւ որ եւ է կապ եղած չէ, ընդհակառակն: Դեռ աւելին: Ո՛չ մէկ հոսանք այնքան խոշոր ընաս հասցուցած է մեր ազատագրական շարժման, որքան մեր ունեւորները, առաջնորդուած միայն իրենց առօրեայ շահերու տանգին սարսափէն:

Փաստեր յառաջ բերելու պէտք չկայ, որովհետեւ իւրաքանչիւր ընթերցող բազմաթիւ փաստեր ունի մեր երէկի պատմութենէն քաղած:

Մեր ազատագրական պայքարի սրբազան պատմութեան դէմ ուղղուած հայհոյանք մըն է եղածը, ուրիշ ոչինչ:

Այս խաչակրութեան լծուողները եթէ ըլլային միայն հին անուղղանները, մեզի համար այնքան ալ վրդովեցուցիչ պիտի չըլլար: Դժբախտաբար, փոր մը հացի համար լծուած են այս արշաւանքին այնպիսիներ, որոնք տասնեակ տարիներ ականատես եւ երբեմն ալ գործակից եղած են մեր սրբազան ընդվզումներուն:»

440 ՕԻՓԱՆԱԿ

Իզմիրի Թերթերը կը գրեն թէ կիւմիւշհանէցի գործաւոր մէհիմէտի սենեակէն քառակուսի օճառներու ձեւով 440 ուժանակ գտնուած է: Մէհիմէտ ըսած է թէ ինքը ճամբու գործաւոր ըլլալով, այդ ուժանակները կապալառուէն առած է, բայց ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւն մը բացած է:

ԽԱՍՔՕՎՈՅԻ ՀԱՅԵՐԸ

Խասքօվոյի (Պուլկարիա) Թուական պատկերը, վեց տարիներու ընթացքին եղած է հետեւեալ.— 1921ին 12 ընտանիք, 1922ին 180, 1923ըն 350, 1924ին 500 եւ 1925ին 590: Իսկ 1926ին իջած է 553 ընտանիքի: Այս Թիւը մինչեւ այսօր ալ գրեթէ անփոփոխ կը մնայ:

ՀԱՅՕՐ Կ'ԱԺԱՆՆԱՑ.— Հացին քիլոն, որ ներկայիս կ'արժէ 2 ֆրանք, վաղուընէ սկսեալ պիտի ծախուի 1. ֆր. 95ի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Դատական զանազան տեղեկութիւններ հաւաստուած

ՆՈՐ ՎԿԱՅ ՄԸ ՄԷՋՏԵՂ Կ'ԵԼԼԷ

Ինչպէս գրեցինք երէկ, հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆոս լսեց Լիլի եւ Փարիզի դատական եւ ոստիկանական պաշտօնեաները, որոնք զբաղած էին Ռիկօտէնի դիակով եւ անտուկով:

Նախ լսուեցաւ դատական ոստիկանութեան տնօրէն Անտրէ Պընուա, որ հոկտ. 17ին Լիլ գացած էր, առանց մասնաւոր յանձնարարութիւն ստացած ըլլալու հարցաքննիչ դատաւորէն: Ուրեմն չէ յարգուած օրինական պահանջ մը: Պընուա բացատրեց թէ սեպտ. 14ին ընդհանուր կերպով պաշտօն տրուած էր իրեն Մաթիֆոսի կողմէ՝ Ռիկօտէնի վերաբերեալ խնդիրները քննելու համար եւ կը կարծէր թէ այդքանը բաւական էր յարմար նկատած ձեւով գործելու: Փաստաբան Լէկրան արձանագրեց այս օրինական թերութիւնը:

Ցետոյ լսուեցաւ Լիլի դատական բժիշկ Միւլլէր, որ պատմեց թէ ի՛նչպէս սեպտ. 13ին լուր տուին իրեն թէ դիակ մը գտնուած է անտուկի մը մէջ: Սակայն երբ ինք դատական բժշկութեան շէնքը գնաց, դիակը արդէն անտուկէն հանուած եւ յախճապակեայ սեղանի մը վրայ դրուած էր: Ապահովութեան տնօրէն Քուասար իր ասջեւ այդ սեղանին վրայ թօթուեց անտուկը, ուսկից բան մը չինկաւ: Բժիշկը մանրակրկիտ քննութեան ենթարկեց անտուկին ամէն կողմը, տեսնելու համար թէ դուրսէն ճանճ անցա՞ծ էր, արիւնի հետք կա՞ր անտուկին մէջ եւ կամ կղպանքին վրայ ժատի նշաններ կարելի չէ՞ր գտնել: Միւլլէր բան չգտաւ, ոչ իսկ մազի կամ բամպակի կտոր: Պահարանի մը մէջ պահեց փուչի մը Ռիկօտէնի մազերէն, որոնք սկսեր էին թափիլ, ինչպէս նաեւ գլխուն փաթթուած բամպակէն կտոր մը: Բժիշկը դատական ինքնութեան տնօրէն Ամիի յանձնեց մազն ու բամպակը հոկտ. 17ին, երբ անիկա Լիլ գացած էր Պընուայի հետ:

Միւլլէր շեշտեց թէ ո՛չ մէկ բան կնիքի տակ առնուած էր. ո՛չ անտուկը, ո՛չ Ռիկօտէնի հագուստները, ոչ ալ իր յանձնած պահարանը: Ո՛չ մէկ տեղեկագիր պատրաստուեցաւ, երբ այդ իրերը կը յանձնուէին Փարիզի իշխանութեանց:

Լիլի Ապահովութեան տնօրէն Քուասար հաստատեց բժիշկին ըսածները, աւելցնելով որ երբ անտուկը բացաւ, տեսաւ որ դիակը, որուն գլուխը բամպակով ծածկուած էր, ամբողջովին փաթթուած էր ժոյլաթով: Հաստատեց թէ անտուկը սեղանին վրայ դարձնելով ուժգնօրէն թօթուեց և բան դուրս չինկաւ. յետոյ մատները անցուց անտուկին ամէն կողմը, բան չգտաւ: Եթէ մէջը մազ կամ բամպակ ըլլար, անոնք պէտք է ըլլային շատ մանրադիտական եւ ունենային գոյնը անտուկին՝ որ բոլորովին նոր էր:

Քուասար նոյնպէս հաստատեց թէ ո՛չ Ռիկօտէնի հագուստները, ոչ ալ անտուկը կնիքի տակ առնուած էին:

Գաղտնի ոստիկան Սավարի պատմեց թէ սեպտ. 17ին Լիլ գնաց՝ անտուկը բերելու համար: Քուասար յանձնեց իրեն սրընտուկը, մէջը դնելով մոմլաթը եւ այն չուանը, որով կապուած էր անտուկը Փարիզէն Լիլ ղրկուած ատեն: Կղպանքը աւրուած ըլլալով, ուրիշ չուանով մը կապեց անտուկը եւ վաճառաբարձ վակոնի մը մէջ դրաւ, Փարիզ բերաւ զայն եւ յանձնեց դատական ոստիկանութեան սեպտ. 18ին:

Ոստիկանապետ Նիքոլ ըսաւ թէ անտուկը շատ գէշ կը հոտէր, ամէն կողմ ճանճեր կը բզզային. որոշուեցաւ հականեխել զայն եւ երկու գործաւորներ լուացին՝ հսկողութեան տակ: Ցետոյ անտուկը յանձնուեցաւ գաղտնի ոստիկան Ժանոյի, որուն պաշտօն տրուեցաւ զայն ցուցնել անոնց որ կըրնային հետաքրքրուիլ անով եւ լուսաբանել գաղտնիքը: Օր մը մուշտակագործ մը ըսաւ իրեն թէ անտուկը մուշտակավաճառի մը անտուկ է եւ անպատճառ մազի կտոր պէտք է գտնուի մէջը: Ասոր վրայ անտուկը քննելով առանց ոեւէ գործիքի, Նիքոլ մուշտակի մազեր գտաւ եւ յանձնեց Ամիի. անոր աշխատանոցին մէջ կնիքի տակ դրաւ նաեւ անտուկը:

Ամի իր կարգին բացատրեց հարցաքննիչ դատաւորին թէ հոկտ. 17ին Լիլի մէջ Ռիկօտէնի մազն ու բամպակի կտորը բժիշկէն ստացաւ առանց ոեւէ օրինական ձեւակերպութեան: Իսկ Նիքոլի իրեն տուածը ո՛չ թէ մուշտակի, այլ մարդու մազ էր, որ կը պահուի իր աշխատանոցին մէջ:

Ամի բերանացի գեկոյց տուաւ Նիքոլի՝ Ալժազեանի խանութին մէջ գտնուած արեան հետքին մասին, բայց դեռ գրաւոր տեղեկագիր չներկայացուց: Զանազան շշուկներ կը շրջին այս մասին, սակայն մինչեւ որ պաշտօնական տեղեկագիրը չստացուի, անկարելի է որեւէ եզրակացութեան յանգիլ:

Ամէն պարագայի մէջ, վերջին հարցաքննութեան ընթացքին ո՛չ մէկ ամբաստանութիւն կարելի եղաւ ընել Ալժազեանի դէմ, ընդհակառակն ամէն ինչ վերջացաւ ի նպաստ իրեն:

Փաստաբանը պաշտօնապէս հաստատեց թէ օրինական բոլոր ձեւակերպութիւնները դանց առնուած են.— հանդիպողը Լիլ գացած եւ բան մը առած եկած է, առանց կնքելու. հանդիպողը Ալժազեանի խանութը կրցած է մտնել, քանի որ բանալին մնացած է դռնապանին մօտ՝ փոխանակ դատական իշխանութեան յանձնուելու:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԿԱՐՄԻՐՆԵՐՈՒՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

«ԻՄԱՆԻԹԷ»Ի ՊԱՐՏՔԵՐԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋՈՒԻ ՕՏԻՊՈՂԱԲԱՐ

— ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԲ

Ինչպէս դիտել կուտալինք երէկ, տագնապը հետզհետէ կը սաստկանայ Ֆրանսայի հաւայնաւար կուսակցութեան մէջ: Օր նոր անակնկալ նոր: Երէկուան «իւմանիթէ» դղրդագին աղազանգով մը կը ծանուցանէ թէ «գերագոյն խաղ մը» սարքուած է, թերթը կործանելու համար:

Արդարեւ, փարիզի բանուորագիւղացիական Դրամատունը, որ վերջերս իսկոդութեան տակ առնուած էր, նոյ. 19 Թուակիր նամակով մը բացէ ի բաց կը պահանջէ անմիջապէս վճարել «իւմանիթէ»ի պարտքը, 2,372,937 ֆրանք:

Այս առթիւ կը յիշեցնէ թէ այս պարտքը ճշդուած է առանց նկատի առնելու դրամատան ընդհ. ժողովին կողմէ «իւմանիթէ»ի հաւար սահմանուած վարկերը: Պարտքին վճարման համար ապահովագրեալ նամակներ գրուած են նաեւ հոկտ. 14ին եւ 29ին, եւ այս երրորդ եւ ամէնէն վճռական ազդարարութիւնն է:

«իւմանիթէ» պատասխանելով այս ազդարարութեան, կը պատմէ թէ թերթին բացը նախապէս իբր երեք միլիոն ֆրանք էր, բայց բանուորա-գիւղացիական Դրամատան ընդհ. ժողովը հոկտ. 6ին իբր մէկ միլիոն զեղչեց զայն, «կատարելապէս կանոնաւոր գործողութեամբ մը»: Սեպտեմբերէն ի վեր եղած վճարումներն ալ հաշուելով, պարտքը իջած է 1,350,000 Ֆր.ի: Այս պարտքը պիտի վճարուէր մաս-մաս, — 200,000 Ֆր. նոյեմբերի վերջը, յետոյ ամսական 100,000 ֆրանք եւ վարչական խորհուրդը ընդունած էր — միշտ «իւմանիթէ»ի պատմութեամբ: Իսկ հիմա դրամատան մէջ հաստատուած դատական պատուիրակները նկատի չեն առներ այս կարգադրութիւնը եւ կը պահանջեն անմիջապէս փակել հաշիւները:

ՖԼԷՄԱՆՆՕ ՄԵՆՔ ՀԻՒԱՆԴ

Առջի գիշեր զրոյց շրջեցաւ թէ նախկին վարչապետ Ժորժ Ֆլեմանսօ շունչը փչած է՝ ծանր նոպայէ մը վերջ: Այս լուրը հերքուեցաւ շուտով: Սակայն ամբողջ գիշերը մեծ թիւով լրաբերներ հսկեցին Ֆրանքլէն փողոցի իր բնակարանին առջեւ, լուր առնելու համար «վագր»ին առողջութեան մասին: Քոյր էնէսա եւ իր ինքնաշարժի հաւատարիմ վարիչը, Ֆրանսուա Պրապան — որ պատերազմի ատեն ճակատ կը տանէր զինք — կը հսկէին սնարին վրայ:

Ֆլեմանսօ, որուն տաքութեան աստիճանը մտահոգութիւն կը պատճառէ, քանիցս ցնցուեցաւ անկողնին մէջ՝ զառանցելով եւ սուր ճիչեր արձակելով:

Փրոֆ. կուէ, Տօքթ. ժէն, փրոֆ. կոպրի եւ Ֆլեմանսոյի Թոռը՝ Տօքթ. Թաքլէր երեք քառորդ ժամուան խորհրդակցութիւն մը ունեցան Ֆլեմանսոյի տան մէջ: Վիճակը շատ ծանր կը նկատուի: Սաստիկ խիթ ունի եւ շարունակ կը պոռայ: Ջայնը ցածէն կը լսուի:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ Ֆրէտի Ֆոնսիէի նոյեմբեր 15ի վիճակահանութեան մէջ 500,000ական ֆրանք (ոսկեդրամ) շահեցան հետեւեալ երեք Թիւերը.— 386,318 (1886ի պարտատոմսերէն), 745,136 (1903էն) եւ 289,999 (1911էն):

ՏԱՍՆԱՄԵԱԿ ՄԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսացի եւ հայ մտաւորականներ, սեղմ շրջանակի մը մէջ, կը տօնեն այսօր Հայագիտական Ընկերութեան (Société des Etudes Arméniennes) հիմնարկութեան տասնամեակը։

Զինադադարէն անմիջապէս յետոյ էր, 1919ին, որ Փարիզի մէջ հիմը դրուեցաւ այդ ընկերութեան, նախաձեռնութեամբ ֆրանսացի խումբ մը գիտնականներու։Ասոնց մէջ են՝ յայտնի բիւզանդագէտ եւ Արձանագրութեանց ու Գեղեցիկ Դպրութեանց Ակադեմիայի անդամ Շառլ Տիլ, Բոլէժ տը Ֆրանսի ուսուցչապետ եւ աշխարհահռչակ լեզուագէտ Անթուան Մէյէյէ, նոյնպէս անդամ յիշեալ Ակադեմիային, ծերակուտական եւ Հայ Դատի ջերմ պաշտպան Վիկտոր Պէռար, Փարիզի Արեւելեան կենդանի Լեզուներու Վարժարանին հայերէնի ուսուցչապետ Ժրէտէրիկ Մաքլէր եւայլն։

Այս ընկերութիւնը 1920ի սկիզբէն ի վեր կը հրատարակէ պարբերաթերթ մը՝ Revue des Etudes Arméniennes, ամէն տարի երկու ստուար պրակ։ Տասնամեակին առթիւ հրատարակեց շքեղ հատոր մը՝ գունաւոր բազմաթիւ պատկերներով եւ գիտնականներու կարեւոր ուսումնասիրութիւններով։

Ամբողջ հոգիով գիտութեան նուիրուած այս ազի մը ընտրանիին ճիգերը արժանի են ամէն գնահատանքի։ Հակառակ նիւթական բոլոր դժուար պայմաններուն՝ այս օտար գիտնականները յաջողեցան ամբողջ տասը տարի կանգուն պահել Հայագիտական Ընկերութիւնը եւ մեզի տալ տասը հատորներ՝ բոլորովին նուիրուած հայ լեզուին, պատմութեան, գրականութեան ու գեղարուեստին։

Առաջին երկու տարիներու ընթացքին թերթին հրատարակութիւնը կանոնաւոր եղաւ։ Այնուհետեւ դրամի պակասը որոշ յապաղումներու պատճառ դարձաւ։ 1924էն ի վեր երկու բարեկեցիկ Հայեր կ'անդամակցին ընկերութեան վարչութեան, պաշտօն ունենալով հայ հարուստներու աջակցութիւնը ապահովել թերթին։ Կը թուի թէ այս վերջինները այժմ սկսած են քիչ մը հետաքրքրուիլ այս գեղեցիկ ձեռնարկով, որուն միակ նպատակն է հայ քաղաքակրթութիւնը ծանօթացնել Եւրոպացիներուն։ Տասնամեակի հատորին սկիզբը գրուած է հայ նուիրատուներու ցանկ մը, ծանօթութիւնով մը թէ հանգանակուած այդ գումարին շնորհիւ տպուած է այս վերջին պրակը։

Ուրեմն, Հայագիտական Ընկերութիւնը չէ քալքալերուած հայ ժողովուրդին կողմէ. չունի բաւարար թիւով անդամներ. թերթին ծախքերը չի կրնար գոցել իր անդամներու տարեվճարներով (50 ֆրանքի հաստատ գումար մը) եւ ստիպուած է ամէն առթիւ հարուստներու դուռը բախել՝ տպարանին հաշուեցոյցը վճարելու համար։

Հանդուրժելի՞ է այս վիճակը եւ պատիւ կը բերէ՞ մեզ։ Ի՞նչ կը մտածեն մեր մասին Ընկերութեան հիմնադիր օտար գիտնականները, որոնք ինքնաբերաբար, յանուն գիտութեան, պարտականութիւն ստանձնած են՝ տքնաջան պրպտումներով՝ փոշիներու տակէն լոյս աշխարհ հանել եւ քաղաքակիրթ ժողովուրդներուն ներկայացնել այն բոլոր արժէքները, որոնք մեր ցեղին փառքն ու պատիւը կը կազմեն եւ որոնք սակայն դատապարտուած պիտի ըլլային մոռացութեան մէջ մնալու, առանց մտքի այդ հերոսներուն։

Այս տասնամեակը թող առիթ մը ըլլայ մեր վրայէն թօթուելու այն սառն անտարբերութիւնը, զոր ցարդ ցոյց տուած ենք ա՛յնքան ազնիւ եւ հայ ժողովուրդին համար պատուաբեր ձեռնարկի մը հանդէպ։ Տարին 50 ֆրանք անդամավճարով սկսելով, դուք պիտի ունենաք երկու ստուար հատորներ, հայագիտական լուրջ ուսումնասիրութիւններով, ու միեւնոյն ժամանակ տեւական պիտի դարձնէք Ընկերութեան ու թերթին կեանքը՝ փրկելով մեր պատիւը։

* * *

Ֆրանսայի մէջ հին դարերէն սկսեալ գտնուած են գիտնականներ, որոնք պարապած են հայագիտութեամբ։ Ֆրանսայի քաղաքական մեծ վարիչներէն մէկը՝ կարդինալ Ռիշլիէօ 1633 թուականին Փարիզի մէջ տպել տուած է հայ-լատին բառարան մը եւ ուրիշ գիրքեր։ Ֆրանսացի գիտնական ճանապարհորդները Ժ.Ժ.-, մանաւանդ Ժ.Թ. դարերուն Հայաստան երթալով տեղւոյն վրայ ուսումնասիրած են մեր ժողովուրդն ու լեզուն և հրատարակած բազմաթիւ հատորներ, Եւրոպային ծանօթացնելու համար մեր քաղաքակրթութիւնը։

Ժ.Թ. դարու սկիզբէն նոր դարկ ստացաւ հայագիտութիւնը Ֆրանսայի մէջ, երբ 1798ին՝ Եդեսացի հայրենակցի մը՝ Շահան Ջրպետի ջանքերով հայերէն լեզուի դասընթացք մը հաստատուեցաւ Փարիզի Արեւելեան կենդանի լեզուներու Վարժարանին մէջ։ Հայերէնի դասընթացքը կը շարունակուի մինչեւ այսօր։ Այդ դպրոցէն ելած ֆրանսացի հայագէտներ անհուն ծառայութիւն մատուցած են՝ մեր հին պատմիչներն ու դասական գրականութիւնը թարգմանելով, մեր մշակութային արժէքները ներկայացնելով քաղաքակիրթ աշխարհին։

Ֆրանսացի հայագէտներու փաղանգ մը կ'ապրի այսօր եւս, շարունակելով Ժ.Թ. դարու մեծանուն հայագէտներուն՝ Անթուան-Ժան Սէն-Մարթէնի, Լուսար Տիւլօրէյի, Վիկտոր Լանգլուայի, Մարի-Ժէլիսթէ Պրոսէի, Լէվայեան Պլորիվալի, Իօժէն Պօրէի, Օկիւստ Բարիէրի, Էվարիստ Փրիւտոմի, Կաթէյրասի, Փօլէն Մարթէնի եւ ընկերներուն հոյակապ գործը։

* * *

Չի բաւեր պարծանքով յիշել այս գիտնականներուն անունները։ Չի բաւեր փառք տալ, որ այսօր ալ կան մեզմով հետաքրքրուող կարող գլուխներ։ Պէտք է դրապէս քալելերել գանոնք։ Թոյլ չտալ որ մեռնի հայկական ուսումնասիրութեանց նուիրուած այս միակ հանդէսը Եւրոպայի մէջ, ինչպէս մեռաւ իր անդրանիկ եղբայրը՝ Zeitschrift für Armenische Philologie («Հանդէս Հայագիտութեան»), որ կը հրատարակուէր Գերմանիոյ Մարպուրկ քաղաքին մէջ՝ գերմաներէն լեզուով (հրատարակած է նաեւ հայերէն եւ ֆրանսերէն քանի մը յօդուածներ) եւ որ 1901 հոկտ. 30 էն մինչ 1904 ապրիլ 15 ութ պրակ միայն տալէ յետոյ, փակուեցաւ ընդմիշտ։ Ինչո՞ւս— Որովհետեւ «սկզբում ակնկալուած նիւթական օժանդակութիւնը մեզ խոստացուած չափով չտրուեցաւ եւ առանց այդ տեսակ նպաստի գոնէ այժմ անհնարին է ծախքերը ծածկել»։

Այսպէս կը գրէին այդ «Հանդէս»ին հրատարակիչները վերջին թիւին մէջ։

Այսօր «Revue des Etudes Arméniennes»ը բոլորելով իր տասնամեակը, հակառակ բոլոր դժուարութեանց, կը հաստատէ մրցանիշ մը այս մարդին մէջ։

Գիտնանք արժեցնել եւ ապրեցնել զայն։ Գիտնանք ցոյց տալ մեր եւրոպացի բարեկամներուն թէ՝ հայ ժողովուրդը անտարբեր չէ իր մշակոյթին ու քաղաքակրթութեան հանդէպ և գործնապէս կը գնահատէ մտքի վաստակներն ու վաստակաւորները։

Պէտք չէ մեռնի Հայագիտական հանդէսը։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԻԼ

ԱՆԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ԱՆԱՐԴԱՐ

Բարոյական նկարագրից զուրկ եւ երեսուն արծաթով վաճառուող Թզուկի մը դասալքութիւնը ա՛ռիթ է տուել Վազգէն Ծուշանեանին իր հերթական «խորհրդածութիւնների» գիրկը նետուել եւ մի շարք չափից դուրս պատասխանատու եւ համարձակ միտքեր յայտնել։

Երբեք թոյլ չպէտք է տայի ինձ հրապարակաւ արտայայտել այդ ոչնչութեան առթիւ, եթէ Վազգէնը գայն չհամարէր մէկ խոշոր երեւոյթ, որի վրայ եւ յենուած մեղադրական ճիր է արձակում երկրի մտաւորականների հասցէին։

Ես համաձայն եմ Վազգէնի հետ, որ երիտասարդ յեղափոխականը պարտաւոր է բողոքող, համարձակ եւ պայքարող լինել։ Բայց միայն մէկ պայմանով որ չկորցնի համեստութեան չափի զգացումը...

Ահա թէ ինչ է գրում Վազգէնը.—

«Դժուարաշնչելի եւ թունաւոր մթնոլորտ կայ երկրի մէջ։ Մարդիկ խեղդւած են ու կորնցուցած ազատատենչ քաղաքացիի իրենց բոլոր զայրոյթները։ Ստոր ու դատապարտելի հպատակութիւն մը որ ամէն բռնութիւն կ'ընդունի յանուն հանապազօրեայ կտոր մը հացին՝ հայ մտաւորականութիւնը երկրի մէջ վերածած է թշուառ ու անարի հօտի մը որ կը շարժի քանի մը բախտախնդիրներու խարազանին տակ»։

Հետզհետէ մեզ համար պարզ կը դառնայ որ խորհրդային վարչաձեւի տակ ապրող մարդիկ, նոյնիսկ դաշնակցականներ, որոշ չափով կորսնցուցած են իրենց հոգեկան պայծառութիւնը, նկարագրի տկարութիւնը եւ գաղափարներու հանդէպ զգացած անհրաժեշտ հաւատարմութիւնը, առանց որու յեղափոխականութիւնը կը դառնայ պատեհապաշտութիւն։ Առաջին դժուարութեան առջեւ մարդիկ կը պարզեն անձնատուութեան դրօշ...» («Յառաջ» 20 նոյ.)։

Դեռ երեք օր առաջ էր, երբ Վազգէնի հետ ունեցած մէկ զրոյցի ժամանակ, պաշտպանում էի այն տեսակէտը, թէ մենք, մանաւանդ երիտասարդներս, յօդուած գրելիս պէտք է աշխատենք ուժ տալ փաստերին ու նրանց պարպարանման եւ, որքան հնարաւոր է, քիչ դատողութիւններ անել։ Որովհետեւ աւելորդաբանութիւնները անխուսափելիօրէն սխալներով են համեմւում։

Արդ, Վազգէն Ծուշանեանը նման ծանր մեղադրանքներ ուղղելով երկրի «մտաւորականներին, մարդկանց ու դաշնակցականներին», ի՞նչ փաստերից է ելնում եւ ինչ ապացոյցներ ունի։ Եթէ մի պատահական մարդու ստոր արարքն է մղել Վազգէնին դէպի օյդ «խորհրդածութիւնը», ապա դա քրէական յանցանքի հասնող մէկ անհեթեթութիւն է։ Մի գուցէ Վազգէնը հիմք է ընդունում այն, որ երկրի մարդիկ ինձ պէս եւ իրեն պէս հնարաւորութիւն չունին թուղթը մրոտել եւ յեղափոխական դղրդագին ճառեր արտասանել...

Սիրելի Վազգէն, եկ մէկ անգամ խոստովանիր որ սխալւում ես։ Վերջապէս աններելի է այդքան ծանր խօսքեր ուղղել այն մտաւորականութեան հասցէին, որ խորհրդային իրաւակարգում առնահալածւած ու իրաւազուրկ տարրն է հանդիսանում։

Եւ զուր ես կարծում, որ երկրի մտաւորականութիւնը «ստրկական հպատակութեամբ» է տանում խորհրդային վարչաձեւը։ Տասնեակներ ու տասնեակներ կարելի է թւել այն մտաւորականները, որոնք երկրի խորհրդայնացման առաջին իսկ օրերից պայքարի դրօշ են բարձրացրել եւ մինչ օրս էլ լուռ եւ հերոսաբար տառապում եմ նկուղներում ու աքսորավայրերում։ Եւ դրանք բոլորն էլ անպայման դաշնակցականներ չեն։ Պրիե՞մ մտաւորականներ չեն բոլշեւիկեան կազմակերպութեան այն ընդդիմադիրները, որոնք ազգային տեսակէտների համար զրկւելով դիրքից ու ապահովից կեանքից, նոյնպէս հիւսիսի ճամբան բռնեցին։ Եթէ այնտեղի մտաւորականները կորցրել են «ազատատենչ քաղաքացիի զայրոյթը, ապա ի՞նչով բացատրել այն յաճախակի զտումներն ու հալածանքները, որոնց մինչ օրս էլ ենթակայ են գլխաւորաբար, երկրի մտաւորական խաւերը։ Էլ չեմ խօսում դաշնակցական մտաւորականութեան մասին, որ ցոյց է տալիս դաշնակցականի վայել տոկունութիւն ու յեղափոխական կորով։

Իսկ եթէ երկրի մարդիկ եւ «նոյնիսկ դաշնակցականներ» կորցնելով «նկարագրի տոկունութիւնը, հոգեկան պայծառութիւնը եւ գաղափարներու հանդէպ հաւատարմութիւնը», դժւարութիւնների առջեւ «կը պարզեն անձնատուութեան դրօշ», ապա ո՞ւմ ջանքերով է, որ մինչ օրս էլ ազատութեան գաղափարը կանգուն է մնում եւ յեղափոխական պայքարն էլ չի ընդհատւում ամէն անգամ բռնակալ մէկ վարչաձեւ ունեցող երկրում։ Երեւի իմ եւ քո շունդալից յօդուածների ու յեղափոխական ճառերի շնորհիւ...

Երկու ձեռքով եմ ստորագրում Վազգէնի այն տողերի տակ, որով դասալիքներ է անւանում պայքարող բանակից խոյս տուղներին եւ կոչ է անում ամուր մնալ դիրքերում։

Այո՛, չարունակենք յարատեւ պայքարը, այն գիտակցութեամբ, որ մեզ հետ միասին այնտեղ, երկրում էլ կան պայքարող «մտաւորականներ, մարդիկ ու դաշնակցականներ»։

ԱԶՈՑ-ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄԵՐ ԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԸ

Պարագաներու բերումով, առաջին պատասխանս գրած էի առանց աչքի առջեւ ունենալու Շ. Նարդունիի ծանօթ յօդուածը։ Այժմ երբ սեղանի վրայ ունիմ զայն, կը տեսնեմ որ չափազանց ուշագրաւ եւ նոյնքան վիճելի հարցականի մը առջեւ կը դնէ ընթերցողը։

Մերկ գիծերուն մէջ, իր տեսակէտը հետեւեալն է.— Նոր, թարմ արիւններու ուժով զօրացած ազգային դիմագծութիւն մը ստեղծելու, մեր քաղաքակրթութեան քաղաքական արժէքը աւելցնելու համար, անհրաժեշտ է հայ ցեղը կամ մշակոյթը պատուաստել քիւրտ, ասորի, պարսիկ մշակոյթին տարրերով եւ եթէ կարելի է նոյնիսկ... արիւնով։ (Եթէ սխալ չեմ մեկներ Գիւրտը մեղի միացնելու իր առաջարկը։)

Համարիւական սրտառուչ գործակցութեան այս հեռապատկերը— որուն մասին խոհեմութիւնը կը պահանջէ, ըստ իս, բարձրաձայն չխօսիլ— իմ դիտողութեանս ծիրէն դուրս կը մնայ դժբախտաբար։ Հնարաւորութիւններու անե՞լը թէ՝ յոյսերու կարճատեւութիւնն է որ կ'արգիլէ գէթ այդքան հեռուն տեսնել, չգիտեմ. իմ բարոյական défaitismeովս չեմ ուզեր անշուշտ վարակել զանոնք որ կը հաւատան, կը յուսան եւ կը գործեն։ Բայց թող ներուի ինձ ներկայացնելու վերապահութիւններ։

Արիական միութեան մը գաղափարը— որ ակադեմական արտայայտութիւններու մարդին մէջ է տակաւին— իբրեւ քաղաքական ձգտում որքա՞ն հիմնաւոր, որքա՞ն տրամաբանական է։

Ընդունինք որ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ իրերու կացութիւնը եւ մեզ շրջապատին քաղաքական ձգտումները չեն արտացոլներ, դէթ առայժմ, հալածարկ, քիւրտ-ասորի գործօն եւ սիստեմատիկ աշխատակցութեան մը կարելիութիւնը։ Աշխարհագրական— տնտեսական— պատմական— ընկերային եւ հոգեբանական միութիւն մը չեն կազմեր անոնք, եւ այդ շարժումը— եթէ ստեղծուի անգամ— նոյնքան կրնայ հասնիլ ամուլ վախճաններու, որքան համալսարական, հաւալատինական, համաթուրանական, համարաբական եւայլն քաղաքական ծրագիրները, որոնք թերեւս շատ աւելի յաջողելու շանսեր կը ներկայացնէին։

Բայց պատմութեան, մանաւանդ Մերձաւոր Արեւելքի ճակատագրին մէջ Անակնկալը երբեմն գիտցած է խաղեր սարքել իմաստուն հաշիւներու դէմ։ Հայ ժողովուրդը— իրաւունք ունի ապաւինիլ Անակնկալին, ինչպէս ծովն ինկողը կը պլլուի ամէն ինչի, նոյն իսկ օձին կամ փրփուրին. նոյն իսկ պատրաստել Անակնկալը, հասունցնել գայն, ինչո՞ւ չէ։ Կը յաջողին անոնք որ գիտեն օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, նոյն իսկ աննպաստ, վտանգաւոր դէպքերու ընթացքէն։ Կրնայ ի հարկէ արիական գործակցութեան մը ծրագիրը— պատմական կտրուկ պահու մը, աննախատեսելի բոպէ մը, չգիտցուած դէպքերու բերումով — խաղալ վճռական դեր մը...

Մեր ազգային քաղաքականութիւնը, կա՛մ համակերպութիւն մը պէտք է ըլլայ անփառունակ մեր վիճակին եւ կա՛մ— ըսե՛նք բացէի բաց— բախտախաղ մը, ուր բոլոր շահաթուղթերը կրնան մեզի դէմ զալ կամ մեր ձեռքը...

Վերջապէս, «խելքին զօռ տալով չէ ամէն բան», ինչպէս կ'ըսէ Ֆ.Դաթիպա։ Կեանքի մէջ անտրամաբանականը նոյնքան տեղ ունի որքան ժարդոց իմաստութիւնը...

Թերեւս չափազանց ծանրացայ այս մտորումներուն վրայ, յանգելու համար պարզապէս սա եզրակացութեան.

Արիական միութեան գաղափարը փափաք մըն է, երազ մը, թերեւս հաւանականութիւն մը. բայց վա՛յ հայ ժողովուրդին, եթէ անոր ապագան անկէ կախում ունի։

Ու քանի որ տակաւին անիկա հայ ժողովուրդին կեանքին եւ հոգեբանութեան մէջ որոշ խոովք մը, խժորում մը, տրամադրութիւն մը չէ ստեղծած, անհնար է այդ տեսիլքէն սպասել գրական-մշակութային գարթօնք մը կամ թարմացում մը։

Ապա ուրեմն, ինչ ենթահողերէ, ի՞նչ ակունքներէ պէտք է նոր աւիշ ու աւիւն ծծէ մեր հայ մշակոյթը ընդհանրապէս եւ հայ գրականութիւնը մասնաւորապէս։

Աւելորդ է ըսել, հայ կեանքի ներկայ ցրուածութեան առջեւ —ուր ճաշակեցինք լայն աշխարհին համն ու հոտը— անհնար է խօսիլ այլեւս միակ, ազգային եւ ինքնուրոյն գեղարուեստի մը մասին։ Հայաստանի հողին վրայ է մինակ— անկախ հայրենիքի մը, բնագաւառին կառչած ժողովուրդի մը ծոցին մէջն է մինակ որ կրնայ ծնիլ եւ պահպանուիլ ազգային դիմագծութիւն մը եւ մշակոյթ մը, ան ալ հին բարի օրերուն...

Հակառակ ժողովուրդներու քաղաքական միտումներուն, գրական հանդանակներուն, աշխարհի մէջ կը ստեղծուի գեղարուեստական— մշակութային միակ մթնոլորտ մը, որ վեր կը մնայ բոլոր սահմաններէն, բոլոր աւանդութիւններէն, բոլոր միջավայրերէն։ Ի՞նչ անուն կարելի է տալ այդ մթնոլորտին. դժուար է ճշդել. յանձն ղէպս ազգայնական, իսկ ազգային, ցեղային Մարդկայինն է, որովհետեւ ոգոց կեղեւներուն, պատեանին տակ բոլորն ալ կ'իջնէ անոնց սարակաց խորքը։ Համամարդկային է, որովհետեւ ազգայ տքնաջան, սեւեռուն խլրտող ժարդկութեան ցաւերն ու տենչերը։ Աշխարհային է, որովհետեւ աշխարհի բոլոր ղեցկութիւնները կը պարփակէ երկրի բոլոր զաւակներուն համար։ Իրապէս բարոյական է, որովհետեւ նախապաշարումներ բաժնուած մարդոց մէջ խրթնիրելու եւ զնահատելու ընդունակ կ'արթնցնէ։

Ու անիկա դէմ չէ երբեք հրենիքներու կամ պատմութիւններու, կամ անհատականութիւններու։ Ատոնք ամէնը կը կազմեն մեզ ընդհանրական գեղեցկութիւն մը։ Այն, մեր ժամանակներուն, կը հրաւիրէ ամէն մարդ տքնաջան, սեւեռուն ձգտելու դէպի ինքնաճանաչումը, դէպի ինքնագիտակցութիւնը, դէպի ինքնաստեղծումը։ Ինչպէս մեր դարուն մթնոլորտը, ինչպէս լայն շրջանակ մը, կը թափանցէ հոգիներուն ներս, կարելի է ունենալ ամէն ինքնուրոյն, ինքնատիպ արուեստ. կամ մշակութային գարթօնք մը պատրաստելու համար անհրաժե՞շտ է որ երթանք մինչեւ մեր երբեմնի բնավայրը կամ դուրս ծածկենք մեր երբեմնի հարեւաններուն։

Ո՛չ, ըստ իս, աղբիւրի պատճառ չէ որ ծարաւահիւծ կը մնանք մեր սերունդի մը արուեստը, գրականութիւնը։ Ինչ որ մեզի պակսեր է, գեղարուեստական գրականութեան ոչ-ներգոր կեանքը։ Ազգ մը ի՛նչ ճոխ եւ յորդառատ նիւթ ունի իր տրամադրութեան տակ. ամբողջ հայ անցեալը իր ողբերգական, տատապական ըրբունեներով, հայ արդիականութիւնը՝ երբեմն հնաւանդ օջախին շուրջը բոլորուած, յանկարծ նետուած աքսորանքի մը կսկիծը ուղիներուն վրայ ու այնուհետեւ տարուբեր՝ ափ ափ, յանէ կայան, յոյսերէ անյուսութիւն, միշտ անորոշին ալիքներուն վրայ։ Ու նաեւ արեւելեան աշխարհը մերինը եւ մեր շրջապատը, իր հէքեաթնական բանաստեղծութեամբ, իր կոյս ակերով, իր մթնշաղով, լոյսերով եւ խորհուրդներով։ Ի՛նչ հզօր, երգիչ բանգ եւ կենսունակ արուեստ մը. կրնայ յառնուլ տակաւին մեր կեանքին, մեր Արեւելքի բուրաստին։

Կը կրկնեմ, աղբիւրի պատճառ չէ որ ծարաւահիւծ կը մնանք մեր սերունդի մը արուեստը, գրականութիւնը։ Ինչ որ մեզի պակսեր է, գեղարուեստական գրականութեան ոչ-ներգոր կեանքը։ Ազգ մը ի՛նչ ճոխ եւ յորդառատ նիւթ ունի իր տրամադրութեան տակ. ամբողջ հայ անցեալը իր ողբերգական, տատապական ըրբունեներով, հայ արդիականութիւնը՝ երբեմն հնաւանդ օջախին շուրջը բոլորուած, յանկարծ նետուած աքսորանքի մը կսկիծը ուղիներուն վրայ ու այնուհետեւ տարուբեր՝ ափ ափ, յանէ կայան, յոյսերէ անյուսութիւն, միշտ անորոշին ալիքներուն վրայ։ Ու նաեւ արեւելեան աշխարհը մերինը եւ մեր շրջապատը, իր հէքեաթնական բանաստեղծութեամբ, իր կոյս ակերով, իր մթնշաղով, լոյսերով եւ խորհուրդներով։ Ի՛նչ հզօր, երգիչ բանգ եւ կենսունակ արուեստ մը. կրնայ յառնուլ տակաւին մեր կեանքին, մեր Արեւելքի բուրաստին։

Կը կրկնեմ, աղբիւրի պատճառ չէ որ ծարաւահիւծ կը մնանք մեր սերունդի մը արուեստը, գրականութիւնը։ Ինչ որ մեզի պակսեր է, գեղարուեստական գրականութեան ոչ-ներգոր կեանքը։ Ազգ մը ի՛նչ ճոխ եւ յորդառատ նիւթ ունի իր տրամադրութեան տակ. ամբողջ հայ անցեալը իր ողբերգական, տատապական ըրբունեներով, հայ արդիականութիւնը՝ երբեմն հնաւանդ օջախին շուրջը բոլորուած, յանկարծ նետուած աքսորանքի մը կսկիծը ուղիներուն վրայ ու այնուհետեւ տարուբեր՝ ափ ափ, յանէ կայան, յոյսերէ անյուսութիւն, միշտ անորոշին ալիքներուն վրայ։ Ու նաեւ արեւելեան աշխարհը մերինը եւ մեր շրջապատը, իր հէքեաթնական բանաստեղծութեամբ, իր կոյս ակերով, իր մթնշաղով, լոյսերով եւ խորհուրդներով։ Ի՛նչ հզօր, երգիչ բանգ եւ կենսունակ արուեստ մը. կրնայ յառնուլ տակաւին մեր կեանքին, մեր Արեւելքի բուրաստին։

Կը կրկնեմ, աղբիւրի պատճառ չէ որ ծարաւահիւծ կը մնանք մեր սերունդի մը արուեստը, գրականութիւնը։ Ինչ որ մեզի պակսեր է, գեղարուեստական գրականութեան ոչ-ներգոր կեանքը։ Ազգ մը ի՛նչ ճոխ եւ յորդառատ նիւթ ունի իր տրամադրութեան տակ. ամբողջ հայ անցեալը իր ողբերգական, տատապական ըրբունեներով, հայ արդիականութիւնը՝ երբեմն հնաւանդ օջախին շուրջը բոլորուած, յանկարծ նետուած աքսորանքի մը կսկիծը ուղիներուն վրայ ու այնուհետեւ տարուբեր՝ ափ ափ, յանէ կայան, յոյսերէ անյուսութիւն, միշտ անորոշին ալիքներուն վրայ։ Ու նաեւ արեւելեան աշխարհը մերինը եւ մեր շրջապատը, իր հէքեաթնական բանաստեղծութեամբ, իր կոյս ակերով, իր մթնշաղով, լոյսերով եւ խորհուրդներով։ Ի՛նչ հզօր, երգիչ բանգ եւ կենսունակ արուեստ մը. կրնայ յառնուլ տակաւին մեր կեանքին, մեր Արեւելքի բուրաստին։

Կը կրկնեմ, աղբիւրի պատճառ չէ որ ծարաւահիւծ կը մնանք մեր սերունդի մը արուեստը, գրականութիւնը։ Ինչ որ մեզի պակսեր է, գեղարուեստական գրականութեան ոչ-ներգոր կեանքը։ Ազգ մը ի՛նչ ճոխ եւ յորդառատ նիւթ ունի իր տրամադրութեան տակ. ամբողջ հայ անցեալը իր ողբերգական, տատապական ըրբունեներով, հայ արդիականութիւնը՝ երբեմն հնաւանդ օջախին շուրջը բոլորուած, յանկարծ նետուած աքսորանքի մը կսկիծը ուղիներուն վրայ ու այնուհետեւ տարուբեր՝ ափ ափ, յանէ կայան, յոյսերէ անյուսութիւն, միշտ անորոշին ալիքներուն վրայ։ Ու նաեւ արեւելեան աշխարհը մերինը եւ մեր շրջապատը, իր հէքեաթնական բանաստեղծութեամբ, իր կոյս ակերով, իր մթնշաղով, լոյսերով եւ խորհուրդներով։ Ի՛նչ հզօր, երգիչ բանգ եւ կենսունակ արուեստ մը. կրնայ յառնուլ տակաւին մեր կեանքին, մեր Արեւելքի բուրաստին։

Ի՞նչ կը մնայ ըսել։ Ի՞նչ ակունքներէ պէտք է նոր աւիշ ու աւիւն ծծէ մեր հայ մշակոյթը ընդհանրապէս եւ հայ գրականութիւնը մասնաւորապէս։

Աւելորդ է ըսել, հայ կեանքի ներկայ ցրուածութեան առջեւ —ուր ճաշակեցինք լայն աշխարհին համն ու հոտը— անհնար է խօսիլ այլեւս միակ, ազգային եւ ինքնուրոյն գեղարուեստի մը մասին։ Հայաստանի հողին վրայ է մինակ— անկախ հայրենիքի մը, բնագաւառին կառչած ժողովուրդի մը ծոցին մէջն է մինակ որ կրնայ ծնիլ եւ պահպանուիլ ազգային դիմագծութիւն մը եւ մշակոյթ մը, ան ալ հին բարի օրերուն...

Հակառակ ժողովուրդներու քաղաքական միտումներուն, գրական հանդանակներուն, աշխարհի մէջ կը ստեղծուի գեղարուեստական— մշակութային միակ մթնոլորտ մը, որ վեր կը մնայ բոլոր սահմաններէն, բոլոր աւանդութիւններէն, բոլոր միջավայրերէն։ Ի՞նչ անուն

Ի՞նչ կը մնայ ըսել։ Ի՞նչ ակունքներէ պէտք է նոր աւիշ ու աւիւն ծծէ մեր հայ մշակոյթը ընդհանրապէս եւ հայ գրականութիւնը մասնաւորապէս։

Աւելորդ է ըսել, հայ կեանքի ներկայ ցրուածութեան առջեւ —ուր ճաշակեցինք լայն աշխարհին համն ու հոտը— անհնար է խօսիլ այլեւս միակ, ազգային եւ ինքնուրոյն գեղարուեստի մը մասին։ Հայաստանի հողին վրայ է մինակ— անկախ հայրենիքի մը, բնագաւառին կառչած ժողովուրդի մը ծոցին մէջն է մինակ որ կրնայ ծնիլ եւ պահպանուիլ ազգային դիմագծութիւն մը եւ մշակոյթ մը, ան ալ հին բարի օրերուն...

Հակառակ ժողովուրդներու քաղաքական միտումներուն, գրական հանդանակներուն, աշխարհի մէջ կը ստեղծուի գեղարուեստական— մշակութային միակ մթնոլորտ մը, որ վեր կը մնայ բոլոր սահմաններէն, բոլոր աւանդութիւններէն, բոլոր միջավայրերէն։ Ի՞նչ անուն

Ի՞նչ կը մնայ ըսել։ Ի՞նչ ակունքներէ պէտք է նոր աւիշ ու աւիւն ծծէ մեր հայ մշակոյթը ընդհանրապէս եւ հայ գրականութիւնը մասնաւորապէս։

Աւելորդ է ըսել, հայ կեանքի ներկայ ցրուածութեան առջեւ —ուր ճաշակեցինք լայն աշխարհին համն ու հոտը— անհնար է խօսիլ այլեւս միակ, ազգային եւ ինքնուրոյն գեղարուեստի մը մասին։ Հայաստանի հողին վրայ է մինակ— անկախ հայրենիքի մը, բնագաւառին կառչած ժողովուրդի մը ծոցին մէջն է մինակ որ կրնայ ծնիլ եւ պահպանուիլ ազգային դիմագծութիւն մը եւ մշակոյթ մը, ան ալ հին բարի օրերուն...

Հակառակ ժողովուրդներու քաղաքական միտումներուն, գրական հանդանակներուն, աշխարհի մէջ կը ստեղծուի գեղարուեստական— մշակութային միակ մթնոլորտ մը, որ վեր կը մնայ բոլոր սահմաններէն, բոլոր աւանդութիւններէն, բոլոր միջավայրերէն։ Ի՞նչ անուն

Ի՞նչ կը մնայ ըսել։ Ի՞նչ ակունքներէ պէտք է նոր աւիշ ու աւիւն ծծէ մեր հայ մշակոյթը ընդհանրապէս եւ հայ գրականութիւնը մասնաւորապէս։

Աւելորդ է ըսել, հայ կեանքի ներկայ ցրուածութեան առջեւ —ուր ճաշակեցինք լայն աշխարհին համն ու հոտը— անհնար է խօսիլ այլեւս միակ, ազգային եւ ինքնուրոյն գեղարուեստի մը մասին։ Հայաստանի հողին վրայ է մինակ— անկախ հայրենիքի մը, բնագաւառին կառչած ժողովուրդի մը ծոցին մէջն է մինակ որ կրնայ ծնիլ եւ պահպանուիլ ազգային դիմագծութիւն մը եւ մշակոյթ մը, ան ալ հին բարի օրերուն...

Հակառակ ժողովուրդներու քաղաքական միտումներուն, գրական հանդանակներուն, աշխարհի մէջ կը ստեղծուի գեղարուեստական— մշակութային միակ մթնոլորտ մը, որ վեր կը մնայ բոլոր սահմաններէն, բոլոր աւանդութիւններէն, բոլոր միջավայրերէն։ Ի՞նչ անուն

Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՆԱՀԱՆՋ ՊՏՏՈՒՄՈՎ ՈՒՂՂՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻ

Ընկ. Փոլոզյանը կանգնեցուց իր ելույթը։

Ես ուզում եմ ասել մի քանի խոսք 1927ի հոկտեմբերյան հեղափոխության մասին։ Հոկտեմբերյան մեծ հեղափոխությունը, ջնջելով ամենաստոր ճնշումը, ստեղծեց ամենալայն ժողովրդավարություն, ինչպիսին երբևէ չի եղել աշխարհի ոչ մի երկրում։ Ամենաառաջադեմ սահմանադրությունը, որ երբևէ գոյություն է ունեցել, ամենաառաջադեմ օրենքները, որոնք երբևէ ընդունվել են, ամենալայն ինքնավարությունը, որ երբևէ տրվել է ազգային փոքրամասնություններին, ամենաառաջադեմ ազգային քաղաքականությունը, որ երբևէ իրագործվել է, — ահա այն, ինչ տվեց հեղափոխությունը ռուսական ժողովրդավարությանը։

Ընկ. Ղազարյանը ասում է, որ ես ինձ թույլ եմ տվել ռուսական ժողովրդավարության մասին խոսել ոչ մարքսիստական տեսակետից։ Ընկ. Ղազարյանը սխալվում է։ Ես ինձ թույլ եմ տվել ռուսական ժողովրդավարության մասին խոսել մարքսիստական տեսակետից, որովհետև ես մարքսիստ եմ և ինձ համար ոչ մի կասկած չկա, որ ռուսական ժողովրդավարությունը մարքսիստական ամենաառաջադեմ ժողովրդավարությունն է։

Ընկ. Ղազարյանը ասում է, որ ես ինձ թույլ եմ տվել ռուսական ժողովրդավարության մասին խոսել ոչ մարքսիստական տեսակետից, որովհետև ես չեմ ասել, որ ռուսական ժողովրդավարությունը սոցիալիստական է։ Ընկ. Ղազարյանը սխալվում է։ Ես ինձ թույլ եմ տվել ռուսական ժողովրդավարության մասին խոսել ոչ մարքսիստական տեսակետից, որովհետև ես չեմ ասել, որ ռուսական ժողովրդավարությունը սոցիալիստական է։

— Ոչ, ես ասել եմ և կասկածի տեղ չի թողնում, որ ռուսական ժողովրդավարությունը սոցիալիստական է։

— Ես — սոցիալիստ չեմ և ինձ համար կասկածելի է, թե ռուսական ժողովրդավարությունը սոցիալիստական է, թե ոչ։ Ես ինձ թույլ եմ տվել ռուսական ժողովրդավարության մասին խոսել ոչ մարքսիստական տեսակետից, որովհետև ես մարքսիստ եմ և ինձ համար կասկածելի է, թե ռուսական ժողովրդավարությունը սոցիալիստական է, թե ոչ։

Ընկ. Ղազարյանը ասում է, որ ես ինձ թույլ եմ տվել ռուսական ժողովրդավարության մասին խոսել ոչ մարքսիստական տեսակետից, որովհետև ես չեմ ասել, որ ռուսական ժողովրդավարությունը սոցիալիստական է։ Ընկ. Ղազարյանը սխալվում է

Թերթի մը համաձայն, Րիկօտէնի արիւնին մէջ ֆրանկախտի ժանրէ գտնուած է եւ իրրեւ թէ Ալմագեանի խանութին արեան հետքերն ալ նոյն մանրէն ունին: Սակայն մասնագէտները կը շեշտեն թէ նոյնիսկ ողջ մարդու մը արիւնը կարելի չէ տարբալուծել գիտական վերջին ճշդութեամբ, ուր մնաց մեռած մարդունը:

Առջի օր Լուի Շլէփովսքի անուն ինքնաշարժի վարիչ մը ներկայացաւ դատարան եւ ուզեց տեսնել Մաթիֆասը: Հարցաքննիչ դատաւորը յանձնարարեց իրեն գրաւոր հաղորդել իր բսխլիքը: Շլէփովսքի կ'ըսէ թէ սեպտեմբերի սկիզբները ինք կառքով փոխադրած է Ալմագեանը նախ Փարիզի մէջ, պաթինեոլ փողոց, եկեղեցիին մօտ, յետոյ Մոնմորանսի:

Լիլի դատական բժիշկ Միւլլէր յայտարարեց լրագրողներուն.

— Կ'ըսուի թէ Լիլի մէջ անհրաժեշտ գործիքներ չկան մանրադիտական քննութիւնները կատարելու համար: Ներողութի՛ւն: Ֆրանսայի մէջ երեք տեղ միայն կատարելագործուած բժշկա-դատական աշխատանոցներ կան.—Փարիզ, Լիոն, եւ Լիլ: Այս վերջինը պատերազմի ընթացքին քանդուած ըլլալով, նորը շինուեցաւ եւ կրնաք երեւակայել թէ ո՛րքան աւելի կատարելագործուած կրնայ ըլլալ: Ես Փարիզ եկայ պարզապէս ասիկա ըսելու համար:

Յառաջում Արեւելեան ճեպընթացին վրայ

Պելկրատէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի հոկտ. 21 թուականով.

Այս իրիկուն երկու ռումբեր նետուեցան Սէմփլոն-Արեւելեան ճեպընթացին վրայ, երբ Յարիպրոտի կայարանին կը մօտենար: Նոյնպէս հրազէնի գնդակներ պարպուեցան կառախումբին վրայ:

Կը կարծուի թէ այս եղեռնափորձին հեղինակն է Պուլկարիայէն եկած աւազակներու խումբ մը: Վայրաշարժը վնասուեցաւ: Սակայն կառախումբը կրցաւ հասնիլ Յարիպրոտ, ուր հաստատուեցաւ թէ ո՛չ ոք վիրաւորուած էր:

*** Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ.

— Պոլիս-Փարիզ Արեւելեան ճեպընթացը յարձակումի ենթարկուեցաւ Տրակոման սահմանային կայարանին եւ Յարիպրոտի միջեւ: Միայն վայրաշարժը հասաւ Յարիպրոտի կայարանը: Ճամբորդներու վիճակին մասին որեւէ տեղեկութիւն չկայ: Կը կարծուի թէ այս եղեռնափորձը գործն է Ուզունոֆի աւազակախումբին:

Պերլին, 22 նոյ.— Բոլորովին ճիշդ չեն այն լուրերը թէ արեւելեան ճեպընթացին բոլոր ճամբորդները կողոպտուած են եւ միայն կառախումբին վայրաշարժն է որ Յարիպրոտ հասած է:

Կը հաստատուի սակայն թէ աւազակները պուլկարական հողին վրայ յարձակած են կառախումբին վրայ, որոշ թիւով ճամբորդներ կողոպտուած եւ գոյքեր թալնուած են:

Երկու ճամբորդներ սպաննուած են աւազակներուն կողմէ:

Թրակիոյ Հայերուն հպատակութիւնը

Սելանիկի հայ համայնքի օրէնսգէտ-խորհրդական վ. Պուրբէքեան Սելանիկի «Հորիզոն»ին մէջ կը գրէ.

—Արեւելեան Թրակիոյ հելլէն բանակներու կողմէ գրաւումէն եւ Սէվրի դաշնագրով Յունաստանի կցումէն վերջ, 10 սեպտ. 1920ին հրատարակուած էր 2492 թուակիր օրէնքը, որուն հիման վրայ, այս երկրամասի Թրքահպատակ բնակիչները հելլենահպատակ կը հռչակուէին:

Եւ սակայն, երբ այս երկրամասը դարձեալ ինկաւ Թրքական տիրապետութեան ներքեւ, Արեւելեան Թրակիոյ Հայերուն կարեւոր մէկ զանգուածը հետեւեցաւ յոյն զաղթականներուն եւ հելլենական հիւբրնկալ դրօշին տակ ապաստանեցաւ Յունաստան:

Թրակիոյ Հայոց այս զաղթին հետեւանքով, անոնց հպատակութեան տեսակէտէն նոր կացութիւն մը ստեղծուած էր:

Հելլէն կառավարութիւնը սակայն, ուզելով արդար եւ իր ազատասիրական աւանդութեան համապատասխան լուծում մը տալ այս հարցին, կ'որոշէ հելլենահպատակ ճանչնալ բնիկ Արեւելեան Թրակիացի եւ նախկին Թրքահպատակ այն բոլոր Հայերը, որոնք Յունաստան ապրելով, բաղձանք յայտնած են հելլենահպատակ դառնալ: Եւ այս նպատակով, 6 օգոստոս 1929ին կը հրատարակէ 4415 թուակիր օրէնքը, որուն համաձայն հելլենահպատակ կը ճանչնայ «բնիկ Արեւելեան Թրակիացի եւ նախկին Թրքահպատակ այն բոլոր Հայերը, որոնք մինչեւ 6 օգոստոս 1929 արձանագրուած են Հելլէն Պետութեան գիւղական համայնքներու, քաղաքապետութեանց եւ հիւպատոսարաններու արձանագրութեանց տոմարներուն մէջ:»

Մեկնաբանելով այս վերջին օրէնքը, կ'եզրակացնենք, որ ոչ միայն ա՛յս դասակարգի Հայերը կը ճանչցուին որպէս հելլենահպատակ, այլեւ Արեւելեան Թրակիացի եւ նախկին Թրքահպատակ այն բոլոր Հայերը՝ որոնք, մինչեւ 6 օգոստոս 1929 պատկան հելլենական իշխանութեանց յանձնած են հելլենահպատակ դառնալու խնդրանք ներկայացնող աղերսագրեր եւ որոնց դիմումները սակայն նկատի չեն առնուած, Լօզանի դաշնագրին հետեւանքով 2492 թուակիր օրէնքը լռելեայն չնչուած ըլլալուն համար:

Տիւսէլտորֆի հրէշը

Հակառակ ոստիկանական բոլոր պրպտումներուն ու ժողովուրդին աջակցութեան, Տիւսէլտորֆի հրէշը կարելի չեղաւ գտնել:

Նոր նամակ մը եւս ստացաւ ոստիկանութիւնը: Նամակագիրը, որ կը կարծուի ըլլալ նոյնինքն վամփիրը, կ'ըսէ թէ Հենոսի դիմացի եզերքը, Նոյսի մօտ թաղուած է կին մը, որ զոհերէն մէկն է խորհրդաւոր հրէշին: Ոստիկանները սկսան պեղումներ կատարել մատնանշուած տեղը, սակայն մութին պատճառաւ երէկուան յետաձգեցին:

Տիւսէլտորֆի մէջ ձերբակալուեցան զանազան կասկածելի մարդեր եւ յիմարներ, որոնց կարգին Աւստրիացի մը, որ վերջերս յիմարանոցէն փախած էր եւ Ռումանացի մը:

Գարապաղի պիտի տեսնուի Զիչերինի հետ

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ Գարախան վիսպատրն երթալով պիտի տեսակցի Զիչերինի հետ: Խորհրդային միութեան արտաքին փոխ-գործավարը գերման արտաքին նախարարութեան պաշտօնատունը երթալով, տեսակցեցաւ նախարար Քուրթիուսի հետ: Նախարարին յայտնեց թէ Ռուսիոյ մէջ մեծ մտահոգութիւն առաջ բերած է գերմանահելէն հաշուեյարդարի դաշնագիրը եւ կը վախցուի որ տուր պատճառով Լեհաստան խառնուի ռուսական գործերուն:

Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ
(Գիժ Մանուկի դերին մէջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ «Տրամ - Օ թերէթ»ի խումբը՝ դեկավարութեամբ դերասան

Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ

ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ

5 ԱՐԱՐ, 7 ՊԱՏԿԵՐ

30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ, ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 8.30ԻՆ

Théâtre Renée Maubel

4, 6, 8 et 10 Rue de l'Orient, Paris (18e). Մէթրօ՝ Blanche

Արեւելեան երաժշտախումբ

դեկավարութեամբ Թառիստ ԺՕՐԺի

Ցոմսերուն համար նախօրօք դիմել բոլոր հայ ճաշարանները

ՄՈՒՏՔ՝ 25, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթ-Լէ: Աքսանց եւ նոր մեթոտով դարմանում արու եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէնէրու հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չիմարիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբորատուար: Մզձամիտ եւ արագ խոցոտ հրդակցութ. մէջ ն օր 9—12, 2—6 Կիրակի 9—12.

ԲԺԻՇ· եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ Ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12.

L'ATELIER
Ամէն իրիկուն ժամը 8.30ին
L'Admirable visite
et Bilora
օր ընդ մէջ
VOLPONE

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիթէր | ամենալաւն ու ածանը | Ֆրանկ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ԼԱՍԻՈՒԹԱՅԻ ՄԷՋ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ԽԱԺԱԿ ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
Վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Պար Իտէալի մէջ

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ
ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ
SALLE VOLTAIRE, PLACE DE L'ODEON, *ՄԷԹՐՕ* ODÉON
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ Ա. ԿԻՆՃԵԱՆ
ԵՐԳ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ ՆՈՒԱԳ
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ
կազմակերպուած Ֆրանսայի Հայ Սկաուտներու
փարիզի ղրջանի սկաուտական խումբերու կողմէ
Այս Կիր. ժամը 2.30ին La Démocratie*ի սրահը*, 38 Raspail, Paris (7)
Գեղարուեստական յայտագիր, անակնկալներ
Պիւֆէ եւ ցուցահանդէս

Հ. Յ. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

Անիէր-Պուա-Քոլոնպի Եռադոյն Ննջակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները եւ վիշապեան խումբը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ եւ զեկոյց Շրջանային ժողովի մասին:

Իսի-լէ-Մուլինոյի *Մուրատ* խումբի ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 164 Ave. de Verdun: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Սարսէլի Հրայր խումբի ընկերահաւաքական առաջին դասախօսական ժողովը՝ վաղը Կիրակի ժամը 2.30ին Salle de Noces*ի մէջ: Կը դասախօսէ՝ ընդհ. Ա. Ասլանեան, նիւթ՝ «Հ.Յ. Դաշնակցութիւնը, որպէս ընկերվարական եւ ազգային կուսակցութիւն»: Շոգեկառք կայ տիւ Նորէն 13.43 եւ 13.52:*

Ալֆորվիլի *Մ. Մինասեան* ենթակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ զեկոյց Շրջ. ժողովի եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան: Ներկայանալ անդամատոմսով: Բացակաները նկատողութեան պիտի առնուին:

Գ Ա Ի Ա Ռ

Լիոնի *Կուկունեան* խումբի ժողովը՝ այս Երկուշաբթի 25 Նոյեմբեր իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը, 262 Rue Duguesclin: Օրակարգ՝ զեկոյց եւ ընտրութիւն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ե. Ո. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովքայսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 8ուկէսին Միութեան ընթերցարանը, Ֆլորիա: Օրակարգ՝ շարունակութիւն պատգ. ժողովի օրակարգի հարցերու վիճաբանութեան:

ԵՈՋԿԱՑԻ եւ Շրջ. Հայր. Միութեանց փարիզի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 64 Avenue de Verdun Issy-les-Moulineaux*իմէջ: կը խնդրուի բոլոր անդամներէն անպատճառ ներկայ ըլլալ: կարեւոր օրակարգ:*

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է
Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի «Մանուկներու Պաշտպանութիւն» Փարիզի մասնաճիւղի Թէյասեղանը:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Grand bal de l'Echarpe
կազմակերպուած փրոֆէսէօր Պ. ԽՈՍՐՈՎ ԱԲԱԼԱՖԵԱՆի կողմէ այսօրշաբաթիրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Grand Palaisի սրահը: Թանկօի եւ շալի մրցում: Ջեղչուած տոմսեր կը գտնուին հայ սափրիչներու մօտ եւ սրճարանները:

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Հացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

ՍԱԿԱՐԱՆ
22 Նոյեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ		ՖՐ.
Ստերլին,	L. St.	123.88
Տոլար,	Dollar	25.41
Մարք 100	Mark	607.50
Թրք. Թղթ.	L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի	» » or	106.90
Մէճիտիէ	Médjidié	8.75
Լէվա 100	Léva	18.62
Տրախմի »	Drachme	33.25
Լիր »	Lire	133.—
Պելժ. Ֆր. »	Fr. Belge	71.10
Ջուից. »	Fr. Suisse	492.75
Լէյ »	Leï	15.15

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ.Ֆր.Ֆոնս. I	Cr. Fonc. Eg.	2125.—
» II	»	1580.—
» III	»	1560.—
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	82.—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԱՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet *և* Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58
Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցաւուկ յարկաբաժին Վէնէրական եւ Մորթի հիւանդութեանց
ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի, ջղային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:*
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Դեկտ. 1ին
DORK

Ֆրանսահայ աշխատաւորներուն եւ խանութպաններուն
ՊԱՐԶ ԵՐԿՏՈՂ ՄԸ

ղրկեցէ՛ք մեզ, յայտնելով ձեր հասցէն եւ մարը յիշուած քաթալօկներուն թիւերը, զանոնք կը ստանաք ՁՐԻ:

ՔԱԹ.թիւ 1—Մաշճակալներ, 2—ամէն տեսակ կարասիներ, 3—խոհանոցի սպասներ, 4—կարի մեքենաներ, 5—երեխաներու կառքեր, 6—ֆոնոկրաֆներ, 7—վառարաններ, օճախներ, 8—հիծելանիւներ, 9—զգեստեղէն, 10—երաժշտ. գործիքներ:

Այս քաթալօկներէն ձեր ընտրած առարկաները, ձեզ կը ղրկուին ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ, 6էն 15 ամիս ճամբու ծախքը մեր վրայ կը ղրկուին ՓՐԱՆՍԱՅԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ:

ԱՊԱՌԻԿ

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ նաեւ Ֆրանսայի բոլոր հայաշատ կեդրոններու մէջ իրենց պարապ ժամերը օգտագործել փափաքող երիտս. գործակալներ:

Մանրամասն պայմաններու համար, գրեցէ՛ք մեզ՝

G. Badouhassian, 16 Bld. des Italiens. Marseille.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ
18 Քրանվիէ Columbia *18 Քրանվիէ*
ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
երգուած ֆանրածանօթ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ:
Պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM
Ունինք ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները: 8 Rue Jouy-Rouve, PARIS (20) Մէթրօ՝ Պելվիլ, Թրամ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN&N

ԼԻՈՆԻ, ՎԱԼԱՆՍԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ
ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՅԱՃախորդներուս փափաքին գոհացում տալու ֆամար անձամբ պիտի այցելեմ Լիոն, Վալանս եւ Մարսէյլ, միասին բերելով աքեանեան ամենանոր փլաքներու ձոխ մթերք մը որ գոհացում տայ նոյն իսկ ամենադժուարաճաշ երաժշտասէրներուն: փափաքողները դիմեն հետեւեալ հասցէներուն՝
ԼԻՈՆ, Պ. ՔՆԿտրեանի, 211 Rue Creq ii, Նոյեմբեր 15էն 20:
ՎԱԼԱՆՍ.— Պ. Գրիգորեանի ճաշարանը, 31 Rue Belle Image, Նոյեմբեր 20էն 25:
ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պ. Թաշճեանի, 25 Rue des Dominicaines, Նոյեմբեր 25էն 30:
ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64
Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, ժամն եւ անվրցելի գիներով:
Անթրբրբընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու ֆամար մասնաւոր զեղչ: Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին: Դիմեցէք եւ փորձեցէք:

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929
24NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1119

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ի՛նչպէս ծեծեցին Ալմազեանը

ՀԱՐՑԱՔՆՆԻՉ ԴԱՏԱՒՈՐ ԺԱՆԹԻԼԻ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հարցաքննիչ դատաւոր Ժանթիլի առջեւ, Ալմազեան ամբողջ ժամ մանրամասնօրէն պատմեց թէ ինչպէս ծեծեցին զինք։

— Ջուակներուս վրայ կ'երդնում որ, ըսաւ, իմիկտ. 18 ուրբաթ ժամը 10ին ինքնաբերաբար ներկայացայ դատական ոստիկանութեանն՝ բողոքելու համար մամուլին մէջ իմ մասիս եղած ամբաստանութեանց դէմ։ Դաղտնի ոստիկան մը ինծի ըսաւ թէ ժամ մը վերջ պիտի ուղարկուի ինծի։ Ես ալ պատասխանեցի թէ պիտի սպասեմ։ Ժամ մը վերջ ետ բերաւ հագուստներս։ Այդ միջոցին կերակուրս ուտած էին։ Անօթի էի, կէսօրին չէի ճաշած։ Պալըրա թող չտուաւ ուտեմ եւ ըսելով թէ աւելի կարեւոր գործեր կան, գիս տարաւ իր յարկը, ուր ոստիկան մը գլանիկ կը ծխէր։ Ինծի ալ ուզեցի եւ տրուեցաւ. բայց երբ կը վառէի, Պալըրա նետուեցաւ, ձեռքէս խլեց զայն եւ գետին նետեց։

Իր հրամանով, շմիտ ձեռքերս ետեւս տարաւ ու ձեռնակապ դրաւ։ Նիքոլ բացաւ դուռը, նայեցաւ, բայց ներս չմտաւ։ Ան ըսաւ Պալըրայի բացակոնակը հանելով ըսաւ.

— *Ներո՛ն եմ անիծած «փաթրոն»ին, «փաթրոն»ը ես եմ հոս։*

Շարուածները սկսան տեղալ փորիս, ստամոքսիս, գլխուս, կրունկիս գաւազանով եւ քաուչուկէ խարազանով։ Կը մեռցնէին զիս։ Նախապէս կօշիկներս հանած էին եւ ոտքիս մատներուն վրայ կը զարնէին մուրճով։ Կը պաղատէի, բայց կը զարնէին միշտ։ Ան ալ ըսաւ.

— *Չուէ՛ք, մարդ կը սպաննե՛ն։*

Պալըրա հրամայեց սանդուղէն հեռացնել օտարականները։ Մարդը գիս ծունկի բերելով փայտէ գլուխով գաւազանով մը զիս՝ մինչեւ որ գաւազանը կոտրեցաւ։ Միեւնոյն ժամանակ ծածկեր կուտային ոտքիս տակը, բուժքերուս։ Ի վերջոյ երեսիս ինկնելով ուշաթափ եղայ։ Երբ սթափեցայ, դեռ կը շարունակէին զարնել։

— *Դիմացէ՛ք, կ'ըսէի, զաւակներուս սիրոյն։ Զգեցէք զիս։ Կամ սեղուցէք, լմնցուցէք զիս գնդակով մը... աւելի լաւ ըլլայիմ...*

Մինչ ես կը բռնէր զիս, Պալըրա կը հարուածէր կուրծքս։

— *Ծարա՛ւ եմ, ջուր տուէք, կը պոռայի։*

— Թոստովանէ՛, այն ատեն շանփանիա կուտանք քեզի։ Ըսէ՛ Իլիկոտէն կնոջդ սիրաիարն էր, մենք վկայ կ'ըլլանք քեզի։

Ես սպաննէին՝ դարձեալ չպիտի ըսէի թէ մարդասպան եմ, որ անմեղ էի։ Դաժիճներուս յոգնութիւնը վերջ դրաւ այս տեսարանին։ Ուժաթափ եղած էի։ Ջեռնակապերս հանեցին, ոտքի վրայ չէի կրնար կենալ. երկու ոստիկաններ թեւերս քովի սեղեակը տարին։ Գլուխս ուղեղքներով լեցուն էր եւ ուրկէ չէի կրնար դնել։

Պալըրա զիս տեսնելու եկաւ կաշիէ վերարկու մը հագած։

— *Ինչո՞ւ չես ըսեր ճշմարտութիւնը։ Կնոջդ նամակները մեզի են, ըսաւ։*

Ես քունելով, վար իջեցուցին։ Բակին մէջ թերթերու լուսանկարներ զիս լուսանկարեցին։ Յաջորդ օրը Պալըրա ըսաւ ինծի.

— *Ժամանակի խնդիր է։ Կ'անցնի։*

— *Ի զուր ծեծեցիք զիս, ըսի։*

Դանիկ տուաւ ինծի. կ'ուզէի մերժել, բայց վախցայ որ դարձեալ կը ծեծէ զիս։ Ամի մազերէս փունջ մը կտրեց։

Հարցաքննիչ դատաւոր Ժանթիլ դիտել տուաւ Ալմազեանի իր խօսքերը չեն համապատասխաներ ոստիկաններու ըսածներուն։ Ալմազեան պատասխանեց թէ ինք բացարձակ ճշմարտութիւն ըսաւ։

*** Փաստաբան Լըկրան Իլիկոտէնի խնդրին մասին դատաւորին հասած բոլոր նամակները խնդրեց Պըրաչէն։ Այս վերջինը մերժած ըլլալով տալ, փաստաբանը դիմակի բողոք պիտի ուղղէ դատական նախարարին։

Արդարութեան Պալատին մէջ մեծ յուզում առաջ բերած Պրաչուայի այս մերժումը՝ «արհեստակցական գաղտնիքի պարուակին տակ։ Փաստաբանները դիտել կուտան թէ պաշտպանութեան փաստաբանը եւս կապուած է «արհեստակցական գաղտնիքով, այնպէս որ անհասկանալի է մերժումը։

Թերթ մը կը հարցնէ. «Կարելի՞ է ընդունիլ որ գաղտնի ոստիկանութեան եւ պաշտօնական ոճրագործ մը գտնուի դատական իշխանութեան մէջ»։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ՄԵԾ ԺՈՂՈՎ ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Երեքշաբթի իրիկուն (26 Նոյեմբեր) Սալ Վակրամի մէջ «Club du Faubourg»ի կողմէ հրապարակային մեծ վիճաբանութիւն մը տեղի պիտի ունենայ։ Նիւթն է.—

Ձշմարտութիւնը Իլիկոտէնի խնդրին մասին։ Ո՞վ է սպանիչը։ Ալմազեան անմե՞ղ է թէ մեղաւոր։ Ամբաստանեալները ծեծի կ'ենթարկուի՞ն։

Վիճաբանական ժողովին ներկայ պիտի գտնուի ինքնաշարժի վարիչ Պիլոթէ։ Իբրեւ վկայ հրաւիրուած են Պրնուա, Նիքոլ, Պալըրա, երեսփոխաններ Մոնէ, Լաֆոն, Կէրնիւթ, Շառլ Լըկրան, մուշտակավաճառ Տիւնէր, ինքնաշարժի վարիչ Պիլոթ, Թրիփոն եւայլն։ Թեր ու դէմ վիճաբանութիւններ պիտի ըլլան։

*** *Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիճաս առջի օր քննութիւն կատարեց Մոնթրէօյլ՝ Տիկին Շեվաքովիցի եւ Իլիկոտէնի տան մէջ։*

Ո՞վ սպաննեց Ստեփանեանը

Անծանօթ մը՝ նամակ մը գրելով Վէրսայլի դատական իշխանութեանց, կը յայտնէր թէ Ալմազեանն էր սպանիչը ինքնաշարժի հայ վարիչ Ստեփանեանի, որուն մարմինը գնդակներով ծածկուած գտնուեցաւ Սէն-Ժէրմէնի մօտ, 1919 Նոյեմբեր 26ին։

Ալմազեանի կորովի պաշտպան փաստաբանը, Լըկրան ո՛չ մէկ կարեւորութիւն կ'ընծայէ այս ամբաստանութեան։

— Ճիշտ թէ, կ'ըսէ, Ալմազեան իբրեւ վկայ լսուած է այս խնդրին մէջ, սակայն միայն մէկ անգամ լսուած է եւ ո՛չ մէկ կասկած կարելի եղած է ունենալ իր մասին։

Շատ հաւանաբար այս նամակին հեղինակն է գուարճասէր մը, որ գէշ կատակ մը ընել կը փորձէ։

Քլէմանսօ կը մեռնի

Ինչպէս գրեցինք երէկ, «Յաղթանակի Հայր», Քլէմանսօ իր վերջին վայրկեանները կ'ապրի։ Ուրբաթէն շաբաթ լուսնալիք գիշերը եւս խիթերը շարունակուեցան եւ գինքը խնամող բժիշկները ամէն յոյս կորսնցուցին։ Կէս գիշերին կատարուած խորհրդակցութիւն մը 24 ժամէն աւելի կեանք չէր տար Քլէմանսոյին։ Սիրտն ու թոքերը լաւ կը գործէին, այդ է պատճառը որ կը դիմանար դեռ, սակայն երիկամունքը բնաւ չէր գործեր եւ արիւնը կը թունաւորուէր հետզհետէ։

Վայրկեանէ վայրկեան մահուան կը սպասուէր։

Երէկ առաւօտ բազմաթիւ դէմքեր, երեսփոխաններ, ծերակուտականներ եւ զրագէտներ այցելեցին Քլէմանսոյի բնակարանը։ Ջօր. կուրօ շատ պնդեց տեսնել վագրը, որ սակայն ուշաթափ կը քնանար այդ միջոցին։

Քլէմանսօ նախատեսած էր որ այս տարի պիտի մեռնի։ Եւ յիշատակները կիսատ մնացած են։ Կատակած է որ առանց կրօնական արարողութեան թաղուի։

Կարմիրներն եւ «Իւմանիթէ»ի տագնապը

«Իւմանիթէ»ի վարչութիւնը նոր պայմանաժամ խնդրած ըլլալով իր պարտքերու վճարման համար, Բանուորա-Գիւղացիական Դրամատան հաշուեքննիչ պատուիրակները մերժողական պատասխան տուին։ Պատուիրակները միեւնոյն ատեն կը մերժեն ճանչնալ համաչնաւար թերթին սահմանուած մէկ միլիոն ֆրանքի վարկը, Դրամատան կարողութենէն վեր գտնելով զայն։

«Իւմանիթէ» երէկ աւելի ուժգնօրէն կը հնչեցնէր ահազանգը,— «Մեզ խեղդելու խաղերը կը շեշտուին»։— «Նկատի առնելով կացութեան ծանրութիւնը, ընչազուրկ դասակարգը պէտք է շարժման մէջ դնէ իր բոլոր ուժերը, փրկելու համար իր դասակարգային օրկանը»։—«Իւմանիթէ»ն երբեք չէ գտնուած այսքան ծանր եւ վտանգաւոր կացութեան մէջ»։ «Քաղքենիներ, ընկերվարական-ֆաշիստները եւ ուրացողներ ձեռք ձեռքի տուած են զայն զգետնելու»։— «Եթէ մինչեւ այս ամսու. 30ը «Իւմանիթէ»ն չստանայ նոր հարիւր հազարներ, ալ վերջացած է դասակարգային թերթը» եւն։

Այս բացագանչութիւններէն յետոյ, խմբագրութիւնը կը խնդրէ որ կուսակցութեան իւրաքանչիւր անդամ 10 կամ 20 ֆրանքի նոր գոհողութիւն մը ընէ, թերթը փրկելու համար։

Անգլիոյ դրամատան գեղչի սակը

Անգլիական գրամատունը իր գեղչի սակը 100ին 6էն իջեցուց 5ուկէսի։

Ինչպէս կը յիշուի, անգլիական դրամատունը ոսկիի եւ դրամագլուխներու արտածումը արգիլելու համար, սեպտ. 26ին գեղչի սակը 100ին 5 ու կէսէն 6ու կէսի բարձրացուցած էր։ Այս կարգադրութիւնը ունեցաւ իր բարերար ազդեցութիւնը եւ հոկտ. 3ին 6ու կէսը իջեցուցած էր արդէն 6ի։

Դրամատան այս որոշումը սեղանաւորական եւ ճարտարարուեստական շրջանակներու մէջ լաւ տպաւորութիւն առաջ բերաւ։

Հակաբոլշեւիկ նոր կազմակերպութիւն մը

Մոսկուայի պաշտօնական մէկ զեկոյցին համաձայն, Ուկրայինայի Դեպէտն երեւան հանած է հակայեղափոխական կազմակերպութիւն մը՝ «Միութիւն Ուկրայինայի Ազատագրութեան համար», ղեկավարութեամբ Զեխովսկիի, նախկին նախարարապետ Պետլիուրայի կառավարութեան, որ ներկայիս պետն է Ուկրայինայի ինքնագլուխ եկեղեցիին։ Միւս վարիչներն են՝ Էֆրէմով, որ նոյնպէս Պետլիուրայի նախարարապետն էր եւ յետոյ անդամ նշանակուեցաւ Ուկրայինայի գիտական ակադեմիային, Նիկովսկի՝ Պետլիուրայի նախկին արտաքին նախարար, Էէրմէզ՝ ուսուցչապետ Քիեւի համալսարանին եւ բազմաթիւ ուրիշ կարեւոր անձնաւորութիւններ։

Այս կազմակերպութեան նպատակն էր տապալել խորհրդային իշխանութիւնը, վերահաստատել անհատական սեփականութիւնը եւ Ուկրայինան վերածել քաղքենի պետութեան մը՝ դրացի երկրի մը հովանաւորութեան տակ։

Այս կազմակերպութիւնը սերտ յարաբերութիւններ կը մշակէր Լեհաստանի պետիւրական կեդրոնին, ինչպէս նաեւ Ուկրայինայի կարգ մը օտար երկիրներու ներկայացուցիչներուն հետ։ Խորհրդային կառավարութեան անդամներուն դէմ մահափորձեր կազմակերպելու նպատակով ստեղծած էր «Երիտասարդ Ուկրայնացիներու Միութիւն»ը։

Այս կազմակերպութեան վարիչներն ու անդամները ձերբակալուելով, խոստովանեցան իրենց հակայեղափոխական նպատակներն ու կատարած գործերը։ Ինդիրը ժօտ օրէն պիտի քննուի Ուկրայինայի գերագոյնատեանին կողմէ։

Պոլսոյ բոլշեւիկ գործակալը շնորհազուրկ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Պոլսոյ խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան ներկայացուցիչ Սուխարին Ռուսիա կանչուեցաւ։

Իր պաշտօնանկութեան պատճառն այն է որ յիշեալը մատնեցած է վստահութեան չարաչար գործածումի խնդրի մը մէջ եւ դժուարութիւններ պատճառած թուրք վաճառականներուն։ Ակէ զատ ապացուցուած է թէ՝ անկարողութիւն ցոյց տուած է ներկայիս Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ կատարուած առեւտրական բանակցութեանց մէջ։

15 վայրկեան լռութիւն

Պուլկարիոյ նախկին սպաները որոշած էին ցոյց կատարել պարտքերու խնդրին կարգադրութեան դէմ։ Կառավարութիւնը արգիլած ըլլալով այս ցոյցը, առջի օր Սոֆիայի մէջ բոլոր խանութները գոցուեցան կէս ժամ, ամէն երթեւեկ դադրեցաւ քառորդ ժամ եւ ժողովուրդը փողոցներուն մէջ 15 վայրկեան լռութիւն պահեց։

Մանապաժիժ Բեսեդովսկիի

Խորհրդային Միութեան կեդրոնական գործադիր կոմիտէն որոշեց իբրեւ դաւաճան ժահապատիժի ենթարկել արտասահմանի խորհրդային բոլոր այն պաշտօնեաները, որոնք Մոսկուա կը կանչուին եւ չեն հնազանդիր։ Այդպիսիները պիտի զգուշակահարուին՝ խորհրդային հողէն ներս մտնելէ 24 ժամ վերջ։ Այս հրամանագիրը ուղղուած է մանաւորաբար Փարիզի դեսպանատան նախկին խորհրդական Բեսեդովսկիի դէմ։

Բանուորական ցոյցեր Մոսկուայի մէջ

Ռուս մենշեւիկ կուսակցութեան արտասահմանեան պատուիրակութիւնը կը տեղեկանայ թէ նոյեմբեր 3ին Մոսկուայի արուարձան Կրասնայա-Պրէսնիայի մէջ ցոյց մը տեղի ունեցած է խորհրդային կառավարութեան ներկայ քաղաքականութեան դէմ։

Իրիկունը բացօթեայ հրապարակային հաւաքոյթ մը տեղի ունեցաւ, մեծ բազմութեան մը ներկայութեան։ Հառաչօոներ մէկ ժամէն աւելի խստիւ քննադատեցին հիմայնաւար քաղաքականութիւնը։ Միտինգէն յետոյ թափօր մը ուղղուեցաւ դէպի մայրաքաղաքին կեդրոնը, բայց քաղաքապահ զինուորները հասնելով ցրուեցան ամբոխը։

Կրասնայա-Պրէսնիա արուարձանը մայրաքաղաքին ամէնէն զգայուն կէտն է եղած միշտ եւ այս ցոյցը յատկանշական երեւոյթ մըն է, որ կը պատկերացնէ տիրող մտայնութիւնը։

Համայնավար շրջանակներու մէջ մեծ յուզում առաջ բերած է Բուխարինի վտարումն ու կառավարութեան պաշտօնական պետին՝ Իլիկոֆի ուղղուած սաստը։ Համայնավար կուսակցութեան աջ թեւը միացում կը փորձէ ձախ ընդդիմադիրներու մնացած մասին հետ։

Բանուորական շրջանակներու մէջ սկսած է մեծ դժգոհութիւն առաջ բերել պարենաւորման քարտերու դրութիւնը, որ յատկանշական մէկ գիծն է 12 տարուան բոլշեւիկեան տիրապետութեան։ Գիւղացիներու բողոքները սկսած են լսելի դառնալ։ Հիմա կը յիշեն Բուխարինի խօսքը 1921ի տնտեսական նոր կացութեան առթիւ. *«Գիւղացիները՝ իրենց ցորենը չտալով բանուորներուն՝ կրնան այս վերջիններուն ապստամբութեան մղել նոյն ինքն բանուորական իշխանութեան դէմ»։*

ԻՆՁՊԷՍ ՅԱՐՁԱԿԵՑԱՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՁԵՊՐՆԹԱՑԻՆ ՎՐԱՅ

Պուլկար հեռագրական գործակալութիւնը ճամբորդներէն քաղելով, հետեւեալ կերպով կը պատմէ արեւելեան ճեպընթացի ծանօթ յարձակումը.

— *Իրիկուան ժամը 8ին երբ կառախումբը Սուքովայի եւ Եէլուշայի միջեւ կը սուրար, ճաշարան-վակոնին տակ լսուեցաւ տկար պայթիւն մը, որուն յաջորդեց աւելի ուժգին պայթիւն մը՝ ետեւի վաճառաբարձ վակոնին տակէն։ Ոեւէ հրացանաձգութիւն չլսուեցաւ եւ ոչ մէկ դիտեալ մարդ յարձակեցաւ կառախումբին վրայ։ Վայրաշարժը կանգ առաւ անմիջապէս։ Պաշտօնեաները վար իջնելու ժամանակ չէին ունեցած, երբ վայրաշարժը սուրաց դէպի Ցարիպրոտ։*

Պայթումին վայրը, ոչ ոք կար։ Հրացանի գնդակները սկսան թնդալ այն ատեն մերայն, երբ վայրաշարժը Ցարիպրոտէն վերադարձաւ ոստիկան-զինուորներով։ Մինչեւ ասոնց հասնիլը կառախումբ եւ ճամբորդ մնացին բաց դաշտին մէջ, առանց ոեւէ կերպով անհանգիստ ըլլալու։

*** *Պելկրատէն ալ կը հաղորդեն թէ երկաթուղիին վրայ զանազան տեղեր գտնուած չորս ժամային մեքենաներ։*

ԸՆԵՐՑՈՒՂԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐԸ

ԶԱՐԻՖ ՏԵՍՈՒՉ, ՀՈՎՀԱՆ ՉԱՔՄԱՔՉՅԱՆ, ՓԱՐՍԱԴԱՆ ՀԱՄԶԱՅԵՎ

ՊԱՏԱՐԱԳԱՎՈՐ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ «ՅՈՒՆԱՁ» ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՀԱՄԱԽՄԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՈՐՈՇՄԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԸ ՈՐՈՇՈՒՄ Է.

1. Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի «Յունաձ» կազմակերպչական համախմբության կանոնադրությունը հաստատել հետևյալ խմբագրությամբ.

2. Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի «Յունաձ» կազմակերպչական համախմբության կանոնադրությունը ուժի մեջ մտցնել 1929 թվականի հունվարի 1-ից։

3. Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի «Յունաձ» կազմակերպչական համախմբության կանոնադրությունը հրատարակել առանձին գրքույկով։

Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսար՝ Ա. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ

Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի գլխավոր քարտուղար՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Երևան, 1928 թ. դեկտեմբերի 20։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ «ՅՈՒՆԱՁ» ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՀԱՄԱԽՄԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. «Յունաձ» կազմակերպչական համախմբությունը (այսուհետև՝ «Յունաձ») Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի կազմակերպչական համախմբություն է, որը միավորում է Հայկական ՍՍՀ տարածքում գտնվող «Յունաձ»-ի բոլոր կազմակերպությունները։

2. «Յունաձ»-ի նպատակն է՝ ամրապնդել կապը Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի և նրա ենթակայության տակ գտնվող հաստատությունների ու ձեռնարկությունների միջև, ինչպես նաև ամրապնդել կապը «Յունաձ»-ի կազմակերպությունների միջև։

3. «Յունաձ»-ի կազմակերպությունները գործում են Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի ղեկավարության ներքո։

4. «Յունաձ»-ի կազմակերպությունները կազմվում են ըստ արտադրական սկզբունքի։

5. «Յունաձ»-ի կազմակերպությունները կազմվում են ընդհանուր ժողովների կամ կոնֆերանսների միջոցով։

6. «Յունաձ»-ի կազմակերպությունների ղեկավար մարմինները ընտրվում են ընդհանուր ժողովների կամ կոնֆերանսների կողմից։

7. «Յունաձ»-ի կազմակերպությունների ղեկավար մարմինների ընտրությունները հաստատվում են Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի կողմից։

8. «Յունաձ»-ի կազմակերպությունները կարող են ունենալ իրենց կնիքները, դրոշմները և ձևաթղթերը։

Բ. ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԸ

9. «Յունաձ»-ի անդամ կարող են լինել Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի և նրա ենթակայության տակ գտնվող հաստատությունների ու ձեռնարկությունների աշխատողները, ինչպես նաև ուսանողները, որոնք ուսումը շարունակում են Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի ենթակայության տակ գտնվող ուսումնական հաստատություններում։

10. «Յունաձ»-ի անդամ ընդունվելու համար անհրաժեշտ է դիմում ներկայացնել։ Դիմումը քննում է «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինը։

11. «Յունաձ»-ի անդամ ընդունվելու համար անհրաժեշտ է ներկայացնել երկու հոգու երաշխավորություն։

12. «Յունաձ»-ի անդամ ընդունվելու համար անհրաժեշտ է նաև կազմակերպության անդամավճարի առաջին վճարումը։

13. «Յունաձ»-ի անդամ ընդունվելու մասին որոշումը կայացվում է ձայների պարզ մեծամասնությամբ։

14. «Յունաձ»-ի անդամ ընդունվելու մասին որոշումը կարող է բողոքարկվել Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական կոմիսարիատի «Յունաձ» կազմակերպչական համախմբության կենտրոնական կոմիտեում։

15. «Յունաձ»-ի անդամ ընդունվելու մասին որոշումը ուժի մեջ է մտնում այն օրվանից, երբ անդամավճարի առաջին վճարումը կատարվում է։

Գ. ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ

16. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն ընտրելու և ընտրվելու իրավունք «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների մեջ։

17. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն մասնակցելու իրավունք «Յունաձ»-ի կազմակերպության ընդհանուր ժողովներին կամ կոնֆերանսներին։

18. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն քննադատելու իրավունք «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների գործունեությունը։

19. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն առաջարկություններ անելու իրավունք «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների առջև։

20. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված մշակութային, կենցաղային և այլ հաստատությունների ու ձեռնարկությունների ծառայություններից։

21. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ճանապարհորդություններից, արձակուրդներից և հանգստյան տներից։

22. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ուսումնական հաստատություններից։

23. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված մանկական հաստատություններից։

24. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված սպորտային հաստատություններից։

25. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված առողջարանային հաստատություններից։

26. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված սննդի հաստատություններից։

27. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված առևտրի հաստատություններից։

28. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված կենցաղային հաստատություններից։

29. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված բժշկական հաստատություններից։

30. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրադարանային հաստատություններից։

31. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված մշակութային հաստատություններից։

32. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված կրթական հաստատություններից։

33. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գիտական հաստատություններից։

34. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված տեխնիկական հաստատություններից։

35. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գյուղատնտեսական հաստատություններից։

36. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված անասնաբուժական հաստատություններից։

37. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ֆիզկուլտուրային հաստատություններից։

38. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված տուրիստական հաստատություններից։

39. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ավտոտրանսպորտային հաստատություններից։

40. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ջրային տրանսպորտի հաստատություններից։

41. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված երկաթուղային տրանսպորտի հաստատություններից։

42. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված օդային տրանսպորտի հաստատություններից։

43. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված կապի հաստատություններից։

44. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված տպագրական հաստատություններից։

45. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված հրատարակչական հաստատություններից։

46. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

47. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

48. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

49. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

50. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

51. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

52. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

53. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

54. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

55. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

56. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

57. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

58. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

59. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

60. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

61. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

62. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

63. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

64. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

65. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

66. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

67. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

68. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

69. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

70. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

71. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

72. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

73. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

74. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

75. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

76. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

77. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

78. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

79. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

80. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

81. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

82. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

83. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

84. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

85. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

86. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

87. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

88. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

89. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

90. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

91. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

92. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

93. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

94. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

95. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

96. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

97. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

98. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված թերթի առևտրի հաստատություններից։

99. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված ամսագրի առևտրի հաստատություններից։

100. «Յունաձ»-ի անդամները ունեն օգտվելու «Յունաձ»-ի կազմակերպության ղեկավար մարմինների կողմից կազմակերպված գրքի առևտրի հաստատություններից։

ՁԱՐԼ ՊԼԷՅ

(Charles Péguy)...

Ֆրանսիացի մեծ բանաստեղծ, գրող, հրատարակիչ եւ մտածող Շարլ Պեգին ծնած է 1873 թուականին Օռլեանի մէջ, ուր ալ ինքնասպան եղած է 1914 թ., երբ Մարնի ճակատամարտին ընթացքին գերմանական գնդացիրի մը գնդակին զոհ գացած էր։ Ան ֆրանսական հանրապետական ոգիի ամենէն ներկայացուցիչ գրողներէն մին է եւ իր ամբողջ կեանքին ընթացքին ալ ամենէն ազատ մտածողներէն մին։ Ան ամենէն ազատ մտածողն է, որովհետեւ ամենէն ինքնուրոյն մտածողն է։ Ան ոչ մէկ կուսակցութեան կամ դասակարգի կամ խմբակի կը պատկանի։ Ան ոչ մէկ կանխակալ գաղափարի կը հետեւի։ Ան ոչ մէկ կանխակալ գաղափարի կը հետեւի, որովհետեւ ամենէն ինքնուրոյն մտածողն է։ Ան ոչ մէկ կանխակալ գաղափարի կը հետեւի, որովհետեւ ամենէն ինքնուրոյն մտածողն է։

Ան ֆրանսական հանրապետական ոգիի ամենէն ներկայացուցիչ գրողներէն մին է եւ իր ամբողջ կեանքին ընթացքին ալ ամենէն ազատ մտածողներէն մին։ Ան ոչ մէկ կուսակցութեան կամ դասակարգի կամ խմբակի կը պատկան

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

8 Դեկտ. ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԻՆ

Salle des Hautes Etudes Sociales,
16 Rue de la Sorbonne *Մէթրօ՝* St. Michel

Երգիչ.դերասաններ ՏԷՐ եւ Տիկ. ՀԱՅԿ ԱՐՄԻԻ (Tenor-soprano)
Իտալիայէն նոր ժամանած
Կ՚երգեն՝ հայկական ընտիր կտորներ, իտալական նշանաւոր օփերաներ, Tosca, Butlerfly, La Waly, Berte:

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 25, 15, 10

ՅԵՐԵԿՈՅԹ - ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած ֆրանսայի Հայ Սկաուտներու
փարիզի 7րջանի սկաուտական խումբերու կողմէ
Այսօր ժամը 2.30ին La Démocratie*ի սրահը,* 38 Raspail, Paris (7)
Գեղարուեստական յայտագիր, անակնկալներ
Պուֆէ եւ ցուցահանդէս

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ O. M. OHANESSIAN

Marque déposée: MELKON

ԵԹԷ Կ՚ՈՒԶԷՔ ՃԱՇԱԿԼ ԱՐԵՒԵԼեԱՆ ՀԱՄԵՂ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ, ՓՆՏռեցէք ԱՄԷՆ տեղ ՄԻԱՅՆ MELKON *ՎԱՃԱռԱՆԻՇՈՎ*
ԼՕՔՈՒՄ, ՓԱՓԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՅԻՖ, ԹԵՐԹ (պէօրէկի), *ԱԳԻՏԷ ՇԱՓԱՐ, ՀԷԼՎԱ, ՍՈՒՍԱՄՈՎ ՀԷԼՎԱ,*
" Իզմիտի համբաւաւոր ՓԻՇՄԱՆԻԷ ՀԷԼՎԱՆ, որոնց կեդրոնատեղին է՝

25 Rue Vilin, PARIS (20e) Հեռաձայն MENIL. 69—15

Կ՚ընդունինք ապսպրանքներ գաւառէն եւ արտասահմանէն

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet *և* Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի ֆիւանդուԹիւնները ցաւուկ յարկաբաժին *վէներական* եւ *Մորթի հիւանդուԹեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայԹներով կը դարմանէ *Ո.կորի,* Ջղային, Արեան ֆիւանդուԹիւնները եւ ցօդացաւ:
Կ՚ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ
Ձեր կօշիկը գնեցէք Դեկտ. 1ին
DORKEN

ՄԱՏԹԷՈՍ ՋԻԼՊԻՐԵԱՆ

Կը ստանձնէ ֆին եւ նոր ամէն տեսակ ապահովագրական գործեր (*Հրդեհի, Կեանքի եւ Արկածներու*), ինչպէս նաեւ առեւտրականներու տուժարներու կարգադրութիւն, ֆոդերու եւ տուներու գնում եւ վաճառում, կալուածներու վրայ փոխառութիւն եւ նմանօրինակ յանձնառութիւններ:
ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ,
36, Rue de Bellefond, PARIS (IX)

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրամատչելի պայմաններով:
ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ,
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30:
Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամուէյ* 5 *եւ* 62, *Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները
Ա Մ Ե Ն Ա Վ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն
Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար
Կ՚ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի
սմոքինկի եւ ֆրաքի համար

Չերմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սթօք
Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie *եւն.*

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՀԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԿԱՐ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Նոր եւ շքեղ խանութը, զարդարուած ընտիր կերպասներով մաքուր եւ խնամուած կար
119 Rue Pelleport, Paris (20e) (Rue Belleville*ի կէս*)
Մէթրօ: Pelleport. Tél. Ménilmontant 63—56
Կ՚ուզուի լաւ ափիէսէօր մը՝ խանութին մէջ աշխատելու համար

ՍՏՈՒԴԻՈ ՓԷՊՈՒՍ
Studio-Phébus
Photographie d'Art
1, BOUL. POISSONNIÈRE
ENTRÉE : 37, RUE POISSONNIÈRE
PARIS
TEL. LOUVRE 69-83

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային հիւանդութիւնները:
Հէքի մասնագէտը կ՚ընդունի *Գշ.,. եշ.* եւ *Շաբաթ* օրերը ժամը 4—6; *Քթի, կոկորդի* եւ *ականջի* մասնագէտը *ամէն երեք.* եւ *Շաբաթ* օրերը ժամը 2—3, *ԱՅԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:*

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ
(ՊԷՕՐԷՖԱԶԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ Վ.ԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ 7րջան)
18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97
Իրաւագէտ-խորհրդատու ՖԷՖանս օԹօմօպիլ է սբօրԹիվ եւ միւԹիւէլ միլիԹէը ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առԹիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նաԹիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպուԹիւնները, ու ամէն լեզուէ Թարգմանութիւններ:
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ:

ՏՕՔԹ. ՀԱՇԵԱՆ, կը գտնուի ամէն օր, բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ, Թիւ 1 Rue Renniguin (Ave. Wagram վրայ): Թէլէֆոն՝ Wagram 20—35: Ընդհատները ժամադրութեամբ:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ: *Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմահիվ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռաթոմիա: Ղէճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,*

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

ՀԵՐԱԹԱՓ "ՔԻՍ,,

Ամէնէն գործնականը եւ ամէնէն ազդեցիկը ներկայ հերաթափիչ (մազ Թափող) արտադրութիւններէն:
Երեք վայրկեանը բաւարար է Թափելու եւ մաքրելու մազերն ու աղտամազերը, առանց գըրգռելու վերնամաշկը:
Գին 5 ֆր. 60 (Imp. Comp.)
Լապօռաթոմաւ՝ «Քիս»
159 Rue Pierre Corneille, Lyon

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռուի Մէրաֆիա Սբրապեան: Իմացնել՝ M. Mangen*ի,* 10 Place Waldek Rousseaux, Les Lilas. (Seine).

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍՈՂՖԷԻ ԴԱՍԵՐ
ԵՐԱՀՇՏԱՆՈՑԻ ՄԷԹՈԴՈՎ

ՕՐ. ԺԱՆ ՃԱՄՊԱԶ
61 rue de Flandre Paris (19)
Հայրենակիցներու համար զեղջուած գին:

WAGRAM AUTO

75 Av. de Wagram
63 Av. Gde. Armée
149ter Bd. Villette,
84 Rue de l'Aqueduc
Արտօնագիր՝ Թուրիսմ 150, քամիոն 220, մոթօ-սայլ 100, Թաքսի 50, մասն. դաս 15, մեքեն. դաս ծրի:

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris	Էքոլ ՄիլիՔէր	ամենալաւն ու ամանը	2-14 ֆրանք

ՏՔ. ԳԱՂԹ. ԳԻՏՈՒԹ. ԳՈՒՇԱԿՈՒԻՀԻ
ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ՚առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Եշ.էն 62 Ruede la Rochefoucauld բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ. Métro *և* Nord-Sud: Pigalle.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏՀՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւնները: Աչքի մասնագէտը կ՚ընդունի Գշ.,. Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6; Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3, ԱՅԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆԻ, ՎԱԼԱՆՍԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ
ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ցաւախորդներուս փափաքին գոհացում տալու համար անձամբ պիտի այցելեմ Լիոն, Վալանս եւ Մարսէյլ, միասին բերելով արեւելեան ամենանոր փլաքներու ճոխ մԹերք մը որ գոհացում տայ նոյն իսկ ամենադժուարահաճ երաժշտասէրներուն: փափաքողները դիմեն հետեւեալ հասցէներուն՝

ԼԻՈՆ, Պ. ՃՆկտրեանի, 211 Rue Crequi, Նոյեմբեր 15էն 20:

ՎԱԼԱՆՍ.— Պ. Գրիգորեանի ճաշարանը, 31 Rue Belle Image, Նոյեմբեր 20էն 25:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պ. ՃաշճեԱնի, 25 Rue des Dominicaines, Նոյեմբեր 25էն 30:

ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ÉTS "TOUT POUR LE CONFORT"

26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53 - 44

CHAUFFAGE CENTRAL
ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE, ingénieur E. T. P.)

Կը ստանձնէ շօֆաժ սանթրալի, սալ տը պէներու եւ տաք ջուրի ջեռուցումներ

ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

Մեր մէջտեղ կատարեցէք նաեւ ձեր սալամանտրերու եւ խոհանոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ:
Միեւնոյն ֆան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւլն. — կանխիկ եւ ապառիկ:

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՒՀՄ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օԹոմոպիլներու եւլն ապահովագրութեամբ: Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական հետապնդումներ, Թարգմանութիւն, Գոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւլն:
Ամուսնութիւն եւ ամուսնալուծում:
Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն:
Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ:
Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.
Կը փնտռուին Թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ:

ՀԱՑԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
MAISON JOLIVET

17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges*ի* անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թէլ. Trudaine 24.83

ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՓՈՒԻՆ

Երի կ՚ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հայի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRESSIN JOLIVET *հացերը:*

Ուռիւմ խաչխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր:

Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԽԱՉԻ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻՋԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile
Կ՚ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ
իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier
Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, ժամեւ անմրցելի գիներով,
Անթրըբըրնէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ: Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ՚ընդունուին: ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ՓՈՐՁԵՑԷՔ:

ԾԱԽՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

ծախու է արկածի մը պատճառած գացած Արշամ

Պէհատրեանի արհեստանոցը, շարքի եւ քաշքշուկի գործիքներով միասին 20,000 ֆրանքի. 197 Bld. Voltaire, Impasse Delépine 12, *առաջին յարկ: Արհեստանոցը կը բաղկանայ մէկ սրահէ եւ երկու սենեակներէ ընդամէնը 114 քառակուսի մէթր տարածութեամբ: կազ, ջուր, էլեկտրականութիւն: Յարմար ամէն տեսակ գործի եւ բնակութեան: Պայլ 13 տարի, տարեկան վարձք 5500 ֆր.: Առանց գործիքներու մասնաւոր գին:*

Մանրամասնութիւններու համար դիմել առաւօտները 8—10 եւ երեկոները 5էն վերջ 12 Impasse Delépine, *միւս ժամերուն 31* Rue Aumaire, *մէթրօ* Arts et Métiers, *Թէլ.* Archives *84—18:*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Gérant: H. STÉPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագիր՝ Տ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Իմբագ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

26NOVEMBRE 1929

Տ. ՏԱՐԻ Թիւ 1120

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽԿՐՈՒ ԽՕՍՔ

ՓԼԷՄԱՆՍՕ

Պէտք է ֆաւատալ, պէտք է յուսալ, զօքաւոր ըլլալու ֆամար...

կամակոր եւ բիրտ, վայրենութեան հասնելու աստիճան, մտքովը կեանքը նուիրած պայքարի, պայքարով ալ փակեց աչքերը: Քառասունրուէ ժամուան հոգեվարքէ մը յետոյ, ուր ցաւերը կը զալարուէին, ժարմինը կը ցնցուէր, բայց սիրտը կը դիմադրէր տակաւին:

Ո՛րքան ճիշդ է այլեւս պատմական բնորոշումը,— «Վագր»:

Տակաւին քանի մը շաբաթ առաջ, «Տէյլի Թելեկրաֆ»ի թղթակիցը համոզակո՛ծ էր տեսակցութիւն մը խնդրել,— միայն հինգ վայրկեան: Եւ Քլէմանսօ, ոտքի վրայ, ու միշտ անհամբոյր, կատաղ հարցումներուն չոր պատասխաններ: Ու կը ճամբէր, շարունակելու համար իր շքեղ մենակատացումը եւ իր յուշերուն խմբագրութիւնը, որ սակայն մնաց կիսատ:

Ներչելով հանդերձ այս դէպ, ամբարտաւան եւ անագորոյն վերաբերմունքին, բովանդակ Ֆրանսան երկիւղածութեամբ կը հանդիսի իր գերեզմանին առջեւ: Մինչեւ իսկ ձախերը: Ընկերվարական դէմք մը, Լէոն Պլում, այնքան գուսպ արտայայտուեցաւ հանդերձ, չի վարանիր շեշտել.

— «Լա Պրէսյէռի խօսքը կուգայ միտքս: «Պէտք է լռել զօրաւորներուն վրայ: Գրեթէ միշտ փաղաքշական է լաւ բան ըսել, բայց աւելի լաւ է գէշ բան ըսել երբ ողջ են եւ վատութիւն՝ երբ մեռած են:» Դժուար է բոլորովին խուսափիլ փաղաքշանքէ կամ վատութենէ՝ իր յիշատակին ֆանդէպ: Մէկ բան միայն ստոյգ է.— այդ յիշատակը պիտի պահէ իր մեծութիւնը: Ջինքը ատեցին. լաւ ալ գիտեր թէ սիրեցի՞ն, բայց կը ֆաւատար: Մարդիկ զոհեց եւ ուրիշներ ծառայեցուց իրեն: Բայց, թէ առաջիններուն եւ թէ վերջիններուն պարտադրեց զգացումը բացառիկ, զարմանաֆրաշ ուժի մը, եւ այդ զգացումը անշուշտ պիտի տեւէ ապագային: կը ֆաւատամ թէ արժանացաւ ամէնէն մեծ գովեստին որուն կրնար ենթակայ — Ֆրանսայի պատմութիւնը չպիտի գրուի առանց իր անունը յիշելու:»*

Արդարեւ, ինչ որ կը խոնարհեցնէ բոլորը այս հսկայ կերպարանքին առջեւ, այդ բացառիկ յատկութիւնն է: Հակասութիւնները մեծ տեղ կը գրաւեն այս իննսուն տարեկան ծերուկին կեանքին եւ գործերուն մէջ. բայց այդ բոլորովին վերեւ կանգնուն կը մնայ Մարդը՝ իր սուր իմացականութեամբ եւ գործելի կամեցողութեամբ: Կայսրութեան փլուզումէն, 1870ի պատերազմէն մինչեւ 1919ի յաղթանակը, ու մինչեւ իր դամբանի մեկուսացումը, Քլէմանսօ պահեց տիրական գիծ մը, — ջնջիլ քրտնիլ, գարնել ճակատ ճակատի: Պատնէշներ քանդել եւ ինքն իր ձեռքով պատնէշ կանգնել խոշոր դատերու համար: Հարուածել անողոք ատելութեամբ եւ պարտադրել ինքզինքը: Ջնդել, ծիծաղելի դարձնել հակառակորդը թունալից սլաքներով: Ոգեշնչել անարդարութեան դէմ, իր կարգին ուրիշ անարդարութիւններ գործելու գնով, բայց միշտ ամուր հաւատքով: Ունէր աչքեր միտքը եւ վայրագ խառնուածքը չէին հանդուրժեր անկարողութեան եւ միջակութեան: Այժմէն լեցուն տարիներ մէջ իսկ, ո՛ր եւ է խղճահարութիւն չէր զգար, երբ դահլիճ մտնելի եռեւէ կը ձգէր:

Մէկ խօսքով, կրկէսի մարդն էր: Եթէ իր առջեւ գոց գտնէր քաղաքական ասպարէզը, կամ անբաւական,— ուրիշ բեմեր ալ պակսեր մտնելու համար: Բայց մանաւանդ ունէր գրիչը, որ մեզի ծծեց մինչեւ իր մահուան ժամը:

— «Պէտք է ֆաւատալ, պէտք է յուսալ, զօրաւոր ըլլալու համար... Ո՛րքան ատեն որ կրնամ խօսիլ ու գրել, եթէ արդար եմ, անյաղթելի կը զգամ ինքզինքս: Յաղթականները անոնք են որ կը կռուին... Հոգիին մեծ հիւանդութիւնը՝ պարտութիւնն է:»

Փոթորիկ մը՝ ինքն իր մէջ, կը փոթորկէր շրջապատն ալ: Եւ ճիշդ ատոր համար, տանելի չէր բազկաթոռի եւ գրասենեակ ապրեցող հրաւիրուեցաւ գործքով մասնակցելու հայրենիքին փրկութեան, գրչի մարդը դարձաւ պատերազմական նախարար, որ իսկ պահանջով: «Կ՛ուզեմ նախարարութիւն մը որուն պետը ինքս ըլլամ»:

Իշխելու, տիրապետելու ձգտումն էր, նորէն, որ կը խօսէր իր մէջ: Ու Քլէմանսօ ոչ միայն պատերազմը հրահրեց վանական կարողութեամբ, դրդռգին կոչեր ուղղելով, այլ եւ յատկեց խրամէ խրամ, յաղթանակը ապահովելու համար:

Ֆրանսան փրկուեցաւ. Քլէմանսօն դարձաւ «Յաղթանակի Հայրը»: Բայց նորէն փակեցին իր ճամբան, որ կրնար յանգիլ մինչեւ անձնական իշխանապետութիւն,— անհանդուրժելի՝ այս ժողովուրդին համար:

Մերօրեայ դէմքերուն մէջ, քիչեր կան որ այնքան արժացած ըլլան իրենց հայրենիքին երկիւղած երախտագիտութեան: Քլէմանսօ, մտքի եւ գրչի մարդը, դասուեցաւ հայրենիքի հերոսներուն շարքը: Եւ դեռ այսօր մարդիկ սարսափով կը յիշեն այն օրերը, երբ Գերմանները 80 քիլոմեթր միայն հեռու էին հայրենիքէն: —«Եթէ Քլէմանսօն չըլլա՛ր...»:

Քլէմանսօյի մահով ոչ միայն Ֆրանսան կը կորսնցնէ իր անկաշին զաւակ մը, այլ եւ մարդկութիւնը մեծ իմացականութիւն մը:

«Վագր»ին հմայքը սերտօրէն կապուած է նաեւ Հայկական Դատին: Իր անունը լայն տեղ կը բռնէր բողոքի բոլոր արտայայտութեանց մէջ: Իսկ զինադադարի բանակցութեանց առեն, ինքն էր որ, Դաշնակիցներուն անունով, պատասխանեց Թուրք պատուիրակութեան (1919 յունիս 25):

Կ՛արժէ առանձին խօսիլ այդ մասին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՐՆ Է ԱՐԿԱԾԱԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Յուսաբեր» կը նկատէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (11 նոյ.).

— «Համայնավարները աշխարհի բոլոր դատերուն լուծման համար միայն մէկ եղանակ ունին,— «համաշխարհային սոցիալական»ը: Հրդեհել աշխարհը, ազգերը ազգերու եւ պետութիւնները պետութիւններու դէմ հանել, եւ հին իրաւակարգի ու հինաշխարհիփյատակներուն վրայ կերտել խորհրդային նոր իրաւակարգը՝ իր նոր պատգամներով, նոր բարքերով ու նոր արդարութեամբ:

Բոլշեւիզմը նաեւ Հայ Դատի համար ասկէ դուրս — լուծման այլ ճամբայ չունի:

Ուրեմն... արկածախնդրութիւն չէ յուսալ, սպասել եւ աջակցիլ՝ որ խաւար, մերկ ու յետամնաց Ռուսաստանը հմայատարած ջարդերու հրդեհով բոցավառէ աշխարհը՝ մեռած Հայ Դատը ողջ վիճակի մէջ այդ խարոյկէն հանելու համար...

փաստօրէն ու լռելեայն այս նոյն քաղաքականութիւնը որդեգրած են նաեւ ռամկավարները, բոլշեւիզմի «ուղեկիցները»: Ա. նոնց համար եւս — Հայ Դատ գոյութիւն չունի, ան լուծուած ու կարգադրուած է Հայաստանի ռուսացումով, խորհրդային իրաւակարգի հաստատումով մեր հայրենիքին մէջ: կամ եթէ լուծուած չէ, ապա պիտի լուծուի, այնպէս, ինչպէս կը նախատեսէ Քրէմլը, մեր միակ «բարեկամը»: Բայց որովհետեւ «համաշխարհային սոցիալական» բառերը մէկ հատիկ անգամ արտասանելու համար ռամկավարը եօթն անգամ իր տեղէն պիտի ցնցուի, ուստի ան, հաւատարիմ իր աննկարագիր նկարագրին, նոյն միտքերը կը թոթովէ, բայց միայն ռամկավարատիպ բառերով.

— «Երբեմն տարիներու, դարերու մէջ կարգադրութիւնը անկարելի եղած խնդիրներ, մէկ օրուան մէջ իրենց լուծումը կը գտնեն, իրենց պատեհ առիթ» («Արեւ», 4 նոյ.):

Ինչպէս կը տեսնէք, «համաշխարհային սոցիալական»ի մէկ ուրիշ տարբերակն է: Այս առաջինը համաշխարհային ծաւալով «կը գործէ» (ու կը յուսայ, որ գործելով ամէն կնճիռ պիտի լուծէ), իսկ երկրորդը համաշխարհային ծաւալով կը քնանայ (ու կը յուսայ, որ քնանալով ամէն խնդիր պիտի կարգադրէ):

Դաշնակցութիւնը այդպէս չի խորհիր: Ան չի հաւատար Ռուսիոյ «համաշխարհային սոցիալական»ին: Ան կը գտնէ, որ շատ աւելի դիւրին է փոքրիկ ժողովուրդի մը փոքրիկ դատը լուծել, քան բովանդակ աշխարհը բոցավառել Թաթարական ընկերվարութեամբ:

Դաշնակցութիւնը չի հաւատար նաեւ *Նիքվանայի* իրաշագործութեան, չընդունիր, թէ դարեր շարունակ քնացողին դատը՝ «մէկ օրուան մէջ» իր լուծումը կը գտնէ: Դաշնակցութիւնը համոզուած է ու կը հաւատայ, թէ ազգային դատ մը լուծելու համար անհրաժեշտ է յարատեւօրէն այդ դատին հաւատալ, անոր երազը միշտ վառ պահել ժողովուրդի սրտին մէջ, առաւելագոյնը գոհել այդ դատի յաղթանակին համար, տիւ եւ գիշեր, ամէն տեղ եւ ամէն առիթով ներշնչել ու ներշնչուիլ անով՝ լուսաշող օր մը, իբրեւ արդիւնք այս յարատեւ ու դարաւոր պայքարին՝ անոր լուծումը ձեռք ձգելու համար:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քլէմանսոյի վաճը

Երկարատեւ հոգեվարքէ մը յետոյ, կիրակի առաւօտ ժամը 1.45ին աչքերը յաւիտեան փակեց ժորժ Քլէմանսօ, Ֆրանսայի «Յաղթանակի Հայրը»: Ուրբաթ օր արդէն բժիշկները ամէն յոյս կտրած էին ու վերջին ժամերուն ժորժիւնի եւ քոքայինի ներարկումի շնորհիւ միայն կրցաւ հանգստանալ:

Կառավարութիւնը կ՛ուզէր ազգային յուղարկաւորութիւն ընել հանգուցեալ վարչապետին, սակայն այս վերջինը կտակած էր թաղուիլ իր ծննդավայրին՝ Մուշան գիւղին մէջ, առանց ոեւէ արարողութեան, ներկայութեամբ միայն իր ընտանեկան պարագաներուն եւ քանի մը հին բարեկամներու:

Կառավարութիւնը՝ յարգելով Քլէմանսոյի այդ կտակը, հրաժարեցաւ ազգային յուղարկաւորութիւն կատարելու ծրագրէն, սակայն որոշեց 1. բոլոր պետական հաստատութեանց վրայ կէս դրօշակ պարզել՝ իբրեւ սուգի նշան. 2. թաղման ժամուն Ֆրանսայի բոլոր կողմերը՝ ցամաքի եւ ծովի վրայ թնդանօթներ արձակել, ճիշդ ինչպէս կ՛ըլլայ Նոյեմբեր 11ին, Զինադադարի տօնին. 3. յառաջիկայ կիրակի 1ղեկտ. բոլորնախկին պատերազմիկները հրաւիրել որ տողանցք կատարեն Անծանօթ Զինուորի գերեզմանին առջեւ, ուր ներկայ պիտի ըլլան Հանրապետութեան նախագահը, խորհրդարանի նախագահները, Փարիզի եւ Սէն նահանգի բոլոր պաշտօնական դէմքերը: Ժողովուրդը նոյնպէս պիտի կրնայ մասնակցիլ թափօրին:

Երէկ երեսփոխանական ժողովին մէջ նախագահ Ֆէռնան Պուիսոն եւ վարչապետ Թարտիէօ դամբանականներ խօսեցան Քլէմանսոյի մասին, որմէ վերջ ժողովը փակուեցաւ՝ իբրեւ սուգի նշան: Ծերակոյտին մէջ եւսնոյն արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր:

Քլէմանսոյի մարմինը կիրակի գիշեր մասնաւոր կառքով մը ղրկուեցաւ Վանտէ, ուր թաղուեցաւ երէկ առաւօտ Մուշան գիւղի ընտանեկան դամբարանին մէջ, իր հօրը կողքին: Երէկ ժամը 12.15էն սկսեալ Ֆրանսայի ամէն կողմը 101 թնդանօթ արձակուեցաւ՝ թաղման առթիւ:

Քլէմանսօ իր քաղաքական երկար ու փոթորկալից կեանքին ընթացքին՝ Հայկական Դատին համար եւս բարձրացուցած է իր հզօր ձայնը եւ աշխատած օգտակար ըլլալ մեր ժողովուրդին:

Իր կենսագրութիւնը՝ յաջորդ թիւով:

Ալմազեանի նոր քողոքները

Միքայէլ Ալմազեան իր պաշտպան փաստաբանին՝ Ժան-Շառլ Լէկրանի միջոցաւ կարգ մը բողոքներ ուղղեց հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆասի: Փաստաբանը իր զեկուցագրին մէջ կ՛ըսէ թէ՝ Նոյեմբեր 21ին Լիլի եւ Փարիզի դատական պաշտօնեաներուն դէմ դէմի հարցաքննութեան հետեւանքով հաստատուած է թէ՝

1. Հոկտ. 17ին Լիլի մէջ Րիկօտէնի վերաբերեալ կարգ մը գոյքեր առնուած են Պրնուայի եւ Ամիի կողմէ:

2. Ո՛չ մէկ գրաւոր արձանագրութիւն կատարուած է այդ գոյքերը առնուած ատեն:

3. Այդ գոյքերը կնիքի տակ չեն առնուած, ամբաստանեալը զրկելով ամէնէն տարրական երաշխաւորութիւններէ:

4. Պրնուա եւ Ամի, արդարութեան ստորադաս օժանդակներ, նոյնիսկ չեն ստացած բերանացի հրահանգները Լիլի դատական իշխանութեան, որուն յայտնած անգամ չեն իրենց նպատակը՝ Լիլ հասած ատեն:

5. Մնտուկը որուն մէջէն այսօր զանազան բաներ կը գտնուին, երբեք կնիքի տակ առնուած չէ՝ սեպտեմբերի վերջը դատական ինքնութեան գրասենեակը յանձնուելէ առաջ:

6. Այս մնտուկը Լիլի մէջ ճամբորդած է բեռնատար ինքնաշարժով, Լիլէն Փարիզ՝ վաճառաբարձ վակոնով, դառ տիւ Նորէն դատական իշխանութեան շէնքը՝ ինքնաշարժով, առանց նոյնիսկ բանով մը փաթթուած ըլլալու:

7. Մնտուկը դատական ոստիկանութեան մօտ, առանց կնքուած ըլլալու, ամբողջ ութ օր ղրուած է այնպիսի տեղ մը որ ամբաստանեալին համար ո՛չ մէկ ապահովութիւն կը ներկայացնէր եւ հանդիպողը խառնած է զայն:

Ակնկ կը հետեւի թէ ո՛չմէկ ապահովութիւն տրուած էամբաստանեալին: Քննութեան առարկայ իրերու փոխադրութեան եւ յանձնումին մասին պատժական օրինագրքի տրամադրութիւնները ո՛չ միայն բռնաբարուած են, այլեւ անգիտացուած անոնց կողմէ՝ որոնց պարտականութիւնն էր գործադրել զանոնք:

Ալմազեան կը բողոքէ նաեւ որ հոկտ. 19ին շաբաթ օր, երբ ինք ապօրէն կերպով վար դրուած էր դատական ոստիկանութեան մէջ, այս վերջինին կողմէ առանց իր ներկայութեան խուզարկութիւններ կատարուած են Սէն-ժիլ փողոց թիւ 13ի իր խանութին մէջ եւ կարգ մը առարկաներ վերցուած անկէ:

Դիտել կուտայ նաեւ թէ այս խուզարկութիւնն ու առարկաներու վերցուիլը, ինչպէս նախորդ խուզարկութիւնները տեղի ունեցած են առանց հարցաքննիչ դատաւորի ներկայութեան, մինչդեռ գործին քննութիւնը անոր յանձնուած էր սեպտ. 13էն սկսեալ:

Հայ դերձակը կը պահանջէ, որ իր այս բողոքներն ու վերապահումները արձանագրուին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ ԱՐԿԱԾԻ ՁՈՀ

Ման - Ռանպէր Տալպոնէն (Տոռմ) կը գրեն մեզի Նոյ. 22 թուականով.

—երէկ առաւօտ ժամը 11.30ին հայ երիտասարդ մը՝ Գրիգոր ցովսէփեան, 24 տարեկան, բնիկ ֆիգրանակերտցի, գործէն վերադարձին իր բնակարանին մօտակայ հացագործին օգնելու գացած էր՝ բեռնատար ինքնաշարժին մէջի փայտերը պարպելու ֆամար: Ինքնաշարժի վարիչին անզգուշութեան ֆետեւանքով, կառքը դէպի ետ ճամբայ տուած ժամանակ, երիտասարդը սեղմուած կը մնայ ֆիսկայ պատին եւ ինքնաշարժին միջեւ ու մահացու կերպով կը վիրաւորուի կուրծքի վանդակներէն: վայրկենապէս կը փոխադրուի վիէնի ֆիւանդանոցը, ուր երեք ժամ վերջ ինք հայ երիտասարդը կ՛աւանդէ ոգին: Ցեղւոյն ոստիկանութիւնը անմիջապէս քննութեան սկսած է բժիշկէն ստացած թուղթերով:

երիտասարդը ունի ամուսնացած եղբայր մը:

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

Շաբաթ օր Շաֆեան Ճաշարանին մէջ տօնուեցաւ Ֆրանսայի Հայագիտական ընկերութեան տասնամեակը ֆաճախութեամբ մը: ներկայ էինբազմաթիւ Ֆրանսացի եւ հայ հրաւիրեալներ:

Բաժակաճառեր խօսեցան ընկերութեան նախագահը փրոֆ. Շառլ Տիլ, ընդհանուր քարտուղար փրոֆ. Անթուան Մէյեէ, ծերակուտական վիկտոր Պէռար, եւ Տիւսօ՝ անդամ Արձանագրութեանց եւ Գեղեցիկ Գպրութեանց ակադեմեային, Պ. Գ. Սինապեան եւայլն:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Լիբանանի նորընտիր վարչապետ Էմիլ Իտէ փոխադարձ այցելութիւն տուած է Պէյրութի առաջնորդ Եղիշէ եպս. Կարօեանի. Ազգ. առաջնորդարանին մէջ, վարչապետը շատ սիրալիր վերաբերում ցոյց տուած եւ համակրանքով արտայայտուած է; կրկնելէ վերջ թէ ինք միշտ բարեկամ եղած է Հայերուն եւ աշխատած օգտակար ըլլալ եւ պաշտպանել Հայերու Դատը, պատրաստակամութիւն յայտնած է, իր իրաւասութեան սահմանին մէջ, ծառայելու Հայերուն եւ մնկնած է խիստ շատ տպաւորութեան տակ:

Մ. ՔԷՄԱԼ ՊԱՏՄԱԳԻՐ

Էնկիւրիէն հեռագրի մը համաձայն, Մուսթաֆա Քէմալ սկսած է գրել Թուրքիոյ պատմութիւնը՝ սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը: Ամբողջ գործը պիտի բաղկանայ քանի մը հատորներէ եւ ամիսներով պրպտումներու պէտք պիտի ըլլայ: Ամբողջ այդ շրջանին, Մ. Քէմալ գրեթէ բոլորովին կղզիացած պիտի մնայ եւ օրական առնուազն 18 ժամ պիտի աշխատի:

ԿԱՐԼ ՄԱՐՔՍԻ ԱՃԻՒՆԸ

Դ. Միջազգայինի Գործադիր կոմիտէն անգլիական կառավարութենէն Թոյլտուութիւն պիտի խնդրէ Ռուսիա փոխադրելու ֆամար ընկերվարական մեծ տեսաբան կարլ Մարքսի աճիւնը որ Թաղուած է Լոնտոնի մէջ: Բոլշեւիկները կուզեն գայն Թաղել կարմիր հրապարակին վրայ: կը կարծուի սակայն Թէ կարլ Մարքսի ընտանեկան պարագաները արգելք պիտի ըլլան այդ փոխադրութեան:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Խօսքի, վիճաբանութեան շրջանէն յետոյ, Սորհրդային բոլոր երկիրներու նման, Հայաստանն ալ հապճեպով գործադրութեան կը դնէ անընդհատ արտադրութեան շաբաթը։

Բազմաթիւ փորձառ ձեռնարկներու շարքին փորձ մըն ալ այս, որ սակայն շատ աւելի լուրջ է, բարելաջողութիւնը պայմանաւորուած հակառակ խոչընդոտներու, չըսելու համար անկարելիութիւններու հետ։

Իւրաքանչիւր նման ձեռնարկի հանդէպ վերջնական վճիռը պատմութեան թողլով, քննենք անընդհատ ծրագրին առարկայական հնարաւորութիւնները եւ թելադրողներու բուն շարժառիթները, որոնք տրամաբանօրէն պէտք է ծնունդ առած ըլլան բուն երկրի շահերէն։

Այս, ինչպէս եւ բոլոր միւս ձեռնարկները որ կը փորձուին մեր երկրին մէջ, լրիւ ըմբռնելու համար անհրաժեշտ է բանալ փակագիծ մը։

Գաղթահայութեան մէկ ուրոյն զանգուածը կը թուի թէ մինչեւ այսօր չէ կրցած յստակ բնորոշել ներկայ Հայաստանի դիմագիծը։ Ուրիշ խօսքով, շատերը դեռ մինչեւ այսօր այն միամիտ հաւատքն ունին թէ հոն, հայութեան մտքի եւ հոգիի կերտած հայրենիքն է որ կ'ապրի, ղեկավարութեամբ հայ համայնավարներուն։ Եւ հակառակ իրենց— Հայաստանի պատասխանատու վարիչներու կտրուկ յայտարարութիւններուն— կարծողներ կան թէ հայ ազգային քաղաքական գիծն է տիրապետող ոգին այս կամ այն կառավարութիւններու վրայ։ Կարճ. մարդիկ իրենց նախասիրութիւնները, ցանկութիւնները Հայաստան ըմբռնումին մէջ կ'ուզեն հակադրել բուն իրականութեան։ Եւ ասկէ ալ կը ծնին ծանր հիասթափութիւններ, (մանաւանդ այս հոգեբանութեամբ ներգաղթողներու շարքերուն մէջ) դառնութիւններ եւ ամէն տեսակի ծայրայեղութիւններ։

Հայրենասիրութիւնը այս ըմբռնումով միանակար է, շատ աւելի վտանգաւոր քան անտարբերութիւնը։ Որովհետեւ, ի՞նչ շահ կոյր հայրենասիրութենէն տարուած վերագրել մեր երկրին եւ անոր ղեկավարութեան տրամադրութիւններ մը, որ չկան եւ չեն կրնար ալ ըլլալ։ Եւ վերջապէս, ինչո՞ւ շարունակ մեր ազգային ցանկութիւնները որոնել հոն, ուր ամէն ինչ աննպաստ է դաստիարակութեան համար, եւ ընդհակառակն նպաստաւոր՝ ապանդելու առողջ ազգային տրամադրութիւնները, եւ այն ամէնը ինչ կը նպաստեն ազգի մը պահպանման։

Ընդունինք որ Հայաստանի արդի վարիչներու գերագոյն նպատակն է մեր հայրենիքը գարգացնել միջազգայնացումի ընդհանուր կարգով։ Ընդունինք որ Հայաստանը կարեւոր է անոնց համար իբրեւ սոսկական անուն մը— զուրկ իրական բովանդակութենէ։ Միջազգայնացուած Հայաստան մը, ճագուզով հայ միջազգայնական հայրենիքով, իբրեւ մէկ մասնիկը «համաշխարհային սոցիալիստական հայրենիքին», ահա՛ այն հիմնական նպատակը, որ կ'առաջնորդէ ամէն տեսակի հայ համայնավար ղեկավարները։

Փակելով այս քիչ մը երկար փակագիծը, անհրաժեշտ է կրկնել թէ այս ուղղութեամբ դիտելով միայն հնարաւոր է լուծել այն բոլոր խնդիրները, որոնք կը ծնին եւ կը զարգանան մեր երկրին մէջ։

Անընդհատ աշխատանք առաջադրողներու պատճառաբանութիւններուն մէջ, որքան ալ կարեւոր տեղ տրուած ըլլայ տնտեսականին, նոյն չափով եւ գուցէ աւելի կարեւոր է ընկերային տեսակէտը։ Համայնավարական յայտնի եւ անյայտ բոլոր խաոտութիւնները, օրինական հալածանքները չկարողացան փոխել ընկերային կեանքը «կարմիր դրախտին» մէջ։ Կրօնքի ազդեցութիւնը մանաւանդ կը մնայ տիրապետող միլիոնաւորներու վրայ։ Պարագայ մը, որ իր խորքին մէջ խոտոր կը համեմատի համայնավարութեան հետ։

Ի տես այս իրականութեան, կը փորձուի ահա այս նոր միջոցն ալ։

Ամէնէն առաջ պէտք է պատռել հին օրացոյցը, փոխել դրերու կեանք ունեցող ամիսներու, շաբաթներու, օրերու եւ անտարակոյս նաեւ ժամերու սովորական կարգը։ Ջնջել գիշերուան եւ ցորեկուան տարբերութիւնը, աշխատանքը դարձնել անընդհատ։ Եւ յետոյ, վարժեցնել մարդիկը դասաւորել իրենց աշխատանքի եւ հանգստի ժամերը ըստ աշխատանքի կարգին, անտեսելով գիշերն ու ցօրեկը։

Այսքանը արդէն մէկն է այն մեծ յեղաշրջումներէն, որ իրապէս սեփականութիւն պիտի նկատուի հաւայնավարութեան։ Չէ՞ որ այս ձեւով միայն շօշափելիօրէն «խորհրդային դրախտ»ը ամբողջապէս պիտի տարբերի աւերակ աշխարհէն։ Ակնէ զատ ժամանակի այս նոր դասաւորումով պիտի աստիճանաբար անհետանան, մոռցուին բազմաթիւ տօնական օրերը, լիշատակութիւնները, «անմիտ կիրակի»ները։

Դիտումնաւոր այս շփոթութիւնը ժամանակի եւ այս եղանակով մարդկութեան բոնի հրաժարեցման ճիգը հին կենցաղին եւ ընկերային սովորութիւններէն, այնքան ալ հեշտութեամբ մարսուելիք նորոյթ մը չէ ո՛չ միայն հայ գիւղացիի, այլ եւ բովանդակ Ռուսիոյ բնակչութեան համար։ Տարիներէ ի վեր նոր Տաճարի եւ Եւրոպական ժամացոյցի կիրառման դէմ ըմբոստացող ժողովուրդներու համար, այս նոր փոփոխութիւնները նոյնքան անհաշտելի իրողութիւններ պէտք է ընդունիլ։

Այսպէս կամ այնպէս «կուսակցութեան գլխաւոր գծի կիրառման տեսակէտից» անհրաժեշտ նկատուած այս փոփոխութիւնը պէտք է որ դրուի փորձարկութեան, որքան ալ ծանր արգելքներ ըլլան։ Այս «արգելքների յաղթահարումով մենք կը փոխենք ոչ միայն հնուց մնացած բազմաթիւ վնասակար սովորութիւնները», այլ եւ կը նպաստենք «սոցիալիստական ինտուստրացման տեմպի ուժեղացման»։

Արդեօ՞ք։

Հոս արդէն խնդրին անհրաժեշտ է ժօտենալ զուտ գործնական հնարաւորութիւններու տեսակէտէն։ Չժխտելով հանդերձ համայնավարներու ճիգերը մեր երկրին մէջ, մէկէ աւելի առիթներով, իրենց իսկ աղբիւրներուն վրայ հիմնուած պարզած ենք բազմաթիւ արգելքներ, որոնք իրական խոչընդոտ են ամէն մէկ քայլափոխին։

Սովորական կարգով կատարուած շինարարական եւ արտադրական աշխատանքներու ընթացքին ամէն օր անհրաժեշտութիւնը կը շեշտուի շինուածանիւթերու, մեքենաներու, զանազան հում նիւթերու, եւ այս բոլորէն զատ մասնագէտ աշխատաւորներու։ Ասոնց հետ մէկտեղ եղած աշխատանքի մէջ ալ կազմակերպչական աշխատանքը օրուան պահանջի համեմատութեամբ թոյլ է, շնորհիւ որքան վերեւ յիշուած պակասութիւններուն, նոյնքան եւ տարրական անուշադրութեան, թափթփածութեան եւ անտիրութեան։

Բայց լաւ է յիշել նորէն քանի մը փաստեր, որոնք կը վերաբերին մինչեւ այժմեան սովորական աշխատանքի շրջանին։

— «Բանւորական ուժերու պակասութեան պատճառով դժուարանում է Զանգեզուրի և Ալլահվէրդու հանքերում անընդհատ արտադրութեան սկսելու աշխատանքը։ Անհրաժեշտ է 400 որակեալ բանուր։» («Խ. Հ.» թիւ 224)։

Միւս կողմէ, «կրկնուղ գործալքումներ, աշխատանքի տիսցիպլինայի խախտումներուն վերջ տալու համար, անհրաժեշտ է բարելաւել բանւորութեան ապրուստի պայմանները, որոնք աննախանձելի վիճակ են պարզում»։

Անբարեխղճութիւնն ու անտարբերութիւնը դէպի հանրային աշխատանքն ու ստացուածքը որ նոյնքան կարեւոր նկատառութեան խնդիր է նման պարագաներու մէջ, հիւանդագին ծաւալումով կը տարածուի ամենուրեք։

Վառելիք և գործածելի փայտ չկայ, ի՞նչ ընեն մարդիկ։

— «Շամլուղի հանքերի 2րդ. ռայոնում, եղած թանկարժէք գերանները 4—5 կտոր են դարձնում եւ հանքում գործածուում»։ («Խ. Հ.» թիւ 227)։

Իսկ եղածը պահպանել եւ գործածե՞լ, այդ ալ խնդիր է։ Մեծ դժուարութիւններով եւ զոհողութիւններով ձեռք բերուած զանազան մեքենաներ կը փճանան եւ անգործածելի կը դառնան։ «Բէօյիւք-Վէդիի «կարմիր» վարկընկերութեան բակում անխնամ թափուած են բազմաթիւ գիւղատնտեսական մեքենաներ եւ մեքենաների մասեր»։ Իսկ մէկ ուրիշ տեղ «8 տրակտորից աշխատում են միայն վեցը։ 2 մնասուածները չեն նորոգւել։ Հոկտ. 5ին արդէն աշխատող տրակտորների թիւը իջել է 1ի.» («Խ. Հ.» 224)։ Հոս արդէն կը տեսնէ՞ք ամենապարզ մեքենագէտի մը— նորոգողի մը ցաւն է. կան այլ ցաւեր, սակայն «եղած տրակտորներից 26ն անորակ են. իսկ տրակտորիստ չունենալու պատճառով 9 տրակտոր անգործ կանգնած են»։ Այստեղ ալ ամէն ինչ տեղն է, վարիչ չկայ։ Բայց հատ մըն ալ ուր հարցը վարիչի եւ նորոգիչի նման մասնագէտի պակասին չի վերաբերիր։ Երեւանի «բանկոոպը» 10,000ական րուբլիով գնած է երկու բեռնատար ինքնաշարժեր. «բայց գարաժ չունենալու եւ մեքենաների բեռնաւորման անչափ շատ լինելու հետեւանքով, արդէն սկսել են մեքենաները փչանալ»։

Քանի մը այսպէս պատահական օրինակներ ահա մեր երկրի արտադրական կեանքէն. հարկ չկայ խճողել բազմաթիւ նմանօրինակ փաստերով։ Այսքանը արդէն բաւական է պնդելու համար, որ մեր երկիրը իր աշխատանքի ներկայ վիճակին մէջ պէտք ունի շատ լուրջ դարմանումներու։ Ասոնց մէկ մասը կը լրացուի անտարակոյս վարչական ժարմիններու կանոնաւորումով, իսկ միւս մասը պէտք է լրացուի անպայման փորձառութեամբ, արտաքին օժանդակութեամբ եւ նոր ուժերու ժամանակարարումով։ Առանց այս լրացումներուն, երկրի արտադրողական վիճակը իր արդի վիճակին մէջ իսկ կը կաղայ եւ պատճառ կը դառնայ աւելորդ մսխումներու։

Ճարտարարուեստի կողմէն դեռ շատ թոյլ երկրի մը, որպիսին է մեր հայրենիքը, իր արտադրութեան ամենապարզ միջոցները աւուր պատշաճի չեն կրնար ապահովել։ Ասոնք ալ մեծ մասամբ կը բերուին արտասահմանէն։ Ասոնց մէջ կան նաեւ ամենաանհրաժեշտները, որոնք կը գործածուին ամէն օր։ Ասոնց մէջ կան նաեւ ամենաանհրաժեշտները, որոնք կը գործածուին ամէն օր։

Ջրաղացներու համար ջուրը կը բերուի ամբարներէ, որոնք կը շինուին ամառ ատեն, երբ գետերը ցած են։ Ձմրան ատեն ջուրը կը հոսի ազատ կերպով, եւ ջրաղացները կը դադրին աշխատելէ։ Ամբարներ շինելու համար ալ պէտք է ունենալ ցեմենտ, որ ներկայիս կը պակսի։

Ջրաղացներու մեծ մասը «շատ զբաղուած է» իր անձնական գործերով, եւ «բնաւ ժամանակ չունի» ազգային գործերով զբաղելու։ Հին գաղութին շատ մը անդամները նոր եկեղեցիով միայն կը հետաքրքրուին. ու եթէ անոր համար կանչուին, յանձն կ'առնեն Ազգ. վարչութեան մէջ ժտնել, պայման դնելով որ, այդ եկեղեցիի գործերէն զատ ուրիշ ո՛եւէ գործով չպիտի զբաղին։ Կը մոռնան որ Մարսէյլը նախկինը չէ. 15.20,000 հոգինոց գաղութ մըն է այժմ. ունի իրեն կապուած շրջաններ, որոնց հոգն ալ Մարսէյլի ճիտին կապուած է։ կ'անգիտանան նոյնիսկ կեդրոնի եւ արուարձաններու մէջ երկու տարիէ ի վեր բացուած դպրոցները։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ

ԱՍՊԱՐԷԶԸ ԲԱՑ Է, ԵՒ ՍԱԿԱՅՆ...

ԱԶԳ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.— ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ԽՈՅՍ ԿՈՒՏԱՆ.— ԵՐԵՍՈՒՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՈՂԲԵՐԴՈՒԹԻՒՆԸ.— ԱՒԵԼԻ ԾԱՆՐ ՈՂԲԵՐԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ։— ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ ԽԱԲՈՒԵԼՈՎ «ՍԸՄՍԱՐ»ՆԵՐԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻՆ ՄԱՐՍԻԼԻԱԿՈՒԴԱՆ ԵՒ ԿԸ ԹԱՓԱՌԻՆ ՓՈՂՈՑՆԵՐԸ...

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 19 Նոյ.— Դեռ չլուծուեցաւ Մարսէյլի ազգային թնճուկը։

Ոչ ոք կը ժօտենայ գործին, կարծես բոլորն ալ կը վախնան պատասխանատուութենէն։

Երէկուան աղմկողներն ու վարչութիւնը եւ ազգային գործերը քննադատողները, այսօր, երբ ասպարէ՛զ կը հրաւիրուին, մէջտեղ չկան, — գլխէթ չկան։

Այդ քննադատողները կ'ուզէին որ Դաշնակցական վարչութիւնը իր տեղը տայ «չէզոք»ներու, «սիրտցաւ»ներու. բայց ահա՛ երկու ամիսէ ի վեր այդ ուղղութեամբ տարուած ամէն ձեւի բանակցութիւններն ու խորհրդակցութիւնները կը մնան ապարդիւն։

Երկու ամիս է որ լապտերը վառած մարդ կը փնտռենք ու չենք գտներ...

Չէզոքներու մեծ մասը «շատ զբաղուած է» իր անձնական գործերով, եւ «բնաւ ժամանակ չունի» ազգային գործերով զբաղելու։ Հին գաղութին շատ մը անդամները նոր եկեղեցիով միայն կը հետաքրքրուին. ու եթէ անոր համար կանչուին, յանձն կ'առնեն Ազգ. վարչութեան մէջ ժտնել, պայման դնելով որ, այդ եկեղեցիի գործերէն զատ ուրիշ ո՛եւէ գործով չպիտի զբաղին։ կը մոռնան որ Մարսէյլը նախկինը չէ. 15.20,000 հոգինոց գաղութ մըն է այժմ. ունի իրեն կապուած շրջաններ, որոնց հոգն ալ Մարսէյլի ճիտին կապուած է։ կ'անգիտանան նոյնիսկ կեդրոնի եւ արուարձաններու մէջ երկու տարիէ ի վեր բացուած դպրոցները։

ջոցները ամուր հիմերու վրայ չդրած չուզեր ետ մնալ ընդհանուր յառաջխաղացումէն, եւ ընդհակառակն պէտք է ցոյց տայ իր աւելի «աքտիւ» վերաբերմունքը «անընդհատ աշխատանքի շաբաթւայ» իրականացման գործին մէջ «բարձրացնելու համար սոցիալիստական ինդուստրացման դեմպի» ուժեղացումը, եւ քանդելու «հին կեանքի բոլոր սովորութիւնները ու ընկերային կարգեր»։

Այս բոլորը շատ չի՞ նմանիր «էշով սոցիալիզմ կառուցելու»...

Ս. ԹԱՓԹՈՒԻ

Աւելորդ հոգ, ճիգի աւելցում եւ ժամավաճառութիւն համարելով այդ ամէն կը մերժեն ո՛ր եւ է յանձնառութիւն այդ ուղղութեամբ։ Եկեղեցիի իսոյթներու մասին կարարութենէնէն մը աւելի կարելի է յաւակացնել դպրոցի։

Չէզոքներու երկրորդ խումբն է այս, որ ինչպէս կը տեսնուի կը հետաքրքրուի մեր բակառոյց եկեղեցին չէ պայծառ պահելով։ Ազգ. կեանքի վարչութիւն կամ շրջանի աղգային ընդհանուր կառավարութեան գործը իրենց լով եկեղեցիի մը հոգաբարձութեան...։

Փորձուեցաւ երրորդ ձեւ մը։ Գործի հրաւիրուեցաւ ազգային կեանքի մէջ փորձառութիւն եւ հասունութիւն ունեցող հին մը՝ Պ. Յովհ. Սահակեան։ Որոշ կէտերու շուրջ համաձայնութիւն գոյանալով, կազմուեցաւ եօթը հոգինոց վարչութեան ցանկ մը, բայց չորս հոգիներ հրաժարեցան եւ ուրիշներ ալ վիժեցան։

Չորրորդ փորձը՝ երկու չէզոքներու փոփոխութեամբ դարձեալ ձախողեցաւ սնոտի առարկութիւններով, եւ ահա չորեքներն շաբաթներու ընթացքին կը սահին առանց դրական նկատելի քի մը։

Հնչակ եւ ռամկավար ընտրողները, բաժնուած է իրարմէ։ Իսկ հնչակեանները իրենք իրենց մէջ ալ բաժնուած են մասերու...

Եղած առանձինն տեսակցութեանց ընթացքին, երեւան կու գայ որ ռամկավարները համաձայն իրենց վերջի պատգամ. զովին պաշտօնապէս չպիտի մասնակցին գաղթային կազմակերպական որեւէ գործի կամ ձեռնարկի, երբ մասնաւոր ստեղծուած ըլլայ Դաշնակցութեան նախաձեռնութեամբ։

Միւս կողմէ, հնչակեանները կէս բերնով կը խոստանան գործակցիլ, Դաշնակցութեան հետ, յառաջիկայ մասիսի եւ բեսփոխանական նոր ընտրութիւն կատարելու խոստումնելով։ Բայց գործնականին մէջ կը վարանին. կ'երեւի իրենց բերնի միւս կէսով կը շարունակեն ռամկավարներու հետ պատուած սիրաբանութիւնը։

Փորձերը ցոյց տուին՝ ամէնէն առաջ մըն ալ, որ գոնէ Մարսէյլի մէջ, Դաշնակցութեան շրջապատէն (մէկն ըլլալով իր հաւակիրները ամենուր) դուրս, օգտագործելի խմբակներ խմբակցութիւնները։ Ու գարձեալ ամբողջ գործը՝ պիտի տանի Դաշնակցութիւնը իր համակիրներով եւ իրական սրտցաւ չէզոքներով։

Ու վստահ ենք, ա՛յդպիսի փորձերէ վերջ, որ Դաշնակցութիւնը, ի՛նք զոնեւ ասպարէզ գայ եւ միանգէր իր ուսին առնէ բոլոր պատ-

---

ՇԱՆԿԱԼ ԼԵՌԸ

Ատուլէն ու Շիրպար շատ գացին, քիչ գացին...

Օ՜հ, ո՛վ գիտէ, հէքեաթի չափ երկար էր իրենց ճամբան, ու երազի մը չափ կարճ իրենց ուրախութիւնը։

Անոնք անցան ձորերէ ու տափաստաններէ։ Գիշերներն անցուգին անծանօթ քարերուն տակ։ Բանուկ ճանապարհներու վրայ շատ չերեւցին, ու խրտչած այծեաճիներու պէս, օր մըն ալ իրենք գիրենք գտան Արեւաստանի սահմաններէն դուրս։

Հագարի նախշուն վրանները անտարբերութեամբ ընդունեցին գիրենք։ Մուրացիկ փաքիրներն ա՜յնքան շատ էին, այդ ուրախ ու լեռնական աշխարհին մէջ։

Ատուլէ ու Շիրպար, իրենց սէրը գրկած, խորհրդաւոր ուխտաւորներու պէս անցան լեռնէլեռ, վրանէ վրան, ու կանգ առին Հագարի մեծափարթամ Միրէ-Միրանի (իշխանաց իշխան) վրաններուն առջեւ։

Միրէ-Միրան... Շահնշահ մը իր կարգին, վերին հրամանատարը անիշխանական իշխաններու հագարիի բարձունքներէն իր սուրի պարտադրութիւնը կը տարածէր հեռու հեռուները։

Ասպետական հին աւանդութիւն մը երկու սիրահարներու բախտը երկրի ամենակարող իշխանին կը յանձնէր. ու այդ պարագային՝ պաշտպանութիւնը կը դառնար անխուսափելի։ Ցեղը դիւցազնօրէն արիւն կը հոսեցնէր, դիւցազներգութիւն մը թողլով որպէս անաղարտ յուշարձան գալիք սերունդներուն։

Առանց արարողութեան, Ատուլէն ու Շիրպար անկիւն մը նստեցան Միրէ-Միրանի ընդարձակ վրաններուն տակ, ուր անհաշիւ բազմութիւն մը, ինքնակոչ հիւր, ծալապատիկ՝ վաղուան վճիռին կը սպասէր։

Շիրպարն ալ եօթն օր ու եօթը գիշեր սպասեց։ Հիւրասիրութեան անգիր օրէնքը կար. ոչ ոք հար ուղ թէ ո՛րտեղէն եկած էր եւ ո՛ւր կ'երթար։

Իշխանը մ'իայն եօթներորդ օրը ԱՀմէտ Շիրպարը կանչեց իր ներկայութեան։ Բանաստեղծը, ծանօթ մեծատուններուն բերին սովորութիւններուն, շնորհալի ձեւով մը մօտեցաւ Միրէ-Միրանի թախտին։

— կարի՛ճ, ո՞ր տեղէն կուգաս, ի՞նչ է մուրազդ։

— Իշխան իմ, ես քեզ ծառայ, կուգամ Արեւաստանէն. երգիչն եմ էմիր Ջէյտինին... Ալլահի կամքով սիրեցի անոր աղջիկը, ու ճակատագիրն ուզեց որ մենք ապաւինինք Միրէ-Միրանի պաշտպանութեան։

Ծանր լռութիւն։

Միրէ Միրանի հպարտութիւնը խայթուեցաւ։ Ասպետական սովորութիւնը զինք կը հարկադրէր պաշտպան հանդիսանալ երկու սիրողներու, որոնք բախտէն հալածուած՝ իր մեծութեան եւ հըզօրութեան կուգային։ Ու եկողը երգիչ մըն էր, որ երկրէ երկիր երգը պիտի տարածէր, մարդիկ անմահացնելու, կամ նախատինքի սիւնին գամելու համար։

Մտածեց, շատ երկար մտածեց. բայց գիտակ էմիր Ջէյտինի ուժին ու յանդգնութեան, հոգեպէս թուլցաւ, ու խոհեմութիւնը նախընտրեց հերոսական մեծագործութենէն։

— Ցղա՛ս, էմիր Ջէյտինի սուրը կտրան է, ուժն անզուսպ. ես գաշինք կնքած եմ անոր հետ չպատերազմելու։ Շատ դժուար խնդիր է։ Լաւ է որ երթաք մարգարէի փոխանորդին մօտ։ Ջէյտ Սատին կրնայ Ղուրանի պաշտպանութիւնը տարածել ձեր վրայ։

Հագարէի տէրը պահ մը գլխու երերումով իր մտածումները կշռեց...

— Այո՛, գացէք Ղուրանին, էմիր Ջէյտինի սուրին դէմ, սուրն անօգուտ է։

* * *

Շիրպար, սրտաբեկ՝ ութերորդ օրուան արշալոյսին, Ատուլէի ձեռքէն բռնած՝ կը հեռանար մեծ իշխանի դուներէն, ու կը բռնէր փոշոտ ճանապարհը, որ զինք կը տանէր դէպի Ջէյտ Սատիի գահը։

Սատին Մարգարէի սերունդէն շառաւիղ առած Ջէրիֆն էր, սուրբ ու ամենազօր։

Շիրպար սիրոյ եւ տառապանքի երգը շրթներուն, անքուն գիշերներէ յետոյ՝ հասաւ մեծահռչակ սրբավայրի դարպասներուն առջեւ։

Մինչ սիրահարները իրենց յոյսը կտրած աշխարհի հզօրներէն, մարգարէի կանանչ վերարկուին կը գիմէին, անդին էմիր Ջէյտինի գոռ ձայնը կը հնչէր մթնոլորտին մէջ, ու անոր ձիաւորներուն կրակոտ ոտքերուն կը լսուէր Արեւաստանի սահմաններուն վրայ, պատրաստ արշաւելու այնուղղութեամբ, ուր դեղին սուրը պիտի փրկէր օջախին պատիւը։

Իրիկուան մութը երբ իջաւ, փուշեպատ ու յոգնաբեկ երկու հալածականները տակաւին կը ճնշային սրբավայրի պատին կռթնած։

Աւելորդ հոգ, ճիգի աւելցում եւ ժամավաճառութիւն համարելով այդ ամէն կը մերժեն ո՛ր եւ է յանձնառութիւն այդ ուղղութեամբ։ Եկեղեցիի իսոյթներու մասին կարարութենէնէն մը աւելի կարելի է յաւակացնել դպրոցի։

Չէզոքներու երկրորդ խումբն է այս, որ ինչպէս կը տեսնուի կը հետաքրքրուի մեր բակառոյց եկեղեցին չէ պայծառ պահելով։ Ազգ. կեանքի վարչութիւն կամ շրջանի աղգային ընդհանուր կառավարութեան գործը իրենց լով եկեղեցիի մը հոգաբարձութեան...։

Փորձուեցաւ երրորդ ձեւ մը։ Գործի հրաւիրուեցաւ ազգային կեանքի մէջ փորձառութիւն եւ հասունութիւն ունեցող հին մը՝ Պ. Յովհ. Սահակեան։ Որոշ կէտերու շուրջ համաձայնութիւն գոյանալով, կազմուեցաւ եօթը հոգինոց վարչութեան ցանկ մը, բայց չորս հոգիներ հրաժարեցան եւ ուրիշներ ալ վիժեցան։

Չորրորդ փորձը՝ երկու չէզոքներու փոփոխութեամբ դարձեալ ձախողեցաւ սնոտի առարկութիւններով, եւ ահա չորեքներն շաբաթներու ընթացքին կը սահին առանց դրական նկատելի քի մը։

Հնչակ եւ ռամկավար ընտրողները, բաժնուած է իրարմէ։ Իսկ հնչակեանները իրենք իրենց մէջ ալ բաժնուած են մասերու...

Եղած առանձինն տեսակցութեանց ընթացքին, երեւան կու գայ որ ռամկավարները համաձայն իրենց վերջի պատգամ. զովին պաշտօնապէս չպիտի մասնակցին գաղթային կազմակերպական որեւէ գործի կամ ձեռնարկի, երբ մասնաւոր ստեղծուած ըլլայ Դաշնակցութեան նախաձեռնութեամբ։

Միւս կողմէ, հնչակեանները կէս բերնով կը խոստանան գործակցիլ, Դաշնակցութեան հետ, յառաջիկայ մասիսի եւ բեսփոխանական նոր ընտրութիւն կատարելու խոստումնելով։ Բայց գործնականին մէջ կը վարանին. կ'երեւի իրենց բերնի միւս կէսով կը շարունակեն ռամկավարներու հետ պատուած սիրաբանութիւնը։

Փորձերը ցոյց տուին՝ ամէնէն առաջ մըն ալ, որ գոնէ Մարսէյլի մէջ, Դաշնակցութեան շրջապատէն (մէկն ըլլալով իր հաւակիրները ամենուր) դուրս, օգտագործելի խմբակներ խմբակցութիւնները։ Ու գարձեալ ամբողջ գործը՝ պիտի տանի Դաշնակցութիւնը իր համակիրներով եւ իրական սրտցաւ չէզոքներով։

Ու վստահ ենք, ա՛յդպիսի փորձերէ վերջ, որ Դաշնակցութիւնը, ի՛նք զոնեւ ասպարէզ գայ եւ միանգէր իր ուսին առնէ բոլոր պատ-

Կրօնական երգասացները ձայնը խորհրդաւոր ալիքներով պարիսպներէն դուրս կը թափէր։ Ու աշխարհի չորս կողմերէն հասած իշխաններն ու կրօնաւորները պատկառելի քայլերով շրիֆի ընդունարանները կը լեցնէին։

Շիրպարն ու Ատուլէն, դուրսը պատին կռթնած, շուարած կը խաւարին մէջ։

Շէրիֆի անթիւ ծառաներէն մէկն անոնց շուքին մօտեցաւ։

— Շէրիֆը չուզեր որ մարդիկ սրբատեղիի պատերուն տակ կծկուած մնան, ներս եկէք, հիւրասէրները լաւն են, ու ընծայեն ամենողորմ։

— Եկած ենք սուրը վերադարձուն համբուրելու։

— Օ՜հ, շատ ժամանակ է նիք. դուք եօթն օրուան հիւր եղաք Մարգարէի տան մէջ։ գացէք եւ հանգստացէք։

Եօթն օրը եօթը տարի թուեցաւ անոնց, բայց կրօնական արփարթամ մթնոլորտին մէջ, բեմն անոնք մոռցան հալածանքը ու մտածեցին Մարգարէի աստուածային ուժին մասին...

...ատուութիւնը եւ գործի ...ան. այդ նոյն ժարդերը «ազ... իւաւոնց պաշտպան»... ...ին իրաւոնց պաշտպան»... ...ը դարձեալ հրապարակ պիտի ...ան ազսկելու, խանդարելու եւ ...ակաեելու... որովհետեւ այդ ...իրենց միակ նպատակը. ա՛յդ ...իրենց ներքին որոշումը. ...ընդարել ազգային գաղ... ...ին կազմակերպական ո՛ եւ է ...ակ»: Ուրիշ կերպ կարելի ...ացատրել այս երեւոյթը:

Հայց, այսու ամենայնիւ, մեր ...իրները,մասնաւորաբար Գար... ...ոնցմանէն,որ Գաւառ. ժողովին ...ղմ պաշտօն ստացած է վար... ...ին կազմելու, դեռ կը փոր... ...ին զիջումով բոլորը աս... ...ին անոնց անկեղծութիւնը, ...ացաւութիւնը, զոհողութեան ...ին, ուշադրութիւնը դէպի ազ... ...ին կրթական գործը, դէպի ...ին ազգային կազմակեր... ...ութիւնը:

***

Near East Reliefի Եգիպտոսի ...ամանակիցը, նոյ. 7ին 30 որ... ...քեր նաեւ դնելով կը դրկէ Մար... ...ին ազարակներու մէջ աշխա... ...պայմանաժրութեամբ:

...ակառակ իրենց տրուած ...ատուիքին, Reliefի Մարսէյլի ...ամանաճիւղը ոչինչ գիտէ եղեր ...ոնց մասին. տակաւին հոս ...ան մը հաղորդուած չէ եղեր, ...ով կը դժկամակին իրենցմով ...ղաղիլ: Երկար սպասումէ եւ ...ղմուկէ վերջ, հեռախօսով կը ...արցնեն Փարիզի կեդրոնին, ու ...ան 18 օրքեր ազարակներու ...ին կը տեղաւորուին, իսկ մնա... ...ած 12ը կը բաժնեն հոս իւղի ...ակօն շինող Coderի գործարան... ...ին մէջ:

Այս վերջինները սակայն հա... ...ին մէկ օր աշխատած, կը լքեն ...ործը, դանդատելով աշխա... ...անքի ծանրութենէն ու կ'ըսեն.

—«Ի՞նչ էր մեր յանցանքը որ մեզ այս տաժանակիր աշ... ...ատանքին կը լծեն»:

Ու կը պահանջեն որ իրենց ...որած խոստումը յարգուի, ...իենք եւս ազարակներու մէջ ...եղաւորելով:

***

Այս պատկերը ոչինչ սակայն: ...արկի է հաշտութիւն, խորհելով ...որ ուշ-կանուխ կարգադրութիւն ...ը պիտի ըլլայ: Ի՞նչպէս տանիլ ...ա միւս թշուառութիւնը զոր ...այ ժարդեր — էրիկ ժարդ, կին ...ղիաներ — կը պատրաստեն Մարսէյլի փողոցները, քանի ...ը օրէ ի վեր, առաւօտէն երեկոյ ...ն երեկոյեան մինչեւ առաւօտ...

Ու կատաղութիւնը կատար... ...ալ կ'ըլլայ, երբ կ'իմանաս որ այս դժբախտ մարդերը, զոհ ...ած են քանի ժը թշուառական ...ժարներուն:

Պարզենք քանի մը ծալքերը: Ա...էնքի մէջ՝ շոգենաւային ըն... ...կերութեան ժը ներկայացուցիչ... ...ներ, Պետրոսեան եւ Գուժրու... ...ան, կը հաժոզեն կարգ մը հա... ...ներ, թէ իրենք պայմանագրու... ...իւններ ունին Ֆրանսայի մէջ ...անազան գործարաններու հետ, ...ոնց գործաւորներ հայթայ... ...ելու հաժար, յանձնառու կ'ըլ... ...ան 1000-1300 տրախմիով (3.400 ֆրանքով) Մարսէյլ փո... ...խադրելու: Ու ահա Յունաստա... ...նէն Մարսէյլ հասնող ժէն շո... ...գենաւերուն մէջ խուժ-խուժ Հայեր ընտանիքով թէ անհատ, — որոնց թիւը կ'ըսեն թէ քանի մը հարիւրը կ'անցնի — կ'իջնեն քարափ: Ոստիկանութիւնը քըն... ...նելով իրենց անցագիրները, վար կը դնէ յայտարարելով.

— «3000ական ֆրանքի չէք ունիք եղեր ձեր քովը, ցոյց տուէք որ ստանաք ձեր անցա... ...գիրները»:

Ու յետոյ կը պարզուի նաեւ որ, բոլոր անցագիրներն ալ մէկ ամսուան պայմանաժամով միայն վիզէ եղած են ֆրանսական հիւ... պատոսարանին կողմէ (Յունաս... տան): Իսկ որ աւելին է, յունա... կան կառավարութիւնն ալ ան... ցագիրներուն վրայ արձանա... գրած է «վերադարձը անթոյլա... տրելի է»:

Ա՛ս բոլոր եկողներն ալ հո՛ս միայն կը հիաս ափսոսին եւ կը հասկնան որ պարզապէս խա... բէութեան ժը զոհ գացած են:

Այժմ արդէն իրենց շնորհ... ուած մէկ ամսուան պայմանա... ժամին 10-15 օրը անցած է, ու ժարդիկ ո՛չ վերադառնալիք տեղ ունին, ո՛չ վերադառնալու դրամ, մանաւանդ ո՛չ ալ օրուան ուտե... լիք հաց...

Ու թշուառութիւնը հայ ու... սերու վրայ բեռցուած, քանի ժը հայ թշուառականներու կող... ին, գիշեր թէ ցորեկ Մարսէյլի փողոցները կը թափառի: Մէկը անոնցմէ, երիտասարդ տղեկ ժը — (Իզմիրցի Ալպօյաճեան) կ'ա... ւաղէր՝

— «Եղբայր ի՞նչ գիտնանք. մեր բոլորին ալ երազը մէկ բան էր, — հանգիստ քուն մը քնա... նալու տեղ ժը գիշերները. ու աման մը տաք կերակուր ցե... րեկին եւ որուն հաժար ժեր այս անվերջ թափառումները. բայց ո՞ւր պիտի յանգի վերջապէս...»

Ա՛ւ՛, ո՛ւր պիտի յանգի այս հոսանքը, ո՛ւր կանգ պիտի առ... նեն թշուառութեան այս թա... փօրները:

Որո՞ւ դիմել, որո՞ւ ըսել, ու ի՞նչ ըսել...

Ա. ՎԱՆԱՏՈՒՐ

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

Grand Palaisի մէջ բացուած է աշնան մեծ ցուցահանդէսը — Salon d'Automne— որ կը տե... ւէ մօտ երկու ամիս: կը մաս... նակցին աշխարհի բոլոր երկիր... ներու նշանաւոր նկարիչները, մանաւանդ նոր ոճի ներկայա... ցուցիչները:Հայ արուեստագէտ... ներէն ցուցադրած են՝ Ս. խա... չատուրեան՝ երկու իւղանկար— *վանքին ձկները եւ Սէն Մալոյի ծովեզերքը*, Շահինազար՝ երկու իւղանկար— *Լուվրի պալատը եւ Պարտէզ մը*, Օրիորդ Գու... յումճեան՝ մէկ իւղանկար— Rue du Longchamp, Օրիորդ Թամիր... եանց՝ երկու ջրանկար— *Դաշ... տանկարներ*:

ՋԱՅՆ ՄԸ ԽԱՐԲԵՐԴԷՆ

Նորեկի մը պատմածները . — Թուրքն ու ֆիւրտը իրար կը խաբեն.— «Մ. ֆէմալը կեա... վուր է».—Ի՞նչ պէս կը քշեն մնացորդ Հայերը:

Նոյեմբեր 6ին Լիոն հասաւ Դատեմգի ընտանիք մը, որ ուշա... գրաւ տեղեկութիւններ կուտայ Խարբերդի կացութեան մասին: Ստորեւ կ'ամփոփեմ «Ցառաջ»ի համար.—

Ամէն բան ազատ է: կառա... վարութիւնը Հայերու Թողած բո... լոր կալուածները գրաւելով կը յանձնէ Յունաստանէն եւ այլ տեղերէ Խարբերդ փոխադրուած Թուրք գաղթականներուն: Իսկ այդ գաղթականները անսովոր այնտեղի կեանքին, կը ձգեն կը հեռանան, Հակառակ կառավարու... թեան բարեացակամութեան:

Հայկական գիւղերու մէջ ծառ չէ մնացած: (Մանրամասն կը յիշէ քէսխրիկի, Եղեգիի, Խոյլուի, եւ Դատեմի բարտիներու եւ Թթե... նիի ծառերուն ոչնչացումը): Գիւ... ղերու աղաները «ա՜խ» կը քաշեն Հայերու բացակայութեան: կառա... վարութիւնը Հայերու տուները եւ արտերը ձրիբաբար կը յանձնէ նաեւ Ցէլսիմի այն քիւրտերուն, որոնք կ'ուզեն հողագործութեամբ զբա... ղիլ: Բայց պէտք է հնազանդ ըլ... լան կառավարութեան բոլոր հրա... հանգներուն: Անկարող բռնու... թեամբ ընկճելու Ցէրսիմի ըմբոստ քիւրտ ժողովուրդը, կառավարու... թիւնը կը փորձէ Հայերու ձգած աւարով խաբել եւ սիրաշահիլ զանոնք:

Թուրքերը քիւրտերուն կ'ըսեն. —Մեր եւ ձեր միջեւ տարբերու... թիւն չկայ»: Եւ քիւրտերը քիչ քիչ կը խաբուին: Բայց կայ Ցէր... սիմցի խոշոր գանգուած մը որ ոչ մէկ միջոցով չուզեր յարաբերու... թեան մէջ մտնել Թուրքիոյ հետ: Շատեր երեւութապէս հա... մակերպութիւն կը յայտնեն, բայց մէկ երկու շաբաթ չանցած, խոյս կուտան: Թուրքերը կ'ուզեն ապահովել քիւրտերու մասնակ... ցութիւնը գաշտային աշխատու... թեան, բայց քիւրտերն ալ իրենց կարգին կը խաբեն կառավարու... թիւնը: Անոնք կառավարութենէն դրամ կը ստանան որպէսզի եզ, ոչխար եւ այլ անասուններ գնեն եւ հողագործ դառնան, բայց երբ դրամը կ'անցնի իրենց ձեռքը, ուղղակի Ցէրսիմի ճամբան կը բռնեն: Այսպիսի դէպքեր ընդ... հանրացած են Թուրքերու եւ քիւրտերու միջեւ:

Իսկ Թուրք ժողովուրդը աւե... լի աղքատ է քան երբեք: Գիւղա... ցիները շատ կը վախնան քէմա... լական կախաղաններէն: Անոնք չեն հաւատար թէ՝ քէմալը իրական Թուրք է: քանի որ կիներու երեսի քողը վերցուց, ֆէսը փոխեց եւ կամաց-կամաց կ'արգիլէ Հօճա... ներու գոյութիւնը, ուրեմն,— քէմալ կեավուր տըր»:

Ով որ կ'ըսէ թէ կառավարու... թիւնը լուր չունի Հայերու ար... տագաղթէն, տեղեակ չէ գոյու... թեան: Խոլոր այն Հայերը, որոնք անկախ ընտանիքներ են կամ Թուրքերու քով մշակ եւ սպասուհի կը մնան, հետեւեալ ազդարարութիւնը կը ստանան կա... ռավարութենէն: «Քաղաք հաւաք... ուեցէք:» Եւ երբ քաղաք կը հա... ւաքուին, կը ստանան կառավարու... թեան երկրորդ «Հրամանագիր»ը. —«գացէք» բռնի պայմանաժամ տալով միայն, գիւղերէն քաղաք բերել կուտայ եւ կը պարտադրէ հեռանալ Թուրքիայէն: Այս առ... թիւ, սիշենք փոքր դէպք մը, որ տեղի ունեցած է երեք ամիս առաջ: — ինչպէս ըսինք, կառա... վարութիւնը Հայերը քաղաք բե... րել կուտայ, իսկ անոնց տունը տե... ղը կուտայ քիւրտերուն: Գատեմ... գի մարդ մը, իր տան առարկա... ները ծախու կը հանէ քանի մը օրուան համար, իբրեւ ճամբորդ, եւ ահա իրեն կը ներկայանան գինուոր մը եւ քիւրտ մը:

— «Քիրվա,դեռ չե՞ս գացեր:»

Երեւակայեցէք, տան ամանը, կարասին չծախած իրեն կը ներկա... յանան եւ կ'ըսեն,—«քիրվա, դեռ հո՞ս ես:»

Ես այնքան կարողութիւն չունիմ կամ չեմ յիշեր որ նկա... րագրեմ ուրիշ երեւոյթներ, ո... րոնք կ'անցնին ամէն օր Հայերու գլխուն: Զարդարեանի, Թլկատին... գինի Հայրենիքը աւերակ է, գա... րաւոր իրաւունքներ յափշտակ... ուած են եւ վերջին դժբախտ ծա... գորդներն ալ կը հեռանան, ինչպէս արեւի մայրամուտի շառաւիղ... ները:

Կը ջանամ ուրիշ տեղեկու... թիւններ ալ քաղել:

Թ. Հերոյեան

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Քաղուած խորհրդ. Թերթերէն)

ՅՈՐԵԼԵԱՆՆԵՐ

Հայաստանի խորհրդային գը... րողներու ընկերակցութիւնը որո... շած է յառաջիկային տօնել Շիր... վանզադէի գրական գործունէու... թեան 50ամեայ եւ Դերենիկ Դեմիրճեանի 35ամեայ յոբել... եանները: Նախապատրաստական աշխատանքներ կը տեսնուին:

1929-30ի ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

կազմուած ու Հաստատուած է 1929-30 տարուան խորհրդ. տնտեսութիւններու արտադրական ծրագիրը: Սարդարապատի մէջ 1930ի գարնան պիտի կազմա... կերպուի բամպակագործական տնեսութիւնը, որ պիտի դառնայ նոյն շրջանի գիւղատնտեսական վերակազմութեան կեդրոն: Այս գործին համար յատկացուած է 5000 հեկտար հող, որոնց 100 հեկտարը պիտի բռնեն առուներն ու ճամբաները, մնացած հողը պիտի յատկացուի աշնանացան ցորենի եւ բամպակի պարարտա... ցումով եւ առանց պարարտագ... ման:

Անասնապահական երեք տըն... տեսութիւններն ունին 13110 հեկտար հող եւ 453 կով: Եթէ իւրաքանչիւր հեկտարի վրայ կա... րելի ըլլայ հաշուել մէկ թանս... տար, կը յուսացուի որ երեք տըն... տեսութիւններ պիտի կրնան պահել 2856 կով: 1930ի ընթաց... քին՝ իւրաքանչիւր տնտեսութեան կովերու թիւը պիտի հասնի առ... նուազն 500ի: Պիտի շինուին նոր շէնքեր եւ պիտի աշխատուի ձեռք բերել բաւարար քանակութեամբ առարկաներ եւ անհրաժեշտ պի... տոյք:

Նկատի առնելով ոչխարաբու... ծութեան մեծ պահանջը, արդէն իսկ ձեռնարկուած է Ալագեազի մէջ կազմակերպելու ոչխարաբու... ծական մեծ տնտեսութիւն մը: Ալագեազն ընտրելու գլխաւոր ա... ռաւելութիւնն այն է որ, ամէնէն չոր տարիներուն իսկ, հոն կարելի պիտի ըլլայ ոչխարները կերակրել գոնէ 2ուկէս ամիս: Տնտեսութիւ... նը պիտի հիմնուի կլիմայական եւ թէ բնական նպաստաւոր պայ... մաններ ունեցող վայրի մէջ: Տն... տեսութեան հողերու տարածու... թիւնը պիտի ըլլայ 21,840 հեկ... տար: Բնական եւ տնտեսական յա... տուկ պայմանները նկատի առնե... լով, տնտեսութեան համար յար... մար նկատուած են տեղական ոչ... խարները, մասնաւորապէս սպի... տակ«բալբաս»ը եւ սպիտակ ու սեւ դոյնի «մազեղ»ը: Այս երկու ցեղերն ալ մսեղ, բրդոտ եւ կաթնատու տե... սակին կը պատկանին: «Բալբաս»ն ունի լաւագոյն տեսակի բուրդ, այդ պատճառով պիտի աշխատուի ոչխարներու հօտը կազմել այդ գեղէն, որ շատ ալ դիւրին է գտ... նել տեղական շուկային մէջ: Հօտի քանակը առաջիկայ տարի... ներուն մէջ պիտի հասնի 25 հա... զար ոչխարի: Փորձի համար պիտի պահուին 200 գլուխ «մերինոս» ցեղի ոչխար: Այս տնտեսութենէն կը յուսացուի տարեկան ստանալ 3908 փութ բուրդ, 7080 փութ կաթ, 5002 գլուխ սնունդի ոչխար եւ 12,120 գառ:

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Ո՞Ր ՕՐՈՒԱՆ ԿԸ ՍՊԱՍԷՔ

Լիոն.— Իսկապէս տարօրի... նակ է մեր գաղութը, գոնէ կըր... թական տեսակէտով:

Նախ քան դպրոցին բացուիը չկար մէկը որ տրամադրութիւն չունենար զաւակը դպրոց ղրկե... լու: Որո՛ւ որ հարցուի ը... նէիր, նոյնիսկ տրտունջներ կը լսէիր:

«Ի՞նչ պիտի ընենք մեր զա... ւակները. հայկական դպրոց մը չկայ: Ե՞րբ պիտի բացուի հայկ. դպրոց մը: Մեր տղաքը հայե... րէնը մոռցած եւ հետս ֆրանսե... րէն կը խօսին. ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վիճակը եթէ այսպէս շա... րունակուի...

Իսկ հիմա որ դպրոցը բաց... ուած է, բոլորովին տարբեր է պատկերը: Ո՞ւր են անոնք որ ցանկութիւն կը յայտնէին իրենց զաւակները հայկական դպրոց ղրկելու:

Ամիսը տասը ֆրանք տալու կարողութի՞ւն չունին թէ խնա... յողութիւն կը սեպեն: Ջ՞ը պիտի խղճահարին քանի մը տարի յե... տոյ, երբ իրենց զաւակները ծաղրեն հայերէնն ալ, հայու... թիւնն ալ, ազիրենք ալ...

Մամբրէ Ցէր - Պետրոսեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒՔՊՕԼ

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱ.— Փոն տ'Օպ... նայի Հ. Մ. կայծակ խումբը եր... րորդ մրցումը կատարեց, իր սե... փական մարզադաշտին վրայ, Սէն Փրիվայի առաջին խումբին դէմ: Հակառակ օդին անպաստ ըլլա... լուն, դաշտը լեցուած էր բազմու... թեամբ:

Առաջին կիսախաղին մերին... ները շահեցան նշանակէտ մը: Երկրորդ խաղամասին Սէն Փրի... վայի խումբը շատ նեղեց, բայց մեր արագաշարժութեան շնորհիւ շահեցանք երկրորդ նշանակէտ մը եւս: Այս յաղթութեան վրայ հա... կառակորդները խոյացան եւ շա... հեցան մէկ նշանակէտ: Խաղը վեր... ջանալուն տասը վայրկեան մնացած մերիները շահեցան երրորդ նշա... նակէտ մը եւս, եւ Հ. Մ. կայծակ խումբը հռչակուեցաւ յաղթա... կան 1—3:

Ս. Մարալեան

ՍԵՆԵԱԿԻՆ, ԽԱՆՈՒԹԻՆ, ԲՆԱԿԱՐԱՆԻՆ ՎԱՐՉՔԵՐԸ ԿԸ ՎՃԱՐԵՍ ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ: ԻՆՉՈ՞Ւ ԴԺՈՒԱՐ ԿՈՒԳԱՅ ՆՈՑՆ ԿԱՆՈՆԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՎՃԱՐԵԼ ՀԱՅ ԹԵՐԹԻՆ ԲԱԺ... ՆԵԳԻՆԸ, ՈՐ ԱՆՈՐ ԵԿԱ... ՄՈՒՏԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐՆ Է, ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻՆ ՀԵՏ:

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ Է.
ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀ ՄԸ

Ոչ ոք կրնար առաջուց գիտ... նալ ստուգապէս թէ ինչ պիտի ըլ... լայ օրինակ բարեխառնութեան բարձրագման արդիւնքը եւ որո... շել ճշգրտօրէն սնունդի անհրա... ժեշտ քանակը: Մեծ պատասխա... նատուութիւն մը կ'իյնար հետե... ւաբար տյն անձին վրայ որ յանձ... նառու պիտի ըլլար այդ որոշում... ները տալու:

Ընի Թոմսըն այս ամէնը լաւ գիտէր: Ան կը զգար թէ իր գիտական փայլուն ասպարէզին մէջ տակաւին այնչափ դժուար գործողութիւն մը կատարած չէր: Թէեւ իրեն պիտի օգնէին ամբողջ աշխարհի ամենանշանաւոր բժիշկ... ներէն շատեր, բայց գիտէր որ ա... մենահին ժամանակներէն ի վեր գիտնականները յաճախ տարբեր կարծիքներ ունեցած են իրենց նմաններուն տրուելիք խնամքնե... րու մասին, որով վերջ ի վեր... ջոյ իրեն կ'իյնար վճռական որո... շումներ տալը: Միւս կողմէ այդ որոշումները պէտք էր տրուէին անմիջապէս, որովհետեւ այդ երկու անձերու կեանքը կախուած կրնար ըլլալ վ"յրկե... նաբար կատարուած գործողութենէ մը,կամ չափի մէջ գործուած ա... մենաթեթեւ սխալէ մը:

Այդ մտահոգութիւններով ծանրաբեռնուած, 2027 ապրիլ 25ին Օրիորդ Թոմսըն իր օգնա... կաններու ընկերակցութեամբ մտաւ այն պահը ուր Ռընէի եւ Սէլէստէնի անկենդան մարմինները զետեղուած էին իրենց ապակեայ դագաղով սպասելով վերազարթու... մին:

Նիւ Եորքի ոստիկանապետը կ'ընկերանար փոքրիկ խումբին: Ան էր որ մկրատով մը կտրեց այն երիզը որով Սէն-Քլուի ոստիկանա... պետը Հարիւր տարի առաջ շրջա... պատած էր կրկնագագաղը: Կնիքը որ տակաւին անեղծ էր, մէկ կողմ դրուեցաւ իբրեւ պատմական յի... շատակ մը եւ ոստիկանապետը մէկ կողմ քաշուեցաւ:

Գործողութիւնը սկսաւ: Ցաղտ... կալի պիտի ըլլայ մանրամասնու... թիւնները նշանակել այստեղ: Ան... նի Թոմսըն եւ իր ընկերները եր... կարօրէն վիճած էին այդ մասին նախորդ օրերու մէջ, որով կը մնար պատրաստուած ծրագիրը գործա... դրութեան դնել: Աւելի տաք եւ աւելի խոնաւ օդ մը ներմուծելէ եւ սննդատու զօրաւոր ներարկում մը ընելէ վերջ մէկ կողմ քաշուե... ցան սպասելու եւ արդիւնքը տես... նելու համար:

Ոչ մէկ փոփոխութիւն մինչե... իրիկուն: Անոնց սրտի բաբախումնե... րը արձանագրող սլաքները շարու... նակեցին իրենց սովորական շար... ժումները, ինչպէս Հարիւր տարիէ ի վեր եւ ոչ մէկ նշան գոյց կուտար թէ երկու քնացողները աւելի գոր... ծօն կեանք մը կը վերստանան:

Գիշերն երկու բժիշկներ մնա... ցին պահապանին հետ եւ Ընի Թոմսըն ալ, որ քունը փախցուցած էր, եկաւ իր յարկաբաժինէն ան... ձամբ դիտելու եւ յուսատու նշան մը ձեռք ձգելու: Բայց ի զուր:

Քսանըչորս ժամ յետոյ կա... գութիւնը միեւնոյն էր Միացեալ Նահանգներու եւ ամբողջ աշ... խարհի մէջ անձկութեամբ լուրի կը սպասէին: Լրագիրներու մաս... նաւոր յաւելուածները եւ անթել հեռաձայնի բարձրախօսները մի... այն օրուան ոյս մեծ դէպքով կը զբաղէին, բայց ուրիշ բան չունէին ըսելիք, եթէ ոչ կրկնել թէ նոր բան մը չկայ: Երկրորդ օր մըն ալ անցաւ միեւնոյն պա... մաններուն մէջ: Գիտնականներն իրենց գլուխները կը շարժէին, հետզհետէ աւելի կասկածելով յաջողութեան վրայ: Ընի Թոմ... սըն անոնցմէ աւելի հաւատք չու... նէր, բայց կ'ըմբռնէր թէ ան... խուսափելիօրէն պէտք էր բան մը փոխուէր եւ կը վախնար որ չըլլայ թէ բժիշկ Տրունդլի յուսագածին հակառակ, մահ յառաջ գար փո... խանակ զարթուփ:

Քառասունեւուրթ ժամ յետոյ բժիշկները նոր խորհրդակցութիւն մը ունեցան Ընիի նախագահու... թեամբ: Մեծամասնութիւնն այն կարծիքէն էր թէ պէտք է պար... զապէս շարունակել Տրունդլի պատուէրներու գործադրութիւնը: Ընոր վրայ կ'իյնայ, կ'ըսէին — գերեզմանէն անդին — ամբողջ պատասխանատուութիւնը. բայց Ընի Թոմսըն տարբեր կարծիք ունէր:

— Տրունդլ, ըսաւ, այսօրուան պատահելիքներուն վրայ ենթա... դրութիւններ միայն կրցած է ը... նել: Ընոր գիտութիւնն այն ժա... մանակուան գիտութիւնն էր եւ այսօրուան պարզ ուսանող մը ան... կէ շատ աւելի ծանօթութիւն ունի մարդկային ժարմնին վրայ: Մենք պէտք է օգտագործ ենք մեր բոլոր ծանօթութիւնները, մեր նպատակին հասնելու համար: Երբ կառք մը անշարժ է, զայն շարժման մէջ դնելու համար շատ աւելի զօրաւորագործել էք քան ինչ որ պէտք է զայն յառաջ քշե... լու համար՝ անգամ մը տեղէն շարժելէ վերջ: Միեւնոյնն է այս պարագային: Ոչ մէկ արդիւնք պի... տի ստանանք, եթէ այս մարմին... ներուն չտանք բնական զօրաւոր ցնցում մը, զանոնք կեանքի բերե... լու համար:

ԱՄԻ 15 ՕՐԷՆ ՊԻՏԻ ՏԱՅ ԻՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Փաստաբան Լրկրան Նոյնպէս նամակ ուղղելով հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆեսի, պահանջեց դատական ինքնութեան տնօրէն Ամիի տեղեկագիրը, դիտել տալով թէ.—

Սնտուկը փարիզ կը գտնուի սեպտեմբեր 19էն ի վեր եւ թէ արիւնի հետքերը առնուած են սեպտ. 23ին: Թէ՝ մանագէտը շատ երկար ժամանակ ունեցած է աւարտելու համար տեղեկագիր մը, որուն անհամբեր կը սպասէ պաշտպան փաստաբանը՝ անոր պարունակութեան իրազեկ ըլլալու եւ ի հարկին առարկութիւններ ներկայացնելու համար անոր եզրակացութեանց մասին:

Մաթիֆես անմիջապէս Ամիի հաղորդեց փաստաբանին նամակը: Ամի խոստացաւ մինչեւ 15 օր ներկայացնել իր տեղեկագիրը:

**** Յառաջիկայ շաբաթ հարցաքննիչ դատաւորը դէմ դէմի պիտի բերէ Շապանէ փողոց բնակող Տոյչ ընտանիքն ու ինքնաշարժի վարիչ Ֆլոթը: Ինչպէս կը յիշուի, այս վերջինը յայտարարած էր թէ սեպտ. 9ին իրիկուան ժամը 5ին յիշեալ փողոցէն կառ տիւ Նոր փոխադրած է ոզորենիէ սնտուկ մը՝ երկու երիտասարդներով: Արդ, հակասութիւնն այն է որ մինչ Ֆլոթ երկու մարդ փոխադրած է սնտուկին հետ, Տոյչ կ'ըսէ թէ իր երկու աղջնակները միայն կ'ընկերանային սնտուկին՝ օդափոխութեան երթալու համար: Այս հակասութիւնը լուսաբանելու համար պիտի լսուին երկու կողմերն ալ, երբ փարիզ վերադառնայ Ֆլոթ, որ գաւառ գացած է որոշ առեւնի մը համար:*

ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Կիրակի գրեցինք թէ անծանօթ մը վէրսայլի հարցաքննիչ դատաւորին նամակ մը ուղղելով, ըսած էր թէ Ալմազեանն է սպանիչը ինքնաշարժի վարիչ Ստեփան Ստեփանեանի, որ 1919 նոյ. 26ին սպաննուած էր Սէն Ժէրմէնի մէջ:

Դատական իշխանութիւնը նամակին հեղինակը գտնելով հարցաքննեց զայն: Նամակագիրը շփոթութեան մատնուեցաւ, և չկրցաւ ոեւէ որոշ խօսք ըսել. ի վերջոյ խոստովանեցաւ թէ սբճարանի մէջ խօսակցութեան պահուն մարդ մը իրեն այղպիսի միտք մը յայտնած էր եւ ինք ալ անոր հիման վրայ գրած նամակը:

Այս խնդիրը փակուած է եւ որեւէ կասկած չիծծանրանար Ալմազեանի վրայ, որովհետեւ հաստատուած է թէ Ստեփանեան վերջին անգամ 1919 նոյ. 25ին Օփէրայի հրապարակէն առած էր խարտեաշ եւ երիտասարդ յաճախորդ մը, պեխերը ամերիկեան ձեւով կտրուած եւ գորշագոյն անձրեւանոց մը հագած: Մարդը առանց առարկութեան ընդունեց Ստեփանեանի պահանջած դրամը եւ կառքը ճամբայ ելաւ:

Յաջորդ օրը Ստեփանեան մեռած գտնուեցաւ՝ գանկը ջախջախուած քանի մը գնդակներով և դրամապանակը կողոպտուած: Այնպէս ենթադրուեցաւ թէ սպանութեան շարժառիթը գողութիւն էր եւ հակառակ բոլոր փնտռտուքներուն, կարելի չեղաւ խորհրդաւոր յաճախորդին հետքը գտնել:

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

Եաֆայէն կը հեռագրեն թէ այդ քաղաքին մէջ ձերբակալուած են ինը արաբ խռովարարներ, որոնք զրգռութիւններ կը քարոզէին Հրեաներուն դէմ: Ասոնց մէջ է Հիւսէյին անուն գործիչ մը, վարիչ համանուաւոր Արաբներու խմբակի մը, որ կապ ունի Մոսկուայի հետ: Հիսէյին Պաղեստինի մէկ գիւղը աքսորուեցաւ:

Եաֆայի մէջ նոյեմբեր 23ին ընդհանուր գործադուլ յայտարարուեցաւ՝ ի նշան բողոքի:

Երուսաղէմ 24 նոյ.— Հոգատար պետութեան վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազ Պէնթուիչ այսօր կէսօրէն վերջ ժամը 13.30ին մահափորձի ենթարկուեցաւ: Գնդակը հանդիպեցաւ սրունքին եւ դատախազը փոխադրուեցաւ հիւանդանոց: Ահաբեկիչը ձերբակալուեցաւ: Պէնթուիչ Հրեայ է:

Նոր ապստամբութիւն Սոֆիայի մէջ

Սոֆիայէն կը հաղորդեն նոյ. 23 թուականով.—

Քաղաքական նոր սպանութիւն մը գործուեցաւ երէկ իրիկուն Սոֆիայի մէջ: Իրիկուան ժամը 6ին ատենները երեք անծանօթներ մտան անուշավաճառ Քոսոֆի խանութը եւ անոր վրայ պարպեցին ատրճանակի ինը գնդակներ: Քոսոֆ մեռաւ անմիջապէս:

Սոֆիայի քաղաքապետին ինքնաշարժի վարիչը, որ դիպուածով հոն կը գտնուէր, խոյացաւ ահաբեկիչներուն վրայ, սակայն անիկա եւս գետին տապալեցաւ գնդակով մը: Օգտուելով խուճապէն, անծանօթները յաջողեցան փախչիլ:

Ոստիկանութիւնը հաստատեց թէ Քոսոֆի սպանիչներն են իր պատկանած մակեդոնական խմբակցութեան հակառակորդները:

Արեւելեան ճեպընթացը

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ արեւելեան ճեպընթացը, որ Ճամբան յարձակումի ենթարկուած էր, Պոլիս հասաւ հինգ ժամուան յապաղումով: Ճամբորդները պատմեցին թէ ոումբով եւ հրացանով զինուած աւազակներ յարձակեցան կառախումբին վրայ, որ փրկուեցաւ շնորհիւ մեքենավարին արագաշարժութեան:

Գիւղացիներու զանգուածային փախուստը

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Խորհրդային Միութեան զանազան կողմերէն զանգուածային կերպով արտասահման փախչող օտար գաղթականներու թիւը մեծ համեմատութիւններ կ'առնէ: Անոնք որ չեն կրնար արեւմտեան սահմանագուխներէն փախչելու յաջողիլ, Պարսկաստան կը փախչին:

Տասնվեց նոր մահապարտներ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Վորոնէժի դատարանը վերջացուց դատավարութիւնը «Քրիստոնեայ օրթոտոքս իսկական խաչակիրներ» անունով ծանօթ հակայեղափոխական խմբակցութեան 42 անդամներուն: Վարիչներէն 16 հոգի մահուան դատապարտուեցան: Ուրիշ 23 ամբաստանեալներ զանազան պայմանաժամով բանտարկութեան դատապարտուեցան:

Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ
(Գիժ Մանուկի դերին մէջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ «Տրամ. Օ Թերէթ»ի խումբը՝ դեկավարութեամբ դերասան

Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ **ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ**

5 ԱՐԱՐ, 7 ՊԱՏԿԵՐ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 8.30ԻՆ

Théâtre Renée Maubel

4, 6, 8 et 10 Rue de l'Orient, Paris (18e). Մէթրօ՝ Blanche

Արեւելեան երաժշտախումբ

դեկավարութեամբ Թառիստ ԺՕՐԺի

Տոմսերուն Ճամար նախօրօք դիմել բոլոր Ճայ Ճաշարանները

ՄՈՒՏՔ՝ 25, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

ԱՆՈՒՇԱՎԱԾՔՈՒ

O. M. OHANESSIAN

Marque déposée MELKON

Եթէ կ'ուզէք Ճաշակել ... ելեւէնն Ճամեղ անուշեղէն ներ, փնտռեցէք ամէն ... միայն MELKON վաճառ... նիշով:

25 Rue Vilin, Paris (20e) ... Հեռաձայն Menil. 69—...

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՈՒՀԻ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ: Աչքի եւ նոր մեթոտով դարմանում ... եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ ... հիւանդութեանց (ֆրանկֆոր. մարկ.) եւ վարիսի: Մասն. ընդունուռ: Ընդհատիա եւ արտ. ... հրդակցութ. ամէն օր 9—12, կիրակի 9—12.

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիթէր | ամենալայն ու ամենը

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. W...

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris ...
Le Gérant: H. STÉPHAN

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 10ԻՆ

Salle des Fêtes d'Enghien, 30 Rue du Casino

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՊՐԻԻՍԷԼԻ ՄԷՋ

Ջութակահար Պ. ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆի կողմէ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Palais des Beaux-Arts

կը նուագէ կտորներ՝ Corelliէ, E. Blochէ, Ambrosioէ, Sindingէ, Friedmanէ, Bach Kreislerէ, եւայլն:

Տ Օ Քթ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւններ ցատուկ յարկաբաժին *վէնէրական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Ափեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ԼԻՈՆԻ, ՎԱԼԱՆՍԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ
ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ցաճախորդներուս փափաքին գոհացում տալու Ճամար անհրաժեշտ եղաւ պիտի այցելեմ Լիոն, Վալանս եւ Մարսէյլ, միասին բերելով արեւմտեան ամենանոր փլաքներու ճոխ մթերք մը որ գոհացում տայ նոյնիսկ ամենադժուարահաճ երաժշտասէրներուն: Փափաքողները դիմեն Ճետեւեալ Ճասցէներուն՝

ԼԻՈՆ, Պ. Քնկտրեանի, 211 Rue Creq ii, նոյեմբեր 15էն 20:

ՎԱԼԱՆՍ.— Պ. Գրիգորեանի Ճաշարանը, 31 Rue Belle Image, նոյեմբեր 20էն 25:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պ. Թաշճեանի, 25 Rue des Dominicaines, նոյեմբեր 25էն 30:

ԱՐԹԻՆԵՆ

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier

Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձանները, կոճակներ, եւայլն, ժամեւ անմրցելի գիներով:

Անթերըրնչելիօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու Ճամար մասնաւոր զեղչ: Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին: Դիմեցէք եւ փորձեցէք:

ՎԱՅԵԼՈՒՉ ՀԱԳՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԿԱՐ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Նոր եւ շքեղ խանութը, զարդարուած ընտիր կերպասներով

Մաքուր եւ ինամուած կար

119 Rue Pelleport, Paris (20e) (Rue Belleville *կէտ*)

Մէթրօ: Pelleport. Tél. Ménilmontant 63—56

Կ'ուզուի լաւ ափիէսէօր մը՝ խանութին մէջ աշխատելու Ճամար

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **Տ Օ Քթ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: Ատամնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ

Քերական 2 ֆրանք, Լուսաբեր Այբենարան 6, Լուսաբեր Ը. Թերցարան Ա. Բ. Գ. տարիներ 10, 12, 14, Մայրենի լեզուի քեր. ընթց. 5, Թանգարան Է. եւ Ը. Աստուր, տարրական դասընթացք 8, Թանգարան Բ. տարի 10, Թանգարան Գ. տարի 12, Թանգարան Դ. եւ Ե. տարի 17.50, Թուաբանութիւն Ատրունի Ա. եւ Բ. տարի 10, Թուաբանութիւն միջին 17.50, Պատմութիւն Հայոց 2 հատոր (Է. Ս. Մովսէսեան) 40, Հայատառի վեճագիր քարտէսը 20, Նամականի հայ լեզուի 25, Բառարան հայ, լեզուի 75, Ֆրանսահայ բառարան 75, Հայ-Ֆրանս. բառարան 65, Ձրուցատրութիւն ֆրանս. Հայ 2.50, 3, 6, 7.50, 25, Երգարաններ 5, 10, 25, 30:

Ձանազան գիրքեր.— Հայաստան, Բ. Թրքահայաստան, Լիոն 70, Աննա Քարէնին 35, Հազար եւ մէկ գիշերներ 2 հատոր 70, Կրացիէլլա 8, Ռաֆայէլ 18, Աբուլալա 5, կեանքի մահուան երգեր 10, Տղու հոգիներ 6, Բժիշկին գիրքէն փերցուած էջեր 10:

Պահանջեցէք մեր գրացուցակը ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր:

Դիմել՝ Mme. Sévouni, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

Հ. Յ. Դ.

Գ Ա Ի Ա Ր

Լիոնի *Քեռի խումբի ժողովը՝ այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Դաշնակցութեան Գրադարանի սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:*

Լիոնի *Վրէժ խումբի ժողովը՝ վաղը Հորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով:*

Այրի տիկին Սոֆի Կ. Արսլանեան եւ զաւակները՝ օրիորդներ Մարի եւ Քրիստինէ, Այրի տիկին Ֆիլոմէն Արսլանեան (Պոլիս), Դեր. Հ. ցովհ. Վրդ. Աւգերեան - Արսլանեան (Աբբահայր Վենետիկի միաբանութեան), Էէր եւ տիկին Գէորգ Արսլանեան եւ զաւակները (Պոլիս), Այրի տիկին Վալանթին Չէօվէքճեան եւ զաւակները (Պոլիս), ինչպէս նաեւ Ե-բամեան, Գապաքճեան, Էմինեան, Գույումճեան, Պալթազարեան ընտանիքները եւ բոլոր պարագաները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ա-մուսնոյն, զաւկին, եղբօր եւ ազգականին՝

Պ. ԿՂԵՄԷՆ ԱՐՍԼԱՆԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ 22 նոյեմբերին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր երեքշաբթի ժամը 9ին Saint-Philippe du Roule եկեղեցիին մէջ: Մարմինը պիտի ամփոփուի Սէնթ-Ուանի գերեզմանատան մէջ:

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Հէրէքցի Ագնիս Քրպաշեան կը փնտռէ Մարիամ Քրպաշեան, հօր անուն՝ Յարութիւն: Իմացնել՝ M. Arévianի, Villa Besset Décines, Isère, France:

Կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

— կարապետ Մելքոնեան կը փնտռէ իր հօրեղբօրորդին Էտիրնէցի Ազամ Ֆէսճեան: Իմացնել «Յառաջ»ի:

— *Երզնկացի հանգուցեալ Մխզարէք Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Քերուզ (ամկանունը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, վերջինէ եւ Սուբէն անունով, 1912էն ի վեր:* *Իմացնել Օննիկ Աղաճանեանի*, Str. Regala 128, Braila, Romania:

— կը փնտռուի Պիլէճիկցի (Պրուսա) Գրիգոր Մուրատեան (ատաղձագործ) որ 1924ին կը գրտնուէր Սէրէզ (Յունաստան): Իմացնել՝ իր եղբօր Սողոմոն Մուրատեանի, 14 Rue Ortolan, Paris (5).

— Մուշի Պուլանըգ Հըմզաշէն գիւղացի Տիկ. Աննա Յարութիւնեան կը փնտռէ իր որդին Մխիթար Յարութիւնեան: կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Նիս: Իմացնել Գէորգ Միրօեանի, 6 Rue Blanqui, Kremlin-Bicêtre, Seine.

— *Տիկ. Տիգրանուհի Մէքքինեան կը փնտռէ իր աւուրհինը Յովհաննէս Մէքքինեան որ Ուրլայի մէջ Ռէժիի հաշուակալ էր: Իզմիրի Չարդէն 20 օր վերջ Ուրլայի բանտէն նամակ ստացած է իրմէ: Անկէ վերջ լուր չնայ: Իմացնել՝* Mme D. Mekinian*ի*, 12bis Ave. de l'Espérance, Bondy, (Seine), France.

Կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել:

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10-12:

Կ'ուզուին tricotageի մեքենայ ուսնեցող façonierներու պէտք ունինք: Լաւ վճարում եւ մնայուն գործ: վարժ Թուիքոթէօզ մըն ալ մեր աշխատանոցին Ճամար կ'ուզենք, ապառիկ մեքենայ ալ կը ծախենք:

Դիմել՝ Ateliers TERZIAN, 17 Rue del'Equerre, Métro Buttes Chaumont, Paris (19e)

ՍԱԿԱՐԱՆ

25 Նոյեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Սթերլին,		L. St.	123.88
Տոլար,		Dollar	25.41
Մարք	100	Mark	607.50
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի		» » or	106.90
Մէճիտիէ		Médjidié	8.75
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	133.—
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Ֆրանս.	»	Fr. Suisse	492.75
Լէյ	»	Leï	15.15

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆունս.	I Cr. Fonc. Eg.		2130.—
	» II	»	1530.—
	» III	»	1510.—
Թումելի երկթղ.		Lots turcs	82.—

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin
Խմբագ. եւ վարչութիւն PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1929
27NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1121

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵԿՐՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱԿԱՌԱԿ ԱՄԷՆ ԲԱՆԻ

Արտագաղթը կը շարունակուի Սուրիոյ եւ Ցունաստանի մէջ, հակառակ բոլոր խրատներուն, կոչերուն եւ յորդորներուն: Մինչեւ իսկ հակառակ արդէն գացած եւ չարաչար գղջացած բազումներու ազդարարութեանց:

Եւ միայն Հայեր չեն գղջացողները: Անցեալ օր կը հրատարակէինք տեղեկութիւն մը, որուն համաձայն Լիբանանի կառավարութիւնը ստուգած է որ 8000 Լիբանանցիներ քաղաքացիութեան մատնուած են դանազան երկիրներու մէջ — 3000 Պրազիլիա, 2000 Արժանթինի, 3000 Աւստրալիա, Ափրիկէ եւ Մեքսիկա: Ասոնք պիտի վերադառնան, եւ կառավարութիւնը 5000 ոսկի տրամադրած է, իբրեւ շոգենաւի ծախք:

Անշուշտ շատ աւելի թշուառ են մերինները, միեւնոյն երկիրներուն մէջ:

Բայց, ո՞ր իշխանութիւնն է որ տէր պիտի կանգնի, տեղ պիտի ցուցնէ եւ ճամբու ծախք պիտի ճարէ... Գացողը անդարձ գացած է այլեւս, եւ յոյս չի կրնար ունենալ նոյնիսկ իր ձգած երկիրը վերադառնալու:

Եթէ ամէն գացող իր պատմութիւնը, իր գղջումն եւ տառապանքը հաղորդէր ուրիշի մը, բեռները կապած «թեկնածուի»ի մը, կը թուի թէ նորէն օգուտ չպիտի ունենար: Ամէն մէկը կ'ուզէ իր անձին վրայ փորձել, առանց մտածելու որ ինքն ալ իր կարգին պիտի մղուի գգուշացնելու նոր մը:

Երէկուան «Յառաջ»ի մէջ, Մարսէյլէն Թղթակից մը կը նկարագրէր Ցունաստանի մէկ նոր կարաւանին ողբերգութիւնը: Իրենց ճակատագիրը յանձնելով «սրմսար»ներու քմահաճոյքին, քանի մը հարիւր հայրենակիցներ շոգենաւ նստեր եւ Մարսէյլ իջեր են: Բայց ոստիկանութիւնը վար դրած է անցագիրները, որոնք միայն մէկ ամսուան պայմանաժամով տրուեր էին: Յարուցե՞ր են: — Այո՛: Բայց մէկ հատիկ մարդ չկա՞ր որ կարդար «վիզաները... Եւ այս քանի՞ հարիւրերորդ պատմութիւնն է, միշտ միեւնոյն հէքեաթներով, սկսած Պոլսէն, դեռ տարիներ առաջ:

— «Մէկ ամսուան պայմանաժամին 10-15 օրը անցած է արդէն, եւ մարդիկ ոչ վերադառնալիք տեղ ունին, ոչ վերադառնալու դրամ, ոչ ալ օրուան ուտելիք հաց:

«Ու թշուառութիւնը, հայ ուսերու վրայ բեռցուած, քանի մը թշուառականներու կողմէ, գիշեր թէ ցորեկ մարսէյլի փողոցները կը թափառի»:

Այս դժբախտութիւնը դաս կ'ըլլա՞յ միւսներուն, գալիքներուն: կամ աւելի հեռուն, մինչեւ Հարաւային Ամերիկա գացողներուն: (Վաղը կը հրատարակենք թղթակցութիւն մը Ուրուկուէյէն):

*Պատասխանը տուինք վերը: Ամէն մարդ իր աչքովը պիտի տեսնէ, իր ձեռքովը պիտի շօշափէ, որ հաւատայ: Իսկ ատոր համար, ե՛ւ բեռ պիտի կապէ, ե՛ւ ունեցած-չունեցածը դրամը «սրմսար»ներուն պիտի յանձնէ, ե՛ւ պիտի խաբուի: Ու ամէնէն վերջն ալ, պիտի պաղատի որ ճար մը գտնենք: Մինչդեռ,

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

Հ. Յ. ՊԱՏԱՌԱԶՈՒԿ ՀԱՐՑԸՆԴԴԷՄ ԻՐ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆԸ

Հ. Յ. Պատառազուկ ծն. 1841, Նթաղ. Ջրաբերդ-Ամ. Ջրվէժ գիւղ, Տարօն գաւառ։ Մահ. 1918, Պոլիս։ Ուսանած է Ս. Խաչ վարժարանին մէջ։ Ապա Պոլսոյ Ս. Փրկիչ վարժարանին մէջ։ Ուսուցչական կոչումը ստացած է Ս. Խաչի մէջ։ Ուսուցչութեան տարիներուն հրատարակած է «Ծաղկաքաղ» անունով մանկավարժական հանդէս մը։ Ապա հրատարակած է «Ուսումնական Ամսագիր» անունով հանդէս մը։ Ուսուցչութենէ ետք, Պատառազուկ ծն. 1841, Նթաղ. Ջրաբերդ-Ամ. Ջրվէժ գիւղ, Տարօն գաւառ։ Մահ. 1918, Պոլիս։ Ուսանած է Ս. Խաչ վարժարանին մէջ։ Ուսուցչական կոչումը ստացած է Ս. Խաչի մէջ։ Ուսուցչութեան տարիներուն հրատարակած է «Ծաղկաքաղ» անունով մանկավարժական հանդէս մը։ Ուսուցչութենէ ետք, Պատառազուկ ծն. 1841, Նթաղ. Ջրաբերդ-Ամ. Ջրվէժ գիւղ, Տարօն գաւառ։ Մահ. 1918, Պոլիս։ Ուսանած է Ս. Խաչ վարժարանին մէջ։ Ուսուցչական կոչումը ստացած է Ս. Խաչի մէջ։ Ուսուցչութեան տարիներուն հրատարակած է «Ծաղկաքաղ» անունով մանկավարժական հանդէս մը։ Ուսուցչութենէ ետք,

Ընկ. Ղ. Ս. Գալուստեան կը գրէ մեզի.

Ընկ. Պատառազուկ ծնած է 1841 թուականին, Նթաղ. Ջրաբերդ-Ամ. Ջրվէժ գիւղը, Տարօն գաւառին մէջ։ Ուսանած է Ս. Խաչ վարժարանին մէջ։ Ուսուցչական կոչումը ստացած է Ս. Խաչի մէջ։ Ուսուցչութեան տարիներուն հրատարակած է «Ծաղկաքաղ» անունով մանկավարժական հանդէս մը։ Ուսուցչութենէ ետք, Պատառազուկ ծն. 1841, Նթաղ. Ջրաբերդ-Ամ. Ջրվէժ գիւղ, Տարօն գաւառ։ Մահ. 1918, Պոլիս։ Ուսանած է Ս. Խաչ վարժարանին մէջ։ Ուսուցչական կոչումը ստացած է Ս. Խաչի մէջ։ Ուսուցչութեան տարիներուն հրատարակած է «Ծաղկաքաղ» անունով մանկավարժական հանդէս մը։ Ուսուցչութենէ ետք,

Ընկ. Ղ. Ս. Գալուստեան կը գրէ մեզի.

Ընկ. Պատառազուկ ծնած է 1841 թուականին, Նթաղ. Ջրաբերդ-Ամ. Ջրվէժ գիւղը, Տարօն գաւառին մէջ։ Ուսանած է Ս. Խաչ վարժարանին մէջ։ Ուսուցչական կոչումը ստացած է Ս. Խաչի մէջ։ Ուսուցչութեան տարիներուն հրատարակած է «Ծաղկաքաղ» անունով մանկավարժական հանդէս մը։ Ուսուցչութենէ ետք, Պատառազուկ ծն. 1841, Նթաղ. Ջրաբերդ-Ամ. Ջրվէժ գիւղ, Տարօն գաւառ։ Մահ. 1918, Պոլիս։ Ուսանած է Ս. Խաչ վարժարանին մէջ։ Ուսուցչական կոչումը ստացած է Ս. Խաչի մէջ։ Ուսուցչութեան տարիներուն հրատարակած է «Ծաղկաքաղ» անունով մանկավարժական հանդէս մը։ Ուսուցչութենէ ետք,

ՅԱՐԱՀԱՐ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏ

ԳԼՈՒԽ Է.
ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՍԿՍՎՈՒՄ Է

— Բայց, պատասխանեց նա, մենք ունենք մեր հայրենասիրական ընդհանուր մտադրությունները: Ու եթե մենք այդ չանենք, ապա ոչ ոք չի անի: Եվ ոչ ոք չի կարող ասել, թե ինչպես պետք է անել այդ: Ամեն ոք իր ուզածն է անելու: Ինչո՞ւ ենք մենք ունենում ընդհանուր ժողով, եթե ոչ այդ նպատակով, որ ամեն մեկը իր կարծիքը հայտնի:

— Ներողություն, ասացի ես, ներողություն, որ ես ձեզ ընդհատում եմ, բայց ես չեմ կարող լռել: Ես ուզում եմ ասել, որ ես ձեզ հետ համաձայն չեմ: Ես կարծում եմ, որ ամեն մեկը իր կարծիքը հայտնելու իրավունք ունի, եթե նա ուզում է, որ իր կարծիքը հաշվի առնվի: Ես ուզում եմ ասել, որ ես ձեզ հետ համաձայն չեմ: Ես կարծում եմ, որ ամեն մեկը իր կարծիքը հայտնելու իրավունք ունի, եթե նա ուզում է, որ իր կարծիքը հաշվի առնվի:

Ես ուզում էի շարունակել, բայց Պետրոսը ինձ ընդհատեց:

— Ներողություն, ասաց նա, ես ձեզ ընդհատում եմ, բայց ես չեմ կարող լռել

Բուխարին, Րիկով եւ Տոմսկի դէմս կը կոչեն

ՄՈՍԿՈՒԱ, 25 Նոյ. Բուխարին, Րիկով եւ Տոմսկի հաժայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէին յանձնեցին յայտարարութիւն մը, որով կ'ընդունին 18 ամիսէ ի վեր իրենց պաշտպանած տեսակէտներուն սխալ ըլլալը։ Կը յայտարարեն թէ կուսակցութեան հետ ձեռք ձեռքի տուած պիտի կռուին ընդհանուր ուղեգիծին դէմ եղած բոլոր շեղումներուն, ու ամէնէն առաջ դէպի ալ թեքումին դէմ, մերժելով հաշտարար ամէն ընթացք ալակողմին հանդէպ։ Ուգարեւ, անդամ կեդրոնական կոմիտէի, որ նոյնպէս կը պաշտպաներ Բուխարինի, Րիկովի եւ Տոմսկիի կարծիքները, յայտարարեց թէ կ'ընդունի իր սխալները։

Հրաբուխ մը Բագուի մօտ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Բագուէն 80 քիլոմեթր անդին հրաբուխ մը բորբոքած է։ Ստորերկրեայ սաստիկ որոտումներ կը լսուին։ Հրաբուխի բերնէն կը ժայթքին բոցեր, որոնք մինչեւ 100 մեթր կը բարձրանան։

Սերպիոյ քողոքը Պուլկարիոյ

Սոֆիայի սերպ դեսպանը խիստ լեզուով խմբագրուած բողոքագիր մը յանձնեց պուլկար կառավարութեան՝ Արեւելեան ճեպընթացին դէմ գործուած եղեռնափորձին առթիւ։ Պուլկար կառավարութիւնը կը հրաւիրուի վերջապէս ազդու միջոցներ ձեռք առնել այն աւազակախումբերուն դէմ, որոնք կը վխտան սահմանամերձ շրջաններուն վրայ։

Պելճիքայի դահլիճը հրաժարած

Պելճիքայի վարչապետ ժասփար երէկ առաւօտ ժամը 10ին դահլիճին հրաժարականը ներկայացուց Ալպէռ թագաւորին։ Նախարարական այս տագնապին պատճառն է լեզուական խնդիրը։ Ազատական կուսակցութիւնը կը պահանջէր որ կաթոլիկ համալսարանին մէջ բոլոր դասերը աւանդուին ֆլամաներէն լեզուով, մինչդեռ վարչապետ ժասփարի կուսակցութիւնը կը հակառակէր այդ տեսակէտին եւ իրաւախոհութեան մը յանգիլ կ'ուզէր։

Շաբաթներէ ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուէին երկու կողմերուն միջեւ, սակայն ի վերջոյ կարելի չեղաւ միջին ճամբայ մը գտնել եւ դահլիճը հրաժարեցաւ։

Ֆլամանները մեծամասնութիւն կը կազմեն Պելճիքացիներ ելան (վալոն)։ Վարչապետը կ'ուզէր ապահովել նաեւ այդ փոքրամասնութեանց իրաւունքը։

Նպաստ յոյն պատրիարքարանին

«Սօն Սաաթ» ստուգած է որ ամէն ամիս Յունաստանէն 1200 անգլիական ոսկի կը ղրկուի Ֆէների Պատրիարքարանին։ Այս հրատարակութեան վրայ Պատրիարքարանի շրջանակները իրար անցեր են եւ գանազան պատճառաբանութիւններ մէջ կը բերեն։ Իբր թէ, կ'ըսէ յիշեալ թերթը, այս դրամը յոյն դպրոցներուն եւ եկեղեցիներուն կը յատկացուի եւ թէ այս դրամը պատրիարքարանին կը ղրկուի բոլոր «օրթոտոքս» եկեղեցիներուն կողմէ, որովհետեւ անոնք Պոլսոյ Պատրիարքարանին կապուած են եւ պարտաւոր են որոշ վճարում մը ընել Պատրիարքութեան կեդրոնին։ «Սօն Սաաթ» անհիմն կը նկատէ այս պատճառաբանութիւնը, որովհետեւ դրամական առաքումը կ'ըլլայ միայն Յունաստանէն եւ այն ալ պետական ելմտացոյցէն կորուելով։ Այս դրամով մէկ կողմէն յոյն դպրոցներուն տղաքը երկրին դէմ կը մեծցնեն ու միւս կողմէ ալ անյայտ եւ մութ նպատակներու կը ծախսեն։

«Այս պատճառաբանութիւնը պէտք է խիստ կերպով հերտապնդուի, կ'եզրակացնէ «Սօն Սաաթ», եւ պէտք չէ տեղի տալ որ այս սեւհոգի կրօնաւորները երկրին մէջ գէշ նպատակներ հետապնդեն»։

Թուրքեւհեղլեն վհատը

Թուրքիոյ էվգաֆի վարչութիւնը երկար տեւեկ ի վեր քննութիւն կը կատարէր՝ Յունաստանի մէջ ունեցած կալուածներուն ցուցակը պատրաստելու համար։ Էվգաֆը ահագին կալուածներ եւ անտառներ ունի Յունաստանի եւ Մակեդոնիոյ մէջ, որոնց արժէքը հարիւրաւոր միլիոն ոսկիի կը հասնի։ Էվգաֆի կալուածներուն համար յատուկ տրամադրութիւն կայ Լօզանի դաշնագրին մէջ, որուն համաձայն փոխանակութեան ենթակայ են այն կալուածները որոնք Յունաստանի մէջ կը գտնուին եւ հասոյթը կը յատկացուի տեղական բարեգործութեան։ Ոչ փոխանակելի են, սակայն, անոնք որոնք թէեւ Յունաստան կը գտնուին, բայց անոնց հասոյթը Թուրքիոյ մէջ բարեգործական նպատակներու համար գործածելի է։

Էվգաֆի վարչութիւնը, փոխանակելի կալուածներուն համար Անատոլուի յունական կալուածներէն հող ու կալուած ուզած է։ Այս պահանջը կը քննուի գաղթականներու գետեղման վարչութեան կողմէ։ Գալով ոչ փոխանակելի կալուածներուն, որոնք խնդրին ամէնէն կարեւորը կը կազմեն, Յունաստանի կառավարութիւնը, Աթէնքի համաձայնութեամբ ընդունած է որ այս կարգի կալուածները կարենան ծախուիլ Էվգաֆին կողմէ։ Էվգաֆ այս կէտին վրայ հաստատ կը մնայ եւ կը պահանջէ որ իրեն սեփական կալուածները վերադարձուին։

Պահանջուած կալուածները, ցուցակագրութեանց համաձայն, 574,934,371 ոսկի արժէք ունին եւ կը բաղկանան շէնքերէ, գետիններէ եւ անտառներէ։ Ասոնցմէ զատ կան նաեւ հարիւրաւոր միլիոն արժէքով գերեզմաննոցներ, արտեր, աղբնէրներ, որոնք տոմարներուն մէջ իրենց տեղով արձանագրուած են, բայց արժէքները չեն նշանակուած։

Յունաստանի հետ կատարուելիք նոր բանակցութիւններու միջոցին, էվգաֆին իրաւունքը նկատի պիտի առնուի։ Միւս կողմէ, ներքին գործավարութիւնը հրամայած է որ Անատոլուի յոյն բարեգործական հաստատութիւններն ու անոնց սեփականութիւնները ցուցակագրուին եւ արժէքները գնահատուին։

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԱՄՆԱՁԻՒղԻՆ ԿՈղՄԷ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 10ԻՆ

Salle des Fêtes d'Enghien, 30 Rue du Casino

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

Ջութակահար Պ. ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ կողմէ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Palais des Beaux-Arts

կը նուագէ կտորներ՝ Corelliէ, E. Blochէ, Ambrosioէ, Sindingէ, Friedmanէ, Bach Kreislerէ, եւայլն։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսիլիաիայ Դրամատիկ Ստուդիան

Ղեկավարութեամբ դերասան՝ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

Այս Շբ. իրիկուն ժամը 8.30ին Salon Chapeի մէջ (184 Rue Chape)

կը ներկայացնէ՝ **ՍԷՐ եւ ԽԱՐԴԱԽԱՆՔ**

Ողբերգութիւն 6 պատկեր — Գիները սովորական են

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ. Մ.ի Պուա-Ֆոլոնպի մասնաճիւղին կողմէ։ 14 դեկտեմբեր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին մինչեւ առաւօտ։ Կը խնդրուի բոլոր միութիւններէն նկատի առնել այդ թուականը։

Հ. Ց. Դ.

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՐԱՒԷՐ

Կարեւոր խորհրդակցութեան մը կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, 71 Ave. Kléber, *հետեւեալ ընկերները. Հրանտ Սաժուէլ, Մկ. Պարսամեան, Հայկ Սարգսեան, Բ. Նալչաճեան, Զ. Վարպետեան, Տէրպէտէրեան, Լեւոն Մեսրոպ, Գ. Յովհաննէսեան, Բժ. Նորայր, Բժ. Պօղոսեան, Սուրէն Նաւասարեան, Կ. եւ Ս. Սասունի, Ե. Յարութիւնեան, Սահակ Տէր-Թովմասեան, Մ. Գուլումճեան, Կ. Կ.ի անդամները եւ Շ. Կ.ի ներկայացուցիչը։*

Փ Ա Ր Ի Զ

Պելվիւի *Ռոստով ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131* Fbg. du Temple: *Օրակարգ.— ա) գեկոյց, բ) կոմիտէի եւ նոր ներկայացուցիչներու ընտրութիւն։*

Դ Ա Ի Ա Ռ

Լիոնի *Քեոի խումբի ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Դաշնակցութեան Գրադարանի սրահը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։*

Լիոնի *Վրէժ խումբի ժողովը՝ այսօր Հորիզշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եւ շրջանի «Ռազմիկ» հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2.30ին 40 Rue de Belleville*ի սրահը։ Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ Միութիւնը իր բոլոր հին ու նոր անդամները, բացառիկ ընդհ. ժողովի, այս գիշեր ժամը 9ին 130 Bld. St. Germain, Métro՝ Odéon: *Օրակարգ՝ վերակազմութիւն Հ.Մ.Մ.ի վարչութեան ու խումբերու ընտրութիւն։ Բոլոր անդամները ու համակիրներէն կը խնդրուի անպայման ներկայ ըլլալ։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— *Երզնկացի հանգուցեալ Միգարէք Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (ժականունը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերգինէ եւ Սուրէն անուններով, 1912ին ի վեր։ Իմացնել Օննիկ Ադաճանեանի,* Str. Regala 128, Braila, Romania:

— *կը փնտռուի Պիէճիկցի (Պրուսա) Գրիգոր Մուճափեան (ատաղծագործ) որ 1924ին կը գրաւնուէր Սէրէզ (Յունաստան)։ իմացնել իր եղբօր Սողոմոն Մուճափեանի,* 14 Rue Ortolan, Paris (5).

ՏՈՒՓՔ. ՀՕՇԵԱՆ, կը գտնուի ամէն օր, բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ, Թիւ 1 Rue Renniguin (Ave. Wagram վրայ)։ Թելեֆոն՝ Wagram 20—35։ Առաւօտները ժամադրութեամբ։

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հաստատուած LA GARDE

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Téléphone-Trudaine 95.21

Կ'ուզուին tricotageի մեքենայ ունեցող façonnierներու պէտք ունինք։ Լաւ վճարում եւ մնայուն գործ։ վարժ թուիքոթէօզ մըն ալ մեր աշխատանոցին համար կ'ուզենք։ Ապառիկ մեքենայ ալ կը ծախենք։

Դիմել՝ Ateliers TERZIAN, 17 Rue del'Equerre, Métro Buttes Chaumont, Paris (19e)

Կ'ուզուին Ոսկերչութեան արհեստը սորվիլ փափաքող 15—18 տարեկան ուշիմ աշկերտներ։ Դիմել ժամը 2 - 7, Société Fleuronի, 70 Rue du Fbg. Poissonnière, Paris (10).

Ֆ. ԿԱԼԻՏԱ

ԿՕՇԿԱԿԱՐ

Տեղափոխուած է L'Atelier *փողոց թիւ 65էն* Rue Niollis *թիւ 18 (Փարիզ 15)։*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէջ. Շաթ.ԷԷ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտրաթուառ։ Ազեամիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

Cirque de Paris	Երոլ Միլիոնէր	ամենալաւն ու ամենաժանը	2-14 ֆրանք

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՍԱԿԱՐԱՆ

26 Նոյեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Սթերլին,		L. St.	123.85
Տոլար,		Dollar	25.38
Մարք	100	Mark	607.75
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի		» » or	106.90
Մէճիտիէ		Médjidié	8.75
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.95
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Ջուից.	»	Fr. Suisse	492.75
Լէյ	»	Leï	15.15

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ.Ֆր.Ֆունս.	I Cr. Fonc. Eg.	2130.—
»	II »	1530.—
»	III »	1510.—
Թուժելի երկթղ.	Lots turcs	82.—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6. Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԱՐԱՐԱՏ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ Վ.ՁԱՌՈՒՏ

30 Rue St. Basile, MARSEILLE Téléphone: 14-29

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ՆԵՐԱՓՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱՓՈՒՄ

Ձոխ եւ ընտիր ամէն տեսակ նպարեղէններ, գինիներ ... մրցելի. ապրանքներու անմիջական եւ խնամեալ յանձնում

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմա...

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ **ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ**

Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի սմոքինկի եւ Ֆրաքի համար

Ձերմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սպիօք

Crêpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie եւն.

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ ՓՈՔՐԱՓԱՆԱԿ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմանն...

Ցրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ÉTS "TOUT POUR LE CONFORT"

26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53-...

CHAUFFAGE CENTRAL

ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE, ingénieur E. T. P.)

Կը ստանձնէ շօֆաժ ամէն թրալի, սալ տը պէներու եւ տաք ջուրի ծածկ...

ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

Մեր մէջոցաւ կատարեցէք նաեւ ձեր սալամանարերու եւ խոհանոցի փոխ... ըեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարելիո... Միեւնոյն Տան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆենօկրաֆիներ, լուսանկարչական գործիք... դիտակներ, ակնոցներ եւլն. — կանխիկ եւ ապառիկ։

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱԶՈՎԱԴՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՒԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու օթոմոպիլներու եւալլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւաբանական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, զատական տապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ֆրանսայի եւ հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւալլ։

Ամուսնութիւն կը աւտուռնալուծուի։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փալաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱԶԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

4, Rue Poissonnière Métro: Sentier

Tél: Gutenberg 74-64

Դերձակներու վերաբերեալ ամէն կարգի պիտոյքներ, աստառներ, մետաքս, դերձաններ, կոճակներ, եւայլն, ժամն եւ անմրցելի գիներով։

Անթրբբընէօրներու եւ մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Գաւառներէն նաեւ ապսպրանքներ կ'ընդունուին։ ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ՓՈՐՁԵՑԷՔ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 Ֆրանք Columbia *18 Ֆրանք*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

երգուած ֆանրաճանօթ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ։

Պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM

Ունինք ՇԱՇՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները։ 8 Rue Jouy-Rouve

PARIS (20) մէջերս՝ պէլվիլ, Թրամ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN 4 N

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

28 NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1122

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՐՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏՔ ՄԸ

Ինչ կրնանք ընել մենք, Դաշնակցականներս, արտաքսուելի հոսանքը սահմանափակելու համար:

Ցնդք ըսեր խափանել, որովհետեւ մեր ուժէն վեր է այդ: Միայն աշխատինք չարիքը պակսեցնել, փորձելով ամէն մէկուն ճամբան կեցնել կարաւաններէն:

Օրինակ, եթէ Յունաստանէն կամ Սուրիայէն կարաւան մը ճամբայ է, ստիպուած է հեռանալ ամէն գնով, մեր ջանքը պիտի ըլլայ համոզել որ գոնէ Ֆրանսայէն անդին չանցնին: Ճամբուն մինչեւ Հարաւ. Ամերիկաները:

Բայց, ո՛ր եւ է աշխատանքի կապուած առեն, հրաշք չպիտի խոստանանք: Ճմոռնանք ժողովրդական երգը,— «Ամառ ժողովուրդ՝ հրաշք կը սպասէ.— Գետ չտեսած՝ ծովու ալիք կը բաժնէ:»

Պիտի ըսենք, պիտի ընենք այն ինչ որ կրնանք, ինչ որ կարելի է տուեալ պայմաններուն մէջ:

Արդ, պէտք է խոստովանինք որ ժողովուրդը այնքան չի հասկնար լրագրի լեզուէն, որքան կենդանի խօսքէն: Նախ, համեմատաբար քիչ են թերթ կարդացողները, իսկ աւելի քիչ՝ հաւատացողները: Եթէ մէկը երկու տող գիր կարդայ Ֆրանսայի կամ Հարաւ. Ամերիկայի մասին — լաւ կամ գէշ — իր կարգին կը պատմէ ուրիշի մը, ան ալ երրորդի մը եւ այսպէս շրջան մը կ'ընէ բերան, կը շինուի պատմութիւն մը որ չի համապատասխաներ իսկական բնագրին:

Յետոյ, որովհետեւ պատասխանատուութեան զգացումը աւելորդ պերճանք է հայկական շատ մը թերթերու համար, եթէ դուն գէշ նկարագրես Ֆրանսան կամ Հարաւ. Ամերիկան, անդին ազգասէր չի պակսիր որ բոլորովին հակառակ պատկեր մը ներկայացնէ: Եւ բնականաբար, իր գործին եկածը, հաշի ձայնը կը լսէ Սուրիոյ կամ Յունաստանի գաղթականը: Ընդհակառակը, հայկական դատին առթիւ, եթէ ամբողջ աշխարհ դառն ճշմարտութիւն մը յայտնէ, չենք հաւատար, բայց մէկ «հայասիրական» ճառի վրայ ջուրը կը նետուինք:

Եթէ մեր ընկերները կ'ընդունին այս իրականութիւնը, այս ուրեմն կ'ըմբռնեն իրենց պարտականութիւնը՝ այս կէտին մէջ:

Կարճ խօսինք.— Անոնք մարդ պիտի գան կայանէ կայան, պիտի ժողովեն գաղթելու տրամադիր բազմութիւններուն, եւ ներմօրէն, եղբայրաբար, իբրեւ բախտակից եւ ցաւակից՝ պիտի նկարագրեն երկիրէ երկիր թափառելու չարիքը: Պիտի բացատրեն թէ ինչո՛ւ նախընտրելի է մնալ հոն ուր կը գտնուին տարիներէ ի վեր: Պիտի մերկացնեն ուրիշ երկիրներու, Ֆրանսայի, Արժանթինի, Պրազիլիոյ, Ուրուկուէյի, Մեքսիկայի եւն. մասին պատմուած հէքեաթները: Ո՛չ թէ իրենց կարգին հէքեաթներ պատմելով, այլ պարզելով կացութիւնը այնպէս ինչպէս որ է:

Եւ նիւթեր չեն պակսիր այս աշխատանքին համար: Ոչ միայն դաշնակցական, այլեւ ուրիշ թերթերէ ու աղբիւրներէ կարելի է քաղել, ամփոփել փաստացի եւ համոզիչ տեղեկութիւններ:

Կարելի է նոյնիսկ հրապարակային, վիճաբանական ժողովներ սարքել այս նպատակով: Այսինքն, կենդանի խօսքի միջոցաւ, հարիւրաւորներու լսելի, հասկնալի դարձնել այն ահռելի վտանգը որ կը հնչեցնենք թերթերու միջոցաւ:

Ո՛րքան ալ սպասուած արդիւնքը չտայ այս ձեռնարկը, բոլորովին անօգուտ չէ: Եթէ տասը ընտանիք համոզուին եւ տեղները քակեն, շահ պիտի ունենանք:

Այս տեսակէտէն, շատ օգտակար կրնան ըլլալ մանաւանդ անոնք որ տեսեր են Ֆրանսան կամ Հարաւ. Ամերիկան եւ նորէն դարձած իրենց նախկին տեղերը:

Երկրորդ միջոց մը այն է որ, Դաշնակցական թերթերը ներժեն շոգենաւային կասկածելի ընկերութեանց ազդերը, որոնք ամէն բան կը խոստանան, մինչեւ որ գոհը շոգենաւը դնեն եւ նաւը խարխոխ վերցնէ: Անկէ անդին — Ջրհեղեղ:

Աժէն տեղ ալ խումբեր ունինք: Եթէ մեր տղաքը բանտարկուած ընեն եւ պտտին Հալէպի խաները, Պէյրութի կայաններն ու նաւահանգիստը, կամ Մարսէյլի քարափը,— կրնան երեսան հանել շատ մը խաբէութիւններ, ինչպէս եւ կէս ճամբան կեցնել պարզապէս հոսանքէն վարակուած միամիտներ: Որովհետեւ, շատեր իրարու նայելով ճամբայ կ'ելլեն, առանց ո՛րեւէ հաստատ բան գիտնալու, եւ առաջին խօսակցութեան, որ վարագոյրը բանաս, կը սկսին մտածել:

Ընկերներ ունինք, նաեւ, Հայր. Միութեանց մէջ: Արդ, հայրենակիցը աւելի դիւրաւ կը համոզէ իր հայրենակիցը: Օրինակ, Պիրէոնէն հեռացողները մեծ մասով Մշեցիներ են: Եթէ Յարօն-Տուրուբերանի Հայր. Միութեան Ֆրանսայի եւ Հարաւ. Ամերիկայի մասնաճիւղերը լրջօրէն հետաքրքրուին եւ գործեն, վստահ ենք որ շատ-շատեր ծանր կը նստին իրենց տեղը, եւ կը գոհանան Պուլկարիոյ, Յունաստանի կամ Սուրիոյ մէջ վաստկած պատառ մը հացով:

Կ'ընդունինք որ մանր բաներով զբաղեցանք եւ «խոշոր» ծրագիրները չպարզեցինք:

Եթէ ծրագիր կազմելով ցաւ դարմանուէր...

Մեր ամբողջ դժբախտութեան մեծագոյն մասը հետեւանք չէ՞ խոշոր ծրագիրներու եւ զարմանազան մարզանքներու, որոնք պարզապէս նոր խրամատներ կը բանան: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԿԸ ԴԱՂԹԵՆ ԳՈՒՆԴԱԳՈՒՆԴ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը կ'ողբայ խմբագրականի մը մէջ (16 նոյ.).

— «Ու կ'երթան գունդա-գունդ...

— Ցեսնելիք բան է Բիրէայի նաւամատոյցը շաբաթ օրերը, երիտասարդները, կիները, աղջիկները, խումբերով կը գաղթեն, կ'ըսէ ականատես բարեկամ մը:

կ'երթան ուրախ գուարթ, ինչպէս պիտի երթային տօնախմբութեան մը: ինչո՞ւ կ'երթան: պատճառներ կանանչուշտ, բայց ոչ իամոգիչ: Անգործներու հետ նաւ կը նստին նաեւ գործ ունեցողները:

Ֆրանսայէն կամ Արժանթինէն եկած թեթեւ լուր մը անմիջապէս ոտքի կը հանէ բազմութիւնները: ֆրամաբանութիւն չի մնար, ոչ ալ խելք՝ լաւն ու գէշը զանազանելու:

— ի՞նչ պիտի ըլլանք յունաստանի մէջ, եօթը տարի աշխատեցանք, բայց եօթը տրախմի չկրցանք աւելցնել: Ընդհանուրին պատճառաբանութիւնը այս է: Թշուառ ու մերկ եկած են այս երկիրը ու հագուած դուրս կ'ելլեն, բայց եւ այնպէս գոհ չեն, որովհետեւ դրամ աւելցուցած չեն: Մինչդեռ իրողութիւն է որ յունահայ գաղութը աղեկ գէշ յաջողած է տնտեսական կեանք ստեղծել իրեն համար, ինչ որ չեն կրցած ընել յոյն գաղթականները:

Ջենք ըսեր թէ մեղրի ու կաթի երկիր է յունաստան: բայց չենք ալ ուզեր ապերախտ ըլլալ այս ժողովուրդին ու պետութեան մեզի ցոյց տուած հիւրընկալութեան համեպ, մանաւանդ երբ գիտենք թէ Ֆրանսայի եւ Արժանթինի պայմանները կարծուածին չափ ալ փայլուն չեն:

Աշխատանք ամէն տեղ կայ, բայց յունաստանի խաղաղ ու դանդաղ կեանքը ոչ մէկ երկրի մէջ կարելի չէ գտնել: Եւրոպայի մէկ մասին մէջ Արեւելքը կ'ապրինք հիմ, իսկ Ֆրանսա կամ Արժանթին օտար են մեզի ամէն բանով:

Աիա թէ ինչու Արժանթին գաղթողները գործ կը գտնեն, դրամ կը շահին, բայց կարօտը կը քաշեն հայ հաւաքոյթին, հայ գիրին ու հայ խօսքին:

Եզրակացութի՞ւն: Ոչ:

Նոր բան չունինք ըսելիք, գաղթի խնդրոյն մէջ ժողովուրդը չի լսեր մեր խօսքը: Շատ քիչեր մեզի պէս կը մտածեն ու շատեր մեզի պէս պիտի մտածեն՝ երբ որ հեռանան յունական ջուրերէն եւ անստգութեան մատնուին:»

ՏԻՍԷԼՏՈՐՖԻ ՀՐԷՇԸ

Շաբաթներէ ի վեր կատարուած հետազօտութիւնները մնացին եւ ցարդ կարելի չեղաւ գտնել տիւսէլտորֆի ծանօթ հրէշը, որ 19 հոգիի արիւնը խմած է: վերջին անգամ հետք մըգտնուած էր, բայց հետեւանք մը չտուաւ:

կը կարծուի թէ խորհրդաւոր ոճրագործը յաջողած է գերմանիայէն փախչիլ, առանց որեւէ հետք ձգելու: պերլինէն տիւսէլտորֆ հասած գաղտնի ոստիկանները, գիրի մասնագէտները եւ ուրիշ փորձագէտներ, կը պատրաստուին մեկնիլ տիւսէլտորֆէն, որովհետեւ վախիճանը ձեռք անցընելու ամէն յոյս կորսուած է այլեւս:

ԻԶմիրի այգիներէն մէկ մասը փճանալ սկսած է, լքուած վիճակի մէջ մնալուն համար: էնկիւրիի դիմում կատարուած է այս այգիները ծախելու համար:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՐԱՊ. ԺՈՂՈՎ ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ Ի ՆՊԱՍՏ Է

Ինչպէս յայտարարած էինք, երեքշաբթի իրիկուն Մալվակրամի մէջ վիճաբանական ժողով մը տեղի ունեցաւ Րիկօտէն Ալմազեան խնդրին մասին, նախաձեռնութեամբ Club du Faubourg *գրական ակումբին:*

Ժամը 8ին սրահը իր բոլոր կողմերով լեցուած էր արդէն հազարաւորներու բազմութեամբ մը: 8.30ին դուրսի դուռները փակուեցան եւ հարիւրաւոր հետաքրքիրներ դուրսը մնացին:

Հրաւիրուած էին դատական ոստիկանութեան տնօրէն Պընուա, ոստիկանապետ Նիքոլ, «պրիկատիէ» Պալըրա, երեսփոխաններ, ինքնաշարժի վարիչներ եւ զանազան ուրիշ վկաներ: Դատական ոստիկանութեան կողմէ մարդ չէր եկած, միայն Պալըրա ղրկած էր գրութիւն մը որ կարդացուեցաւ:

«Բլիւպ տը Ֆօպուր»ի նախագահ Լէօ Փոլտէս վիճաբանական ժողովը բանալով, հրաւիրեց ներկաները, որ պահեն իրենց պաղարիւնը եւ հանդարտօրէն լսեն երկու հակառակորդ կողմերը:

Լէօ Փոլտէս նախ կարդաց Ալմազեանի յայտարարութիւնները իր ձեռի ենթարկուելուն մասին—հրատարակուած «Յառաջ»ի կիրակի օրուան թիւին մէջ: Ասոր ի պատասխան կարդացուեցաւ դատական ոստիկանութեան գլխաւոր պաշտօնեաներէն Պալըրայի մէկ գրութիւնը: Աւիկա յօդուած մըն էր՝ վերջերս հրատարակուած թերթի մը մէջ եւ որ բացարձակապէս կը հերքէր թէ դատական ոստիկանութեան մէջ ամբաստանեալները խոստովանցնելու համար չարչարանքի ժամանաւոր սենեակ մը կայ: Նոյնպէս կ'ըսէր թէ ո՛չ մէկ վկայ կամ ամբաստանեալ քաուչուկ խարազանով, փայտով եւ այլ գործիքներով կը ծեծուի: Այդ կարգի չարչարանքի գործիքներէն հետքչկայ դատական ոստիկանութեան մէջ:

Յետոյբեմ հրաւիրուեցաւ «Ժուռնալ»ի խմբագիրներէն Դարբիէլ Րըկար, որ սկիզբէն ի վեր զբաղած է Րիկօտէնի խնդրով: Րըկար ըսաւ թէ Պալըրայի գրականութեան պիտի պատասխանէ իրողութիւններով: Փաստերով կրնամ ցոյց տալ որ, ըսաւ, դատական ոստիկանութեան մէջ կայ չարչարանքի սենեակ մը, որ կոչուած է ինքնաբերաբար խոստովանանքներ խլելու ամբաստանեալներէն: Եւ ըրաւ որոշ դիտողութիւններ:

Կարդացուեցաւ Լիլէն՝ լրագրող ժիւլ Կուլոյի կողմէ ղրկուած նամակ մը, որ կը պատմէր թէ երբ Րիկօտէնի դիակը գտնուեցաւ, ամէն մարդ ազատ համարձակ կը խառնէր սընտուկը: Նամակագիրը անձամբ ձեռք առած է, ուրիշներու հետ, Րիկօտէնի մէկ կօշիկը, հագուստէն մասեր, անտուկին վրայի հասցէին խաւաքարտը եւայլն· այնպէս որ անկարելի է այժմ ոեւէ լուրջ քննութիւն կատարել:

Յետոյ խօսեցաւ «Փարի-Միտի»ի խմբագիր Էմմանուէլ Պուրսիէ, որ վերջերս Լիլ գացած եւ տեղւոյն վրայ քննած էր խնդիրը: Պուրսիէ նմանապէս վեր հանեց Լիլի մէջ պատահած անկանոնութիւնները եւ յիշեց կարգ մը պարագաներ՝ ցոյց տալու համար թէ ի՛նչպէս դատական ոստիկանութեան մէջ մարդ կը ծեծեն, սկսեալ Էչոն Տօտէէն:

Կարդացուեցաւ փարիզի քաղաքապետութեան աւագ բժիշկ Պրիզարի պատասխանը ան հարցումին թէ՝ պտի մը վրայէն առնուած արեան հին հետքի մը մէջ ֆրանկախտի մանրէ կարելի՞ է գտնել: Պրիզար «բացարձակապէս ո՛չ»կը պատասխաներէ:

Բեմ կանչուեցաւ ինքնաշարժի վարիչ Պիլոթէ, որ յայտնած էր թէ Սեպտ. 9ին Մոնթրէօյլէն սնտուկ մը փոխադրած է Կառ տիւ Նոր: Պիլոթէ յիշեց թէ մահուան սպառնալիքի ենթարկուած է իր վկայութենէն օր մը վերջ, ու չուզեց որեւէ բան ըսել հրապարակաւ՝ իր «ապագան չվտանգելու համար»:

Յետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ «Ալմազեանի Բարեկամներ» խմբակցութեան կազմակերպիչ Պ. վահան Միրզայեանց (Մարք վանիէ), որ բացատրեց թէ ի՛նչպէս նոյ. 11ին ինքնաշարժով մը փորձած էին Ալմազեանի խանութէն անտուկ մը փոխադրել Կառ տիւ Նոր եւ վեր հանած ինքնաշարժի վարիչ Ճլոթի վկայութեանց կարգ մը հակասութիւնները: Ցիշեց թէ Ալմազեան չորս անչափահաս զաւակներ ունի, որոնց պէտք է օգնել: Թէ հայ դերձակը լաւ արհեստաւոր եւ պատուաւոր քաղաքացի մըն է: Ամէնէն վերջ կարդաց Ալմազեանի մէկ նամակը, որուն մէջ ներկայացուցած է իր հայրենակիցը կը պատմէ թէ ի՛նչպէս, երբ դատական իշխանութեան ներկայութեան Ճլոթ փորձ կը կատարէր իր խանութին առջեւ, ղէմքը մեռելի գոյն առած էր եւ չէր համարձակեր գլուխը վեր առնելով իր աչքերուն մէջ նայիլ:

Սրահը որոտընդոստ ծափերով կ'ողջունէր բոլոր այն ճառախօսները, որոնք Ալմազեանի ի նպաստ կ'արտայայտուէին, իսկ հակառակ խօսողները կը սուլէր եւ աղմուկի մէջ կը խեղդէր, թոյլ չտալով շարունակել:

Րիկօտէնի բարեկամներէն լուսանկարիչ Մարթինի կարծիք յայտնեց թէ Րիկօտէն սպաննուած է դրամի համար, ոչ թէ քաղաքական նպատակներով:

Էռնէսթ Րուա անուն մարդ մը ըսաւ թէ Պալըրա պատերազմի ընթացքին օտար երկրի մը մէջ կը գործէր եւ Գերման-

---

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԵՐՈՒ «ԼԻԲԵԱԼ» ԴՈՅՔԵՐԸ

Թուրք թերթ մը գրած էր թէ ելմտ. գործավարութենէն հրաման եկած է որ Հայերու եւ ցոյներու լքեալ գոյքերուն սեփականատիրութեան թուղթերը տրուին զանոնք գրաւող գաղթականներուն եւ փոխարժէքը 20 տարիէն գանձուի: Այս լուրին վրայ, բազմաթիւ գաղթականներ պատկան պաշտօնատունը դիմած են իրենց տրուած կալուածներուն համար սեփականաթուղթ ստանալու: ցայտնի եղած է, սակայն, որ այդ տեսակ հրաման մը չէ տրուած գործավարութեան կողմէ եւ լուրը ճիշդ չէ: Այս տեսակ հրահանգ տրուած է միայն իզմիրի լքեալ գոյքերու տնօրէնութեան, ինչպէս գրած են տեղական թերթերը:

Ազգա կը գրէ թէ իր քննութեանց հիմնական, պոլսոյ տնօրէնին այս տեսակ հրահանգ չէ եկած եւ թէ գրաւուած 1000 հայ եւ յոյն կալուածներէն շատը գաղթականներուն տրուած են եւ անոնց շատ աննշան մէկ մասը միայն սեփականացուած է:

200 ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Փիշնեւի թումանիա մէջ հիմնայնավարները փորձած ըլլալով ցոյց կատարել, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 200 հոգի: Հարցաքննութենէն վերջ վար դրուեցան 30 հոգի, միւսները ազատ արձակուեցան:

ՆՈՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ անգլիական «բամիլլիբս» յաճախաւոր կիրակի օր հասած է եաֆա, ուր երեք օրէ ի վեր ընդհանուր գործադուլ եւ խռովութիւններ կը պատահին:

Արաբ պրոպագանդիստներու ձերբակալման հետեւանքով, մօտ 300 արաբ ցուցարարներ բռնի կառավարչատուն մտան եւ տեսակցութիւն մը պահանջեցին կառավարիչին հետ: Ոստիկանութիւնը ցրուեց զանոնք: Ամբողջ շրջանին մէջ օդանաւեր պահակի դեր կը կատարեն:

*** Աշխատաւորական երեսփոխան գնդապետ Ուէճվուտ երեսփ. ժողովին մէջ առջի օր հարցապնդում ուղղեց կառավարութեան՝ երուսաղէմի ընդհ. դատախազ պէնթուիչի մահափորձի ենթարկուելուն առթիւ: Հարցուց թէ ինչո՞ւ անհրաժեշտ պաշտպանութեան տակ չէ առնուած յիշեալը եւ իր կինը, որոնք մահուան սպառնալիքի տակ կը գտնուէին: Գաղթային փոխ-նախարար Լընն պատասխանեց որ պէնթուիչի վերքը թեթեւ է. իսկ միւս հարցերու կարգադրութիւնը պէտք է թողուլ Պաղեստինի քննիչ մարմնին:

4000 ԳԵՐՄԱՆՆԵՐ ԿԸ ՄԵԿՆԻՆ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ գործավարներու խորհուրդը որոշած է արտօնել գերմանիա մուտքը 4000 գերման գաղթականի գիւղացիներու, որոնք Մոսկուայի դուռներուն առջեւ պատսպարուած են: Ասոնցմէ զատ 8500 ուրիշ գերմանները պիտի վերադառնան իրենց հայրենի երկիրը:

ՀԱՅ ԵՐԳՉՈՒՀԻՆ ԱՆԹԵԼՈՎ

Այսօր հինգշաբթի գիշեր ժամը 8.45ին Օր. Լուիզ Աղապէկեան P. T. T.ի անթելի կայանէն պիտի երգէ երեք կտորներ՝ *Միրէյլէն* (կունօ), *Լաքմէէն* (Լէօ Տէլիպ) *և Պիյէե տը Լօթըրի* (Նիքոլօ):

Օր. Աղապէկեան 15 օր առաջ երգած էր Մարթինիի Plaisir d'Amour, նոյն կայանէն:

ՀԱՅՐ ՈՒՀԻԴՈՋ

Ամեն տարի Հոկտեմբերի 25-ին, ինչպես հայտնի է, ամբողջ Խորհրդային Միությունում տոնվում է Մեծ Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխության տարեդարձը։ Այդ օրը ամբողջ աշխատավոր ժողովուրդը, ղեկավարվելով Կոմունիստական կուսակցության և Խորհրդային կառավարության կոչերով, ամփոփում է իր նվաճումները, ուրվագծում է ապագա հեռանկարները, ամրապնդում է իր կապերը կուսակցության հետ։ Այդ օրը ամբողջ աշխատավոր ժողովուրդը, ղեկավարվելով Կոմունիստական կուսակցության և Խորհրդային կառավարության կոչերով, ամփոփում է իր նվաճումները, ուրվագծում է ապագա հեռանկարները, ամրապնդում է իր կապերը կուսակցության հետ։

Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխության տարեդարձը Խորհրդային Միության ժողովուրդների համար դարձել է ազգային տոն։ Այդ տոնը նշում են նաև աշխատավոր մասսաները կապիտալիստական երկրներում, որոնք ոգեշնչվում են Հոկտեմբերի հաղթանակից։ Հոկտեմբերի 25-ին, ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միության ժողովուրդների համար դարձել է ազգային տոն։ Այդ տոնը նշում են նաև աշխատավոր մասսաները կապիտալիստական երկրներում, որոնք ոգեշնչվում են Հոկտեմբերի հաղթանակից։

Հոկտեմբերի հաղթանակից հետո անցած տարիների ընթացքում Խորհրդային Միությունը վերածվել է հզոր սոցիալիստական պետության, որի տնտեսությունը և մշակույթը զարգանում են աննախադեպ թափով։ Հոկտեմբերի հաղթանակից հետո անցած տարիների ընթացքում Խորհրդային Միությունը վերածվել է հզոր սոցիալիստական պետության, որի տնտեսությունը և մշակույթը զարգանում են աննախադեպ թափով։

Հոկտեմբերի հաղթանակը ցույց տվեց ամբողջ աշխարհին, որ ժողովուրդների ազատագրման ուղին կապիտալիզմի լուծը տապալելու ուղին է։ Այդ ուղին ընտրեցին Եվրոպայի և Ասիայի մի շարք ժողովրդական դեմոկրատական երկրներ, որոնք ոգեշնչվում են Հոկտեմբերի հաղթանակից։ Հոկտեմբերի հաղթանակը ցույց տվեց ամբողջ աշխարհին, որ ժողովուրդների ազատագրման ուղին կապիտալիզմի լուծը տապալելու ուղին է։ Այդ ուղին ընտրեցին Եվրոպայի և Ասիայի մի շարք ժողովրդական դեմոկրատական երկրներ, որոնք ոգեշնչվում են Հոկտեմբերի հաղթանակից։

…ին այս տարի աւելի վատ …ին ըլլար քան անցեալ տարի: …գործաւորներու եզրակացութեան …ձայն, մայիս 15ին խաղողի …ները կը գնահատուէին 3·1 …ով՝ 1928ի 3·5ին դիմաց, …քն՝ 15 տոկոս պակաս: Վը… …ած գաւառներուն մէջ ամէ… …ին վիճակն ունէր Էջմիածին… …ողը որ մեծապէս վնաս… …եր հիւանդութիւններով, ա… …ին վանգուեցաւ կարկուտի հե… …քով:

…ին Աշտարակի շրջանին …կատահար եղած են 2294 …պարէզներ եւ խաղողի …ներ: Աշտարակի, Օշականի, …մուրի եւ փարպիի մէջ, …ին Աշտարակի մէջ, 382 …տարածութեամբ խաղող …ին փճացած են: 2 տարի …ին պիտի ըլլայ խաղողի մշա… …ք պիտի ըլլայ տարիի մշա… …մը հան արգիլնաւորելու հա…

…ի մէջ կարկտահար …ներուն տարածութիւնը, մեծա… …ներ, կը հասնի 2185 հեկ… …ին մէջ տեղացող անձրեւները …ին մեծ վնաս պատճառած …ին պատճառներով ալ, խա… …ին բերքին վերջին գնահա… …մը 3,1 տոկոսէն իջած է 2,5ի: …համաձայն մասնագէտներու …ացութեան, այս տարի 1 …եար խաղողի միջին բերքը ե… …է 45 կէնտիներ, անցեալ …ան 80,6 կէնտիներին փո… …էն, այսինքն՝ 44,2 տոկոս ա… …պակաս:

Մէկէն քիչ բերք ստացուած …տարակի շրջանին մէջ.- 97,5 …կիներուն փոխարէն՝ 17,6 կէնտ… …պէս Էջմիածնի եւ Դ. սրալագ… …ի շրջաններուն մէջ:

1928ին խաղողի ընդհ. բերքը …ած էր 788,918 կէնտիներ, իսկ …ի տարուանը 462,358 կէն… …ր: Այսինքն՝ մօտ երկու մի… …ի փ. պակաս:

ՑՈՐԵՐՈՒ ՆԱԻԱՀԱՆԳԻՍՏԸ

Պոլսոյ նաւահանգիստի վար… …չութեան վիճակագրութեան հա… …ժաձայն, 1927ին 18,371 թոնօ …քարիւղ եւ 24,969 թոնօ պէն… …ղէն բերուած է: Ասկէ զատ, …բերուած են նաեւ 388 թոնօ ո… …դելից ըմպելիներ, 432 թոնօ …օսինձ եւ 4 միլիոն 382 թոնօ …բժշկական եւ քիմիական նիւ… …թեր:

Ամբողջական ներածումը ըլլա… …լով, անցեալ տարի նաւահան… …դիստը 462 միլիոն 723 թոնօ 916 քիլօ զոյգ եկած է: Ասկէ զատ, 13 միլիոն 143 թոնօ 903 քիլօ ապրանք ալ աքթարմա եղած է:

ԸՄՊԵԼԻՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄԸ

Ոգելից ըմպելիներու վարչու… …թիւնը սկսած է ձեռնարկներ ընել …ուրքիոյ ըմպելիները եւրոպա… …կան հրապարակներու վրայ սպա… …ռելու համար: Կարգ մը կեդրոն… …ներէ բաւական քանակութեամբ նմոյշներ ղրկուած են եւ «ռէք… …լամ»ներ կ'ըլլան: Արտածումնե… …րուն ամէնէն գլխաւորը Ֆրանսա եղած է ուր ամէնէն աւելի օղի կը ղրկուի: 1928ի վիճակագրութեան համաձայն, այդ տարուան մէջ 38 հազար ոսկիի օղի ղրկուած է Ֆրանսա: Օղին դեռ նոր կը ճանչցուի Եւրոպայի մէջ, եւ հաւանական է որ առաջիկայի աւելնայ արտածումը:

Վարչութիւնը յոյս ունի որ առաջիկայի պատրաստուելիք «լիքէօռ»ներն ալ մեծ ընդունելութիւն պիտի գտնեն Եւրոպայի մէջ:

Եւրոպացի մասնագէտը յայտարարած է թէ պրուսայի կերասով ու գեղձով պատրաստուելիք ըմպելիները անմրգելի պիտի ըլլան ու եւ է հրապարակի վրայ:

ԹՈՒՐՔԻԱ

(Ղազուած Թուրք Թերթերէն)

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀԸ ԿԸ ՋՆՋՈՒԻ

Քարիւղէն մենաշնորհի տուրք չառնուիր մաքսային նոր սակագոյգին գործադրութենէն ի վեր, շաքարի տուրքն ալ ապրիլէն սկսեալ պիտի դադրի· այնպէս որ ապրիլին այլեւս հաշիւները կը փակէ շաքարի եւ քարիւղի մենաշնորհներու վարչութիւնը: Կը պատրաստուի նոր օրինագիծ մը որուն համաձայն արտադրութեան տուրք անունով գանձուի պիտի ըլլայ եւ այս գործը պիտի կատարէ մենաշնորհի վարչութիւնը նոր անունով:

Այս տուրքը մենաշնորհի տուրքին աստիճանով պիտի ըլլայ եւ պիտի գանձուի երկրին մէջ արտադրուած շաքարէն: Նոյնպէս տուրք պիտի առնուի արտադրուած «քօլչա»էն, արգիլելու համար որ քօլչա խառնուի քարիւղին մէջ:

ՊՈԼՍՈՅ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ

Պոլսոյ նաւահանգիստի վարչութեան վիճակագրութեան համաձայն, 1927ին 18,371 թոնօ քարիւղ եւ 24,969 թոնօ պէնղին բերուած է: Ասկէ զատ, բերուած են նաեւ 388 թոնօ ոդելից ըմպելիներ, 432 թոնօ օսինձ եւ 4 միլիոն 382 թոնօ բժշկական եւ քիմիական նիւթեր:

Ամբողջական ներածումը ըլլալով, անցեալ տարի նաւահանգիստը 462 միլիոն 723 թոնօ 916 քիլօ զոյգ եկած է: Ասկէ զատ, 13 միլիոն 143 թոնօ 903 քիլօ ապրանք ալ աքթարմա եղած է:

ՕՄՊԵԼԻՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄԸ

Ոգելից ըմպելիներու վարչութիւնը սկսած է ձեռնարկներ ընել Թուրքիոյ ըմպելիները եւրոպական հրապարակներու վրայ սպառելու համար: Կարգ մը կեդրոներէ բաւական քանակութեամբ նմոյշներ ղրկուած են եւ «ռէքլամ»ներ կ'ըլլան: Արտածումը ամէնէն գլխաւորը Ֆրանսա եղած է ուր ամէնէն աւելի օղի կը ղրկուի: 1928ի վիճակագրութեան համաձայն, այդ տարուան մէջ 38 հազար ոսկիի օղի ղրկուած է Ֆրանսա: Օղին դեռ նոր կը ճանչցուի Եւրոպայի մէջ, եւ հաւանական է որ առաջիկայի աւելնայ արտածումը:

Վարչութիւնը յոյս ունի որ առաջիկայի պատրաստուելիք «լիքէօռ»ներն ալ մեծ ընդունելութիւն պիտի գտնեն Եւրոպայի մէջ:

Եւրոպացի մասնագէտը յայտարարած է թէ պրուսայի կերասով ու գեղձով պատրաստուելիք ըմպելիները անմրգելի պիտի ըլլան ու եւ է հրապարակի վրայ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

Ֆրանսայի ելմտական վարչութիւնը հրատարակած է 1927ի ընթացքին, ժառանգական փոխանցումներու վիճակագրութիւնը, որու համաձայն 381,456 փոխանցումներ տեղի ունեցած են, 12 միլիառ, 142 եւ կէս միլիոն արժէքով:

«Փոփիւլէռ» այս առթիւ կ'ընէ կարգ մը դիտողութիւններ. —« Այս վիճակագրութիւնը անկատար է: Պէտք է անոր վրայ աւելցնել ընչազուրկներու դասակարգը, որոնք կը մեռնին առանց ժառանգութիւն ձգելու: 1906ին Փոէնսի մէկ հարցապնդման պատասխանելով, այն ատենի ելմտական նախարարը (Փուանքառէ) 7 միլիոն 500,000 կը հաշուէր ընչազուրկներու թիւը: Ցնտեսագէտները 12 միլիոն կը հաշուէին փոքր, միջակ եւ մեծ հարուստները: Այս թիւին համեմատ՝ ընչազուրկները կը ներկայանան հարիւրին 60 տոկոսով»: Ընկերվարական օրկանը կը հանէ հետեւեալ եզրակացութիւնը: Եթէ ժառանգութիւնները եւ հետեւաբար հարստութիւնները բաշխեն ըստ գլխաւոր դասերու միջեւ, կը յանդինք հետեւեալ թիւերուն: Հարիւրին 97 համեմատութեամբ 100,000 ֆրանքէն վար ունեցող փոքր հարուստներ եւ ընչազուրկներ՝ իրենց ձեռքին մէջ ունին ամբողջ հարստութեան հարիւրին 36ը:

Մօտ հարիւրին 2 միջակ հարուստներ՝ (100,000 - 200,000 ֆր.) հարիւրին 14ը ամբողջ հարստութեան:

Ֆրանսացիներու հարիւրին 1ը միայն տիրացած է ամբողջ հարստութեան հարիւրին 50ին:

Այսինքն 100 Ֆրանսացիներու վրայ, մէկը միայն այդքան ունի որքան մնացեալ 99ը:

ՈՐԲԵՐՈՒ ԿԻՐԱԿԻՆ

Բարեգործականի գրասենեակէն ստացած ենք հետեւեալ կոչը, պօղոս Նուպարի ստորագրութեամբ.—

Որբերու Կիրակին այս տարի կը հանդիպի Դեկտեմբեր 1ին:

Եօթներորդ տարին է որ Դեկտեմբերի առաջին կիրակին կը նշանակուի, որպէսզի մեր ժառածուը մասնաւորապէս կեդրոնացնենք մեր ազգին եղերաբախտ բեկորներուն վրայ, զոր մեզի թողուցին պատերազմը, կոտորածը, տարագրութիւնն ու սովը, եւ առաւել կամ նուազ կարեւոր ճիգ մը ընենք՝ անոնց օգնութեան հասնելու համար:

Ըրէք ուրիշներուն ինչ որ կ'ուզէք որ ուրիշները ընեն ձեզի:

Ահա Ոսկեղէն Պատուիրանքը, որուն քանի մը տարիէ ի վեր կը հետեւին, Հայերէն զատ, աշխարհի լաւագոյն խղճմտանքները, նպաստ մը փութացնելու համար իրենցմէ շատերուն անունով միայն ծանօթ ժողովուրդի մը բախտազուրկ զաւակներուն՝ հայ որբերուն, ցոյց տալով համամարդկային հասերաշխութեան գեղեցիկ օրինակ մը:

Եթէ ուրեմն օտարները կը ժամանակցին ընդհանուր եղբայրակցութեան այս գործին, որքա՜ն աւելի մեծ է մեր վրայ ծանրացող պարտքը մեր հոգեհատորներուն հանդէպ:

Այսօր ամէնքս ալ կը հանդիպինք նախկին որբերու, որ շնորհիւ այն գթութեան ձեռքին զոր իրենց երկարեցին հայ եւ օտար կազմակերպութիւնները եւ մասնաւորապէս Ամերիկեան Նիր Իսթ Ռիլիֆը եւ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը, ինքնաբաւ եղած են, տուն տեղ շինած, ընտանիք կազմած եւ գաւկի տէր եղած: Ի զուր չեն անցած կատարուած զոհողութիւնները եւ տախտապարուած ծառը կը վերընձիւղի նոր աւիւնով:

Բայց այս յուսադրիչ պատկերին քով կը պարզուի ուրիշ տեսարան մըն ալ:

Ո՛չ միայն արհաւիրքի տարիներուն որբացածներէն մաս մը տակաւին կը կարօտի օժանդակութեան, մինչեւ որ հասնի չափահասութեան եւ ինքնաբաւ դառնայ, այլեւ վերջին տարիներուն դէպքերը քալքալելով բազմաթիւ հայ ընտանիքներ անոք թողած են հարիւրաւոր տղաք, որ փողոցները կը թափառին ամենատխուր պայմաններու մէջ, ենթակայ հիւանդութեան, այլասերման եւ կորուստի:

Այսպիսիներուն համար է որ Ոսկեղէն Պատուիրանքը ձեր խղճին կ'ուղղէ, սիրելի հայրենակիցներ, իր սրբազան պատգամը:

Դեկտեմբեր 1ի կիրակիէն սկսեալ, յիշենք որ մեր պարտականութիւնը հայ որբին հանդէպ վերջ չէ գտած տակաւին, եւ թէ հարիւրաւորներ կը սպասեն հայրական ձեռքի մը որ զիրենք առաջնորդէ դէպի փրկութիւն: Այդ օրը, եւ ամբողջ դեկտեմբերի ընթացքին, մինչեւ կաղանդ, տանք ինչքան կրնանք հայ որբին համար, եւ ատիկա թող մեր կաղանդչէքը ըլլայ իրենց, տեսակ մը փրկագին որ մեր խղճմտանքը հանգիստ թողու՝ երբոր Նոր Տարիի ուրախութեանց մասնակցինք: Հանդէսներու եւ հաւաքոյթներու կազմակերպութեամբ, անձնական դիմումներով կամ տետրակներու միջոցաւ հանգանակութիւն կատարելով, տանք մեր լուման, միշտ աչքի առաջ ունենալով որ իրական ցաւեր պիտի մեղմենք ատով եւ արցունքներ պիտի սրբենք:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան բոլոր Մասնաժողովները ամենուրէք ստանձնած են այս նուիրատուական գործը, օժանդակութեամբ բոլոր որբախնամ մարմիններուն, Տիկնանց Միութիւններուն եւ բոլոր բարի կամեցողութիւններուն:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԽԱՐԲԵՐԴԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Իբրեւ հետեւանք Հայաջինջ սարսափներու ամբողջ Հայութեան հետ, Խարբերդցիներն ալ օտար հորիզոնի տակ, շքեղ ոստաններու մէջ մէկ օրէն միւսը ձուլուելու վտանգին ենթարկուած են: Թոյլ պիտի տանք որ թվկատենգիներու, Զարդարեաններու, պէննէներու եւ Սողիկեաններու Հայրենիքին օտարութեան մէջ ծլող սերունդը անհետանայ այսպէս, օտար ազգերու հնոցին մէջ: Մենք Խարբերդի ծոցէն ծնած եւ անոր քաղցր ու դառն յիշատակները մեր սիրտերուն խորը անջնջելի պահող երիտասարդներս, կը կարծենք որ արդէն շատ յապաղած ենք կազմակերպուելու տեսակետէն: Խարբերդցի երիտասարդներ, դուք որ ձեր երիտասարդական կորովով թեւ ու թիկունք կը հանդիսանաք Հայ քաղաքական կուսակցութիւններուն, եւ անտարբեր չէք ազգային հասարակական գոյութեան պահպանման հոգերուն, ազատ ապրելու իրաւունքներուն հանդէպ, ինչո՞ւ չկազմակերպուինք մենք մեր մէջ: Չէ՞ որ այս ուղղութեամբ կազմակերպուիլն ալ մէկ նոյն ձգտումներու իրականացման:

Մեր կողմէ, Խարբերդի մէջ մնացած բեկորներէ սրտաճմլիկ նամակներ կը հասնին Հայրենակիցներու: Արդ, թէ ինքնապահման առաջադրութիւններով եւ թէ Խարբերդի յիշատակը յաւերժացնելու ձգտումով, մենք հիմը դրինք Խարբերդի Երիտասարդաց Միութեան եւ կը հրաւիրենք երիտասարդ Խարբերդցիները կազմակերպուիլ իրենց տեղերուն վրայ. առանց կուսակցական խտրութեան:

Ուրեմն ձեռք ձեռքի, կուշտ կուշտի խարբերդի երիտասարդ զաւակներ, կազմակերպուինք թէ Խարբերդի խորերը մնացած բեկորներուն օգնելու եւ թէ մեր ինքնապահպանման ուժ տալու համար:

(կնիք)

ԿՈՉ ՀԱՊՈՒՍԼՅԻՆԵՐՈՒՆ

ՎԱԼԱՆՍ.— Հապուսէի Հայրենակցական Միութեան Ֆրանսայի շրջանի 6րդ պատգ. ժողովը գումարուեցաւ 1929 նոյ. 10ին, պ. կ. կարապետեանի բնակարանին մէջ, Rue Bayard No 6, Valence (Drôme):

Այս առթիւ նորընտիր կեդր. վարչութիւնս հաճոյքով կը տեղեկացնէ իր բոլոր հայրենակիցներուն, թէ Հապուսէ գիւղի հայրենասիրաց, ընկերութիւնը, այսօր հինգերորդ տարին է որ կը բոլորէ Ֆրանսայի շրջանի մէջ: Ունի չորս մասնաճիւղեր եւ աւելի քան 70 անդամ: (Վալանս, Լանսէյ, փօն տ'Օպոն, փօն տ' Ըէրիւի:) Այսպէս ուրեմն ընկերութիւնս իր կազմին մէջ շատ տոկուն է:

Ընկերութիւնը յիշեալ հինգ տարիներու ընթացքին օգնութիւններ ըրած է շատ մը կարօտեալներու: Անհրաժեշտ է որ բոլոր Հապուսէցիները միանալով զարկ տան ընկերութեանս յառաջդիմութեան, որովհետեւ մեր հայրենակիցները սկսած են խումբ խումբ Խարբերդէն գաղթել դէպի Հալէպ: Անշուշտ այս նորեկ հայրենակիցները իրենց կամքովը չէ որ կը ձգեն իրենց կալուածները եւ կը հեռանան: Այլ Թրքական բռնութիւնն է որ զիրենք դուրս կը ձգէ:

Հայրենակիցներ, ուրեմն մեզ կը մնայ հանգանակութիւն կատարել եւ է, միջոցներ գործածել, որպէսզի կարենանք մեր որբերու որբեւայրերուն արդունքները սրբել: Վստահ ենք թէ ամէն Հապուսէցի իր օժանդակութիւնը պիտի բերէ սոյն հայրենասիրական գործին:

ի դիմաց Ֆրանսայի շրջ. կեդրոնական վարչութեան՝ ատենապետ Յ. Մ. Խօճիկեան, ատենադպիր Ն. Թէպօեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻՆԵՐՈՒՆ

Ատափազարի Հայրենակցական Միութեան նորընտիր վարչութիւնը կազմուած է հետեւեալներէ.— Ատենապետ՝ Արմենակ Ջալըգեան, ատենադպիր՝ Հրանդ Ակոնեան, գանձապահ՝ Միհրան Մինասեան, փոխ-ատենապետ՝ Մկրտիչ Ջալըգեան, խորհրդականք՝ Արտաշէս Պիպէոեան, Ջաքարիա Դաւիթեան, Յովհաննէս Յովհաննէսեան:

Փարիզէն դուրս գտնուող Ատափազարի հայրենակցական միութիւններէն կը խնդրուի, կապ հաստատել մեզի հետ հետեւեալ հասցէով.— H. Agonayan 67 Rue Julien Lacroix, Paris (20e): Արտասահմանի Թերթերէն կը խնդրուի արտատպել սոյն կոչը:

Վարչութիւն

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՅ ՍԿԱՈՒԻՏ (պաշտօնաթերթ Հ. Մ. Ը. Մ.ի): Թիւ 2. Հոկտեմբեր-Նոյեմբեր: Պատկերազարդ: Հատը 3 ֆրանք: Հասցէ՝ Haï Scout: 12 Pasage du Caire, Paris.

ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 20 —

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ Ը.

ԵՐԿՈՒ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ ՆՈՐ ԴԷՄՔԵՐ ԿԸ ՑԵՍՆԵՆ

— Հիւանդանոցի մը կը նմանէր:

Այս խօսակցութեան պահուն Թոմսըն, որ Ռընէի եղբայրը, տեղէն չէր շարժեր եւ անոր օգնականներն ալ մէկ քանի քաշուած էին: Ննի մօտենալ Ռընէին օգնելու, որ նստի ուշիուշով կը տեսնուէր որ շատ վատ կը զգար ինքզինք:

— Մի՛ յոգնիր, պարոն, ըսաւ տեսչուհին անգլիերէն լեզուով:

Ռընէ գիտէր անգլիերէն. նայեցաւ անոր եւ հարցուց.

— Ո՞ւր եմ:

— Նիւ Եորքի Ռոքֆէլլըր անգարանին մէջ, պատասխանեց Ննի Թոմսըն:

Ռընէ ապշեցաւ, իսկ Սէլէստէն, որ չէր հասկնար Ճէյքսպիրի լեզուն, անմիջապէս հարցուց.

— Ի՞նչ կ'ըսէ այս կինը իր սրնգային ձայնով:

— Կ'ըսէ թէ դուն երբ ենք իբր թէ:

Կարգը Սէլէստէնինն էր ապշելու, բայց գտաւ հանգամանական բացատրութիւն մը:

— Ցրունդլի գործն է այս, պարոն. մեզ իր երկիրը փոխադրած է: Քանի՞ օրէ ի վեր կը քնանանք արդեօք:

Թուական կոյգ տուող ոչինչ կար սրահին մէջ, բացի հեռատեսութեան յատկացուած հայելիէն որ գետեղուած էր դագաղին վրայ: Բայց այդ հայելին ալ կը նմանէր քսաներորդ դարուն գործածուած լուսարձակներուն:

— Ո՞ւր է ձեր Ցրունդլ, հարցուց Ռընէ:

Ննի Թոմսըն ժպտեցաւ:

— Իննսուն տարիէ ի վեր մեռած է...

Ռընէ գատքեց ընդոստ այս յայտնութեան վրայ:

— Իննսո՜ւն տարի՞, կրկնեց: Բայց... ուրեմն... ո՞ր թուականն ենք այսօր:

— 2027 մայիս 3:

— Ամբողջ դար մը քնացա՞ծ ենք ուրեմն:

— Ճիշդ:

— Ցարօրինա՜կ բան:

— Այդպէս չէի՞ք համաձայնած:

— Այո՛, բա յց...

Սէլէստէն բռնեց իր տիրոջ դաստակը:

— Ի՜նչ բանի կը զարմանաք այդչափ, պարոն. բառ մը չեմ հասկնար այս չինարէնէն:

Ննի Թոմսըն ժպտեցաւ:

— Եթէ ներողամիտ ըլլաք գէշ չեշտի, ֆրանսերէն ալ կրնամ խօսիլ: Այսօր 2027 թուական ենք, ինչ որ կը նշանակէ թէ ձեր քունը հարիւր տարի տեւած է:

— Ուրեմն գարմանալի չէ որ անօթի ենք, ըսաւ Սէլէստէն:

Ցետոյ, աւելի լուրջ կերպարանք մը առնելով.

— Բայց խեղկատակութիւն է այս... Այս ամերիկուհին մեր քթին կը խնդայ. պարոնը հարիւր քսանըհինգ տարեկան մարդու կերպարանք չունի...

Եւ սակայն, Սէլէստէն...

— Համբերեցէ՛ք պարոն, ես թամմաս առաքեալի սերունդէն եմ. ինծի տպագոյցներ պէտք են:

Ննի Թոմսըն կռճակի մը վրայ կոխեց եւ մարդու ձայն մը լսուեցաւ:

— Այստեղ Սիլվէն Գրանժան, փարիզի Գիտութեանց ակադեմիայի երէցը. շնորհակալ եմ Ռոքֆէլլըրի Թանգարանին տեսչուհին Օ'իորդ Աննի Թոմսընէն որ հաճեցաւ թոյլ տալ ինձ առաջին անգամ բարեւելու մեր երկու հայրենակիցները: պարոնա՛յք Ռընէ Լա Ցայեադ եւ Սէլէստէն Մարկիզօ, երջանիկ եմ ձեզ բարի գալուստ մաղթելու այս նոր աշխարհին մէջ, ուր կը վերածնիք մէկ դարու աներեւութագումէ մը վերջ:

Սէլէստէն գոչեց գուցամատն իր գլխուն վրայ ուղղելով.

— Պարո՛ն, պարո՛ն...

Հայելիին մէջ Ռընէ ապշութեամբ կը տեսնէր համազգեստով ակադեմական մը, որ կը խօսէր իրեն հանդիսաւոր կերպով: Պատկերը կատարելապէս պայծառ էր եւ բնական գոյներով: Հարիւր քսանըհինգ տարեկան երիտասարդն առաջին անգամ ըլլալով հասկցաւ թէ շատ ժամանակ անցած էր Սէն-Քլուի մէջ բժիշկ Ցրունդլի դեղերու ագդեցութեան տակ քնանալու սկսած օրէն:

Բայց հայելին աղօտացաւ յանկարծ, որովհետեւ Աննի Թոմսըն վերստին կոխեց կռճակին վրայ:

— Պէտք է հանգստանաք, պարոններ, ըսաւ, որովհետեւ կը վախնամ թէ կրնան բնախօսական հակազդեգութիւններ յառաջ գալ:

— Կատարելապէս առողջ եմ, պատասխանեց Ռընէ:

— Անօթի՞ էք:

— Այո, ինչպէս նաեւ ընկերս:

— Որ եւ է անպատեհութիւն չեմ տեսներ որ ուտէք:

— Մէկ բաժակ մսաջուր գէշ չպիտի ըլլար:

— Ատկէ աւելի լաւն ունիմ, ըսաւ օրիորդ Թոմսընեան պզտիկկլոր տուփ մը բացաւ ոլոռնի մեծութեամբ գորշ դեղահատիկներով լեցուն:

— Առէք ասոնցմէ հատ մը, ըսաւ:

— Այս ի՞նչ է հարցուց Սէլէստէն, մինչ Ռընէ կը հետեւէր տեսչուհիի խորհուրդին:

նները վարձատրութիւն խոստացած էին անոր գլուխը բերողին: Րուա չկրցաւ շարունակել իր խօսքերը: Իսկ ներկանեըէն «Փըթի ժուռնալ»ի աշխատակից կրէս հարցում ուղղեց անոր Պրնուայի մասին:

Ասոր յաջորդեցին երկու «տէթէքթիվ»ներ, կոլտէնպլաք եւ ուրիշ մը, որոնց խօսքերը ադմուկներու մէջ խեղդուեցան:

Ամէնէն վերջ խօսեցաւ փաստաբան Ալֆրէտ Տոմինիք, որ շեշտեց թէ պէտք է յարգուի անհատական ազատութիւնը եւ օրէնքը անխտիր գործադրուի բոլորին համար:

Հաւաքոյթը փակուեցաւ ժամը 11ուկէսին, երբ դեռ ոչ ոք կ'ուզէր բաժնուիլ սրահէն եւ շատ էր թիւը անոնց, նոյնիսկ կիներ, որոնք խօսք կ'ուզէին:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԻՆ ՆՈՐ ԲՈՂՈՔԸ

Ալմազեանի փաստաբան Շառլ Լըկրան Հանրապետութեան դատախազ Փրէսարի ուղղեց բողոքագիր մը՝ անոր համար որ դատական ոստիկանութիւնը մերժած էր իրեն հաղորդել բոլոր այն անստորագիր կամ ստորագրուած նամակները, որոնք Րիկօտէնի սպանութենէն ի վեր ուղղուած են յիշեալ պաշտօնատան եւ որոնք կրնան մեծ լոյս սփռել հարցաքննութեան վրայ:

Բողոքագրին պատճէնը կը հրատարակենք վաղուան թիւով: Այս բողոքագիրը պիտի յանձնուի դատականնախարարին:

*** Երեքշաբթի օր Ալմազեան Սանթէի բանտէն տարուեցաւ դատարան, ուր իր փաստաբանին ներկայութեան, հարցաքննիչ դատաւոր ժանթիլի առջեւ կրկնեց իր բողոքը՝ իր «ապօրէն ձերբակալութեան եւ քմահաճ արգելափակման» մասին: Դատաւորին պահանջին վրայ, Ալմազեան 500 ֆրանք յանձնեց դատարանի քարտուղարութեան՝ այդ նոր դատին համար:

Ֆրանկֆուրտ քանակցութիւններ

Պէյրութէն կը հեռագրեն Թայմզի նոյ. 26 Թուականով.

Ֆրանսական մանաւոր պատուիրակութիւն մը պիտի երթայ Էնկիւրի՝ դեկտեմբերի ընթացքին վերսկսելու համար սեպտեմբերին ընդհատուած բանակցութիւնները: Օրակարգի խնդիրներն են՝ մաքսային սակացոյցը, Մէրսին-Տարսոն-Ատանա երկաթուղիին Թուրքիոյ յանձնումը, Թուրքիոյ մէջ գրաւուած սուրիական եւ հայկական կալուածներու եւ Սուրիոյ մէջ գրաւուած թրքական կալուածներու խնդիրը:

Ռուսաստին վէճը կը ծաւրուսայ

«Մորնինկ Փոստ»ի Շանկայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ բոլշեւիկները մեծ ուժերով կը շարունակեն իրենց յառաջխաղացումը Մանչուրիոյ մէջ՝ խորտակելով ամէն դիմադրութիւն: Օդանաւեր, թնդանօթներ, հեծելազօրք, հետեւակազօրք եւ հրասայլեր միաժամանակ կը մասնակցին յարձակողականին: Կ'ըսէ թէ գրաւուած է Հայլար, արեւելեան Զինաստանի երկաթուղիի գիծին վրայ, եւ թէ 10,000 զինուորներ եւ քաղաքացիներ ջարդուած են:

Այրերու, կիներու և մանուկներու անհաշուելի բազմութիւն մը կը փախչի խուճապահար: Կ'ըսուի թէ ոուսական յառաջխաղացումին առջեւ 20,000 Մանչուրիացի զինուորներ նահանջած են՝ առանց ո եւ է դիմադրութեան:

Կը հաստատուի թէ Զինացիները ծանր պարտութիւն կրած են: Աւելի քան չորս չինական զօրաբաժիններ բնաջնջուած են: Միւս զօրաբաժինները նետուած են Մոնկոլիոյ ամայի շրջանին մէջ, ուր հաղորդակցութեան միջոցներ չկան:

Արեւելեան ճակատին վրայ, չինական ընդհ. բանակատեղին փոխադրուած է Հանթաւ-Էէցեւ, Խարպինէն 240 քիլոմեթր անդին: Չինական ճակատներու քայքայումը տեղի ունեցած է միայն երկրորդական գործողութիւններով: Այս պարագան մեծ ապշութիւն առաջ բերած է օտար զինուորական շրջանակներուն մէջ:

Չինաստան կը դիմէ Ազգ. Դաշնակցութեան

Մանչուրիոյ վրայ կատարուած բոլշեւիկեան այս յարձակումներուն առթիւ Չինաստանի կեդրոնական կառավարութեան պետական խորհուրդը կոչ մը ուղղեց Ազգերու Դաշնակցութեան եւ Պրիան-Քէլլոգ դաշինքը ստորագրող պետութիւններուն՝ կասեցնելու համար չինական հողին վրայ բոլշեւիկեան արշաւը, որ բացէ ի բաց բունաբարում մըն է Փարիզի դաշինքին:

Դիմումնագրին մէջ կ'ըսուի թէ բոլշեւիկները Չինաստանի վրայ յարձակեցան առանց նախապէս պատերազմ յայտարարելու, թէ չինական քաղաքներ գրաւեցին եւ ջարդեցին անմեղ քաղաքացիներ: Կ'աւելցնէ թէ՝ հակառակ կրկնակի յարձակումներու՝ Չինաստան պաշտպանողականի վրայ մնացած է:

Իտալիա եւ Պուլկարիա

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ Պուլկարիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութեանց մէջ պաղութիւն մը յառաջ եկած է: Մուսոլինի բոլորովին դժգոհ մնացած է որ Պուլկարիոյ արտաքին նախարար Պուրոֆ Փարիզէն Սոֆիա վերադարձին Հռոմ չէ հանդիպած: Նախարարը անձնական հակառակութիւն ունենալով Հռոմի պուլկար դեսպան զօր. Վոլքոֆի դէմ (նախկին պատերազմական նախարար), Միլանէն անցած ատեն դեսպանատան քարտուղարը հոն կանչած եւ հրահանգներ տուած է ա-նոր:

Թերթերը կը գրեն թէ պուլկարեւիտալական յարաբերութիւնը տագնապ մը կ'անցընէ:

Թուրքիա քարեկամ է ընդորին

Կարգ մը թերթեր վերջերս կը գրէին թէ Թուրքիոյ արտաքին գործավար Թեվֆիք Րիւշտի պէյ մտերս Լոնտոն պիտի այցելէ: Թերթ մը հետեւեալը կը գրէ այս առթիւ.

«Թուրքիա շատ սիրալիր յարաբերութիւն կը մշակէ Ռուսիոյ հետ, բայց եւ այնպէս, այս մտերմութիւնը արգելք չէ եղած որ Թուրքիոյ, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի բարեկամական յարաբերութիւնները ամրանան: Միւս կողմէ, Թուրք Ֆրանսական տարակարծութիւններն ալ հարթուելու վրայ են: Թուրքեւիտալական յարաբերութեանց մտերմութիւնը ծանօթ է արդէն: Իտալական թերթերը ամէն առթիւ մեծ գոհունակութիւն կը յայտնեն այս մասին: Թուրքիոյ Հանրապետութիւնը շատ քիչ ազգերու արժանացած դիրք մը գրաւեց, ու բարեկամութիւնը ապահովեց թէ արեւելեան եւ թէ արեւմտեան պետութիւններուն»:

«Ագշամ» կը գրէ թէ արտաքին գործավարին այս տեսակ ճամբորդութեան մը մասին տեղեկութիւններ չկան: Մնաց որ այս բանը կարելի ալ չէ այս օրերուն, նկատելով որ Ռուսիոյ արտաքին գործավար Գարախան 15 օրէն Էնկիւրի պիտի հասնի:

Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ
(Գիժ Մանուկի դերին մէջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ «Տրամ-Օ-Իերէթ»ի խումբը՝ դեկավարութեամբ դերասան

Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ **ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ**

5 ԱՐԱՐ, 7 ՊԱՏԿԵՐ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ 8.30ԻՆ

Théâtre Renée Maubel

4, 6, 8 et 10 Rue de l'Orient, Paris (18e). Մէթրօ՝ Blanche

Արեւելեան երաժշտախումբ

դեկավարութեամբ Թառիատ ԺՕՐԺԻ

Ցոմսերուն համար նախօրօք դիմել բոլոր հայ ճաշարանները

ՄՈՒՏՔ՝ 25, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՃՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ

ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Պուլվար Օտտօի Վոամեան ենթակոմիտէի ընկերները, այս կիրակի ժամը 3.30ին սովորական վայրը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ներկայ կ'ըլլայ շրջ. կոմիտէն:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին

կը խօսի՝ Ս. ՎՐԱՅԵԱՆ

ՆԻՒԹ՝ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՆԵՐԿԱՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 10ԻՆ

Salle des Fêtes d'Enghien, 30 Rue du Casino

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՊՐԻԻՍԷԼԻ ՄԷՋ

Ջուլթակահար Պ. ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆի կողմէ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Palais des Beaux-Arts

կը նուագէ կտորներ՝ Corelliէ, E. Blochէ, Ambrosioէ, Sindingէ, Friedmanէ, Bach Kreislerէ, եւայլն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսիլիայի Դրամատիկ Ստուդիան

Դեկավարութեամբ դերասան՝ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի

Այս շբ. իրիկուն ժամը 8.30ին Salon Chapeի մէջ (184 Rue Chape)

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ՝ **ՍԷՐ** եւ **ԽԱՐԴԱԽԱՆՔ**

Ողբերգութիւն 6 պատկեր — Դիները սովորական են

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ. Մ.ի Պուա-Քոլոնպի ժասնաճիւղին կողմէ: 14 դեկտեմբեր շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ: Կը խնդրուի բոլոր միութիւններէն նկատի առնել այդ թուականը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ

ՏԵՍԻՆԻ «ԵՒԱԳՈՅՆ» ԹԱՏԵՐԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

կը ներկայացնէ՝ «ԿՈՅՐ ՆԿԱՐԻԶԸ» *եւ զաւեշտ մը*

Այս կիրակի ցերեկ ժամը 2ին Օթէլ տը Ֆրանսի սրահը

ԴԻՆ 3 ԵՒ 4 ՖՐԱՆՔ

Հ. Ց. Դ.

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՐԱՒԷՐ

Կարեւոր խորհրդակցութեան մը կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, 71 Ave. Kléber, հետեւեալ ընկերները.

Հրանտ-Սամուէլ, Մկ. Պարսամեան, Հայկ Սարգսեան, Բ. Նալչաճեան, Զ. Վարպետեան, Տէրպէտէրեան, Լեւոն Մեսրոպ, Գ. Յովհաննէսեան, Բժ. Նորայր, Բժ. Պօղոսեան, Սուրէն Նաւասարեան, Կ. եւ Ս. Սասունի, Ե. Յարութիւնեան, Սահակ Տէր-Թովմասեան, Մ. Գուլումճեան, Կ. Կ.ի անդամները եւ Շ. Կ.ի ներկայացուցիչը:

Փ Ա Ր Ի Զ

Փարիզի Աղբիւր Սերոբ խումբի ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 184 Ave. d'Italie, Paris (13e):

Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Պիյեանքուրի Զաւարեան ենթակոմիտէի վռամեան, Մշոյի եւ Մուրատի *խումբերու ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին 164* Ave. du Verdun *Չեկոյ՝ 7րդ շրջ. ժողովի ժամին:*

Պելվիլի *Ռոստոմ* ենթակոմիտէի *ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131* Fbg. du Temple: *Օրակարգ.— ա) զեկոյց, բ) կոմիտէի եւ նոր ներկայացուցիչներու ընտրութիւն: Դ Ա Ի Ա Ր*

Լիոնի *Քեռի խումբի ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Դաշնակցութեան Գրադարանի սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:*

Տէսինի *Կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 6ին, Քաֆէ Կարտընի մէջ. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ: Բացակաները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին:*

Վալանսի Շրջ. *կոմիտէի շրջ. ներկայացուցչական ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, 26* Bld. Vauban *Դաշնակցութեան ակումբին մէջ: Կը խնդրուի կրընոպլիի, Լանսէի, և Փրիվալի ներկայացուցիչ ընկերներէն, որոշեալ ժամուն ներկայ գտնուիլ:*

. ԿՂ ԽՆԴՐՈՒԻ իմացնել «Յառաջ»ի Պ. Զաւէն Մխլոնեանի հասցէն որ Լա Սիոթայէն մեկնած է Մարսէյլ:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթէլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, քերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռատուառ: Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի «Մանուկներու Պաշտպան» Ընութիւն» փարիզի մասնաճիւղի Թէյասեղանը այս Կիրակի ժամը 3ին Հ. Ը. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ, 71 Ave. Kléber, կը հրաւիրուին անդամները, իրենց պարագաները եւ համակիրները: Նուագ, երգ եւ համեղ անակնկալներ:

Անդամներու նոր հրաւէր չի ղրկուիր:

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

O. M. OHANESSIAN

Marque déposée MELKON

ԵԹԷ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէններ, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով:

25 Rue Vilin, Paris (20e)
Հեռաձայն Menil. 69—15

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիթէր | ամենալաւն ու ամենը | Շան ֆիլմ

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET **V. YARJANIAN**

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի գատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ՖՐԱՆՍԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱՅԻՏԱ վիթ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վիզա ամէն երկրի համար:

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Յորդորակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

COLUMBIA MARK

18 ՖՐ.

POLYDOR

REGISTERED TRADE MARK

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Այս երեք աշխարհածանօթ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամէնավերջին փլաքները ինչպէս նաեւ Հայերէնէն նոր եղանակներ եւ Արշին մալ այնի բոլոր կտորները եւ մարտիրոսեանի փլաքները:

Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը, գեղուածգինով,

ՀԱԼԷՊԻ ՊՈՒԼՂՈՒՐ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԻՆԵՐՈՒՆ

Հասած է Հալէպի պուլղուր, ամենաընտիր տեսակէն: կը ծախուի մեծաքանակ (պարկով): փափաքողներուն նմոյշ կը ղրկուի: Դիմել հետեւեալ հասցէին՝

H. BABIKIAN

8A Rue Francis de Pressensé, MARSEILLE

ՎԱՃԵԼՈՒԻՉ ՀԱՑՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԿԱՐ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

Նոր եւ շքեղ խանութը, զարդարուած ընտիր կերպասներով

Մաքուր եւ խնամուած կար

119 Rue Pelleport, Paris (20e) (Rue Belleville*ի կէսը*)

Մէթրօ: Pelleport. Tél. Ménilmontant 63—56

Կ'ուզուի լաւ ափիէսէօր մը՝ խանութին մէջ աշխատելու համար

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **Տ Օ Քթ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՅԱՄՆԱՕՐՅԱ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՍԱԿԱՐԱՆ

27 Նոյեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			ՖՐ.
Սթերլին,		L. St.	123.85
Տոլար,		Dollar	25.38
Մարք	100	Mark	607.75
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի		» » or	106.90
Մէճիտիէ		Médjidié	8.75
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.95
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Ջուից.	»	Fr. Suisse	492.75
Լէյ	»	Leï	15.15
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Ֆր. Ֆունս.		I Cr. Fonc. Èg.	2130.—
	»	II »	1530.—
	»	III »	1510.—
Թումելի երկաթղ.		Lots turcs	82.—

Կ'ուզուին tricotageի մէջ նայ ունեցող girlներու պէտք ունինք: Լաւ վճարում եւ մնայուն գործ: Վարժ Թուիքոթէօզ մըն ալ մեր աշխատանոցին համար կ'ուզենք: Ե պարուիկ մեքենայ ալ կը ծախենք:

Դիմել՝ Ateliers TERZIAN
17 Rue del'Equerre, Métro Buttes Chaumont, Paris (19e)

Կ'ուզուին Ոսկերչութեան արհեստը սորված վիլ փափաքող 15—18 տարեկան ուշիմ աշկերտներ: Դիմել ժամը 2 - 7, Société Fleuronի, 70 Rue du Fbg. Poissonnière, Paris 10

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITION
208bis, Rue Lafayette Paris 10

Le Gérant: H. STÉPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

29NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1123

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵԿՐՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՈՐՆ Է ԲՈՒՆ ՄԵՂՔԸ

Նոր լուր չունինք Անատոլուի բեկորներու տեղահանութեան մասին։

Սպասելով Սուրիոյ մեր թղթակիցներուն լուսաբանութեան, այսօր կը հրատարակենք ականատեսի մը վկայութիւնը, որ կրնայ քիչ մը բանալ մեր հակառակորդներուն աչքերը։

Ի՞նչ կ'ըսենք... Բաց են այդ աչքերը, բայց չանկարծ կը գոցուին, ամէն անգամ որ կը ստիպես շեշտակի նայիլ անոր իրականութեանց։

Այսպէս, անոնց համար գաղտնիք չէ քէմալական Թուրքիոյ հետեւած քաղաքականութիւնը, ոչ-թուրք փոքրամասնութեան հանդէպ։ Անոնք շատ լաւ կը հասկնան թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ ոչ միայն Անատոլուի խորերը, այլեւ Պոլսոյ փողոցներուն մէջ։ Անոնք մանրամասնօրէն, փաստացի կրնան պարզել քեզի Թուրքիոյ մէջ մշակուած բազմաթիւ, գոյնզգոյն հակահայ ծրագիրներ։

Անոնք երբե՛մն կը համարձակին մատնանշել Թուրքիոյ «մարդի» քաղաքականութիւնը, եւ աւելնայն լրջութեա՛ր կը լրջեցնեն Լոզանի դաշնագրին տրամադրութիւնները։

Վերջապէս անոնք ալ, գոնէ իբրեւ լուր, կը հրատարակեն «լքեալ» գոյքերու յափշտակութեան պատմութիւնները, Անատոլուի խորերէն արձակուած լեղապատառ ճիչերը, տարուէ տարի սաստկացող հալածանքները։ Մէկ խօսքով, բոլոր նկարները կանխորոշ, հետեւողական ծրագրի մը, որ յամառօրէն կը տարուի 1922էն ի վեր, որպէսզի Անատոլու մնացած վերջին «րայա»ն ձգէ «Թուրքին հողը», եթէ չուզեր թրքանալ։

Եւ սակայն, չանկարծ կը մոռնան այս բոլորը։ Եւ նոյն իսկ մէկ վայրկեան միտքէ չեն անցներ, որ Անատոլուի խորերը, մացած յետին հայ գիւղացին ալ մարդ է, հոգի ունի եւ հետեւաբար իրաւունք՝ թօթուելու դժոխքի փոշին։

Ի՞նչ ըսել կ'ուզեն այս մարդիկը։ Ուրեմն մեր բեկորները նգիստ կ'ապրէին Անատոլուի մէջ, կ'ուտէին, կը խմէին, ղրոց եւ եկեղեցի ունէին, մարդ չէր դպչեր իրենց մէկ մազին, ոչ ալ պատիւին, կեանքին եւ գոյքին, եւ հիմա կը գրկուի՞ն նրանելի կեանքէ մը, այս կամ այն պատրուակով։

Հարկ է կէս-բերան խոստովանիլ, վերջապէս։— Կա՛մ այն է որ մարդավայել, տանելի վիճակ ունէին Անատոլուի բեկորները, եւ զոհ գացին արտասահմանի «արկածախնդիրներուն»։ Եւ կամ, արդէն դանակը ոսկորին հասած էր— ու շատոնց հասած էր, դեռ 1920ին— եւ լաւ կ'ըլլար որ հեռանային ժամ առաջ։

Այս երկուքէն ո՞րը կ'ընդունին մեր հակառակորդները, երբ, իրարու ետեւէ, քրտնական գնդակ մը կը գլորեն մէջտեղ, աւելի հեռանդ նախանձախնդրութեամբ քան էնկիւրին, որ գիտէ թէ ի՛նչ կ'ընէ եւ ինչո՛ւ կ'ընէ։

Անհրաժեշտ է որ պատասխանեն այս հարցումներուն, եթէ արդար դատաստան ընել կ'ուզեն։

Քէմալական Թուրքիան, յամառօրէն՝ շարունակելով իր իրաւազրկման, կոզոպուտի, թրքացման քաղաքականութիւնը, դեռ անցեալ տարի ծրագիր մշակեց նստակեաց դարձնելու քիւրտ լեռնականները։ Եւ սկսաւ անոնց ալ հող ու տուն բաժնել «լքեալ» գոյքերէն, ինչպէս Թուրք «մուհաճիր»ներուն։ Ու մանաւանդ, ակադեմական վճիռ յարուցանելով եւ կիրքեր գրգռելով, մոռացութեան կու տան բուն խնդիրը— Անատոլուի բեկորներուն փրկութիւնը, որ շատոնց հասունցած է եւ գործ կը պահանջէ, ոչ թէ շաբաթներ։

Վերջին քանի մը տարիներու ընթացքին, Անատոլուի հեռաւոր գիւղերուն եւ քաղաքներուն մէջ ցիրուցան, ահաբեկ հարագատներ իրենց աղաղակը հասցուցին ամէն տեղ, եւ մենք չլսեցինք։ Զուզեցինք լսել։

Հիմա եկեր ինկեր են Սուրիոյ սահմանին վրայ, գոնէ ողջ մնալու երաշխիքն ունենալով, իսկ մենք օրը իրիկուն կ'ընենք ջուր ծեծելով...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻ ՀԱՐՑ ՄԸ

Հալէպի «Եփրատ»ը կը գրէ խմբագրականի մը մէջ (16 Նոյ.)։

— «Վերջին տարիներս հիւղաւանի հարց մը գոյութիւն առած է որ մղձաւանջը դարձած է հիւղաբնակներուն եւ մտահոգութեան առարկայ՝ ազգային վարիչ շրջանակներու։

Քաղաքապետութիւնը որոշած է քաղաքը բարեզարդելու մտօք կարգ մը ծրագիրներ գործադրել, որոնց կարգին է նաեւ հիւղաւաններն քայքայումը։ Այս ծրագրին գործադրութեան իբրեւ նախաքայլ, անցեալ յունիսին 400ի մօտ հիւղակներ փլցուեցան, որոնց բնակիչներուն մէկ մասը իրենց սեփական տնակները շինեցին գաբակէօզաններու եւ ագռերու դաշնակցութեան տրամադրած հողերուն վրայ, ուրիշ մաս մըն ալ՝ հակառակ ամէն դժուարութեանց, կրցաւ որ եւ է կերպով տեղաւորուիլ գանագան վայրեր։

Հիւղակներու մեծ մասը կը մնայ տակաւին, որուն բնակիչները քաղաքապետութեան որոշման հակառակ անհոգ ու անտարբեր կը կենան ու երբեք չեն խորհիր իրենց ապագայ բնակավայրերը որոշելու համար։ Անոնք կը յուսան թէ կառավարութիւնը բարեացակամօրէն թոյլ պիտի տայ անսահման կերպով երկարձգել իրենց բնակութիւնը այդ խղճալի հիւղակներուն մէջ։

Այս մասին որոշ կերպով լուսաբանութիւն ընելու համար, խմբագրութիւնս հարկադրուեցաւ տեսակցիլ բարձր պաշտօնատարի մը հետ, որ մեզի արտօնեց պաշտօնապէս յայտարարել թէ հիւղաւանի բնակիչները բացարձակապէս կը սխալին, եթէ կը կարծեն որ հիւղակներուն մէջ բնակութիւնը պիտի արտօնուի անորոշ ժամանակով։ «Կառավարութիւնը, ըսաւ պետական պաշտօնատարը, վճռապէս որոշած է մօտ ապագային հիւղաւանի հարցին վերջ տալ, փլցնելով բոլոր հիւղակները։ Բնակիչները պէտք է լրջօրէն նկատողութեան առնեն այս որոշումը, անակնկալի առջեւ չգտնուելու համար։»

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆԵՐ ԱԼՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ Ալպանիոյ ներքին կացութիւնը շատ գէշ է։ կը հաստատուի թէ քանի մը զօրաւոր ցեղապետներ զինեալ կռիւ կը մղեն ուրիշ ցեղապետներու դէմ։ Իտալացի հազարապետ ֆոնաթոյի սահմանագլուխ հասնիլը աւելցուցած է դժգոհութիւնը։ ֆոնաթոյի պարտականութիւնն է խաղաղութիւնը ապահովել ալպանեւսերպ սահմանին վրայ։

Կարգ մը ցեղապետներ, մասնաւորապէս Մուրատ Քալեոշ եւ Ցինա Օցա, որոնք մինչեւ հիմա Աիմէտ Զոկու Թագաւորին վստահութիւնը կը վայելէին, իրենց կուսակիցներ հաւաքելով զինեալ կռիւներու ձեռնարկած են։ Ցեղի ունեցած են քանի մը կռիւներ, որոնց ընթացքին երկուստեք մեռելներ եւ վիրաւորներ կան։ Պաստամ ցեղապետները Թիրանա կանչուած են։ Թագաւորը կը փորձէ հաշտեցնել զանոնք։

ԷՆԿԻՒԻՐԻ իտալական դեսպան Օրսինի Պարոնէ Պերլինի դեսպան նշանակուած ըլլալով, հրաժեշտի այցելութիւն մը տուաւ Մ. Քէմալի եւ այս առթիւ անոր նուիրեց վերջին դրութեամբ երկրագործական տրակտոր մը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ալմազեանի բողոքագիրը նախարարին

ԴԱՏԱԿԱՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻ ԹՂԹԱԾՐԱՐԸ

Ահա՛ պատճէնը այն բողոքագրին, զոր Ալմազեանի պաշտպան փաստաբան Ժան Շառլ Լըկրան ուղղեց դատական նախարար Լիւսիէն Իւպէրի՝ Շանրապետութեան դատախազ փրէսարի միջոցաւ.

«Ալմազեանի դէմ բացուած քննութիւնը երեւան հանեց կարգ մը անվիճելի իրողութիւններ, որոնց մասին լուսաբանութիւն կը պահանջէ արդարութեան շահը։ Վերապահելով 52 ժամուան ապօրէն արգելափակման խնդիրը, որուն զոհ դարձաւ Ալմազեան եւ որու մասին կը վերապահէ ձեռնհաս դատարանին մօտ դատ բանալու իրաւունքը, հաստատուած է թէ երկու ամսուան քննութիւնէրէ յետոյ եւ հակառակ հարցաքննիչ դատաւորի մը եւ ամբաստանեալի մը գոյութեան՝ դատական ոստիկանութեան մօտ կը գտնուի գաղտնի թղթածրար մը, զոր ո՛չ հարցաքննիչ դատաւորին, ոչ ալ պաշտպան փաստաբանին կը յանձնէ։

Այս թղթածրարը մասնաւորապէս կը պարունակէ՝

1. Ինքնաշարժ վարիչ Պիլոթէյի տեղեկագիրը կամ վկայութեանցատենագրութիւնները, զորս ամբաստանող կողմը անշահ կը նկատէ, բայց որոնց առաջնակարգ կարեւորութիւն կ'ընծայէ պաշտպանող կողմը՝ ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար։ Այս թուղթերը չէին գտնուեր դատաւորին յանձնուած թղթածրարին մէջ, ու տրուեցան պաշտպան փաստաբանի գրաւոր եւ պատճառաբանեալ պահանջին վրայ միայն։

2. Անատորագիր նամակներ եւ ցուցմունքներ՝ որոնց թղթածրարին միացուիլը պահանջուեցաւ նոյ. 13ին պաշտպան փաստաբանին պատճառաբանեալ մէկ նամակովը, եւ որոնց յանձնումը մերժեց դատական ոստիկանութիւնը միայն նոյ. 21ին, արհեստակցական գաղտնիք պատրուակելով, իբրեւ թէ հարցաքննիչ դատաւորը եւ ամբաստանեալին փաստաբանը, նոյնպէս կապուած արհեստակցական գաղտնիքով, կրնային այդ տեսակ պատրուակ մը գտնել իրենց դիմաց։

Դատական ոստիկանութեան կողմէ պահուած այս նամակները առաջնակարգ կարեւորութիւն ունին ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար։ Արդարեւ այս կարգի նամակներէն մէկուն մէջէն ելաւ ինքնաշարժի վարիչ Ֆլոթի վկայութիւնը, այսօր էական գէնք ամբաստանողներուն ձեռքը։ Այս կարգի ուրիշ նամակի մը շնորհիւ էր— հաղորդուած մամուլին— որ ամբաստանող կողմը կ'ուզէ Ալմազեանի մեղսակցութիւնը փնտռել 1919ին գործուած ոճիրի մը մէջ։ Ցայտնի է որ, եթէ հարցաքննիչ դատաւորը իր թղթածրարին մէջ ունենար այս նամակները, պիտի կրնար քննել ուրիշ հետքեր, որոնք պիտի կրնային զինքը հեռացնել Ալմազեանէն։

Անընդունելի է եւ պատժական բոլոր կանոններուն հակառակ, որ դատական ստորադաս օժանդակ մը ինքզինքին իրաւունք տայ կազմելու եւ պահելու գաղտնի թղթածրար մը, որուն տեղեակ չեն թէ՛ հարցաքննիչ դատաւորը, պատասխանատու և տէր անոր քննութեան, թէ՛ ամբաստանեալին պաշտպանը, եւ ուսկից այս ստորադաս օժանդակը կը քաղէ միայն իր պաշտպանած տեսակէտին նպաստաւոր տարրերը, առանց ենթարկուելու պաշտպան կողմի անհրաժեշտ հակակշռին։

Կ'աւելցնեմ որ հիմա այլեւս չեմ պահանջեր անանուն նամակներու թղթածրարը, որուն ուշ յանձնումը այլեւս ո՛չ մէկ ապահովութիւն կուտայ ինծի։

Վերջապէս, Նոյ. 19ին, ինքնաշարժի վարիչ Վան Թրէնփոնի Պ. Մաթիֆասի առջեւ տուած վկայութիւնով հաստատուած է թէ յիշեալը 1929 սեպտ. 22ին արդէն լսուած էր դատական ոստիկանութեան քննիչ Պ. Շմիտի կողմէ, թէ՛ անիկա իրեն ներկայացուած լուսանկարներուն մէջէն ճանչցած էր Ալմազեանը՝ իբրեւ այն ճամբորդը, զոր փոխադրած էր սեպտ. 9ին, ոճիրին օրը, և թէ զայն Անկիւնէն իր կառքին մէջ առած էր ժամը 19.30ին։ Այս իրողութիւնը էական է պաշտպան կողմին համար։ Արդ, քննիչ Շմիտ ո՛չ մէկ տեղեկագիր պատրաստած է այս վկայութեան մասին, քանի որ թղթածրարին մէջ բան մը չկայ։

Ընդհակառակն՝ սեպտ. 24 թուակիր տեղեկագրով մը, ճշմարտութեան հակառակ ըլլալով յայտարարած է թէ՝ միակ վարիչը որ կրնայ Ալմազեանը փոխադրած ըլլալ, Ժանսոնն է, որ ժամը 21ին առած էր զայն։

Այս դէպքը շատ ծանր է։ անիկա կասկածելի կը դարձնէ այն բոլոր ստուգումները, որոնք իբրեւ թէ կատարուած են, եւ որոնց համար կարելի է հաստատել թէ — ինչպէս ցոյց կուտայ Վան Թրէնփոնի պարագան,— տեղեկագիրներ չեն պատրաստուած եւ կամ կտրատուած են։

Կը խնդրեմ, պարոն դատախազ, որ արձանագրէք իմ բողոքս եւ վերապահումներս՝ գաղտնի թղթածրարներու գոյութեան, ինչպէս նաեւ քննութեան մը դէմ, որ ո՛չ մէկ ապահովութիւն կը ներկայացնէ դատական իշխանութեանց ոչ ալ պաշտպան կողմին համար։

Կը խնդրեմ որ ձեր տրամադրութեան տակ գտնուած բոլոր ճամբաներով եւ միջոցներով յիշեցնէք արդարութեան ստորադաս օժանդակներուն իրենց դերը, դատական իշխանութեանց եւ պաշտպան կողմի հակակշռին տակ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԻ ԲՈՂՈՔԸ

Ընկերվարական բանւորական Միջազգայինի գործադիր մարմինը Պրիւսէլի մէջ ժողով գումարելով քննեց քաղաքական կացութիւնը զանազան երկիրներու մէջ։ Միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որով կը բողոքուի Լիթուանիոյ ներկայ վարչաձեւին դէմ եւ կը պահանջուի վերադառնալ իրաւական կանոնաւոր դրութեան։

Կարճ վիճաբանութենէ մը յետոյ, միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ բանաձեւ մը՝ Ռուսիոյ քաղաքական հալածանքներուն մասին։ Ընկերվարական Միջազգայինը կը դատապարտէ զանգուածային գնդակահարութիւնները, որոնք վերջերս խիստ ծանր համեմատութիւններ առին։ 1919էն ի վեր ա՛յսքան շատ գնդակահարում տեղի չէր ունեցած։ Կը պահանջէ որ Ջնջուի խորհրդային միութեան մէջ տիրող սարսափի վարչաձեւը եւ ռուս աշխատաւոր բնակչութիւնը ազատ ըլլայ ինք իր բախտը տնօրինելու։

ԱՆԳԼԻԱ ՁՈՒԶԵՐ ԴՐԱՄ ՏԱԼ ՌՈՒՍԻՈՅՈ

Անգլիական կառավարութիւնը մեծ փութկոտութիւն ցոյց չիտար Մոսկուայի հետ իր բանակցութեանց համար։ Բոլշեւիկները կ'ուզեն երկար պայմանաժամով փոխառութիւն կնքել Անգլիայէն, սակայն Լոնտոնի դրամատիրական շրջանակները շատ տրամադիր չեն տեւէդրամ փոխ տալու՝ մինչեւ որ Մոսկուա նախապէս որոշ յանձնառութիւններ չստանձնէ պատերազմէն առաջուան եւ այլ պարտքերու մասին։

ՍԵՐՊԵՒԻՊՈՒԼԿԱՐ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ ՓԱԿՈՒԱԾ

Պուլկար հեռագրական գործակալութիւնը կը տեղեկանայ թէ եուկոսլաւ իշխանութիւնները փակած են սահմանագլուխը՝ Տրակովանի ճամբուն վրայ։ Այս որոշումը սահմանի պահականոցներուն միջոցաւ հաղորդուած է բնակչութեան։

Սոֆիա հասած տեղեկութեանց նայելով, փականովս, Զվանիի, կոռնա, ֆոնա, Տեվիլա, Պորովօ եւ Սլիվնիցա գիւղերու բոլոր այր բնակիչները ձերբակալուելով յարիպրոտ ղըրկուած են։

Քալոթինայի շրջանի եուկոսլաւ պահականոցները զօրացուած են։

ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՅՈՅՑԵՐ

Խարքովի լեհ հիւպատոսարանին առջեւ ուսուցիչներու եւ ուսանողներու նախաձեռնութեամբ մեծ ցոյց մը կատարուեցաւ, բողոքելու համար Լէմպէրկի խորհրդային հիւպատոսարանին խուզարկուելուն դէմ։ Զինուորներ եւ քաղաքապահներ կը հսկէին հիւպատոսարանին վրայ։

Նման ցոյցեր տեղի ունեցան նաեւ Քիեւի, Օտեսայի եւ Ուկրայինայի քանի մը քաղաքներուն մէջ։ Ոեւէ ժիջադէպ չպատահեցաւ։

ԼԷՆԻՆԳՐԱԴԻ երկրագործական հիմնարկութեան ուսուցչապետ եւ յայտնի գիտնական Շոլկով անձնասպան եղաւ՝ կոկորդը կտրելով։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ֆրանսական դեսպան կոմս տը Շանպրէօն Պոլսէն Էնկիւրի մեկնեցաւ ֆրանքեթուրք բանակցութեանց առթիւ։

Ի՞ՆՉՈՒ ԵՒ Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ՔԱՇԵՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐԸ

ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՄԸ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Անատոլուի հայ բեկորնեբուն բռնագաղթը դէպի Սուբիա-կրկին սեղանի վրայ կը կը բերէ անոնց վիրկութեան հարցը որ, ամիսներ շարունակ լրագրական նիւթ ըլլալէ վերջ, ժոռացութեան արուած էր գրողներու թէ ընթերցողներու կողմէ, առանց դրական արդիւնքի։

Վերջերս Տիգրանակերտի եւ Խարբերդի շրջաններէն Սուրիա ապաստանած տարագիր հայրենակիցներէն ոմանք, խօսելով արտագաղթի գլխաւոր պատճառներու մասին, իբր թէ ըսած ըլլան «Ենիքրատ»ի խմբագրութեան թէ «արտասահմանի հայերը ջամբայնած ըլլալով քիւրտ կոմիտէներու հետ, Թուրք կառավարութիւնը յարմար դատած է հայերը հեռացնել երկրէն, որպէսզի անոնք չխռնտուորեն քիւրտերը»։

«Իբր թէ» ըսինք, որովհետեւ մեզի հաղորդակցութենէ զերկուած եւ արտաքին անցուդարձերէ անտեղեակ գաղթականներու բերնին մէջ դրուած բառերը այնքան հակասական ու անիմաստ են որ, առանց վերլուծումի կը մատնեն դարբնողներու ինքնութիւնը։

Աւելորդ պիտի ըլլար անդրադառնալ այդ շինծու յայտարարութեան, եթէ ան համազգային աղէտի մը նախօրեակին գրուած չըլլար։ Եւ այն ալ այսպիսի պահու մը, երբ հալածականներու կարաւանը մերկ ու բոպիկ, ծայրագոյն թշուառութեան մէջ քշուած է դէպի սահմանագուխ։ Շատեր արդէն անցած են սահմանը ու կը սպասեն արտասահմանի հայրենակիցներու եղբայրական աջակցութեան։

Հանրային կարծիքը լուսաբանելու եւ անախորժ թիւրիմացութեանց տեղի չտալու համար, անհրաժեշտ կը նկատենք փաստացի հերքել «Ենիքրատ»ի խմբագրութեան հաղորդուած—կամ չարափոխուած — պատճառաբանութիւնը։ Թուրք կառավարութիւնը Հայերը կը տեղահանէ ոչ թէ արտասահմանի հայերը քիւրտ «քոմիթաճի»ներու հետ համաձայնած ըլլալու պատճառով, այլ որոշեալ պայմանաժամը լրացած ըլլալուն համար։

Ո՞րն է այդ պայմանաժամը եւ Թուրք կառավարութիւնը ի՞նչու կը տեղահանէ Անատոլուի հայութիւնը — խօսինք փաստերով։

1925 օգոստոս 19 չորեքշաբթի առաւօտ, Տիգրանակերտի ոստիկան-զօրքի հրամանատարութեան պարտէզին մէջ, թէյասեղանի մը շուրջ բոլորուած էին Թուրք խմբագիրներ — Իսմայիլ Մուշթաք, Սուպհի Նուրի, Ահմէտ Շիւքրի, Ահմէտ Էմին, Ահքա Կիւնտուզ, Նուրի, Ապտիւլ Րէզաք պէյեր եւ Տիգրանակերտի երեսփոխաններէն Շէրէֆ, Իհսան եւ Համիտ։ Կը խօսէին Շէյխ Սայիտի ապստամբութեան պատճառներու եւ արտաքին միջամտութեան հաւանականութեան մասին։

Շէրէֆ պէյ մանրամասնութիւններ տալով քրտական ապստամբութեան, զապղտական միջոցներու եւ Շէյխ Սայիտի ու 47 ընկերներու կախաղան բարձրանալու մասին եւ պատասխանելով Իսմայիլ Մուշթաք պէյի հարցումներուն, ասելացուց.

— Այո՛, բաւական թիւով Հայեր կան մեր շրջանին մէջ, բայց քաղաքական արժէք չեն ներկայացներ։ Հայերը եթէ մասնակցեցին քրտական ապստամբութեան, 24 ժամուան մէջ կրնայինք ոչնչացնել զանոնք։

— Ի՞նչ նկատումներով Հայերը վար դրուած են Անատոլուի մէջ։

— Նախ արհեստաւորներու պէտք ունինք, եւ յետոյ որոշուած է Թրքացնել Հայերը։ Ազգային մեծ ժողովը հրահանգեց կառավարութեան որ մինչեւ հինգ տարի վերջնականապէս լուծէ այդ հարցը։

— Ի՞նչ միջոցներով։

— Շատ պարզ ու կտրուկ։ փակել եկեղեցի, դպրոց, գրաւել ազգապատկան թէ անհատական սեփականութիւններ, արգիլել հայ գիրն ու լեզուն, եւ ամուսնանալ հայուհիներու հետ։ Մինչեւ որոշեալ Թուականը այդ սեղմումներու շնորհիւ կա՛մ կը ձգեն կը հեռանան, եւ կամ կը Թրքանան վերջնականապէս։

Լսենք ուրիշ պաշտօնական յայտարարութիւն մը։

1926ին խնդրագիր մը ներկայացուցի Սեբաստիոյ կուսակալ Հիլմի պէյին, խնդրելով որ մանկապարտէզ մը բանալու արտօնութիւն տրուի։ Կուսակալը իր ձեռագրով եւ կարմիր մելանով հետեւեալ պատասխանը գրած էր աղերսագրին վրայ.

— «Պետական վարժարանները քաց են, օրէնքը չարգիլեր որ ընդունիք Թրքութիւնը. հոս Թուրքերու հայրենիքն է. չհամակերպողները կրնան մեկնիլ անմիջապէս, եթէ չեն ուզեր որ բռնի դուրս հանուին մեր սահմաններէն»։

Փորձը ցոյց տուաւ որ բռնութեամբ կարելի չէ Թրքացնել։ վարժարաններու փակումը, հայ աղջիկներու առեւանգում, սպանութիւններ չկրցան իրագործել կառավարութեան ծրագիրը։ «Ջիանդուրժողները» մեկնեցան, իսկ յաժառողները ահա դուրս կը հանուին «Թուրքերու հայրենիք»էն։ Եթէ Թուրք կառավարութիւնը նկատի առնէր արտասահմանի Հայերուն միջամտութիւնը քրտական շարժումին, ոչ թէ այսօր, այլ 1925ին պիտի տեղահանէր Անատոլուի Հայերը, երբ երկիրը ապստամբութեան մէջ էր եւ Քիւրտերը աւելի անհաշտ էին ու վրէժխնդիր քան այսօր։ Արտասահմանի Հայերուն զգացումները շատոնց ծանօթ են Թուրքիոյ։ Թուրքը եթէ վախնար Անատոլուի Հայերու միջամտութենէն, կրնար «24 ժամուան մէջ ջարդել», ինչպէս դիտել կուտար երեսփոխան Շէրէֆ։ Հետեւաբար սխալ է կուսակցական նեղմիտ հաշիւներով արտագաղթը վերագրել «արտասահմանի գործակցութեան» եւ համազգային աղէտի մը նախօրեակին փիտքերը պղտորել։

Այսօր կատարուած իրողութեան մը առջեւ կը գտնուինք։ Այն ինչ որ կ՛ուզէինք մենք մեր միջոցներով ընել, Թուրքը կ՛ընէ իր ծանօթ միջոցներով։

Պայմանաժամը լրացաւ, Թուրքը չյաջողեցաւ Հայը Թրքացնելու իր քաղաքականութեան մէջ եւ կը տեղահանէ խմբովին։ Կարաւաններ ճամբայ հանուած են արդէն եւ կը սպասեն արտասահմանի աջակցութեան։ Պիտի չուզէ՞ք Հայ մը աւելի փրկել վաղուան հայրենիքի համար։ Գործելու լայն ասպարէզ բացուած է բոլորիս առջեւ. աղէտը հասած էր։ Հայրենակիցներ։ Միասնաբար լծուինք գործի, Սուրիոյ սահմաններուն վրայ սպասող մերկ ու բոպիկ մեր եղբայրները ոչ դաշնակցական են, ոչ ալ հնչակեան կամ ռամկավար, այլ հալածական հարազատներ, որոնք հաց եւ ապաստան կը փնտռեն։

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ

ՄՈՒՇՏԱԿԱՒՈՐ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 21էն 24 տեղի ունեցաւ Փալէ տէ ք'Էքսփոզիսիոնի ընդարձակ սրահին մէջ (Փոռթ տը Վէռսայլ) մուշտակաւոր կենդանիներու միջազգային մրցում ցուցահանդէս մը զոր առաջին անգամ ըլլալով կը կազմակերպէր Փարիզ եւ որ ունեցաւ ահագին յաջողութիւն։

Այս կարեւոր ցուցահանդէսը, ուր ներկայացուցիչներ ունէր ոչ միայն Ֆրանսական, այլեւ գերմանական, իտալական, աւստրիական, զուիցերիական, պելժ, հոլանտական եւ ամերիկեան առանձնաբուծութիւնը, կը համախմբէր առնուազն 10 միլիոն արժողութեամբ ողջ կենդանիներ։

Ինչպէս յայտնի է, մուշտակի գործածութիւնը մեծ տեղ կը գրաւէ այսօրուան կեանքին մէջ, կազմելով մանաւանդ կանացի զգեստներու անբաժան մէկ մասը։

Վաղրի կենդանիներու մուշտակի հալթալիման աղբիւրը, նախապարզէն մինչեւ այսօր, կը կազմէր որսորդութիւնը, զէնքով թէ թակարդով, եւ որ անշուշտ միշտ կը շարունակուի։ Սակայն, մէկ կողմէ, որսորդութիւնը հատցնելու վրայ ըլլալով վայրի տեսակները, միւս կողմէ ալ՝ ներկայացնելով բազմապիսի դժուարութիւններ, եւ վերջապէս մատուցուած որսի մորթերուն քանակութիւնը ըլլալով բոլորովին անբաւարար՝ հրապարակի յարաճուն պահանջին, անասնաբոյծներ խորհեցան ողջ ողջ բռնել այդ կենդանիները, պահել ու բազմացնել գանոնք գերութեան մէջ, նման ընտանի կենդանիներու։

Այս փորձերուն նախաձեռնութիւնը կուգայ Ամերիկայէն ու Քանատայէն։ Յետ - պատերազմի Եւրոպան, հրապուրուած այն վիթխարի շահերէն զորս կ'արտադրէ այս անասնապահութիւնը, հետեւած է անոնց օրինակին, հրաշալի արդիւնքներ ձեռք բերելով սա վերջին մէկ քանի տարիներու ընթացքին։ Մասնաւորապէս Գերմանիոյ եւ Սքանտինաւեան երկիրներու մէջ է որ աւելի ծաւալ ստացած է անասնական այս արդիւնաբերութիւնը։ Ու թէեւ Ֆրանսան, իր մուշտակաւոր կենդանիներու թիւով կուգայ ասոնցմէ վերջը, սակայն որակով կրնայ արժանապէս մրցիլ անոնց հետ եւ ներկայիս մեծամեծ ճիգեր կը թափուին անոնց արտադրութիւնը օրըստօրէ բազմացնելու։

Մուշտակաւոր կենդանիները յայտնի է որ կը բաժնուին երկու դասի, վայրենիներ եւ ընտանիներ։ Եւ վայրիներու մուշտակը անհամեմատօրէն աւելի սուղ է, որովհետեւ շատ աւելի շքեղ, պէսպիսուն, տոկուն, ու նաեւ շատ աւելի հազուագիւտ։

Ցուցահանդէսը հիւրընկալած է այս երկու տեսակներն ալ, անոնց գլուխն ըլլալով այն մեծարժէք կենդանին որ կը կոչուի արծաթաձաւ սեւ աղուէս (Renard noir argenté)։ Այս աղուէսին մորթը, մուշտակավաճառներուն մօտ կ'արժէ 5—8—10 հազար ֆրանք եւ երբեմն շատ աւելի, իսկ ողջ մէկ զոյգը՝ 50,000 ֆրանք։ Եւ հարիւրաւոր էին այն աղուէսները, աշխարհիս ամենագեղեցիկները, ղրկուած զանազան երկիրներէ, որոնք սքանչացում կը գրաւէին ցուցահանդէսին մէջ։

Իրրեւ թանկարժէք կենդանի, արծաթաձաւ աղուէսէն վերջ կուգար վիզոնը՝ իր թուխ ու թաւ հրաշալի մազերով, հակառակ իր շատ մանր հասակին։ Այնուհետեւ, իր ցեղակիցները, (mustélien) Եւրոպալի բնիկ մանրահասակ ու մսակեր վայրենիները՝ վիզոնէն աւելի խոշոր— կզաքիս (martre), կուզ (fouine) եւ ժանտակուզ (putois), որոնց սեռընդազործումն ու բազմացումը գիտութեան մէջ՝ կը թուի հարթած ըլլալ առաջին դժուարութիւնները։ Յետոյ, սքոնսներ (skunks), օփոսումներ։ Յետոյ կրծողներու եւ բուսակերներու ու հնտակերներու շարքը, ներառեալ՝ Ամերիկայէն,— խրտչան մշկամուկը (rat musqué կամ՝ գիտական բառով՝ ondatra), խեղճ օքիկ ոակոնտէնը, որուն էգը իր ծիծերը կը կրէ կռնակի վրայ եւ որ թոյլ կուտայ շոյելու, անշարժ, իր հաստաթել ստեւը, ընդունելով (raton laveur), որ իր կերը ուտելէ առաջ կը լուայ ջուրին մէջ եւ որուն երկարնհասակ մորթը կանացի ուսերու արժէքաւոր զարդը կը կազմէ աղուէսի մը մորթին նման։

Եւ ահա՛ մայիւնը գարագիւլ (աւելի ճիշդ պիտի ըլլար ըսել՝ գարակէօլ) խոյերուն եւ ոչխարներուն, որոնց ոմանց հայրերը բերուած են ուղղակի հայրենիքէն՝ Պուխարայէն, ուրիշները, Լեհաստանէն կամ Ռուսանիայէն։ Այս այն ոչխարն է, որուն գառնուկը կ'արտադրէ աստրաքան կոչուած յարդի մուշտակը։

Եւ վերջապէս, այս բոլորին կողքին, այն սքանչելի ընտանի անասնիկը, որուն շնորհիւ մուշտակի գործածութիւնը՝ դարերով առանձնաշնորհեալ դասակարգի մը զարդն ըլլալէ, դարձած է սեփականութիւնը ժողովրդային լայն խաւերուն։ Ատիկա՝ ճագարն է, որուն քառասնեակ մը ցեղերու եւ ենթացեղերու պատկանող շուրջ 850 խայտաբղետ ներկայացուցիչները, իրենց մետաքսափայլ ստեւով եւ ճերմակէն մինչեւ սեւ երկարող գոյներու բոլոր երանգաշարով, ակնախտիղ տեսարան մը կը պարզէին։

Ֆրանսան, որ սկիզբէն ի վեր դերազանց երկիրը կը հանդիսանայ գեղեցիկ ճագարին, կ'արտադրէ տարեկան 120 միլիոն ճագարի մորթ, որուն մէկ քառորդը միայն մուշտակագործութեան յարմար ըլլալով, ճագարի մորթին պահանջը կը մնայ միշտ մեծագոյնէն բարձր։ Ներկայիս, բոլոր երկիրներու մէջ, ամենամեծ ժողովը տրուած է ճագարի արտադրութեան, և երկու երեք տարիէ ի վեր ամէն օր ստեղծուելու եւ շատնալու վրայ է Ֆրանսայի մէջ Թիւը այն հսկայ ճագարատուներուն, ուր այս կենդանին կը բուծանուի ամենալայն աստիճանի մը վրայ, ճարտարարուեստական եղանակով։ Նրբաժուշտակ ճագարի յետ-պատերազմեան այս արդիւնաբերութիւնը, որ իր արշալոյսին մէջ է դեռ, հրաշալի իրագործումներու անսահման հեռանկարներ կը պարզէ, թէ՛ ճագարաբոյծներու եւ թէ մուշտակագործներու աչքին։ Ցուցահանդէսը, առաջին անգամն ըլլալով Ֆրանսայի մէջ, կը հաւաբէր 450 հատ այն նորագիւտ թաւշամուշտակ ճագարէն որ կը կոչուի rex, եւ որուն գմայլելի մորթը ամենամեծ ընդունելութիւնը գտած է Լայփցիկի, Լոնտոնի եւ Փարիզի խոշոր մուշտակագործներուն կողմէ։ Ճագարի մորթով իրագործուած այն սքանչելիքները,— շքեղ վերարկուներ, զգեստի վայելուչ զարդարանքներ, ամենասիրուն բարձեր, եւլն., եւլն.— զորս փայփայելու առիթը կ'ունենար այցելուն այս ցուցահանդէսին մէջ, փայլուն ապացոյցն են այս կենդանիին վերապահուած մեծ ապագային։

Ու մարդ կը խորհի թէ՝ Հայաստանի մէջ այս ընտանի կրծողին մուտքը՝ նիւթական բարեկեցութեան ինչպիսի՛ աղբիւր մը պիտի կազմէ ժողովրդային զանգուածներուն համար թէ՛ անոր բուծանումին համար պէտք եղած առաւելութիւններով եւ թէ՛ անոր մշակման արդիւնքներուն համար։ Ու դեռ կարելի էր փորձել Հայաստանի մէջ բուծանուիլ զանազան մանր վայրի մուշտակներու, մասնաւորապէս ermine), որուն մէկ աքիսի մէջ ունեցած Հայաստանէն ներկայ ժողովուրդին տեսակը ընդունուած է Հայաստանէն ներկայ ժողովուրդին տեսակը։

Ջերմապէս պիտի յանձնարարէինք Ծիրանսա հաստատուած հայ ագարակատէրերուն՝ զբաղուիլ մուշտակատու ճագարին վշակութեամբ որ աւելի շահաբեր է քան մսատու ճագարը։

Նրբաժուշտակ ճագարները դասին մէջ յաջողութիւններ ունեցած է նաեւ հայ ցուցանմուշը, Պ. Վ. Թաթուլ, որ քանի մը տարիէ ի վեր մասնագիտացած է անասնաբուծական այս ճիւղին մէջ։ Պ. Վ. Թաթուլ ցուցադրած է հինգ ճագարներ՝ չորս զանազան ցեղերու պատկանող. Նապպիտակ երկայնամազ փառահեղ Անկորա մը որ առաջին անգամ է Յաւելուածական մրցանակ։ այս մեծութեան կենդանին արժանացած էր առաջինէն վեր եղող պատուոյ մրցանակին՝ այս տարուան սկիզբը Մերզպուրկի մէջ տեղի ունեցած Հաւաբուծական միջազգային ցուցահանդէսին մէջ։ Յետոյ, սեւ սաթի գոյնով ու փայլով՝ Ալասքա ըսուած երկրորդ ճագար մը, որ անցեալ տարուան նոյեմբերին ստացած էր երկրորդ մրցանակը՝ փարիզի Հաւաբուծական Միջազգային մեծ ցուցահանդէսին մէջ, ցուցահանդէս՝ որ կը պարունակէր աւելի քան 10,000 հաւրանի մանր կենդանիներ։ Իր Սամոյեդ ճագարներէն մէկը, ինչպէս եւ Քարալթագոյն ճագարը արժանացած են մէկ մէկ պատուոյ միջատակութեան, մրցելով հաբաւաւոր ճագարաբոյծներուն դէմ։ դանիներուն հետ։

Կ'արժէ որ Հայերս շահագրգռուինք այս պատուական կենդանիով, որ ո՛չ միայն կրնայ շահաբեր դառնալ հայ ագարակապաններուն, այլեւ արուարձանները հաստատուած և պզտիկ պարտէզի մը տէր հայ ընտանիքներուն։

Ա. ՅՈՎՀ.

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

«Ազգ»ը կը գրէ թէ մանիֆաթուրայի մեծ վաճառատուն մը որ արտասահմանի մէջ մանաճիւղեր ունի, պարտքերը վճարելու անկարելիութեան մէջ ինկած է։ Վաճառատունը սկսած է բանակցութիւն կատարել պահանջատէրերուն հետ։

Ասկէ զատ, օտար կարեւոր հաստատութիւն մըն ալ նոյն դրութեան մատնուած է։ Հրէական երեք վաճառատուններ նոյնպէս վճարման անկարելիութեան մէջ ինկած են եւ 270 հազար ոսկի պարտք ունին։

ՇԱՆԿԱԼ ԼԵՌԸ

*
* *

Տիգրանակերտի սրբավայրի զանգակներու զօղանջը մեղեդիի պէս կը տարածուէր տան կաւին նիրհող քաղաքին վրայ, երբ Շիրպարն ու Ատուլէն տխուր յուղարկաւորներու պէս կը հեռանային իրենց համար մեռնող աշխարհէն։

Դարերու խորհուրդները շալկող պարիսպներէն անդին, անորոշ սահմաններով անհորիզոն տարածութիւն մը կը բացուէր ու անոնք Տիգրիսի մեծ փուլին վրայ կայնած, իրենց ճանապարհը կորանգուցած երկու թռչուններու պէս շուարած արձաններ ըլլային կարծես։

Ժամանակն անոնց համար անշարժ էր, ու միայն բնագդը զանոնք մղեց իրենց շուքը երերցնելու արեւէն ձեղքուած դաշտերու մէջէն։

Հալածանքը լեզու առած էր քաղաքէ քաղաք, աւանէ աւան ու տիւաներուն առաստաղներուն տակ։ Ատուլէի անունները գերու մէջ կ'արձագանգէր։

Հալածական սիրահարները անգան աննկատ տեղերէ, անգան աննպատակ ու անհանգրուան։

Արեւը գանոնք այրեց, փոշին գանոնք ծածկեց, ու քսուելով չոր երկրին՝ մաշեցան մարմինով։ Իրենց նեցուկ մնաց կենարար սէրը, ու անոնք կռթնած իրարու սրտին՝ քալեցին դէպի անյայտ յոյսը։

Օր մը, երբ արեւի յոգնած ճառագայթները շրջակայ բլուրներէն կը քաշուէին, Ատուլէն ու Շիրպար անծանօթ ճանապարհը հզերող քարի մը վրայ երկարած էին։

Անոնք լուռ էին քարին պէս, բայց անոնց հոգին կը խօսէր բնութեան երաժշտութեամբ։

Շիրպար ինքն իրեն հետ խօսեցաւ եւ մտածումներն հետզհետէ անցան շրթունքին, մրմունջը լայնցաւ, երգն հոգեբուխ՝ տարածուեցաւ դէպի դիմացի բարձունքները, ու վիշտի ալիքները գինք համակեցին։ Նայեցաւ իր վիճակին, նայեցաւ Ատուլէին ու տարօրինակ ու արնաքամ, բանաստեղծի սիրտը փլաւ ու արցունքները երգը խեղդեցին...

Անոնք միասին լացին, ու լռութիւնը արցունքի կայլակներով զանոնք մխիթարեց։

Ատուլէն, լուսաստղի պէս գեղեցիկ՝ արցունքով օծուած, սիրտ տուաւ Շիրպարին,

— Շիրպար, գիս տար այս բարձր լեռները, հեռու մարդոցմէ, հեռու անոնց բարիքէն, հեռու անոնց չարիքին։ Մեր ճակատագիրը այսպէս է գրուած։

Լոյսի շող մը փայլեցաւ Շիրպարի աչքերուն մէջ ու անոնք գօտեպնդուած նոր կեանքի մը երազանքէն, իրենց աշմուշին հետ, բարձրացան դէպի երկինք խրած բարձրաբերձ լեռան կողն է վեր։

Շանկալ լեռը ժայռ ոտքերով խրած էր երկրի կուրծքին մէջ, ու երկնակամարն ափսէի մը պէս գլուխին բռնած՝ հանդարտօրէն կ'իշխէր մշուշոտ անդունդներուն։

Մեծ տիւաններէն սրտաբեկ, «Ճուրան»էն, «Ինջիլ»էն եւ «Թավրաթ»էն յուսահաբ, անոնք բնազդօրէն յուզումի մատնուեցան, երբ եօթներորդ գիշերը կը մտիկցէր գեղի Շանկալ լեռան գագաթը։

Բայց յաջորդ առաւօտուն՝ երբ անոնք իրենց աչքերը բացին, արեւի ջերմ ճառագայթներն անհամար ծաղիկներու հետ կը խաղային։ Բարձրաբերձ լեռը քարէ վեհութեամբ կը հսկէր հեռաւոր տափաստաններուն վրայ։

Ատուլէն ու Շիրպար, մինակ ու ազատ, տատրակներու պէս իրենց թեւերը բացին։

*
* *

Կաղնիէ ճիւղերով շինուած հիւղակ մը կը դողդղար մեծ ժայռին ստորոտը։ Աղբիւր մը ժայռին կուրծքը պատած դուրս կը թափէր, ու Շանկալ լեռը, սուլթանի մը պէս հզօր, փրփուրը բերանին, յաւիտենական կարկաչով կը խօսէր հեռու անյայտին։

Շանկալի հովանիին տակ, անոր ծերպերուն մէջ, Շիրպար ու Ատուլէն ապրեցան երկար շա՜տ երկար։

Ու Էմիր Զէյտինի ձեռքը չերկարեցաւ դէպի անհաս բարձունքները...։

(4) ՎԻԳԷՆ ԳԼՈՒՆ

(ՎԵՐՋ)

ՎՐԻՊԱԿ.— Երէկուան ցերեկուան տարակուսեանն մէջ, բ. սիւնակի 13րդ տող, վարէն վեր, «ձկնբերի մը»— պիտի ըլլայ «բեռնակիր մը»։ սիւնակ 6, վարէն 6րդ տող «վանքի զարկը պիտի ըլլայ վարկը»։

ՍԵՆԵԱԿԻՆ, ԽԱՆՈՒԿԻՆ ԲՆԱԿԱՐԱՆԻՆ ՎԱՐԳՖԵՐԸ ԿԸ ՎՃԱՐԵՍ ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻՐ ԻՆՁՈ՞Ւ ԴԺՈՒԱՐ ԿՈՒԳԱՅ ՆՈՑՆ ԿԱՆՈՆԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎՃԱՐԵԼ ՀԱՅ ԹԵՐԹԻՆ ՆԵԳԻՆԸ, ՈՐ ԱՆՈՐ ԵՒ ՄՈՒՏԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻՆ ՀԵՏ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Քաղուած խորհրդ. Թերթերէն)

ՀԱՑԱՀԱՏԻԿԻ ՄԹԵՐՈՒՄԸ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅ. 1

Ծրագրուած էր հացամթերումի աւարտել մինչեւ հոկտեմբերի վերջը. սակայն մինչեւ նոյ. 7 տոկոս համեմատութեամբ։ Ընդ ամենը ծրագիրը իրագործուած է միայն 87, 7 տոկոս համեմատութեամբ։

ԲԱՄԲԱԿԱՅԱՆԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

1929—30 թ-ին բամբակի գանքի տարածութիւնը Հայաստանի մէջ պիտի հասնի 20 հազար հեկտարի։ Ընթացք տարի գանքերու տարածութիւնը եղած է 13,200 հեկտ.։ Բամբակագործներու բերքը շարք մը միջոցներու կիրառման ու յարգացման հետեւանքով, պիտի բարձրանայ 9,8 կենդինարի՝ հեկտար գլուխ։

Այս ծրագիրն իրագործելու համար կան գրեթէ բոլոր անհրաժեշտ պայմանները։ Ընթացք տարուան 300 հազար փութ ցորենի փոխարէն բամբակագործներուն 1929-30 տարուան մէջ բաշխուելու է 700 հազար փութ գոմին։ Բամբակի շրջանները կը ներառնուի Հարիւրէն աւելի մեքենայ եւ այլ բարդ մեքենաներ։ Արտարարագի շրջանին մէջ կը կառուցուի առաջին մեքենայարտադրական կայանը, որ պիտի հնարաւորութիւն տայ շրջանի բոլոր համայնացումը։ Բացի ասկէ, բամբակագործներուն պիտի նմանապէս կատարուէն, քէյ, շաքար եւն։

ՀԱՆՐԱՎԱՃԱՐԵՐՈՒ ՀԵՏԱԶՕՏՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Հայաստանի ժող. Ցնտ. Խորհուրդի Հանքային բաժնի գիտական-հետազօտական աշխատանքները՝ Ջաւրխեչի գունաւոր մետաղներու հանքավայրերուն մէջ չափազանց նպաստաւոր արդիւնքներ են տուած, որոնց հիման վրայ հնարաւոր է ձեւաւորել անոնց մշակման գործը։ Երկրաբանական-հետախուզական խմբակը Դիլիջանի գաւառի մէջ հետազօտած է մետաղներու (կապարազինկային եւ պղինձի) հանքավայրերը։

Համամիութենական երկրաբանական կոմիտէի խմբակը քննած է աւելի քան 10 այդպիսի հանքավայրեր, որոնցմէ երկուքը յարմար նկատուած են սկսելու նախնական հետազօտական աշխատանքները։

Վերին Ազդան գիւղին մօտ կատարուած կապարազինկային հանքերու հետազօտութիւնները որ կատարած է հանքային բաժինը, ամենայն հաւանականութեամբ պիտի շարունակուին նաեւ յաջորդ եղանակին։

ԽՈՐՀԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՐՄԻՐ ՅԱՆԿԸ

Կէրէնսկիի թերթը La Russie Opprimée կը գրէ.— Մեր վերջին թիւին մէջ, գրեր էինք թէ համաձայն պաշտօնական վիճակագրութիւններու, բոլշեւիկները մահապատիժի ենթարկած էին 235 բանտարկեալներ։ Արձանագրած էինք միայն խորհրդային թերթերու կողմէ յայտնուած մահապատիժները. ինչ որ կը նշանակէ թէ այս վիճակագրութիւնը մօտաւոր բան մըն է, քանի որ ամէն ինչ չի յայտնուիր մամուլին մէջ։ Անշուշտ իրական թիւը շատ աւելի բարձր ըլլալէ է։

Իրականութեան մէջ, ըստ լրացուցիչ տեղեկութիւններու եւ վերջէն մեր ձեռքը հասած թերթերու ընթերցումէն գատելով, հաստատեցինք թէ պէտք է գտնել կերպով աւելցնել այս թիւը։

Այսպէս, Հոկտեմբեր ամսուան համար, կրցանք արձանագրել 348 մահապատիժներ, եւ այս թիւ մըն է որ, կը կրկնենք, իրականութենէն վար կը մնայ։

Նոյեմբերի առաջին 15 օրերուն մէջ, միշտ խորհուրդներու պաշտօնական տուեալներուն հիման վրայ, կրնանք արդէն արձանագրել 206 մահապատիժներ։

Մեծ մասամբ, զոհերը որ առհասարակ կը յորջորջուին կուլակ, աւազակ, հակայեղափոխական, խռովարար, եւլն, իրականութեան մէջ, գիւղացիներ են որ ընդդիմացած են՝ հաշիւ պետութեան իրենց ցորենը վերցնելու եկող կառավարական պաշտօնեաներուն։

ՓԱԽՈՒՍՏ՝ ԿԱՐՄԻՐ ԴՐԱԽՏԻՆ

Անցեալ շաբթու կը գրէինք թէ երկար տարիներ է ի վեր Ռուսիա հաստատուած գերման գաղութներ, կը հեռանան խորհրդային դրախտէն, այն պատճառով որ կառավարութեանտնտեսական քաղաքականութիւնը, զանոնք մատնած է թշուառութեան եւ վհատութեան։ Այս գաղութները հաստատուած էին Վոլգայի եզերքները, սեւ ծովու հարաւային ափերուն վրայ, Կուպանի, կովկասի եւ Սիպերիոյ մէջ։ Ու պահելով մէկտեղ իրենց մայրենի բարբառն ու սովորութիւնները, դարձած էին ռուսական քաղաքացիներ։

Խորհրդային ժամուլը ոչինչ կը գրէ այս թշուառներուն մասին։ Փարիզի համայնավար օրկանը միայն գոհացաւ արձանագրելով թէ այս գաղթականները որ կ'ուզէին հեռանալ Ռուսիայէն, կուլակներ էին...։

Անոնց վիճակը հետզհետէ աւելի կը վատթարանայ։ Բոլշեւիկները սկսած են արդէն երկրէն դուրս հանել եւ դէպի Գերմանիա ճամբել անոնցմէ 14000 հոգի, որոնք Մոսկուայի տուներուն առջեւ, ապաստանած էին խրճիթներու տակ։ Իսկ Գերմանիա մը կը գրէ թէ 2000 գաղթականներ վար գրուած են։ Անոնց ստորագրել տուած են թուղթ մը, որուն համաձայն, յանձն կ'առնեն վերադառնալ իրենց գիւղերը։ Փոխարէն, կառավարութիւնը կը խոստանայ իրենց վերադարձնել ինչքերը որ մեկնելու առթիւ ծախեր էին պարտադրելու համար որ անոնք ստորագրեն այս յանձնառագիրը, սպառնացած են զիրենք աքսորել հեռաւոր վայրեր։ Կ'ըսուի նաեւ Ռուսիա հաստատուած 50000 յոյն գաղթականներ եւս փափաք յայտնած են հեռանալու երկրէն։ Ցոյն կառավարութիւնը գժուարութիւններ կը հանէ անոնց առջեւ, որովհետեւ, դիւրին չէ պարտկել այդքան մեծ գանգուած մը։ Ցարդ, երեք հազար ցոյներ միայն կրցած են անցագիր ստանալ եւ մեկնիլ Ցունաստան։ Այս գաղթականները երկար ատենէ ի վեր հաստատուած են սեւ ծովու հարաւային ափերուն մէջ։

ԹՈՒՐՔԻԱ

(Քաղուած Թուրք Թերթերէն)

ՋԷՄՊԷՐԼԻ ԹԱՇԸ

Դանիացի ինագէտ փրոֆ. Ֆայթ որ անցեալ տարի Ջէմպէրլի Թաշի շուրջը պեղումներ կատարելով վեց աստիճան սանդուղով պատուանդանը երեւան հանած էր, կրկին Պոլիս գացած եւ պեղումները վերսկսած է։ Շնագէտ փրոֆէսէօրը ներկայիս զբաղած է յիշատակարանին պատուանդանը ծակելով։ Այս գործողութիւնը տեղի կ'ունենայ բարակ ու երկար դուրերով եւ նպատակ ունի երեւան հանելու յիշատակարանին բուն պատուանդանը, որովհետեւ այսօրուան տեսնուածը 200 տարի առաջ շինուած է Թուրքերու կողմէ։

Փրոֆ. Ֆայթ մանրակրկիտ քննութեամբ ստուգած է որ յիշատակարանը ոչ մէկ վտանգի մէջ կը գտնուի։ Գիտունը շեշտած է որ Ջէմպէրլի Թաշը պոլսոյ ամէնէն հին եւ արժէքաւոր յիշատակարաններէն է, 1600ին շինուած է կոստանդին կայսեր կողմէ, մայրաքաղաքին փոխադրութեան ի յիշատակ։ Դանիացի գիտնականը երկար ատենէ ի վեր բանակցութիւն կը կատարէ, որպէս զի երեւան հանած պատուանդանին շուրջ պատշաճ ցանկապատ մը շինուի, խարխուլ ու տգեղ խանութները փլցուին։ «Ձամբան քաղաքապետութեան կը պատկանի, քարը Թանգարանին եւ գետինն ալ էվգաֆին, կը մնայ այս երեք պաշտօնատուները համաձայնեցնել», ըսած է գիտնականը։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

„ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Օր.,Ը ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

ՏԷՍԻՆ, 25 Նոյ.— Հ. Ց. Դ. Տէսինի կոմիտէն կամքէ անկախ պատճառներով. ստիպուեցաւ այս տարի «Դաշնակցութեան Օր»ը տօնել ընկերա-համակրական շրջանակի մէջ, թէյասեղան մը սարքելով։

Ժամանակէն առաջ արդէն պզտիկ սրահը լեցուած էր ընկերներով եւ համակիրներով։ Սեղանապետ ընտրուեցաւ ընկ. Գ. Ցովհաննէսեան, որ իր բացման խօսքով վեր հանեց Հ. Ց. Դ. 39 տարուայ գործունէութիւնը, եւ առաջարկեց մէկ վայրկեան լռութիւն պահել մեր նահատակներուն համար։ Ցետոյ սկսան երգերը եւ պարերը, տաքուկ մթնոլորտ մը ստեղծելով։ Իրենց արտասանութիւններով խնջոյքին փայլը աւելցուցին ընկերներ գերասան Կ. Մուրթաֆեան, Նուպար Պոտուրեան եւ ուրիշներ։

Սեղանապետը խօսքը տուաւ ընկ. Լ. Զորմիսեանի, որ բացատրեց թէ ինչ ուժ կը ներկայացնէ Դաշնակցութիւնը։ «Հ. Ց. Դ.ը պայքար կը մղէ ամէն ճակտի վրայ թէ ներսէ եւ դուրսը, եւ վերջ ի վերջոյ յաղթելով դուրս պիտի գայ, ճակատը բաց, ինչպէս ջուրի կաթիլ մը ժայռի մը մէջ մտնելով օր մը չէ օր մը կը գլորէ զայն։»

Ցետոյ ամերիկեան ձեւով ասճուրդի դրուեցաւ քրիստափորի նկարը։ Շահողը ընկ. Շէմշօեան կրկին աճուրդի դրաւ եւ այս անգամ ալ շահեցաւ ընկ. Պայանտրեան որ զայն նուիրեց կոմիտէին։ Ճաշուրդէն եւ զարգանիչէն գոյացաւ մօտ 300 ֆր.։ Խնջոյքը փակուեցաւ «Մշակ բանուոր»ով։

* * * Վերջերս քանի մը պառոններ իրենց թերթերուն մէջ սուտ ու իրաւ իրար խառնելով, Թուղթ կը մրոտեն։ Այդպիսիներուն կը յայտարարենք թէ իրենց պատասխանելու պատիւը չպիտի ընենք։

Կ. Գանթարճեան

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ՃԻԳԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ— Այս օտար ափերուն վրայ շատ ծանր պարտականութիւն մը կ'ինայ մեր երիտասարդներու վզին։ Աւելի ծանր քան երբ մեր սեփական հողին վրայ կ'ապրէինք։

Եւ հպարտութեամբ պէտք է արձանագրել որ, գործարաններու անտանելի ժխորին մէջ անգամ, մեր երիտասարդները չեն կորսնցներ իրենց հաւատքն ու եռանդը, վառ պահելու համար ազգային ոգին։ Երիտասարդական միութիւններու մէջ ուշագրաւ տեղ մը կը գրաւէ Բարձր Հայքի Հայրենասիրութիւնը, որ կիրակի օր տօնեց իր կազմութեան գ. տարեդարձը, ցերեկոյթով մը։

Բեմը զարդարուած էր հայկական եւ ֆրանսական դրօշակներով, որոնց մէջտեղ գետեղուած էր Բարձր Հայքի լուսանկարը, ոսկեզօծ շրջանակի մէջ առնուած։

Հանդիսականներ իրար կը հրմշտկէին առաջ անցնելու համար եւ սրահին պատերը կը քրտնէին բազմութեան շունչէն։

Միութեան վարչութենէն երիտասարդ մը բացաւ հանդէսը հակիրճ խօսքերով։ Ապա ջութակով երգուեցան «Մեր Հայրենիք»ը ու «Մեր Արիւնը, Մեր Արցունքը»։ Քանի մը հայրենաշունչ արտասանութիւններէ վերջ, բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բանախօսներէն Պ. Աբոյեան որ երկարօրէն բացատրեց միութիւններու իսկական նպատակը, պարզեց օտարներու կարծիքը հայ անհատի եւ հայ քականութեան մասին՝ յիշեց ֆրանսացիներու խօսքը թէ՝ «Մէկ Հայը տասը ֆրանսացի կ'արժէ բայց տասը հայ մէկ ֆրանսացի չեն արժեր»։ Ցետոյ դիտել տուաւ թէ գիւղերու, գաւառներու, գաւառակներու եւ աւաններու այլազան միութիւններով մեր ոյժերը կը չլատուին եւ նիւթապէս ալ մեծ կորուստ կ'ունենանք։ Պէտք է համախմբուիլ մէկ միութեան շուրջ, տոկալու համար այլասերման մեծ վտանգին։ Իր խօսքը վերջացուց «գիւղը գերան կը կտրէ» ժողովրդական իմաստալից առածով։

Օր. Վերգինէ Պագալեան (Պոլսէն) իր սիրայօժար մասնակցութիւնը բերելով, նուագեց դաշնակի վրայ։

Ցաջող անցաւ նաեւ Պ. Դաւիթեանի արտասանութիւնը՝ «Իմ Հայաստան» Օր. Գայիանէ Խաչատուրեանի կովկասեան պարէն վերջ. բեմ հրաւիրուեցաւ վերջին բանախօսը, Պ. Հ. Սէրէնկիւլեան, որ նկարագրեց Էրզրումի եկեղեցին իր զանգակատունով, դպրոցները իրենց Հպարտ կեցուածքով, Եփրատ գետակը իր խաղաղ գնագքով, գաշտերը, լեռներն ու ձորերը եւ այս բոլորին ձգած ազդեցութիւնը ներկայ գաղթական երիտասարդութեան վրայ։ «Մենք ժամանակին մեծ ջաղացք մը ունէինք, զայն կորսնցուցինք ու մեր ձեռքը մնաց ջախջախը եւ երկրէ երկիր թափառելով պիտի պահանջենք ջաղացքը։ Մեր երիտասարդներու պարտականութիւնն է ամուր բռնել ու անվնաս պահել ջախջախները, մինչեւ որ տիրանանք մեր մեծ ջաղացքին»։

Ցասը վայրկեան դադարէ վերջ, աճուրդի դրուեցաւ քեռիի մեծ լուսանկարը, որ քառորդ ժամուան մէջ բարձրացաւ 310 ֆրանքի։

Հանդէսը փակուեցաւ «Երկու Անվարտիներ» քրքջալիր գաւեշտով։

Ս. Միլտոնեան

ԼՐԱՑՈՒԻ

Մարսէյլի Պետ. Երաժշտանոցի այս տարուան քննութեան մասնակցած են 30 հոգի, որոնց մէջ Տիկին Լորէտա Մարութեան՝ Յաջողած են միայն 4 հոգի, որոնց մէջ առաջնութիւնը շահած է Տիկին Մարութեան։

— Վալանսէն կը տեղեկացնեն թէ Պ. Դաւիթ Թովմասեան որ անցեալ տարի տեղին Բազմարուեստեան վարժարանը աւարտելով, ընդունուած էր ֆր. 35րդ. օդանաւորդական զօրաբաժինին մէջ, օդանաւային մեքենագիտութեան հետեւելու համար, յաջողութեամբ տուած է իր քննութիւնները եւ կը պատրաստուի հետեւելու մեքենագիտութեան վարժարանին։ Լիոնի ֆրանսական օրաթերթերը գովեստով կը խօսին մեր երիտասարդ հայրենակիցին մասին, որ Երզնկացի որբ մըն է եւ գործարաններու մէջ աշխատելով՝ յաջողած է պահել իր ծերունի մայրը եւ ապահովել իր ուսման ծախքերը։

ՆԿԱՐԱՉԱՆԴԷՍ

Տիկին Արմինիա Բաբայեան կը մասնակցի նկարահանդէսի մը որ պիտի տեւէ մինչեւ դեկտ. 5, Galerie Albanի մէջ, 149-154 Galerie de Valois, Palais Royal եւ 19, Rue de Valois։

Տիկին Պապայեան կը ներկայացնէ 10 ծաղկեփունջեր եւ ներքնանկարներ, 6 դաշտանկարներ եւ 1 դիմանկար։

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ Ը.

ԵՐԿՈՒ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ ՆՈՐ ԴԷՄՔԵՐ ԿԸ ՏԵՍՆԵՆ

— Այս մեր ճաշն է, կ'երեւի։

— Շատ անժուր է։

— Կլեցէ՛ք հատ մը։

— Ամբողջ տուփը կարելի՞ է կլլել։

Հազիւ դեղահատն ստամոքսին հասած էր երբ Ռընէ տարօրինակ փոփոխութիւն մը զգաց իր մէջ։ Մէկ վայրկեան չանցած այնպէս զգաց իբր թէ առատ ճաշ մը կերած ըլլար։

— Պարո՛ն, հեւագ Սէլէստէն։

— Ի՞նչ է։

— Կարծես վեց հաւկիթ եւ մէկ վառեակ կերած ըլլամ։ Ցարօրինակ բան... Ես այլեւս բնաւ չեմ նեղուիր դժուարամարսութենէս. բժիշկ Ցրունդլի հետ հաշտուած եմ այլեւս։

Աննի Թոմսըն Ռընէի բազկեթոռը կը քննէր։

— Ձեր արեան շրջանը բնականոն է. վաթսունեւութ զարկ։

— Այդ դեղահատի ազդեցութիւնն հրաշալի է, տիկին։

— Օրիորդ, ուղղեց տեսչուհին։

— Ներեցէք, օրիորդ... Ի՞նչ էր մեզի տուածնիդ։

— Ձեր հիւսուածքին կարեւոր բոլոր տարրերը. երեսուն տարի կայ որ իրականացած է ձեր գիտուն Բերթըլօի երազը։ Ան էր որ առաջին անգամ մտածեց մարդկային ժարմինը քիմիապէս սնուցանել։

— Իսկ ճաշը՞ը։

— Անոնք ջնջուած են...թանկագին ժամանակ մը կը կորսնցնէք գնդիք կերակուր ուտելու համար։ Հիմայ ամէն բան կէս վայրկեանէն կը լմննայ եւ կրնանք աւելի ժամանակ յատկացնել աշխատանքի։ Մարսողութիւնը չի ծանրացներ ձեզ, ինչպէս երբեմն։ Բայց շատ խօսեցայ, մինչդեռ մեզի կը սպասեն։

— Ո՞վ։

— Ամբողջ աշխարհը. Հանդարտեցէք սակայն. այսօր մի՛ այն քանի մը հոգի պիտի տեսնէք։ Հագուելու կարողութիւն ունի՞ք։

— Այո... ըսաւ Ռընէ յօդերը շարժելով։

— Աննի Թոմսընի օգնականները մէկ կտորէ հիւսուած ճերմակեղէններ բերին, վարտիք, թիկնոց եւ այլն ինչպէս եւ առանց կրունկի կօշիկներ որ ոտքերուն կը յարմարցուէին փոկերով։

— Բայց այս մետաքս է, ըսաւ Սէլէստէն։

Արդարեւ այդ փայլուն եւ ողորկ կերպասը կը նմանէր արհեստական մետաքսի։

— Ռընէ Լա Ցայեագ յետագային վերապահեց շատ մը հարցումներ զորս կը փափաքէր ընել Թանգարանի տեսչուհիին։ Արդէն սոթված քիչ մը բաներէն կը կռահէր թէ շատ մը անակնկալներու պիտի հանդիպի եւ պէտք պիտի ունենայ իր ամբողջ պաղարիւնութեան՝

— Սէլէստէն, ըսաւ, հրաշալի արկած մը կ'անցընենք։

— Այո՛ պարոն, պատասխանեց սպասաւորը. գէշ չերեւիր սակայն։

— Ապահո՞վ ես։

— Պարոնը բաւական տալիք ունէր իր դերձակին. այդ մարդուկը շատոնց հոգին աւանդած պէտք է ըլլայ։

— Այնչափ շփոթութեան պիտի մատնուինք, որչափ պիտի մատնուէր մեր հին ժամանակները Բոռնէօղի վայրենի մը։ Յանկարծակի փարիզ փոխադրուելով։

Սէլէստէն բողոքեց ջերմօրէն։

— Մենք կատարելապէս քաղաքակրթուած ենք։

— Շատ ապահով չեմ այդ մասին։

— Ցամենայն դէպս ուշադիր պիտի ըլլամ չտեսի կերպարանք չունենալու, որովհետեւ կը փափաքիմ պատիւ բերել պարոնին։ Օրինակ, առաջին անգամն է որ մետաքսեայ գգեստ կը հագնիմ։

Տեսչուհին, որ դուրս ելած էր, որպէսզի երկու պարոնները հանգստութեամբ հագուին, երեւցաւ վերստին։

— Կ'ուզէ՞ք ֆրանսացի լրագրող մը տեսնել։

— Հաճոյքով։

— Երէկ փարիզէն մեկնած է ձեզ տեսնելու համար։

— Երէ՞կ. ո՛րչափ ժամանակուան մէջ կ'անգնին Ատլանտեանէն։

— Չեպընթացով տասը տասերկու ժամէն։

Ռընէ, չփոթած, ակնապիշ կը նայէր տեսչուհիին, հաստատելու համար թէ լրջօրէ՞նը կը խօսէր։ Անոր թոժսըն բառ չէր կատակաբաններ արդէն։

կը խնդրեմ որ շահագրգռուողներէն պահանջէք ձեր յարմար նկատած բացատրութիւնները: Կը խնդրեմ մանաւանդ ըսել թէ՝ դատական ոստիկանութիւնը իրաւունք ունի՞ ինք իր կողմէ եւ իր գնահատութիւնով ընտրութիւն կատարել իր հաւաքած տեղեկութեանց եւ թուղթերուն մէջէն, ու քմահաճօրէն զտել այն վաւերաթուղթերը զորս պատշաճ կը նկատէ հաղորդել դատաւորին: Կը հարցնեմ նոյնպէս ձեզի թէ օրինական է դատական ոստիկանութեան մօտ գաղտնի, իսկ դատաւորին մօտ ուրիշ թղթածրարի մը գոյութիւնը:

Վերջապէս, յարգելիր կը խնդրեմ, պարոն դատախազ, որ հաճիք նուիրապետական կարգով Պ. Դատական Նախարարին յանձնել այս բողոքագիրը, զոր ձեզի կ'ուղղեմ, որովհետեւ Նախարարը պէտք է գիտնայայս իրողութիւնները:»

Ց. Գ.— Նոյնպէս Պ. Մաթիֆասի կը յանձնեմ դիտողագիր մը. ցոյց տալու համար դատավարութեան ուրիշ անկանոնութիւններ, որոնք ի յաստատուեցան նոյեմբեր 21ին երբ դէմ դէմի բերուեցան Լիլի եւ փարիզի քննիչները:

ԺԱՆ-ՇԱՐԼ ԼԸԿՐԱՆ

*** *Հանրապետութեան դատախազ Փրէսար փաստաբան Ժան-Շառլ Լըկրանի այս բողոքագիրը յանձնեց ընդհ. դատախազ Տոնա-Կիկի, որ իր կարգին զայն ղրկեց դատական Նախարարին:*

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՆՈՐ ԺՈՂՈՎ

Ալժազեանի խնդրին համար 15 օր վերջ հրապարակային վիճաբանական նոր ժողով մը պիտի գումարուի դարձեալ, նախաձեռնութեամբ «Քլիւպ տը Ֆօպուր»ի: Այս անգամ նոր կայ պիտի ըլլան նախապէս հրաւիրուած երեսփոխանները եւ ուրիշ հռետորներ, որոնք երեքշաբթի իրիկուն չէին կրցած գալ:

Ժամանակին կը յայտարարենք օրն ու վայրը:

Րիկովի շնորհազրկումը

«Թայմզ»ի Թոթակիցը Րիկայէն կը հեռագրէ.

Մոսկուայէն հասած լուրերու նայելով, այն կարծիքը կը տիրէ թէ՝ հակառակ ընդդիմադիր տեսակէտներէ իր հրաժարումին, Րիկով չպիտի կրնայ Խորհրդային Միութեան ժողովրդական գործակալներու խորհուրդին նախագահ մնալ: Կը սպասուի որ Կեդրոնական Գործադիր կոմիտէի (կամ խորհրդային միութեան Խորհրդարանին) յառաջիկայ նստաշրջանին անիկա պիտի ղրկուի իր պաշտօնէն, զոր Լէնինէն ժառանգած էր 1924ին: Տոմսկի եւ Բուխարին արդէն պաշտօնանկ եղած են բոլոր պատասխանատու պաշտօններէն:

«Պրաւդա», պաշտօնաթերթը ոուս համայնավար կուսակցութեան, այս առաւօտ կը հրատարակէ առաջնորդող յօդուած մը (նախապէս հաղորդուած եւ միաժամանակ հրատարակուած բազմաթիւ թերթերու մէջ), ըսելով որ Րիկով, Բուխարին, Տոմսկի եւ անոնց հետեւորդները մնանկացած են: Բուն դիմադրութենէ յետոյ, անոնք անձնատուր եղան, չկրնալով տանիլ Տոմսկիի վիճակին ենթարկուելու հեռանկարը:

Սակայն անոնք ի զուր երկար յամեցան, գործածելով ամէն կարգի զէնքեր, մէջն ըլլալով զրպարտութիւնը համայնավար կուսակցութեան դէմ, որուն համբերութիւնը չարաչար գործածեցին: Անոնք անձնատուր եղան խօսքով, հիմա գործքով պէտք է ցոյց տան թէ շիտակ գծի վրայ եկած են:

1928ին Դոնէցի ճարտարագէտներու դատավարութեան ատեն, անոնք սկսան ընդդիմադիրի վճռական դեր, ու անկէ իվեր ամէն առիթէ օգտուեցան կուսակցութիւնը քայքայելու, ամէնէն դժուարին վայրկեաններուն, մանաւանդ յարձակողական քաղաքականութիւն հետապնդելով այս տարի խորհրդային միութեան մէջ մասնաւոր ձեռնարկներու դէմ: Այս անձնատուութիւնը կրթիչ դաս մըն է հերձուածողներուն համար, սակայն կուսակցութիւնը կը հաւատայ թէ, նոյնիսկ անոնց անձնատուութենէն վերջ, այ թեւի տեսակէտներն ու հաշտարար ոգին տեսականապէս միայն մեռած են եւ վճռած է ամէնէն սաստիկ հարուածները տալ այ թեւին:

Գաղտնի թուղթակիներ Այրլնի մէջ

Այրլնէն կը հաղորդեն թէ վերջերս կարգ մը թուղթակիներ բաժնուած են զանազան տեղեր: Այս առթիւ ձերբակալուած են «արզուհալճի» նիյազի և երկու նախկին ոստիկաններ, որոնք կը կարծուի թէ կապ ունին այս գրութեան հետ:

Ոստիկանութիւնը խիստ գաղտնապահ է թուղթակիներու բովանդակութեան մասին:

Ռուսերգերման գաղտնի կապեր

Գերմաներէն «Վէլթ ամ Մոնթակ» թերթին մէջ ֆոն կէրլախ խօսելով Բեսեդովսկիի յայտնութիւններուն վրայ, կ'ըսէ որ եթէ ճիշդ են անոր ըսածները, սոսկալի ամբաստանութիւն մը կը կազմեն գերման բանակին դէմ: Ըսել կ'ըլլայ որ ոուս կարմիր բանակը եւ գերման ճերմակ բանակը իրար կը նկատեն զինուորական բարեկամներ եւ կը գործակցին իրարու հետ: Ասիկա ցաւալի է՝ Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութեան համար:

Ֆոն կէրլախ կը կարծէ թէ պատերազմական նախարար Ֆոն կրէօներ տեղեակ չէ իր պաշտօնատան կարգ մը գրասենեակներու գործերէն. փափաքելի է որ Ֆոն կրէօներ վերջապէս ընդունի ոչ-զինուորական փոխանորդ մը՝պատերզմ. նախարարութեան համար: «Ռայխսվէրը, կ'ըսէ, պետութեան մէջ պետութիւն մը կը նկատէ ինքզինքը եւ բոլորովին օտար մարմին մը կը կազմէ գերման Հանրապետութեան մէջ: Պատերազմական նախարարութեան մէջ կան մեծ թիւով սպաներ, որոնց մեղաւոր գործունէութեան շնորհիւ վերջին տարիներս սիրալիր յարաբերութիւններ հաստատուած են բոլշեւիկներուն հետ»:

Սոֆիայի մէջ արգիլուած ցոյցեր

Պուլկար հայրենասիրական կազմակերպութիւնները որոշած էին նէօյեիի դաշնագրի տարեդարձին առթիւ մեծ ցոյց մը կազմակերպել Սոֆիայի մէջ չորեքշաբթի նոյ. 27ին բողոքելու համար Պուլկարիոյ վրայ ճնշող զանազան ծանր պարտաւորութեանց դէմ: Կազմուած էր մասնաւոր ծրագիր մը եւ մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած էին: Վերջին պահուն սակայն, կառավարութիւնը արգիլեց ո եւ է ցոյց կատարել փողոցին մէջ:

Սոֆիայի համայնավարներն ալ կը պատրաստուէին իրենց կարգին հակացոյց մը կազմակերպել՝ ընդդէմ հայրենասիրական կազմակերպութեանց: Ոստիկանութիւնը յանկարծակիի բերաւ համայնավարները, երբ գաղտնի ժողով կը գումարէին անոնք եւ ձերբակալեց վարիչները:

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ

սահպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Պուլվար Օտտօի Վռամեան ենթակոմիտէի ընկերները, այս կիրակի ժամը 3.30ին սովորական վայրը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ներկայ կ'ըլլայ շրջ. կոմիտէն:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER
Վաղը իրիկուն ժամը 9ին
կը խօսի՝ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ
ՆԻՒԹ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՆԵՐԿԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
ՎԱՂԸ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 10ԻՆ
Salle des Fêtes d'Enghien, 30 Rue du Casino

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսիլիայի Դրամատիկ Ստուդիան
Ղեկավարութեամբ դերասան՝ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի
վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին Salon Chapeի մէջ (184 Rue Chape)
կը ներկայացնէ՝ **ՍԷՐ** եւ **ԽԱՐԴԱԽԱՆՔ**
Ողբերգութիւն 6 պատկեր — Գիները սովորական են

Հ. Ց. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

փարիզի Ազբիւր Սերոբ խումբի ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 184 Ave. d'Italie, Paris (13e).

Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Պիյեանքուրի Զաւարեան ենթակոմիտէի վռամեան, Մջոյի եւ Մուրատի խումբերու ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին 164 Ave. du Verdun *Զեկոյց՝ 7րդ շրջ. ժողովի ժամին:*

Պելվիլի Ռոստով ենթակոմիտէի ընդհ.ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131 Fbg. du Temple: *Օրակարգ.— ա) զեկոյց, բ) կոմիտէի եւ նոր ներկայացուցիչներու ընտրութիւն:*

Գ Ա Ի Ա Ր

Ցէսինի Կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 6ին, Քաֆէ Կարտէնի մէջ. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ: Բացակաները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին:

Վալանսի Շրջ. կոմիտէի շրջ. ներկայացուցչական ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, 26 Bld. Vauban *Դաշնակցութեան ակումբին մէջ: Կը խնդրուի Կրընոպլիի, Լանսէի, և Փրիվալի ներկայացուցիչ ընկերներէն, որոշեալ ժամուն ներկայ գտնուիլ:*

Ֆոն տը Շէրիւի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ ժամը 6ին Օթէլ տը Ֆըրանսի սրահը: Ներկայ կ'ըլլայ Լիոնի շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը: Ներկայանալ անդամատոմարով:

Ս. Էթիէնի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին 3 Փլաս տիւ Փէօփլ սովորական ժողովատեղին: Ներկայանալ անդամատոմարով: Կը խօսի՝ Ըսկ. Գ. Թուրիկեան:

ՅԱՒՇԱՏԵՍ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի ժասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ֆլորիա՝ Օրակարգ՝ պատգ. ժողովի օրակարգի հարցերու վիճաբանութիւն:

ՓԱՐԻԶԻ Հարաւ. Շրջանի (Պանեէօ-Պուր-լարէն Քաշան) Ցառաջդիմասիրաց Միութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր երկտող անդամները եւ հայրենակիցները, այս կիրակի ժամը 3ին, 142 Route d'Orléans, (Bagneux) *ծանօթ հաւաքատեղին, Օրակարգ՝ վարչութեան եռամսեայ տեղեկատուութիւն եւ ժանկապարտէզի սենեակի հարց:*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Արծիւ մարզական միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը իրիկուն ժամը 7.30ին 41 Rue Tubaneau, *Պար տը լ'Էթուալ սրահը: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:*

Ցանօթ.— Ներկայիս «Արծիւ» միութեան ժողովատեղին, վերոյիշեալ սրճարանի սրահն է, ուր ամէն Շաբաթ իրիկուն տեղի պիտի ունենան ընդհ. ժողովները:

Արձանագրուիլ փափաքող մարզիկները դիմեն սոյն հասցէին:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Տէսին, Դորթ.— 448 ֆրանք:
Լիոն, Լ. Կ.— 35:
Փարիզ, Ա. Օ.— 35:
Ադեքսանդրիա, Մ. Ս.— 2անգլ.:
Պէյրութ, Զ.— 100:
Լիվրի-Կարկան.— Ալթ. 35:
Պէլֆոր, Ղ. Հ.— 105:
Տէսին, Յ. Պ.— 35:
Բոլոնպ, Մ. Ֆ.— 35:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի «Մանուկներու Պաշտպանութիւն» Փարիզի մասնաճիւղի Թէյասեղանը այս Կիրակի ժամը 3ին Հ. Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ 71 Ave. Kléber: *Կը հրաւիրուին անդամները, իրենց պարագաները եւ համակիրները: Նուագ, երգ եւ հաճելի անակնկալներ:*

Անդամներու նոր հրաւէր չի ղրկուիր:

Cirque de Paris	Էքոլ Միլիթէր	ամենալաւն ու ժամը	2-14 ֆրանք

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռաթօռաս: Ազեամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,

Կ'ուզուին ոսկերչութեան արհեստը սորվիլ փափաքող 15—18 տարեկան ուշիմ աշկերտներ: Դիմել ժամը 2 - 7, Société Fleuronի, 70 Rue du Fbg. Poissonnière, Paris (10).

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

ՍԱԿԱՐԱՆ

28 Նոյեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			ՖՐ.
Սթերլին,		L. St.	123.84
Տոլար,		Dollar	25.38
Մարք	100	Mark	607.75
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի		» » or	106.90
Մէճիտիէ		Médjidié	8.75
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.85
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Ջուից.	»	Fr. Suisse	492.75
Լէյ	»	Leï	15.15
ԱՐԾԵԹՈՒՂԹ			
Եգ.Ֆր.Ֆոնս.		I Cr. Fonc. Eg.	2125.—
	»	II »	1525.—
	»	III »	1510.—
Ռումելի երկթղ.		Lots turcs	82.—

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le **Gérant:** H. STÉPHAN

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցաւուկ յարկաբաժին Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ո. կորի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօղացաւ:*
կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտպանական գրութիւնք, դիւրաժատչելի պայմաններով:
ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՋԻ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ,
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30:
Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud. *Թրամուէյ 5 եւ 26, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ՄԷԹՐ Պ. Վ. Ա Հ Է

(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)
18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97

Իրաւագէտ խորհրդատու ցէֆթանս Օթօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիթէր Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կր կատարէ նթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն տեսակ թարգմանութիւններ:
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ:

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի
սմոքինկի եւ ֆրաքի համար

Ներմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սթօք
Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie եւն.

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Ցրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ

Ձեր կօշիկը գնեցէք
DORKEN
Դեկտ. 1ին

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ
ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐը:
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մէջի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ: Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուբ, դատական տապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն:
Ամուսնութիւն եւ ժառանգութիւն:
Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն:
Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ:
Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.
Կը փնտուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ:

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՂԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ
Իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵԻՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

METRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՇԱԲԱԹ 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1929

30 NOVEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1124

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԽՕՍՔ

ԹԱԲՈՒՍԻԿ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Խորհրդային իշխանութեան ամենազգի գործակալները ամէն կողմ ամէն ոյժով կը հնչեցնեն քշոցն ու ծնծղան, տօնելու համար Չինաստանի պարտութիւնը:

Արդարեւ, Մուքտէնի կառավարութիւնը տեղի տուաւ կարմիր բանակին յառաջխաղացման առջեւ, եւ ընդունեց անոր բոլոր պայմանները: Բուն բանակցութիւնները պիտի բացուին յառաջիկային:

Մոսկուա վեց ամիս փոխն ի փոխը շարունակեց ռազմական ու դիւանագիտական խաղերը, որպէսզի կարենայ լրացնել պատրաստութիւնները: Անբաւական էր չինական սահմանին վրայ համախմբուած ռուսական զօրքը, այլ մանաւանդ պաշարն ու ռազմամթերքը: Իսկ փոխադրութիւնը չափազանց դժուար ու երկարատեւ:

Վեց ամիս յետոյ, երբ ժամը յարմար նկատեցին բանակը առաջ քշելու, ահա Չինաստան կ'ընդունի նախապէս մերժած պայմանները.— կը հաւանի ճանչնալ Ռուսիոյ իրաւունքները՝ Մանչուրիոյ Չինաստանի երկաթուղիին վրայ, ճանչնալ ռուս հպատակները եւ ազատ արձակել բանտարկեալները:

Այս դիւրին յաղթանակը կրնայ բարձրացնել կարմիր բանակին վարկը եւ խորհրդային իշխանութեան հմայքը: Բայց ամէնուն առեն կ'ապացուցուի թէ՝ ոչինչ փոխուած է ռուսական քաղաքականութեան մէջ:

Աշխարհակալութեան միեւնոյն ձգտումն է որ կը քշէ բոլշեւիկները դէպի Ծայր. Արեւելք, եւ մոլեռանդութեամբ, նոյն պատերազմի սպառնալիքով պաշտպանել կուտայ ցարական դաշնակիցներու «իրաւունքները»: Չինաստան կրնար մոռնալ եւ թերեւս դղրդագին անակնկալի մը առջեւ դնել աշխարհը, եթէ ունենար կեդրոնական ուժեղ կառավարութիւն մը: Այդ խռովայոյզ երկիրը, տակաւին կը գտնուի ներքին բուռն պայքարներով:

Վերջին փոթորիկներէն յետոյ կազմուած ազգային կառավարութիւնը հազիւ կրնայ պահպանել իր գոյութիւնը:

Միւս կողմէ, այդ կառավարութիւնը ձեռնարկած ըլլալով միջազգային աշխարհակալութեան շղթաները թօթափելու, կը ցանկայ կռիւ սարքել միանգամայն քանի մը ճակատի վրայ: Արդէն երկու զօրավարներ կը սպառնան նոր կառավարութիւն մը հաստատել Քանթոնի մէջ:

Մինչ որ, Ռուսները իրենք ալ շատ չեն հաւատար Չինաստանի անկեղծութեան: Անձնատուութեան դրօշ պարզողը՝ Մանչուրիոյ (Մանչուրիա) կառավարութիւնն է, անշուշտ հաւանութեամբ Նանքինի կառավարութեան հետ: Վախ կայ որ վերջինը երբ զօրաւոր դգայ ինքզինքը եւ մանաւանդ ուժ ունենայ Ռուսերու Դաշնակցութենէն կամ քաղքենի պետութիւններէն, վճռական պահուն խանգարէ հաւաձայնութիւնը: Ուստի այդ կասկածը ունի անոր համար որ, տակաւին ամիսներ մը առաջ, Չինաստան ժրներ, փարիզ եւ Լոնտոն դիմած էր, միջամտութիւն խնդրելով: Նոյն իսկ Անգլիոյ աշխատաւորական դահլիճը, իբրեւ պատասխան հարցումի մը, կը յայտարարէր թէ չի կրնար անտարբեր մնալ:

Այս բոլոր երեւոյթներէն կը հետեւի որ ոչ Մոսկուան, ոչ միւսները կ'ուզեն զոհել իրենց շահերը՝ Քաղաքականի աջակցութեան վրայ, որոնց շուրջը պիտի մղուին յառաջիկայ մեծ պայքարները: Չինաստանի անծայրածիր տարածութիւնը եւ անոր անիշխանութիւնը ամէն պատեհութիւն կ'ընծայեն ոմանց ալ, կրակը վառ պահելու եւ շագանակ որսալու:

Անշուշտ ժամանակները շատ են փոխուած, եւ այսօրուան կարգի պակալները չեն կրնար Չինաստանի հետ վարուիլ այնպէս ինչպէս 1840ին, 1860ին, կամ 1903ին: Անոնք հրաժարած զարմանազան առանձնաշնորհներէ, որոնք Չինաստանը դարձուցեր էին կաթնատու կով:

Եւ սակայն, տիրապետելու, շահագործելու, կեղեքելու ախորժակը միշտ կը մնայ սուր, ինչպէս «կարմիր» Մոսկուայի, նոյնպէս միւսներուն քով:

Ատոր համար ալ, Չինաստանը միշտ խնդիր պիտի ունենայ Եւրոպայի հետ, երբեմն ակռայ ցոյց տալով, երբեմն տեղի տալով — ինչպէս ներկայ պարագային, մինչեւ որ կարենայ յարելապէս տէր դառնալ իր ճակատագրին:

Մոսկուայի շահած յաղթանակը ոչ թէ լուծումն է ռուսեւական վէճին, այլ պարզ հանգրուան մը:

Խորհրդային իշխանութիւնը ներքին սուր տագնապի մը առջեւ շահած ըլլալով այս յաջողութիւնը, անշուշտ չափազանց պիտի ուռեցնէ զայն, դժգոհ բազմութիւններուն ուշադրութիւնը շեղեցնելու համար:

Այլ մանաւանդ պիտի օգտագործէ զայն, այդ բազմութիւնները աւելի վայրենօրէն ճնշելու համար:

Մոսկուայի վարիչները անհամբերութեամբ կը սպասէին յաղթանակի, ներքին խլրտուքները խեղդելու եւ իրենց վարկը վերահաստատելու համար:

Անդիւռուս յարաբերութեանց վերահաստատումէն յետոյ, Քոլչէի այս յաջողութիւնը կուգայ թեւ տալու Ստալին եւ միեւնոյն ատեն ուրախացնելով Մեծ Ռուսաստանի գինուորները,— ամէնէն կատաղի միապետականները:

ՄԱՄՈՒԼ

ՋԵՒՆԱՐԿԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Հ. Բ. Ը. Մ.ը Ամերիկայի մէջ յառաջ կը տանի Նուպարաշէնի հանգանակութիւնը: Այս առթիւ «Հայրենիք» դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (13 Նոյ.).—

«Դիւրին է հետեւցնել թէ՝ Հայաստանի մէջ կատարուելիք ո եւ է վերաշինական ձեռնարկ մեր քաջալերութեան միայն կ'արժանանայ, սակայն ատիկա պատճառ մը չի կրնար ըլլալ որ մոռնանք այնպիսի գործեր, որոնք նոյնքան եւ թերեւս աւելի հրամայական կարեւորութիւն ունին:

Մենք պատճառ չունինք թագցնելու մեր յոռետեսութիւնը թէ՝ Նուպարաշէնի եւ այլ աւանները շինութեամբ կարելի չըլլար լուծում տալ մեր ներգաղթի ցաւին, որովհետեւ մեր դժբախտ հայրենիքին այս օրուան տէրերը, լաւագոյն պարագային շատացնցառ թիւով գաղթականներ պիտի ընդունին իրենց սահմաններէն ներս: Միամտութիւն պիտի ըլլայ կարծել թէ՝ այդ «շէն»երու վրայ մեր ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացնելով, արդէն լուծած կ'ըլլանք ներգաղթի հարցը:

Գանի այս է ճշմարտութիւնը, ուրեմն ազգովին պարտաւոր ենք մտածել գաղութներու մէջ տառապող մեր ցիրուցան բեկորներու մասին, միաժամանակ ուժ տալով նորանոր աւաններու կառուցման Հայաստանի մէջ:

Թուրքիոյ մէջ տառապող մեր բեկորները, որոնք օրը օրին կ'ոչնչանան, չենք կրնար յուսադրել ապագայի հեռանկարներով, քանի որ անոնք օր մը աւելի ապրելու եւ շնչելու հնարաւորութենէն գրկուած են: Գաղթակայաններու կամ անապատներու մէջ հիւծող մեր հայրենակիցներուն չենք կրնար ըսել թէ մնացէք այդ վիճակին մէջ, մինչեւ որ Հայաստանի մէջ գիւղեր ու աւաններ շինենք՝ ապագային նեզ հոն փոխադրելու համար, մանաւանդ երբ վստահ չենք թէ իրապէս ապագային պիտի կրնանք հոն դրկել զանոնք, քանի գոյութիւն ունի խորհրդային *բժժիմը*:

Կարճ խօսքով, Նուպարաշէնի հանգանակութիւնը պէտք է կատարուի առանց աւելորդ ցուցարարութիւններու, այդ միջոցին մոռացութեան պիտի չտրուին նաեւ գաղութներու անյետաձգելի ձեռնարկները: Ու ամէնէն կարեւորը՝ երբեք սին յոյսերով պէտք չէ օրօրուի հայրենաբաղձ ժողովուրդը, հետագային խնայած ըլլալու համար յուսախաբութեան դառնութիւնը:»

Աթէնքի մէջ վերջերս ուսանողները ցոյց կատարած ըլլալով, հաժալսարանի տնօրէնը դադրեցուց դասերը հինգ օրուան համար:

Լ'ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ խորհրդային դեսպան Բոգոժոլով յանկարծակի Մոսկուա մեկնեցաւ՝ իր ընտանիքով եւ գոյքերով, առանց հրաժեշտ առնելու լեհ կառավարութենէն: Կը կարծուի թէ հրաժարած է կամ պաշտօնանկ եղած:

ՖՐԱՆՔ ՖԷԼԼՈՒ, Մ. Նահանգներու նախկին արտաքին նախարարը Օքսֆորտի Համալսարանին «պատուոյ վարդապետ»ի տիտղոս ստացաւ:

ՖԷլլոկ երէկ ճամբայ ելաւ Անգլիայէն դէպի Նիւ Եորք:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՏԱՒՈՐԸ ՆՈՐ ՀԵՏՔ ՊԻՏԻ ՔՆՆԷ

Փոփիւլէր՝ ընկերվարական պաշտօնաթերթը կը գրէ.—

Դատաւոր Մաթիֆաս կը զգայ թէ Ալմազեանի խնդիրը բոլորովին համր կը փախցնէ: Դատական ոստիկանութեան այդ պարոնները իրապէս անհաւատալի ձախաւերութիւն մը ցոյց տուին: Պէտք պիտի ըլլայ «նորէն կարել», որովհետեւ դատաւոր Պ. Մաթիֆաս, որ ինչպէս ուրիշներ, կ'ուզէ պահել իր դիրքը, բնաւ չուզեր քշուիլ այն աղէտին մէջ, որուն պիտի ենթարկուի մօտ օրէն Պ. Պրնուա եւ իր խմբակը:

Արդ, կասկած չկայ որ դատաւոր Պ. Մաթիֆաս կ'ուզէ խաղէն քաշուիլ: կը սկսի հասկցնել թէ՝ իր կարծիքով, ա'յնքան ալ շատ համոզուած չէ Սէն-Ժիլ փողոցի ղերձակին յանցաւորութեան, եւ թէ վերջի վերջոյ կ'ուզէ որ այլուր փնտռուի դժբախտ Րիկօտէնի սպանիչը:

Դատաւոր Պ. Մաթիֆաս իր հարցաքննութիւնը կը վերջացնէ հոն՝ ուսկից պէտք էր որ սկսէր: Կ'ըսեն թէ՝ 24 ժամէ ի վեր իր ուշադրութիւնը գրաւած է վկայութիւնը ինքնաշարժի վարիչ Պիլոթէյի, զոր նախապէս զանց կ'առնէր խիստ սիստեմատիկ կերպով:

Ինչպէս յայտնի է, այս վկայութիւնը բոլորովին կ'արդարացնէ Ալմազեանը:

Ինքնաշարժի վարիչ Պիլոթէ կը հաստատէ առանց այլեւայլի թէ ինք է որ արիւնոտ սնտուկը բեռցուց Մոնթրէօյլի մէջ: Արդէն Պ. Պրնուա եւ իր աշխատակիցները երկու անգամ Մոնթրէօյլ տարին Պիլոթէն, որպէսզի ցոյց տայ թէ ո'ր փողոցէն առած էր նշանաւոր սնտուկը: Առաջին փորձը բացասական եղաւ. երկրորդը, առանց վճռական եզրակացութեան յանգելու, թոյլ տուաւ Պիլոթէյի աւելի որոշ ըլլալ: Իր նախապէս հետեւած ճամբուն հակառակ ուղղութեամբ գալով,— անշուշտ նախ քիչ մը վարանումներով, բայց յետոյ ուժով— ոստիկաններուն ցոյց տուաւ այն փողոցը, ուր ճշդիւ կը գտնուի Րիկօտէնի տունը, գնուած իր սպանութենէն քիչ ժամանակ առաջ:

Արդ, այս փորձին յաջորդ օրն իսկ, Պիլոթէ, որ կարշի իր փոքրիկ տան մէջ արդէն մահուան սպառնալիք ստացած էր, կրկին խորհուրդ ստացած է լռելու՝ եթէ կ'ուզէ ապրիլ: Ու աւելի խռովիչ իրողութիւն, Մոնթրէօյլի մէջ լսուած վկաներէն մէկը— որուն վկայութիւնը կը հաստատէ Պիլոթէյի յայտարարութիւնը— ստացած է նոյն սպառնագիրը:

Դատաւոր Պ. Մաթիֆաս որոշած է քիչ մը զբաղիլ այս գործերով: ժամավաճառ չպիտի ըլլայ:

ԾԵԾԻ ԽՆԴԻՐԸ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Երեսփոխանական ժողովի երէկուան օրակարգին վրայ դրուած էր նաեւ Ալմազեանի ծեծի ենթարկուելուն խնդիրը, ինչպէս կը լիշուի, ընկերվարական երեսփոխանները Մոնէ, Կէրնիւթ եւ Էրնէսթ Լաֆոն քանի մը շաբաթ առաջ երեսփոխանական ժողովի դիւանին հաղորդած էին թէ հարցապնդում պիտի ուղղեն դատական եւ ներքին նախարարներուն՝ դատական ոստիկանութեան մէջ ամբաստանեալներուն ծեծի ենթարկուելուն մասին:

Մանրամասնութիւնները՝ վաղուան թիւով:

Թուրքերը կրնա՞ն Հայերուն տերը դառնալ

Ֆրանսացի յայտնի գրագէտ եւ հրապարակագիր փիէր Միլ՝ «Քոնթիտիէն»ի մէջ կը գրէ.

«Դիկտատոր Քէմալ փաշայի Թուրքիային մէջ կ'երեւի թէ պատժութիւնը կը վերսկսի... հակառակ կողմէն: Այլեւս քրիստոնեաները չէ որ կ'արտաքսեն Հրեաներն ու իսլամները: Այլ Անատոլուի իսլամներն են որ կը վտարեն Յոյներն ու Հայերը:

Արդ, Յոյներու եւ Հայերու ձեռքն էր ամբողջ առեւտուրը, ամբողջ ճարտարարուեստը, նոյնիսկ երկրագործութեան մեծ մասը, գոնէ այն մասը, որ կը գործածէր լաւագոյն մեթոտները ծխախոտի, բամպակի եւն. մշակութեան համար: Կը վռնտեն զանոնք: Անոնց կ'ըսեն. «կորսուեցէ՛ք գացէք»:«— Ո՞ւր կ'ուզէք որ երթանք», կը հարցնեն: «— Ուր որ կ'ուզէք: Մենք չենք ուզեր պահել ձեզ: Մենք կ'ուզենք կերտել Թուրքիա մը, ուր միայն Թուրքեր գտնուին:»

Անատոլուի Յոյները եւրոպական Յունաստան գացին: Նախ խճողում առաջ եկաւ այդ փոքր երկրին մէջ: Յետոյ, շատ արագ կերպով՝ բարգաւաճում: Նորեկները միասին բերին իրենց գործունէութիւնը, նախաձեռնութեան ոգին: Հայերը գացին Եւրոպա, մանաւանդ Ամերիկա, ուր կը բարգաւաճին:

Հապա՞ Թուրքերը: Անոնք պիտի կրնա՞ն լեցնել գոյացած պարապը: Պիտի կրնա՞ն ընել նոյն բանը, զոր այս բոնագաղթեալ գաղթականները կ'ընէին: Ամբողջ խնդիրը հոդ է: Քէմալ ինքն ալ շատ լաւ գիտէ ատիկա: Պէտք է որ Թուրքերը ցոյց տան նոյն յատկութիւնները, ինչ որ ունէին մեկնողները: Վարժուա՞ծ են ատոր: Պատրաստութիւնը ունի՞ն: Ծանր խնդիր մըն է ասիկա, որուն առջեւ մարդ կը վարանի...»

Փարիզի Սակարանին տագնապը

Նիւ Եորքի Սակարանին մէջ վերջին շաբաթներու ընթացքին առաջ եկած խուճապը մեծապէս ազդեց Եւրոպայի գլխաւոր Սակարաններուն վրայ: Այդ հակազդեցութիւնը շաբաթուս ըն-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐ ՍԵԲԱՍՏԻԱ

«Ազիս», հրատարակութիւն Սեբաստիոյ Վերաշինական Միութեան նիւ Եորքի կեդրոնին, իր վերջին թիւին մէջ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Նոր Սեբաստիոյ մասին.

Նոր-Սեբաստիան ունի 644 հեկտար տարածութիւն: Արեւելեան կողմը կը գտնուին Ազատաւան գիւղի հողերը: Հիւսիսային կողմը, Սարտարապատի փոքր ջրանցքն ու Ալագեազ լերան ստորոտի ձմեռուան արօտատեղիները, որոնք պետական սեպհականութիւնն են: Արեւմտեան կողմը կը գտնուին Լուկաշէնի գաղութի հողերը, իսկ հարաւային կողմը՝ երեւան—Լէնինական երկաթուղագիծը եւ Նոր-Սեբաստիա—Էջմիածին ճամբան:

Նոր-Սեբաստիան Էջմիածնայ նահանգին մէջ է եւ երեւանէն, երկաթուղիով, միայն 2 ժամ, իսկ Լենինականէն 3ու կէս ժամ հեռու է: Կլիման տաք է, իսկ ձմեռուան ցուրտերուն մեղմ: երկրագործութեան, այգեգործութեան, հիւսուածեղէնի, կօշկակարութեան եւ այլ արհեստներու յառաջացման լաւագոյն կարելիութիւններ ունի: Պատման համար մեծ շուկայ ունի, շրջապատուած ըլլալով զանազան գիւղերէ:

Այժմ, սկսուած է քաղաքին յատակագծային աշխատանքները կատարել եւ շինանիւթեր պատրաստել:

Սկսուած է նաեւ անտառ տնկելու եւ գիւղական ոճովտուներ շինելու գործին:

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

«Մաթէն» կը գրէ թէ յաճախ իբարու կը հակադրեն «մեծ Գերմանիան» եւ «փոքրիկ Ֆրանսան»: Այսպէս ընողները, կ'ըսէ, շատ մը Ֆրանսացիներու պէս աշխարհագրութիւն չեն գիտեր: Արդարեւ, Ֆրանսան, որ 550,985 քառակուսի քիլոմեդր տարածութիւն ունի, աւելի մեծ է քան Գերմանիան, որուն տարածութիւնն է միայն 470,115 քառ. քիլոմեդր:

Յետոյ կ'աւելցնէ.

«Ճիշդ է, աւա՛ղ, որ բադդատութիւնը նուազ նպաստաւոր է մեզի, երբ ժամեմատութեան դնենք բնակիչներուն վերջին թիւերը. 62,475,000 բնակիչ յայնկոյս Հրենոսի՝ մեր 40,744,000ին դէմ:

«Բայց ասիկա յարաբերական ստորադասութիւն մըն է միայն, որովհետեւ, բացի տնտեսական դժուարութիւններէն որոնք կը ցցուին երբ քառակուսի քիլոմեդրի վրայ բնակչութեան խտութիւնը կ'անցնի որոշ համեմատութիւն մը, պէտք չէ մոռնալ որ մեր գաղթավայրերու ամբողջ բնակչութեան թիւը 60 միլիոնը կ'անցնի:

Մայր Ֆրանսայի կը մնայ կարենալ կազմակերպել 100 միլիոն բնակիչով այս սքանչելի կայսրութիւնը»:

ՀՌԵՆՈՍԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՕՏԻՆ ՊԱՐՊՈՒԱԾ

Գոպլենցէն կը հեռագրեն թէ Հրենոսիոյ երկրորդ գօտին գերեթէ պարպուած է: Արդէն իսկ 10,000 Ֆրանսացի գինուորներ եւ իրենց ընտանիքները Ֆրանսա վերադարձած են:

Այսօր՝ 30 Նոյեմբեր, առաւօտուն կանուխ Ֆրանսական վերջին դրօշակը վար պիտի առնուի Էրենպրայթշայնի ամրոցէն եւ տեղը պիտի տնկուի գերմանական դրօշակը:

Այս կերպով ազատագրուած պիտի ըլլայ հողամաս մը, որ ունի 6,500 քառակուսի քիլոմեդր տարածութիւն եւ 1,200,000 բնակիչ:

Գերման թերթերը այս դէպքը կը նկատեն իբրեւ մեծ յաջողութիւն մը, հետեւանք չորս տարիէ ի վեր Գերմանիոյ հետապնդած քաղաքականութեան, յաջողութիւն՝ մանաւանդ որ հաշորոյ այդ քաղաքականութեան ջատագովները ցնորամիտ կ'որակուէին Գերմանիոյ մէջ:

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ ,,ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԻՆ,,

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՍԱՄՍԱՆԵԱՆ

Ամէն անգամ որ Գեղարուեստական Ընկերակցութեան մը կամ անհատի մը ցուցահանդէսին կ՚այցելենք, մեր առաջին զգացումը կ՚ըլլայ ուրախութիւն մը, որ կը յառաջանայ մեր մէջ՝ տեսնելով, որ գեղարուեստական ճաշակը կ՚աճի, եւ որ գեղեցիկին հանդէպ սէրը կը զարգանայ։ Ամէն անգամ որ նոր ցուցահանդէսներ կը բացուին, մեր ուրախութիւնը կը կրկնապատկուի, որովհետեւ գեղարուեստական ճաշակի զարգացումը ազգի մը կեանքին մէջ ամենամեծ երեւոյթներէն մէկն է։ Ուրախութիւնը կը կրկնապատկուի, որովհետեւ ամէն նոր ցուցահանդէս մը նոր ստեղծագործութիւններ կը ներկայացնէ մեզ, որոնք կը հարստացնեն մեր գեղարուեստական ճաշակը, եւ որոնք կը զարգացնեն մեր գեղեցկին հանդէպ սէրը։

ի ընկեր մը, «խանդավառ» ոգեղող մը որ կ'ուզէ անձնասպան յեղափոխութեան անանկուածը տեսնելով հոն:

Ընդարձակ հեղինակները քալ անկեղծ գոհունած են իրենց յայտնութեանց մէջ. անոնք քաղքենի երկիրներու մարդերը եւ վտանգները բացառուածին չեն կոպմեր եւ Ռուսաստանի մէջ:

Սակայն այս գործը ունի ուրիշ արժէքաւոր յատկանիշ մը. «ապրի» եւ «անկախ» կնոջ լքումը» որ կը վերլուծուի անուղղակի: Ամուսնութիւնը գոյութիւն չունի, ընտանիքին եւ սէրը ազատ է, զաւկի խնամքը պետական օրէնքով թոյլատրելի: Տէրէքին կը տանջէ նիհարութիւնը որ գարձած բոլշեւիկ, հետը նաև որ գարձած բոլշեւիկ, հետը կ'ապրի եւ կը մաշի յուսահատ եւ խելայեղ ապրումներ ճանկին մէջ: Տէրէքին պարզապէս ճանկին մէջ: Տէրէքին վերջ իր բուն կինը, Մարեւան ատեն գարպաս կ'ընէ ուրիշ մը, Լիզային: Տեսակ մը բնական «փաշա» որուն կանանոցական համապնավար օրէնքով պաշտպանուած է: Իր ամէն քմահաճոյքը գոհացում կը ստանայ, կիները պարտին հնազանդիլ եւ նոյնիսկ գիտողութիւն կ'ընէ, որ նոյնիսկ կը ծեծուի, եւ մէկ մըն ալ, բարկութեան մէկ պահուն, կուրացած իր ճիւաղային յաղթանակներէն, կը մեռցնէ զայն եւ կարծել կուտայ թէ ինքզինքը անձնասպան է եղած, որպէսզի կինը անձնասպան է եղած, որպէսզի Պատեղ է որ իրապաշտ պատկերները կը յաջորդէ մելոտրամատիկ գործողութեանց շարք մը: «Ջրջիջ»ին անդամները գործը ձեռք կ'առնեն, եւ դատ կը քաշեն Տէրէքինը: Ինքզինքը խստօրէն կը պաշտպանէ, նոյնիսկ կը սպառնայ, սակայն կուսակցութենէն կը վռնտեն: Քիչ վերջ կեդրոնական կոմիտէն նախկին դերքին կը վերադարձնէ եւ խնդիրը փակուած կը համարուի: Միայն թէ Տինան ատրակ մը ձգած է, որուն մէջ գրի առած էր ոճիրին մանրամասնութիւնները եւ որ հակառակորդի մը ձանկը կ'իյնայ:

Վայրագ կռիւէ մը, վերջ Տէրէքին կրկին ձեռք կ'անցնէ զինքը դատապարտող վկայագիրը, յետոյ անպատկառ եւ ամէն բանի ատակ արիշ սիրական մը կ'առնէ, Մարեան, որ մէջտեղ կը հանէ ոճիրին պաղատնիքը: Տէրէքին Մարիայի վրայ կը յարձակի եւ ընկերները վրայ կը հասնին զայն ազատելու եւ զինաթափ ընելու այս «ժանգը», որ կուսակցութեան հիմքերը կը ժաշեցնէ:

Վերջաւորութիւնը վիպային է, սակայն իրական: Պատկերները շարժում եւ կեանք ունին եւ մեծ տպաւորութիւն կը ձգեն:

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

«ԱՆԴՐԱՆԻԿ»Ը ՀՕՄԻՆ ՄԷՋ

ԼԱ ՍՈՏԻՆԻԷՌ.— Վերջացող շաբթուան ընթացքին, գարակէօղեան «Հօմ»ի մէջ պատեհութիւն ունեցանք ճաշակելու գաղթահայութեան առաջին ֆիլմը, «Անդրանիկ»ը:

«Անդրանիկ»ը, եթէ չենք սխալիր, առաջին հայ ֆիլմն է՝ գէթ իբրեւ գաղափար, իբրեւ նախաձեռնութիւն, իբրեւ գլուխ հանուած գործ: Նիւթական ճիգ, մասնագիտական աշխատանք, ֆիզիքական կորով եւ յարատեւութիւն անհրաժեշտ են՝ կեանքով, շարժումով լեցուն շարժանկարի մը պատրաստութեանը համար:

Մինչդեռ մեր միջոցներն ու կարելիութիւնները համեստ են: Ընեցողէն շատ կը պահանջուի, քիչ ունեցողէն ա՛յնքան, որքան որ կրնայ, չունեցողէն ալ՝ երբեք:

Շահխաթունի նպատակը անպայման Անդրանիկի կեանքի ամբողջական փուլերը ներկայացնել չէ եղած. այդ ֆիլմին իմաստն ու ոգին պատմական դէպքերու եզրերը կը գէէ կ'անցնի: Դերասանը, թերեւս ուզելով, թերեւս չուզելով մեզի տուած է Անդրանիկ մը, որ մարդ մը ըլլալէ աւելի խորհրդանշան մըն է, հայ կեանքի ամբողջ եղերերգութիւնը անձնաւորող տիպար մը: Ժամանակագրութիւն, պատմական ճշմարտութիւն փնտռելու չէ այդ ֆիլմին մէջ: Արուեստագէտը ուզած է, փորձած է ներկայացնել թէ ինչ ներշնչումներու կամ ազդեցութիւններու տակ հասունցած է հայ հայդուկին հոգին: Անիկա պատմութիւնն է վերջապէս ճակատագրին մարդու մը, որ անանուն ատաղձագործի մը կրպակէն նետուած է պատմական դէպքերու կրկէսը: Շահխաթունի լիովին յաջողած է ի յայտ բերելու այն խռովակոծ, հպարտ հոգեբանութիւնը որ Անդրանիկինը պէտք է եղած ըլլար:

«Անդրանիկ»ի արհեստագիտական պատրաստութիւնն ալ կը մատնէ բեմադրողին քով գեղարուեստական պատշաճ հասկացողութիւն մը, տիպարներու ընտրութիւնը, միջավայրերու հարազատութիւնը եւ ճոխութիւնը յարմարցուած են կեդրոնական անձին եւ գաղափարին:

Ու Շահխաթունի փորձած է թէեւ ժուժկալ, բայց տպաւորիչ չափով տալ նաեւ հոգեբանական խռովքներու պատրանքը: Իր Անդրանիկը լոկ հպարտ եւ անզուսպ ուժի մը արտայայտութիւնը չէ, այլ ներքին խորունկ յոյզերով բաբախուն հոգեբանութիւն մը մարդամարդ:

Իր ներքին պայքարներն ու երազները կ'ընկերանան իր շարժումներուն, կը բացատրեն գանոնք:

Իմ տպաւորութիւնս այն է որ «Անդրանիկ»ը — բոլոր համեմատութիւնները պահելով — յաջող գործ մըն է զոր պէտք է գնահատել:

Փ. ՍԱՆ.

«ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ»

Փարիզի Գրական Ակումբը արդէն բացած է իր երկրորդ շրջանը: Անցեալ շաբաթ օր Ակումբի հիւրընկալ տունին մէջ, «Ցնտեսական տագնապներ» եւ դասախօսը՝ փրոֆ. Մ. Բունեաթեան:

Դասախօսը, որ մասնագէտ է քաղաքատնտեսութեան, նախ հարցին պատմականն ըրաւ, բացատրելով թէ տնտեսական տագնապները պատահական երեւոյթներ չեն, այլ պարբերաբար կը կրկնուին 7 — 11 տարուան ընթացքին: կանգ առաւ քանի մը տեսութեանց վրայ, որոնք նպատակ ունին մեկնելու տագնապներու պատճառը եւ գտաւ որ անոնք բոլորն ալ անբաւարար են:

Ցայտնեց թէ ինքը իր սեփական տեսութիւն ունի, որու վրայ երկար աշխատած է եւ արդէն յայտնի է գիտութեան եւ շատերու կողմէն ընդունուած: Տագնապները արդիւնք են դրամագլխի ամբարման եւ սպառումի անհամեմատութեան:

Ժամանակակից արդիւնաբերութիւնը կը պահանջէ մեծաքանակ դրամագլուխ եւ երկար ժամանակ, կառուցանելու համար խոշոր գործարաններ, համաձայն ճարտարուեստի նորանոր գիւտերու որոնց հետեւանքով ժամանակաւրապէս կանգ կ'առնէ գերարտադրութեան ձգտումը:

Սակայն նոր գործարաններու եւ յարմարութեանց երեւումով, մեծաքանակ արտադրութիւնը կը ստանայ այնպիսի ծաւալ, որ արտադրեալ բարիքները մեծապէս կը գերազանցեն սպառումի չափերը: Այստեղէն կը ծագի այն երեւոյթը, որ կը կոչուի— Տագնապ: Բանախօսը մանրամասնօրէն բացատրեց այս կէտը: Ապա առաթիւ տեղի ունեցաւ մտքերու փոխանակութիւն յարգոյդ հաւաքոյթին:

* * *

Այս գիշեր դասախօսութիւն՝ Հայաստանի գրականութեան մասին:

ՈՒՆԿՆԴԷՐ

ՏԻՊԱՐ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼ ՄԸ (ԱԼՄԱԶԵԱՆ)

Ալմազեան, որուն շուրջ ստեղծուած հետաքրքրութիւնը հետզհետէ կը սաստկանայ մինչեւ ժողովրդական ցասում առաջ բերելու աստիճան, բանտի իր խցիկին մէջ կը պահէ նշանակելի պաղարիւն մը: Հեռաւ. փարիզի գնդող աղմուկներէն, բանտի հաստ պատերով բաժնուած է անվերջ վէճերէն, որ կը բարձրանան իր շուրջ թերթերու մէջ, սրճարաններու անկիւնները եւ բեմերու վրայ:

Բոլոր ոճրագործներուն պէս, Ալմազեան դրուած է «խիստ հսկողութեան» ենթակայ բաժնին մէջ, որ շատ մօտը կը գտնուի մահապարտներու բաժնին:

Դրամ չունի եւ չի կրնար մասնաւոր ճաշ ապսպրել: Ստիպուած է գոհանալ բանտի կերակուրներով, առտուան ժամը 10ին մէկ շերեփ ապուր, իրիկուան ժամը 4ին նոյնքան կերակուր: Երբեմն միայն, հազիւ կրնայ բանտի նպարատունէն մանր-մունր ուտելիքներ գնել:

Բայց ահա չար զուգադիպութիւն մը:

Ալմազեան, բանտարկուած է այն խցիկին մէջ, ուր շատ տարիներ առաջ Համաբաւաւոր Թուռնաւորիչ մը՝ Ժէրար, ծիւրախտէ բռնուեցաւ եւ մեռաւ, հոն է դարձեալ որ Լանտրիւ՝ որուն գլխաւոր զոհերը կիներ էին, գծեց իր պաշտպանողական ճարտար յատակագիծը, առանց սակայն կարենալ փրկուելու կառափնատէն: Ուրիշ մը՝ նոյնքան նշանաւոր որքան այս երկուքը՝ պիւրժէ, որուն մոլութիւնն էր գիակներ ջարդել, դողդոջուն ձեռքերով պատերուն վրայ կ'արձանագրէր իր մահապատիժի գործադրութեան թուականը:

Ծանր անցեալ մը ունի այդ խիկը, ուր Ալմազեան բանտարկուած կը մնայ, հաստ երկաթ ձողերու ետին, բայց հակառակ ատոր, կը պահէ իր հանդարտութիւնը. կ'ուտէ, կը խմէ, կը քնանայ, կը հնազանդի բանտապահներուն: Խելօք բանտարկեալ մըն է կ'ըսեն իրեն համար բանտապահները, հակառակ իր շուրջ յարուցուած աղմուկներուն, որոնցմէ չի չփանար...:

ԿՂՄԻՆՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ջէօթաիիոյ մէջ քանի մը ձեռներէց դրամատէրներ միանալով կոմինտրի գործարան մը հիմնած են, ուր տարեկան 2 միլիոնի չափ կոմինտր պիտի կրնայ պատրաստուիլ:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

Սեվրան, Նոյ. 24ին Ազաքսի Ա. խումբը մօտեցաւ U. S. Olidayի Ա. խումբին դէմ: Խաղը սկսաւ Ֆրանսացիներուն յառաջխաղացումով: փոխն ի փոխ երկու կողմերն ալ լաւ վայրէջքներ ունեցան, եւ Ֆրանսացիները առաջին նշանակէտը շահեցան: Առաջին կիսախաղին քանի մը վայրկեան մնացած Ազաքս ալ իր կարգին նշանակէտ մը շահելով խաղը հաւասարեցաւ:

Երկրորդ կիսախաղին Ֆրանսացիները աւելի յաճախ կը մօտենային Ազաքսի բերդին, եւ շարունակական յարձակումներէ վերջ երկրորդ կէտը շահեցան, Ազաքսն ալ ջանքեր ընելով արդիւնքը նորէն հաւասարեցուց:

Արդէն ժամանակը բաւական ուշ էր եւ մթութեան պատճառով անկարելի՝ խաղը շարունակել: Դատաւորը ստիպուած խաղը ընդհատեց եւ երկու կողմերն ալ հաւասար արդիւնքով մեկնեցան 2—2:

Նոյն օրը Ազաքսի (Բ.) խումբը 1-1ով հաւասար մնաց Ընկիէնի Շ. Մ. Ը. Մ-ի (Բ.) խումբին:

Ազաքս առաջին անգամ ըլլալով հայ խումբի մը դէմ կը խաղար, եւ այս պատճառով հետաքրքրական էր գիտնալ երկու խումբերուն կարողութիւնը:

Եթէ մէկ կողմէ տղոց խաղկութիւնը եւ միւս կողմէ արդիւնքը նկատի առնենք, երկու խումբերը հաւասար արժէք կը ներկայացնեն:

Օ. Լօրէնեան

Վիչի.— Հ. Մ. Ը. Մ-ի Ա. խումբը իր Գ. ախոյեանական մրցումը կատարեց Նոյ. 24ին Club Hongroie Ա. խումբի դէմ, հակառակորդի մարզադաշտին վրայ:

Լիոնէն բաւական թիւով երիտասարդներ եկած էին՝ քաջալերելու համար Հ. Մ. Ը. Մ-ի մարզիկները: Մրցումը սկսաւ մաճառներուն յարձակումով, բայց Հ. Մ. Ը. Մ-ի բերդապահը շատ լաւ պաշտպանեց եւ առաջին խաղամասը լրացաւ 0.0: Երկրորդ խաղամասը սկսաւ Հ. Մ. Ը. Մ-ի խումբը առաջին վայրկեանին իսկ շահեցաւ նշանակէտ մը: Մաճառները ձեռնարկեցին յարձակողականի եւ նշանակէտ մը շահեցան: Դատաւորի կողմնակալութիւնը ակներեւ էր, եւ խաղը վերջացաւ հաւասար 1-1: Լիայոյս ենք որ փոխ-վրէժի մրցում պիտի կատարուի Հ. Մ. Ը. Մ-ի դաշտին վրայ, աւելի մեծ յաջողութեամբ:

Յարդ կատարուած մրցումներուն մէջ Հ. Մ. Ը-ը դասաւորժան գլուխը կը գտնուի 9 կէտով, նաեւ Cercle l'Olympique Verpierre խումբը միեւնոյն կէտը ունի: Դեկտ. 8ին Հ. Մ. Ը. Մ-ը տրմի-ֆինալի մրցումը պիտի կատարէ Olympique Verpierreի դէմ: Եթէ Հ. Մ. Ը. Մ-ը շահի այս մրցումը, հաւանական ա-

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

խոյեանն է այս տարի, բայց իբր դէմ ունի զօրաւոր հակառակորդ մը: Այս խումբը Մաճառներուն յաղթած է 2ի դէմ 1: Մրցումը Հ. Մ. Ը. Մ-ի վարչութիւնը այդ օրը աւէն ջանք ի գործ պիտի դնէ եւ աւէնէն լաւ խաղացողներով դաշտ պիտի ելլէ:

Մ. փափազեան

ՖՈՒԹՊՕԼ

Կիրակի օր Սթատ Փիւֆալօի մարզադաշտին վրայ տեղի պիտի ունենայ «Paris - Cologne» տարեկան ֆութպոլի մրցումը: Այս առթիւ «Լիկ տը փարի»ի ներկայացուցիչները մեծ պատրաստութիւններ տեսած են, եւ պատուաւոր արդիւնք մը ձեռք բերելու համար կրցած են զօրաւոր խումբ մը կազմել, փարիզի բարձր խումբերու ամենալաւ խաղացողներէն, որոնց կարգին ուրախութեամբ կը տեսնենք հայ մարզիկ Սարգիս կարապետեանի մասնակցութիւնը: փարիզի լիկին վարիչները գնահատելով հայ մարզիկին փայլուն յաջողութիւնները մասնաւոր հրաւէր ուղղած են իրեն, փարիզի ներկայացուցիչ խումբին կեդրոնի յառաջապահի պաշտօնը վստահելով իրեն:

Ֆրանսական թերթերը մինչեւ քսան հազար հանդիսատեսներ կը նախատեսեն:

Գ. Գասապեան

ՆՈԱՍՏ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹԵՐԹԵՐՈՒՆ

Պոլսոյ մէջ լոյնարէն նոր թերթերու համար արտօնութեան դիմումներ կատարուած են կուսակալութեան: Արտօնութիւն ուզողներուն մէջ կը գտնուին նաեւ անձեր, որոնք ջիւնադարին հրատարակուած լոյնարէն թերթերուն մէջ աշխատած են, «Սօն Սաաթ» կը գրէ թէ նորընտիր Ֆոթիս Պատրիարքը Պոլսոյ լոյնարէն թերթերուն առատ դրամ կուտայ, զանոնք իր բաղձանքներուն ծառայեցնելու համար: թերթի մը 2000, ուրիշի մը 500 եւ հին լրագրողի մը ալ 200 ոսկի տրուած է: Կ'ըսուի նաև թէ նոր հիմնարկուելիք թերթերն ալ Պատրիարքը պիտի հովանաւորէ հելլենական բաղձանքներուն ծառայեցնելու համար: «Հելլէն կառավարութենէն առնուած դրամները ո՞ւր կ'երթան.—ահա հարցը...», կ'եզրակացնէ «Սօն Սաաթ»:

ԱԿՈՒԱՅԻ ՅԱՒ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Փարիզ, 29 Պուլվար Սէն-Մարթէն, մեր հայրենակիցները պիտի գտնեն հայ համբաւաւոր ատամնաբոյժ մը, որուն դարմանատունը օժտուած էատամնաբուժական վերջին կատարելագործումներով և որ իւրաքանչիւրը պիտի խնամէ իր պարագային համեմատ: Ակռայ քաշել ձրի: Կեղծ ատամներու և ատամնաշարերու շինութիւն՝ չափաւոր գիներով: Երաշխաւորուած աշխատանք: Ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ կէսօր: Հեռաձայն Archives 55—09: (Մ.)

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ Ը.

ԵՐԿՈՒ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ ՆՈՐ ԴԷՄՔԵՐ ԿԸ ՏԵՍՆԵՆ

— Օ՜... աշտարակը, ըսաւ Գաբրիէլ կլէռ, այլեւս չպիտի տեսնէք. շատոնց քակած են:

— Ինչո՞ւ:

— Որովհետեւ շրջագայութեան արգելք էր:

Սէլէստէն չհասկցաւ:

— Շրջագայութե՞ան...

— Այո՛, սաւառնակներու եւ օդապարիկներու շրջագայութեան. քանի մը պզտիկ փոփոխութիւններ պիտի տեսնէք փարիզի մէջ: Աւելի շատ օդի մէջ կը շրջապատին այժմ եւ դուք ալ շուտ պիտի վարժուիք թռչելու:

— Բնաւ երբեք, յայտարարեց Սէլէստէն: Ես ծիծեռնակ չեմ:

— Ինչպէս որ կ'ուզէք, եթէ կը նախընտրէք ձեր սրունքներն օգտագործել: Ցօդուածս պիտի խմբագրեմ ձեր յարութեան վրայ. մասնաւոր բան մը ունի՞ք ըսելիք:

— Ոչ, պատասխանեց Ռընէ. ոչինչ ունինք ըսելու եւ շատ բան՝ ուսանելու:

— Ձեր տրամադրութեան տակ եմ, սիրելի հայրենակիցներ, կ'ուզեմ քանի մը օր ձեզի հետ անցընել:

— Շնորհակալութիւն, ըսաւ Սէլէստէն սրտագեղումով:

— Դժբախտաբար, ըսաւ Ռընէ, առանձին չպիտի ձգանք ուրիշ լրագրողներ ալ պիտի գտնուի՞ն:

— Քիչեր... ամէնքն ալ պէտք չունին ձեր քովը ըլլալու, որպէսզի գիտնան թէ ինչ կ'ընէք:

— Ի՞նչպէս:

— Բաւական է որ իրենց հեռատեսով հետեւին ձեզ: Այս վայրկեանիս, օրինակ առանց ձեր գիտութեան, միլիոնաւոր ակնարկներ ձերվրայ յառածեն, որովհետեւ անթել հեռագիրն ամէն տեղ ծանուցած է ձեր յարութիւնը:

Սէլէստէն քննեց սրահի անապակ որմերը:

— Այսպէս ուրեմն ամէն կողմէ կը դիտե՞ն մեզ. քալ մը չպիտի՞ կրնանք առնել առանց ուշադրութիւն գրաւելու:

— Ոչ. Ցայց չափազանց տաղտկալի է այդ... չեմ ուզեր որ լըրտեսեն զիս... Միջոց չկա՞յ խուսափելու:

— Ոչ, առ այժմ:

Ձեր կեանքը հրաշավէպ մըն է եւ այդ պատճառով ամէնքն հետաքրքիր են ձեզ տեսնելու:

Սէլէստէն լեզուն դուրս հանեց հեգնօրէն:

— Ի՞նչ կ'ընես, հարցուց Ռընէ:

— Ինծի նայող բոլոր ապուշներուն երեսին կը խնդամ. ես աոնավաճառի հրէշ չեմ...

Դուռը բացուեցաւ եւ Ռոքֆէլլըր Թանգարանի պահապան մը յայտարարեց.

— Առողջապահական ցանձնաժողովը:

ԳԼՈՒԽ Թ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՆՆԴԵԱՆ ՄԸ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Հինգ ծանրագլուխ, բոլորովին սեւ հագուած պարոններ թափօրի քայլերով յառաջացան դէպի սրահին մէջտեղը: Ամէնուն ալ մազերը ճերմկած էին եւ ամէնէն երիտասարդը վաթսունը շատոնց անցած: Առանց բառ մը արտասանելու, անոնք նստան երկար սեղանի մը առջեւը, զոր Ննի թոմսըն բերել տուած էր, եւ դիտեցին կրկու յարուցեալները:

— Ես կը հեռանամ, ըսաւ տեսչուհին: Ամենակարեւոր ձեւակերպութիւն մըն է որ պէտք է կատարուի ողջերու աշխարհըմբռնելէ առաջ:

— Ի՞նչ պիտի ընեն մեզ, հարցուց Սէլէստէն շուարած:

— Հիմա կը տեսնէք, պատասխանեց Ռընէ: կ'ենթադրեմ թէ քննութենէ մը պիտի անցընեն մեզ. այս կը յիշեցնէ ինձ այն օրն երբ, հարիւրութ տարի առաջ, պսակուորի քննութիւնս կուտայի

Հինգ անձնաւորութիւնները խորհրդակցեցան վայրկեան մը եւ ամէնէն տարեցը, որ ճիշդ մէջտեղը նստած էր, խօսք առաւ ֆրանսերէն լեզուով:

— Պարոններ, ըսաւ, Առողջապահական Բարձագոյն Ցանձնաժողովը, որու նախագահն ըլլալու պատիւն ունիմ, ձեզ կը ներկայացնէ իր շնորհաւորութիւնները դէպի կեանք ձեր վերադարձին առթիւ: Բայց նախ քան ձեզ արտօնելու որ ձեր նմանները տեսչուհիին հետ հաղորդակցութիւն մտնէք ստիպուած ենք մէկ քանի գործողութիւն կատարել, որոնք պիտի զարմացնեն ձեզ թերեւս: Օրէնքն է որ պիտի դործադրենք... Հաճեցէք ըսել ձեր եւ ձեր ծնողքին անունը, մականունը եւ ծննդեան թուականն ու վայրը:

Այս տեղեկութիւնները ստանալէ վերջ, նախագահն աւելցուց:

— Այժմ պիտի քննենք ձեզ մանրակրկիտ կերպով:

Ցանձնաժողովի անդամներէն երկուքը Ռընէն բռնեցին եւ երկուքը Սէլէստէնը, ու զանոնք հանուեցնելէ վերջ սկսան ամէն կողմէն չափել:

— Ջինուորական վերաքննութեան առեանէն ալ աւելի խիստ են, մրմնջեց Ռընէ:

Ջանազան գործիքներ դրին այնուհետեւ անոնց մարմնի զանազան մասերուն վրայ եւ նախապէս պատրաստուած թերթերու վրայ նշանակեցին թիւերը՝ որը արդիւնք այդ քննութեանց:

թացքին զգալի դարձաւ Փարիզի Սակարանին մէջ, ուր թէ՛ ֆրանսական թէ՛ օտար արժեթուղթերը մեծ անկում ունեցան։

Ամսագլուխը ժօտեցած ըլլալով, շատեր առջի օր ծախեցին իրենց արժեթուղթերը, որպէսզի կարենան ծածկել ամսավերջի իրենց բացերը, մանաւանդ պայմանաժամով գնուած արժեթուղթերու անկումին պատճառաւ։ Անկումէն ազդուեցան նոյնիսկ աւէնէն կարեւոր եւ զօրաւոր արժեթուղթերը՝ ինչպէս Պանք տը Ֆրանսը, Սուէզի ջրանցքը եւն։ Մէկ ամիսէ ի վեր զանազան արժեթուղթեր 100ին 20-25 անկում ունեցան։

Խորապէս ազդուած են նաեւ Լոնտոնի, Ամսթերտամի, Պրիւսէլի եւ մանաւանդ Պերլինի հրապարակները։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ելմտական նախարար Հանրի Շէրոն առջի իրիկուն իր ժօտ հրաւիրեց Սակարանի ընդհ. գործառնութեանց տնօրէնը, սեղանաւորներու ընկերութեան ներկայացուցիչը եւ Փարիզի մեծ դրամատուներու տնօրէնները՝ խորհրդակցելու համար կացութեան մասին։

Ներկաները բացատրեցին թէ փարիզի հրապարակին վրայ կացութիւնը կարծուածին չափ գէշ չէ, վերջին քանի մը օրուան ընթացքին առաջ եկած անկումները արտաքին շուկաներու ազդեցութիւնով եղած են։

Ծախուած արժեթուղթերը գնորդ գտած են Ֆրանսայի մէջ եւ այս ձեւով Ֆրանսա կը վերադառնան բազմաթիւ արժեթուղթեր, որոնք վերջին տարիներս գնուած էին օտար հրապարակներու կողմէ։ Այս պայմաններուն մէջ, կը յուսացուի թէ այսօրուան հաշուեյարդարը տեղի պիտի ունենայ բնական պայմաններու տակ։

Ելեկտրականութիւնը կը սպէ

Սէնի նահանգապետը առջի օր թաղապետական ժողովին ներկայացուց յուշագիր մը, որով կ'առաջարկուի կարգ մը փոփոխութիւններ մտցնել ելեկտրական ընկերութեան պայմանագրութեան մէջ։ Ածուխը սղելուն պատճառաւ 1930ին 9 սանթիմի յաւելում պիտի ըլլայ հեկտովաթի գինին վրայ։

Ռուսական վէճը

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը կը հաղորդէ հետեւեալ գեկոյցը.

Զօրավար Զանկ Սուէ Լիանկ հեռագրով առաջարկեց Լիտվինովի՝ բոլորովին վերահաստատել արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիի վէճէն առաջ գոյութիւն ունեցող վիճակը և պաշտօնի վերակոչել երկաթուղիի նախկին տնօրէնն ու փոխ-տնօրէնը։

Լիտվինով հաւանութիւն տուաւ այս առաջարկին եւ հեռագրով յայտնեց թէ փոխադարձաբար չինական իշխանութիւնները պէտք է ազատ արձակեն վէճի ընթացքին ձերբակալուած խորհրդային քաղաքացիները։

Լիտվինով առաջարկեց նաեւ Մոսքուէնի կառավարութեան՝ լիազօր ներկայացուցիչներդրկել Խապարովսք՝ յիշեալ առաջարկներու գործադրութեան եղանակին մասին խորհրդակցելու համար։

Չինական պատուիրակները հասան արդէն Խապարովսկ, Մանչուրիոյ սահմանագլխին վրայ՝ հաշտութեան բանակցութիւնները վարելու համար։

Խորհրդային զինուորները պարպած են չինական հողերը, զորս գրաւած էին վերջերս։

Ամերիկեան կառավարութիւնը պաշտօնապէս յարաբերութեան մէջ մտաւ անգլիական, ճափոնական, ֆրանսական, իտալական եւ գերման կառավարութեանց հետ, խորհրդակցելու համար թէ՝ ի՛նչ միջոցներ կարելի է ձեռք առնել, որպէսզի Մանչուրիոյ կացութիւնը չկնճռոտի։ Կը ծրագրուի վեց պետութեանց կողմէ հաւաքական ձեռնարկ մը կատարել այս առթիւ։

Պաշտօնապէս կը հերքուի այն լուրը թէ՝ Չինաստան դիմում կատարած է Ազգերու Դաշնակցութեան, Ռուսիոյ հետ իր վէճին առթիւ։

Քիւմանսօի կտակը

Քիւմանսօի ընտանիքը որոշեց են հրատարակութեան տալ հանգուցեալ վարչապետին կտակին այն մասը, որ կը վերաբերի իր յուղարկաւորութեան։ Կտակագատար փաստաբան Մարսէլ Ֆուռնիէ այս առթիւ դիմեց Սէնի դատարանի նախագահ Վաթինի, արտօնութիւն ձեռք բերելու համար։ Նախագահը արտօնեց, որով հրատարակութիւնը պիտի կատարուի շուտով։

Պուլկարիոյ հաստուցումները

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ խորհրդարանի արտաքին յանձնաժողովը նիստ գումարելով, ամբողջ օրը ժամ լսեց բացատրութիւնները արտաքին նախարար Պուրոֆի եւ ելմտական նախարար Մոլոֆի, որոնք վերադարձան Փարիզէն, ուր գացած էին բանակցելու՝ Պուլկարիոյ պարտքին համար։ Պուրոֆ պարզեց թէ պուլկար պատուիրակութիւնը մեծ ճիգ թափած էր Փարիզի մէջ՝ բացատրելու համար որ Պուլկարիա բացարձակապէս ի վիճակի չէ իրմէ պահանջուած ահագին գումարները վճարելու։

Ի՞նչպէս ապաւինեցին Պէչէի Սահան

Փէշավարէն հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն՝ Պէչէի Սաքայի (այլ անունով Հապիպուլլահ) եւ իր հինգ նախարարներու սպանութեան մասին։ Աֆղանիստանի ինքնակոչ թագաւորը եւ իր մարդիկը մահուան դատապարտուելէ վերջ, մազերէն բռնուելով քաշկռտուած են միջնաբերդէն դէպի օդանաւային կայանը, պաշարուած սուինաւոր զինուորներով, որոնք ամենափոքր ընդդիմութեան վրայ, կը հարուածէին զանոնք։

Կայանին մէջ վեց կախաղաններ տնկուած էին մէկ շարքի վրայ։ Իւրաքանչիւր հինգ վարկեանը մահապարտ մը կախաղան կը բարձրացուէր։ Մահապատիժը կախաղանի եւ գնդակահարումի խառնուրդով մը գործադրուեցաւ։ Զուանը այնպիսի ձեւով յարմարցուած էր, որ մահը դանդաղ ըլլայ ու երբ կը տեսնուէր թէ կախուողը մեռնելու վրայ է, տասնեակ մը զինուորներ հաւաքարկի կ'ենթարկէին զայն։

Ջրկիրին տղան ականատես եղաւ իր հինգ նախարարներու այս եղերական վախճանին, որմէ վերջ կարգը իրեն եկաւ։ Էմիր Հապիպուլլահ մեծ քաջութիւն ցոյց տուաւ, երբ իր կարգին չուանը անցուցին իր վիզը։ Կը ժպտէր ու կը ծաղրէր դահիճները։ Մօտ հինգ վայրկեան կախուած պահեցին զինքը, մինչեւ որ հրացանաձգութիւնը վերջ տուաւ իր հոգեվարքին։

Վեց դահիները անշիրիմ ձգուեցան օդանաւային կայանին վրայ, ուր անոնք կեր դարձան արծիւներու եւ անգղներու։

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ

սահպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Պուլվար Օտտօի Վառմեան ենթակոմիտէի ընկերները, վաղը կիրակի ժամը 3.30ին սովորական վայրը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Ներկայ կ'ըլլայ շրջ. կոմիտէն։

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Այս իրիկուն ժամը 9ին
կը խօսի՝ Ս. ՎՐԱՅԵԱՆ
Նիւթ՝ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՆԵՐԿԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 10ԻՆ

Salle des Fêtes d'Enghien, 30 Rue du Casino

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսիլիայի Դրամատիկ Ստուդիան

Ղեկավարութեամբ դերասան՝ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

Այսօր իրիկուն ժամը 8.30ին Salon Chapeի մէջ (184 Rue Chape)

կը ներկայացնէ՝ **ՍԷՐ եւ ԽԱՐԴԱԽԱՆԱՆՔ**

Ողբերգութիւն 6 պատկեր — Գիները սովորական

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ

ՏԵՍԻՆԻ «ԵՌԱԳՈՅՆ» ԹԱՏԵՐԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

կը ներկայացուի՝ **«ԿՈՅՐ ՆԿԱՐԻՉԸ»** *եւ զաւեշտ մը*

Վաղը կիրակի ցերեկ ժամը 2ին Օթէլ տը Ֆրանսի սրահը
ԳԻՆ 3 ԵՒ 4 ՖՐԱՆՔ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Երգիչ-դերասաններ ՏԷՐ եւ ՏԻԿ. Հայկ-Արծիւի (Իտալիայէն նոր ժամանած Tenor Soprano) 8 Դեկտեմբեր կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 4ին։ Կը մասնակցի ծանօթ դաշնակահարուհի Օրիորդ Տիրուհի Ջառափեան։

Կը երգեն՝ հայկական ընտիր կտորներ, իտալական նշանաւոր օփերաներէ՝ Tosca - Per te, La Waly, Mdme Butterfly *եւայլն։*

Նոյնպէս կը ցուցադրեն երգախառն պատկերներ։

ՏԵՂԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ՝ 25, 15, 10

Հ. Յ. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

փարիզի Աղբիւր Սերոբ խումբի ժողովը՝ վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 184 Ave. d'Italie, Paris (13e)։

Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Պիյանքուրի Զաւարեան ենթակոմիտէի վ.ռամեան, Մջոյի եւ Մուրատի խումբերու ընկերական ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին 164 Ave. du Verdun

Զեկոյց՝ 7րդ շրջ. ժողովի ժամին։

Գ Ա Ւ Ա Ռ

ՏԷսինի Կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 6ին, Քաֆէ Կարտընի մէջ. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Կարեւոր օրակարգ։ Բացակաները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին։

Վալանսի Շրջ. կոմիտէի շրջ. ներկայացուցչական ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, 26 Bld. Vauban *Դաշնակցութեան ակումբին մէջ։ Կը խնդրուի կրընոպլի, Լանսէյի, և Փրիվալի ներկայացուցիչ ընկերներէն, որոշեալ ժամուն ներկայ գտնուիլ։*

Լիոնի Սրամ խումբի ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 24 Rue d'Alsace *սրճարանը։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ֆլորիա։ Օրակարգ՝ պատգ. ժողովի օրակարգի հարցերու վիճաբանութիւն։

ՓԱՐԻԶԻ Հարաւ. Շրջանի (Պանեէօ-Պուր լա Բէն-Ֆաշան) Յառաջդիմասիրաց Միութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր երկսեռ անդամները եւ հայրենակիցները, վաղը կիրակի ժամը 3ին, 142 Route d'Orléans, (Bagneux) *ծանօթ հաւաքատեղին. Օրակարգ՝ վարչութեան եռամսեայ տեղեկատուութիւն եւ մանկապարտէզի սեպհական հարց։*

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Թաւրիզ, Մ. Ս.— 2 անգլ.,
Սուլթանապատ, վ. Գ.—2 անգլ.,
Սուլթանապատ, Բժ. Տ. Մ.— 2 անգլ.,
Լիոն, Պ. Ս.— 85 ֆրանք,
Լիոն, Մ. Թ.— 35,
Իզէս, Յ. Օ.— 100։

Լա Սիոթա, Դ. Թ.— 56.80։
Մէրինեակ, Ա. Տ.— 35։
Հարեի, Տքթ. Ո.— 30։
Փարիզ, Մ. Դ.— 35։
Շաթու, Բ. Զ.— 50։
Տէսին, Ն. Շ.— 50։
Մարսէյլ, Կ. Պ.— 35։
Սարսէլ, Ա. Ա.— 100։
Արժանթէօյլ, Խաչ.— 35։
Մարսէյլ, Պ.— 15։
Պրիւսէլ, Մ. Ս.— 100։
Փրէ Ռիան, Յ. Կ.— 50։
Պրիուա, Յ. Ա.— 35։
Նիս, Պ. Ա.— 70։
Տրակինեան, Ջատ.— 15։
Մարսէյլ, Մար.— 20։
Հէրիքուր, Ս. Ս.— 70։
Լուքրա Էսիփսոս, Յ. Պ.— 150 տրախմի։
Նիս, Հ. Յ.— 47։
Փարիզ, Հ. Տ.— 100։
Լիոն, Զ. Զ.— 35։
Քասապլանքա, Է. Պ.— 35։
Ամսթէրտամ, Կ. Թ.— 102։
Սէն Սիֆէ, Տ. Տ.— 35։
Վալանս, Գործ.— 439.70։
Քոնսթանցա Գործ.— Ստացանք։
Շաթու, Ս. Գ.— 50։
Նէօյեի, Իշխ. Ա.— 35։

ԱՌԱՔԵԼ Վարդեանէ կը խնդրուի իր հասցէն իմացնել՝ Զ. Կարապետեանի, 4 Rue des deux Avenues, Decines, Isère.

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ իմացնել Յառաջի վարչութեան հասցէն Մինաք Գարաեանի որ կը գտնուէր Lannemezan (HautesPyrénées)։

ԼԻՈՆԻ ՆՈՐԱՀԱՍՏԱՏ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Ս. Մահակ-Մեսրոպ Նորահաստատ եկեղեցւոյս անդրանիկ պատարագը տեղի պիտի ունենայ վաղը կիրակի օր, 202 Rue Boileau, *Նախագահութեամբ Տ. Ա՛նանիա Ծ. Վ. Հաբէլեանի։*

Այս առթիւ ընդհ. ննջեցելոց և նահատակաց հոգւոյն համար հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի։ Սկզբնաւորութիւն ժամերգութեան ժամ 8, Ս. Պատարագ ժամը 10։ (կնիք)

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ ՄԻՋ ԲԱՑՕՒԻԿԱՅԻ ՎՐԱՅ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի «Մանուկներու Պաշտպանութիւն» Փարիզի մասնաճիւղի Թէյասեղանը վաղը կիրակի ժամը 3ին Հ. Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ 71 Ave. Kléber, կը հրաւիրուին անդամները, իրենց պարագաները եւ հաճակիրները։ Նուագ, երգ եւ հաճելի անակնկալներ։

Անդամներու նոր հրաւէր չի ղրկուիր։

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի ֆիւանդուԹիւնները ցատուկ յարկաբաժին Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց
ULTRA - VIOLET *ճառագայԹներով կը դարմանէ Ո. կորի, ջղային, արեան ֆիւանդուԹիւնները եւ ցօղացաւ։*
կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET **V. YARJANIAN**

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96.70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատերը պաշտպանելով ֆրանսացի Հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Ազգածէ դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ՓՐԱՆՍԱ մասնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (ԱՁԻՏԱՑԻԹ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Խորհրդակցութիւնները ձրի են։

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

tailleur

A. BERBERIAN

24. RUE BERGERE

Tél.: Prov. 05-49 — Paris

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷՐ եւ ՅՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Ջիլի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ

Վաղը Դեկտ. 1ին կը բացուի

DORK

կօշիկի վաճառատունը

46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON

Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ գեղչուած գիներով միայն դեկտեմբեր 1—7։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

ԱՄԵՆԱՎԱՌ ՄԱԲՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար
կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

Ա. ՕՀԱՆԷՍԵԱՆ

Marque déposée MELKON

ԵԹԷ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան ֆամեղ անուշեղէնները, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով։

25 Rue Vilin, Paris (20e)

Հեռաձայն Menil. 69—15

L'ATELIER

ԱՄԷՆ իրիկուն ժամը 8.30ին

L'Admirable visite et Bilora

օր ընդ. մէջ

VOLPONE

Կ'ուզուին *ոսկերչութեան արհեստը սորվիլ փափաքող 15—18 տարեկան ուշիմ աշկերտներ։ Դիմել ժամը 2 - 7, Société Fleuronի, 70 Rue du Fbg. Poissonnière, Paris (10).*

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց ֆիւանդութիւններ եւ ֆրանսախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիթէր | ամենալաւն ու ամանը | 2-1 ֆրանք

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթէլէ։ Ամսամեայ եւ նոր մեթոտով դարմանում արուներ եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներական հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, կոնոռէ, մամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատուար։ Ախտաճանաչութիւն եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

ՍԱԿԱՐԱՆ

29 Նոյեմբեր 1929

		ԴՐԱՄՆԵՐ	Ֆր.
Սթերլին,		L. St.	123.84
Տոլար,		Dollar	25.38
Մարք	100	Mark	607.75
Թրք. թղթ.		L. Trq.	12.25
Թրք. ոսկի		» » or	106.90
Մէճիտիէ		Médjidié	8.75
Լեվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.85
Պելժ. ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Զուից.	»	Fr. Suisse	492.75
Լէյ	»	Leï	15.15
		ԱՐԾԵԹԱԴՐԱՄ	
Եգ. ֆր. Ոսկ.		I Cr. Fonc. Eg.	2125.—
	»	II »	1525.—
	»	III »	1510.—
Թուրքի երկաթ.		Lots turcs	82.—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN